Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 17. rujna 2024.
(OR. en)

13013/24

Međuinstitucijski predmet:
2022/0162(COD)

CODEC 1747
FIN 754
PE 198

INFORMATIVNA NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (preinaka) – ishod prvog čitanja u Europskom parlamentu i postupak ispravka (Strasbourg, 14. ožujka 2024. i Strasbourg, 17. rujna 2024.)

I. UVOD

U skladu s odredbama članka 294. UFEU-a i Zajedničkom izjavom o praktičnim načinima provedbe postupka suodlučivanja[1] uspostavljen je niz neformalnih kontakata između Vijeća, Europskog parlamenta i Komisije s ciljem postizanja dogovora o ovom zakonodavnom predmetu u prvom čitanju.

Navedeni predmet trebao je[2] biti podvrgnut postupku ispravka[3] u Europskom parlamentu nakon što je saziv Europskog parlamenta na odlasku donio svoje stajalište u prvom čitanju.

1 SL C 145, 30.6.2007., str. 5.
2 Dokument 10078/24.
3 Članak 251. Poslovnika Europskog parlamenta.

II. GLASOVANJE

Na sjednici održanoj 14. ožujka 2024. Europski parlament donio je amandman 179 (bez pravno-jezične redakture) na prijedlog Komisije te amandmane od 180 do 182 na zakonodavnu rezoluciju koja sadržava izjave, koji predstavljaju stajalište Europskog parlamenta u prvom čitanju. To stajalište odražava privremeni dogovor među institucijama.

Nakon što su pravnici lingvisti izradili završnu verziju donesenog teksta, Europski parlament 17. rujna 2024. odobrio je ispravak stajališta donesenog u prvom čitanju.

S obzirom na taj ispravak Vijeće bi trebalo moći odobriti stajalište Europskog parlamenta kako je navedeno u Prilogu[4] ovoj napomeni, čime bi se završilo prvo čitanje za obje institucije.

Akt bi se tada donio u formulaciji koja odgovara stajalištu Europskog parlamenta.

---

[4] Tekst ispravka naveden je u Prilogu. Prikazan je u obliku pročišćenog teksta u kojemu su izmjene prijedloga Komisije istaknute podebljanim slovima i kurzivom. Simbolom „▌” označen je izbrisani tekst.

PRILOG

(17. 9. 2024.)

P9_TA(2024)0163

Financijska pravila koja se primjenjuju na opći proračun Unije (preinaka)

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 14. ožujka 2024. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (preinaka) (COM(2022)0223 – C9-0179/2022 – 2022/0162(COD))

(Redovni zakonodavni postupak – preinaka)

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2022)0223),

– uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 322. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i članak 106.a Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju na temelju kojeg je Komisija podnijela prijedlog Parlamentu (C9-0179/2022),

– uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,

– uzimajući u obzir mišljenje Revizorskog suda od 31. listopada 2022.[1],

– uzimajući u obzir Međuinstitucionalni sporazum od 28. studenoga 2001. o sistematičnijem korištenju metode za preinačavanje pravnih akata[2],

– uzimajući u obzir pismo Odbora za pravna pitanja od 25. travnja 2023. upućeno Odboru za proračun i Odboru za proračunski nadzor u skladu s člankom 110. stavkom 3. Poslovnika,

– uzimajući u obzir privremeni sporazum koji je odobrio nadležni odbor u skladu s člankom 74. stavkom 4. Poslovnika te činjenicu da se predstavnik Vijeća pismom od 20. prosinca 2023. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,

– uzimajući u obzir zajedničke rasprave Odbora za proračune i Odbora za proračunski nadzor u skladu s člankom 58. Poslovnika,

– uzimajući u obzir članke 110. i 59. Poslovnika,

---

1 SL C 446, 24.11.2022., str. 26.
2 SL C 77, 28.3.2002., str. 1.

– uzimajući u obzir mišljenje Odbora za regionalni razvoj,

– uzimajući u obzir pismo Odbora za industriju, istraživanje i energetiku,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračune i Odbora za proračunski nadzor (A9-0180/2023),

A. budući da, prema mišljenju savjetodavne skupine pravnih službi Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije, prijedlog Komisije ne sadrži suštinske promjene osim onih koje su kao takve u prijedlogu navedene, te da se prijedlog, što se tiče kodifikacije nepromijenjenih odredaba prethodnih akata i tih promjena, ograničava samo na kodifikaciju postojećih akata bez njihove bitne promjene:

1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju, uzimajući u obzir preporuke savjetodavne skupine pravnih službi Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije:

2. prihvaća zajedničku izjavu Parlamenta i Vijeća priloženu ovoj rezoluciji koja će biti objavljena u seriji C *Službenog lista Europske unije*;

3. prihvaća zajedničku izjavu Parlamenta, Vijeća i Komisije priloženu ovoj rezoluciji koja će biti objavljena u seriji C *Službenog lista Europske unije*;

4. prima na znanje izjave Komisije priložene ovoj Rezoluciji;

5. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;

6. nalaže svojoj predsjednici da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

P9_TC1-COD(2022)0162

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 14. ožujka 2024. radi donošenja Uredbe (EU, Euratom) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (preinaka)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 322. stavak 1., u vezi s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju, a posebno njegovim člankom 106.a,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Revizorskog suda[1],

▌

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom[2],

budući da:

[1] ***SL C 466, 24.11.2022., str. 26.***

[2] Stajalište Europskog parlamenta od 14. ožujka 2024.

(1) Potreban je veći broj izmjena Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća[3]. Radi jasnoće ***i pravne sigurnosti*** tu bi uredbu trebalo preinačiti.

[3] Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (***SL L 193, 30.7.2018., str. 1.***).

(2) Ovom se Uredbom utvrđuju financijska pravila koja se primjenjuju na opći proračun Unije („proračun”) u smislu članka 322. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i njome se ne uređuje niti ona utječe na provedbu mjera ograničavanja donesenih na temelju UFEU-a i Ugovora o Europskoj uniji (UEU), među ostalim u okviru izvršenja proračuna.

(3) Uzimajući u obzir iskustvo stečeno u provedbi financijskih pravila koja se primjenjuju na proračun i nakon donošenja Uredbe Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093[4], trebalo bi provesti određene ciljane izmjene kako bi se ta financijska pravila uskladila s novim pravnim okvirom, prilagodila potrebama učinkovitog upravljanja krizama i poboljšala zaštita financijskih interesa Unije. Nadalje, trebalo bi provesti ciljana pojednostavnjenja, tehnička ažuriranja i ispravke.

(4) Nakon donošenja Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093, upućivanja na temeljne akte trebalo bi zamijeniti, a upućivanja na Odluku Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053[5], Uredbu Vijeća (EU, Euratom) 2021/768[6] i Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava[7] trebalo bi dodati upućivanjima koja se upotrebljavaju u ovoj Uredbi.

---

4 Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027. (***SL L 433 I, 22.12.2020., str. 11.)***.

5 Odluka Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. prosinca 2020. o sustavu vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/335/EU, Euratom (SL L 424, 15.12.2020., str. 1.).

6 Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2021/768 od 30. travnja 2021. o utvrđivanju provedbenih mjera za sustav vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 608/2014 (SL L 165, 11.5.2021., str. 1.).

7 SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.

(5) Radi jasnoće, sva upućivanja na Uredbu (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća[8] ▌ koja je stavljena izvan snage trebalo bi zamijeniti upućivanjima na Uredbu (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća[9].

(6) U interesu pravne sigurnosti trebalo bi ispraviti više internih upućivanja.

(7) Trebalo bi u većoj mjeri uzeti u obzir posebnu prirodu i način funkcioniranja izdvajanja rezervacija za financijske obveze i proračunskih jamstava. Stoga bi trebalo prilagoditi određene definicije i pravila o proračunskim jamstvima, proračunskim obvezama, pravnim obvezama, odobrenim sredstvima za plaćanje, primateljima i objavi informacija o primateljima. Trebalo bi dodati definiciju faze uspostave izdvajanja rezervacija za financijske obveze. Osim toga, definicije bi trebalo ažurirati posebice zbog izmjena pravila o nabavi i uvođenja pravila o nefinancijskim donacijama.

(8) Kako bi se povećala transparentnost o primateljima sredstava Unije koji su nevladine organizacije, trebalo bi uključiti definiciju nevladinih organizacija u kojoj se utvrđuju kriteriji za njihovo identificiranje. Osim toga, podnositelji zahtjeva za bespovratna sredstva trebali bi prijaviti svoj pravni status, među ostalim i jesu li nevladine organizacije.

---

8 Uredba (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2000. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama i tijelima Zajednice i o slobodnom kretanju takvih podataka (SL L 8, 12.1.2001., str. 1.).

9 ***Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ*** (***SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).***

(9) U ovu bi Uredbu trebalo umetnuti upućivanje na opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna utvrđen u Uredbi (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća[10]. Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 temelj je pravnog okvira za izvršenje proračuna.

(10) Ključno je da države članice i Komisija pri izvršenju proračuna osiguravaju usklađenost s Poveljom Europske unije o temeljnim pravima i poštuju vrijednosti Unije sadržane u članku 2. UEU-a.

(11) Ovom bi se Uredbom dužnosnicima za ovjeravanje, prema potrebi u skladu sa sektorskim pravilima, trebalo omogućiti donošenje odgovarajućih mjera i poduzimanje radnji za zaštitu proračuna, primjerice suspenzijom plaćanja, u slučajevima u kojima činjenica da država članica ne poštuje relevantne vrijednosti Unije i temeljna prava utječe na provedbu djelovanja financiranog sredstvima Unije u toj državi članici.

(12) Trebalo bi zadržati temeljna proračunska načela. Postojeća odstupanja od tih načela za određena područja, kao što su istraživanje, vanjska djelovanja i strukturni fondovi, trebalo bi preispitati i što je moguće više pojednostavniti, uzimajući pritom u obzir jesu li ona još uvijek relevantna, koja je njihova dodana vrijednost za proračun i kakav teret nameću dionicima.

---

10 Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.).

(13) Pravila o prijenosu odobrenih sredstava trebalo bi jasnije izložiti te bi trebalo razlikovati automatske i neautomatske prijenose. Dotične institucije Unije trebale bi Europskom parlamentu i Vijeću pružati informacije i o automatskim i o neautomatskim prijenosima.

(14) Trebalo bi dopustiti prijenos i uporabu vanjskih namjenskih prihoda za program ili djelovanje koji mu slijede kako bi se takva sredstva učinkovito upotrebljavala. Prijenos unutarnjih namjenskih prihoda trebao bi biti moguć samo u sljedeću financijsku godinu, osim ako je u ovoj Uredbi propisano drukčije.

(15) Nakon donošenja Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 i povezanih temeljnih akata, u ovu bi Uredbu trebalo uključiti određena pravila o proračunskim načelima, posebno u pogledu ukidanja i prijenosa, opoziva i ponovnog stavljanja na raspolaganje odobrenih sredstava koja odgovaraju opozivima, utvrđena u uredbama (EU) 2021/1060[11] i (EU) 2021/2116[12] Europskog parlamenta i Vijeća ▌.

---

11 Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159.).

12 Uredba (EU) 2021/2116 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2021. o financiranju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike te upravljanju njome i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1306/2013 (SL L 435, 6.12.2021., str. 187.).

(16) U pogledu unutarnjih namjenskih prihoda, trebalo bi dopustiti financiranje novih projekata u vezi s nekretninama s pomoću prihoda dobivenih od najma/zakupa i prodaje zgrada. S tim ciljem, takvi bi se prihodi trebali smatrati unutarnjim namjenskim prihodima koji se mogu prenositi dok ne budu u potpunosti iskorišteni.

(17) Radi pojednostavnjenja i boljeg usklađenja rokova doprinosa država članica s odgovarajućim potrebama za plaćanjima, svi dodatni financijski doprinosi država članica za djelovanja i programe Unije, uključujući dobrovoljne doprinose, trebali bi se jednako tretirati i smatrati vanjskim namjenskim prihodima.

(18) Kako bi se povećala transparentnost ***i vidljivost*** prikaza namjenskih prihoda ***uz očuvanje sadržaja prethodno dostavljenih informacija***, u prilogu, koji je sastavni dio proračuna, trebalo bi navesti detaljne informacije o procijenjenom iznosu ***unutarnjih i*** vanjskih namjenskih prihoda koje treba primiti i predviđenoj dodjeli sredstava za odgovarajuće proračunske linije. ***Osim toga, primjereno je pojasniti zahtjeve za izvješćivanje u pogledu izvršenja unutarnjih i vanjskih namjenskih prihoda u prethodnoj godini. Time će se osigurati da se sve informacije o izvršenju namjenskih prihoda i predviđanja namjenskih prihoda koje treba primiti prikazuju na jasan i pristupačan način.***

(19) Pravila o prijenosima koji podliježu posebnim odredbama trebalo bi ažurirati kako bi se u obzir uzela pričuva za solidarnost i pomoć u nuždi uspostavljena na temelju Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093. Osim toga, prilagodbe su potrebne jer nacrti izmjene proračuna više nisu potrebni za mobilizaciju pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi.

(20) Institucije Unije trebale bi moći prihvatiti svaku donaciju u korist Unije.

(21) Kako bi se omogućila brza reakcija u iznimnim okolnostima, Komisija bi trebala moći prihvatiti donacije u naravi, bez obzira na njihovu vrijednost, ako se takve donacije daju u svrhu humanitarne pomoći, hitne potpore, civilne zaštite ili pomoći za upravljanje krizama. Kako bi se osigurale odgovarajuće zaštitne mjere, Komisija bi takve donacije trebala prihvaćati samo ako je to prihvaćanje u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja i transparentnosti, ako ne dovodi do sukoba interesa i ne šteti ugledu Unije***, ako ne narušava sigurnost ili javni poredak Unije ili država članica te ako ne dovodi do rizika od njihova narušavanja***. Donator u trenutku prihvaćanja ne bi smio biti u nekoj od situacija za isključenje u okviru sustava ranog otkrivanja i isključenja niti bi u odgovarajućoj bazi podataka smio biti evidentiran kao isključen. ***Ako Komisija prihvati donaciju, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi navesti informacije o tome u svojem godišnjem izvješću o radu.***

(22) Trebalo bi uvesti odredbu kojom bi se pravnim osobama omogućilo sponzorstvo u naravi događanja ili aktivnosti u promotivne svrhe ili u svrhe društveno odgovornog poslovanja.

(23) Potrebno je pojasniti pojam uspješnosti u kontekstu proračuna. Uspješnost bi trebalo povezati s izravnom primjenom načela dobrog financijskog upravljanja. Trebalo bi definirati i načelo dobrog financijskog upravljanja te utvrditi vezu između postavljenih ciljeva i pokazatelja uspješnosti, rezultata i ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti uporabe odobrenih sredstava. Radi pravne sigurnosti i da se izbjegne proturječnost s postojećim okvirima uspješnosti različitih programa, trebalo bi definirati terminologiju koja se odnosi na uspješnost, osobito pojmove ostvarenje i rezultati.

(24) U svjetlu horizontalnog cilja promicanja rodne osviještenosti, ciljeva u pogledu praćenja potrošnje u području klime te rezultata i rashoda koji doprinose zaustavljanju i preokretu trenda smanjenja bioraznolikosti, trebalo bi uvesti posebne pokazatelje uspješnosti za proračun kako bi se pratila potrošnja za rodnu ravnopravnost, kao i za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama te zaštitu bioraznolikosti. Takvi bi pokazatelji trebali biti sažeti i proporcionalni, njima bi se trebala izbjegavati preklapanja, trebali bi biti ograničenog broja i ne bi trebali dovesti do pretjeranog administrativnog opterećenja. Trebali bi se temeljiti na učinkovitoj, transparentnoj i sveobuhvatnoj metodologiji te, prema potrebi, na opće priznatim znanstvenim dokazima. Prema potrebi, podatke prikupljene u vezi s takvim pokazateljima trebalo bi raščlaniti prema spolu i prikupljati na način kojim se omogućuje objedinjavanje takvih podataka u svim relevantnim programima.

(25) S obzirom na važnost suočavanja s klimatskim i okolišnim izazovima te kako bi se osiguralo da izvršenje proračuna doprinosi ostvarenju europskog zelenog plana, kako je navedeno u Komunikaciji Komisije od 11. prosinca 2019. o europskom zelenom planu***, klimatskih i energetskih ciljeva Unije te klimatske neutralnosti do 2050.***, koncept uspješnosti proračuna trebalo bi proširiti na održivu provedbu programa i aktivnosti, čime se ne bi ugrozilo postizanje okolišnih ciljeva ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama, održive uporabe i zaštite vodnih i morskih resursa, prijelaza na kružno gospodarstvo, sprečavanja i kontrole onečišćenja te zaštite i obnove bioraznolikosti i ekosustava.

(26) Važno je promicati socijalna prava te pravedne radne uvjete, u skladu s europskim stupom socijalnih prava i člankom 9. UFEU-a. Ako je to izvedivo i primjereno, Komisija i države članice trebale bi pri provedbi programa i aktivnosti koji se financiraju iz proračuna poštovati relevantno primjenjivo nacionalno pravo, pravo Unije, konvencije Međunarodne organizacije rada i kolektivne ugovore.

(27) U skladu s Međuinstitucijskim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.[13], zakonodavstvo Unije trebalo bi biti kvalitetno i usmjereno na područja u kojima donosi najveću dodanu vrijednost za građane, što učinkovitije i djelotvornije u postizanju zajedničkih ciljeva politike Unije. Podvrgavanjem postojećih i novih programa potrošnje i aktivnosti koji su povezani sa znatnim izdacima evaluaciji može se doprinijeti postizanju tih ciljeva.

(28) Kako bi se ispunila Komisijina obveza primjene načela „digitalno kao standard” te potaknule učinkovitije i kvalitetnije kontrole i revizije povećanjem razine jamstva uz istodobno smanjenje troškova, primjereno je uvesti izričito upućivanje na primjenu digitalnih alata i novih tehnologija kao što su strojno učenje, robotska automatizacija procesa, rudarenje podataka i umjetna inteligencija.

13 SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

(29) Kako bi se poboljšala zaštita proračuna Unije od ***nepravilnosti, uključujući prijevare, korupciju, sukob interesa i dvostruko financiranje***, trebalo bi uvesti standardizirane mjere za prikupljanje, usporedbu i objedinjavanje informacija o primateljima sredstava Unije. Posebice, kako bi se djelotvorno spriječile, otkrile, istražile i ispravile prijevare ili uklonile nepravilnosti, trebalo bi biti moguće identificirati fizičke osobe koje u konačnici, izravno ili neizravno, imaju koristi od sredstava Unije i zlouporabe tih sredstava. Elektroničko evidentiranje i pohrana podataka o primateljima sredstava Unije, uključujući njihove stvarne vlasnike kako su definirani u članku 3. točki 6. Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća[14], te redovito stavljanje tih podataka na raspolaganje u jedinstvenom integriranom i interoperabilnom informatičkom sustavu za praćenje, uključujući jedinstveni alat za rudarenje podataka i utvrđivanje razine rizika („jedinstveni integrirani informatički sustav"), koji osigurava Komisija, trebali bi olakšati procjenu rizika za potrebe odabira, dodjele, financijskog upravljanja, praćenja, istrage, kontrole i revizije te doprinijeti djelotvornom sprečavanju, otkrivanju i ispravljanju ***nepravilnosti, uključujući prijevare, korupciju, sukobe interesa i dvostruko financiranje,*** te daljnjem postupanju u vezi s njima. Pravila koja se odnose na evidentiranje, pohranu, prijenos i obradu podataka trebala bi biti u skladu s primjenjivim pravilima o zaštiti podataka. ***Trebalo bi razviti jedinstveni integrirani informatički sustav kako bi se izbjeglo dvostruko izvješćivanje i smanjilo administrativno opterećenje za države članice i druge provedbene subjekte.*** Komisija bi trebala ***djelovati kao***

14 Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma (SL L 141, 5.6.2015., str. 73.).

voditelj obrade i biti odgovorna za razvoj, upravljanje i nadzor jedinstvenog integriranog informatičkog sustava. ▌ Države članice te ***istražna, kontrolna i revizorska tijela Unije, uključujući*** Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF), ***Revizorski sud*** i ***Ured europskog javnog tužitelja (EPPO),*** trebali bi imati ▌ pristup tim podacima u okviru izvršavanju svojih nadležnosti. ***Takav bi pristup trebao poštovati načela nužnosti i proporcionalnosti. Podaci dostupni putem jedinstvenog integriranog informatičkog sustava trebali bi biti dostupni Europskom parlamentu i Vijeću na pojedinačnoj osnovi u mjeri u kojoj je to potrebno i razmjerno za izvršavanje njihovih nadležnosti u kontekstu postupka davanja razrješnice Komisiji.***

(30) ***Jedinstveni integrirani informatički sustav trebao bi se temeljiti na interoperabilnosti, pri čemu bi se ažurirane informacije i podaci o primateljima sredstava Unije trebale automatski preuzimati iz tog sustava i prenositi u taj sustav, u stvarnom vremenu, kada je to moguće, koristeći među ostalim relevantne nacionalne baze podataka, interne sustave relevantnih nacionalnih tijela i tijela za upravljanje i plaćanja te nacionalne baze podataka o javnoj nabavi i natječajima, javno dostupne podatke i podatke iz drugih Komisijinih baza podataka, čime bi se zajamčila sveobuhvatnost i potpunost informacija i podataka.***

(31) ***Jedinstveni integrirani informatički sustav trebao bi biti osmišljen i uspostavljen tako da se omogući objedinjavanje relevantnih informacija povezanih s istim primateljima u različitim programima financiranja Unije. Trebao bi upotrebljavati samo one pokazatelje rizika koji su objektivni, razmjerni, potrebni za procjenu rizika te utemeljeni na pouzdanim izvorima ažuriranih informacija i podataka, koji se ažuriraju u stvarnom vremenu ako je to izvedivo. Jedinstveni integrirani informatički sustav trebao bi biti osmišljen za upotrebu u skladu s općim načelima zaštite podataka, uključujući smanjenje količine podataka i ograničenje pohrane, što se primjenjuje na obradu osobnih podataka.***

(32) Kako bi se osiguralo da funkcije jedinstvenog integriranog informatičkog sustava ostanu na visokoj razini, trebalo bi provesti određena djelovanja i mjere ako je to izvedivo, uključujući usklađivanje podatkovnih polja s relevantnim nacionalnim i Komisijinim informatičkim sustavima i bazama podataka, uz nužne dodatke za potrebe alata za rudarenje podataka i utvrđivanje razine rizika, uključujući upućivanje na jedinstveni identifikacijski broj operacija; integraciju relevantnih nacionalnih informatičkih sustava i baza podataka s jedinstvenim integriranim informatičkim sustavom za automatsku razmjenu informacija; pružanje mogućnosti korisnicima da prilagode i grupiraju pokazatelje rizika i njihove pondere u skladu s potrebama i specifičnostima fonda, programa ili zemlje Unije; korištenje umjetne inteligencije za analizu i interpretaciju podataka; pružanje višestrukih mogućnosti korisnicima za korištenje opcija pretraživanja i mogućnosti filtriranja; pružanje smjernica korisnicima o tumačenju i korištenju podataka i rezultata; te osposobljavanje za snalaženje u jedinstvenom integriranom informatičkom sustavu, procjenu rizika i njihovo uzimanje u obzir pri provjerama i revizijama.

(33) U skladu s načelom transparentnosti sadržanim u članku 15. UFEU-a institucije Unije pri svojem radu koliko je god to moguće primjenjuju načelo otvorenosti djelovanja. U pogledu izvršenja proračuna, primjena tog načela podrazumijeva da bi građani trebali znati gdje i u koje svrhe Unija troši sredstva. Takve informacije potiču demokratsku raspravu, doprinose sudjelovanju građana u postupku odlučivanja Unije, jačaju institucionalnu kontrolu i nadzor nad rashodima Unije te doprinose povećanju njezine vjerodostojnosti. Komunikacija bi trebala biti ciljanija te bi trebala nastojati povećati vidljivost doprinosa Unije za građane. Takve bi ciljeve trebalo postići objavom, po mogućnosti uz uporabu suvremenih komunikacijskih alata, relevantnih informacija o svim primateljima sredstava koja se financiraju iz proračuna, pri čemu se uzimaju u obzir legitimni interesi tih primatelja u pogledu povjerljivosti i sigurnosti te, ako je riječ o fizičkim osobama, njihovo pravo na privatnost i zaštitu osobnih podataka. Institucije Unije stoga bi pri objavi informacija trebale primijeniti selektivni pristup, u skladu s načelom proporcionalnosti. Odluke o objavi trebale bi se temeljiti na relevantnim kriterijima kako bi se pružile smislene informacije.

(34) Ne dovodeći u pitanje pravila o zaštiti osobnih podataka, trebalo bi težiti maksimalnoj transparentnosti u odnosu na informacije o primateljima. Informacije o primateljima sredstava Unije trebalo bi objaviti na ***centraliziranim*** internetskim stranicama institucija Unije namijenjenima u tu svrhu, kao što je sustav financijske transparentnosti***, te bi one trebale biti lako dostupne s pomoću odgovarajućih i sigurnih tehničkih rješenja***. Zahtjevi za objavljivanje trebali bi obuhvaćati sve metode izvršenja proračuna, među ostalim na razini drugih institucija i tijela Unije. ▌

(35) Trebalo bi biti moguće da Komisija izvršava proračun neizravno putem organizacija država članica. Radi pravne sigurnosti stoga je primjereno definirati organizaciju države članice kao subjekt osnovan u državi članici kao tijelo javnog prava ili tijelo privatnog prava kojemu je ta država članica povjerila zadaću pružanja javnih usluga i dala odgovarajuća financijska jamstva. Financijska potpora koju država članica u skladu sa zahtjevima utvrđenima u pravu Unije pruži takvim tijelima privatnog prava u obliku koji odredi ta država članica i za koji nije nužno bankovno jamstvo trebala bi se smatrati odgovarajućim financijskim jamstvom.

(36) Osobni podaci koji se odnose na fizičke osobe ne bi smjeli biti javno dostupni u razdoblju dužem od onog tijekom kojega primatelj koristi sredstva te bi stoga te podatke trebalo ukloniti nakon dvije godine.

(37) U većini slučajeva obuhvaćenih ovom Uredbom objava se odnosi na pravne osobe. Ako je riječ o fizičkim osobama, pri objavi osobnih podataka trebalo bi poštovati načelo proporcionalnosti između visine odobrenog iznosa i potrebne kontrole najboljeg načina korištenja sredstava. U takvim slučajevima, objava regije na razini 2 zajedničke klasifikacije prostornih jedinica za statistiku (NUTS) u skladu je s ciljem objave informacija o primateljima te osigurava jednako postupanje s državama članicama različite veličine uz istodobno poštovanje prava primatelja na privatni život, a posebno na zaštitu njihovih osobnih podataka.

(38) Radi pravne sigurnosti i u skladu s načelom proporcionalnosti trebalo bi navesti u kojim se situacijama podaci ne bi smjeli objavljivati. Primjerice, ne bi se smjele objavljivati informacije o stipendijama ili drugim oblicima izravnih potpora koje se isplaćuju fizičkim osobama kojima je pomoć najpotrebnija, o posebnim ugovorima vrlo male vrijednosti ili o financijskoj potpori ispod vrijednosti određenog praga koja se pruža putem financijskih instrumenata ili proračunskih jamstava, ili u slučajevima u kojima bi se otkrivanjem podataka moglo ugroziti prava i slobode dotičnih pojedinaca, kako su zaštićeni Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, ili naštetiti komercijalnim interesima primatelja. Međutim, kako bi se nastavila postojeća praksa i omogućila transparentnost, za bespovratna sredstva ne bi smjelo postojati posebno izuzeće od obveze objave informacija na temelju posebnog praga.

(39) Ako se osobni podaci primatelja objavljuju u svrhe transparentnosti u odnosu na uporabu sredstava Unije i kontrolu postupka dodjele, te bi primatelje u skladu s uredbama (EU) 2018/1725 i (EU) 2016/679[15] Europskog parlamenta i Vijeća trebalo obavijestiti o takvoj objavi te o njihovim pravima i o postupcima dostupnima za ostvarivanje tih prava.

(40) Kako bi se osiguralo poštovanje načela jednakog postupanja prema svim primateljima, informacije koje se odnose na fizičke osobe trebalo bi također objaviti, u skladu s obvezom država članica da uspostave visok stupanj transparentnosti ugovora čija vrijednost prelazi vrijednosti pragova utvrđenih u Direktivi 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća[16].

(41) U slučaju neizravnog i podijeljenog upravljanja, osobe, subjekti ili imenovana tijela koji izvršavaju sredstva Unije trebali bi staviti na raspolaganje informacije o primateljima i krajnjim primateljima. U slučaju podijeljenog upravljanja, informacije bi trebalo objaviti u skladu s relevantnim sektorskim pravilima. Države članice koje primaju i izvršavaju sredstva Unije u okviru izravnog upravljanja trebale bi staviti na raspolaganje informacije o svojim primateljima u skladu s ovom Uredbom. Komisija bi trebala staviti na raspolaganje informacije o jedinstvenim internetskim stranicama, uključujući upućivanje na adresu, na kojima su dostupne informacije o primateljima i krajnjim primateljima.

---

15 Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

16 Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

(42) Radi veće čitkosti i transparentnosti podataka o financijskim instrumentima koji se izvršavaju u okviru izravnog i neizravnog upravljanja, primjereno je sve zahtjeve u pogledu izvješćivanja objediniti u jedinstveni radni dokument koji treba priložiti nacrtu proračuna.

(43) Kako bi se osigurala transparentnost, ***izbjegla određena dupliciranja*** i rokovi izvješćivanja uskladili s dostupnošću relevantnih podataka, ***uz osiguravanje toga da se informacije ne izgube,*** informacije o proračunskim jamstvima, zajedničkom fondu za rezervacije i nepredviđenim obvezama ***pokrivenim do gornje granice vlastitih sredstava*** trebalo bi svrstati u te tri kategorije i na sveobuhvatan način prikazati u odgovarajućim izvješćima.

(44) Radi povećanja transparentnosti i točnosti izvješćivanja, informacije o financijskim instrumentima navedene u radnom dokumentu koji se prilaže nacrtu proračuna trebale bi sadržavati podatke o ostvarenim gubicima od imovine.

(45) Radi sinkronizacije s rokovima za donošenje izvještaja o procjenama, nacrtu proračuna trebalo bi priložiti radni dokument o Komisijinoj politici u vezi s nekretninama.

(46) Radi promicanja najbolje prakse pri provedbi Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Europskog socijalnog fonda (ESF), Kohezijskog fonda, Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPRA), kao i Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP), Komisija bi trebala moći u informativne svrhe tijelima koja su odgovorna za upravljanje i kontrolu staviti na raspolaganje neobvezujući metodološki priručnik s prikazom njezine strategije i pristupa za kontrolu, uključujući kontrolne popise i primjere najbolje prakse. Taj bi priručnik trebalo ažurirati kad god je to potrebno.

(47) Sudska praksa[17] kojom se Komisiju obvezuje na plaćanje kamata ili drugih dospjelih naknada na iznose novčanih kazni koje je ukinuo ili smanjio Sud Europske Unije dovela je do nove, nepredvidive situacije. Stoga je potrebno ▌ omogućiti da se od prihoda proračuna oduzmu sve kamate ili druge naknade koje se plaćaju na iznose ukinutih ili smanjenih novčanih kazni, financijskih ili drugih sankcija, uključujući negativni povrat povezan s tim iznosima. ***Ta iznimka od zabrane negativnih prihoda trebala bi biti ograničena na tu specifičnu situaciju.*** Radi poštovanja općeg načela povrata u prijašnje stanje (*restitutio in integrum*), koje se primjenjuje na novčane kazne, financijske ili druge sankcije koje su izrekle institucije Unije, a koje je Sud Europske unije zatim ukinuo ili smanjio, potrebno je propisati da se negativni povrat na privremeno naplaćeni iznos takvih novčanih kazni, financijskih ili drugih sankcija koje su izrekle institucije Unije ne oduzima od

17 Presuda Suda od 11. lipnja 2024., *Europska komisija / Deutsche Telekom AG,* C- 221/22 P, ECLI:EU:C:2024:488.

iznosa koji treba vratiti. Kako bi se nadoknadio gubitak zbog nemogućnosti raspolaganja novčanim sredstvima od datuma na koji su dotične treće strane privremeno platile novčanu kaznu Komisiji do datuma vraćanja iznosa, iznos koji je potrebno vratiti trebalo bi uvećati za kamatu po stopi koju Europska središnja banka primjenjuje na svoje glavne operacije refinanciranja uvećanoj za jedan i pol postotni bod, kao primjerena naknada takvim trećim stranama u takvim situacijama, čime se isključuje potreba da se na taj iznos primijeni koja druga kamatna stopa. Osim toga, ta stopa odgovara kamatnoj stopi koja se primjenjuje na dužnika koji se odluči za odgodu plaćanja novčane kazne, financijske ili druge sankcije i umjesto plaćanja dostavi financijsko jamstvo. ***Takve kamate i naknade trebalo bi odbijati kao negativan prihod samo do 31. prosinca 2027., dok se ne pronađe konačno rješenje za višegodišnji financijski okvir nakon 2027. u odnosu na kamatnu stopu i druge naknade koje bi trebalo platiti kao odgovarajuću nadoknadu u slučaju povrata ukinutih ili smanjenih novčanih kazni, financijskih ili drugih sankcija. Tim konačnim rješenjem trebalo bi uzeti u obzir prethodno iskustvo i očekivani budući razvoj događaja te bi ono trebalo biti u skladu s primjenom proračunskih načela utvrđenih u ovoj Uredbi.*** Kako bi se osigurao novčani tok dostatan za naknadu dotičnim trećim stranama zbog nemogućnosti raspolaganja novčanim sredstvima u slučajevima u kojima je novčana kazna, financijska ili druga sankcija ukinuta ili smanjena, ***moglo bi biti*** potrebno omogućiti da se iznosi primljeni od novčanih kazni, financijskih ili drugih sankcija te sve pripadajuće kamate ili drugi na temelju njih ostvareni prihodi unose u proračun do kraja sljedeće financijske godine. ***Kako bi se osigurala potpuna transparentnost tog mehanizma, Komisija bi Europskom parlamentu i Vijeću trebala dostaviti sve informacije dostupne u okviru godišnjeg proračunskog postupka.***

(48) S obzirom na povećan opseg operacija uzimanja i davanja zajmova koje Komisija provodi u ime Unije radi financiranja oporavka od pandemije bolesti COVID-19, trebalo bi dodatno povećati transparentnost tih operacija. S obzirom na sve veću složenost tih operacija, kako bi se osigurala bolja vidljivost njihova sadržaja, dokumentu koji se prilaže dijelu proračuna koji se odnosi na Komisiju trebalo bi dodati sveobuhvatan pregled operacija uzimanja i davanja zajmova koje provodi Komisija. ***Taj bi pregled trebao uključivati, među ostalim, detaljne informacije o dospijećima, rasporedu plaćanja, dospjelim kamatama na skupnoj razini, bazi ulagatelja na primarnom tržištu i, ako je to primjenjivo, dimenziji i troškovima zajedničkih sredstava za očuvanje likvidnosti kojima se podupire diversificirana strategija financiranja, kao i planu zaduživanja. Osim toga, u tom bi pregledu trebalo utvrditi temeljne podatke i metodologiju koju je Komisija upotrijebila za izračun nastalih kamata i procjenu dospjelih kamata, bez uključivanja tržišno osjetljivih informacija.***

(49) Primjereno je institucijama Unije omogućiti da međusobno sklapaju sporazume na razini službi kako bi se olakšalo izvršavanje njihovih odobrenih sredstava te im omogućiti sklapanje takvih sporazuma između službi institucija Unije, tijela Unije, europskih ureda, tijela ili osoba kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) na temelju glave V. UEU-a i Ureda glavnog tajnika Odbora guvernera Europskih škola za pružanje usluga, nabavu proizvoda ili izvođenje radova ili izvršenje ugovorâ u vezi s nekretninama.

(50) Radi pravne sigurnosti potrebno je pojasniti da primjenjivo pravo na temelju kojeg se trebaju poduzeti odgovarajuća djelovanja u pogledu sukoba interesa uključuje pravo Unije i nacionalno pravo koje se odnosi na sukobe interesa.

(51) Kako bi se povećala uključivost, na popis subjekata kojima se mogu povjeriti zadaće izvršenja proračuna trebalo bi dodati tijela uređena privatnim pravom ili pravom Unije koja su osnovana u državi članici i ispunjavaju uvjete da im se u skladu sa sektorskim pravilima povjeri izvršavanje sredstava Unije ili proračunskih jamstava, ako su ta tijela pod nadzorom tijela javnog prava ili tijela privatnog prava kojima je povjerena zadaća pružanja javnih usluga i koja su prihvatljiva u okviru neizravnog upravljanja te su im dana odgovarajuća financijska jamstva. Ako takva tijela uređena privatnim pravom ili pravom Unije nemaju financijsku potporu države članice, odgovarajuća financijska jamstva trebala bi biti u obliku solidarne odgovornosti nadzornih tijela ili jednakovrijednih financijskih jamstava.

(52) Primjereno je utvrditi postupak za osnivanje novih europskih ureda te razlikovati obvezne i neobvezne zadaće takvih ureda. Trebalo bi uvesti mogućnost da institucije i tijela Unije i drugi europski uredi delegiraju ovlasti dužnosnika za ovjeravanje direktoru europskog ureda. Europski uredi trebali bi imati i mogućnost sklapanja sporazuma na razini službi za pružanje usluga, nabavu proizvoda ili izvođenje radova ili izvršenje ugovorâ u vezi s nekretninama. Primjereno je utvrditi posebna pravila za sastavljanje računovodstvenih evidencija, odredbe kojima se računovodstveni službenik Komisije ovlašćuje za delegiranje nekih svojih zadaća osoblju tih ureda i operativne postupke za bankovne račune koje bi Komisija trebala moći otvoriti u ime europskog ureda.

(53) Kako bi se povećala troškovna učinkovitost izvršnih agencija te s obzirom na praktično iskustvo u pogledu drugih tijela Unije, trebalo bi omogućiti da se računovodstvenom službeniku Komisije povjere sve ili neke zadaće računovodstvenog službenika dotične izvršne agencije.

(54) Radi pravne sigurnosti potrebno je pojasniti da direktori izvršnih agencija djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi delegiranja kada upravljaju odobrenim sredstvima za poslovanje za programe koji su delegirani njihovim agencijama. Radi ostvarenja punog učinka povećanja učinkovitosti koje proizlazi iz globalne centralizacije određenih pomoćnih službi trebalo bi izričito predvidjeti mogućnost da izvršne agencije izvršavaju administrativne rashode.

(55) Potrebno je utvrditi pravila o ovlastima i odgovornostima financijskih izvršitelja, posebno dužnosnika za ovjeravanje i računovodstvenih službenika.

(56) Europski parlament, Vijeće i Revizorski sud te računovodstvenog službenika Komisije trebalo bi obavijestiti o imenovanju ili prestanku dužnosti dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja, unutarnjeg revizora i računovodstvenog službenika u roku od dva tjedna od takvog imenovanje ili prestanka dužnosti.

(57) Dužnosnici za ovjeravanje trebali bi biti u potpunosti odgovorni za sve operacije prihoda i rashoda koje se izvršavaju pod njihovim nadzorom i za sustave unutarnje kontrole te bi trebali odgovarati za svoje postupke, prema potrebi i u stegovnim postupcima.

(58) Trebalo bi utvrditi zadaće, odgovornosti i načela postupaka koje dužnosnik za ovjeravanje treba poštovati. Dužnosnici za ovjeravanje na osnovi delegiranja trebali bi osigurati da dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja i njihovo osoblje primaju informacije i osposobljavanje o standardima kontrole i odgovarajućim metodama i tehnikama te da se poduzimaju mjere u svrhu osiguranja funkcioniranja sustava kontrole. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja trebao bi izvješćivati svoju instituciju Unije o izvršavanju dužnosti u obliku godišnjeg izvješća. To izvješće trebalo bi uključivati potrebne financijske informacije i informacije o upravljanju kojima se potvrđuje izjava o jamstvu tog dužnosnika u vezi s izvršavanjem njegovih dužnosti, uključujući informacije o općoj uspješnosti obavljenih operacija. Popratnu dokumentaciju koja se odnosi na obavljene operacije trebalo bi čuvati najmanje pet godina. Različiti oblici pregovaračkog postupka za dodjelu ugovora o javnoj nabavi trebali bi biti predmet posebnog izvješća dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja koje se upućuje dotičnoj instituciji Unije te predmet izvješća te institucije Unije Europskom parlamentu i Vijeću, budući da ti postupci predstavljaju odstupanja od uobičajenih postupaka dodjele.

(59) Trebalo bi uzeti u obzir dvostruku ulogu voditelja delegacija Unije, a u njihovoj odsutnosti njihovih zamjenika, kao dužnosnikâ za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja za Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) i, u vezi s odobrenim sredstvima za poslovanje, za Komisiju.

(60) Mogućnost da Komisija zamjenicima voditeljâ delegacija Unije delegira svoje ovlasti za izvršenje proračuna u vezi s odobrenim sredstvima za poslovanje iz svojeg dijela proračuna trebala bi biti ograničena na situacije u kojima je nužno da zamjenici voditeljâ delegacija Unije izvršavaju te zadaće kako bi se osigurao kontinuitet poslovanja za vrijeme odsutnosti voditeljâ delegacija Unije. Zamjenici voditeljâ delegacija Unije ne bi trebali moći te ovlasti izvršavati sustavno ni za potrebe unutarnje podjele posla.

(61) Računovodstveni službenik trebao bi biti odgovoran za pravilno izvršenje plaćanja, naplatu prihoda i naplatu potraživanja. Računovodstveni službenik trebao bi upravljati riznicom, bankovnim računima i dokumentacijom trećih strana, voditi računovodstvenu evidenciju i biti odgovoran za sastavljanje financijskih izvještaja institucija Unije. Računovodstveni službenik Komisije trebao bi biti jedina osoba koja ima pravo utvrđivati računovodstvena pravila i usklađene računske planove, dok bi računovodstveni službenici svih drugih institucija Unije trebali utvrđivati računovodstvene postupke koji se primjenjuju u njihovim institucijama.

(62) Trebalo bi utvrditi i načine imenovanja i prestanka dužnosti računovodstvenog službenika.

(63) Računovodstveni službenik trebao bi uspostaviti postupke kojima će se osigurati da računi otvoreni za potrebe upravljanja riznicom i knjiga blagajne nemaju negativno stanje.

(64) Primjereno je uskladiti načine plaćanja odobrene za upravljanje riznicom sa suvremenim načinima plaćanja, uključujući kreditne kartice i elektroničke lisnice.

(65) S obzirom na to da se plaćanja delegacija Unije u okviru standardnih pravila za proračunske i računovodstvene operacije i operacije riznice („proračunski postupci”) sve više izvršavaju preko središnje riznice te se zbog toga smanjuju broj transakcija i iznosi plaćeni putem knjiga blagajne, primjereno je pojednostavniti pravila o uspostavi i kontroli knjiga blagajne i upravljanju njima.

(66) Trebalo bi odrediti uvjete uporabe knjige blagajne, sustava upravljanja koji predstavlja iznimku od uobičajenih proračunskih postupaka i odnosi se samo na ograničene iznose, te zadaće i odgovornosti blagajnika, kao i zadaće i odgovornosti dužnosnika za ovjeravanje i računovodstvenog službenika u vezi s kontrolom knjiga blagajne. Zbog učinkovitosti bi u delegacijama Unije trebalo uspostaviti knjige blagajne za odobrena sredstva i iz dijelova proračuna koji se odnose na Komisiju i na ESVD. Primjereno je i predvidjeti, pod posebnim uvjetima, uporabu knjige blagajne u delegaciji Unije za plaćanje ograničenih iznosa proračunskim postupcima. Kad je riječ o imenovanju blagajnika, trebalo bi omogućiti njihov odabir i među osobljem koje Komisija zapošljava u području pomoći za upravljanje kriznim situacijama i operacija humanitarne pomoći ako nije dostupno osoblje Komisije obuhvaćeno Pravilnikom o osoblju za dužnosnike Europske unije i Uvjetima zaposlenja ostalih službenika Europske unije iz Uredbe Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68[18] („Pravilnik o osoblju”).

(67) Kako bi se uzela u obzir situacija u području pomoći za upravljanje kriznim situacijama i operacije humanitarne pomoći kada nije dostupno osoblje Komisije obuhvaćeno Pravilnikom o osoblju te tehničke poteškoće koje sprječavaju da odgovorni službenik za ovjeravanje potpiše sve pravne obveze, trebalo bi osoblju koje Komisija zapošljava u tom području omogućiti da preuzima pravne obveze vrlo male vrijednosti, do 2 500 EUR, koje su povezane s plaćanjima izvršenima iz knjige blagajne te voditeljima delegacija Unije ili njihovim zamjenicima omogućiti da preuzimaju pravne obveze prema uputi odgovornog službenika za ovjeravanje Komisije.

[18] SL L 56, 4.3.1968., str. 1.

(68) Nakon što se utvrde zadaće i odgovornosti financijskih izvršitelja, oni mogu snositi odgovornost samo prema uvjetima utvrđenima u Pravilniku o osoblju. Na temelju Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća[19] u institucijama Unije osnovana su posebna povjerenstva za financijske nepravilnosti. Međutim, zbog ograničenog broja slučajeva koji im se upućuju te radi učinkovitosti primjereno je prenijeti njihove funkcije na međuinstitucijsko povjerenstvo osnovano na temelju ove Uredbe („povjerenstvo”). Povjerenstvo bi trebalo osnovati radi procjene zahtjeva i izdavanja preporuka o potrebi donošenja odluka o isključenjima i izricanju financijskih sankcija u pogledu slučajeva koje mu uputi Komisija ili druge institucije i tijela Unije, ne dovodeći u pitanje njihovu administrativnu neovisnost u odnosu na njihove zaposlenike. Cilj je tog prijenosa i izbjeći udvostručavanje posla i smanjiti rizik od proturječnih preporuka ili mišljenja, u slučajevima u kojima su uključeni i gospodarski subjekt i član osoblja institucije ili tijela Unije. Potrebno je zadržati postupak putem kojeg dužnosnik za ovjeravanje može tražiti potvrdu upute za koju smatra da je nepravilna ili protivna načelu dobrog financijskog upravljanja i tako biti razriješen od svake odgovornosti. Sastav povjerenstva trebalo bi izmijeniti ako ima tu ulogu. Povjerenstvo ne bi smjelo imati istražne ovlasti.

[19] Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (SL L 298, 26.10.2012., str. 1.).

(69) U pogledu prihoda potrebno je razmotriti negativna usklađenja vlastitih sredstava obuhvaćena uredbama Vijeća (EU, Euratom) br. 609/2014[20] i (EU, Euratom) 2021/770[21]. Osim u slučaju vlastitih sredstava, potrebno je zadržati postojeće zadaće i kontrole za koje su odgovorni dužnosnici za ovjeravanje u različitim fazama postupka: procjena iznosa potraživanja, izdavanje nalogâ za povrat, slanje obavijesti o terećenju kojom se dužnika obavješćuje da je utvrđen iznos potraživanja, i odluka, prema potrebi, o odricanju od dodijeljenih prava uzimajući u obzir kriterije koji jamče usklađenost s načelom dobrog financijskog upravljanja kako bi se osigurala učinkovita naplata prihoda.

(70) Službenik za ovjeravanje trebao bi se moći u cijelosti ili djelomično odreći povrata utvrđenog iznosa potraživanja ako je nad dužnikom pokrenut postupak u slučaju nesolventnosti kako je definiran u Uredbi (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća[22], posebno u slučaju sudskih nagodbi, stečajnih nagodbi i sličnih postupaka.

---

20 Uredba Vijeća (EU, Euratom) br. 609/2014 od 26. svibnja 2014. o metodama i postupku za stavljanje na raspolaganje tradicionalnih vlastitih sredstava i vlastitih sredstava koja se temelje na PDV-u i BND-u te o mjerama za zadovoljavanje potreba za gotovinom (SL L 168, 7.6.2014., str. 39.).

21 Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2021/770 od 30. travnja 2021. o izračunu vlastitih sredstava koja se temelje na nerecikliranom plastičnom ambalažnom otpadu, o metodama i postupku za stavljanje na raspolaganje tih vlastitih sredstava, o mjerama za zadovoljavanje potreba za gotovinom i o određenim aspektima vlastitih sredstava koja se temelje na bruto nacionalnom dohotku (SL L 165, 11.5.2021., str. 15.).

22 Uredba (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti (SL L 141, 5.6.2015., str. 19.).

(71) Trebalo bi utvrditi posebne odredbe za usklađenja ili smanjenja na nulu procjene iznosa potraživanja.

(72) Potrebno je pojasniti rokove unošenja u proračun primljenih iznosa od novčanih kazni, financijskih i drugih sankcija te svih pripadajućih kamata ili drugog prihoda koji su ostvarile.

(73) S obzirom na nedavna kretanja na financijskim tržištima i kamatnu stopu koju Europska središnja banka primjenjuje na svoje glavne operacije refinanciranja, potrebno je preispitati odredbe u vezi s kamatnom stopom za novčane kazne ili druge sankcije.

(74) Kako bi se uzela u obzir posebna priroda iznosa potraživanja koja se sastoje od novčanih kazni ili drugih sankcija koje izriču institucije Unije na temelju UFEU-a ili Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju (Ugovor o Euratomu), potrebno je uvesti posebne odredbe o kamatnim stopama koje se primjenjuju na dospjele iznose koji nisu još plaćeni za slučaj da Sud Europske unije poveća te iznose.

(75) Pravila o povratu trebalo bi pojasniti i ojačati. Osobito bi trebalo navesti da računovodstveni službenik treba osigurati povrat iznosa njihovim prijebojem s iznosima koje dužniku duguje izvršna agencija kad izvršava proračun.

(76) Radi jamčenja pravne sigurnosti i transparentnosti trebalo bi utvrditi pravila o rokovima u kojima se obavijest o terećenju treba poslati.

▌

(77) Kako bi se osiguralo upravljanje imovinom uz istodobno davanje prioriteta cilju sigurnosti i likvidnosti novčanih sredstava, iznosi koji se odnose na novčane kazne, financijske ili druge sankcije koje se izriču na temelju UFEU-a ili Ugovora o Euratomu, kao što su osporavane novčane kazne u području tržišnog natjecanja, trebale bi se privremeno naplatiti. Komisija bi također trebala moći uložiti te iznose u financijsku imovinu i odrediti kome pripada povrat na ta ulaganja. Budući da Komisija nije jedina institucija Unije ovlaštena za izricanje novčanih kazni, financijskih ili drugih sankcija, potrebno je utvrditi odredbe u pogledu takvih novčanih kazni, financijskih ili drugih sankcija koje izriču druge institucije Unije te utvrditi pravila za njihovu naplatu, koja bi trebala biti jednakovrijedna onima koja se primjenjuju na Komisiju.

(78) Kako bi se osiguralo da Komisija ima sve potrebne informacije za donošenje financijskih odluka, potrebno je utvrditi minimalne zahtjeve za sadržaj odluka o financiranju u vezi s bespovratnim sredstvima, nabavom, skrbničkim fondovima Unije za vanjska djelovanja („skrbnički fondovi Unije”), nagradama, financijskim instrumentima, mehanizmima ili platformama mješovitog financiranja i proračunskim jamstvima. Istodobno, kako bi se potencijalnim primateljima pružila dugoročnija perspektiva, potrebno je omogućiti da se odluke o financiranju donose za razdoblje dulje od jedne financijske godine, istodobno navodeći da izvršenje ovisi o raspoloživosti odobrenih proračunskih sredstava za odgovarajuće financijske godine. Nadalje, potrebno je smanjiti broj elemenata potrebnih za donošenje odluke o financiranju. U skladu s ciljem pojednostavnjenja, odluka o financiranju trebala bi istodobno služiti kao godišnji ili višegodišnji program rada. Budući da su doprinosi tijelima Unije iz članaka 70. i 71. već utvrđeni u godišnjem proračunu, ne bi trebao postojati zahtjev za donošenjem posebne odluke o financiranju u tom pogledu.

(79) U vezi s rashodima trebalo bi pojasniti odnos između odluka o financiranju, ukupnih proračunskih obveza i pojedinačnih proračunskih obveza, kao i pojmove preuzimanja proračunskih i pravnih obveza, kako bi se uspostavio jasan okvir za različite faze izvršenja proračuna.

(80) Kako bi se posebno uzeo u obzir broj pravnih obveza koje preuzimaju delegacije Unije i predstavništva Unije te tečajne fluktuacije s kojima se suočavaju, okvirne proračunske obveze trebale bi biti moguće i u slučajevima u kojima su poznati krajnji primatelji plaćanja i iznosi.

(81) Kako bi se EFJP uskladio s općim računovodstvenim i proračunskim postupcima čim to bude tehnički moguće, trebalo bi dopustiti preuzimanje pojedinačnih proračunskih obveza za izvršenje plaćanja bez potrebe da se najprije preuzme privremena ukupna obveza nakon čega bi uslijedile pojedinačne obveze u roku od najviše dva mjeseca ili, pod određenim uvjetima, u duljem roku. Nadalje, kako bi se u prosincu mogle preuzimati pojedinačne proračunske obveze i izvršiti plaćanja za prvi mjesec financijske godine, vrstama rashoda za koje su odobrena plaćanja unaprijed trebalo bi dodati uobičajene rashode za upravljanje u okviru EFJP-a.

(82) U pogledu vrsta plaćanja koja mogu izvršiti dužnosnici za ovjeravanje trebalo bi pojasniti različite vrste plaćanja u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja. Potrebno je dodatno pojasniti pravila o poravnanju plaćanja pretfinanciranja, posebno za situacije kad nije moguće međuporavnanje. U tu svrhu trebalo bi u preuzete pravne obveze uključiti odgovarajuće odredbe.

(83) Ovom bi se Uredbom trebalo propisati da se plaćanja trebaju izvršiti u određenim rokovima te da će u slučaju nepoštovanja takvih rokova vjerovnici imati pravo na zatezne kamate kojima se tereti proračun, osim u slučaju država članica, Europske investicijske banke (EIB) i Europskog investicijskog fonda (EIF).

(84) Osnovni elementi elektroničkih računa u javnoj nabavi trebali bi se temeljiti na pravilima utvrđenima u Direktivi 2014/55/EU Europskog parlamenta i Vijeća[23].

(85) Radi jasnoće trebalo bi revidirati definiciju neprikladnih ponuda u javnoj nabavi kako bi se uključile ponude u kojima gospodarski subjekt nema pristup nabavi.

(86) Potrebno je pojasniti da se određeni ugovori na temelju okvirnih ugovora sklopljenih s jednim gospodarskim subjektom mogu dodijeliti i izmijeniti u granicama uvjeta predviđenih okvirnim ugovorom.

▌

(87) S obzirom na to da su *ex ante* mjere objave iste za otvorene, ograničene i natjecateljske postupke uz pregovore, pod određenim bi uvjetima trebalo dopustiti provedbu pregovaračkog postupka bez prethodne objave obavijesti o nadmetanju nakon neuspješnog natjecateljskog postupka uz pregovore.

---

23 Direktiva 2014/55/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o elektroničkom izdavanju računa u javnoj nabavi (SL L 133, 6.5.2014., str. 1.).

(88) Iz područja primjene pravila o nabavi iz ove Uredbe potrebno je isključiti usluge ovjeravanja i autentifikacije dokumenata koje pružaju javni bilježnici, u slučajevima u kojima postupci kojima se uređuju takve usluge u dotičnoj državi članici nisu otvoreni za tržišno natjecanje.

(89) Primjereno je predvidjeti mogućnost pregovaračkih postupaka bez prethodne objave za usluge koje pružaju organizacije država članica koje ne mogu sudjelovati u natjecateljskim postupcima.

(90) Kako bi se osigurala usklađenost sa sudskom praksom Suda Europske unije[24], dužnosnik za ovjeravanje trebao bi zatražiti da se dokazi o kriterijima za isključenje i za odabir dostave prije odluke o dodjeli.

(91) Primjereno je objediniti u jednom članku odredbe koje se odnose na potvrđivanje i odobravanje rashoda te definirati „opoziv”. Budući da se transakcije izvršavaju u računalnim sustavima, potpisivanje potvrde „odobreno za plaćanje” kako bi se potvrdila odluka o potvrđivanju trebalo bi zamijeniti elektronički zaštićenim potpisom osim u ograničenom broju slučajeva. Potrebno je i pojasniti da se potvrđivanje rashoda primjenjuje na sve prihvatljive troškove, među ostalim, kao što je slučaj s poravnanjem pretfinanciranja, na troškove koji nisu povezani sa zahtjevom za plaćanje.

24 Presuda Općeg suda od 8. srpnja 2020., *Securitec/Komisija*, T-661/18, ECLI:EU:T:2020:319.

(92) Radi smanjenja složenosti, pojednostavnjenja postojećih pravila i poboljšanja čitkosti ove Uredbe trebalo bi utvrditi zajednička pravila za veći broj instrumenata za izvršenje proračuna. Zbog toga bi trebalo prerasporediti neke odredbe, prilagoditi formulacije i područje primjene drugih odredaba i ukloniti nepotrebna ponavljanja i interna upućivanja.

(93) Svaka institucija Unije trebala bi osnovati odbor za praćenje tijeka unutarnje revizije zadužen za osiguravanje neovisnosti unutarnjeg revizora, praćenje kvalitete unutarnjih revizija i propisno uzimanje u obzir i primjenu u njezinim službama preporuka danih u okviru unutarnje i vanjske revizije. Svaka institucija Unije trebala bi donositi odluku o sastavu tog odbora za praćenje tijeka unutarnje revizije pri čemu se uzima u obzir njezina organizacijska samostalnost i važnost neovisnih stručnih savjeta.

(94) Potrebno je staviti veći naglasak na uspješnost i rezultate projekata financiranih iz proračuna. Stoga je primjereno utvrditi dodatni oblik financiranja koji nije povezan s troškovima za relevantne operacije, uz ustaljene oblike doprinosa Unije (nadoknada prihvatljivih troškova koji su stvarno nastali, jedinični trošak, jednokratni iznosi i financiranje uz primjenu paušalne stope). Dodatni oblik financiranja trebao bi se temeljiti na ispunjenju određenih uvjeta *ex ante* ili na postizanju rezultata mjerenih u odnosu na prethodno utvrđene ključne etape ili s pomoću pokazatelja uspješnosti.

(95) Ako doprinos Unije ima oblik financiranja koje nije povezano s troškovima i ako se nadoknada temelji na rezultatima, postizanje tih rezultata trebalo bi mjeriti ili unaprijed definiranim ključnim etapama ili ciljnim vrijednostima, a postizanje takvih ključnih etapa ili ciljnih vrijednosti trebalo bi provjeriti prije plaćanja doprinosa. Evidencije i popratne dokumente povezane s postizanjem ciljnih vrijednosti ili ključnih etapa trebalo bi čuvati za potrebe ex post provjera ili revizija, među ostalim i od strane Revizorskog suda.

(96) Pri provođenju procjena operativne i financijske sposobnosti primatelja sredstava Unije ili njihovih sustava i postupaka Komisija bi se trebala moći osloniti na svoje prethodne procjene ili procjene koje su već proveli drugi subjekti ili donatori, primjerice nacionalne agencije i međunarodne organizacije, kako bi se izbjeglo udvostručavanje procjena istih primatelja. Mogućnost međusobnog oslanjanja na procjene koje su proveli drugi subjekti trebalo bi upotrebljavati ako su takve procjene provedene u skladu s uvjetima jednakovrijednim onima utvrđenima u ovoj Uredbi za primjenjivi način izvršenja. Stoga bi, kako bi se potaknulo međusobno oslanjanje na procjene drugih donatora, Komisija trebala poticati priznavanje međunarodno prihvaćenih standarda ili međunarodnih najboljih praksi.

(97) Važno je i izbjeći situacije u kojima su primatelji sredstava Unije podvrgnuti višestrukim revizijama od strane različitih subjekata u pogledu uporabe tih sredstava. Stoga bi se trebalo moći oslanjati na revizije koje su već izvršili neovisni revizori uz uvjet da postoje dovoljni dokazi njihove stručnosti i neovisnosti i uz uvjet da se revizije temelje na međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima koji pružaju razumno jamstvo te su provedene na financijskim izvještajima i izvješćima u kojima se utvrđuje uporaba doprinosa Unije. Na takvim bi se revizijama trebalo temeljiti ukupno jamstvo u pogledu uporabe sredstava Unije. S tim je ciljem važno osigurati da izvješće neovisnog revizora i s njime povezana revizijska dokumentacija na zahtjev budu stavljeni na raspolaganje Europskom parlamentu, Komisiji, Revizorskom sudu i revizijskim tijelima država članica.

(98) Za potrebe oslanjanja na procjene i revizije te kako bi se smanjilo administrativno opterećenje za osobe i subjekte koji primaju sredstva Unije, važno je osigurati da se sve informacije koje su već na raspolaganju institucijama Unije, upravljačkim tijelima ili drugim tijelima i subjektima koji izvršavaju sredstva Unije, ponovno upotrebljavaju kako bi se izbjegli višestruki zahtjevi za primatelje ili korisnike.

(99) Kako bi se osigurao dugoročan mehanizam suradnje s primateljima, trebalo bi predvidjeti mogućnost potpisivanja okvirnih sporazuma o financijskom partnerstvu. Okvirne sporazume o financijskom partnerstvu trebalo bi provoditi s pomoću bespovratnih sredstava ili sporazuma o doprinosu s osobama ili subjektima koji izvršavaju sredstva Unije. U tu bi svrhu trebalo utvrditi minimalni sadržaj takvih sporazuma o doprinosu. Okvirni sporazumi o financijskom partnerstvu ne bi smjeli neprimjereno ograničiti pristup sredstvima Unije.

(100) Trebalo bi uskladiti uvjete i postupke suspenzije, otkazivanja ili smanjenja doprinosa Unije za različite instrumente za izvršenje proračuna, kao što su bespovratna sredstva, nabava, neizravno upravljanje, nagrade itd. Trebalo bi utvrditi temelje za takvu suspenziju, otkazivanje ili smanjenje. ***Ako se naknadno otkriju nepravilnosti ili prijevare do kojih je došlo tijekom postupka dodjele, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi poduzeti određene korektivne mjere, osim ako je opravdano da se to ne učini, na primjer ako je provedba pravne obveze u interesu dotične institucije ili tijela ili ako postoji potreba za jamčenjem kontinuiteta pružanja usluga.***

(101) Ovom bi Uredbom trebalo utvrditi standardna razdoblja tijekom kojih bi primatelji trebali čuvati dokumente o doprinosima Unije kako bi se izbjegli različiti ili nerazmjerni ugovorni zahtjevi, a istodobno dalo dovoljno vremena Komisiji, Revizorskom sudu i OLAF-u da dobiju pristup tim podacima i dokumentima te izvrše *ex post* provjere i revizije. Osim toga, svaka osoba ili subjekt koji prima sredstva Unije trebali bi biti obvezni surađivati u cilju zaštite financijskih interesa Unije.

(102) Kako bi se sudionicima i primateljima pružile odgovarajuće informacije i osigurala mogućnost ostvarivanja prava na obranu, sudionicima i primateljima trebalo omogućiti da podnesu opažanja prije donošenja bilo kakve mjere koja negativno utječe na njihova prava te bi trebali biti obaviješteni o raspoloživim pravnim sredstvima koja im stoje na raspolaganju za osporavanje takve mjere.

(103) U kontekstu postupka dodjele odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ne treba sudioniku koji je odbijen u postupku dodjele omogućiti da dostavi opažanja. Kao bi se osigurala pravna sigurnost to bi trebalo navesti i u odredbi o kontradiktornim postupcima i pravnim sredstvima.

(104) S obzirom na sve zahtjevnije geopolitičko okruženje s hibridnim i kibernetičkim prijetnjama koje se brzo mijenjaju te na potrebu za digitalnom transformacijom koja sa sobom nosi tehničke slabosti, Unija treba osigurati zaštitu sigurnosti i javnog poretka Unije odnosno njezinih država članica, kako je to utvrđeno u javnoj politici i pravu. To se odnosi na očuvanje temeljnih interesa društva, kao što su sigurnost opskrbe energijom, suzbijanje organiziranog kriminala i prijevara. Uz poštovanje svih međunarodnih sporazuma Unije, dodjela sredstava Unije u odnosu na stratešku imovinu i interese, kao što su digitalna ili svemirska infrastruktura, komunikacijski i informacijski sustavi i usluge, može zahtijevati primjenu posebnih uvjeta kako bi se takva zaštita osigurala i za integritet komunikacijskih i informacijskih sustava i povezanih lanaca opskrbe. Trebalo bi pojasniti vrste uvjeta i zahtjeve za njihovu primjenu. ***Međutim, posebni uvjeti utvrđeni u ovoj Uredbi nisu iscrpni i temeljni akt može sadržavati posebne uvjete ako se njime ne mijenjaju zahtjevi i postupci utvrđeni ovom Uredbom u pogledu zaštite sigurnosti i javnog poretka te ako se njime ne odstupa od tih zahtjeva i postupaka.***

(105) Kako bi se zaštitili financijski interesi Unije, Komisija bi trebala uspostaviti jedinstveni sustav ranog otkrivanja i isključenja.

(106) Sustav ranog otkrivanja i isključenja trebao bi se primjenjivati na sudionike, primatelje, subjekte na čiju se sposobnost natjecatelj ili ponuditelj namjerava osloniti, na podugovaratelje ugovaratelja, stvarne vlasnike i subjekte povezane s isključenim subjektom, fizičke osobe, izdavatelje jamstva, kao i sve osobe ili subjekte koji primaju sredstva Unije ako se proračun izvršava u okviru neizravnog upravljanja, sve osobe ili subjekte koji primaju sredstva Unije u okviru financijskih instrumenata koji se izvršavaju u okviru izravnog upravljanja, sudionike ili primatelje o kojima su subjekti koji izvršavaju proračun u okviru podijeljenog upravljanja dostavili informacije, te sponzore.

(107) Kako bi se poboljšala zaštita financijskih interesa Unije, trebalo bi ojačati sustav ranog otkrivanja i isključenja. Važno je izbjeći da osobe ili subjekti koji se nalaze u situaciji za isključenje mogu podnijeti zahtjev ili biti odabrani za izvršavanje sredstava Unije ili primiti takva sredstva u programu u okviru podijeljenog upravljanja. Ako postoji pravomoćna presuda ili konačna upravna odluka, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi moći isključiti osobu ili subjekt ako se nalaze u situaciji za isključenje i smatraju se nepouzdanima zbog počinjenja određenih vrsta teške povrede dužnosti. ***Ne dovodeći u pitanje obveze informiranja utvrđene u drugim temeljnim aktima, osobe i subjekti koji izvršavaju proračun u okviru podijeljenog upravljanja trebali bi putem bilo kojeg službenog kanala, kao što je automatizirani informatički sustav koji je uspostavila Komisija i koji se trenutačno upotrebljava za prijavljivanje prijevara i nepravilnosti („sustav za upravljanje nepravilnostima”), dostaviti Komisiji informacije koje se odnose na***

utvrđene činjenice i nalaze u kontekstu takvih pravomoćnih presuda ili konačnih upravnih odluka samo uz upućivanje na razloge utvrđene u članku 138. stavku 1. točki (c) podtočki (iv.) i članku 138. stavku 1. točki (d) kada saznaju za takve informacije. Ako ne postoji pravomoćna presuda ili konačna upravna odluka, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi moći isključiti, na temelju preliminarne pravne ocjene povjerenstva, uzimajući u obzir činjenice i nalaze utvrđene u kontekstu revizija ili istraga koje provode OLAF, EPPO ili Revizorski sud ili bilo koje druge provjere, revizije ili kontrole za čiju je provedbu odgovoran dužnosnik za ovjeravanje. Takvo isključenje trebalo bi evidentirati u bazi podataka sustava ranog otkrivanja i isključenja. ***Osobe i subjekti koji izvršavaju proračun u okviru podijeljenog upravljanja trebali bi pregledati bazu podataka sustava ranog otkrivanja i isključenja prije dodjele sredstava Unije ili odabira sudionika i korisnika. To bi se pregledavanje trebalo odnositi na osobu ili subjekt koji podnose zahtjev ili su odabrani za izvršenje sredstava Unije. Kako bi se osigurala učinkovita provedba sustava ranog otkrivanja i isključenja, nadležna tijela država članica trebala bi provoditi isključenja zabilježena u bazi podataka*** u pogledu takvih osoba ili subjekata koji podnesu zahtjev za sredstva Unije ili budu odabrani za izvršavanje sredstava Unije ***tijekom cijelog trajanja isključenja. Tim bi se isključenjem trebao očuvati integritet postupka nabave ili odabira i zaštititi ga od sudjelovanja pojedinaca ili subjekata uključenih u tešku povredu dužnosti.*** Zahtjeve za plaćanje država članica u okviru podijeljenog upravljanja, uključujući rashode povezane s isključenim osobama ili subjektima, ne bi trebalo nadoknađivati. Ako se državama članicama sredstva isplaćuju na temelju uspješnosti, trebala bi se primjenjivati posebna pravila, kako je utvrđeno u sektorskim pravilima.

(108) Važno je naglasiti da bi se sustav ranog otkrivanja i isključenja trebao primjenjivati samo na sredstva Unije koja se isplaćuju državama članicama u okviru izravnog upravljanja, ▌ pri čemu su države članice dužne poduzeti sve odgovarajuće mjere za zaštitu financijskih interesa Unije, u mjeri u kojoj Komisija ima relevantne odgovornosti na temelju odgovarajućeg pravnog okvira ▌. Stoga bi odgovornosti Komisije trebale biti ograničene na obvezu upućivanja predmeta povjerenstvu u svrhu isključenja osobe ili subjekta ako dužnosnik za ovjeravanje sazna za tešku povredu dužnosti nakon pravomoćnih presuda, konačnih upravnih odluka ili činjenica i nalaza utvrđenih u kontekstu revizija ili istraga koje je u vezi s tim sredstvima proveo OLAF, EPPO ili Revizorski sud ili bilo koje druge provjere, revizije ili kontrole za čiju je provedbu odgovoran dužnosnik za ovjeravanje. Ne dovodeći u pitanje te odgovornosti Komisije, države članice i dalje su odgovorne za provjeru informacija o odlukama o isključenju evidentiranima u bazi podataka sustava ranog otkrivanja i isključenja i izvršenje tih odluka i dužne su osigurati da se ne podnose zahtjevi za plaćanje u vezi s osobom ili subjektom koji se nalaze u takvoj situaciji za isključenje. ***Ne dovodeći u pitanje sektorska pravila i dobrovoljnu primjenu, sustav ranog otkrivanja i isključenja ne bi se trebao primjenjivati na Uredbu (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća***[25]***.***

[25] ***Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).***

(109) Trebalo bi pojasniti da ako se odluka o unošenju osobe ili subjekta u bazu podataka sustava ranog otkrivanja i isključenja donosi na temelju situacije za isključenje koja se odnosi na fizičku ili pravnu osobu koja je član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela te osobe ili subjekta ili koja ima ovlasti zastupanja, donošenja odluka ili kontrole u odnosu na tu osobu ili subjekt, ili na fizičku ili pravnu osobu koja preuzima neograničenu odgovornost za dugove te osobe ili subjekta ili na fizičku osobu koja je ključna za dodjelu ili izvršenje pravne obveze, informacije unesene u bazu podataka trebaju uključivati informacije o tim osobama.

(110) Odluku o isključivanju osobe ili subjekta iz sudjelovanja u postupcima dodjele ili o određivanju financijske sankcije osobi ili subjektu te odluku o objavi odgovarajućih informacija trebao bi donijeti odgovorni dužnosnik za ovjeravanje s obzirom na njegovu autonomiju u administrativnim stvarima. Ako ne postoji pravomoćna presuda ili konačna upravna odluka te u slučajevima povezanima s teškim kršenjem ugovora, odgovorni dužnosnici za ovjeravanje trebali bi donijeti odluku uzimajući u obzir preporuku povjerenstva na temelju preliminarne pravne ocjene. Povjerenstvo bi trebalo procijeniti i trajanje isključenja ako trajanje nije određeno pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom.

(111) Uloga povjerenstva trebala bi biti osiguravanje usklađenog rada sustava ranog otkrivanja i isključenja. Povjerenstvo bi trebalo biti sastavljeno od stalnog predsjednika, stalnog potpredsjednika koji bi trebao obavljati dužnost zamjenika predsjednika, dva predstavnika Komisije i predstavnika dužnosnika za ovjeravanje koji podnosi zahtjev.

(112) Kako bi se sustav ranog otkrivanja i isključenja uskladio s pravilima o javnoj nabavi i kako bi se povećala njegova djelotvornost, pokušaj utjecanja na dodjelu sredstava Unije ili nepropisno pribavljanje sredstava Unije, među ostalim u vezi sa sukobom interesa, trebalo bi izričito uvrstiti kao posebnu situaciju za isključenje na temelju teške povrede dužnosti.

(113) Uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi isključiti osobu ili subjekt koji pokažu nedostatak integriteta zbog bilo kakvog protupravnog postupanja koje nije u skladu s vrijednostima iz članka 2. UEU i Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kao što je poticanje na diskriminaciju, mržnju ili nasilje nad skupinom osoba ili članom skupine, ako bi takvo postupanje moglo negativno utjecati na izvršenje ugovora.

(114) U slučaju ***namjerne i*** neopravdane nesuradnje u istragama, provjerama ili revizijama koje provode dužnosnik za ovjeravanje, OLAF, EPPO ili Revizorski sud trebalo bi dodati samostalni razlog za isključenje jer to može ozbiljno utjecati na zaštitu financijskih interesa Unije.

(115) Preliminarnom pravnom ocjenom ne prejudicira se konačna procjena postupanja dotične osobe ili subjekta koju provode nadležna tijela država članica u skladu s nacionalnim pravom. Preporuka povjerenstva kao i odluka odgovornog dužnosnika za ovjeravanje trebale bi se stoga preispitati nakon dostave obavijesti o takvoj konačnoj procjeni.

(116) Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi isključiti osobu ili subjekt iz postupka ako je pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno da su osoba ili subjekt krivi za tešku povredu dužnosti, nepoštovanje, s namjerom ili bez nje, obveza povezanih s plaćanjem doprinosa za socijalno osiguranje ili plaćanjem poreza, osnivanje subjekta u drugoj jurisdikciji s namjerom zaobilaženja fiskalnih, socijalnih ili bilo kakvih drugih pravnih obveza, prijevaru kojom se šteti proračunu, korupciju, sudjelovanje u zločinačkoj organizaciji, pranje novca, financiranje terorizma, kaznena djela terorizma ili kaznena djela povezana s terorističkim aktivnostima, dječji rad ili druga kaznena djela u vezi s trgovanjem ljudima ili za počinjenje nepravilnosti. Osobu ili subjekt trebalo bi isključiti i u slučaju teškog kršenja pravne obveze***, uključujući kršenje zahtjeva za ispunjavanje ugovora u skladu s najvišim standardima struke,*** u slučaju stečaja ili u slučaju odbijanja suradnje u istragama, provjerama ili revizijama. Pri procjeni te osnove za isključenje, nerazumno štetne radnje koje međunarodno trgovinsko pravo osuđuje mogle bi se smatrati relevantnim čimbenikom ako uključuju tešku povredu dužnosti.

(117) Pri donošenju odluke o isključenju osobe ili subjekta zbog teške povrede dužnosti dužnosnik za ovjeravanje trebao bi se u skladu s presudom Općeg suda od 15. veljače 2023. [26] ***osloniti na dovoljno precizne, uvjerljive i konkretne dokaze na temelju kojih se može jasno i nedvojbeno utvrditi da je podnositelj zahtjeva počinio protupravno postupanje koje utječe na njegovu profesionalnu vjerodostojnost, a koje bi, osim toga, upućivalo na protuzakonitu namjeru ili krajnju nepažnju u smislu ove Uredbe.***

(118) Pri odlučivanju o isključivanju osobe ili subjekta ili određivanju financijske sankcije osobi ili subjektu te o objavi povezanih informacija, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi osigurati usklađenost s načelom proporcionalnosti, osobito uzimajući u obzir težinu situacije, njezin utjecaj na proračun, vrijeme koje je proteklo od relevantnog postupanja, njegovo trajanje i ponavljanje, je li postupanje uključivalo namjeru ili stupanj nepažnje te stupanj suradnje osobe ili subjekta s relevantnim nadležnim tijelom i doprinos te osobe ili subjekta istrazi.

---

26 ***Presuda Općeg suda od 15. veljače 2023., RH/Komisija, T-175/21T, ECLI:EU:T:2023:77, točka 62.***

(119) Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi i moći isključiti osobu ili subjekt ako je fizička ili pravna osoba koja preuzima neograničenu odgovornost za dugove gospodarskog subjekta u stečaju ili u sličnoj situaciji nesolventnosti ili ako ta fizička ili pravna osoba ne ispuni svoje obveze u pogledu plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje ili poreza, ako takve situacije utječu na financijsko stanje tog gospodarskog subjekta.

(120) Kako bi se dodatno poboljšala zaštita financijskih interesa Unije, dužnosnik za ovjeravanje trebao bi moći isključiti ili izreći financijsku sankciju stvarnim vlasnicima i subjektima povezanim s isključenim subjektom koji su sudjelovali u povredi dužnosti koju je počinio isključeni subjekt. Uvođenjem mogućnosti isključenja stvarnih vlasnika i povezanih subjekata želi se spriječiti da osoba ili subjekt koji su isključeni iz odabira za izvršavanje sredstava Unije nastave sudjelovati u postupcima nabave i dodjele putem novog trgovačkog društva ili postojećih povezanih subjekata.

(121) Kako bi se povećala njegova djelotvornost, sustav ranog otkrivanja i isključenja trebao bi se primjenjivati i na fizičke osobe koje se smatraju odgovornima za povredu dužnosti koju je počinio subjekt tako da ne mogu sudjelovati u postupcima dodjele ili biti odabrane za izvršavanje sredstava Unije u svoje ime niti s pomoću novog korporativnog identiteta, ne dovodeći u pitanje pravo na saslušanje.

(122) Na zahtjev dužnosnika za ovjeravanje povjerenstvo za sustav ranog otkrivanja i isključenja trebalo bi moći izdavati preporuke u ubrzanom postupku, ne dovodeći u pitanje pravo na saslušanje. Takav bi se postupak trebao primjenjivati kada to zahtijevaju okolnosti ili priroda predmeta, na primjer ako je tijelo države članice donijelo pravomoćnu presudu ili konačnu upravnu odluku, ali nije određeno trajanje isključenja; ili je treća zemlja donijela pravomoćnu presudu ili konačnu upravnu odluku; ili je osobi ili subjektu na temelju odluke međunarodnih organizacija već izrečena sankcija istovjetna isključenju.

(123) Ako su osoba ili subjekt poduzeli korektivne mjere i tako dokazali svoju pouzdanost, ne bi trebali podlijegati odluci o isključenju. Ta mogućnosti ne bi smjela vrijediti u slučajevima najozbiljnijih kriminalnih aktivnosti.

(124) S obzirom na načelo proporcionalnosti trebalo bi razlikovati slučajeve u kojima se financijska sankcija može izreći kao alternativa isključivanju od slučajeva u kojima ozbiljnost postupanja dotičnoga primatelja u pogledu pokušaja nepropisnog pribavljanja sredstava Unije opravdava određivanje financijske sankcije uz isključenje kako bi se osigurao odvraćajući učinak. Trebalo bi utvrditi i najveći iznos financijske sankcije koju javni naručitelj može izreći.

(125) Financijsku sankciju trebalo bi izricati samo primatelju, a ne sudioniku, s obzirom na to da se iznos financijske sankcije koju treba izreći izračunava na temelju vrijednosti dotične pravne obveze.

(126) Mogućnost donošenja odluka o isključenju ili izricanja financijskih sankcija neovisna je o mogućnosti primjene ugovornih sankcija, poput ugovorne kazne.

(127) Trajanje isključenja trebalo bi biti vremenski ograničeno, kao što je slučaj na temelju Direktive 2014/24/EU te bi trebalo biti u skladu s načelom proporcionalnosti.

(128) Potrebno je odrediti datum početka i trajanje zastare za donošenje odluka o isključenju ili izricanje financijskih sankcija.

(129) Važno je da postoji mogućnost pojačavanja odvraćajućeg učinka koji se postiže isključenjem i financijskom sankcijom. U tom pogledu odvraćajući učinak trebalo bi pojačati mogućnošću objave informacija koje se odnose na isključenje i/ili financijsku sankciju, na način koji zadovoljava zahtjeve zaštite podataka utvrđene u uredbama (EU) 2018/1725 i (EU) 2016/679. Takva bi objava trebala doprinijeti sprečavanju ponavljanja istog postupanja. Radi pravne sigurnosti i u skladu s načelom proporcionalnosti trebalo bi jasno navesti u kojim se situacijama podaci ne bi smjeli objavljivati. Prilikom procjene odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi uzeti u obzir svaku preporuku povjerenstva. Ako je riječ o fizičkim osobama, osobni podaci trebali bi se objavljivati samo u iznimnim okolnostima, opravdanima težinom postupanja ili njegovim učinkom na financijske interese Unije.

(130) Informacije o isključenju ili o financijskoj sankciji trebale bi se objavljivati samo u određenim slučajevima, kao što je teška povreda dužnosti, prijevara, znatni nedostaci pri ispunjavanju glavnih obveza u okviru pravne obveze koja se financira iz proračuna ili nepravilnost, ili ako je subjekt osnovan u drugoj jurisdikciji s namjerom zaobilaženja fiskalnih, socijalnih ili bilo kakvih drugih pravnih obveza.

(131) Kriterije za isključivanje trebalo bi jasno odvojiti od kriterija koji mogu dovesti do odbijanja sudionika u postupku dodjele.

(132) Informacije o ranom otkrivanju rizika i o odlukama o isključenju i izricanju financijskih sankcija osobi ili subjektu trebale bi biti centralizirane. U tu svrhu odgovarajuće informacije trebale bi se pohranjivati u bazi podataka koju uspostavlja i kojom upravlja Komisija u svojstvu vlasnika centraliziranog sustava. Pri uporabi tog sustava trebalo bi se poštovati pravo na privatnost i zaštitu osobnih podataka.

(133) Iako bi uspostava i rad sustava ranog otkrivanja i isključenja trebali biti odgovornost Komisije, druge institucije i tijela Unije, kao i sve osobe i subjekti koji izvršavaju sredstva Unije u okviru izravnog, podijeljenog i neizravnog upravljanja, trebali bi sudjelovati u tom sustavu prosljeđivanjem relevantnih informacija Komisiji. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje i povjerenstvo trebali bi osobi ili subjektu jamčiti pravo na obranu. Isto pravo trebalo bi dati osobi ili subjektu, u kontekstu ranog otkrivanja, ako dužnosnik za ovjeravanje planira poduzeti mjeru koja bi mogla negativno utjecati na prava dotične osobe ili subjekta. U slučajevima prijevare, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti koja utječe na financijske interese Unije, a o kojima još nije donesena pravomoćna presuda, trebalo bi omogućiti odgovornom dužnosniku za ovjeravanje da odgodi obavješćivanje osobe ili subjekta, a povjerenstvu da odgodi pravo osobe ili subjekta da podnese svoja opažanja. Takva odgoda trebala bi biti opravdana samo ako postoje uvjerljivi legitimni razlozi za očuvanje povjerljivosti istrage ili nacionalnog sudskog postupka.

(134) Sud Europske unije trebao bi imati neograničenu nadležnost u pogledu odluka o isključenju i financijskim sankcijama koje se izriču na temelju ove Uredbe, u skladu s člankom 261. UFEU-a.

(135) Kako bi se subjekte spriječilo u pokušaju izbjegavanja mogućih negativnih posljedica povrede dužnosti koju su počinili, trebalo bi utvrditi pravila o obavješćivanju pod preciznim uvjetima u kontekstu postupaka ranog otkrivanja i isključenja. Nadalje, za takve bi postupke trebala biti propisana primjena sustava elektroničke razmjene podataka.

(136) Kako bi se olakšala zaštita financijskih interesa Unije u svim načinima izvršenja proračuna, osobe i subjekti koji sudjeluju u izvršenju proračuna trebali bi imati mogućnost ***pristupa bazi podataka sustava ranog otkrivanja i isključenja te provjere*** isključenja o kojima su dužnosnici za ovjeravanje odlučili na razini Unije. ***Prije dodjele ili odabira osobe ili subjekta za izvršenje i primanje sredstava Unije trebalo bi pretražiti bazu podataka sustava ranog otkrivanja i isključenja. Time se ne dovodi u pitanje mogućnost pretraživanja baze podataka u drugim fazama izvršenja pravne obveze.***

(137) Ova bi Uredba trebala podupirati cilj e-uprave, a posebno uporabu elektroničkih podataka u razmjeni informacija između institucija Unije i trećih strana.

(138) Napredak prema elektroničkoj razmjeni informacija i dostavi dokumenata u elektroničkom obliku, među ostalim, ako je to primjereno, e-nabavi, što je značajna mjera pojednostavnjenja, trebao bi biti popraćen jasnim uvjetima za prihvaćanje sustava koji će se upotrebljavati kako bi se uspostavilo pravno utemeljeno okružje uz istodobno očuvanje fleksibilnosti upravljanja sredstvima Unije za sudionike, primatelje i dužnosnike za ovjeravanje, kako je predviđeno ovom Uredbom.

(139) Kako bi se poboljšali upravljanje i kvaliteta interoperabilnih digitalnih javnih usluga***,*** ***države članice***, institucije Unije, izvršne agencije i tijela Unije trebali bi u najvećoj mogućoj mjeri primjenjivati Europski okvir za interoperabilnost.

(140) Trebalo bi utvrditi pravila o sastavu i zadaćama odbora zaduženoga za evaluaciju dokumentacije zahtjeva u postupcima nabave, postupcima dodjele bespovratnih sredstava i natječajima za nagrade. Odbor bi trebao moći uključiti vanjske stručnjake ako je ta mogućnost predviđena u temeljnom aktu.

(141) U skladu s načelom dobrog upravljanja dužnosnik za ovjeravanje trebao bi zatražiti pojašnjenja ili dokumente koji nedostaju uz istodobno poštovanje načela jednakog postupanja i bez bitnog mijenjanja dokumentacije zahtjeva. Dužnosnik za ovjeravanje trebao bi imati mogućnost samo u valjano opravdanim slučajevima odlučiti da neće to učiniti. Osim toga, dužnosnik za ovjeravanje trebao bi moći ispraviti očitu administrativnu pogrešku ili zatražiti od sudionika da je ispravi.

(142) U skladu s dobrim financijskim upravljanjem Komisija bi se trebala zaštititi tako da zahtijeva jamstva u fazi isplate pretfinanciranja. Zahtjev da ugovaratelji i korisnici dostave jamstvo ne bi trebao biti automatski, već bi se trebao temeljiti na analizi rizika. Ako tijekom provedbe dužnosnik za ovjeravanje otkrije da jamac u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom nije ili više nije ovlašten za izdavanje jamstva, dužnosnik za ovjeravanje trebao bi moći zatražiti zamjenu jamstva.

(143) Različiti skupovi pravila za izravno i neizravno upravljanje, posebno u pogledu pojma „zadaća izvršenja proračuna”, doveli su do zbrke i stvorili rizike od pogrešaka pri definiranju i za Komisiju i za njezine partnere te bi ih stoga trebalo pojednostavniti i uskladiti.

(144) Trebalo bi revidirati odredbe o *ex-ante* ocjeni na temelju stupova osoba i subjekata koji izvršavaju sredstva Unije u okviru neizravnog upravljanja kako bi se Komisija mogla što više osloniti na sustave, pravila i postupke, uključujući dubinsku analizu, tih osoba i subjekata, koji se smatraju jednakovrijednima onima koje primjenjuje Komisija. Osim toga, važno je pojasniti da ako u okviru ocjene otkriju područja u kojima uspostavljeni postupci nisu dostatni za zaštitu financijskih interesa Unije, Komisija bi trebala moći potpisati sporazume o doprinosu uz istodobno poduzimanje odgovarajućih mjera nadzora. Važno je i pojasniti u kojim bi slučajevima Komisija mogla odlučiti da ne zahtijeva *ex ante* ocjenu na temelju stupova kako bi potpisala ugovore o doprinosu.

(145) Kako bi se osiguralo učinkovito izvršenje proračuna, primjereno je dodatno pojasniti primjenu načela proporcionalnosti na neizravno upravljanje. Iako načelo proporcionalnosti ne može utjecati na prirodu obveza utvrđenih relevantnim primjenjivim pravnim okvirom, trebalo bi ga sustavno primjenjivati tijekom suradnje s provedbenim partnerima Unije kako bi se postigla odgovarajuća ravnoteža između zaštite financijskih interesa Unije i očuvanja sposobnosti Unije za provedbu politika. Relevantne odredbe bi trebalo prilagoditi i restrukturirati. To ne bi trebalo tumačiti na način da se u praksi ograničavaju prava i pristup koji su odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, EPPO-u u pogledu država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe Vijeća (EU) 2017/1939[27], OLAF-u, Revizorskom sudu te, ako je to primjereno, odgovarajućim nacionalnim tijelima potrebni za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.

(146) U skladu s načelom proporcionalnosti, potrebno je propisati primjenu obveza utvrđenih ovom Uredbom na krajnje primatelje potpore iz proračuna putem financijskih instrumenata ili proračunskih jamstava. Pri primjeni tog načela trebalo bi uzeti u obzir vrstu krajnjeg primatelja i djelovanja te uključene financijske rizike i primjenjivati ga razmjerno tome. Trebalo bi izbjegavati nepotrebno administrativno opterećenje, posebno ako su krajnji primatelji mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) ili slični gospodarski subjekti sa sličnim prometom ili ukupnom bilancom stanja.

[27] Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

(147) Financijska pravila utvrđena u ovoj Uredbi trebala bi biti jednostavna i jasna kako bi se izbjegla prekomjerna regulacija i dodatno administrativno opterećenje za primatelje sredstava Unije, države članice, institucije Unije ili druge osobe i subjekte koje izvršavaju proračun.

(148) Načelo proporcionalnosti treba primjenjivati i na procjenu pravila, sustava i postupaka subjekata koji su već uspješno ocijenjeni, kao što su subjekti koji primjenjuju pravila koja je utvrdila Komisija, i koji se izuzimaju iz *ex ante* procjene. Također bi trebalo biti moguće iz *ex ante* procjene izuzeti organizacije država članica kojima je povjereno izvršavanje sredstava Unije u okviru podijeljenog upravljanja.

(149) Potrebno je pojasniti da se u slučaju odabira subjekata za poslove u okviru neizravnog upravljanja na temelju poziva na iskaz interesa primjenjuju načela jednakog postupanja i nediskriminacije.

(150) Naknada za osobe i subjekte koji izvršavaju proračun, trebala bi se, ako je to relevantno i moguće, temeljiti na uspješnosti.

(151) Kako bi se osigurao integritet proračuna pri izvršenju u okviru neizravnog upravljanja, primjereno je od provedbenih partnera zatražiti da obavijeste Komisiju o slučajevima sumnje na prijevaru, korupciju ili bilo koju drugu nezakonitu aktivnost te da tu obvezu uključe u sporazume koje sklapaju s trećim stranama u okviru neizravnog upravljanja.

(152) Komisija sklapa partnerstva s trećim zemljama potpisivanjem sporazuma o financiranju. Važno je pojasniti sadržaj takvih sporazuma o financiranju, posebno za one dijelove djelovanja koje treća zemlja provodi u okviru neizravnog upravljanja.

(153) Važno je prepoznati posebnu prirodu mehanizama i platformi mješovitog financiranja, u okviru kojih Komisija kombinira svoj doprinos s doprinosom financijskih institucija, te pojasniti primjenu odredaba o financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima.

(154) Pravila i načela o nabavi koja se primjenjuju na ugovore o javnoj nabavi koje institucije Unije dodjeljuju za svoj račun trebala bi se temeljiti na pravilima utvrđenima u Direktivi 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća[28] i Direktivi 2014/24/EU.

(155) Iskustvo je pokazalo da primjena pravila o nabavi na temelju ove Uredbe nije primjerena za dodjelu ugovora o javnoj nabavi za pružanje financijskih usluga povezanih s izdavanjem, prodajom, kupnjom ili prijenosom vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata u smislu Direktive 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća[29], koje Komisija koristi u kontekstu svojih operacija uzimanja i davanja zajmova, upravljanja imovinom te operacija riznice. To uključuje usluge koje pružaju središnje banke, Europski stabilizacijski mehanizam, EIB i druge međunarodne financijske institucije te nacionalni subjekti kojima je povjereno izdavanje državnih dužničkih vrijednosnih papira i upravljanje njima. Iz tog razloga i u skladu s člankom 10. Direktive 2014/24/EU pravila o nabavi utvrđena u ovoj Uredbi ne bi se trebala primjenjivati na te usluge.

---

28 Direktiva 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovorâ o koncesiji (SL L 94, 28.3.2014., str. 1.).

29 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349.).

(156) U kontekstu pandemije bolesti COVID-19 primjereno je izmijeniti definiciju pojma „kriza” koji se prvenstveno primjenjuje na zajedničke odredbe i nabavu u području vanjskih djelovanja i ***trebao bi obuhvaćati*** javno zdravlje i zdravlje životinja, hitne situacije povezane sa ***sigurnošću opskrbe hranom i*** sigurnošću hrane i globalne prijetnje zdravlju. Kako bi se omogućila fleksibilnost potrebna za brz odgovor na nepredviđene okolnosti iznimne hitnosti koje su posljedica krize, javnom naručitelju trebalo bi dopustiti primjenu pojednostavnjenih pravila o nabavi, kao što je provedba pregovaračkog postupka bez prethodne objave obavijesti o nadmetanju koji se primjenjuje u kriznim situacijama i prihvaćanje dokaza o kriterijima za isključenje i za odabir od pretpostavljenog uspješnog ponuditelja nakon odluke o dodjeli, a u svakom slučaju prije potpisivanja ugovora. Osim toga, javnom naručitelju trebalo bi omogućiti fleksibilnost da iznimno izmijeni ugovor ili okvirni ugovor iznad primjenjivih pragova bez postupka nabave radi odgovora na krizu. ***Nadalje, u kriznoj situaciji iznimno bi se trebali moći dodati novi javni naručitelji nakon pokretanja postupka nabave, a prije potpisivanja ugovora ili nakon izmjene ugovora bez ograničavanja tržišnog natjecanja.*** Prije primjene takvih pojednostavnjenih pravila trebalo bi zahtijevati proglašenje krize u skladu s relevantnim internim pravilima, osim za nabavu u području vanjskog djelovanja kada takvo proglašenje krize nije potrebno. Nadalje, odgovorni dužnosnici za ovjeravanje trebali bi za svaki pojedinačni slučaj obrazložiti iznimnu hitnost koja proizlazi iz proglašene krize.

(157) U slučaju mješovitih ugovora trebalo bi pojasniti metodologiju kojom javni naručitelji određuju primjenjiva pravila.

(158) Za ugovore čija je vrijednost jednaka ili veća od vrijednosti pragova utvrđenih u Direktivi 2014/24/EU, za ugovore čija je vrijednost manja od vrijednosti tih pragova i za ugovore koji nisu obuhvaćeni područjem primjene te direktive, trebalo bi pojasniti *ex ante* i *ex post* mjere objave potrebne za pokretanje postupka nabave.

(159) U ovu bi Uredbu trebalo uvrstiti iscrpan popis svih postupaka nabave dostupnih institucijama Unije, neovisno o pragovima.

(160) U interesu administrativnog pojednostavnjenja i kako bi se potaknulo sudjelovanje MSP-ova, trebalo bi predvidjeti pregovaračke postupke za ugovore srednje vrijednosti.

(161) Prema potrebi, trebalo bi biti moguće provesti zajedničku nabavu između jednog ili više javnih naručitelja iz država članica, s jedne strane, i institucija i tijela Unije ili izvršnih agencija, s druge strane, pri čemu te institucije, tijela ili agencije nisu obvezni nabaviti radove, robu ili usluge. Kako bi javni naručitelji mogli u potpunosti iskoristiti potencijal unutarnjeg tržišta u smislu ekonomije razmjera i podjele rizika i koristi, trebalo bi proširiti mogućnosti da institucije, tijela ili izvršne agencije Unije nabavljaju robu

ili usluge u ime ***dviju ili više*** država članica. Institucija, tijelo ili izvršna agencija Unije trebali bi moći provoditi relevantni postupak nabave u ime ili za račun država članica na temelju sporazuma između stranaka ili djelovati kao subjekt u veleprodaji, tako da kupuju, skladište i preprodaju ili doniraju robu i usluge, uključujući najam, državama članicama ili partnerskim organizacijama koje su odabrali. ***U skladu s pravilima o usklađenosti sekundarnog zakonodavstva s ovom Uredbom, drugi zakonodavni akti Unije mogu sadržavati konkretnija pravila o zajedničkoj nabavi ili nabavi u ime ili za račun država članica. Pri tome bi u tim aktima trebalo jasno navesti takva odstupanja i posebne razloge koji ih opravdavaju.***

(162) Kao i u slučaju Direktive 2014/24/EU ovom Uredbom trebala bi se omogućiti provjera tržišta prije pokretanja postupka nabave. Kako bi se osiguralo da se partnerstvo za inovacije primjenjuje samo kad željeni radovi, roba i usluge ne postoje na tržištu ili kad ne postoje kao razvojna aktivnost koja je skoro spremna za tržište, ovom bi Uredbom trebalo utvrditi obvezu provedbe takve prethodne provjere tržišta prije primjene partnerstva za inovacije.

(163) Trebalo bi pojasniti kako javni naručitelji mogu doprinijeti zaštiti okoliša i promicanju održivog razvoja, a u isto vrijeme osigurati najbolju vrijednost za novac za svoje ugovore, osobito zahtijevanjem posebnih oznaka ili uporabom odgovarajućih metoda dodjele.

(164) U skladu s ciljevima europskog zelenog plana, trebalo bi osigurati napredak u provedbi aspekata ekologizacije uključivanjem, ako je relevantno, zelenih kriterija za odabir ili dodjelu u pozive za podnošenje ponuda, čime će se gospodarske subjekte potaknuti da nude održivija rješenja.

(165) Kako bi se osiguralo da se pri izvršenju ugovora gospodarski subjekti pridržavaju primjenjivih obveza iz prava okoliša te socijalnog prava i radnog prava koje su utvrđene pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili međunarodnim društvenim konvencijama i konvencijama o zaštiti okoliša navedenima u Prilogu X. Direktivi 2014/24/EU, takve obveze trebale bi biti dio minimalnih zahtjeva koje utvrđuje javni naručitelj i trebale bi biti uključene u ugovore koje javni naručitelj potpisuje.

(166) Primjereno je definirati različite slučajeve koji se obično označavaju kao sukob interesa te s njima različito postupati. Pojmom „sukob interesa” trebalo bi se služiti jedino u slučajevima u kojima se osoba ili subjekt s odgovornostima za ***planiranje proračuna,*** izvršenje proračuna, reviziju ili kontrolu ili dužnosnik ili službenik institucije Unije ili nacionalnih tijela bilo koje razine nađu u takvoj situaciji. Pokušaje nepropisnog utjecaja na postupak dodjele ili dobivanja povjerljivih informacija trebalo bi tretirati kao tešku povredu dužnosti koja može rezultirati odbijanjem sudionika u postupku dodjele i/ili isključenjem iz financiranja sredstvima Unije. Osim toga, gospodarski subjekti mogli bi biti u situaciji u kojoj ne bi smjeli biti odabrani za provedbu ugovora zbog sukobljenih poslovnih interesa. Primjerice, trgovačko društvo ne bi smjelo evaluirati projekt u kojem je sudjelovalo, a revizor se ne bi smio naći u situaciji da provodi reviziju računovodstvene dokumentacije koju je prethodno potvrdio kao ispravnu. ***Pri procjeni sukoba interesa i obveze uspostave sustavâ za otkrivanje i sprečavanje tih sukoba trebalo bi poštovati načelo proporcionalnosti. Kako bi se doprinijelo pravnoj sigurnosti odgovarajuće smjernice za procjenu sukoba interesa trebale bi sadržavati dodatna pojašnjenja za osobe koje procjenjuju takve situacije na razini Unije i na nacionalnoj razini.***

(167) Kako bi se osiguralo da ne postoje sukobljeni poslovni interesi koji mogu ili bi mogli utjecati na neovisno, nepristrano i objektivno izvršavanja ugovora, potrebno je pojasniti obveze javnog naručitelja i natjecatelja ili ponuditelja. S jedne strane, natjecatelji, ponuditelji i, ako je to primjereno, subjekti na čiju se sposobnost oslanjaju te predviđeni podugovaratelji trebali bi izjaviti da takvi sukobljeni interesi ne postoje i na zahtjev dostaviti povezane informacije. S druge strane, javni naručitelj trebao bi procijeniti postoje li takvi sukobljeni poslovni interesi na temelju izjave ili dodatnih informacija. Ako se utvrde takvi sukobljeni poslovni interesi, trebalo bi odbiti sudjelovanje u postupku dodjele.

(168) Konkurentno i otvoreno unutarnje tržište trebalo bi osigurati jednake uvjete za europske i strane gospodarske subjekte te im omogućiti da se natječu na temelju vlastitih zasluga. Strane subvencije mogu narušiti unutarnje tržište i onemogućiti jednake uvjete u postupcima nabave primjerice, ako su gospodarski subjekti kojima je dodijeljen ugovor primili strane subvencije. Kako bi se otklonio taj rizik, Uredbom (EU) 2022/2560 Europskog parlamenta i Vijeća[30] utvrđena su pravila i postupci za istraživanje slučajeva u kojima se stranim subvencijama stvarno ili moguće narušava unutarnje tržište i, prema potrebi, za osiguravanje otklanjanja tih narušavanja. Kako bi se osigurala usklađenost pravila koja se primjenjuju na države članice i postupaka nabave na temelju ove Uredbe, institucije Unije, tijela Unije i izvršne agencije trebali bi primjenjivati mutatis mutandis ista pravila i postupke za strane subvencije utvrđene u Uredbi (EU) 2022/2560.

---

30 ***Uredba (EU) 2022/2560 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište (SL L 330, 23.12.2022., str. 1.).***

(169) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti u pogledu postupovnih pojedinosti i povezanih elemenata u vezi s preliminarnim preispitivanjem i temeljitom istragom svih stranih financijskih doprinosa dobivenih u postupku nabave. Te bi provedbene ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća*[31]*.

(170) U skladu s Direktivom 2014/24/EU trebalo bi biti moguće provjeriti je li neki gospodarski subjekt isključen, primijeniti kriterije za odabir i dodjelu te provjeriti usklađenost s dokumentacijom o nabavi, bez zadanog redoslijeda. Kao posljedica toga trebalo bi biti moguće odbiti ponude na temelju kriterija za dodjelu bez prethodne provjere odgovarajućeg ponuditelja u pogledu kriterija za isključivanje ili odabir.

(171) Ugovore bi trebalo dodjeljivati na osnovi ekonomski najpovoljnije ponude u skladu s člankom 67. Direktive 2014/24/EU.

---

31 ***Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).***

(172) Radi pravne sigurnosti potrebno je pojasniti da su kriteriji za odabir strogo povezani s evaluacijom natjecatelja ili ponuditelja i da su kriteriji za dodjelu strogo povezani s evaluacijom ponuda. Kako bi se pravila Unije o nabavi uskladila s Direktivom 2014/24/EU, javnim naručiteljima također bi trebalo omogućiti da kao kriterij za dodjelu koriste organizaciju, kvalifikacije i iskustvo osoblja određenog za izvršenje ugovora, ako to može znatno utjecati na kvalitetu izvršenja ugovora i time na ekonomsku vrijednost ponude. Javni naručitelji koji koriste bilo koji od tih kriterija za dodjelu trebali bi odgovarajućim ugovornim sredstvima osigurati da osoblje određeno za izvršenje ugovora doista udovoljava utvrđenim standardima kvalitete. Javni naručitelji trebali bi dati suglasnost za svaku zamjenu takvog osoblja i trebali bi provjeriti osigurava li zamjensko osoblje jednaku razinu kvalitete kao zamijenjeno osoblje. Nadalje, trebalo bi osigurati da se u kriterijima za odabir i za dodjelu isti element ne preklapa niti dvaput evaluira.

(173) ***Kako bi se skratili dugotrajni postupci i*** javnim naručiteljima omogućilo da u potpunosti iskoriste mogućnosti dinamičkog sustava nabave, potrebno je pojednostaviti pravila kojima se uređuju ti sustavi. Posebice, u tim bi se sustavima trebao primjenjivati ograničeni postupak, čime bi se svim gospodarskim subjektima koji podnesu zahtjev za sudjelovanje i ispunjavaju kriterije za isključenje i za odabir omogućilo sudjelovanje u postupcima nabave u okviru dinamičkog sustava nabave tijekom razdoblja njegove valjanosti, koje ne bi trebalo biti ograničeno na četiri godine. Ponude se mogu dostaviti i u obliku elektroničkog kataloga, posebno za lako dostupne proizvode ili usluge koji su široko dostupni na tržištu. Nadalje, kako bi se smanjilo administrativno opterećenje, trebalo bi odustati od zahtjeva za imenovanje odbora za otvaranje i evaluaciju za određene nabave u okviru dinamičkog sustava nabave.

(174) S obzirom na napredak u digitalizaciji postupaka nabave, trebalo bi pojasniti da se javna otvaranja u otvorenim postupcima mogu organizirati na daljinu putem videokonferencije.

(175) Radi pojednostavnjenja i usklađivanja s pravilima koja se primjenjuju na nabavu koju institucije Unije provode za svoj račun, u području vanjskih djelovanja trebalo bi ukloniti obvezu objavljivanja na internetskim stranicama Komisije popisa odabranih natjecatelja koji će biti pozvani da dostave ponudu.

(176) Nabavom u Uniji trebalo bi se osigurati da se sredstva Unije upotrebljavaju na učinkovit, transparentan i odgovarajući način, uz istodobno smanjenje administrativnog opterećenja za primatelje sredstava Unije. U tom bi se pogledu e-nabavom trebalo doprinijeti boljoj uporabi sredstava Unije i povećati dostupnost ugovora svim gospodarskim subjektima. Sve institucije Unije koje provode postupak nabave trebale bi na svojim internetskim stranicama objaviti jasna pravila o stjecanju, rashodima i praćenju te sve dodijeljene ugovore, uključujući i njihovu vrijednost.

(177) Elektronička razmjena informacija sa sudionicima u e-nabavi trebala bi se u što većoj mjeri oslanjati na postojeće norme, kao što su norme o europskoj jedinstvenoj dokumentaciji o nabavi i elektroničkom izdavanju računa koje su propisane Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/7[32] odnosno Direktivom 2014/55/EU.

(178) Trebalo bi pojasniti postojanje faze otvaranja i evaluacije za svaki postupak. Odluka o dodjeli uvijek bi trebala biti ishod evaluacije.

(179) Kada ih se obavješćuje o ishodu postupka, natjecatelje i ponuditelje trebalo bi obavijestiti o osnovi na kojoj je odluka donesena i dostaviti im detaljno obrazloženje na temelju sadržaja izvješća o evaluaciji.

(180) Primjereno je utvrditi da bi na zahtjev neuspješnim ponuditeljima koji su podnijeli ponude koje su u skladu sa zahtjevima postupka nabave trebalo dostaviti informacije o značajkama i relativnim prednostima uspješne ponude. Neuspješnim ponuditeljima trebalo bi na zahtjev dostaviti dodatne informacije čak i ako zbog odabranog redoslijeda kriterija nije provjerena sukladnost njihove ponude. Također bi trebalo pojasniti da ponuditelji koji su odbijeni ne bi trebali imati pristup takvim informacijama.

---

32 Provedbena uredba Komisije (EU) 2016/7 od 5. siječnja 2016. o utvrđivanju standardnog obrasca za europsku jedinstvenu dokumentaciju o nabavi (SL L 3, 6.1.2016., str. 16.).

(181) U slučaju okvirnih ugovora koji uključuju ponovno otvaranje nadmetanja ne bi smjela postojati obveza da se dostave informacije neuspješnom ugovaratelju o značajkama i relativnim prednostima uspješne ponude jer bi se primitkom takvih informacija među strankama u istom okvirnom ugovoru moglo narušiti pošteno tržišno natjecanje među njima pri svakom ponovnom otvaranju nadmetanja.

(182) Javni naručitelj trebao bi moći poništiti postupak nabave prije potpisivanja ugovora ili ga djelomično poništiti u slučaju postupaka s dodjelom u grupama ili u okviru nabave iz više izvora, a da natjecatelji ili ponuditelji nemaju pravo potraživati naknadu. Time se ne bi trebale dovoditi u pitanje situacije u kojima je javni naručitelj postupio tako da ga se može smatrati odgovornim za štetu u skladu s općim načelima prava Unije.

(183) U propisno opravdanim slučajevima trebala bi biti dopuštena dodjela ugovora u postupku nabave iz više izvora, posebno kako bi se izbjeglo prekomjerno oslanjanje na jednog dobavljača ključne opreme i usluga, uzimajući u obzir ciljeve tehnološke neovisnosti i kontinuiteta usluga.

(184) Kao što je slučaj u Direktivi 2014/24/EU, potrebno je pojasniti uvjete pod kojima se ugovor može izmijeniti tijekom njegova izvršavanja i bez novog postupka nabave. Osobito se ne bi trebalo zahtijevati provođenje novog postupka u slučaju administrativnih izmjena, univerzalne sukcesije i primjene jasnih i nedvosmislenih revizijskih klauzula ili opcija kojima se ne mijenjaju minimalni zahtjevi prvotnog postupka. Provođenje novog postupka nabave trebalo bi biti nužno u slučaju bitnih izmjena prvotnog ugovora, posebice u slučaju izmjena opsega i sadržaja uzajamnih prava i obveza stranaka, među ostalim u pogledu raspodjele prava intelektualnog vlasništva. Takve izmjene ukazuju na namjeru stranaka da ponovno pregovaraju o ključnim uvjetima tog ugovora, posebno ako bi izmjene utjecale na rezultate postupka da su takvi izmijenjeni uvjeti bili dio prvotnog postupka.

(185) Stečeno iskustvo pokazalo je da je potrebno pojasniti u kojim se slučajevima smatra da se izmjenom mijenja predmet ugovora.

(186) Nužno je predvidjeti mogućnost zahtijevanja jamstva za ispunjenje obveza u odnosu na radove, robu i složene usluge kako bi se zajamčila usklađenost s bitnim ugovornim obvezama i kako bi se osiguralo pravilno ispunjenje obveza za vrijeme trajanja ugovora. Potrebno je i predvidjeti mogućnost zahtijevanja jamstva za povrat zadržanog iznosa, za pokrivanje razdoblja odgovornosti za izvršenje ugovora, u skladu s uobičajenom praksom u dotičnim sektorima.

(187) Kako bi se odredili primjenjivi pragovi i postupci, potrebno je pojasniti smatraju li se institucije Unije, izvršne agencije i tijela Unije javnim naručiteljima. Oni se ne bi trebali smatrati javnim naručiteljima ako nabavu obavljaju preko središnjeg tijela za nabavu. Osim toga, institucije Unije čine jedinstveni pravni subjekt i njihove službe ne mogu sklapati ugovore, nego samo sporazume na razini službi, među sobom.

(188) Primjereno je u ovu Uredbu uvrstiti upućivanje na pragove utvrđene u Direktivi 2014/24/EU koji se primjenjuju na radove, robu i usluge i pragove utvrđene u Direktivi 2014/23/EU za koncesije. Revizija tih pragova kako je predviđeno u direktivama 2014/24/EU i 2014/23/EU trebala bi stoga biti izravno primjenjiva na nabavu odnosno koncesije na temelju ove Uredbe.

(189) Trebalo bi pojednostavniti dodjelu ugovora o koncesiji primjenom pragova utvrđenih u Direktivi 2014/23/EU na koncesije.

(190) Za potrebe usklađivanja i pojednostavnjenja, standardni postupci koji se primjenjuju na nabavu trebali bi se primjenjivati i na kupnje predviđene u skladu s blagim režimom za ugovore za društvene i druge posebne usluge iz članka 74. Direktive 2014/24/EU. Stoga bi prag za kupnje u okviru blagog režima trebao biti usklađen s pragom za ugovore o uslugama.

(191) Kako bi se postupci ***nabave*** bolje prilagodili tržišnim uvjetima izvan Unije, ova bi Uredba trebala sadržavati posebne odredbe u skladu s kojima delegacije Unije dodjeljuju ugovore za svoj račun u trećim zemljama. Stoga je primjereno revidirati pragove za dodjelu ugovora koje primjenjuju delegacije Unije u trećim zemljama i uskladiti ih s pragovima koji se primjenjuju za dodjelu ugovora u području vanjskih djelovanja.

(192) Potrebno je pojasniti uvjete primjene roka mirovanja koji se treba poštovati prije potpisivanja ugovora ili okvirnog ugovora.

(193) Pravila koja se primjenjuju na nabavu u području vanjskih djelovanja trebala bi biti u skladu s načelima utvrđenima u direktivama 2014/23/EU i 2014/24/EU.

(194) Pravila o pristupu nabavi, koja se primjenjuju u trenutku podnošenja ponuda i tijekom provedbe ugovora, trebala bi sadržavati uvjete utvrđene u provedbenim aktima (mjere instrumenta za međunarodnu nabavu) donesenima na temelju Uredbe ***(EU) 2022/1031 Europskog parlamenta i Vijeća***[33] te odgovarajuće obveze uspješnih ponuditelja utvrđene u toj uredbi.

(195) Radi smanjenja složenosti, racionalizacije postojećih pravila i poboljšanja čitkosti pravila o nabavi potrebno je prerasporediti opće odredbe o nabavi i posebne odredbe primjenjive na nabavu u području vanjskih djelovanja te ukloniti nepotrebna ponavljanja i unakrsna upućivanja.

(196) Potrebno je pojasniti koji gospodarski subjekti s obzirom na mjesto njihova poslovnog nastana imaju pristup nabavi na temelju ove Uredbe te izričito predvidjeti mogućnost takvog pristupa i za međunarodne organizacije.

---

[33] ***Uredba (EU) 2022/1031 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. lipnja 2022. o pristupu gospodarskih subjekata, robe i usluga iz trećih zemalja tržištu javne nabave Unije i tržištu koncesija Unije i o postupcima kojima se podupiru pregovori o pristupu gospodarskih subjekata, robe i usluga iz Unije tržištu javne nabave trećih zemalja i tržištu koncesija trećih zemalja (Instrument za međunarodnu nabavu – IMN) (SL L 173, 30.6.2022., str. 1.).***

(197) U propisno opravdanim slučajevima, kada ugovor dodjeljuje ***delegacija Unije u trećoj zemlji ili se dodjeljuje isključivo u interesu delegacije Unije u trećoj zemlji*** odgovornom dužnosniku za ovjeravanje trebalo bi omogućiti da otvori pristup postupku nabave fizičkim ili pravnim osobama s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koja nema poseban sporazum s Unijom u području nabave. Ta bi fleksibilnost trebala postojati posebno ako u zemljama koje imaju pristup postupku nabave na temelju posebnog sporazuma s Unijom u području nabave nema fizičkih ili pravnih osoba koje mogu isporučiti potrebne radove, robu ili usluge.

(198) Kako bi se postigla ravnoteža između potrebe za transparentnosti i veće dosljednosti pravila o nabavi, s jedne strane, te potrebe za osiguravanjem fleksibilnosti u pogledu određenih tehničkih aspekata tih pravila, s druge strane, tehnička pravila o nabavi trebalo bi utvrditi u prilogu ovoj Uredbi, a Komisiji bi trebalo delegirati ovlast donošenja akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s izmjenama tog priloga.

(199) Potrebno je pojasniti područje primjene glave o bespovratnim sredstvima, posebno u pogledu vrste djelovanja ili tijela prihvatljivih za bespovratna sredstva kao i s obzirom na pravne obveze koje se mogu upotrebljavati za pokrivanje bespovratnih sredstava. Posebice, odluke o bespovratnim sredstvima trebalo bi postupno ukinuti zbog njihove ograničene primjene i postupnog uvođenja elektroničkog upravljanja bespovratnim sredstvima. Strukturu bi trebalo pojednostavniti premještanjem odredaba o instrumentima koji nisu bespovratna sredstva u druge dijelove ove Uredbe. Vrstu tijela koja mogu primiti bespovratna sredstva za poslovanje trebalo bi pojasniti tako da se više ne upućuje na tijela koja nastoje ostvariti cilj koji je u općem interesu Unije, budući da su ta tijela obuhvaćena pojmom tijela koja imaju cilj koji je dio politike Unije i podupire je.

(200) Radi pojednostavnjenja postupaka i bolje čitkosti ove Uredbe trebalo bi pojednostavniti i racionalizirati odredbe o sadržaju zahtjeva za bespovratna sredstva, poziva za podnošenje prijedlogâ i sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

(201) Radi lakše provedbe djelovanja koja financira više donatora kada ukupno financiranje djelovanja nije poznato u trenutku preuzimanja obveze za doprinos Unije, potrebno je pojasniti način utvrđivanja doprinosa Unije i metodu provjeravanja njegove uporabe.

(202) Trebalo bi uvesti novu kategoriju bespovratnih sredstava vrlo male vrijednosti u iznosu do 15 000 EUR kako bi se pojednostavnili administrativni zahtjevi za podnositelje zahtjeva za financiranje sredstvima Unije. S obzirom na vrlo malu vrijednost tih bespovratnih sredstava, trebalo bi odustati od zahtjeva za podnošenje izjave i procjenu financijske sposobnosti.

(203) Kako bi se u skladu s dobrim financijskim upravljanjem dodatno pojednostavnili zahtjevi za bespovratna sredstva, dužnosnik za ovjeravanje trebao bi na temelju procjene rizika moći odlučiti da je provjera financijske sposobnosti koncentrirana samo na glavnog podnositelja zahtjeva.

(204) Iskustvo s uporabom jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalne stope pokazalo je da takvi oblici financiranja znatno pojednostavnjuju administrativne postupke i bitno smanjuju rizik od pogrešaka. Jednokratni iznosi, jedinični troškovi i paušalne stope prikladni su oblici financiranja neovisno o području intervencije Unije, a posebno za standardizirana djelovanja i opetovana djelovanja, kao što su mobilnost ili aktivnosti osposobljavanja. Nadalje, budući da institucijsku suradnju između javnih uprava država članica i zemalja korisnica ili partnerskih zemalja (institucijsko povezivanje) provode institucije država članica, pojednostavnjene mogućnosti financiranja troškova opravdane su i trebale bi potaknuti njihovo sudjelovanje. U interesu veće učinkovitosti, države članice i ostali primatelji sredstava Unije trebali bi moći češće primjenjivati pojednostavnjene mogućnosti financiranja troškova. U tom smislu uvjeti za uporabu jednokratnih iznosa, jediničnih troškova i paušalnih stopa trebali bi biti fleksibilniji. Potrebno je izričito predvidjeti određivanje jedinstvenih jednokratnih iznosa kojima će biti obuhvaćeni svi prihvatljivi troškovi djelovanja ili programa rada. Nadalje, kako bi se potaknulo stavljanje naglaska na rezultate, trebalo bi dati prednost financiranju na temelju ostvarenja. Jednokratni iznosi, jedinični troškovi i paušalne stope koji se temelje na uloženim sredstvima trebali bi biti opcija ako iznosi koji se temelje na ostvarenjima nisu mogući ili primjereni.

(205) Kako bi se osigurala pravna sigurnost, potrebno je pojasniti da se u slučaju bespovratnih sredstava koja se dodjeljuju u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima ne primjenjuju odredbe o procijenjenom proračunu, sufinanciranju i izbjegavanju dvostrukog financiranja jer se ne mogu primijeniti ako je iznos koji treba nadoknaditi povezan s utvrđenim uvjetima ili rezultatima i odvojen od povezanih troškova.

(206) Administrativne postupke za odobravanje jednokratnih iznosa, jediničnih troškova i paušalnih stopa trebalo bi pojednostavniti prijenosom ovlasti za davanje takvih odobrenja na odgovorne dužnosnike za ovjeravanje. Ako je to primjereno, Komisija može dati takvo odobrenje uzimajući u obzir prirodu aktivnosti ili rashoda ili broj dotičnih dužnosnika za ovjeravanje.

(207) Kako bi se premostio jaz u raspoloživosti podataka koji se upotrebljavaju za utvrđivanje jednokratnih iznosa, jediničnih troškova i paušalnih stopa, trebalo bi dopustiti primjenu stručne prosudbe.

(208) Iako bi trebalo ostvariti potencijal češće uporabe pojednostavnjenih oblika financiranja, trebalo bi osigurati poštovanje načela dobrog financijskog upravljanja te, posebice, načelâ ekonomičnosti, učinkovitosti i izbjegavanja dvostrukog financiranja. U tu svrhu pojednostavnjenim oblicima financiranja trebalo bi osigurati prikladnost upotrijebljenih sredstava s obzirom na ciljeve koji se žele ostvariti, izbjegavanje višestrukog financiranja istih troškova iz proračuna, poštovanje načela sufinanciranja te izbjegavanje prekomjerne kompenzacije primateljâ. Stoga bi se pojednostavnjeni oblici financiranja trebali temeljiti na statističkim ili računovodstvenim podacima, sličnim objektivnim sredstvima ili stručnoj prosudbi. Uz navedeno, trebalo bi nastaviti primjenjivati odgovarajuće provjere, kontrole i periodične procjene.

(209) Trebalo bi pojasniti opseg provjera i kontrola u odnosu na periodične procjene jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa. Navedene provjere i kontrole trebale bi biti usmjerene na ispunjenje uvjeta na temelju kojih se pokreće isplata jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa, uključujući, prema potrebi, postizanje ostvarenja i/ili rezultata. Tim se uvjetima ne bi smjelo zahtijevati izvješćivanje o troškovima koje je korisnik stvarno imao. Ako su ih odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ili Komisija *ex ante* utvrdili, iznose jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalne stope ne bi se smjelo dovoditi u pitanje *ex post* kontrolama. Time se ne bi smjelo spriječiti mogućnost smanjenja bespovratnih sredstava u slučaju loše, djelomične ili zakašnjele provedbe ili nepravilnosti, prijevare ili kršenja drugih obveza. Bespovratna sredstva bi, posebice, trebalo smanjiti ako nisu ispunjeni uvjeti na temelju kojih se pokreće isplata jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalnih stopa. Učestalost i opseg periodične procjene trebali bi ovisiti o kretanju i naravi troškova, pri čemu se osobito uzimaju u obzir znatne promjene tržišnih cijena i druge relevantne okolnosti. Periodična procjena mogla bi dovesti do usklađenjâ jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa, koji će se primjenjivati u budućim sporazumima, ali se ne bi trebala upotrebljavati za preispitivanje opravdanosti već dogovorene vrijednosti jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa. Za periodičnu procjenu jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa može biti potreban pristup računovodstvenoj dokumentaciji korisnika za statističke i metodološke potrebe, a takav je pristup potreban i radi sprečavanja i otkrivanja prijevara.

(210) Ako se bespovratna sredstva dodjeljuju uz primjenu paušalnih stopa, u obliku jediničnih troškova ili jednokratnih iznosa i stoga nema *ex post* provjere povezanih troškova, nije moguće provjeriti jesu li prihvatljivi troškovi nastali tijekom trajanja djelovanja. Kako bi se osigurala pravna sigurnost, trebalo bi pojasniti da će se *ex post* provjerama i kontrolama korisnikâ provjeriti jesu li ispunjeni uvjeti na temelju kojih se pokreće isplata paušalnih stopa, jediničnih troškova ili jednokratnih iznosa tijekom razdoblja provedbe.

(211) Radi olakšavanja sudjelovanja malih organizacija u provedbi politika Unije u okruženju ograničene dostupnosti resursa potrebno je vrijednost rada koji obavljaju volonteri priznati kao prihvatljive troškove. Na temelju toga bi se takve organizacije u većoj mjeri trebale moći oslanjati na volonterski rad za potrebe sufinanciranja djelovanja ili programa rada. Ne dovodeći u pitanje najveću stopu sufinanciranja utvrđenu temeljnim aktom, u takvim slučajevima bespovratna sredstva Unije trebala bi biti ograničena na procijenjene prihvatljive troškove koji ne obuhvaćaju volonterski rad. S obzirom na to da volonterski rad obavljaju treće strane, a korisnik im za to ne isplaćuje naknadu, ograničenjem se izbjegava nadoknada troškova koje korisnik nije imao. Uz navedeno, vrijednost volonterskog rada ne bi smjela prelaziti 50 % doprinosa u naravi i eventualnih drugih oblika sufinanciranja.

(212) Kako bi se osigurala pravna sigurnost, trebalo bi pojasniti da bi, ako su doprinosi u naravi od trećih strana u obliku volonterskog rada u procijenjenom proračunu prikazani kao prihvatljivi troškovi, sufinanciranje na koje se primjenjuje ograničenje od 50 % trebalo uključivati sve izvore financiranja, odnosno bespovratna sredstva Unije, doprinose u naravi i druge izvore financiranja.

(213) U ovoj Uredbi trebalo bi zadržati načelo zabrane ostvarivanja dobiti kako bi se zaštitilo jedno od temeljnih načela javnih financija.

(214) Kako bi se osigurala pravna sigurnost pri izračunu doprinosa Unije u slučaju ostvarivanja dobiti iz bespovratnih sredstava dodijeljenih iz proračuna, trebalo bi pojasniti da pri povratu postotka dobiti koji odgovara doprinosu Unije prihvatljivim troškovima ne bi trebalo razlikovati stvarno nastale troškove i pojednostavnjene troškove.

(215) Bespovratna sredstva trebala bi se u načelu dodjeljivati na temelju pozivâ za podnošenje prijedloga. Ako su iznimke dopuštene, trebalo bi ih tumačiti i primjenjivati restriktivno u smislu područja primjene i trajanja. Iznimnu mogućnost dodjele bespovratnih sredstava bez poziva za podnošenje prijedloga tijelima koja imaju *de facto* ili *de jure* monopol trebalo bi koristiti samo ako su dotična tijela jedina koja su sposobna provoditi relevantne vrste aktivnosti ili im takav monopol omogućuju propisi ili tijela javne vlasti.

(216) U okviru prelaska na elektroničko upravljanje bespovratnim sredstvima i e-nabavu, od podnositelja zahtjeva i ponuditelja u određenom bi vremenskom razdoblju trebalo samo jednom zatražiti da dostave dokaz o svojem pravnom statusu i financijskoj održivosti i ne bi trebalo zahtijevati ponovnu dostavu popratne dokumentacije u svakom postupku dodjele. Stoga je potrebno uskladiti zahtjeve o broju godina za koje se zahtijeva dokumentacija u okviru postupaka dodjele bespovratnih sredstava i postupaka nabave.

(217) Korisnik bespovratnih sredstava može pružiti financijsku potporu trećoj strani ako su ispunjeni određeni uvjeti, a iznos isplaćen trećoj strani ne bi smio biti veći od 60 000 EUR. Taj ***bi*** se iznos ***trebao moći*** premašiti ▌ ako bi u suprotnom postizanje ciljeva djelovanja bilo nemoguće ili preteško. Kako bi se omogućila veća fleksibilnost pri izvršenju proračuna u kriznim i hitnim situacijama, trebalo bi biti moguće premašiti taj iznos bez obrazloženja za svaki pojedinačni slučaj ako je riječ o humanitarnoj pomoći, operacijama hitne potpore, operacijama civilne zaštite ili pomoći za upravljanje kriznim situacijama. ***Dužnosnik za ovjeravanje trebao bi podnositi izvješće o tim slučajevima.***

(218) Ako za provedbu djelovanja ili programa rada korisnik mora provesti postupak nabave, trebalo bi pojasniti da svaki korisnik može primjenjivati vlastite prakse nabave pod uvjetom da jamče najbolju vrijednost za novac ili, prema potrebi, najnižu cijenu, bez obzira na to dodjeljuje li korisnik ugovor o javnoj nabavi i je li javni naručitelj u smislu ove Uredbe. Trebalo bi na odgovarajući način izmijeniti definiciju pojma „ugovor”.

(219) Uporabu nagrada kao vrijedne vrste financijske potpore koja nije povezana s predvidivim troškovima trebalo bi olakšati, a primjenjiva pravila pojasniti. Nagrade ne bi trebalo smatrati zamjenom, nego dopunom za druge instrumente financiranja kao što su bespovratna sredstva.

(220) Kako bi se omogućilo fleksibilnije izvršavanje nagrada, obvezu na temelju Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 o objavi natječajâ za nagrade s jediničnom vrijednosti od 1 000 000 EUR ili više u izvještajima uz nacrt proračuna trebalo bi zamijeniti obvezom prethodnog obavješćivanja Europskog parlamenta i Vijeća te izričitog navođenja takvih nagrada u odluci o financiranju.

(221) Nagrade bi se trebale dodjeljivati u skladu s načelima transparentnosti i jednakog postupanja. S time u vezi trebalo bi utvrditi minimalne značajke natječajâ, posebice aranžmane za isplatu nagrade dobitnicima nakon njezine dodjele i odgovarajuća sredstva objave. Ujedno je potrebno utvrditi jasno određen postupak dodjele, od podnošenja zahtjeva do pružanja informacija podnositeljima zahtjeva i obavješćivanja podnositelja uspješnog zahtjeva koji odražava postupak dodjele bespovratnih sredstava.

(222) Ovom bi Uredbom trebalo propisati načela i uvjete za financijske instrumente, proračunska jamstva i financijsku pomoć te pravila o ograničenju financijske odgovornosti Unije, borbi protiv prijevara i pranja novca, likvidaciji financijskih instrumenata i izvješćivanju.

(223) Posljednjih godina Unija se sve više koristi financijskim instrumentima kojima se omogućuje postizanje većeg učinka financijske poluge proračuna, ali oni istodobno podrazumijevaju financijski rizik za proračun. Među tim financijskim instrumentima nisu samo financijski instrumenti obuhvaćeni Uredbom (EU, Euratom) br. 966/2012, nego i drugi instrumenti, kao što su proračunska jamstva i financijska pomoć, koji su prethodno bili uređeni samo pravilima utvrđenima u njihovim temeljnim aktima. Važno je uspostaviti zajednički okvir kako bi se osigurala homogenost načela koja se primjenjuju na taj skup instrumenata te ih premjestiti u novu glavu u ovoj Uredbi, koja uz postojeća pravila za financijske instrumente uključuje dijelove o proračunskim jamstvima i financijskoj pomoći državama članicama ili trećim zemljama.

(224) Financijski instrumenti i proračunska jamstva mogu biti korisni pri multipliciranju učinka sredstava Unije kad se ta sredstva udruže s drugim sredstvima te uključuju učinak poluge. Financijski instrumenti i proračunska jamstva trebali bi se izvršavati samo ako ne postoji rizik od narušavanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu ili neusklađenosti s pravilima o državnim potporama.

(225) U okviru godišnjih odobrenih sredstava koja su odobrili Europski parlament i Vijeće za određeni program, financijski instrumenti i proračunska jamstva trebali bi se koristiti na temelju *ex ante* evaluacije kojom se dokazuje njihova djelotvornost u smislu postizanja ciljeva politike Unije.

(226) Financijski instrumenti, proračunska jamstva i financijska pomoć trebali bi se odobravati temeljnim aktom. Ako su u valjano opravdanim slučajevima financijski instrumenti uspostavljeni bez temeljnog akta, Europski parlament i Vijeće trebali bi ih odobriti u proračunu.

(227) Trebalo bi definirati instrumente koji bi mogli biti obuhvaćeni glavom X., kao što su zajmovi, jamstva, vlasnička ulaganja, kvazivlasnička ulaganja i instrumenti podjele rizika. Definicijom instrumenata podjele rizika trebalo bi omogućiti uključivanje kreditnog poboljšanja za projektne obveznice, čime bi se obuhvatio rizik servisiranja duga projekta i ublažio kreditni rizik imatelja obveznica s pomoću kreditnog poboljšanja u obliku zajma ili jamstva.

(228) Svako vraćanje iz financijskog instrumenta ili proračunskog jamstva trebalo bi upotrijebiti za instrument ili jamstvo iz kojeg je proizašlo vraćanje kako bi se unaprijedila učinkovitost tog instrumenta ili jamstva, osim ako je drukčije određeno u temeljnom aktu, te bi ga trebalo uvažiti pri predlaganju budućih odobrenih sredstava za isti instrument ili jamstvo.

(229) Ovom se Uredbom predviđa da je Komisija relevantnim temeljnim aktom ovlaštena za posuđivanje u ime Unije ili Euratoma u svrhu daljnjeg pozajmljivanja odgovarajućih iznosa državama članicama korisnicama ili trećim zemljama pod uvjetima koji se primjenjuju na posudbe. U tom se pogledu novčani tokovi posuđenih sredstava i zajmova podudaraju. To znači da bi Unija trebala poduzimati tržišne operacije na temelju potreba za isplatom u svakom pojedinačnom slučaju davanja zajmova, što ograničava mogućnost dosljednog planiranja raznih operacija uzimanja zajmova i strukturiranja dospijeća kako bi se postigli optimalni troškovi.

(230) Financiranjem pojedinih programa financijske pomoći primjenom različitih metoda financiranja nastaju troškovi i povećava se složenost jer se različiti programi financijske pomoći natječu za ograničene mogućnosti financiranja. Na taj se način fragmentira ponuda dužničkih vrijednosnih papira Unije i smanjuje likvidnost i interes ulagača za pojedine programe, iako svi dužnički vrijednosni papiri Unije imaju istu visoku kreditnu kvalitetu. Financijsku pomoć trebalo bi stoga organizirati primjenom jedinstvene metode financiranja koja povećava likvidnost Unijinih obveznica te privlačnost i troškovnu učinkovitost Unijinih izdanja obveznica.

(231) Nedavno iskustvo s potrebama za financiranjem pomoći Ukrajini ukazalo je na nedostatke fragmentiranog pristupa organizaciji duga Unije. Kako bi se ojačao položaj Unije kao izdavatelja dužničkih instrumenata denominiranih u eurima, iznimno je važno sva nova izdanja organizirati primjenom jedinstvene metode financiranja, osim u propisno opravdanim slučajevima, kao što su izdanja Euratoma, mala izdanja i financiranje programa financijske pomoći za koje su temeljni akti stupili na snagu prije 9. studenoga 2022.

(232) Model jedinstvene metode financiranja i većina elemenata infrastrukture potrebnih za njegovu provedbu već su uspostavljeni u obliku diversificirane strategije financiranja prema Odluci (EU, Euratom) 2020/2053. Ta strategija omogućila je uspješnu mobilizaciju sredstava za bespovratnu potporu i zajmove na temelju Uredbe (EU) 2021/241 te za niz drugih programa Unije iz Uredbe Vijeća (EU) 2020/2094[34]. Budući da se očekuje da će operacije za ispunjavanje hitnih potreba Ukrajine za financiranjem biti složene te kako bi se predvidjele eventualne buduće operacije uzimanja i davanja zajmova, primjereno je uspostaviti diversificiranu strategiju financiranja kao jedinstvenu metodu financiranja za provedbu operacija uzimanja zajmova.

---

34 ***Uredba Vijeća (EU) 2020/2094 od 14. prosinca 2020. o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 23.).***

(233) Primjenom diversificirane strategije financiranja trebala bi se omogućiti fleksibilna provedba programa financiranja uz potpuno poštovanje načela proračunske neutralnosti i proračunske ravnoteže utvrđenog u članku 310. stavka 1. UFEU-a. Troškove programa financiranja u potpunosti bi trebali snositi korisnici na temelju jedinstvene metodologije raspodjele troškova kojom se osigurava transparentna i proporcionalna raspodjela troškova. Obveze povrata trebaju i dalje imati korisnici financijske pomoći, u skladu s ovom Uredbom.

(234) Pri provedbi diversificirane strategije financiranja na sve bi programe uzimanja i davanja zajmova koji se na nju oslanjaju trebalo primjenjivati jedinstveni skup pravila.

(235) Diversificirana strategija financiranja trebala bi Komisiji omogućiti veću fleksibilnost u pogledu vremenskog okvira i dospijeća pojedinačnih transakcija financiranja te redovite i stabilne isplate različitim zemljama korisnicama. Takva strategija trebala bi se temeljiti na udruživanju instrumenata financiranja. Time bi se Komisiji omogućila fleksibilnost u organiziranju isplata korisnicima neovisno o tržišnim uvjetima u trenutku plaćanja i osim toga smanjio bi se za nju rizik od prikupljanja fiksnih iznosa u nestabilnim ili nepovoljnim uvjetima.

(236) Za pružanje te fleksibilnosti Komisiji bilo bi potrebno uspostaviti zajednička sredstva za očuvanje likvidnosti. Takva centralizirana sredstva za očuvanje likvidnosti omogućila bi Uniji otporniji kapacitet za financiranje koji bi na temelju stabilnog predviđanja likvidnosti mogao podnijeti privremene neusklađenosti svih priljeva i odljeva.

(237) Komisija bi sve potrebne transakcije trebala provoditi u nastojanju da ostvari redovitu prisutnost na tržištu kapitala, postigne optimalne troškove financiranja i olakša transakcije dužničkim vrijednosnim papirima Unije i Euratoma.

(238) Stoga je primjereno da pri proširenju diversificirane strategije financiranja na veći broj programa Komisija utvrdi potrebne mehanizme za njezinu provedbu. Ti bi mehanizmi trebali obuhvaćati okvir upravljanja, postupke upravljanja rizikom i metodologiju raspodjele troškova, koja bi trebala biti u skladu s člankom 223. stavkom 4. točkom (e) ove Uredbe. Radi osiguravanja transparentnosti Komisija bi trebala redovito i sveobuhvatno obavješćivati Europski parlament i Vijeće o svim aspektima svoje strategije uzimanja zajmova i upravljanja dugom.

(239) U interesu pravne sigurnosti i jasnoće u pogledu već odobrene financijske pomoći te u pogledu makrofinancijske pomoći na temelju Uredbe (EU) 2022/2463 Europskog parlamenta i Vijeća[35] pravila iz ove Uredbe o diversificiranoj strategiji financiranja trebala bi se primjenjivati samo na programe financijske pomoći za koje temeljni akti stupaju na snagu 9. studenoga 2022. ili nakon tog datuma.

(240) Važno je da revidirani financijski izvještaji za financijske instrumente i proračunska jamstva koji se izvršavaju u okviru neizravnog upravljanja budu dostavljeni na vrijeme kako bi ih Revizorski sud mogao uzeti u obzir pri davanju opažanja o privremenoj računovodstvenoj dokumentaciji.

(241) Primjereno je priznati usklađivanje interesa u ostvarivanju ciljeva politike Unije i osobito ukazati na to da EIB i EIF imaju posebna stručna znanja za izvršenje financijskih instrumenata i proračunskih jamstava.

(242) EIB i EIF, djelujući kao skupina, trebali bi imati mogućnost međusobnog prijenosa dijela provedbe, ako bi se takvim prijenosom, kako je to pobliže utvrđeno u odgovarajućem sporazumu s Komisijom, moglo doprinijeti provedbi određenog djelovanja.

---

35 Uredba (EU) 2022/2463 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o uspostavi instrumenta za pružanje potpore Ukrajini za 2023. (makrofinancijska pomoć +) (SL L 322, 16.12.2022., str. 1.).

(243) Radi dosljednosti te kako bi se u obzir uzeo višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027., u odnosu na financijske instrumente i proračunska jamstva potrebno je pojasniti određene odredbe o izvješćima osoba ili subjekata koji izvršavaju sredstva Unije u okviru neizravnog upravljanja, o primjeni glave X. u slučaju njihova kombiniranja s dopunskom potporom iz proračuna, uključujući bespovratna sredstva, te o kombiniranju sa fondovima koja se izvršavaju u okviru podijeljenog upravljanja.

(244) Trebalo bi pojasniti da bi se, ako se financijski instrumenti ili proračunska jamstva kombiniraju s dopunskim oblicima potpore iz proračuna, pravila o financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima trebala primjenjivati na cijelu mjeru. Takva pravila trebala bi biti dopunjena, ako je to primjenjivo, posebnim zahtjevima utvrđenima u sektorskim pravilima.

(245) Pri izvršenju financijskih instrumenata i proračunskih jamstava financiranih iz proračuna trebalo bi uvažavati politiku Unije o nekooperativnim jurisdikcijama u porezne svrhe, i njezina ažuriranja, kao što je utvrđeno u relevantnim pravnim aktima Unije i zaključcima Vijeća, osobito u Zaključcima Vijeća od 8. studenoga 2016. o kriterijima i procesu za uspostavu EU-ova popisa nekooperativnih jurisdikcija u porezne svrhe[36] i u njihovu prilogu, kao i Zaključcima Vijeća od 5. prosinca 2017. o EU-ovu popisu nekooperativnih jurisdikcija u porezne svrhe[37] i njihovim prilozima.

(246) Proračunska jamstva i financijska pomoć državama članicama ili trećim zemljama općenito su izvanproračunske operacije koje imaju znatan učinak na bilancu stanja Unije. Iako ostaju općenito izvanproračunske operacije, njihovim uključivanjem u ovu Uredbu jača se zaštita financijskih interesa Unije i osigurava jasniji okvir za odobravanje tih operacija, upravljanje njima i njihovo obračunavanje.

(247) Unija je pokrenula važne inicijative na temelju proračunskih jamstava, kao što su Europski fond za strateška ulaganja (EFSU) ili Europski fond za održivi razvoj (EFOR). Značajka je tih instrumenata da se njima stvara nepredviđena obveza za Uniju te da podrazumijevaju rezervaciju sredstava radi osiguravanja likvidne rezerve kojom se omogućuje da proračun uredno odgovara na obveze plaćanja koje bi mogle proizići iz tih nepredviđenih obveza. Kako bi se zajamčio kreditni rejting Unije, a time i njezina sposobnost za djelotvorno financiranje, nužno je da se pri odobravanju, izdvajanju rezervacija i praćenju nepredviđenih obveza primjenjuje pouzdan skup pravila koji bi trebalo primjenjivati na sva proračunska jamstva.

---

36 SL C 461, 10.12.2016., str. 2.
37 SL C 438, 19.12.2017., str. 5.

(248) Nepredviđene obveze koje proizlaze iz proračunskih jamstava mogu obuhvaćati širok niz operacija financiranja i operacija ulaganja. Za razliku od zajmova koji imaju utvrđen raspored vraćanja nemoguće je s potpunom sigurnošću na godišnjoj osnovi planirati mogućnost aktivacije proračunskog jamstva. Stoga je neophodno uspostaviti okvir za odobravanje i praćenje nepredviđenih obveza kako bi se u svakom trenutku osiguralo potpuno poštovanje gornje granice za godišnja odobrena sredstva za plaćanje utvrđene u Odluci (EU, Euratom) 2020/2053.

(249) Tim bi okvirom ujedno trebalo utvrditi upravljanje i kontrolu, uključujući redovito izvješćivanje o financijskoj izloženosti Unije. Stopu izdvajanja rezervacija za financijske obveze trebalo bi odrediti na temelju odgovarajuće procjene rizika za financijske rizike koji proizlaze iz povezanog instrumenta. Održivost nepredviđenih obveza trebalo bi procjenjivati jednom godišnje u okviru proračunskog postupka. Trebalo bi uspostaviti mehanizam ranog upozoravanja kako bi se izbjegao manjak rezervacija za pokrivanje financijskih obveza.

(250) S obzirom na sve veću uporabu financijskih instrumenata, proračunskih jamstava i financijske pomoći potrebna je znatna količina odobrenih sredstava za plaćanje koje treba mobilizirati i rezervirati. Radi postizanja učinka poluge i osiguravanja primjerene razine zaštite od financijskih obveza važno je optimizirati iznos potrebnih rezervacija te postići veću učinkovitost udruživanjem tih rezervacija u zajednički fond za rezervacije. Osim toga, fleksibilnijom uporabom tih udruženih rezervacija omogućuje se stvarna globalna stopa rezervacija koja uz optimiziran iznos sredstava pruža traženu zaštitu.

(251) Pravilima koja se primjenjuju na rezervacije i zajednički fond za rezervacije trebao bi se osigurati čvrst okvir unutarnje kontrole. Nakon savjetovanja s računovodstvenim službenikom Komisije, Komisija bi trebala utvrditi smjernice primjenjive na upravljanje sredstvima zajedničkog fonda za rezervacije. Dužnosnici za ovjeravanje financijskih instrumenata, proračunskih jamstava ili financijske pomoći trebali bi aktivno pratiti financijske obveze u okviru svoje odgovornosti, a financijski upravitelj sredstava zajedničkog fonda za rezervacije trebao bi upravljati novčanim sredstvima i imovinom fonda na temelju pravila i postupaka koje utvrđuje računovodstveni službenik Komisije.

(252) Proračunska jamstva i financijska pomoć trebali bi biti u skladu s istim skupom načela koji je već utvrđen za financijske instrumente. Proračunska jamstva trebala bi posebice biti neopoziva, bezuvjetna i davati se na zahtjev. Ona bi se trebala izvršavati u okviru neizravnog upravljanja ili, samo u iznimnim slučajevima, u okviru izravnog upravljanja. Njima bi se trebale pokrivati samo operacije financiranja i operacije ulaganja, a partneri bi trebali tim operacijama doprinijeti vlastitim sredstvima.

(253) Financijska pomoć državama članicama ili trećim zemljama trebala bi biti u obliku zajma, kreditne linije ili bilo kojeg drugog instrumenta koji se smatra primjerenim za osiguravanje djelotvornosti potpore. U tu svrhu Komisiju bi u relevantnom temeljnom aktu trebalo ovlastiti za uzimanje u zajam potrebnih sredstava na tržištima kapitala ili od financijskih institucija, izbjegavajući pritom uključivanje Unije u bilo kakvu promjenu dospijeća kojom bi se Unija izložila kamatnom ili bilo kakvom drugom komercijalnom riziku.

(254) Radi postizanja željenog pojednostavnjenja i djelotvornosti odredbe koje se odnose na financijske instrumente trebale bi se početi primjenjivati što je moguće prije. Odredbe u vezi s proračunskim jamstvima i financijskom pomoći te zajedničkim fondom za rezervacije trebale bi se primjenjivati od početka valjanosti višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje nakon 2020. Tim rasporedom omogućit će se temeljita priprema novih alata za upravljanje nepredviđenim obvezama. Omogućit će se i usklađivanje načela iz glave X. i, s jedne strane, prijedloga za višegodišnji financijski okvir nakon 2020. te, s druge strane, posebnih programa koji su povezani s tim okvirom.

(255) Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014 Europskog parlamenta i Vijeća[38] utvrđuju se pravila, među ostalim, o financiranju političkih stranaka i političkih zaklada na europskoj razini, posebno u odnosu na uvjete financiranja, dodjelu i raspodjelu financiranja, donacije i doprinose, financiranje izbornih kampanja za Europski parlament, nadoknadive rashode, zabranu određenog financiranja, računovodstvenu dokumentaciju, izvješćivanje i reviziju, provedbu i kontrolu, sankcije, suradnju između tijela za europske političke stranke i zaklade, dužnosnika za ovjeravanje Europskog parlamenta i država članica te u odnosu na transparentnost.

(256) U ovu bi Uredbu trebalo uključiti pravila o doprinosima iz proračuna Unije za europske političke stranke kako je predviđeno Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014.

(257) Financijska potpora europskim političkim strankama trebala bi se dodjeljivati u obliku posebnog doprinosa kako bi odgovarala posebnim potrebama tih stranaka.

(258) Iako se za dodjelu financijske potpore ne zahtijeva godišnji program rada, europske političke stranke trebale bi *ex post* opravdati pravilnu uporabu financiranja Unije. Posebice, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao bi provjeriti jesu li sredstva upotrijebljena za plaćanje nadoknadivih rashoda kako je utvrđeno u pozivu za dodjelu doprinosa u okviru rokova predviđenih ovom Uredbom. Doprinosi europskim političkim strankama trebali bi se potrošiti do kraja financijske godine koja slijedi nakon one u kojoj su dodijeljeni, nakon čega bi odgovorni dužnosnik za ovjeravanje trebao osigurati povrat svih nepotrošenih sredstava.

---

38 Uredba (EU, Euratom) br. 1141/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o statutu i financiranju europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada (SL L 317, 4.11.2014., str. 1.).

(259) Sredstva Unije dodijeljena radi financiranja operativnih troškova europskih političkih stranaka ne bi se trebala upotrebljavati u svrhe koje su drukčije od onih utvrđenih Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014, a osobito ne za izravno ili neizravno financiranje trećih strana, npr. nacionalnih političkih stranaka. Europske političke stranke trebale bi upotrebljavati doprinose za plaćanje određenog postotka tekućih i budućih rashoda, a ne rashoda ili dugova nastalih prije podnošenja zahtjeva za doprinose.

(260) Dodjelu doprinosa također bi trebalo pojednostavniti i prilagoditi posebnostima europskih političkih stranaka, osobito uklanjanjem kriterija za odabir, uvođenjem jednokratnog plaćanja pretfinanciranja u punom iznosu kao općeg pravila i mogućnošću uporabe jednokratnih iznosa, financiranja uz primjenu paušalne stope i jediničnih troškova.

(261) Doprinosi iz proračuna trebali bi se suspendirati, smanjiti ili ukinuti ako europske političke stranke prekrše Uredbu (EU, Euratom) br. 1141/2014.

(262) Sankcije koje se temelje na ovoj Uredbi i na Uredbi (EU, Euratom) br. 1141/2014 trebale bi se izricati dosljedno te bi se njima trebalo poštovati načelo ne bis in idem. U skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014 administrativne i/ili financijske sankcije utvrđene u ovoj Uredbi ne bi se smjele izricati u jednom od slučajeva za koji su sankcije već izrečene na temelju Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014.

(263) Ovom bi se Uredbom trebao utvrditi opći okvir na temelju kojeg se proračunska potpora može koristiti kao instrument u području vanjskih djelovanja uključujući obvezu trećih zemalja da Komisiji dostave odgovarajuće i pravodobne informacije kako bi se ocijenilo ispunjavanje dogovorenih uvjeta i odredaba kojima se osigurava zaštita financijskih interesa Unije.

(264) Kako bi se ojačala uloga Europskog parlamenta i Vijeća trebalo bi pojasniti postupak za uspostavu skrbničkih fondova Unije. Ujedno je potrebno utvrditi načela koja se primjenjuju na doprinose skrbničkim fondovima Unije, a osobito važnost osiguravanja doprinosa drugih donatora kojima se opravdava njihova uspostava u pogledu dodane vrijednosti. Potrebno je i pojasniti odgovornosti financijskih izvršitelja i odbora skrbničkog fonda Unije te utvrditi pravila kojima se osigurava pravedna zastupljenost uključenih donatora u odboru skrbničkog fonda Unije i obvezan pozitivan glas Komisije za uporabu sredstava. Ujedno je važno detaljnije utvrditi zahtjeva za izvješćivanje koji se primjenjuju na skrbničke fondove Unije.

(265) Unija bi trebala moći sudjelovati u globalnim inicijativama ako takvo sudjelovanje doprinosi postizanju ciljeva politike Unije. Kako bi se osigurao odgovarajući pravni okvir za sudjelovanje Unije u globalnim inicijativama, doprinos Unije takvim inicijativama trebalo bi uključiti kao novi instrument za izvršenje proračuna. Primjena tog novog financijskog instrumenta podlijegala bi uvjetima ***čijim bi se ispunjavanjem osigurala razina zaštite usporediva s drugim instrumentima za izvršenje proračuna. Ti bi uvjeti trebali uključivati postojanje odgovarajućih unutarnjih i vanjskih sustava za borbu protiv prijevara i nepravilnosti, pri čemu bi se sustavi kojima upravljaju provedbeni subjekti globalne inicijative trebali smatrati vanjskim sustavima.*** Primjena ***odredbi povezanih s globalnim inicijativama trebala bi biti*** ograničena na slučajeve kada se drugim instrumentima ***za izvršenje proračuna*** ne mogu postići odgovarajući ciljevi politike Unije u jednakom opsegu i s jednakim učinkom. ***Kad je to moguće i primjereno, Komisija bi se trebala pridružiti svakom upravnom odboru ili jednakovrijednom upravljačkom odboru globalne inicijative kako bi osigurala učinkovitu zastupljenost interesa Unije. U interesu transparentnosti i učinkovitog donošenja odluka, Komisija bi Europskom parlamentu i Vijeću trebala što prije dostaviti detaljne informacije o svakom planiranom doprinosu globalnoj inicijativi kako bi im se omogućilo da te informacije uzmu u obzir.***

(266) Radi prilagodbe napretku u području digitalizacije, popisi vanjskih stručnjaka sastavljeni na temelju poziva na iskaz interesa trebali bi biti valjani dulje od višegodišnjeg programa pod uvjetom da se osigura rotacija stručnjaka i da interes mogu iskazati novi stručnjaci. Osim toga, institucijama Unije treba omogućiti da privuku visokokvalificirane vanjske stručnjake kako bi se osigurala visoka kvaliteta postupka evaluacije te mišljenja i savjeta stručnjaka. Kako bi se mogle uspješno natjecati s drugim sudionicima na tržištu, institucijama Unije trebalo bi omogućiti da u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima ponude konkurentniju naknadu. Naposljetku, u interesu pravne sigurnosti trebalo bi pojasniti pravila koja se primjenjuju na plaćene vanjske stručnjake kako bi se u obzir uzeli različiti koraci postupka dodjele.

(267) Kako bi se osigurao jasan pravni okvir koji će institucijama Unije omogućiti doniranje usluga, robe ili radova, trebalo bi uključiti nefinancijske donacije kao novi instrument za izvršenje proračuna. Taj instrument valja razlikovati od općeg okvira za potporu Unije trećim zemljama, koji je šireg karaktera, ali može uključivati nefinancijske donacije. U kontekstu pandemije bolesti COVID-19 ***i posljedica agresivni rat Rusije protiv Ukrajine*** takav bi instrument trebao pružiti stabilnu pravnu osnovu, posebno za buduće krize i hitne situacije, te institucijama Unije osigurati odgovarajuće alate proračunske potpore za pomoć državama članicama, drugim osobama i subjektima kad im je potpora najpotrebnija. Taj bi se instrument trebao provoditi u okviru izravnog upravljanja ili u okviru neizravnog upravljanja koje provodi tijelo Unije. Trebalo bi na odgovarajući način prilagoditi povezane odredbe, kao što su definicije, suspenzija, prekid i smanjenje te odbor za evaluaciju. ***U interesu dobrog financijskog upravljanja nekvarljiva roba koja se financira iz administrativnih odobrenih sredstava ne bi se trebala donirati prije nego što njezina vrijednost ne bude djelomično amortizirana.***

(268) Slično uvođenju nefinancijskih donacija, institucije Unije trebale bi moći dodjeljivati nefinancijske nagrade. To je važno i kako bi se omogućila natjecanja mladih koji nemaju bankovni račun u svojoj državi članici, ali mogu primiti nagradu u praktičnom obliku. U tu bi svrhu trebalo na odgovarajući način prilagoditi definiciju i odredbe o „nagradama”.

(269) U skladu s racionalizacijom postojećih pravila i radi izbjegavanja nepotrebnog ponavljanja, posebne odredbe utvrđene u dijelu drugom Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012, koje se primjenjuju na EFJP, istraživanje, vanjska djelovanja i posebne fondove Unije, trebale bi se unijeti u relevantne dijelove ove Uredbe samo ako se te odredbe još uvijek primjenjuju i relevantne su.

(270) Trebalo bi pojednostavniti i pojasniti odredbe o financijskom izvještavanju i računovodstvu. Stoga je primjereno obuhvatiti sve odredbe o godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji i drugom financijskom izvješćivanju.

(271) Trebalo bi prilagoditi rokove za opažanja Revizorskog suda o privremenoj računovodstvenoj dokumentaciji i podnošenje završne računovodstvene dokumentacije u skladu s rokovima u postupku davanja razrješnice.

(272) Računovodstvena dokumentacija u pogledu svih prihoda i rashoda Unije, uključujući namjenske prihode i povezane posebne stavke rashoda, njihov konačni saldo te imovinu i obveze Unije iskazane u bilanci stanja, uključujući one koje proizlaze iz operacija uzimanja i davanja zajmova, trebali bi biti obuhvaćeni odlukom o razrješnici. Isto tako, ispitivanje svih prihoda koje provodi Revizorski sud trebalo bi uključivati namjenske prihode i povezane stavke rashoda.

(273) Trebalo bi poboljšati način na koji institucije Unije trenutačno izvješćuju Europski parlament i Vijeće o projektima u vezi s nekretninama. Institucijama Unije trebalo bi dopustiti financiranje novih projekata u vezi s nekretninama s pomoću prihoda primljenih za već prodane zgrade. Stoga bi u odredbe o projektima u vezi s nekretninama trebalo unijeti upućivanje na odredbe o unutarnjim namjenskim prihodima . Time bi se omogućilo ispunjavanje promjenjivih potreba u politici institucija Unije u vezi s nekretninama, kao i uštede na troškovima i uvođenje veće fleksibilnosti.

(274) U svojoj Komunikaciji o europskom zelenom planu Komisija potiče obnovu zgrada radi smanjenja emisija i povećanja njihove energetske učinkovitosti. Uzimajući u obzir brze promjene na tržištu energetski učinkovitih zgrada, institucije Unije moraju svoje obveze iz europskog zelenog plana hitno uključiti u svoju politiku u vezi s nekretninama te obnoviti svoje zgrade***, pri čemu prioritet moraju imati energetski najučinkovitija ulaganja***. Osim toga, nedavne promjene načina rada, ubrzane

pandemijom bolesti COVID-19, zahtijevaju prilagodbu uredskih kapaciteta institucija Unije radi razvoja dinamičke politike ureda. Stoga bi trebalo omogućiti financiranje građevinske obnove zajmovima***, pod uvjetom da ono dovodi do ušteda, u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja. Europski parlament i Vijeće trebali bi primiti dostatne informacije za potrebe prethodnog odobrenja, među ostalim o dodanoj vrijednosti predviđene građevinske obnove i njezinu doprinosu zelenoj tranziciji***. Trebalo bi proširiti tumačenje koncepta novih projekata u vezi s nekretninama, posebno kako bi se njime obuhvatili projekti građevinske obnove.

(275) Kako bi se prilagodili pravila koja se primjenjuju na određena tijela Unije, detaljna pravila o nabavi i detaljni uvjeti i minimalni omjer za stvarnu stopu rezervacija Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s okvirnom financijskom uredbom za tijela osnovana na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu, oglednom financijskom uredbom za tijela javno-privatnog partnerstva, izmjenama Priloga I. ovoj Uredbi, detaljnim uvjetima i metodologijom za izračun stvarne stope rezervacija i izmjenom utvrđenog minimalnog omjera stvarne stope rezervacija, koja ne bi smjela biti utvrđena na razini manjoj od 85 %. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

(276) Određene izmjene u vezi s ***Komisijinim pružanjem pristupa podacima*** o primateljima za potrebe objave, elektroničkim evidentiranjem i pohranom podataka o primateljima i ***njihovim stvarnim vlasnicima te pristupom*** jedinstvenog integriranog informatičkog sustava za rudarenje podataka i utvrđivanje razine rizika radi analize ***tih podataka*** trebale bi se primjenjivati samo na programe donesene i financirane u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje nakon 2027. kako bi se osigurao neometan prelazak tako što će se omogućiti dovoljno vremena za potrebnu prilagodbu elektroničkih sustava podataka i relevantnih sporazuma te pružanje smjernica i osposobljavanje.

(277) Komisija bi do kraja 2027. trebala predstaviti procjenu spremnosti jedinstvenog integriranog informatičkog sustava. Tom bi se procjenom trebalo ocijeniti je li osigurana interoperabilnost s relevantnim informatičkim sustavima i bazama podataka, uključujući one država članica, čime bi se omogućio automatski prijenos relevantnih informacija u stvarnom vremenu ako je to izvedivo i izbjeglo udvostručavanje izvješćivanja, jesu li pokazatelji rizika koji se upotrebljavaju u jedinstvenom integriranom informatičkom sustavu dovoljno ujednačeni, objektivni, razmjerni i potrebni za procjenu rizika te temelje li se na pouzdanim izvorima informacija, dopušta li jedinstveni integrirani informatički sustav upotrebu umjetne inteligencije za analizu i tumačenje podataka i je li jedinstveni integrirani informatički sustav u skladu s općim načelima zaštite podataka.

(278) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725 te je on dao mišljenje ***7. srpnja 2022***.

(279) Ova bi Uredba trebala stupiti na snagu trećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

GLAVA I.

PREDMET, DEFINICIJE I OPĆA NAČELA

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom utvrđuju pravila za donošenje i izvršenje općeg proračuna Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju („proračun”) te za financijsko izvještavanje i reviziju njihove računovodstvene dokumentacije.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „podnositelj zahtjeva” znači fizička osoba ili subjekt s pravnom osobnošću ili bez nje koji je podnio zahtjev u postupku dodjele bespovratnih sredstava, u postupku dodjele nefinancijskih donacija ili u natječaju za nagrade;

2. „dokumentacija zahtjeva” znači ponuda, zahtjev za sudjelovanje, zahtjev na temelju poziva na iskaz interesa, zahtjev za bespovratna sredstva, zahtjev za nefinancijsku donaciju ili zahtjev u okviru natječaja za nagradu;

3. „postupak dodjele” znači postupak nabave, postupak dodjele bespovratnih sredstava, natječaj za nagrade, postupak dodjele nefinancijske donacije ili postupak za odabir stručnjaka, osoba ili subjekata koji izvršavaju proračun u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c);

4. „temeljni akt” znači pravni akt, koji nije preporuka ili mišljenje, koji je pravna osnova za djelovanje i izvršenje odgovarajućih rashoda unesenih u proračun ili proračunskog jamstva ili financijske pomoći potpomognutih iz proračuna i koji može biti:

(a) u obliku uredbe, direktive ili odluke u smislu članka 288. UFEU-a, pri provedbi Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju („Ugovor o Euratomu”); ili

(b) u jednom od oblika navedenih u članku 28. stavku 1., članku 31. stavku 2., članku 33., članku 42. stavku 4. i članku 43. stavku 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), pri provedbi glave V. UEU-a;

5. „korisnik” znači fizička osoba ili subjekt s pravom osobnošću ili bez nje s kojim je potpisan sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava;

6. „mehanizam ili platforma mješovitog financiranja” znači okvir za suradnju uspostavljen između Komisije i razvojnih ili drugih javnih financijskih institucija s ciljem kombiniranja bespovratnih oblika potpore i/ili financijskih instrumenata i/ili proračunskih jamstava iz proračuna i povratnih oblika potpora razvojnih ili drugih javnih financijskih institucija te financijskih institucija privatnog sektora i ulagatelja privatnog sektora;

7. „izvršenje proračuna” znači provođenje aktivnosti koje se odnose na upravljanje, praćenje, kontrolu i reviziju proračunskih odobrenih sredstava u skladu s načinima izvršenja proračuna iz članka 62.;

8. „proračunska obveza” znači operacija kojom odgovorni dužnosnik za ovjeravanje rezervira proračunska odobrena sredstva potrebna za buduća plaćanja kako bi se ispunile pravne obveze;

9. „proračunsko jamstvo” znači instrument kojim Unija podupire program djelovanja preuzimanjem neopozive i bezuvjetne financijske obveze za proračun na koju se može pozvati u slučaju nastupanja određenog događaja za vrijeme provedbe programa i koja ostaje valjana tijekom trajanja obveza preuzetih u okviru poduprtog programa;

10. „ugovor u vezi s nekretninama” znači ugovor koji obuhvaća kupoprodaju, razmjenu, dugoročni zakup, plodouživanje, leasing, najam ili najam s pravom kupnje, s opcijom otkupa ili bez nje, zemljišta, zgrada ili druge nepokretne imovine. Takvim su ugovorom obuhvaćene postojeće zgrade i zgrade prije dovršetka pod uvjetom da je natjecatelj za zgradu ishodio valjanu građevinsku dozvolu. Njime nisu obuhvaćene zgrade projektirane u skladu sa specifikacijama javnog naručitelja koje su obuhvaćene ugovorima o radovima;

11. „natjecatelj” znači gospodarski subjekt koji traži poziv ili je pozvan na sudjelovanje u ograničenom postupku, natjecateljskom postupku uz pregovore, natjecateljskom dijalogu, partnerstvu za inovacije, projektnom natječaju ili pregovaračkom postupku;

12. „središnje tijelo za nabavu” znači javni naručitelj koji obavlja aktivnosti središnje nabave i, ako je to primjenjivo, pomoćne aktivnosti nabave;

13. „provjera” znači provjera određenih aspekata neke operacije prihoda ili rashoda;

14. „ugovor o koncesiji” znači naplatni ugovor sklopljen u pisanom obliku između jednog ili više gospodarskih subjekata i jednog ili više javnih naručitelja u smislu članaka 177. i 181. radi povjeravanja izvođenja radova ili pružanja usluga i upravljanja uslugama gospodarskom subjektu („koncesija”), pri čemu:

(a) naknada se sastoji isključivo od prava na iskorištavanje radova ili usluga ili od tog prava i plaćanja;

(b) dodjela ugovora o koncesiji uključuje prijenos na koncesionara operativnog rizika pri iskorištavanju tih radova ili usluga koji obuhvaća rizik potražnje ili rizik ponude ili oboje. Smatra se da koncesionar preuzima operativni rizik ako u normalnim uvjetima poslovanja nije zajamčen povrat ulaganja ili nastalih troškova pri izvođenju dotičnih radova ili pružanju dotičnih usluga;

15. „faza uspostave” znači razdoblje u kojem se ukupne rezervacije uplaćuju u zajednički fond za rezervacije;

16. „nepredviđena obveza” znači potencijalna financijska obveza koja može nastati ovisno o ishodu nekog budućeg događaja;

17. „ugovor” znači ugovor o javnoj nabavi ili ugovor o koncesiji ili, za potrebe glave VIII., podugovor ili kupoprodajni ugovor koji je sklopio korisnik;

18. „ugovaratelj” znači gospodarski subjekt s kojim je sklopljen ugovor o javnoj nabavi;

19. „sporazum o doprinosu” znači sporazum sklopljen s osobama ili subjektima koje izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) podtočkama od ii. do viii.;

20. „kontrola” znači svaka mjera poduzeta u svrhu pružanja razumnog jamstva u pogledu djelotvornosti, učinkovitosti i ekonomičnosti operacija, pouzdanosti izvješćivanja, zaštite imovine i informacija, sprečavanja, otkrivanja i ispravljanja prijevara i nepravilnosti te daljnjeg postupanja u vezi s njima, te odgovarajućeg upravljanja rizicima u pogledu zakonitosti i pravilnosti temeljnih transakcija, uzimajući u obzir višegodišnju narav programâ kao i narav dotičnih plaćanja. Kontrole mogu uključivati razne provjere te provedbu bilo kojih politika i postupaka za postizanje ciljeva iz prve rečenice;

21. „partner” znači stranka kojoj se odobrava proračunsko jamstvo;

22. „kriza” znači:

(a) situacija neposredne ili izravne opasnosti koja može eskalirati u oružani sukob ili destabilizirati zemlju ili njezino susjedstvo;

(b) situacija uzrokovana prirodnim katastrofama, krizama koje uzrokuje čovjek, kao što su ratovi i drugi sukobi, ili izvanrednim okolnostima usporedivih učinaka povezanih, među ostalim, s klimatskim promjenama, javnim zdravljem i zdravljem životinja, hitnim situacijama povezanima sa sigurnošću ***opskrbe hranom i*** sigurnošću hrane te globalnim prijetnjama zdravlju kao što su ***epidemije i*** pandemije, degradacijom okoliša, ograničenim pristupom energiji i prirodnim resursima ili ekstremnim siromaštvom;

23. „opoziv” znači operacija kojom odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u potpunosti ili djelomično ukida rezervaciju odobrenih sredstava koja je prethodno izvršena putem proračunske obveze;

24. „dinamički sustav nabave” znači potpuno elektronički postupak za uobičajene nabave artikala koji su općedostupni na tržištu;

25. „gospodarski subjekt” znači svaka fizička ili pravna osoba, uključujući javni subjekt, ili skupina takvih osoba, koja nudi nabavu robe, izvođenje radova ili pružanje usluga ili nabavu nepokretne imovine;

26. „vlasničko ulaganje” znači pružanje kapitala trgovačkom društvu izravnim ili neizravnim ulaganjem radi stjecanja potpunog ili djelomičnog vlasništva nad tim trgovačkim društvom, pri čemu ulagatelj može preuzeti dio upravljačke kontrole nad trgovačkim društvom i imati pravo na udio u dobiti trgovačkog društva;

27. „europski ured” znači administrativna struktura koju osniva Komisija ili Komisija zajedno s jednom ili više drugih institucija Unije radi obavljanja posebnih horizontalnih zadaća;

28. „konačna upravna odluka” znači odluka upravnoga tijela koja ima konačni i obvezujući učinak u skladu s primjenjivim pravom;

29. „financijska imovina” znači svaka imovina u obliku novca, vlasničkog instrumenta drugog javnog ili privatnog subjekta ili ugovorno pravo na primitak novca ili druge financijske imovine od takvog subjekta;

30. „financijski instrumenti” znači mjere financijske potpore Unije koja se pruža iz proračuna kako bi se postigao jedan ili više određenih ciljeva politike Unije koje mogu biti u obliku vlasničkih ili kvazivlasničkih ulaganja, zajmova ili jamstava ili drugih instrumenata podjele rizika i koje se prema potrebi mogu kombinirati s drugim vrstama financijske potpore, sa sredstvima u okviru podijeljenog upravljanja ili sa sredstvima iz Europskog razvojnog fonda (ERF);

31. „financijska obveza” znači ugovorna obveza isporuke novca ili druge financijske imovine drugom subjektu;

32. „strana subvencija” znači financijski doprinos u smislu članka 3. stavka 2. Uredbe (EU) 2022/2560 koji dodjeljuje treća zemlja i koji je obuhvaćen opisom iz članka 3. stavka 1. te uredbe;

33. „okvirni ugovor” znači ugovor o javnoj nabavi sklopljen između jednog ili više gospodarskih subjekata i jednog ili više javnih naručitelja, čija je svrha utvrditi uvjete koji se primjenjuju na posebne ugovore koji se na njemu temelje, a koji se trebaju dodijeliti tijekom određenog razdoblja, osobito u pogledu cijene i, prema potrebi, predviđene količine;

34. „ukupne rezervacije” znači ukupan iznos sredstava koji se smatra potrebnim tijekom cijelog razdoblja u kojem je valjano proračunsko jamstvo ili financijska pomoć trećoj zemlji, kao rezultat primjene stope rezervacija iz članka 214. stavka 1. na iznos proračunskog jamstva ili financijske pomoći trećoj zemlji odobren temeljnim aktom iz članka 213. stavka 1. točaka (b) i (c);

35. „bespovratna sredstva” znači financijski doprinos donacijom. Ako je takav doprinos omogućen u okviru izravnog upravljanja, uređuje se glavom VIII.;

36. „jamstvo” znači pisana obveza preuzimanja odgovornosti za cijeli dug ili obvezu ili dio duga ili obveze treće strane, ili za uspješno ispunjavanje obveza od strane te treće strane, ako nastupi događaj koji aktivira to jamstvo, kao što je neplaćanje zajma;

37. „jamstvo na poziv” znači jamstvo koje izdavatelj jamstva mora ispuniti na poziv druge strane neovisno o mogućim nedostacima pri izvršivosti temeljne obveze;

38. „doprinosi u naravi” znači nefinancijska sredstva koja treće strane besplatno stavljaju na raspolaganje korisniku;

39. „pravna obveza” znači radnja kojom odgovorni dužnosnik za ovjeravanje preuzima ili uspostavlja obvezu koja rezultira naknadnim plaćanjem te priznavanjem rashoda obuhvaćenih proračunskom obvezom, ili obvezom davanja nefinancijske donacije, i koja uključuje posebne sporazume i ugovore sklopljene kao dio okvirnih sporazuma o financijskom partnerstvu i okvirnih ugovora;

40. „učinak poluge” znači iznos nadoknadivog financiranja osiguran prihvatljivim krajnjim primateljima podijeljen s iznosom doprinosa Unije;

41. „likvidnosni rizik” znači rizik da se financijska imovina koja se drži u zajedničkom fondu za rezervacije neće moći prodati tijekom određenog razdoblja bez znatnih gubitaka;

42. „zajam” znači sporazum koji obvezuje zajmodavca da zajmoprimcu učini dostupnim ugovoreni iznos novca na ugovoreno razdoblje i na temelju kojeg je zajmoprimac obvezan vratiti taj iznos u ugovorenom roku;

43. „bespovratna sredstva male vrijednosti” znači bespovratna sredstva vrijednosti 60 000 EUR ili manje;

44. „organizacija države članice” znači subjekt osnovan u državi članici kao tijelo javnog prava ili kao tijelo koje se uređuje privatnim pravom kojem je ta država članica povjerila zadaće pružanja javnih usluga i dala odgovarajuća financijska jamstva;

45. „način izvršenja” znači bilo koji način izvršenja proračuna iz članka 62. tj. izravno upravljanje, neizravno upravljanje i podijeljeno upravljanje;

46. „djelovanje s više donatora” znači svako djelovanje u kojem se sredstva Unije udružuju sa sredstvima barem još jednog donatora;

47. „nabava iz više izvora” znači postupak nabave u kojem se namjerava dodijeliti više ugovora paralelno sklopljenih u pisanom obliku između više gospodarskih subjekata i jednog ili više javnih naručitelja u smislu članka 177. stavka 1. za paralelno pružanje istovjetnih ili gotovo istovjetnih usluga, isporuka robe ili radova različitih ugovaratelja;

48. „multiplikacijski učinak” znači ulaganje prihvatljivih krajnjih primatelja podijeljeno s iznosom doprinosa Unije;

49. „nevladina organizacija” znači dobrovoljna, neprofitna organizacija koja je neovisna o vladi i nije politička stranka ni sindikat;

50. „ostvarenje” znači ishodi ostvareni djelovanjem utvrđeni u skladu sa sektorskim pravilima.

51. „sudionik” znači natjecatelj ili ponuditelj u postupku nabave, podnositelj zahtjeva u postupku dodjele bespovratnih sredstava ili postupku dodjele nefinancijskih donacija , stručnjak u postupku odabira stručnjaka, podnositelj zahtjeva u natječaju za nagrade ili osoba ili subjekt koja sudjeluje u postupku izvršenja sredstava Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. ***prvim podstavkom*** točkom (c);

52. „pretpostavljeni uspješni ponuditelj” znači svaki prvorangirani ponuditelj u postupku nabave, podložno daljnjim provjerama i dostavi popratne dokumentacije o kriterijima za isključenje i/ili za odabir kako bi ga odbor za evaluaciju predložio kao uspješnog ponuditelja. Ako je postupkom dodjele predviđena dodjela ugovora većem broju ponuditelja, smatra se da pretpostavljeni uspješni ponuditelj znači onoliko najbolje rangiranih ponuditelja koliko je ugovorâ koji će se dodijeliti.

53. „nagrada” znači doprinos dat kao naknada nakon natjecanja. Ako je takav doprinos omogućen u okviru izravnog upravljanja, uređuje se odredbama glave IX.;

54. „nabava” znači stjecanje, na temelju ugovora, radova, robe ili usluga te stjecanje ili najam zemljišta, građevinskih objekata ili druge nepokretne imovine, koje jedan ili više javnih naručitelja nabavljaju od gospodarskih subjekata koje su ti javni naručitelji odabrali;

55. „dokumentacija o nabavi” znači svaki dokument koji je javni naručitelj sastavio ili na koji upućuje kako bi opisao ili odredio elemente postupka nabave, uključujući:

(a) mjere objave navedene u članku 166.;

(b) poziv na dostavu ponuda;

(c) natječajne specifikacije, uključujući tehničke specifikacije i odgovarajuće kriterije ili, u slučaju natjecateljskog dijaloga, opisnu dokumentaciju;

(d) nacrt ugovora;

56. „sukobljeni poslovni interesi” znači situacija u kojoj prijašnje ili sadašnje profesionalne aktivnosti gospodarskog subjekta utječu ili bi mogle utjecati na njegovo neovisno, nepristrano i objektivno izvršavanje ugovora;

57. „ugovor o javnoj nabavi” znači naplatni ugovor sklopljen u pisanom obliku između jednog ili više gospodarskih subjekata i jednog ili više javnih naručitelja u smislu članaka 177. i 181. radi nabave, uz plaćanje cijene u cijelosti ili djelomično iz proračuna, pokretne ili nepokretne imovine, izvođenja radova ili pružanja usluga, koji obuhvaća:

(a) ugovore u vezi s nekretninama;

(b) ugovore o nabavi robe;

(c) ugovore o radovima;

(d) ugovore o uslugama;

58. „kvazivlasničko ulaganje” znači vrsta financiranja rangirana između temeljnog kapitala i duga, s time da je rizičnija od nadređenog duga, a manje rizična od redovnog kapitala i koja se može strukturirati kao dug, koji uobičajeno nije osiguran te je podređen, a u nekim slučajevima može se pretvoriti u temeljni kapital ili u povlašteni kapital;

59. „primatelj” znači korisnik, ugovaratelj, plaćeni vanjski stručnjak, ili osoba ili subjekt koji prima nagrade, nefinancijske donacije ili potporu iz proračuna u okviru financijskog instrumenta ili proračunskog jamstva, ili izvršava sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c);

60. „repo ugovor” znači prodaja vrijednosnih papira za novac uz ugovor o njihovom ponovnom otkupu na utvrđeni budući datum ili na poziv;

61. „odobrena sredstva za istraživanje i tehnološki razvoj” znači odobrena sredstva koja se unose u jednu od glava proračuna koje se odnose na područja politike povezana s „neizravnim istraživanjem” ili „izravnim istraživanjem” ili u poglavlje koje se odnosi na istraživačke aktivnosti u nekoj drugoj glavi proračuna;

62. „rezultat” znači učinci provedbe nekog djelovanja određeni u skladu sa sektorskim pravilima;

63. „instrument podjele rizika” znači financijski instrument koji omogućuje podjelu određenog rizika između dvaju ili više subjekata, prema potrebi u zamjenu za ugovorenu naknadu;

64. „ugovor o uslugama” znači ugovor kojim su obuhvaćene sve intelektualne i neintelektualne usluge, osim onih koje su obuhvaćene ugovorima o nabavi robe, ugovorima o radovima i ugovorima u vezi s nekretninama;

65. „dobro financijsko upravljanje” znači izvršenje proračuna u skladu s načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti;

66. „Pravilnik o osoblju” znači Pravilnik o osoblju za dužnosnike Europske unije i Uvjeti zaposlenja ostalih službenika Europske unije koji su utvrđeni u Uredbi (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68;

67. „podugovaratelj” znači gospodarski subjekt kojeg je natjecatelj, ponuditelj ili ugovaratelj predložio da izvrši dio ugovora ili kojeg je korisnik predložio da izvrši dio zadaća koje se sufinanciraju iz bespovratnih sredstava;

68. „članarina” znači iznosi koji se plaćaju tijelima čija je Unija članica, u skladu s proračunskim odlukama i uvjetima plaćanja koje je odredilo dotično tijelo;

69. „ugovor o nabavi robe” znači ugovor kojim je obuhvaćena kupoprodaja, leasing, najam ili najam s pravom kupnje, s opcijom otkupa ili bez nje, proizvodâ, a koji kao sporedne poslove može obuhvaćati operacije postavljanja i instalacije;

70. „tehnička pomoć” znači, ne dovodeći u pitanje sektorska pravila, aktivnosti potpore i izgradnje kapaciteta potrebne za provedbu programa ili djelovanja, a posebno pripremne aktivnosti i aktivnosti upravljanja, praćenja, evaluacije, revizije i kontrole;

71. „ponuditelj” znači gospodarski subjekt koji je dostavio ponudu;

72. „Unija” znači Europska unija, Europska zajednica za atomsku energiju ili obje, ovisno o kontekstu;

73. „institucija Unije” znači Europski parlament, Europsko vijeće, Vijeće, Komisija, Sud Europske unije, Revizorski sud, Europski gospodarski i socijalni odbor, Odbor regija, Europski ombudsman, Europski nadzornik za zaštitu podataka ili Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD); Europska središnja banka ne smatra se institucijom Unije;

74. „dobavljač” znači gospodarski subjekt uvršten na popis dobavljača koji trebaju biti pozvani da dostave zahtjeve za sudjelovanje ili ponude;

75. „bespovratna sredstva vrlo male vrijednosti” znači bespovratna sredstva vrijednosti 15 000 EUR ili manje;

76. „volonter” znači osoba koja na neobvezujućoj osnovi radi za organizaciju, a da za to nije plaćena;

77. „posao” znači rezultat visokogradnje ili niskogradnje uzet u cjelini koji je sam po sebi dovoljan da ispuni gospodarsku ili tehničku funkciju;

78. „ugovor o radovima” znači ugovor kojim je obuhvaćeno:

(a) izvođenje ili izvođenje i projektiranje posla; ili

(b) izvođenje ili izvođenje i projektiranje radova u vezi s jednom od djelatnosti iz Priloga II. Direktivi 2014/24/EU; ili

(c) realizacija, na bilo koji način, posla u skladu sa zahtjevima koje je odredio javni naručitelj koji ima odlučujući utjecaj na vrstu ili projektiranje posla.

Članak 3.

Usklađenost sekundarnog zakonodavstva s ovom Uredbom

1. Odredbe o izvršenju prihoda i rashoda proračuna, koje se nalaze u temeljnom aktu, moraju biti u skladu s proračunskim načelima iz glave II.

2. Ne dovodeći u pitanje stavak 1., u svakom prijedlogu ili izmjeni prijedloga koji se podnose zakonodavnom tijelu, koji sadržavaju odstupanja od odredaba ove Uredbe osim onih utvrđenih u glavi II. ili od delegiranih akata donesenih na temelju ove Uredbe, moraju se jasno navesti takva odstupanja te se u uvodnim izjavama i obrazloženju tih prijedloga ili izmjena moraju navesti konkretni razlozi za takva odstupanja.

Članak 4.

Razdoblja, datumi i rokovi

Osim ako je drukčije predviđeno ovom Uredbom, na rokove utvrđene u ovoj Uredbi primjenjuje se Uredba Vijeća (EEZ, Euratom) br. 1182/71[39].

Članak 5.

Zaštita osobnih podataka

Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje uredbe (EU) 2016/679 i (EU) 2018/1725.

[39] Uredba Vijeća (EEZ, Euratom) br. 1182/71 od 3. lipnja 1971. o utvrđivanju pravila koja se primjenjuju na razdoblja, datume i rokove (SL L 124, 8.6.1971., str. 1.).

GLAVA II.

NAČELA

Članak 6.

Poštovanje proračunskih načela i opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije

1. Proračun se donosi i izvršava u skladu s načelima jedinstva, točnosti proračuna, jedne godine, uravnoteženosti, obračunske jedinice, univerzalnosti, specifikacije, dobrog financijskog upravljanja i transparentnosti, kako je utvrđeno u ovoj Uredbi.

2. Donošenje i izvršenje proračuna mora biti u skladu i s odredbama Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092.

3. Države članice i Komisija pri izvršenju proračuna osiguravaju usklađenost s Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, u skladu s člankom 51. Povelje, i poštuju vrijednosti Unije sadržane u članku 2. UEU-a relevantne za izvršenje proračuna.

POGLAVLJE 1.

NAČELA JEDINSTVA I TOČNOSTI PRORAČUNA

Članak 7.

Područje primjene proračuna

1. U proračunu se za svaku financijsku godinu predviđaju i odobravaju svi prihodi i rashodi koji se smatraju potrebnima za Uniju. Njime su obuhvaćeni:

   (a) prihodi i rashodi Unije, uključujući administrativne rashode koji proizlaze iz provedbe odredaba UEU-a u vezi sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom (ZVSP), te rashodi poslovanja koji nastaju provedbom tih odredaba ako su na teret proračuna;

   (b) prihodi i rashodi Europske zajednice za atomsku energiju.

2. Proračun sadržava diferencirana odobrena sredstva, koja se sastoje od odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i odobrenih sredstava za plaćanje, te nediferencirana odobrena sredstva.

   Odobrena sredstva za financijsku godinu sastoje se od:

   (a) odobrenih sredstava predviđenih u proračunu, među ostalim u izmjenama proračuna;

   (b) odobrenih sredstava prenesenih iz prethodnih financijskih godina;

   (c) odobrenih sredstava ponovno stavljenih na raspolaganje u skladu s člankom 15.;

   (d) odobrenih sredstava koja proizlaze iz plaćanja pretfinanciranja koja su vraćena u skladu s člankom 12. stavkom 4. točkom (b);

   (e) odobrenih sredstava iz namjenskih prihoda zaprimljenih u financijskoj godini ili prenesenih iz prethodnih financijskih godina.

3. Podložno članku 114. stavku 2. odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza pokriva se ukupan trošak pravnih obveza preuzetih u financijskoj godini.

4. Odobrenim sredstvima za plaćanje pokrivaju se plaćanja za pravne obveze preuzete u financijskoj godini ili prethodnim financijskim godinama. Njima se pokriva i izdvajanje rezervacija za financijske obveze iz članka 214.

5. Stavcima 2. i 3. ovog članka ne sprečava se da se obveze za odobrena sredstva preuzimaju u cijelosti ili da se proračunske obveze preuzimaju u godišnjim obrocima kako je predviđeno u članku 112. stavku 1. prvom podstavku točki (b), odnosno u članku 112. stavku 2.

Članak 8.

Posebna pravila o načelima jedinstva i točnosti proračuna

1. Svi prihodi i rashodi knjiže se u proračunsku liniju.

2. Ne dovodeći u pitanje odobrene rashode koji proizlaze iz nepredviđenih obveza iz članka 213. stavka 2., rashodi se smiju preuzimati ili odobravati samo u okviru odobrenih sredstava.

3. Odobrena sredstva unose se u proračun samo ako su namijenjena stavci rashoda koja se smatra potrebnom.

4. Kamate ostvarene plaćanjima pretfinanciranja iz proračuna nisu plative Uniji, osim ako je drukčije predviđeno u dotičnim sporazumima o doprinosu ili sporazumima o financiranju.

POGLAVLJE 2.

NAČELO JEDNE GODINE

Članak 9.

Definicija

Odobrena sredstva unesena u proračun odobravaju se za financijsku godinu koja traje od 1. siječnja do 31. prosinca.

Članak 10.

Proračunsko računovodstvo prihoda i odobrenih sredstava

1. Prihodi financijske godine unose se u računovodstvenu dokumentaciju za tu godinu na temelju iznosa prikupljenih tijekom te godine. Međutim, vlastita sredstva za siječanj sljedeće financijske godine mogu se unaprijed staviti na raspolaganje na temelju Uredbe (EU, Euratom) br. 609/2014.

2. Unosi u vezi s vlastitim sredstvima koja se temelje na porezu na dodanu vrijednost (PDV) i vlastitih sredstava koja se temelje na bruto nacionalnom dohotku mogu se prilagoditi u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 609/2014.

3. Unosi u vezi s vlastitim sredstvima iz članka 2. stavka 1. točke (c) Odluke (EU, Euratom) 2020/2053 mogu se prilagoditi u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2021/770.

4. Obveze se unose u računovodstvenu dokumentaciju za financijsku godinu na temelju preuzetih pravnih obveza i izdvajanja rezervacija za financijske obveze iz članka 214. do 31. prosinca te godine. Međutim, ukupne proračunske obveze iz članka 112. stavka 4. knjiže se za financijsku godinu na temelju proračunskih obveza do 31. prosinca te godine.

5. Plaćanja se unose u računovodstvenu dokumentaciju za financijsku godinu na temelju plaćanja koja računovodstveni službenik izvrši do 31. prosinca te godine.

6. Odstupajući od stavaka 4. i 5.:

   (a) rashodi Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) unose se u računovodstvenu dokumentaciju za financijsku godinu na temelju vraćanjâ Komisije državama članicama do 31. prosinca te godine, pod uvjetom da je računovodstveni službenik zaprimio nalog za plaćanje do 31. siječnja sljedeće financijske godine;

   (b) rashodi koji se izvršavaju u okviru podijeljenog upravljanja, uz iznimku EFJP-a, unose se u računovodstvenu dokumentaciju za financijsku godinu na temelju vraćanjâ Komisije državama članicama do 31. prosinca te godine, uključujući rashode obračunate do 31. siječnja sljedeće financijske godine kako je utvrđeno u člancima 30. i 31.

Članak 11.

Preuzimanje obveza za odobrena sredstva

1. Nakon konačnog donošenja proračuna obveze za odobrena sredstva unesena u proračun mogu se preuzimati s učinkom od 1. siječnja.

2. Sljedeći rashodi mogu se od 15. listopada financijske godine unaprijed preuzeti na teret odobrenih sredstava predviđenih za sljedeću financijsku godinu:

   (a) uobičajeni administrativni rashodi, pod uvjetom da su takvi rashodi odobreni u posljednjem propisno donesenom proračunu, i to najviše do jedne četvrtine ukupnih odgovarajućih odobrenih sredstava koja su Europski parlament i Vijeće odobrili za tekuću financijsku godinu;

   (b) uobičajeni rashodi za upravljanje u okviru EFJP-a pod uvjetom da je osnova za te rashode utvrđena u postojećem temeljnom aktu, i to najviše do tri četvrtine ukupnih odgovarajućih odobrenih sredstava koja su Europski parlament i Vijeće odobrili za tekuću financijsku godinu.

Članak 12.

Ukidanje i prijenos odobrenih sredstava

1. Odobrena sredstva koja nisu upotrijebljena do kraja financijske godine za koju su odobrena ukidaju se, osim ako su prenesena u skladu sa stavcima od 2. do 8.

2. Sljedeća odobrena sredstva mogu se prenijeti odlukom donesenom na temelju stavka 3., ali samo u sljedeću financijsku godinu:

   (a) odobrena sredstva za preuzimanje obveza i nediferencirana odobrena sredstva, za koje je većina pripremnih faza postupka preuzimanja obveza bila završena do 31. prosinca financijske godine. Za takva odobrena sredstava obveze se mogu preuzeti do 31. ožujka sljedeće financijske godine, uz iznimku nediferenciranih odobrenih sredstava koja se odnose na projekte u vezi s nekretninama u pogledu kojih se obveze mogu preuzeti do 31. prosinca sljedeće financijske godine;

   (b) odobrena sredstva koja su potrebna ako je zakonodavno tijelo donijelo temeljni akt u zadnjem tromjesečju financijske godine, a Komisija nije mogla preuzeti obveze za odobrena sredstva predviđena u tu svrhu do 31. prosinca te godine. Za takva odobrena sredstva obveze se mogu preuzeti najkasnije do 31. prosinca sljedeće financijske godine;

   (c) odobrena sredstva za plaćanje koja su potrebna za pokrivanje postojećih obveza ili obveza povezanih s prenesenim odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza ako odobrena sredstva za plaćanje predviđena u relevantnim proračunskim linijama za sljedeću financijsku godinu nisu dostatna;

   (d) odobrena sredstva za koja nije preuzeta obveza koja se odnose na djelovanja iz članka 5. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/2116.

Odstupajući od prvog podstavka točke (d) ovog stavka, odobrena sredstva za pričuvu za poljoprivredu iz članka 16. Uredbe (EU) 2021/2116 za koja nije preuzeta obveza prenose se ▌ radi financiranja pričuve za poljoprivredu u sljedećim financijskim godinama ***za razdoblje iz članka 16. stavka 2. trećeg podstavka te uredbe i za svako razdoblje nakon 2027. predviđeno primjenjivim sektorskim pravilima***.

U pogledu prvog podstavka točke (c) ovog stavka, dotična institucija Unije najprije upotrebljava odobrena sredstva za tekuću financijsku godinu te tek nakon njihova iscrpljenja upotrebljava prenesena odobrena sredstva.

Prijenosi odobrenih sredstava za koja nije preuzeta obveza iz prvog podstavka točke (d) ovog stavka ne smiju prelaziti iznos usklađenja izravnih plaćanja provedenog u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) 2021/2116 tijekom prethodne financijske godine za više od 2 % prvotnih odobrenih sredstava koje su izglasali Europski parlament i Vijeće. Prenesena odobrena sredstva vraćaju se u proračunske linije iz kojih se financiraju djelovanja iz članka 5. stavka 2. točke ***(d)*** Uredbe (EU) 2021/2116.

3. Dotična institucija Unije odluku o prijenosima iz stavka 2. donosi do 15. veljače sljedeće financijske godine. Ona do 15. ožujka te godine obavješćuje Europski parlament i Vijeće o donesenoj odluci o prijenosu. Ujedno za svaku proračunsku liniju navodi kako je za svaki prijenos primijenila kriterije iz stavka 2. prvog podstavka točaka (a), (b) i (c).

4. Odobrena sredstva automatski se prenose u pogledu:

(a) odobrenih sredstava za pričuvu za solidarnost i pomoć u nuždi i Fond solidarnosti Europske unije. Takva odobrena sredstva mogu se prenijeti samo u sljedeću financijsku godinu te se mogu upotrebljavati do 31. prosinca te godine ▌;

(b) odobrenih sredstava koja odgovaraju unutarnjim namjenskim prihodima. Takva odobrena sredstva mogu se prenijeti samo u sljedeću financijsku godinu, a obveza za njih može se preuzeti najkasnije do 31. prosinca te godine, uz iznimku unutarnjih namjenskih prihoda od davanja u zakup/najam i prodaje zgrada i zemljišta koji se mogu prenijeti dok ne budu u potpunosti iskorišteni. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza iz Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća[40], Uredbe (EU) br. 514/2014 Europskog parlamenta i Vijeća[41] i Uredbe (EU) 2021/1060 raspoloživa na dan 31. prosinca, koja proizlaze iz vraćanja plaćanja pretfinanciranja, mogu se prenositi do zaključenja programa i koristiti prema potrebi pod uvjetom da ostala odobrena sredstva za preuzimanje obveza više nisu raspoloživa;

---

40 Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

41 Uredba (EU) br. 514/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o utvrđivanju općih odredaba o Fondu za azil, migracije te integraciju i o Instrumentu za financijsku potporu u području policijske suradnje, sprečavanja i suzbijanja kriminala te upravljanja krizama (SL L 150, 20.5.2014., str. 112.).

(c) odobrenih sredstava koja odgovaraju vanjskim namjenskim prihodima. Takva odobrena sredstva u potpunosti se upotrebljavaju do trenutka provedbe svih operacija povezanih s programom ili djelovanjem za koje su namijenjena ili se mogu prenijeti i upotrijebiti za sljedeći program ili djelovanje. To se ne odnosi na prihode iz članka 21. stavka 2. točke (g) podtočke iii. u vezi s kojima se odobrena sredstva ukidaju ako za njih nije preuzeta obveza u roku od pet godina;

(d) odobrenih sredstava za plaćanje ***u vezi s EFJP-om*** koja proizlaze iz suspenzija ▌ ***u skladu s člancima 40., 41. i 42. Uredbe (EU) 2021/2116.***

5. S vanjskim namjenskim prihodima iz stavka 4. točke (c) ovog članka koji proizlaze iz sudjelovanja država članica Europskog udruženja slobodne trgovine („EFTA”) u određenim programima Unije u skladu s člankom 21. stavkom 2. točkom (e), postupa se u skladu s Protokolom br. 32. uz Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru (Sporazum o EGP-u).

6. Uz obavješćivanje iz stavka 3., dotična institucija Unije dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću informacije o odobrenim sredstvima koja su automatski prenesena, uključujući relevantne iznose i odredbu ovog članka na temelju koje su odobrena sredstva prenesena.

7. Nediferencirana odobrena sredstva za koja su preuzete pravne obveze na kraju financijske godine isplaćuju se do kraja sljedeće financijske godine.

8. Ne dovodeći u pitanje stavak 4., odobrena sredstva stavljena u pričuvu i odobrena sredstva za rashode za osoblje ne prenose se. Za potrebe ovog članka rashodi za osoblje obuhvaćaju primitke od rada i naknade za članove i osoblje institucija Unije na koje se primjenjuje Pravilnik o osoblju.

Članak 13.

Detaljne odredbe o ukidanju i prijenosu odobrenih sredstava

1. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza i nediferencirana odobrena sredstva iz članka 12. stavka 2. prvog podstavka točke (a) mogu se prenijeti samo ako obveze nije bilo moguće preuzeti do 31. prosinca financijske godine zbog razloga koji se ne mogu pripisati dužnosniku za ovjeravanje te ako su pripremne faze dostatno uznapredovale da je opravdano očekivati da će obveza biti preuzeta do 31. ožujka sljedeće financijske godine odnosno do 31. prosinca sljedeće financijske godine za projekte u vezi s nekretninama.

2. Kako bi se omogućio prijenos u sljedeću godinu do 31. prosinca financijske godine, moraju se dovršiti osobito sljedeće pripremne faze iz članka 12. stavka 2. prvog podstavka točke (a):

   (a) u pogledu pojedinačnih proračunskih obveza u smislu članka 112. stavka 1. prvog podstavka točke (a): dovršetak odabira potencijalnih ugovaratelja, korisnika, dobitnika nagrada ili osoba kojima su delegirani poslovi;

   (b) u pogledu ukupnih proračunskih obveza u smislu članka 112. stavka 1. prvog podstavka točke (b): donošenje odluke o financiranju ili dovršetak savjetovanja dotičnih službi u okviru svake institucije Unije o donošenju takve odluke o financiranju.

3. Odobrena sredstva prenesena u skladu s člankom 12. stavkom 2. prvim podstavkom točkom (a) za koja nisu preuzete obveze do 31. ožujka sljedeće financijske godine odnosno do 31. prosinca sljedeće financijske godine za iznose koji se odnose na projekte u vezi s nekretninama, automatski se ukidaju.

Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće o odobrenim sredstvima koja su ukinuta u skladu s prvim podstavkom u roku od mjesec dana od ukidanja.

Članak 14.

Opozivi

1. Ako se proračunske obveze opozivaju u financijskoj godini nakon godine u kojoj su preuzete jer djelovanja za koja su bile namijenjene nisu provedena ili su provedena djelomično, odobrena sredstva koja odgovaraju tim opozivima ukidaju se, osim ako je u Uredbi (EU) br. 1303/2013, Uredbi (EU) br. 223/2014 Europskog parlamenta i Vijeća[42] te uredbama (EU) br. 514/2014, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/2116 predviđeno drukčije te neovisno o članku 15. ove Uredbe.

2. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza iz uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 514/2014, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/2116 automatski se opozivaju u skladu s tim uredbama.

3. Ovaj se članak ne primjenjuje na vanjske namjenske prihode iz članka 21. stavka 2.

[42] Uredba (EU) br. 223/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. o Fondu europske pomoći za najpotrebitije (SL L 72, 12.3.2014., str. 1.).

Članak 15.

Ponovno stavljanje na raspolaganje odobrenih sredstava koja odgovaraju opozivima

1. Odobrena sredstva koja odgovaraju opozivima iz uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 514/2014 , (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/2116 mogu se ponovno staviti na raspolaganje u slučaju očite pogreške koja se može pripisati isključivo Komisiji.

   U tu svrhu Komisija ispituje opozive iz prethodne financijske godine i do 15. veljače tekuće financijske godine na temelju zahtjevâ odlučuje o tome treba li odgovarajuća odobrena sredstva ponovno staviti na raspolaganje.

2. Uz slučaj naveden u stavku 1. ovog članka, odobrena sredstva koja odgovaraju opozivima ponovno se stavljaju na raspolaganje u slučaju opoziva sredstava prenesenih natrag u fond iz kojeg su prvotno prenesena u skladu s člankom 26. Uredbe (EU) 2021/1060.

3. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja odgovaraju iznosu opozivâ zbog potpunog ili djelomičnog neprovođenja odgovarajućih istraživačkih projekata ujedno se mogu ponovno staviti na raspolaganje istraživačkom programu u okviru kojeg se projekti provode ili programu nasljedniku u okviru proračunskog postupka.

Članak 16.

Pravila koja se primjenjuju u slučaju kasnog donošenja proračuna

1. Ako proračun nije konačno donesen na početku financijske godine, primjenjuje se postupak propisan u članku 315. prvom stavku UFEU-a (režim privremenih dvanaestina). Obveze se mogu preuzimati i plaćanja izvršavati u okviru graničnih iznosa utvrđenih u stavku 2. ovog članka.

2. Obveze se mogu preuzimati po poglavlju do najviše jedne četvrtine ukupnih odobrenih sredstava odobrenih za relevantno poglavlje proračuna za prethodnu financijsku godinu, uvećano za jednu dvanaestinu za svaki mjesec koji istekne.

   Granični iznos odobrenih sredstava predviđen u nacrtu proračuna ne smije se prekoračiti.

   Plaćanja se mogu izvršavati mjesečno po poglavlju do najviše jedne dvanaestine odobrenih sredstava odobrenih u relevantnom poglavlju proračuna za prethodnu financijsku godinu. Taj zbroj, međutim, ne smije prekoračiti jednu dvanaestinu odobrenih sredstava predviđenih u istom poglavlju nacrta proračuna.

3. Smatra se da se odobrena sredstva odobrena u relevantnom poglavlju proračuna za prethodnu financijsku godinu, kako je navedeno u stavcima 1. i 2., odnose na odobrena sredstva izglasana u proračunu, uključujući izmjene proračuna, a nakon usklađenja za prijenose izvršene tijekom te financijske godine.

4. Ako je to potrebno radi kontinuiteta djelovanja Unije i za potrebe upravljanja, Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom na prijedlog Komisije, može odobriti rashode koji su veći od jedne privremene dvanaestine, ali koji ne prelaze ukupno četiri privremene dvanaestine, uz iznimku propisno opravdanih slučajeva, kako za preuzimanje obveza tako i za plaćanja iznad onih koji se automatski stavljaju na raspolaganje u skladu sa stavcima 1. i 2. Vijeće bez odgode prosljeđuje svoju odluku o odobravanju Europskom parlamentu.

   Odluka iz prvog podstavka stupa na snagu 30 dana od dana donošenja, osim ako Europski parlament poduzme neku od sljedećih radnji:

   (a) odlučujući većinom svojih članova, odluči smanjiti rashode prije isteka 30 dana u kojem slučaju Komisija podnosi novi prijedlog;

   (b) obavijesti Vijeće i Komisiju da ne želi smanjiti rashode te u tom slučaju odluka stupa na snagu prije isteka 30 dana.

   Dodatne dvanaestine odobravaju se u cijelosti i nisu djeljive.

5. Ako za dano poglavlje odobrenje četiriju privremenih dvanaestina dodijeljenih u skladu sa stavkom 4. nije dostatno za pokrivanje rashoda potrebnih za osiguravanje kontinuiteta djelovanja Unije u području na koje se odnosi dotično poglavlje, moguće je iznimno odobriti prekoračenje iznosa odobrenih sredstava unesenih u odgovarajuće poglavlje proračuna za prethodnu financijsku godinu. Europski parlament i Vijeće postupaju u skladu s postupcima predviđenima stavkom 4. Međutim, ni u kojem se slučaju ne smije prekoračiti ukupni iznos odobrenih sredstava raspoloživ u proračunu za prethodnu financijsku godinu ili u nacrtu proračuna, kako je predložen.

POGLAVLJE 3.

NAČELO URAVNOTEŽENOSTI

Članak 17.

Definicija i područje primjene

1. Prihodi i odobrena sredstva za plaćanje moraju biti uravnoteženi.

2. Unija i tijela Unije iz članaka 70. i 71. ne smiju uzimati zajmove u okviru proračuna.

Članak 18.

Saldo financijske godine

1. Saldo svake financijske godine unosi se u proračun za sljedeću financijsku godinu kao prihod u slučaju viška ili kao odobrena sredstva za plaćanje u slučaju manjka.

2. Procjene prihoda ili odobrenih sredstava za plaćanje iz stavka 1. ovog članka unose se u proračun tijekom proračunskog postupka te u pismu izmjene podnesenom u skladu s člankom 42. ove Uredbe. Procjene se izrađuju u skladu s člankom 1. Uredbe (EU, Euratom) 2021/768.

3. Nakon podnošenja privremene računovodstvene dokumentacije za svaku financijsku godinu, svaka nepodudarnost između te računovodstvene dokumentacije i procjena unosi se u proračun za sljedeću financijsku godinu putem izmjene proračuna koja se odnosi samo na tu nepodudarnost. U takvom slučaju Komisija u roku 15 dana od podnošenja privremene računovodstvene dokumentacije dostavlja nacrt izmjene proračuna istodobno Europskom parlamentu i Vijeću.

POGLAVLJE 4.

NAČELO OBRAČUNSKE JEDINICE

Članak 19.

Uporaba eura

1. Višegodišnji financijski okvir i proračun sastavljaju se i izvršavaju u eurima te se računovodstvena dokumentacija iskazuje u eurima. Međutim, za potrebe novčanog toka iz članka 77. računovodstveni službenik i, u slučaju knjiga blagajne, blagajnici te, za potrebe administrativnog upravljanja Komisije i ESVD-a, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ovlašteni su izvršavati operacije u drugim valutama.

2. Ne dovodeći u pitanje posebne odredbe koje su utvrđene sektorskim pravilima ili posebnim ugovorima, sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava, sporazumima o doprinosu i sporazumima o financiranju, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje konverziju obavlja primjenom dnevnog deviznog tečaja eura objavljenog u seriji C *Službenog lista Europske unije* na dan kada služba za ovjeravanje pripremi nalog za plaćanje ili nalog za povrat.

   Ako dnevni tečaj nije objavljen, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje primjenjuje tečaj iz stavka 3.

3. Za potrebe računovodstva iz članaka 82., 83. i 84., konverzija između eura i druge valute obavlja se primjenom mjesečnog računovodstvenog deviznog tečaja za euro. Taj računovodstveni devizni tečaj utvrđuje računovodstveni službenik Komisije na temelju izvora informacija koji se smatraju pouzdanima te na temelju deviznog tečaja na pretposljednji radni dan u mjesecu koji je prethodio onome za koji se tečaj utvrđuje.

4. Pri konverziji valute potrebno je osigurati da se njome ne utječe znatno na razinu sufinanciranja Unije odnosno da ona nema štetan utjecaj na proračun. Ako je to primjereno, tečaj konverzije između eura i drugih valuta može se izračunavati uporabom prosjeka dnevnog deviznog tečaja tijekom određenog razdoblja.

POGLAVLJE 5.

NAČELO UNIVERZALNOSTI

Članak 20.

Područje primjene

Ne dovodeći u pitanje članak 21., ukupni prihodi pokrivaju ukupna odobrena sredstva za plaćanje. Ne dovodeći u pitanje članak 27., svi prihodi i rashodi unose se u proračun u cijelosti bez međusobnog usklađivanja.

Članak 21.

Namjenski prihodi

1. Vanjski namjenski prihodi i unutarnji namjenski prihodi upotrebljavaju se za financiranje određenih stavki rashoda.

2. Vanjske namjenske prihode čine:

   (a) posebni dodatni financijski doprinosi država članica, uključujući dobrovoljne doprinose, programima, instrumentima i aktivnostima Unije;

   (b) odobrena sredstva koja se odnose na prihode koje je ostvario Istraživački fond za ugljen i čelik osnovan Protokolom br. 37 o financijskim posljedicama isteka Ugovora o EZUČ-u te o Istraživačkom fondu za ugljen i čelik, koji je priložen UEU-u i UFEU-u.

   (c) kamate na depozite i novčane kazne predviđene Uredbom Vijeća (EZ) br. 1467/97[43];

   (d) prihodi predviđeni za posebnu namjenu, kao što su prihodi od zaklada, subvencija, darova i legata, uključujući namjenske prihode specifične za svaku instituciju Unije;

   (e) financijski doprinosi aktivnostima Unije od trećih zemalja ili od tijela koja nisu uspostavljena na temelju UFEU-a ili Ugovora o Euratomu;

[43] Uredba Vijeća (EZ) br. 1467/97 od 7. srpnja 1997. o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L 209, 2.8.1997., str. 6.).

(f) unutarnji namjenski prihodi iz stavka 3., u mjeri u kojoj je riječ o dodatnim prihodima uz vanjske namjenske prihode iz ovog stavka;

(g) prihod od aktivnosti konkurentske naravi koje provodi Zajednički istraživački centar (JRC) koje uključuju neku od sljedećih aktivnosti:

i. postupke dodjele bespovratnih sredstava i postupke nabave u kojima sudjeluje JRC;

ii. aktivnosti koje JRC provodi u ime trećih strana;

iii. aktivnosti poduzete u skladu s upravnim sporazumom s drugim institucijama Unije ili drugim službama Komisije, u skladu s člankom 59., za pružanje tehničko-znanstvenih usluga.

3. Unutarnje namjenske prihode čine:

(a) prihodi od trećih osoba u vezi s robom, uslugama ili radovima isporučenima na njihov zahtjev;

(b) prihodi od vraćanja, u skladu s člankom 101., nepropisno plaćenih iznosa;

(c) primici od isporuke robe, usluga i radova drugim službama unutar institucije Unije ili drugim institucijama ili tijelima Unije, uključujući povrat troškova službenih putovanja od strane drugih institucija ili tijela Unije plaćenih u njihovo ime;

(d) primljeni iznosi osiguranja;

(e) prihodi od davanja u zakup/najam i prodaje zgrada i zemljišta;

(f) vraćanja financijskim instrumentima ili proračunskim jamstvima na temelju članka 212. stavka 3. drugog podstavka;

(g) prihodi od naknadnog vraćanja poreza na temelju članka 27. stavka 3. prvog podstavka točke (b).

4. Namjenski prihodi prenose se u skladu s člankom 12. stavkom 4. točkama (b) i (c) i u skladu s člankom 32.

5. Temeljnim aktom mogu se njime predviđeni prihodi namijeniti posebnim stavkama rashoda. Osim ako je u temeljnom aktu utvrđeno drukčije, takvi prihodi čine unutarnje namjenske prihode.

6. Proračun sadržava linije za unos vanjskih namjenskih prihoda i unutarnjih namjenskih prihoda te se, kad god je to moguće, navode iznosi.

Članak 22.

Struktura namjenskih prihoda i osiguravanje odgovarajućih odobrenih sredstava

1. Ne dovodeći u pitanje stavak 2. prvi podstavak točku (c) ovog članka i članak 24., struktura namjenskih prihoda u proračunu obuhvaća:

   (a) u računu prihoda u dijelu proračuna za svaku instituciju Unije, proračunsku liniju u kojoj se zaprima prihod;

   (b) u računu rashoda, napomene, uključujući opće napomene, u kojima se navodi koje proračunske linije mogu primiti odobrena sredstva koja odgovaraju raspoloživim namjenskim prihodima;

   (c) ***u računu rashoda,*** prilog, koji čini sastavni dio proračuna, u kojem se navode sve proračunske linije za koje su predviđeni ***unutarnji ili*** vanjski namjenski prihodi te pružaju informacije o procijenjenom iznosu takvih prihoda koje treba primiti ***i procijenjenom iznosu takvih prihoda koje treba prenijeti iz prethodnih godina za svaku proračunsku liniju***.

   U slučaju iz prvog podstavka točke (a) unosi se oznaka *pro memoria* te se procijenjeni prihodi u svrhu informiranja iskazuju u napomenama.

2. Odobrena sredstva u visini namjenskih prihoda automatski se stavljaju na raspolaganje kao odobrena sredstva za preuzimanje obveza i kao odobrena sredstva za plaćanje, ako je institucija Unije primila prihod, osim u sljedećim slučajevima:

   (a) u slučaju predviđenom u članku 21. stavku 2. točki (a) za financijske doprinose država članica i ako je sporazum o doprinosu izražen u eurima, odobrena sredstva za preuzimanje obveza mogu se staviti na raspolaganje nakon što država članica potpiše sporazum o doprinosu;

   (b) u slučajevima predviđenima u članku 21. stavku 2. točki (b) i članku 21. stavku 2. točki (g) podtočkama i. i iii., odobrena sredstva za preuzimanje obveza stavljaju se na raspolaganje čim se procijeni iznos potraživanja;

   (c) u slučaju predviđenom u članku 21. stavku 2. točki (c), knjiženjem iznosa na račun prihoda istodobno se na računu rashoda iskazuju odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanje.

   Odobrena sredstva iz prvog podstavka točke (c) ovog stavka izvršavaju se u skladu s člankom 20.

3. Procjene iznosâ potraživanja iz članka 21. stavka 2. točaka (b) i (g) šalju se računovodstvenom službeniku radi evidentiranja.

Članak 23.

Doprinosi država članica za istraživačke programe

1. Doprinosi država članica za financiranje određenih dopunskih istraživačkih programa iz članka 5. Uredbe (EU, Euratom) br. 609/2014, plaćaju se na sljedeći način:

   (a) sedam dvanaestina zbroja unesenog u proračun plaća se do 31. siječnja tekuće financijske godine;

   (b) preostalih pet dvanaestina plaća se do 15. srpnja tekuće financijske godine.

2. Ako proračun nije konačno donesen prije početka financijske godine, doprinosi iz stavka 1. temelje se na zbroju koji je unesen u proračun za prethodnu financijsku godinu.

3. Svaki doprinos ili dodatno plaćanje koje u proračun duguju države članice, knjiži se na računu ili računima Komisije u roku od trideset kalendarskih dana od poziva za sredstva.

4. Plaćanja se knjiže na računu predviđenom u Uredbi (EU, Euratom) br. 609/2014 te podliježu uvjetima utvrđenima u toj uredbi.

Članak 24.

Namjenski prihodi koji proizlaze iz sudjelovanja država EFTA-e u određenim programima Unije

1. Struktura proračuna za uključivanje prihoda na temelju sudjelovanja država EFTA-e u određenim programima Unije jest sljedeća:

   (a) u račun prihoda unosi se proračunska linija s oznakom *pro memoria* u kojoj se iskazuje cjelokupni iznos doprinosa svake države EFTA-e za financijsku godinu;

   (b) u računu rashoda, u prilogu koji čini sastavni dio proračuna, navode se sve proračunske linije koje obuhvaćaju aktivnosti Unije u kojima sudjeluju države EFTA-e te se uključuju informacije o procijenjenom iznosu sudjelovanja svake države EFTA-e.

2. Na temelju članka 82. Sporazuma o EGP-u, za iznose godišnjeg sudjelovanja država EFTA-e, koje je Komisiji potvrdio Zajednički odbor Europskoga gospodarskog prostora u skladu s člankom 1. stavkom 5. Protokola br. 32. uz Sporazum o EGP-u, na početku financijske godine osiguravaju se cijeli iznosi odgovarajućih odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i odobrenih sredstava za plaćanje.

3. Uporaba prihoda koji proizlaze iz financijskih doprinosa država EFTA-e nadzire se zasebno.

Članak 25.

Donacije

1. Institucije Unije mogu prihvatiti svaku donaciju u korist Unije, kao što su prihodi od zaklada, subvencija, darova i legata.

2. Prihvaćanje donacije od 50 000 EUR ili više koja uključuje financijske troškove koji prelaze 10 % vrijednosti donacije, uključujući naknadne troškove, podliježe odobrenju Europskog parlamenta i Vijeća. Europski parlament i Vijeće o odobrenju odlučuju u roku od dva mjeseca od primitka zahtjeva dotičnih institucija Unije za takvo odobrenje. Ako tijekom tog razdoblja nije uložen prigovor, dotične institucije Unije donose konačnu odluku u vezi s prihvaćanjem donacije. U okviru zahtjeva koji upućuju Europskom parlamentu i Vijeću dotične institucije Unije objašnjavaju financijske troškove koji proizlaze iz prihvaćanja donacija Uniji.

3. Neovisno o stavku 2., u iznimnim okolnostima Komisija može prihvatiti svaku donaciju u naravi u korist Unije, bez obzira na njezinu vrijednost, ako se takva donacija daje u svrhu humanitarne pomoći, hitne potpore, civilne zaštite ili pomoći za upravljanje krizama.

Komisija može prihvatiti takvu donaciju pod sljedećim uvjetima:

(a) prihvaćanje je u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja i transparentnosti;

(b) ne dovodi do sukoba interesa;

(c) ne šteti ugledu Unije;

(d) ne narušava sigurnost ili javni poredak Unije ili država članica niti dovodi do rizika od njihova narušavanja;

(e) donator se u trenutku prihvaćanja ne nalazi u jednoj od situacija iz članka 138. stavka 1. i članka 143. stavka 1. te nije evidentiran kao isključen u bazi podataka iz članka 144. stavka 1. Donator podnosi izjavu iz članka 139.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9. pruža informacije o svim slučajevima u kojima je Komisija prihvatila donaciju u skladu s prvim podstavkom ovoga stavka.

Članak 26.

Korporativno sponzorstvo

1. „Korporativno sponzorstvo” znači sporazum na temelju kojega pravna osoba podupire u naravi neko događanje ili aktivnost u promotivne svrhe ili za potrebe društveno odgovornog poslovanja.

2. Na temelju posebnih internih pravila, koja se objavljuju na njihovim internetskim stranicama, institucije i tijela Unije iznimno mogu prihvatiti korporativno sponzorstvo uz sljedeće uvjete:

   (a) načela nediskriminacije, proporcionalnosti, jednakog postupanja i transparentnosti poštuju se u svim fazama postupka za prihvaćanje korporativnog sponzorstva;

   (b) njime se doprinosi pozitivnoj slici Unije i izravno je povezano s glavnim ciljem događanja ili aktivnosti;

   (c) ono ne dovodi do sukoba interesa i ne odnosi se isključivo na društvena događanja;

   (d) događanje ili aktivnost nisu financirani isključivo korporativnim sponzorstvom;

   (e) usluge u zamjenu za korporativno sponzorstvo ograničene su na javnu prepoznatljivost žiga ili naziva sponzora;

   (f) sponzor se u trenutku postupka sponzorstva ne nalazi u jednoj od situacija iz članka 138. stavka 1. i članka 143. stavka 1. te nije evidentiran kao isključen u bazi podataka iz članka 144. stavka 1.

3. Ako vrijednost korporativnog sponzorstva premašuje 5 000 EUR, sponzor se upisuje u javni registar u kojem se navode informacije o vrsti događanja ili aktivnosti koja se sponzorira.

Članak 27.

Pravila o odbicima i usklađenjima deviznog tečaja

1. Mogu se izvršiti sljedeći odbici od zahtjevâ za plaćanje koji se potom odobravaju za plaćanje u neto iznosu:

   (a) sankcije izrečene strankama u ugovorima ili korisnicima;

   (b) popusti, povrati i rabati na pojedinačne fakture i troškovnike;

   (c) kamate ostvarene plaćanjima pretfinanciranja;

   (d) usklađenja za nepropisno isplaćene iznose.

   Usklađenja iz prvog podstavka točke (d) mogu se izvršiti izravnim odbitkom od novog međuplaćanja ili plaćanja preostalog iznosa istom primatelju plaćanja u okviru poglavlja, članka i financijske godine u odnosu na koje je iznos preplaćen.

   Na odbitke iz prvog podstavka točaka (c) i (d) primjenjuju se računovodstvena pravila Unije.

2. Troškovi proizvoda ili usluga isporučenih Uniji, koji uključuju poreze koje države članice vraćaju na temelju Protokola br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske unije, priloženog UEU-u i UFEU-u, terete proračun za iznos bez poreza.

3. Troškovi proizvoda ili usluga isporučenih Uniji, koji uključuju poreze koje vraćaju treće zemlje na temelju relevantnih sporazuma, mogu teretiti proračun za:

(a) iznos bez poreza;

(b) iznos s porezom.

U slučaju iz prvog podstavka točke (b), s naknadno vraćenim porezima postupa se kao s unutarnjim namjenskim prihodima.

4. Moguća su usklađenja za tečajne razlike koje nastanu pri izvršenju proračuna. Konačna dobit ili gubitak uključuje se u saldo za financijsku godinu.

POGLAVLJE 6.

NAČELO SPECIFIKACIJE

Članak 28.

Opće odredbe

1. Odobrena sredstva određuju se za posebne namjene prema glavama i poglavljima. Poglavlja se dalje dijele na članke i stavke.

2. Komisija i druge institucije Unije mogu prenositi odobrena sredstva unutar proračuna u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u člancima od 29. do 32.

Odobrena sredstva mogu se prenositi samo na proračunske linije za koje su u proračunu odobrena sredstva ili koje imaju oznaku *pro memoria*.

Granični iznosi iz članaka 29., 30. i 31. izračunavaju se u trenutku podnošenja zahtjeva za prijenos te u odnosu na odobrena sredstva u proračunu, uključujući ona u izmjenama proračuna.

Iznos koji treba uzeti u obzir za potrebe izračuna graničnih iznosa iz članaka 29., 30. i 31. jest iznos koji je zbroj namjeravanih prijenosa u proračunskoj liniji iz koje se izvršavaju prijenosi, nakon usklađenja za prethodno izvršene prijenose. Iznos koji odgovara prijenosima koje Komisija ili dotična druga institucija Unije izvršavaju samostalno, bez odluke Europskog parlamenta i Vijeća, ne uzima se u obzir.

Prijedlozima za prijenose i svim informacijama za Europski parlament i Vijeće u vezi s prijenosima koji se izvršavaju na temelju članaka 29., 30. i 31. prilaže se odgovarajuća i detaljna popratna dokumentacija koja sadržava najnovije dostupne informacije o izvršenju odobrenih sredstava i procjene potreba do kraja financijske godine, za proračunske linije na koje se odobrena sredstva prenose i one s kojih se odobrena sredstva prenose.

Članak 29.

Prijenosi koje izvršavaju druge institucija Unije, osim Komisije

1. Sve institucije Unije, osim Komisije, mogu u svojem dijelu proračuna prenositi odobrena sredstva:

   (a) iz jedne glave u drugu do iznosa od najviše 10 % odobrenih sredstava u financijskoj godini navedenoj u proračunskoj liniji iz koje se sredstva prenose;

   (b) iz jednog poglavlja u drugo bez ograničenja.

2. Ne dovodeći u pitanje stavak 4. ovog članka, tri tjedna prije izvršenja prijenosa iz stavka 1., institucija Unije o svojoj namjeri obavješćuje Europski parlament i Vijeće. Ako u tom razdoblju Europski parlament ili Vijeće iznesu propisno opravdane prigovore, primjenjuje se postupak utvrđen u članku 31.

3. Bilo koja institucija Unije osim Komisije može predložiti Europskom parlamentu i Vijeću, u vlastitom dijelu proračuna, prijenose iz jedne glave u drugu koji prelaze granični iznos iz stavka 1. točke (a) ovog članka. Ti prijenosi podliježu postupku utvrđenom u članku 31.

4. Bilo koja institucija Unije osim Komisije može u svojem dijelu proračuna izvršiti prijenos između članaka bez prethodnog obavješćivanja Europskog parlamenta i Vijeća.

Članak 30.

Prijenosi od strane Komisije

1. Komisija može unutar svojeg dijela proračuna, samostalno:

(a) prenositi odobrena sredstva unutar svakog poglavlja;

(b) u vezi s rashodima za osoblje i administrativnim rashodima koji se odnose na više glava, prenositi odobrena sredstva iz jedne glave u drugu do najviše 10 % odobrenih sredstava za financijsku godinu navedenu u proračunskoj liniji iz koje se sredstva prenose, i do najviše 30 % odobrenih sredstava za financijsku godinu navedenu u proračunskoj liniji u koju se sredstva prenose;

(c) u vezi s rashodima poslovanja, prenositi odobrena sredstva između poglavlja u okviru iste glave do najviše 10 % odobrenih sredstava za financijsku godinu navedenu u proračunskoj liniji iz koje se sredstva prenose;

(d) u vezi s odobrenim sredstvima za istraživanje i tehnološki razvoj koja izvršava JRC, u okviru glave proračuna koja se odnosi na područje politike „izravno istraživanje”, prenositi odobrena sredstva između poglavlja do najviše 15 % odobrenih sredstava u proračunskoj liniji iz koje se sredstva prenose;

(e) u vezi s istraživanjem i tehnološkim razvojem, prenositi odobrena sredstva za poslovanje iz jedne glave u drugu pod uvjetom da se dotična odobrena sredstva upotrebljavaju u istu svrhu;

(f) u vezi s rashodima poslovanja fondova koji se izvršavaju u okviru podijeljenog upravljanja, uz iznimku EFJP-a, prenositi odobrena sredstva iz jedne glave u drugu pod uvjetom da se dotična odobrena sredstva upotrebljavaju za isti cilj u smislu uredbe kojom se osniva dotični fond ili je riječ o rashodima za tehničku pomoć;

(g) prenositi odobrena sredstva iz proračunske stavke jednog proračunskog jamstva u proračunsku stavku drugog proračunskog jamstva u iznimnim slučajevima kada su sredstva rezervirana u zajedničkom fondu za rezervacije za to drugo proračunsko jamstvo nedostatna za plaćanje aktiviranog jamstva i pod uvjetom da se preneseni iznos u skladu s postupkom utvrđenim u članku 215. stavku 4. naknadno vrati.

Rashodi iz prvog podstavka točke (b) ovog stavka za svako područje politike pokrivaju stavke iz članka 47. stavka 4.

Ako Komisija u skladu s prvim podstavkom prenosi odobrena sredstva za EFJP nakon 31. prosinca, odluku donosi do 31. siječnja sljedeće financijske godine. Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće u roku od dva tjedna od donošenja odluke o tim prijenosima.

Tri tjedna prije izvršenja prijenosa iz prvog podstavka točke (b) ovog stavka, Komisija o svojoj namjeri obavješćuje Europski parlament i Vijeće. Ako u tom razdoblju Europski parlament ili Vijeće iznesu propisno opravdane prigovore, primjenjuje se postupak utvrđen u članku 31.

Odstupajući od četvrtog podstavka, Komisija tijekom zadnja dva mjeseca financijske godine može samostalno prenijeti odobrena sredstva koja se odnose na rashode za osoblje, vanjsko osoblje i ostalo osoblje iz jedne glave u drugu do ukupnog graničnog iznosa od 5 % odobrenih sredstava za tu godinu. Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće u roku od dva tjedna od donošenja odluke o tim prijenosima.

2. Komisija može, unutar svojeg dijela proračuna, odlučiti o sljedećim prijenosima odobrenih sredstava iz jedne glave u drugu, pod uvjetom da o svojoj odluci odmah obavijesti Europski parlament i Vijeće:

(a) prijenosu odobrenih sredstava iz glave „rezervacije” iz članka 49. ove Uredbe, pri čemu je jedini uvjet za oslobođenje sredstava iz pričuve donošenje temeljnog akta u skladu s člankom 294. UFEU-a;

(b) u propisno opravdanim iznimnim slučajevima, kao što su međunarodne humanitarne katastrofe i krize, koji nastupe nakon 1. prosinca financijske godine, prijenosu neiskorištenih odobrenih sredstava za tu godinu koja su još uvijek na raspolaganju za glave koje su obuhvaćene naslovom višegodišnjeg financijskog okvira namijenjenog vanjskom djelovanju Unije u glave koje se odnose na pomoć za upravljanje kriznim situacijama i operacije humanitarne pomoći.

Članak 31.

Prijedlozi prijenosa koje institucije Unije podnose Europskom parlamentu i Vijeću

1. Svaka institucija Unije svoje prijedloge za prijenos istodobno podnosi Europskom parlamentu i Vijeću.

2. Prijedloge za prijenos odobrenih sredstava za plaćanje u fondove koji se izvršavaju u okviru podijeljenog upravljanja, uz iznimku EFJP-a, Komisija može dostaviti Europskom parlamentu i Vijeću do 10. siječnja sljedeće financijske godine. Prijenos odobrenih sredstava za plaćanje može se izvršiti iz bilo koje proračunske stavke. U takvim slučajevima šestotjedno razdoblje iz stavka 4. smanjuje se na tri tjedna.

   Ako Europski parlament i Vijeće ne odobre prijenos ili ga odobre samo djelomično, za odgovarajući dio rashoda iz članka 10. stavka 7. točke (b) terete se odobrena sredstva za plaćanje sljedeće financijske godine.

3. Europski parlament i Vijeće donose odluke o prijenosima odobrenih sredstava u skladu sa stavcima od 4. do 8.

4. Uz iznimku hitnih okolnosti, Europski parlament i Vijeće odlučuju, a potonje kvalificiranom većinom, o svakom prijedlogu za prijenos u roku od šest tjedana od trenutka kad obje institucije prime taj prijedlog. U hitnim okolnostima, Europski parlament i Vijeće odlučuju u roku od tri tjedna od primitka prijedloga.

5. Ako Komisija namjerava izvršiti prijenos odobrenih sredstava za EFJP u skladu s ovim člankom, Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja prijedloge za prijenos do 10. siječnja sljedeće financijske godine. U takvim slučajevima šestotjedno razdoblje iz stavka 4. smanjuje se na tri tjedna.

6. Prijedlog za prijenos prihvaćen je ili se smatra prihvaćenim ako u roku od šest tjedana nastupi bilo što od sljedećeg:

   (a) Europski parlament i Vijeće ga prihvate;

   (b) prihvati ga ili Europski parlament ili Vijeće, a druga se institucija suzdrži od postupanja;

   (c) ni Europski parlament ni Vijeće ne donesu odluku o izmjeni ili odbijanju prijedloga za prijenos.

7. Osim ako Europski parlament ili Vijeće zatraže suprotno, šestotjedno razdoblje iz stavka 4. smanjuje se na tri tjedna u sljedećim slučajevima:

   (a) prijenos predstavlja manje od 10 % odobrenih sredstava u proračunskoj liniji s koje se prijenos izvršava i ne prelazi 5 000 000 EUR;

   (b) prijenos se odnosi samo na odobrena sredstva za plaćanje i sveukupni iznos prijenosa ne prelazi 100 000 000 EUR.

8. Ako Europski parlament ili Vijeće izmijene iznos prijenosa, a druga institucija ga odobri ili se suzdrži od postupanja, ili ako i Europski parlament i Vijeće izmijene iznos prijenosa, smatra se da je odobren manji od ta dva iznosa, osim ako dotična institucija Unije povuče svoj prijedlog prijenosa.

Članak 32.

Prijenosi na koje se primjenjuju posebne odredbe

1. Odobrena sredstva koja odgovaraju namjenskim prihodima mogu se prenijeti samo ako se ti prihodi upotrebljavaju u svrhe za koje su namijenjeni.

2. Odluke o prijenosima kojima se dopušta uporaba pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi na temelju članka 9. stavka 1. točke (b) Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 donose Europski parlament i Vijeće na prijedlog Komisije.

   Za potrebe ovog stavka primjenjuje se postupak utvrđen u članku 31. stavcima 3. i 4. Ako se Europski parlament i Vijeće ne slože s prijedlogom Komisije i ne mogu postići zajedničko stajalište, suzdržavaju se od postupanja po tom prijedlogu.

Prijedlozima za prijenose iz pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi za pomoć na temelju članka 9. stavka 1. točke (b) Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 prilaže se odgovarajuća i detaljna popratna dokumentacija koja sadržava:

(a) najnovije dostupne informacije o izvršenju odobrenih sredstava i procjenu potreba do kraja financijske godine, za proračunsku liniju u koju se odobrena sredstva trebaju prenijeti;

(b) analizu mogućnosti preraspodjele odobrenih sredstava.

POGLAVLJE 7.

NAČELO DOBROG FINANCIJSKOG UPRAVLJANJA I USPJEŠNOST

Članak 33.

Uspješnost i načela ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti

1. Odobrena sredstva upotrebljavaju se u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja te se stoga izvršavaju uz poštovanje sljedećih načela:

(a) ekonomičnosti, koje zahtijeva da su sredstva koja dotična institucija Unije upotrebljava pri obavljanju svojih aktivnosti pravodobno dostupna, u primjerenoj količini i primjerene kvalitete te po najboljoj cijeni;

(b) učinkovitosti, koje se odnosi na postizanje najboljeg odnosa između upotrijebljenih sredstava, poduzetih aktivnosti i postignutih ciljeva;

(c) djelotvornosti, koje se odnosi na mjeru u kojoj su željeni ciljevi postignuti s pomoću poduzetih aktivnosti.

2. U skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja, uporaba odobrenih sredstava usredotočuje se na uspješnost te se u tu svrhu:

(a) ciljevi programâ i aktivnosti utvrđuju *ex ante*;

(b) napredak u postizanju ciljeva***, među ostalim horizontalno integriranih ciljeva, kada je to relevantno,*** prati se s pomoću pokazatelja uspješnosti;

(c) o napretku i poteškoćama u pogledu postignuća ciljeva izvješćuje se Europski parlament i Vijeće u skladu s člankom 41. stavkom 3. prvim podstavkom točkom (h) i člankom 253. stavkom 1. točkom (e);

(d) programi i aktivnosti ***provode se, kada je to izvedivo i primjereno u skladu s relevantnim sektorskim pravilima,*** tako da se utvrđeni ciljevi postignu bez nanošenja bitne štete okolišnim ciljevima ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama, održive uporabe i zaštite vodnih i morskih resursa, prijelaza na kružno gospodarstvo, sprečavanja i kontrole onečišćenja te zaštite i obnove bioraznolikosti i ekosustava, kako je utvrđeno u članku 9. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća[44];

[44] Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

(e) programi i aktivnosti provode se, kada je to izvedivo i primjereno u skladu s relevantnim sektorskim pravilima, tako da se njihovi utvrđeni ciljevi postignu poštujući uvjete rada i zapošljavanja u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom, pravom Unije, konvencijama Međunarodne organizacije rada i kolektivnim ugovorima;

(f) programi i aktivnosti provode se, kada je to izvedivo i primjereno u skladu s relevantnim sektorskim pravilima, uzimajući u obzir načelo rodne ravnopravnosti i u skladu s odgovarajućom metodologijom uključivanja rodne osviještenosti.

3. Ako je to relevantno, definiraju se posebni, mjerljivi, dostižni, relevantni i vremenski ograničeni ciljevi iz stavaka 1. i 2. te ***pokazatelji koji su*** relevantni, prihvaćeni, vjerodostojni, jednostavni, pouzdani ***te se temelje na općepriznatim znanstvenim dokazima te na učinkovitoj, transparentnoj i sveobuhvatnoj metodologiji***. ***Prema potrebi, podatke prikupljene u vezi s takvim pokazateljima raščlanjuje se prema spolu i prikuplja na način kojim se omogućuje objedinjavanje takvih podataka u svim relevantnim programima.***

Članak 34.

Evaluacije

1. Programi i aktivnosti koji za sobom povlače znatnu potrošnju podliježu *ex ante* evaluacijama i retrospektivnim evaluacijama koje moraju biti razmjerne ciljevima i rashodima.

2. *Ex ante* evaluacije, koje služe kao pomoć pri izradi programâ i aktivnosti, temelje se na dokazima o uspješnosti povezanih programa ili aktivnosti i u njima se utvrđuju i analiziraju problemi koje treba riješiti, dodana vrijednost sudjelovanja Unije, ciljevi, očekivani učinci različitih opcija te mehanizmi praćenja i evaluacije.

   Za velike programe i aktivnosti od kojih se očekuju znatni gospodarski, okolišni ili društveni učinci *ex ante* evaluacija može se provoditi u obliku procjene učinka kojom se, uz ispunjavanje zahtjeva navedenih u prvom podstavku, analiziraju različite mogućnosti u pogledu načina izvršenja.

3. Retrospektivnim evaluacijama procjenjuje se uspješnost programa ili aktivnosti, uključujući aspekte kao što su djelotvornost, učinkovitost, usklađenost, relevantnost i dodana vrijednost EU-a. Retrospektivne evaluacije temelje se na informacijama prikupljenima u skladu s mehanizmima praćenja i pokazateljima utvrđenima za dotično djelovanje. Retrospektivne evaluacije provode se barem jednom tijekom trajanja svakog višegodišnjeg financijskog okvira i ako je to moguće dovoljno rano da se njihovi rezultati uzmu u obzir u *ex ante* evaluacijama ili procjenama učinka koje služe kao pomoć pri izradi povezanih programa i aktivnosti.

Članak 35.

Obvezni financijski izvještaj

1. Uz svaki prijedlog ili inicijativu koje Komisija, Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) ili država članica podnesu zakonodavnom tijelu, a koji mogu imati učinak na proračun, uključujući promjene broja radnih mjesta, prilažu se financijski izvještaj s prikazom procjena odobrenih sredstava za plaćanja i odobrenih sredstava za preuzimanje obveza, procjena različitih mogućnosti financiranja i *ex ante* evaluacija ili procjena učinka predviđena u članku 34.

   Uz svaku izmjenu prijedloga ili inicijative podnesenu zakonodavnom tijelu koja može imati znatan učinak na proračun, uključujući promjene broja radnih mjesta, prilaže se financijski izvještaj koji je sastavila institucija Unije koja predlaže izmjenu.

   Financijski izvještaj sadržava financijske i ekonomske podatke koji su zakonodavnom tijelu potrebni za procjenu potrebe za djelovanjem Unije. On sadržava odgovarajuće informacije o usklađenosti s drugim aktivnostima Unije i mogućoj sinergiji.

   U slučaju višegodišnjih operacija, financijski izvještaj sadržava pregled predvidivih godišnjih potreba u smislu odobrenih sredstava za plaćanje i odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i radnih mjesta, uključujući vanjsko osoblje, te evaluaciju njihova srednjoročnog i, ako je to moguće, dugoročnog financijskog učinka.

2. Tijekom proračunskog postupka Komisija osigurava potrebne informacije za usporedbu promjena potrebnih odobrenih sredstava i prvotnih predviđanja iznesenih u financijskom izvještaju, s obzirom na napredak u razmatranju prijedloga ili inicijative koji su podneseni zakonodavnom tijelu.

3. Kako bi se smanjio rizik od prijevare, nepravilnosti i nepostizanja ciljeva, financijski izvještaj sadržava informacije o uspostavljenom sustavu unutarnje kontrole, procjenu troškova i koristi kontrola koje taj sustav podrazumijeva i procjenu očekivane razine rizika od pogreške te informacije o postojećim i planiranim mjerama za sprečavanje i zaštitu od prijevara.

   U takvoj se procjeni uzimaju u obzir mogući razmjer i vrsta pogrešaka te posebni uvjeti dotičnog područja politike te pravila koja se na njega primjenjuju.

4. Pri podnošenju revidiranih ili novih prijedloga potrošnje Komisija procjenjuje troškove i koristi sustava kontrole te očekivanu razinu rizika od pogreške iz stavka 3.

Članak 36.

Unutarnja kontrola izvršenja proračuna

1. U skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja proračun se izvršava u skladu s djelotvornom i učinkovitom unutarnjom kontrolom primjerenom za svaki način izvršenja i u skladu s relevantnim sektorskim pravilima.

2. Za potrebe izvršenja proračuna unutarnja kontrola primjenjuje se na svim razinama upravljanja te je namijenjena pružanju razumnog jamstva u pogledu postizanja sljedećih ciljeva:

   (a) djelotvornosti, učinkovitosti i ekonomičnosti operacija;

   (b) pouzdanosti izvješćivanja;

   (c) zaštite imovine i informacija;

   (d) sprečavanja, otkrivanja i ispravljanja ***nepravilnosti, uključujući*** prijevare, korupciju, sukobe interesa ***i*** dvostruko financiranje, ▌ te daljnjeg postupanja u vezi s njima, među ostalim pomoću ***dobrovoljne upotrebe jedinstvenog integriranog i interoperabilnog informatičkog sustava i sustava praćenja, uključujući jedinstveni alat za rudarenje podataka i utvrđivanje razine rizika, koji osigurava Komisija, i koji omogućuje pristup i*** elektroničko ***automatsko dohvaćanje***, snimanje, pohranu i analizu podataka o primateljima sredstava Unije, uključujući njihove stvarne vlasnike, kako su definirani u članku 3. točki 6. Direktive (EU) 2015/849***, u skladu sa sektorskim pravilima***;

   (e) odgovarajućeg upravljanja rizicima u pogledu zakonitosti i pravilnosti temeljnih transakcija, uzimajući u obzir višegodišnju narav programa kao i narav dotičnih plaćanja.

3. Djelotvorna unutarnja kontrola temelji se na najboljoj međunarodnoj praksi i posebno obuhvaća sljedeće elemente:

(a) razdvajanje zadaća;

(b) odgovarajuću strategiju kontrole i upravljanja rizikom koja uključuje kontrolu na razini primatelja;

(c) odgovarajući revizijski trag i cjelovitost podataka u podatkovnim sustavima, uključujući elektroničke sustave;

(d) postupke za praćenje djelotvornosti i učinkovitosti;

(e) postupke za daljnje postupanje u pogledu utvrđenih nedostataka i iznimaka unutarnje kontrole;

(f) periodičnu procjenu dobrog rada sustava unutarnje kontrole.

4. Učinkovita unutarnja kontrola temelji se na sljedećim elementima:

(a) provedbi odgovarajuće strategije upravljanja rizikom i kontrole ▌ koju koordiniraju odgovarajući dionici kontrolnog lanca;

(b) dostupnosti rezultata provedenih kontrola za sve odgovarajuće dionike u kontrolnom lancu;

(c) oslanjanju, ako je to primjereno, na izjave rukovodstva provedbenih partnera zaduženih za provedbu i na mišljenja neovisnih revizora, pod uvjetom da je kvaliteta temeljnog posla odgovarajuća i prihvatljiva te da je posao obavljen u skladu s dogovorenim standardima;

(d) pravodobnoj primjeni korektivnih mjera, uključujući, ako je to primjereno, odvraćajuće sankcije;

(e) jasnim i nedvosmislenim zakonodavstvom na kojima se temelje politike, uključujući temeljne akte koji se odnose na elemente unutarnje kontrole;

(f) uklanjanju višestrukih kontrola;

(g) poboljšanju omjera troškova i koristi kontrola.

5. Ako je tijekom provedbe razina pogreške konstantno visoka, Komisija utvrđuje nedostatke sustavâ kontrole, analizira troškove i koristi mogućih korektivnih mjera i poduzima ili predlaže odgovarajuće mjere, kao što je pojednostavnjenje primjenjivih odredaba, poboljšanje sustava kontrole i preinaka programa ili sustava provedbe.

6. Za potrebe stavka 2. točke (d) ovog članka ***i ne dovodeći u pitanje drugi podstavak ovog stavka, institucije i tijela Unije te osobe ili subjekti koji izvršavaju proračun u skladu s člankom 62. stavkom 1. Komisiji*** elektronički, u ▌ interoperabilnom i strojno čitljivom formatu ▌ stavljaju na raspolaganje sljedeće informacije:

(a) ***o primatelju: sve informacije navedene u članku 38. stavku 2. točkama (a), (b) i (c) te članku 38. stavku 6. drugom podstavku, a*** u slučaju ▌ fizičke osobe, i datum rođenja;

(b) ***o operaciji: sve informacije navedene u članku 38. stavku 2. točkama (d) i (e), kao i jedinstveni identifikacijski broj operacije;***

(c) o stvarnom vlasniku ili stvarnim vlasnicima primatelja ako primatelj nije fizička osoba: ime, prezime, datum rođenja te PDV identifikacijski broj ili porezni identifikacijski broj, ako su dostupni, ili drugi jedinstveni identifikacijski broj utvrđen na razini zemlje.

Za potrebe ovog članka, kad države članice primaju i izvršavaju proračun u skladu s člankom 62. stavkom 1., one Komisiji daju pristup informacijama utvrđenima u prvom podstavku samo ako imaju obvezu evidentirati i pohranjivati takve informacije u skladu sa sektorskim pravilima. U nedostatku takve obveze u skladu sa sektorskim pravilima, države članice mogu na dobrovoljnoj osnovi Komisiji omogućiti pristup informacijama koje posjeduju, kako je navedeno u prvom podstavku.

Komisija do kraja 2027. predstavlja procjenu spremnosti sustava iz stavka 2. točke (d) ovog članka s obzirom na sljedeće kriterije:

(a) osigurana je interoperabilnost s relevantnim informatičkim sustavima i bazama podataka, uključujući one država članica, čime bi se omogućio automatski prijenos relevantnih informacija u stvarnom vremenu ako je to izvedivo i izbjeglo udvostručavanje izvješćivanja;

(b) pokazatelji rizika koji se upotrebljavaju u sustavu iz stavka 2. točke (d) ovog članka dovoljno su ujednačeni, objektivni, razmjerni i potrebni za procjenu rizika te se temelje na pouzdanim izvorima informacija;

(c) sustav iz stavka 2. točke (d) ovog članka dopušta upotrebu umjetne inteligencije za analizu i tumačenje podataka;

(d) sustav iz stavka 2. točke (d) ovog članka u skladu je s općim načelima zaštite podataka.

Za potrebe ovog članka interoperabilnost znači minimalno potrebno prikupljanje podataka iz različitih izvora i komunikacija među njima kako bi se djelotvorno procijenili podaci i potencijalni rizici.

Institucije i tijela Unije, države članice te osobe ili subjekti koji izvršavaju proračun u skladu s člankom 62. stavkom 1. mogu na dobrovoljnoj osnovi upotrebljavati sustav iz stavka 2. točke (d) ovog članka.

7. Sustav iz stavka 2. točke (d) ovog članka mora biti osmišljen tako da olakšava procjenu rizika za potrebe odabira, dodjele, financijskog upravljanja, praćenja, istrage, kontrole i revizije te doprinosi djelotvornom sprečavanju, otkrivanju i ispravljanju ***nepravilnosti, uključujući*** prijevare, korupciju, sukobe interesa i dvostruko financiranje kao i daljnjem postupanju u vezi s njima***, te:***

(a) mora upotrebljavati samo one pokazatelje rizika koji su objektivni, proporcionalni, potrebni za procjenu rizika te utemeljeni na pouzdanim izvorima podataka i informacija;

(b) mora biti osmišljen za upotrebu u skladu s općim načelima zaštite podataka, uključujući smanjenje količine podataka i ograničenje pohrane, što se primjenjuje na obradu osobnih podataka.

Podacima koji se obrađuju u sustavu iz stavka 2. točke (d) ovoga članka smiju pristupiti, u skladu s primjenjivim pravilima o zaštiti podataka te ***uz poštovanje načela nužnosti i proporcionalnosti, samo institucije i tijela Unije koje izvršavaju proračun***, države članice koje izvršavaju proračun na temelju članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (b), države članice koje sredstva Unije primaju i izvršavaju u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a), osobe ili subjekti koji izvršavaju proračun na temelju članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c), istražna, kontrolna ***i revizorska tijela Unije, uključujući OLAF, Revizorski sud i EPPO,*** u okviru izvršavanja svojih nadležnosti. ***Podaci dostupni putem sustava iz stavka 2. točke (d) ovog članka stavljaju se na raspolaganje Europskom parlamentu i Vijeću na pojedinačnoj osnovi u mjeri u kojoj je to potrebno i razmjerno za izvršavanje njihovih nadležnosti, u kontekstu postupka davanja razrješnice Komisiji.***

Komisija je voditelj obrade u smislu članka 3. stavka 8. Uredbe (EU) 2018/1725 i odgovorna je za razvoj, upravljanje i nadzor sustava iz stavka 2. točke (d) ovog članka, za zaštitu sigurnosti, cjelovitosti i povjerljivosti podataka, autentifikaciju korisnika te zaštitu informatičkog sustava od lošeg upravljanja i zlouporabe.

Podaci se pohranjuju u razdoblju potrebnom i razmjernom za ispunjenje svrhe utvrđene u stavku 2. točki (d). Najdulje moguće razdoblje pohranjivanja ne smije biti dulje od 10 godina od posljednjeg zahtjeva za plaćanje za predmetno razdoblje dostavljenog Komisiji.

8. Za potrebe stavka 2. točke (d) ovog članka, članka 144. stavka 2. i članka 147. te uz sva primjenjiva sektorska pravila, osobe i subjekti koji izvršavaju proračun u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b) te osobe i subjekti koji izvršavaju sredstva, ako se proračun izvršava u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a), s državama članicama, dostavljaju Komisiji bilo kojim službenim kanalom, kao što je automatizirani informatički sustav koji je uspostavila Komisija i koji se trenutačno upotrebljava za izvješćivanje o prijevarama i nepravilnostima („sustav za upravljanje nepravilnostima"), informacije o činjenicama i nalazima utvrđene samo u kontekstu pravomoćnih presuda ili konačnih upravnih odluka s obzirom na razloge utvrđene u članku 138. stavku 1. točki (c) podtočki iv. i točki (d), kada saznaju za takve informacije. Države članice u iste svrhe prenose ostale potrebne informacije koje je zatražila Komisija, osobito informacije povezane s popratnim administrativnim mjerama.

9. Države članice koje sredstva Unije primaju i izvršavaju u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) primjenjuju stavke od 1. do 7. ovog članka.

10. Za potrebe primjene zahtjeva iz stavaka 2., 3. i 6. ovog članka od strane država članica koje izvršavaju proračun u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b), upućivanja na primatelje smatraju se ***kako je navedeno u članku 38. stavku 1. drugom podstavku***.

11. U okviru svoje strategije kontrole Komisija, prema potrebi, osmišljava i provodi kontrole i revizije u kojima se primjenjuju automatizirani informatički alati i nove tehnologije.

POGLAVLJE 8.

NAČELO TRANSPARENTNOSTI

Članak 37.

Objava računovodstvene dokumentacije i proračuna

1. Proračun se donosi i izvršava i računovodstvena dokumentacija predstavlja u skladu s načelom transparentnosti.

2. Na inicijativu predsjednika Europskog parlamenta proračun i svaka izmjena proračuna nakon konačnog donošenja objavljuju se u *Službenom listu Europske unije*.

Proračuni se objavljuju u roku od tri mjeseca od datuma kada su proglašeni konačno donesenima.

Do službene objave u *Službenom listu Europske unije* konačni detaljni iznosi proračuna na inicijativu Komisije objavljuju se što prije, a najkasnije četiri tjedna nakon konačnog donošenja proračuna, na svim jezicima i na internetskim stranicama institucija Unije.

Konsolidirana godišnja računovodstvena dokumentacija objavljuje se u *Službenom listu Europske unije* i na internetskim stranicama institucija Unije.

Članak 38.

Objava informacija o primateljima i drugih informacija

1. Komisija na svojim ***centraliziranim*** internetskim stranicama stavlja na raspolaganje informacije o primateljima sredstava koja se financiraju iz proračuna najkasnije do 30. lipnja godine koja slijedi nakon financijske godine u kojoj je za ta sredstva preuzeta pravna obveza, ako proračun izvršava Komisija u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a), ako ga izvršavaju institucije Unije u skladu s člankom 59. stavkom 1. i tijela Unije iz članaka 70. i 71.

   Ako se proračun izvršava u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkama (b) i (c) i u suradnji s državama članicama u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a), Komisija na ***centraliziranim*** internetskim stranicama ***iz prvog podstavka ovog stavka*** stavlja na raspolaganje informacije o primateljima najkasnije 30. lipnja godine koja slijedi nakon financijske godine u kojoj je sklopljen ugovor ili sporazum o uvjetima potpore. Ako se proračun izvršava u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b), upućivanja u ovom članku na primatelje smatraju se upućivanjima na ***primatelje, ugovaratelje, podugovaratelje i*** korisnike ***navedene*** u sektorskim pravilima. ***Informacije navedene u stavku 2. ovog članka za takve primatelje objavljuju se pod uvjetom da se sektorskim pravilima zahtijeva njihovo prikupljanje i pohrana.***

2. Osim u slučajevima iz stavka 3., sljedeće informacije objavljuju se u otvorenom, interoperabilnom i strojno čitljivom formatu, čime se omogućuje razvrstavanje, pretraživanje, ekstrakcija, uspoređivanje i ponovna upotreba podataka uz dužno poštovanje zahtjeva u pogledu povjerljivosti i sigurnosti, a posebno zaštite osobnih podataka:

(a) o tome je li primatelj fizička ili pravna osoba;

(b) puni pravni naziv primatelja ako je riječ o pravnim osobama te njihov PDV identifikacijski porezni broj ili porezni identifikacijski broj, ako je dostupan, ili drugi jedinstveni identifikacijski broj utvrđen na razini zemlje, ime i prezime primatelja ako je riječ o fizičkoj osobi;

(c) mjesto primatelja, i to:

i. adresa primatelja ako je primatelj pravna osoba;

ii. regija na razini NUTS 2 ako je primatelj fizička osoba i ima prebivalište u Uniji ili zemlja ako je primatelj fizička osoba i nema prebivalište u Uniji;

(d) iznos za koji je preuzeta obveza i, u slučaju obveze s više primatelja, raščlamba tog iznosa prema primatelju ako je dostupna;

(e) narav i svrha mjere.

3. Informacije iz stavka 2. ovog članka ne objavljuju se i ne dostavljaju za objavu u skladu sa stavkom 6. ovog članka:

(a) za potpore za obrazovanje koje se isplaćuju fizičkim osobama i drugu izravnu potporu fizičkim osobama kojima je pomoć najpotrebnija iz članka 194. stavka 4. točke (b);

(b) za ugovore vrlo male vrijednosti dodijeljene stručnjacima odabranima u skladu s člankom 242. stavkom 2. te ugovore vrlo male vrijednosti čiji je iznos manji od onoga navedenog u točki 14.4. Priloga I.;

(c) za financijsku potporu pruženu putem financijskih instrumenata ili proračunskih jamstava u iznosu manjem od 500 000 EUR;

(d) ako se otkrivanjem podataka mogu ugroziti prava i slobode dotičnih osoba ili subjekata, koji su zaštićeni Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, ili se može naštetiti komercijalnim interesima primatelja;

(e) ako nisu potrebne za objavu u sektorskim pravilima pod uvjetom da se proračun izvršava u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b).

U slučajevima iz prvog podstavka točke (c), informacije koje se stavljaju na raspolaganje ograničene su na statističke podatke, zbirno prikazane u skladu s relevantnim kriterijima, kao što su podaci o zemljopisnom položaju, ekonomskoj tipologiji primateljâ, vrsti primljene potpore i području politike Unije u okviru kojega se potpora daje.

Ako se radi o fizičkim osobama, objava informacija iz stavka 2. temelji se na relevantnim kriterijima kao što su učestalost ili vrsta mjere i iznosi o kojima se radi.

4. Osobe ili subjekti koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) objavljuju informacije o primateljima u skladu s pravilima i postupcima tih osoba ili subjekata u mjeri u kojoj se ta pravila smatraju jednakovrijednima procjeni koju je Komisija provela u skladu s člankom 157. stavcima 3. i 4. prvim podstavkom točkom (e) i pod uvjetom da svaka objava osobnih podataka podliježe zaštitnim mjerama koje su jednakovrijedne onima iz ovog članka.

   Tijela imenovana u skladu s člankom 63. stavkom 3. objavljuju informacije u skladu sa sektorskim pravilima. Ta sektorska pravila mogu, u skladu s relevantnom pravnom osnovom, odstupati od stavaka 2. i 3. ovog članka , pri čemu se u obzir uzimaju posebnosti dotičnog sektora.

   Države članice koje sredstva Unije primaju i izvršavaju u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) osiguravaju *ex post* objavu informacija o svojim primateljima na ***centraliziranim*** internetskim stranicama ***iz stavka 1. ovog članka*** u skladu sa stavcima 2. i 3. ovog članka.

5. Na internetskim stranicama institucija Unije navodi se upućivanje na ***centralizirane*** internetske stranice ***iz stavka 1.*** na kojima se mogu pronaći informacije iz tog stavka ▌ .

   Komisija na odgovarajući način i pravodobno stavlja na raspolaganje informacije o ***centraliziranim*** internetskim stranicama ***iz stavka 1.***, uključujući upućivanje na njihovu adresu, na kojima se mogu pronaći informacije koje su dostavile države članice, osobe, subjekti ili tijela iz stavka 4.

6. Za potrebe stavka 1. prvog i drugog podstavka ovog članka te ne dovodeći u pitanje ***stavke 3. i 4. ovog članka*** i sektorska pravila, ***Komisija upotrebljava relevantne podatke pohranjene u sustavu iz članka 36. stavka 2. točke (d) za unos informacija*** iz stavka 2. ovog članka ***na centralizirane internetske stranice iz stavka 1. ovog članka***.

   Osim toga, podaci ▌ sadržavaju i PDV identifikacijski porezni broj ili porezni identifikacijski broj fizičkih osoba, ako je dostupan, ili drugi jedinstveni identifikacijski broj utvrđen na razini zemlje s ciljem poboljšanja kvalitete dostavljenih podataka, pri čemu se ti podaci ne upotrebljavaju za objavu.

7. Ako su objavljeni osobni podaci, oni se uklanjaju dvije godine nakon završetka financijske godine u kojoj je preuzeta pravna obveza za sredstva.

   Ako se proračun izvršava u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkama (b) i (c), osobni podaci uklanjaju se dvije godine nakon završetka financijske godine u kojoj je sklopljen ugovor ili sporazum o uvjetima potpore.

GLAVA III.

DONOŠENJE I STRUKTURA PRORAČUNA

POGLAVLJE 1.

DONOŠENJE PRORAČUNA

Članak 39.

Procjene prihoda i rashoda

1. Svaka institucija Unije, osim Komisije, izrađuje procjenu svojih prihoda i rashoda, koju šalje Komisiji i istodobno dostavlja na uvid Europskom parlamentu i Vijeću prije 1. srpnja svake godine.

2. Visoki predstavnik savjetuje se s članovima Komisije odgovornima za razvojnu politiku, politiku susjedstva, međunarodnu suradnju, humanitarnu pomoć i odgovor na krizne situacije, u pogledu njihovih odgovornosti.

3. Komisija izrađuje svoje procjene, koje odmah nakon donošenja šalje Europskom parlamentu i Vijeću. Pri pripremi vlastitih procjena Komisija upotrebljava informacije iz članka 40.

Članak 40.

Procijenjeni proračun tijelâ Unije iz članka 70.

Svako tijelo Unije iz članka 70., u skladu sa svojim aktom o osnivanju, do 31. siječnja svake godine Komisiji, Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja svoj nacrt jedinstvenog programskog dokumenta koji sadržava godišnje i višegodišnje programiranje uz odgovarajuće planiranje ljudskih i financijskih resursa.

Članak 41.

Nacrt proračuna

1. Komisija Europskom parlamentu i Vijeću do 1. rujna godine koja prethodi godini u kojoj se proračun izvršava dostavlja prijedlog koji sadržava nacrt proračuna. Ona taj prijedlog dostavlja na uvid nacionalnim parlamentima.

   Nacrt proračuna sadržava zbirni opći račun prihoda i rashoda Unije te konsolidirane procjene iz članka 39. Može sadržavati i drukčije procjene od onih koje su izradile institucije Unije.

   Nacrt proračuna slijedi strukturu i prikaz utvrđene u člancima od 47. do 52.

   Svakom dijelu nacrta proračuna prethodi uvod koji sastavlja dotična institucija Unije.

Komisija sastavlja opći uvod u nacrt proračuna. Opći uvod sadržava financijske tablice s glavnim podacima po glavama i obrazloženja promjena u odobrenim sredstvima od jedne financijske godine do druge po kategorijama rashoda višegodišnjeg financijskog okvira.

2. Kako bi pružila što točnija i pouzdanija predviđanja utjecaja na proračun zakonodavstva na snazi i zakonodavnih prijedloga u postupku, Komisija nacrtu proračuna prilaže indikativno financijsko programiranje za sljedeće godine prema kategorijama rashoda, područjima politike i proračunskim linijama. Ukupnim financijskim programiranjem obuhvaćaju se kategorije rashoda sadržane u točki 26. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. Kategorije rashoda koje nisu sadržane u točki 26. tog međuinstitucijskog sporazuma prikazuju se u sažetom obliku.

   Indikativno financijsko programiranje ažurira se nakon donošenja proračuna kako bi se unijeli rezultati proračunskog postupka i drugih relevantnih odluka.

3. Komisija nacrtu proračuna prilaže:

(a) komparativnu tablicu koja uključuje nacrt proračuna za druge institucije Unije i prvotne procjene koje su te druge institucije Unije poslale Komisiji te, ako je to primjenjivo, razloge zbog kojih nacrt proračuna sadržava drukčije procjene od onih koje su izradile druge institucije Unije.

(b) sve radne dokumente koje smatra korisnima u vezi s planovima radnih mjesta institucija Unije sa zadnjim odobrenim planom radnih mjesta te uz navođenje:

i. podataka o cjelokupnom osoblju koje zapošljava Unija, prikazano prema vrsti ugovora;

ii. izjave o politici radnih mjesta i vanjskih suradnika te o rodnoj ravnoteži;

iii. broja stvarno popunjenih radnih mjesta na posljednji dan godine koja prethodi godini u kojoj se predstavlja nacrt proračuna i godišnji prosjek ekvivalenata punog radnog vremena koji postoje u toj prethodnoj godini, pri čemu ih se razvrstava prema razredu, rodu i upravnoj jedinici;

iv. popis radnih mjesta prema području politike;

v. za svaku kategoriju vanjskog osoblja, prvotni procijenjeni broj ekvivalenata punog radnog vremena na temelju odobrenih sredstava te broj stvarno zaposlenih osoba na početku godine u kojoj se predstavlja nacrt proračuna, s razvrstavanjem prema funkcijskoj skupini i, prema potrebi, prema razredu;

(c) za tijela Unije iz članaka 70. i 71., radni dokument s prikazom prihoda i rashoda te svim informacijama o osoblju iz točke (b) ovog podstavka;

(d) radni dokument o planiranom izvršenju odobrenih sredstava za financijsku godinu, informacije o izvršenju namjenskih prihoda u prethodnoj godini, uključujući informacije o iznosima prenesenima u financijsku godinu i o nepodmirenim obvezama;

(e) u vezi s odobrenim sredstvima za administraciju, radni dokument koji prikazuje administrativne rashode koje Komisija treba izvršiti u okviru svojeg dijela proračuna i radni dokument o Komisijinoj politici u vezi s nekretninama iz članka 272. stavka 1.;

(f) radni dokument o pilot-projektima i pripremnim djelovanjima, koji ujedno sadržava procjenu rezultata i predviđeno daljnje postupanje;

(g) u vezi s financiranjem međunarodnih organizacija, radni dokument koji sadržava:

i. sažetak svih doprinosa, s raščlambom prema programu Unije ili fondu i prema međunarodnoj organizaciji;

ii. obrazloženje u kojem se objašnjava zašto je za Uniju učinkovitije financirati te međunarodne organizacije nego izravno djelovati;

(h) programske izvještaje ili drugi relevantni dokument u kojima se navodi sljedeće:

i. kojim politikama i ciljevima Unije program treba doprinijeti;

ii. jasan razlog za intervenciju na razini Unije uz poštovanje, među ostalim, načela supsidijarnosti;

iii. napredak u ostvarenju ciljeva programa, kako je navedeno u članku 33.;

iv. cjelovito obrazloženje, uključujući analizu troškova i koristi predloženih promjena visine odobrenih sredstava;

v. informacije o stopama izvršenja programa u tekućoj i prethodnoj financijskoj godini;

(i) sažeti izvještaj o rasporedu plaćanja sa sažetim prikazom plaćanjâ po programima i po naslovima koja dospijevaju u sljedećim financijskim godinama za podmirivanje proračunskih obveza koje su preuzete tijekom prethodnih financijskih godina i predložene u nacrtu proračuna.

Ako javno-privatna partnerstva upotrebljavaju financijske instrumente, informacije o tim instrumentima uključuju se u radni dokument iz stavka 4.

4. Ako upotrebljava financijske instrumente, Komisija nacrtu proračuna prilaže radni dokument u kojem se za svaki financijski instrument navodi sljedeće:

(a) upućivanje na financijski instrument i njegov temeljni akt te opći opis instrumenta, njegova utjecaja na proračun, njegova trajanja i dodane vrijednosti doprinosa Unije;

(b) financijske institucije uključene u provedbu, uključujući sva pitanja povezana s primjenom članka 158. stavka 2.;

(c) doprinos financijskog instrumenta postizanju ciljeva dotičnog programa koji se mjeri na temelju utvrđenih pokazatelja, uključujući, ako je to primjenjivo, zemljopisnu raznolikost;

(d) predviđene operacije, uključujući ciljne opsege na temelju ciljne poluge i očekivanog privatnog kapitala koji treba mobilizirati ili, ako oni nisu dostupni, na temelju učinka poluge koji proizlazi iz postojećih financijskih instrumenata;

(e) proračunske linije koje odgovaraju relevantnim operacijama i zbirne proračunske obveze i plaćanja iz proračuna;

(f) prosječno razdoblje između preuzimanja proračunskih obveza za financijske instrumente i pravnih obveza za pojedinačne projekte u obliku vlasničkog kapitala ili duga, ako je to razdoblje dulje od tri godine;

(g) prihodi i vraćanja iz članka 212. stavka 3., zasebno prikazani, uključujući evaluaciju njihove uporabe;

(h) vrijednost vlasničkih ulaganja u odnosu na prethodne godine;

(i) ukupni iznos rezervacija za rizike i obveze te informacije o izloženosti Unije financijskom riziku, uključujući bilo kakve nepredviđene obveze;

(j) ostvareni gubici od imovine te aktivirana jamstva za prethodnu godinu te odgovarajući kumulirani podaci;

(k) uspješnost financijskog instrumenta, uključujući ostvarena ulaganja, ciljani i postignuti učinak poluge i multiplikacijski učinak te iznos mobiliziranog privatnog kapitala;

(l) sredstva rezervirana u zajedničkom fondu za rezervacije i, ako je to primjenjivo, saldo na fiducijarnom računu.

Radni dokument iz prvog podstavka sadržava i pregled administrativnih rashoda s osnove naknada za upravljanje i drugih financijskih troškova i troškova poslovanja plaćenih za upravljanje financijskim instrumentima, u ukupnom iznosu te prema upravitelju i financijskom instrumentu kojim se upravlja.

Komisija objašnjava razloge koji se odnose na trajanje razdoblja iz prvog podstavka točke (f) te, ako je to primjereno, osigurava akcijski plan za smanjenje trajanja tog razdoblja u okviru godišnjeg postupka davanja razrješnice.

Radni dokument iz prvog podstavka sadržava tablicu u kojoj se jasno i sažeto prikazuju informacije po pojedinim financijskim instrumentima.

5. Ako je Unija dodijelila proračunsko jamstvo, Komisija nacrtu proračuna prilaže radni dokument u kojem se za svako proračunsko jamstvo i za zajednički fond za rezervacije navodi sljedeće:

(a) upućivanje na proračunsko jamstvo i njegov temeljni akt te opći opis proračunskog jamstva, njegova učinka na financijske obveze proračuna, njegova trajanja i dodane vrijednosti potpore Unije;

(b) partneri za proračunsko jamstvo, uključujući sva pitanja povezana s primjenom članka 158. stavka 2.;

(c) doprinos proračunskog jamstva postizanju ciljeva proračunskog jamstva izmjeren na temelju utvrđenih pokazatelja, uključujući, ako je to primjenjivo, zemljopisnu raznolikost i mobilizaciju sredstava iz privatnog sektora;

(d) informacije o operacijama koje su obuhvaćene proračunskim jamstvom, na zbirnoj osnovi prema sektorima, zemljama i instrumentima, uključujući, ako je to primjenjivo, portfelje i potporu kombiniranu s drugim djelovanjima Unije;

(e) iznos prenesen primateljima te procjena učinka poluge postignutog projektima koje se podupire proračunskim jamstvom;

(f) informacije o aktiviranim proračunskom jamstvima, gubicima, povratima, vraćenim iznosima i drugim primljenim uplatama, zbirno prikazane na istoj osnovi kako je navedena u točki (d);

(g) iznos rezervacija za obveze koje proizlaze iz svakog proračunskog jamstva ***te*** procjena primjerenosti njegove stope rezervacija i potrebe za nadopunom;

(h) stvarna stopa rezervacija zajedničkog fonda za rezervacije i, ako je to primjenjivo, naknadne operacije u skladu s člankom 216. stavkom 4.

6. Ako upotrebljava skrbničke fondove Unije za vanjska djelovanja, Komisija nacrtu proračuna prilaže detaljan radni dokument o aktivnostima koje se podupiru iz tih skrbničkih fondova, među ostalim:

(a) o njihovu izvršenju, koji sadržava, među ostalim, informacije o mehanizmima nadzora sa subjektima koji izvršavaju skrbničke fondove;

(b) o troškovima upravljanja njima;

(c) o doprinosima drugih donatora koji nisu Unija;

(d) o preliminarnoj procjeni njihove uspješnosti na temelju uvjeta utvrđenih u članku 238. stavku 3.;

(e) o opisu načina na koji su njihove aktivnosti doprinijele ciljevima navedenima u temeljnom aktu instrumenta u okviru kojeg je omogućen doprinos Unije skrbničkim fondovima.

7. Komisija nacrtu proračuna prilaže popis svojih odluka kojima se izriču novčane kazne u području prava tržišnog natjecanja i iznos svake izrečene novčane kazne, pri čemu navodi jesu li novčane kazne postale pravomoćne odnosno može li se protiv njih podnijeti žalba pred Sudom Europske unije, odnosno je li to već učinjeno, kao i, ako je to moguće, informacije o tome kada se očekuje da novčane kazne postanu pravomoćne. ***Komisija nacrtu proračuna prilaže i popis svojih odluka i iznose koji su uneseni u proračun ili se mogu unijeti kao negativni prihodi u proračun u skladu s člankom 48. stavkom 2. točkom (b).***

8. Komisija nacrtu proračuna prilaže i druge radne dokumente koje smatra korisnima za procjenu Europskog parlamenta i Vijeća o proračunskim zahtjevima.

9. U skladu s člankom 8. stavkom 5. Odluke Vijeća 2010/427/EU[45], Komisija zajedno s nacrtom proračuna Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja radni dokument u kojem se sveobuhvatno prikazuju:

   (a) svi administrativni rashodi i rashodi poslovanja povezani s vanjskim djelovanjima Unije, uključujući ZVSP i zadaće zajedničke sigurnosne i obrambene politike, koji se financiraju iz proračuna;

   (b) ukupni administrativni rashodi ESVD-a za prethodnu godinu, raščlanjeni na rashode prema delegaciji Unije i rashode za središnju upravu ESVD-a, zajedno s rashodima poslovanja raščlanjenima prema zemljopisnom području (regije, zemlje), tematskim područjima, delegacijama i misijama Unije.

[45] Odluka Vijeća 2010/427/EU od 26. srpnja 2010. o uspostavi organizacije i djelovanja Europske službe za vanjsko djelovanje (SL L 201, 3.8.2010., str. 30.).

10. U radnom dokumentu iz stavka ***9.*** navodi se i sljedeće:

(a) broj radnih mjesta za svaki razred u svakoj kategoriji i broj stalnih i privremenih radnih mjesta, uključujući ugovorno i lokalno osoblje odobrenih u okviru odobrenih sredstava u svakoj delegaciji Unije te u središnjoj upravi ESVD-a;

(b) svako povećanje ili smanjenje u usporedbi s prethodnom financijskom godinom broja radnih mjesta prema razredu i kategoriji u središnjoj upravi ESVD-a i u svim delegacijama Unije;

(c) broj radnih mjesta odobrenih za financijsku godinu i za prethodnu financijsku godinu, kao i broj radnih mjesta koja popunjavaju diplomati upućeni iz država članica i službenici Unije;

(d) detaljni prikaz cjelokupnog osoblja u delegacijama Unije u trenutku predstavljanja nacrta proračuna, uključujući raščlambu prema zemljopisnom području, rodu, pojedinoj zemlji i misiji, pri čemu se razlikuju radna mjesta utvrđena planom radnih mjesta, ugovorno osoblje, lokalno osoblje i upućeni nacionalni stručnjaci, te odobrenih sredstava zatraženih u nacrtu proračuna za te vrste osoblja s odgovarajućim procjenama broja ekvivalenata punog radnog vremena na temelju zatraženih odobrenih sredstava.

Članak 42.

Pismo izmjene nacrta proračuna

Na temelju novih informacija koje nisu bile dostupne u trenutku donošenja nacrta proračuna, Komisija može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev druge institucije Unije u pogledu njihova dijela proračuna, istodobno dostaviti jedno ili više pisama izmjene nacrta proračuna Europskom parlamentu i Vijeću prije sazivanja Odbora za mirenje iz članka 314. UFEU-a. Takva pisma mogu sadržavati pismo izmjene kojim se ažuriraju posebice procjene rashoda za poljoprivredu.

Članak 43.

Obveze država članica kao rezultat donošenja proračuna

1. Predsjednik Europskog parlamenta proglašava proračun konačno donesenim u skladu s postupkom iz članka 314. stavka 9. UFEU-a i članka 106.a Ugovora o Euratomu.

2. Nakon što je proračun proglašen konačno donesenim svaka je država članica, od 1. siječnja sljedeće financijske godine ili od datuma proglašenja proračuna konačno donesenim ako se radi o datumu nakon 1. siječnja, obvezna Uniji podmiriti dospjela plaćanja kako je utvrđeno u uredbama (EU, Euratom) br. 609/2014 i (EU, Euratom) 2021/770.

Članak 44.

Nacrti izmjene proračuna

1. Komisija može podnijeti nacrte izmjene proračuna koji su prvenstveno uvjetovani prihodima u sljedećim okolnostima:

   (a) kako bi se u proračun unio saldo prethodne financijske godine, u skladu s postupkom utvrđenim u članku 18.;

   (b) kako bi se revidirala predviđanja vlastitih sredstava na temelju ažuriranih ekonomskih predviđanja;

   (c) kako bi se ažurirala revidirana predviđanja vlastitih sredstava i drugih prihoda te preispitala raspoloživost odobrenih sredstava za plaćanje i potreba za njima.

   Komisija može predstaviti nacrte izmjene proračuna koji se prvenstveno temelje na rashodima ako postoje neizbježne, iznimne ili nepredviđene okolnosti.

2. U okolnostima jednakima onima navedenima u stavku 1. druge institucije Unije, koje nisu Komisija, šalju zahtjeve za izmjene proračuna Komisiji.

   Prije predstavljanja nacrta izmjene proračuna, Komisija i ostale dotične institucije Unije ispituju mogućnosti preraspodjele relevantnih odobrenih sredstava, uzimajući posebice u obzir svako očekivano nedovoljno izvršenje odobrenih sredstava.

   Članak 43. primjenjuje se na izmjene proračuna. Izmjene proračuna moraju biti potkrijepljene upućivanjem na proračun čije se procjene mijenjaju.

3. Komisija predstavlja svoje nacrte izmjene proračuna istodobno Europskom parlamentu i Vijeću do 1. rujna svake financijske godine, izuzev u propisno opravdanim iznimnim okolnostima. Zahtjevima drugih institucija Unije za izmjene proračuna Komisija može priložiti mišljenje.

4. Uz nacrte izmjene proračuna prilažu se obrazloženja i informacije o izvršenju proračuna za prethodnu i tekuću financijsku godinu koje su dostupne u trenutku donošenja izmjena proračuna.

Članak 45.

Prijevremena dostava procjena i nacrta proračuna

Komisija, Europski parlament i Vijeće mogu dogovoriti skraćivanje određenih rokova za dostavu procjena te za donošenje i prosljeđivanje nacrta proračuna. Takav dogovor, međutim, ne smije imati učinak skraćivanja ili produljivanja rokova predviđenih za razmatranje tih tekstova u skladu s člankom 314. UFEU-a i člankom 106.a Ugovora o Euratomu.

POGLAVLJE 2.

STRUKTURA I PRIKAZ PRORAČUNA

Članak 46.

Struktura proračuna

Proračun se sastoji od:

(a) općeg računa prihoda i rashoda;

(b) zasebnih dijelova za svaku instituciju Unije, uz iznimku Europskog vijeća i Vijeća koji dijele isti dio, podijeljenih na račune prihoda i rashoda.

Članak 47.

Proračunska nomenklatura

1. Europski parlament i Vijeće razvrstavaju prihode Komisije te prihode i rashode ostalih institucija Unije prema vrsti ili namjeni u glave, poglavlja, članke i stavke.

2. Račun rashoda za dio proračuna koji se odnosi na Komisiju priprema se na temelju nomenklature koju donose Europski parlament i Vijeće i koja je raščlanjena prema namjeni rashoda.

   Svaka glava odgovara jednom području politike, a svako poglavlje u pravilu odgovara pojedinom programu ili aktivnosti.

Svaka glava može sadržavati odobrena sredstva za poslovanje i administrativna odobrena sredstva. Administrativna odobrena sredstva u okviru glave grupiraju se u jedno poglavlje.

Proračunska nomenklatura mora biti u skladu s načelima specifikacije, dobrog financijskog upravljanja i transparentnosti. Njome se osigurava jasnoća i transparentnost koje su potrebne za proračunski postupak te olakšava utvrđivanje glavnih ciljeva koji proizlaze iz relevantnih pravnih osnova, omogućava odabir političkih prioriteta te učinkovito i djelotvorno izvršenje.

3. Komisija može zahtijevati dodavanje oznake *pro memoria* unosu bez odobrenih sredstava. Takav se zahtjev odobrava u skladu s postupkom utvrđenim u članku 31.

4. Kada se prikazuju prema namjeni, administrativna odobrena sredstva za pojedinačne glave razvrstavaju se kako slijedi:

   (a) rashodi za osoblje odobreni u planu radnih mjesta, koji uključuju iznos odobrenih sredstava i broj radnih mjesta utvrđenih u planu radnih mjesta koji odgovaraju tim rashodima;

   (b) rashodi za vanjsko osoblje i ostali rashodi iz članka 30. stavka 1. prvog podstavka točke (b) koji se financiraju pod naslovom „administracija” višegodišnjeg financijskog okvira;

(c) rashodi za zgrade i drugi povezani rashodi, uključujući čišćenje i održavanje, najam, telekomunikacije, vodu, plin i električnu energiju;

(d) rashodi za vanjsko osoblje i tehničku pomoć u izravnoj vezi s provedbom programâ.

Svi administrativni rashodi Komisije koji se odnose na više glava iskazuju se u zasebnom sažetom izvještaju raspoređeni prema vrsti.

Članak 48.

Negativni prihod

1. Proračun ne smije sadržavati negativne prihode.

2. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, od prihoda proračuna oduzima se sljedeće:

(a) negativna naknada za sve depozite;

(b) ako Sud Europske unije ukine ili smanji iznose novčanih kazni, financijskih ili drugih sankcija u skladu s UFEU-om ili Ugovorom o Euratomu iz članka 108. stavka 1., sve kamate ili druge naknade koje se duguju dotičnim strankama, uključujući svaki negativni povrat povezan s tim iznosima.

U pogledu prvog podstavka točke (b), kamate ili druge naknade odražavaju se u nacrtu proračuna unutar posebne proračunske linije, a Komisija ažurira informacije iz druge rečenice članka 41. stavka 7. zajedno s izmjenom proračuna iz članka 18. stavka 3.

3. Vlastita sredstva koja se plaćaju na temelju Odluke (EU, Euratom) 2020/2053 jesu neto iznosi koji se kao takvi iskazuju u zbirnom računu prihoda proračuna.

I

Članak 49.

Rezervacije

1. Svaki dio proračuna može sadržavati glavu „rezervacije”. Odobrena sredstva unose se pod tu glavu ako:

   (a) pri donošenju proračuna ne postoji temeljni akt za dotično djelovanje;

   (b) postoje ozbiljni razlozi za sumnju u dostatnost odobrenih sredstava ili mogućnost izvršenja odobrenih sredstava unesenih u dotične proračunske linije pod uvjetima koji su u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja.

   Odobrena sredstva u okviru te glave mogu se upotrebljavati samo nakon prijenosâ u skladu s postupkom utvrđenim u članku 30. stavku 2. točki (a) ove Uredbe, ako donošenje temeljnog akta podliježe postupku iz članka 294. UFEU-a, te u skladu s postupkom utvrđenim u članku 31. ove Uredbe u svim drugim slučajevima.

2. U slučaju ozbiljnih poteškoća u izvršenju, Komisija može tijekom financijske godine predložiti da se odobrena sredstva prenesu u glavu „rezervacije”. Europski parlament i Vijeće donose odluku o takvim prijenosima kako je predviđeno člankom 31.

Članak 50.

Negativna pričuva

Dio proračuna koji se odnosi na Komisiju može sadržavati „negativnu pričuvu”, koja je ograničena na najviši iznos od 200 000 000 EUR. Takva pričuva, koja se unosi pod zasebnu glavu, obuhvaća samo odobrena sredstva za plaćanje.

Negativna pričuva realizira se prije kraja financijske godine prijenosom u skladu s postupkom utvrđenim u člancima 30. i 31.

Članak 51.

Pričuva za pomoć u nuždi

1. Dio proračuna koji se odnosi na Komisiju uključuje pričuvu za pomoć u nuždi trećim zemljama.

2. Pričuva iz stavka 1. realizira se prije kraja financijske godine prijenosima u skladu s postupkom utvrđenim u člancima 30. i 32.

Članak 52.

Prikaz proračuna

1. U proračunu se iskazuju:

   (a) u općem računu prihoda i rashoda:

      i. procijenjeni prihodi Unije za tekuću financijsku godinu („godina n”);

      ii. procijenjeni prihodi za prethodnu financijsku godinu i prihodi za godinu n-2;

      iii. odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanje za godinu n;

iv. odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanje za prethodnu financijsku godinu;

v. rashodi koji su preuzeti i rashodi plaćeni u godini n-2, pri čemu se potonji ujedno iskazuju u postotku proračuna za godinu n;

vi. odgovarajuće napomene o svakoj potpodjeli, kako su navedene u članku 47. stavku 1., uključujući upućivanja na temeljni akt, ako postoji, te sva odgovarajuća obrazloženja u vezi s prirodom i svrhom odobrenih sredstava;

(b) u svakom dijelu, prihodi i rashodi prema istoj strukturi kako je utvrđena u točki (a);

(c) u vezi s osobljem:

i. za svaki dio, plan radnih mjesta u kojem se navodi broj radnih mjesta za svaki razred u svakoj kategoriji i u svakoj službi te broj stalnih i privremenih radnih mjesta odobrenih u okviru odobrenih sredstava;

ii. plan radnih mjesta za osoblje koje se plaća iz odobrenih sredstava za istraživanje i tehnološki razvoj za izravno djelovanje te plan radnih mjesta za osoblje koje se plaća iz istih odobrenih sredstava za neizravno djelovanje; planovi radnih mjesta razvrstavaju se prema kategoriji i razredu te se u njima razlikuju stalna i privremena radna mjesta odobrena u okviru odobrenih sredstava;

iii. plan radnih mjesta u kojem se navodi broj radnih mjesta prema razredu i kategoriji za svako tijelo Unije iz članka 70. koje prima doprinos kojim se tereti proračun. U planu radnih mjesta uz broj radnih mjesta odobrenih za financijsku godinu prikazuje se i broj radnih mjesta odobrenih za prethodnu financijsku godinu. Osoblje Agencije za opskrbu Euratoma prikazuje se zasebno u planu radnih mjesta Komisije;

(d) u vezi s financijskom pomoći i proračunskim jamstvima:

i. u općem računu prihoda, proračunske linije koje se odnose na relevantne operacije i koje su namijenjene evidentiranju eventualnih nadoknada primljenih od korisnika koji prvotno nisu ispunjavali obveze. Te linije nose oznaku *pro memoria* te se uz njih navode odgovarajuće napomene;

ii. u dijelu proračuna koji se odnosi na Komisiju:

– proračunske linije koje sadržavaju proračunska jamstva u vezi s dotičnim operacijama. Te linije nose oznaku *pro memoria*, pod uvjetom da ne dolazi do stvarnog terećenja koje se pokriva iz konačno određenih sredstava,

– napomene u kojima se upućuje na temeljni akt i opseg predviđenih operacija, njihovo trajanje i financijsko jamstvo koje je Unija dala za te operacije;

iii. u dokumentu koji se prilaže dijelu proračuna koji se odnosi na Komisiju, kao naznaku, među ostalim i odgovarajućih rizika:

– tekuće kapitalne operacije i upravljanje dugom,

– kapitalne operacije i upravljanje dugom za godinu n

– sveobuhvatan pregled operacija uzimanja i davanja zajmova; ***tim se pregledom pružaju, među ostalim, detaljne informacije o dospijećima, rasporedu plaćanja, dospjelim kamatama na skupnoj razini, bazi ulagatelja na primarnom tržištu i, ako je to primjenjivo, dimenziji i troškovima zajedničkih sredstava za očuvanje likvidnosti kojima se podupire diversificirana strategija financiranja, kao i planu zaduživanja;***

(e) u pogledu financijskih instrumenata koji se uspostavljaju bez temeljnog akta:

i. proračunske linije koje odgovaraju relevantnim operacijama;

ii. opći opis financijskih instrumenata, uključujući njihovo trajanje i utjecaj na proračun;

iii. predviđene operacije, uključujući ciljne opsege na temelju očekivanog multiplikacijskog učinka i učinka poluge;

(f) u vezi sa sredstvima koja izvršavaju osobe ili subjekti na temelju članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c):

i. upućivanje na temeljni akt relevantnog programa;

ii. pripadajuće proračunske linije;

iii. opći opis djelovanja, uključujući njegovo trajanje i utjecaj na proračun;

(g) ukupni iznos rashoda za ZVSP unesen u poglavlje pod nazivom „ZVSP”, s posebnim člancima, koji obuhvaćaju rashode za ZVSP i sadržavaju posebne proračunske linije u kojima se navode barem pojedinačne glavne misije.

2. Uz dokumente iz stavka 1., Europski parlament i Vijeće uz proračun mogu priložiti i druge relevantne dokumente.

Članak 53.

Pravila o planovima radnih mjesta za osoblje

1. Planovi radnih mjesta iz članka 52. stavka 1. točke (c) predstavljaju apsolutno ograničenje za svaku instituciju ili tijelo Unije. Ne smije se izvršiti nijedno imenovanje iznad utvrđenog ograničenja.

   Međutim, uz iznimku u pogledu razreda AD 14, AD 15 i AD 16, svaka institucija ili tijelo Unije može izmijeniti svoje planove radnih mjesta do najviše 10 % odobrenih radnih mjesta, pod sljedećim uvjetima:

   (a) da to ne utječe na obujam odobrenih sredstava za osoblje za cijelu financijsku godinu;

   (b) da se ne prekorači ograničenje ukupnog broja radnih mjesta odobrenih pojedinim planom radnih mjesta;

   (c) da su institucija ili tijelo Unije sudjelovali u komparativnoj analizi s drugim institucijama i tijelima Unije, koja je započela analizom kadrovskih potreba Komisije.

   Najmanje tri tjedna prije provedbe izmjene kako je navedena u drugom podstavku, dotična institucija Unije o svojoj namjeri obavješćuje Europski parlament i Vijeće. Ako u tom razdoblju Europski parlament ili Vijeće iznesu propisno opravdane prigovore, institucija Unije suzdržava se od provedbe izmjena te se primjenjuje postupak utvrđen u članku 44.

2. Odstupajući od stavka 1. prvog podstavka, učinci rada u nepunom radnom vremenu koji je odobrilo tijelo za imenovanje u skladu s Pravilnikom o osoblju mogu se kompenzirati drugim imenovanjima.

POGLAVLJE 3.

PRORAČUNSKA DISCIPLINA

Članak 54.

Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i odlukom o sustavu vlastitih sredstava Europske unije

Proračun mora biti usklađen s višegodišnjim financijskim okvirom i Odlukom (EU, Euratom) 2020/2053.

Članak 55.

Usklađenost akata Unije s proračunom

Akt Unije čijom se provedbom premašuju odobrena sredstva raspoloživa u proračunu provodi se u financijskom smislu tek nakon odgovarajuće izmjene proračuna.

GLAVA IV.

IZVRŠENJE PRORAČUNA

POGLAVLJE 1.

OPĆE ODREDBE

Članak 56.

Izvršenje proračuna u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja

1. Komisija izvršava prihode i rashode proračuna u skladu s ovom Uredbom na vlastitu odgovornost te u okviru odobrenih sredstava.

2. Države članice surađuju s Komisijom kako bi se odobrena sredstva upotrebljavala u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja.

Članak 57.

Informacije o prijenosu osobnih podataka za potrebe revizije

U postupcima dodjele, uključujući u svim pozivima u kontekstu bespovratnih sredstava, nefinancijskih donacija, nabave ili nagrada koji se izvršavaju u okviru izravnog upravljanja, potencijalni korisnici, natjecatelji, ponuditelji i sudionici se u skladu s Uredbom (EU) 2018/1725 obavješćuju da se u svrhu zaštite financijskih interesa Unije njihovi osobni podaci mogu prosljeđivati službama unutarnje revizije, Revizorskom sudu, EPPO-u, ili OLAF-u te među dužnosnicima za ovjeravanje Komisije i izvršnih agencija iz članka 69. ove Uredbe te tijela Unije iz članaka 70. i 71. ove Uredbe.

Članak 58.

Temeljni akt i iznimke

1. Odobrena sredstva unesena u proračun za bilo koje djelovanje Unije upotrebljavaju se samo ako je prethodno donesen temeljni akt.

2. Odstupajući od stavka 1. i podložno uvjetima utvrđenima u stavcima 3., 4. i 5., sljedeća odobrena sredstva mogu se izvršavati bez temeljnog akta, pod uvjetom da djelovanja za čije se financiranje koriste potpadaju pod nadležnost Unije:

   (a) odobrena sredstva za pilot-projekte osmišljene za ispitivanje izvedivosti određenog djelovanja i njegove korisnosti;

   (b) odobrena sredstva za pripremna djelovanja u području primjene UFEU-a i Ugovora o Euratomu kojima je svrha pripremanje prijedlogâ s ciljem donošenja budućih djelovanja;

   (c) odobrena sredstva za pripremne mjere u području glave V. UEU-a;

   (d) odobrena sredstva za jednokratna djelovanja, ili za djelovanja neograničenog trajanja, koja provodi Komisija na temelju zadaća koje proizlaze iz njezinih ovlasti na institucionalnoj razini na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu koje se ne odnose na njezino pravo na zakonodavnu inicijativu podnošenja prijedloga kako je navedeno u točki (b) ovog stavka, te u skladu s posebnim ovlastima koje su joj izravno dodijeljene člancima 154., 156., 159. i 160. UFEU-a, člankom 168. stavkom 2. UFEU-a, člankom 171. stavkom 2. UFEU-a, člankom 173. stavkom 2 UFEU-a, člankom 175. drugim podstavkom UFEU-a, člankom 181. stavkom 2. UFEU-a, člankom 190. UFEU-a, člankom 210. stavkom 2. UFEU-a i člankom 214. stavkom 6. UFEU-a te člankom 70. Ugovora o Euratomu i člancima od 77. do 85. Ugovora o Euratomu;

(e) odobrena sredstva za rad svake institucije Unije u okviru njezine administrativne neovisnosti.

3. U pogledu odobrenih sredstava iz stavka 2. točke (a) relevantna odobrena sredstva za preuzimanje obveza mogu se unijeti u proračun za najviše dvije uzastopne financijske godine. Ukupni iznos odobrenih sredstava za pilot-projekte ne prelazi 40 000 000 EUR po financijskoj godini.

4. U pogledu odobrenih sredstava iz stavka 2. točke (b), pri pripremnim djelovanjima slijedi se dosljedan pristup te ona mogu poprimiti različite oblike. Relevantna odobrena sredstva za preuzimanje obveza mogu se unijeti u proračun za najviše tri uzastopne financijske godine. Postupak donošenja relevantnog temeljnog akta mora se dovršiti prije kraja treće financijske godine. Tijekom tog postupka preuzimanje obveza za odobrena sredstva mora biti u skladu s posebnim obilježjima pripremnog djelovanja u odnosu na predviđene aktivnosti, ciljeve koji se nastoje ostvariti te primatelje. Kao rezultat toga, iznos odobrenih sredstava za koja su preuzete obveze ne odgovara iznosu sredstava predviđenih za financiranje konačnog djelovanja.

   Ukupni iznos odobrenih sredstava za nova pripremna djelovanja iz stavka 2. točke (b) ne prelazi 50 000 000 EUR po financijskoj godini, a ukupni iznos odobrenih sredstava za koja su stvarno preuzete obveze za pripremna djelovanja ne prelazi 100 000 000 EUR.

5. U pogledu odobrenih sredstava iz stavka 2. točke (c), pripremne mjere ograničavaju se na kratko vremensko razdoblje te su namijenjene uspostavljanju uvjetâ za djelovanje Unije u ispunjenju ciljeva ZVSP-a te za donošenje potrebnih pravnih instrumenata.

Za potrebe operacija Unije za upravljanje kriznim situacijama, pripremne mjere osmišljavaju se, među ostalim, za procjenu operativnih zahtjeva, brzu početnu uporabu sredstava ili uspostavu uvjeta na terenu za pokretanje operacije. Pripremne mjere odobrava Vijeće na prijedlog Visokog predstavnika.

Kako bi se osigurala brza provedba pripremnih mjera, Visoki predstavnik što je prije moguće obavješćuje Europski parlament i Komisiju o namjeri Vijeća da pokrene pripremnu mjeru te osobito o procijenjenim sredstvima koja su za tu svrhu potrebna. Komisija poduzima sve potrebne mjere za osiguravanje brze isplate sredstava.

Financiranjem mjera koje je Vijeće odobrilo za pripremu operacija Unije za upravljanje kriznim situacijama u skladu s glavom V. UEU-a pokrivaju se dodatni troškovi koji izravno proizlaze iz posebnog razmještanja misije ili tima na terenu, uključujući, među ostalim, osoblje institucija Unije, a koji uključuju osiguranje od visokog rizika, putne troškove, troškove smještaja i dnevnica.

Članak 59.

Izvršenje proračuna od strane drugih institucija Unije, osim Komisije

1. Komisija dodjeljuje ostalim institucijama Unije potrebne ovlasti za izvršenje dijelova proračuna koji se na njih odnose.

2. Kako bi olakšale izvršenje svojih odobrenih sredstava institucije Unije mogu jedna s drugom sklapati sporazume na razini službi u kojima utvrđuju uvjete za pružanje usluga, nabavu proizvoda, izvođenje radova ili izvršavanje ugovorâ u vezi s nekretninama.

   Tim se sporazumima omogućuje prijenos odobrenih sredstava ili povrat troškova koji proizlaze iz njihova izvršenja.

3. Sporazumi na razini službi iz stavka 2. mogu se sklapati i između službi institucija Unije, tijela Unije, europskih ureda, tijela ili osoba kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u okviru ZVSP-a na temelju glave V. UEU-a i Ureda glavnog tajnika Odbora guvernera Europskih škola. Komisija i druge institucije Unije redovito izvješćuju Europski parlament i Vijeće o sporazumima na razini službi koje sklapaju s drugim institucijama Unije.

Članak 60.

Delegiranje ovlasti za izvršenje proračuna

1. Komisija i svaka druga institucija Unije mogu unutar svojih službi delegirati ovlasti za izvršenje proračuna, u skladu s uvjetima utvrđenima u ovoj Uredbi i u skladu sa svojim internim propisima te u skladu s ograničenjima utvrđenima u instrumentu o delegiranju ovlasti. Tako ovlaštene osobe djeluju samo u okviru ovlasti koje su im izričito dodijeljene.

2. Uz stavak 1., Komisija može delegirati svoje ovlasti za izvršenje proračuna u vezi s odobrenim sredstvima za poslovanje iz svojeg dijela proračuna voditeljima delegacija Unije i, kako bi se osigurao kontinuitet poslovanja za vrijeme njihove odsutnosti, zamjenicima voditeljâ delegacija Unije. Takvim se delegiranjem ne dovodi u pitanje odgovornost voditelja delegacija Unije za izvršenje proračuna. Ako je voditelj delegacija Unije odsutan dulje od četiri tjedna, Komisija preispituje svoju odluku o delegiranju ovlasti za izvršenje proračuna. Ako voditelji delegacija Unije te, u slučaju njihove odsutnosti, zamjenici voditelja delegacija Unije djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje Komisije na osnovi daljnjeg delegiranja, oni primjenjuju pravila Komisije za izvršenje proračuna i podliježu istim dužnostima, obvezama i odgovornostima kao i bilo koji drugi dužnosnik za ovjeravanje Komisije na osnovi daljnjeg delegiranja.

Komisija može povući delegiranje ovlasti iz prvog podstavka u skladu sa svojim pravilima.

Za potrebe prvog podstavka, Visoki predstavnik poduzima mjere potrebne za olakšavanje suradnje delegacija Unije i službi Komisije.

3. ESVD može iznimno delegirati svoje ovlasti za izvršenje proračuna u vezi s administrativnim odobrenim sredstvima iz svojeg dijela proračuna osoblju Komisije u delegacijama Unije ako je to potrebno kako bi se osigurao kontinuitet upravljanja takvim delegacijama u odsutnosti odgovornog dužnosnika za ovjeravanje ESVD-a iz zemlje u kojoj njegova delegacija ima sjedište. U iznimnim slučajevima kada osoblje Komisije u delegacijama Unije djeluje u ulozi dužnosnika ESVD-a za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja, dužno je primjenjivati interna pravila ESVD-a za izvršenje proračuna te podliježe istim dužnostima, obvezama i odgovornostima kao i svi drugi dužnosnici ESVD-a za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja.

ESVD može povući delegiranje ovlasti iz prvog podstavka u skladu sa svojim pravilima.

Članak 61.

Sukob interesa

1. Financijski izvršitelji u smislu poglavlja 4. ove glave i druge osobe, uključujući nacionalna tijela svih razina, uključeni u izvršenje proračuna u okviru izravnog, neizravnog i podijeljenog upravljanja, uključujući pripremne akte za navedeno, te revizije ili kontrole, ne smiju poduzimati radnje koje bi mogle dovesti do sukoba njihovih interesa i interesa Unije. Ujedno poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi spriječili sukob interesa pri obavljanju funkcija koje su u njihovoj odgovornosti te riješili situacije koje se objektivno mogu smatrati sukobom interesa.

2. Ako postoji rizik od sukoba interesa koji uključuje člana osoblja nacionalnog tijela, dotična osoba predmet upućuje svojem nadređenom. Ako takav rizik postoji u pogledu člana osoblja obuhvaćenog Pravilnikom o osoblju, dotična osoba predmet upućuje relevantnom dužnosniku za ovjeravanje na osnovi delegiranja. Relevantna nadređena osoba ili dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja u pisanom obliku potvrđuju je li utvrđeno postojanje sukoba interesa. Ako je utvrđeno postojanje sukoba interesa, tijelo za imenovanja ili relevantno nacionalno tijelo osiguravaju da dotična osoba prestane sa svim aktivnostima u vezi s tim predmetom. Relevantni dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ili relevantno nacionalno tijelo osiguravaju poduzimanje odgovarajućih daljnjih djelovanja u skladu s primjenjivim pravom , među ostalim, ako je riječ o članu osoblja nacionalnog tijela, nacionalnim pravom koje se odnosi na sukob interesa.

3. Za potrebe stavka 1. sukob interesa postoji ako je ugroženo nepristrano i objektivno obnašanje funkcije financijskog izvršitelja ili druge osobe iz stavka 1. zbog obiteljskih, emotivnih, političkih ili nacionalnih razloga, ekonomskog interesa ili drugog izravnog ili neizravnog osobnog interesa.

POGLAVLJE 2.

NAČINI IZVRŠENJA

Članak 62.

Načini izvršenja proračuna

1. Komisija izvršava proračun na jedan od sljedećih načina:

(a) izravno („izravno upravljanje”) kako je utvrđeno u člancima od 125. do 156. putem svojih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije pod nadzorom voditelja delegacije, u skladu s člankom 60. stavkom 2., ili putem izvršnih agencija kako je navedeno u člankom 69.;

(b) u okviru podijeljenog upravljanja s državama članicama („podijeljeno upravljanje”) kako je utvrđeno u članku 63. i člancima od 125. do 129.;

(c) neizravno („neizravno upravljanje”), kako je utvrđeno u člancima od 125. do 152. i člancima od 157. do 162., ako je to predviđeno temeljnim aktom ili u slučajevima ***iz članka 58. stavka 2.*** točaka od (a) do (d) povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

i. trećim zemljama ili tijelima koja su one imenovale , kako je navedeno u članku 161.;

ii. međunarodnim organizacijama ili njihovim agencijama, u smislu članka 159.;

iii. Europskoj investicijskoj banci (EIB) ili Europskom investicijskom fondu (EIF) ili obama kao grupi („Grupa EIB-a”);

iv. tijelima Unije iz članaka 70. i 71.;

v. tijelima javnog prava, uključujući organizacije država članica;

vi. tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, uključujući organizacije država članica, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva;

vii. tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva;

viii. tijelima ili osobama kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u okviru ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koji su navedeni u relevantnom temeljnom aktu;

ix. tijelima osnovanima u državi članici koja su uređena privatnim pravom države članice ili pravom Unije i ispunjavaju uvjete da im se u skladu sa sektorskim pravilima povjeri izvršavanje sredstava Unije ili proračunskih jamstava, ako su ta tijela pod nadzorom tijela iz točke v. ili vi. i ta su im nadzorna tijela dala odgovarajuća financijska jamstva u obliku solidarne odgovornosti ili jednakovrijedna financijska jamstva, koja za svako djelovanje mogu biti ograničena na najviši iznos potpore Unije.

U vezi s prvim podstavkom točkom (c) podtočkama vi. i vii., iznos zahtijevanih financijskih jamstava može se utvrditi u relevantnom temeljnom aktu te se može ograničiti na najveći iznos doprinosa Unije dotičnom tijelu. Ako postoji više izdavatelja jamstva, raspodjela iznosa ukupnih obveza koje treba pokriti jamstvima utvrđuje se sporazumom o doprinosu kojim se može predvidjeti da je odgovornost svakog izdavatelja jamstva razmjerna udjelu njegova dotičnog doprinosa tijelu.

2. Za potrebe izravnog upravljanja Komisija može upotrebljavati instrumente iz glava VII., VIII., IX., X. i XII.

Za potrebe podijeljenog upravljanja instrumenti za izvršenje proračuna jesu oni utvrđeni su sektorskim pravilima.

Za potrebe neizravnog upravljanja Komisija primjenjuje glavu VI. te, u slučaju financijskih instrumenata i proračunskih jamstava, glave VI. i X. Provedbeni subjekti primjenjuju instrumente za izvršenje proračuna navedene u dotičnom sporazumu o doprinosu.

3. Komisija je odgovorna za izvršenje proračuna u skladu s člankom 317. UFEU-a i te zadaće ne delegira trećim stranama ako one uključuju široko diskrecijsko pravo koje podrazumijeva donošenje političkih odluka.

Komisija putem ugovorâ iz glave VII. ove Uredbe ne povjerava vanjskim izvoditeljima poslove koji uključuju izvršenje javnih ovlasti i ovlasti za odlučivanje na temelju diskrecijskog prava.

Članak 63.

Podijeljeno upravljanje s državama članicama

1. Ako Komisija izvršava proračun u okviru podijeljenog upravljanja, zadaće koje se odnose na izvršenje proračuna prenose se na države članice. Komisija i države članice moraju poštovati načela dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije te osiguravati vidljivost djelovanja Unije prilikom upravljanja sredstvima Unije. U tu svrhu Komisija i države članice moraju ispuniti svoje obveze kontrole i revizije te preuzeti s time povezane odgovornosti koje su utvrđene u ovoj Uredbi. Dodatne odredbe utvrđuju se u sektorskim pravilima.

2. Pri izvršenju zadaća koje se odnose na izvršenje proračuna države članice poduzimaju sve potrebne mjere, uključujući zakonodavne, regulatorne i administrativne mjere, za zaštitu financijskih interesa Unije, kako bi osobito:

   (a) osigurale da se djelovanja koja se financiraju iz proračuna provode na ispravan i djelotvoran način te u skladu s primjenjivim sektorskim pravilima;

   (b) imenovale tijela odgovorna za upravljanje sredstvima Unije i njihovu kontrolu u skladu sa stavkom 3. i nadzirale takva tijela;

(c) spriječile, otkrile i ispravile nedostatke i prijevare;

(d) surađivale, u skladu s ovom Uredbom i sektorskim pravilima, s Komisijom, OLAF-om, Revizorskim sudom i, za države članice koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-om.

Kako bi zaštitile financijske interese Unije, države članice, istodobno poštujući načelo proporcionalnosti te postupajući u skladu s ovim člankom i relevantnim sektorskim pravilima, provode *ex ante* i *ex post* kontrole uključujući, ako je to primjereno, provjere na licu mjesta reprezentativnih uzoraka transakcija i/ili uzoraka transakcija koji se temelje na riziku. Osim toga, osiguravaju povrat nepropisno isplaćenih sredstava i, kad je to potrebno, pokreću potrebne pravne postupke.

Države članice izriču djelotvorne, odvraćajuće i proporcionalne sankcije primateljima ako su one predviđene sektorskim pravilima ili posebnim odredbama nacionalnog prava.

Kao dio procjene rizika te u skladu sa sektorskim pravilima, Komisija nadzire sustave upravljanja i kontrole uspostavljene u državama članicama. Komisija u svojem revizorskom radu poštuje načelo proporcionalnosti i uzima u obzir razinu procijenjenog rizika u skladu sa sektorskim pravilima.

3. U skladu s kriterijima i postupcima utvrđenima u sektorskim pravilima, države članice, na odgovarajućoj razini, imenuju tijela odgovorna za upravljanje sredstvima Unije i njihovu kontrolu. Ta tijela mogu obavljati i zadaće koje nisu povezane s upravljanjem sredstvima Unije i mogu povjeriti drugim tijelima neke od svojih zadaća.

Države članice mogu svoju odluku o imenovanju tijela temeljiti na tome jesu li sustavi upravljanja i kontrole u biti istovjetni sustavima koji su već postojali u prethodnom razdoblju i funkcioniraju li djelotvorno.

Ako rezultati revizije i kontrole pokažu da imenovana tijela više nisu u skladu s kriterijima utvrđenima u sektorskim pravilima, države članice poduzimaju mjere potrebne za uklanjanje nedostataka u provedbi zadaća tih tijela, uključujući okončanjem imenovanja u skladu sa sektorskim pravilima.

Uloga Komisije u postupku iz ovog stavka utvrđuje se u sektorskim pravilima.

4. Tijela imenovana u skladu sa stavkom 3.:

(a) uspostavljaju i osiguravaju funkcioniranje djelotvornog i učinkovitog sustava unutarnje kontrole, koji se, prema potrebi, može oslanjati na digitalne kontrole iz članka ***36. stavka 11.***;

(b) upotrebljavaju računovodstveni sustav koji pravodobno pruža točne, potpune i pouzdane informacije;

(c) dostavljaju informacije koje se zahtijevaju u skladu sa stavcima 5., 6. i 7.;

(d) osiguravaju *ex post* objavu u skladu s člankom 38. stavcima od 2. do 7.

Pri svakoj obradi osobnih podataka postupa se u skladu s Uredbom (EU) 2016/679.

5. Tijela imenovana na temelju stavka 3 do 15. veljače sljedeće financijske godine Komisiji dostavljaju:

(a) svoju računovodstvenu dokumentaciju o rashodima koji su nastali tijekom relevantnog referentnog razdoblja, utvrđenog u sektorskim pravilima, pri izvršenju njihovih zadaća i koji su podneseni Komisiji radi nadoknade;

(b) godišnji sažetak završnih revizorskih izvješća i provedenih kontrola, uključujući analizu naravi i opsega utvrđenih pogrešaka i nedostataka sustavâ, te provedene ili planirane korektivne mjere.

6. Računovodstvena dokumentacija iz stavka 5. točke (a) uključuje pretfinanciranje i iznose za koje su u tijeku ili su završeni postupci povrata. Uz računovodstvenu dokumentaciju prilaže se izjava rukovodstva kojom se, prema mišljenju odgovornih za upravljanje sredstvima, potvrđuje sljedeće:

   (a) da su informacije na odgovarajući način prikazane, potpune i točne;

   (b) rashodi su upotrijebljeni u skladu s njihovom namjenom, kako je utvrđeno u sektorskim pravilima;

   (c) postojećim sustavima kontrole osiguravaju se zakonitost i pravilnost temeljnih transakcija.

7. Uz računovodstvenu dokumentaciju iz stavka 5. točke (a) te sažetak iz točke (b) tog stavka prilaže se mišljenje neovisnog revizorskog tijela sastavljeno u skladu s međunarodno priznatim revizijskim standardima. U tom se mišljenju utvrđuje daje li računovodstvena dokumentacija istinit i vjeran prikaz, jesu li rashodi čija se nadoknada traži od Komisije zakoniti i pravilni te funkcioniraju li dobro uspostavljeni sustavi kontrole. U mišljenju se ujedno navodi jesu li se tijekom revizije pojavile dvojbe u vezi s navodima iz izjave rukovodstva iz stavka 6.

Rok iz stavka 5. Komisija može iznimno produljiti s 15. veljače na 1. ožujka slijedom priopćenja dotične države članice.

Države članice mogu na odgovarajućoj razini objaviti informacije iz stavaka 5. i 6. te iz ovog stavka.

Osim toga, države članice Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji mogu dostaviti izjave potpisane na odgovarajućoj razini koje se temelje na informacijama iz stavaka 5. i 6. ovog stavka.

8. Kako bi osigurala da se sredstva Unije upotrebljavaju u skladu s primjenjivim pravilima, Komisija:

(a) primjenjuje postupke za ispitivanje i prihvaćanje računovodstvene dokumentacije imenovanih tijela, osiguravajući pritom da je računovodstvena dokumentacija potpuna, točna i istinita;

(b) isključuje iz financiranja Unije rashode čije isplate predstavljaju kršenje primjenjivog prava;

(c) prekida rokove plaćanja ili suspendira plaćanja ako je to predviđeno sektorskim pravilima.

Komisija okončava, u cijelosti ili djelomično, prekid rokova plaćanja ili suspenziju plaćanja nakon što država članica dostavi svoja opažanja i odmah po poduzimanju potrebnih mjera. Godišnje izvješće o radu iz članka 74. stavka 9. obuhvaća sve obveze iz ovog stavka.

9. Sektorska pravila uzimaju u obzir potrebe programâ europske teritorijalne suradnje, posebno u pogledu sadržaja izjave rukovodstva, postupka utvrđenog u stavku 3. i revizijske funkcije.

10. Komisija sastavlja registar tijela odgovornih za aktivnosti upravljanja, ovjeravanja i revizije u okviru sektorskih pravila.

11. Države članice mogu upotrebljavati resurse koji su im dodijeljeni u okviru podijeljenog upravljanja u kombinaciji s operacijama i instrumentima koji se izvršavaju u okviru Uredbe (EU) 2015/1017 u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnim sektorskim pravilima.

POGLAVLJE 3.

EUROPSKI UREDI I TIJELA UNIJE

ODJELJAK 1.

EUROPSKI UREDI

Članak 64.

Opseg nadležnosti europskih ureda

1. Prije uspostave novog europskog ureda Komisija izrađuje studiju troškova i koristi i procjenu povezanih rizika, obavješćuje Europski parlament i Vijeće o njihovim rezultatima te i predlaže da se potrebna odobrena sredstva unesu u prilog dijelu proračuna koji se odnosi na Komisiju.

2. U okviru svojih nadležnosti europski uredi:

   (a) obavljaju obvezne zadaće predviđene u njihovu osnivačkom aktu ili u drugim pravnim aktima Unije;

   (b) u skladu s člankom 66., mogu obavljati neobvezne zadaće koje je odobrio njihov upravljački odbor nakon što je razmotrio troškove i koristi te povezane rizike za uključene strane.

3. Ovaj odjeljak primjenjuje se na rad OLAF-a, uz iznimku stavka 4. ovog članka, članka 66. i članka 67. stavaka 1., 2. i 3.

4. Unutarnji revizor Komisije izvršava sve odgovornosti utvrđene u poglavlju 8. ove glave.

Članak 65.

Odobrena sredstva povezana s europskim uredima

1. Odobrena sredstva za provedbu obveznih zadaća europskih ureda unose se u posebnu proračunsku liniju u dijelu proračuna koji se odnosi na Komisiju i detaljno se utvrđuju u prilogu tom dijelu.

   Prilog iz prvog podstavka ima oblik računa prihoda i rashoda, koji je podijeljen na isti način kao i dijelovi proračuna.

   Odobrenim sredstvima unesenima u taj prilog:

   (a) pokrivaju se sve financijske potrebe svakog europskog ureda pri obavljanju obveznih zadaća predviđenih u njegovu osnivačkom aktu ili u drugim pravnim aktima Unije;

   (b) mogu se pokriti financijske potrebe europskog ureda pri obavljanju zadaća koje su zatražile institucije Unije, tijela Unije, ostali europski uredi i agencije koji su osnovani Ugovorima ili na temelju Ugovorâ te odobreni u skladu s osnivačkim aktom ureda.

2. U vezi s odobrenim sredstvima unesenima u prilog za svaki europski ured Komisija direktoru dotičnog europskog ureda delegira ovlasti dužnosnika za ovjeravanje, u skladu s člankom 73.

3. Plan radnih mjesta svakog europskog ureda prilaže se planu radnih mjesta Komisije.

4. Direktor svakog europskog ureda donosi odluke o prijenosima unutar priloga iz stavka 1. Komisija o takvim prijenosima obavješćuje Europski parlament i Vijeće.

Članak 66.

Neobvezne zadaće

1. Za neobvezne zadaće iz članka 64. stavka 2. točke (b) europski ured može:

   (a) od institucija Unije, tijela Unije i drugih europskih ureda primiti delegirane ovlasti za svojeg direktora, zajedno s delegiranim ovlastima dužnosnika za ovjeravanje u vezi s odobrenim sredstvima unesenima u dio proračuna koji se odnosi na instituciju Unije, tijelo Unije ili drugi europski ured;

   (b) sklapati *ad hoc* sporazume na razini službi s institucijama Unije, tijelima Unije, drugim europskim uredima ili trećim stranama.

2. U slučajevima iz stavka 1. točke (a) institucije Unije, tijela Unije i drugi dotični europski uredi određuju ograničenja i uvjete za delegiranje ovlasti. Delegiranje ovlasti utvrđuje se u skladu s osnivačkim aktom europskog ureda, posebice u pogledu uvjetâ i načina delegiranja ovlasti.

3. U slučajevima iz stavka 1. točke (b) direktor europskog ureda u skladu s osnivačkim aktom europskog ureda donosi posebne odredbe kojima se uređuje provedba zadaća, povrat nastalih troškova i vođenje odgovarajuće računovodstvene evidencije. Europski ured o rezultatu takvih računovodstvenih evidencija izvješćuje institucije Unije, tijela Unije ili druge dotične europske urede.

Članak 67.

Računovodstvene evidencije europskih ureda

1. Svaki europski ured sastavlja računovodstvene evidencije svojih rashoda, na temelju kojih se može utvrditi udio njegovih usluga pruženih svakoj instituciji Unije, tijelu Unije ili drugom europskom uredu. Direktor dotičnog europskog ureda donosi kriterije na kojima se temelji računovodstvena evidencija nakon što ih odobri upravljački odbor europskog ureda.

2. U napomenama koje se odnose na određenu proračunsku liniju u koju se unosi ukupni iznos odobrenih sredstava za svaki europski ured kojem su delegirane ovlasti dužnosnika za ovjeravanje u skladu s člankom 66. stavkom 1. točkom (a) navodi se procjena troškova usluga koje taj ured pruža svakoj instituciji Unije, tijelu Unije i drugim dotičnim europskim uredima. Procjena se temelji na računovodstvenim evidencijama iz stavka 1. ovog članka.

3. Svaki europski ured kojem su delegirane ovlasti dužnosnika za ovjeravanje u skladu s člankom 66. stavkom 1. točkom (a) o rezultatima računovodstvenih evidencija iz stavka 1. ovog članka obavješćuje institucije Unije, tijela Unije i druge dotične europske urede.

4. Računovodstvene evidencije svakog europskog ureda sastavni su dio računovodstvene dokumentacije Unije u skladu s člankom 247.

5. Računovodstveni službenik Komisije može na prijedlog upravljačkog odbora dotičnog europskog ureda članu osoblja europskog ureda delegirati neke od svojih zadaća u vezi s naplatom prihoda i plaćanjem rashoda koje izravno obavlja dotični europski ured.

6. Za pokrivanje potreba europskog ureda za novcem, Komisija može na prijedlog upravljačkog odbora u ime europskog ureda otvoriti bankovne ili poštanske žiro-račune. Konačno stanje blagajne za svaku godinu poravnava se i usklađuje između dotičnog europskog ureda i Komisije na kraju financijske godine.

ODJELJAK 2.

AGENCIJE I TIJELA UNIJE

Članak 68.

Primjenjivost na Agenciju za opskrbu Euratoma

Ova se Uredba primjenjuje na izvršenje proračuna Agencije za opskrbu Euratoma.

Članak 69.

Izvršne agencije

1. Komisija izvršnim agencijama može delegirati ovlasti za provedbu cijelog programa ili projekta Unije ili njegova dijela, uključujući pilot-projekte i pripremna djelovanja te izvršenje administrativnih rashoda, u njezino ime i pod njezinom odgovornošću, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 58/2003[46]. Izvršne agencije osnivaju se odlukom Komisije i imaju pravnu osobnost u skladu s pravom Unije. Izvršne agencije primaju godišnji doprinos.

2. Direktori izvršnih agencija djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi delegiranja u pogledu izvršenja odobrenih sredstava za poslovanje za programe Unije kojima u cijelosti ili djelomično upravljaju.

[46] Uredba Vijeća (EZ) br. 58/2003 od 19. prosinca 2002. o utvrđivanju statusa izvršnih agencija kojima se povjeravaju određene zadaće u vezi s upravljanjem programima Zajednice (SL L 11, 16.1.2003., str. 1.).

3. Upravljački odbor izvršne agencije može se dogovoriti s Komisijom da računovodstveni službenik Komisije ujedno djeluje i kao računovodstveni službenik dotične izvršne agencije. Upravljački odbor računovodstvenom službeniku Komisije može povjeriti i dio zadaća računovodstvenog službenika dotične izvršne agencije, uzimajući u obzir troškove i koristi. U oba se slučaja poduzimaju potrebni aranžmani kako bi se izbjegao bilo kakav sukob interesa.

Članak 70.

Tijela osnovana na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu

1. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 275. ove Uredbe radi dopunjavanja ove Uredbe okvirnom financijskom uredbom za tijela osnovana na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu, a koja imaju pravnu osobnost te primaju doprinose na teret proračuna.

2. Okvirna financijska uredba temelji se na načelima i pravilima utvrđenima ovom Uredbom, pri čemu se u obzir uzimaju posebnosti tijelâ iz stavka 1.

3. Financijskim pravilima tijelâ iz stavka 1. ne smije se odstupati od okvirne financijske uredbe, osim ako to zahtijevaju njihove posebne potrebe te podložno prethodnom pristanku Komisije.

4. Razrješnicu za izvršenje proračunâ tijelâ iz stavka 1. daje Europski parlament na preporuku Vijeća. Tijela iz stavka 1. u potpunosti surađuju s institucijama Unije uključenima u postupak davanja razrješnice i, prema potrebi, pružaju sve dodatne potrebne informacije, među ostalim sudjelovanjem na sastancima relevantnih tijela.

5. Unutarnji revizor Komisije ima jednake ovlasti nad tijelima iz stavka 1. kakve ima u odnosu na Komisiju.

6. Neovisni vanjski revizor provjerava jesu li u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji svakog tijela iz stavka 1. ovog članka propisno iskazani prihodi, rashodi i financijsko stanje relevantnog tijela prije konsolidacije završne računovodstvene dokumentacije Komisije. Osim ako je drukčije propisano relevantnim temeljnim aktom, Revizorski sud priprema posebno godišnje izvješće o svakom tijelu u skladu sa zahtjevima članka 287. stavka 1. UFEU-a. Pri pripremi tog izvješća Revizorski sud u obzir uzima reviziju koju je proveo neovisni vanjski revizor te radnje poduzete kao odgovor na nalaze revizora.

7. Za sve aspekte neovisnih vanjskih revizija iz stavka 6., uključujući nalaze, Revizorski sud zadržava punu odgovornost.

Članak 71.

Tijela javno-privatnog partnerstva

Tijela koja imaju pravnu osobnost koja su osnovana temeljnim aktom i kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva donose vlastita financijska pravila.

Ta pravila uključuju skup načela koja su potrebna kako bi se osiguralo dobro financijsko upravljanje sredstvima Unije.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 275. radi dopunjavanja ove Uredbe oglednom financijskom uredbom za tijela javno-privatnog partnerstva kojom se utvrđuju načela potrebna za osiguravanje dobrog financijskog upravljanja sredstvima Unije koja se temelje na članku 157.

Financijska pravila tijela javno-privatnog partnerstva ne smiju odstupati od ogledne financijske uredbe, osim ako to zahtijevaju njihove posebne potrebe te podložno prethodnom pristanku Komisije.

Na tijela javno-privatnog partnerstva primjenjuje se članak 70. stavci od 4. do 7.

POGLAVLJE 4.

FINANCIJSKI IZVRŠITELJI

ODJELJAK 1.

NAČELO RAZDVAJANJA DUŽNOSTI

Članak 72.

Razdvajanje dužnosti

1. Dužnosti dužnosnika za ovjeravanje i računovodstvenog službenika razdvajaju se i međusobno se isključuju.

2. Svaka institucija Unije svakom financijskom izvršitelju osigurava potrebna sredstva za obavljanje njegovih dužnosti i dostavlja mu dokument u kojem se detaljno opisuju njegove zadaće, prava i obveze.

ODJELJAK 2.

DUŽNOSNIK ZA OVJERAVANJE

Članak 73.

Dužnosnik za ovjeravanje

1. Svaka institucija Unije izvršava dužnosti dužnosnika za ovjeravanje.

2. Za potrebe ove glave „osoblje” znači osobe obuhvaćene Pravilnikom o osoblju.

3. Svaka institucija Unije u skladu s uvjetima iz svojeg poslovnika delegira dužnosti dužnosnika za ovjeravanje osoblju na odgovarajućoj razini. Ona u svojim internim administrativnim pravilima navodi osoblje kojem delegira te dužnosti, opseg delegiranih ovlasti te mogu li osobe kojima su ovlasti delegirane te ovlasti dalje delegirati na druge osobe.

4. Ovlasti dužnosnika za ovjeravanje delegiraju se ili dalje delegiraju samo osoblju.

5. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje djeluje u okviru ograničenja utvrđenih instrumentom o delegiranju ili daljnjem delegiranju ovlasti. Odgovornom dužnosniku za ovjeravanje može pomagati jedan član osoblja ili više njih, pod njegovom odgovornosti, kojima je povjereno obavljanje određenih operacija potrebnih za izvršenje proračuna i izradu financijskih informacija i informacija o upravljanju.

6. Svaka institucija Unije i svako tijelo Unije iz članka 70. u roku od dva tjedna obavješćuje Europski parlament, Vijeće, Revizorski sud i računovodstvenog službenika Komisije o imenovanju i prestanku dužnosti dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja, unutarnjih revizora i računovodstvenih službenika te o svim internim pravilima koje donese u vezi s financijskim pitanjima.

7. Svaka institucija Unije obavješćuje Revizorski sud o odlukama o delegiranju ovlasti i o imenovanju blagajnika na temelju članaka 79. i 88.

Članak 74.

Ovlasti i dužnosti dužnosnika za ovjeravanje

1. Dužnosnik za ovjeravanje u dotičnoj instituciji Unije odgovoran je za izvršenje prihoda i rashoda u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja, među ostalim osiguravanjem izvješćivanja o uspješnosti, te za osiguravanje usklađenosti sa zahtjevima zakonitosti i pravilnosti te jednakog postupanja prema primateljima.

2. Za potrebe stavka 1. ovog članka dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja uspostavlja, u skladu s člankom 36. i minimalnim standardima koje je donijela svaka institucija Unije i uzimajući u obzir rizike povezane s upravljačkim okružjem te naravi financiranih djelovanja, organizacijsku strukturu i sustave unutarnje kontrole prikladne za obavljanje njegovih dužnosti. Uspostava takve strukture i sustavâ temelji se na sveobuhvatnoj analizi rizika u kojoj se uzima u obzir njihova troškovna učinkovitost i uspješnost.

3. Za izvršenje rashoda odgovorni dužnosnik za ovjeravanje preuzima proračunske i pravne obveze, potvrđuje rashode i odobrava plaćanja te poduzima pripremne radnje za izvršenje odobrenih sredstava.

4. Za izvršenje prihoda odgovorni dužnosnik za ovjeravanje sastavlja procjene iznosâ potraživanja, utvrđuje dodijeljena prava čiji je povrat potrebno osigurati i izdaje naloge za povrat. Ako je to primjereno, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odriče se utvrđenih dodijeljenih prava.

5. Kako bi se spriječile pogreške i nepravilnosti prije odobrenja operacija i smanjila mogućnost nepostizanja ciljeva, svaka operacija podliježe najmanje *ex ante* kontroli operativnih i financijskih aspekata operacije na temelju višegodišnje strategije kontrole kojom se uzima u obzir rizik. Kako je navedeno u članku ***36. stavku 11.***, pri *ex ante* kontrolama se prema potrebi primjenjuju automatizirani informatički alati i nove tehnologije.

   Opseg *ex ante* kontrola u smislu učestalosti i temeljitosti određuje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje uzimajući u obzir rezultate prijašnjih kontrola te pitanje rizika i troškovne učinkovitosti na temelju analize rizika dužnosnika za ovjeravanje. U slučaju sumnje dužnosnik za ovjeravanje koji je odgovoran za potvrđivanje relevantnih operacija, u okviru *ex ante* kontrole, traži dodatne informacije ili obavlja kontrolu na licu mjesta kako bi dobio razumno jamstvo.

   Provjeru dotične operacije ne provodi osoblje koje je tu operaciju pokrenulo. Osoblje koje provodi provjeru ne smije biti podređeno članovima osoblja koji su pokrenuli operaciju.

6. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti može uspostaviti *ex post* kontrole radi otkrivanja i ispravljanja pogreški i nepravilnosti u vezi s operacijama nakon njihova odobravanja. Takve se kontrole mogu organizirati na temelju uzorka s obzirom na rizik te moraju uzeti u obzir rezultate prijašnjih kontrola kao i troškovnu učinkovitost i uspješnost. Kako je navedeno u članku ***36. stavku 11.***, pri *ex post* kontrolama se prema potrebi primjenjuju automatizirani informatički alati i nove tehnologije.

   Osoblje koje je odgovorno za *ex ante* kontrole ne provodi *ex post* kontrole. Osoblje odgovorno za *ex post* kontrole ne smije biti podređeno osoblju odgovornom za *ex ante* kontrole.

   Pravila i načini, uključujući vremenske okvire, za provođenje revizija korisnika moraju biti jasni, usklađeni i transparentni te dostupni korisnicima pri potpisivanju sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

7. Odgovorni dužnosnici za ovjeravanje i osoblje odgovorno za izvršenje proračuna moraju raspolagati potrebnim stručnim vještinama.

   U svakoj instituciji Unije dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja osigurava:

   (a) da dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja i njihovo osoblje primaju redovito ažurirane i odgovarajuće informacije i osposobljavanje o standardima kontrole te metodama i tehnikama koje su na raspolaganju u tu svrhu;

   (b) da se prema potrebi poduzimaju mjere za osiguravanje djelotvornog i učinkovitog funkcioniranja sustava kontrole u skladu sa stavkom 2.

8. Ako član osoblja koji je uključen u financijsko upravljanje i kontrolu transakcija smatra da je odluka koju na zahtjev nadređenog mora izvršiti ili prihvatiti nepravilna ili u suprotnosti s načelom dobrog financijskog upravljanja ili pravilima struke koja taj član osoblja mora poštovati, o tome obavješćuje svojeg nadređenoga. Ako taj član osoblja to učini u pisanom obliku, njegov nadređeni dužan je odgovoriti u pisanom obliku. Ako nadređeni ne poduzme nikakvu radnju ili potvrdi prvotnu odluku ili uputu, a član osoblja smatra da takva potvrda ne predstavlja zadovoljavajući odgovor na problem koji je iznio, član osoblja o tome pisanim putem obavješćuje dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja. Ako taj dužnosnik ne odgovori u razumnom roku s obzirom na okolnosti slučaja, a u svakom slučaju u roku od mjesec dana, član osoblja obavješćuje relevantno povjerenstvo iz članka 145.

U slučaju nezakonitih radnji, prijevare ili korupcije koje mogu naštetiti interesima Unije član osoblja obavješćuje tijela imenovana u Pravilniku o osoblju i u odlukama institucija Unije u vezi s uvjetima i načinom obavljanja internih istraga u pogledu sprečavanja prijevare, korupcije te drugih nezakonitih radnji koje štete interesima Unije. U ugovorima s vanjskim revizorima koji provode revizije financijskog upravljanja Unije utvrđuje se obveza vanjskog revizora da dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja obavijesti o svakoj sumnji u nezakonite radnje, prijevaru ili korupciju koje mogu naštetiti interesima Unije.

9. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja izvješćuje svoju instituciju Unije o obavljanju svojih dužnosti u obliku godišnjeg izvješća o radu koje sadržava financijske informacije i informacije o upravljanju, uključujući rezultate kontrola, i u kojem izjavljuje da, osim ako je drukčije navedeno u bilo kakvim rezervama u vezi s određenim područjima prihoda i rashoda, može razumno jamčiti:

   (a) da informacije sadržane u izvješću daju istinit i točan prikaz;

   (b) da su sredstva dodijeljena aktivnostima opisanima u izvješću upotrijebljena u svrhu za koju su namijenjena i u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja; i

   (c) da se uspostavljenim postupcima kontrole daju potrebna jamstva u pogledu zakonitosti i pravilnosti temeljnih transakcija.

   Godišnje izvješće o radu sadržava informacije o provedenim operacijama s obzirom na ciljeve i pitanja uspješnosti utvrđene u strateškim planovima, rizicima s kojima su te operacije povezane, uporabi osiguranih sredstava te učinkovitosti i djelotvornosti sustavâ unutarnje kontrole. Izvješće uključuje sveukupnu procjenu troškova i koristi kontrola i informacije o tome u kojoj mjeri odobreni rashodi poslovanja doprinose ostvarenju strateških ciljeva Unije te stvaraju dodanu vrijednost EU-a. Komisija sastavlja sažetak godišnjih izvješća o radu za prethodnu godinu.

Godišnja izvješća o radu za financijsku godinu koja pripremaju dužnosnici za ovjeravanje i, ako je to primjenjivo, dužnosnici za ovjeravanje na osnovi delegiranja institucija Unije, tijela Unije, europskih ureda i agencija objavljuju se do 1. srpnja sljedeće financijske godine na internetskim stranicama dotične institucije Unije, tijela Unije, europskog ureda ili agencije na lako dostupan način, pri čemu se u obzir uzimaju propisno opravdana pitanja u pogledu povjerljivosti i sigurnosti.

10. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja za svaku financijsku godinu evidentira ugovore sklopljene u pregovaračkim postupcima u skladu s točkom 11.1. podtočkama od (a) do (f) i točkom 39. Priloga I. Ako se udio pregovaračkih postupaka u odnosu na broj postupaka koje je dodijelio isti dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja znatno poveća u odnosu na prethodne godine ili ako je taj udio znatno veći od prosjeka institucije Unije, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje podnosi izvješće instituciji Unije navodeći sve mjere koje su poduzete kako bi se taj trend preokrenuo. Svaka institucija Unije šalje izvješće o pregovaračkim postupcima Europskom parlamentu i Vijeću. U slučaju Komisije to se izvješće prilaže sažetku godišnjih izvješća o radu iz stavka 9. ovog članka.

Članak 75.

Popratna dokumentacija koju čuvaju dužnosnici za ovjeravanje

Dužnosnik za ovjeravanje uspostavlja sustave u papirnatom obliku ili elektroničke sustave za čuvanje izvorne popratne dokumentacije koja se odnosi na izvršenje proračuna. Takvi se dokumenti čuvaju najmanje pet godina od datuma na koji je Europski parlament dao razrješnicu za financijsku godinu na koju se dokumenti odnose.

Ne dovodeći u pitanje prvi podstavak, dokumentacija koja se odnosi na operacije u svakom se slučaju čuva do kraja godine koja slijedi nakon godine u kojoj su te operacije konačno zaključene.

Osobni podaci sadržani u popratnoj dokumentaciji po mogućnosti se brišu ako nisu potrebni za davanje razrješnice za proračun, za kontrolu ili reviziju. Članak 4. Uredbe (EU) 2018/1725 primjenjuje se na pohranu podataka o prometu.

Članak 76.

Ovlasti i dužnosti voditelja delegacija Unije

1. Voditelji delegacija Unije koji djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja u skladu s člankom 60. stavkom 2. podređeni su Komisiji kao instituciji Unije odgovornoj za utvrđivanje, izvršenje, praćenje i procjenu njihovih dužnosti i odgovornosti kao dužnosnika za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja te blisko surađuju s Komisijom u vezi s pravilnim izvršenjem sredstava, kako bi osigurali osobito zakonitost i pravilnost financijskih transakcija, poštovanje načela dobrog financijskog upravljanja sredstvima te djelotvornu zaštitu financijskih interesa Unije. Oni podliježu internim pravilima Komisije te povelji Komisije za provedbu zadaća financijskog upravljanja koje su im prenesene na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti. Pri obavljanju njihovih dužnosti može im pomagati osoblje Komisije u delegacijama Unije.

   U tu svrhu voditelji delegacija Unije poduzimaju mjere potrebne za sprečavanje svake situacije koja će vjerojatno dovesti u pitanje sposobnost Komisije da ispuni svoju odgovornost za izvršenje proračuna koja im je prenesena na temelju daljnjeg delegiranja te svakog sukoba prioriteta koji će vjerojatno imati učinak na provedbu zadaća financijskog upravljanja koje su im dalje delegirane.

Ako nastupi situacija ili sukob iz drugog podstavka, voditelji delegacija Unije bez odgode o tome obavješćuju odgovorne glavne direktore Komisije i ESVD-a. Ti glavni direktori poduzimaju odgovarajuće korake za rješavanje situacije.

2. Ako se voditelji delegacija Unije nađu u situaciji iz članka 74. stavka 8., oni upućuju predmet povjerenstvu iz članka 145. U slučaju nezakonitih radnji, prijevare ili korupcije koje mogu naštetiti interesima Unije, oni obavješćuju tijela imenovana na temelju primjenjivog zakonodavstva.

3. Voditelji delegacija Unije koji djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja u skladu s člankom 60. stavkom 2. izvješćuju svojeg dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja kako bi potonji mogao uključiti njihova izvješća u svoje godišnje izvješće o radu iz članka 74. stavka 9. Izvješća voditelja delegacija Unije sadržavaju informacije o učinkovitosti i djelotvornosti sustava unutarnje kontrole koji su uspostavljeni u njihovim delegacijama te o upravljanju operacijama koje su im dodijeljene na temelju daljnjeg delegiranja ovlasti te pružaju jamstva iz članka 92. stavka 5. trećeg podstavka. Ta se izvješća prilažu godišnjem izvješću o radu dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja i stavljaju na raspolaganje Europskom parlamentu i Vijeću uzimajući u obzir, ako je to primjereno, njihovu povjerljivost.

Voditelji delegacija Unije u potpunosti surađuju s institucijama Unije koje su uključene u postupak davanja razrješnice te, ako je to primjereno, dostavljaju sve potrebne dodatne informacije. U tom se smislu od njih može tražiti da prisustvuju sastancima relevantnih tijela i pomažu odgovornom dužnosniku za ovjeravanje na osnovi delegiranja.

Voditelji delegacija Unije koji djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja u skladu s člankom 60. stavkom 2. odgovaraju na svaki zahtjev Komisijina dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja na zahtjev Komisije ili, u kontekstu razrješnice, na zahtjev Europskog parlamenta.

Komisija osigurava da se daljnjim delegiranjem ovlasti voditeljima delegacija Unije ne ugrožava postupak davanja razrješnice na temelju članka 319. UFEU-a.

4. Stavci 1., 2. i 3. primjenjuju se i na zamjenike voditelja delegacija Unije ako u odsutnosti voditelja delegacija Unije djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja.

ODJELJAK 3.

RAČUNOVODSTVENI SLUŽBENIK

Članak 77.

Ovlasti i dužnosti računovodstvenog službenika

1. Svaka institucija Unije imenuje računovodstvenog službenika koji je u toj instituciji odgovoran za:

   (a) pravilno izvršenje plaćanja, naplatu prihoda i povrat iznosa utvrđenih kao potraživanja;

   (b) pripremu i podnošenje računovodstvene dokumentacije u skladu s glavom XIII.;

   (c) vođenje računovodstvene dokumentacije u skladu s člancima 82. i 84.;

   (d) utvrđivanje računovodstvenih pravila, postupaka i računskog plana u skladu s člancima od 80. do 84.;

   (e) utvrđivanje i potvrđivanje računovodstvenih sustava te, ako je to primjereno, potvrđivanje sustava koje je utvrdio dužnosnik za ovjeravanje radi pribavljanja ili opravdavanja računovodstvenih informacija;

   (f) upravljanje riznicom.

   S obzirom na zadaće iz prvog podstavka točke (e), računovodstveni službenik ovlašten je u svakom trenutku provjeriti usklađenost s kriterijima potvrđivanja.

2. Odgovornosti računovodstvenog službenika ESVD-a odnose se samo na dio proračuna koji se odnosi na ESVD koji izvršava ESVD. Računovodstveni službenik Komisije ostaje odgovoran za cjelokupni dio proračuna koji se odnosi na Komisiju, uključujući računovodstvene operacije koji se odnose na odobrena sredstva za koja su ovlasti prenesene na temelju daljnjeg delegiranja voditeljima delegacija Unije.

Računovodstveni službenik Komisije djeluje i kao računovodstveni službenik ESVD-a u vezi s izvršenjem dijela proračuna koji se odnosi na ESVD.

Članak 78.

Imenovanje i prestanak dužnosti računovodstvenog službenika

1. Svaka institucija Unije imenuje računovodstvenog službenika među dužnosnicima na koje se primjenjuje Pravilnik o osoblju.

Institucija Unije odabire računovodstvenog službenika na temelju njegove posebne osposobljenosti, koja se dokazuje diplomama ili jednakovrijednim stručnim iskustvom.

2. Više institucija ili tijela Unije mogu imenovati istog računovodstvenog službenika.

   U takvom slučaju oni poduzimaju potrebne mjere kako bi se izbjegao sukob interesa.

3. U slučaju prestanka dužnosti računovodstvenog službenika bez odgode se sastavlja bruto bilanca.

4. Računovodstveni službenik kojem prestaju dužnosti ili, ako to nije moguće, službena osoba iz njegove službe novom računovodstvenom službeniku dostavlja bruto bilancu kojoj je priloženo izvješće o primopredaji.

   Novi računovodstveni službenik potpisuje bruto bilancu u znak primitka u roku od jednog mjeseca od datuma slanja te može izraziti rezerve.

   Izvješće o primopredaji sadržava rezultat bruto bilance te sve izražene rezerve.

Članak 79.

Ovlasti koje računovodstveni službenik može delegirati

Pri obavljanju svojih dužnosti računovodstveni službenik može delegirati određene zadaće svojem podređenom osoblju te blagajnicima imenovanima u skladu s člankom 89. stavkom 1.

Te se zadaće utvrđuju u instrumentu o delegiranju.

Članak 80.

Računovodstvena pravila

1. Računovodstvena pravila koja trebaju primjenjivati institucije Unije, europski uredi te agencije i tijela Unije iz odjeljka 2. poglavlja 3. ove glave temelje se na međunarodno priznatim računovodstvenim standardima za javni sektor. Ta pravila donosi računovodstveni službenik Komisije nakon savjetovanja s računovodstvenim službenicima drugih institucija Unije, europskih ureda i tijela Unije.

2. Računovodstveni službenik može odstupiti od standarda iz stavka 1. ako to smatra potrebnim kako bi se pružio vjeran prikaz imovine i obveza, troškova, prihoda te novčanog toka. Ako računovodstveno pravilo bitno odstupa od tih standarda, ta se činjenica navodi i obrazlaže u bilješkama uz financijske izvještaje.

3. Računovodstvenim pravilima iz stavka 1. utvrđuje se struktura i sadržaj financijskih izvještaja te računovodstvena načela na kojima se računovodstvena dokumentacija temelji.

4. Izvješća o izvršenju proračuna iz članka 247. moraju biti u skladu s proračunskim načelima utvrđenima u ovoj Uredbi. Ona moraju pružiti detaljan prikaz izvršenja proračuna. U njima se iskazuju sve operacije prihoda i rashoda predviđene u ovoj glavi te se daje njihov vjeran prikaz.

Članak 81.

Organizacija računovodstvene dokumentacije

1. Računovodstveni službenik svake institucije ili tijela Unije sastavlja i ažurira dokumente o organizaciji računovodstvene dokumentacije i računovodstvenim postupcima svoje institucije ili tijela Unije.

2. Prihodi i rashodi bilježe se u računalnom sustavu prema gospodarskoj naravi operacije kao tekući prihod ili rashod, ili kao kapital.

Članak 82.

Vođenje računovodstvene dokumentacije

1. Računovodstveni službenik Komisije odgovoran je za utvrđivanje usklađenih računskih planova koje trebaju primjenjivati institucije Unije, europski uredi te agencije tijela Unije iz odjeljka 2. poglavlja 3. ove glave.

2. Računovodstveni službenici pribavljaju od dužnosnikâ za ovjeravanje sve informacije potrebne za izradu računovodstvene dokumentacije u kojima je dan vjeran prikaz financijskog stanja institucija Unije i izvršenja proračuna. Dužnosnici za ovjeravanje jamče za pouzdanost tih informacija.

3. Prije nego što institucija Unije ili tijelo Unije iz članka 70. usvoji računovodstvenu dokumentaciju, potpisuje je računovodstveni službenik, čime potvrđuje da može pružiti razumno jamstvo da računovodstvena dokumentacija daje vjeran prikaz financijskog stanja institucije ili tijela Unije iz članka 70.

   U tu svrhu računovodstveni službenik provjerava je li računovodstvena dokumentacija sastavljena u skladu s računovodstvenim pravilima iz članka 80. i računovodstvenim postupcima iz članka 77. stavka 1. prvog podstavka točke (d) te jesu li u računovodstvenu dokumentaciju uneseni svi prihodi i rashodi.

4. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja šalje računovodstvenom službeniku sve financijske informacije i informacije o upravljanju potrebne za obavljanje dužnosti računovodstvenog službenika, u skladu s pravilima koja je donio računovodstveni službenik.

   Dužnosnik za ovjeravanje redovito, a barem prije zaključenja računovodstvene dokumentacije, obavješćuje računovodstvenog službenika o relevantnim financijskim podacima o fiducijarnim bankovnim računima kako bi se u računovodstvenoj dokumentaciji Unije prikazala upotreba sredstava Unije.

   Dužnosnici za ovjeravanje ostaju u potpunosti odgovorni za pravilnu uporabu sredstava kojima upravljaju, za zakonitost i pravilnost rashoda koje nadziru te za cjelovitost i točnost informacija poslanih računovodstvenom službeniku.

5. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje obavješćuje računovodstvenog službenika o svim događajima ili znatnim izmjenama sustava financijskog upravljanja, sustava vođenja popisa imovine ili sustava za vrednovanje imovine i obveza ako taj sustav pruža podatke računovodstvu institucije Unije ili ako služi za obrazloženje podataka računovodstva institucije kako bi računovodstveni službenik mogao provjeriti usklađenost s kriterijima potvrđivanja.

   Računovodstveni službenik može u svakom trenutku ponovno ispitati prethodno potvrđeni sustav financijskog upravljanja te može zatražiti da odgovorni dužnosnik za ovjeravanje sastavi akcijski plan radi pravodobnog uklanjanja mogućih nedostataka.

   Dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za potpunost podataka koji se šalju računovodstvenom službeniku.

6. Računovodstveni službenik ovlašten je provjeriti dobivene informacije te izvršiti sve daljnje provjere koje smatra potrebnima za potpisivanje računovodstvene dokumentacije.

   Računovodstveni službenik prema potrebi izražava rezerve, uz detaljno objašnjenje naravi i opsega tih rezervi.

7. Računovodstveni sustav institucije Unije služi za organizaciju proračunskih i financijskih informacija tako da se omogući unošenje, pohranjivanje i evidentiranje iznosa.

8. Računovodstveni sustav sastoji se od opće računovodstvene dokumentacije i proračunske računovodstvene dokumentacije. Računovodstvena dokumentacija vodi se u eurima i na temelju kalendarske godine.

9. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja može voditi i detaljnu upravljačku računovodstvenu dokumentaciju.

10. Popratna dokumentacija za računovodstveni sustav i sastavljanje računovodstvene dokumentacije iz članka 247. čuva se najmanje pet godina od datuma na koji je Europski parlament dao razrješnicu za financijsku godinu na koju se dokumentacija odnosi.

    Međutim, dokumenti koji se odnose na operacije koje nisu konačno zaključene čuvaju se do kraja godine koja slijedi nakon godine u kojoj su navedene operacije zaključene. Članak 4. Uredbe (EU) 2018/1725 primjenjuje se na pohranu podataka o prometu.

    Svaka institucija Unije odlučuje u kojoj se službi čuva popratna dokumentacija.

Članak 83.

Sadržaj i vođenje proračunske računovodstvene dokumentacije

1. Proračunska računovodstvena dokumentacija za svaku potpodjelu proračuna prikazuje:

   (a) u slučaju rashoda:

      i. odobrena sredstva u proračunu, uključujući odobrena sredstva unesena u izmjene proračuna, prenesena odobrena sredstva, odobrena sredstva slijedom prikupljenih namjenskih prihoda, prijenose odobrenih sredstava i ukupna raspoloživa odobrena sredstva;

      ii. odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanje u odnosu na financijsku godinu;

(b) u slučaju prihoda:

i. procjene unesene u proračun, uključujući procjene unesene u izmjene proračuna, namjenske prihode i ukupan iznos procijenjenih prihoda;

ii. utvrđena dodijeljena prava i iznose čiji je povrat osiguran za financijsku godinu;

(c) preuzete obveze koje još treba platiti i prihode čiji povrat treba osigurati, a preneseni su iz prethodnih financijskih godina.

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanje iz prvog podstavka točke (a) unose se i prikazuju zasebno.

2. Proračunska računovodstvena dokumentacija zasebno prikazuje:

(a) uporabu prenesenih odobrenih sredstava i odobrenih sredstava za financijsku godinu;

(b) poravnanje nepodmirenih obveza.

Na prihodovnoj strani zasebno se prikazuju iznosi iz prethodnih financijskih godina čiji povrat treba osigurati.

Članak 84.

Opća računovodstvena dokumentacija

1. Općom računovodstvenom dokumentacijom bilježe se, kronološkim redom te primjenom metode dvojnog knjigovodstva, svi događaji i operacije koji utječu na ekonomsko i financijsko stanje te imovinu i obveze institucija Unije te agencija i tijela Unije iz odjeljka 2. poglavlja 3. ove glave.

2. Salda i kretanja u općoj računovodstvenoj dokumentaciji unose se u računovodstvene knjige.

3. Svi računovodstveni zapisi, uključujući usklađenja računovodstvene dokumentacije, temelje se na popratnoj dokumentaciji na koju se pozivaju.

4. Računovodstveni sustav mora biti takav da ostavlja jasan revizijski trag svih računovodstvenih zapisa.

Članak 85.

Bankovni računi

1. Za potrebe upravljanja riznicom računovodstveni službenik može u ime svoje institucije Unije otvoriti račune kod financijskih institucija ili nacionalnih središnjih banaka, ili zatražiti da se takvi računi otvore. Računovodstveni službenik odgovoran je i za zatvaranje tih računa ili za osiguravanje njihova zatvaranja.

2. Uvjetima za otvaranje, vođenje i uporabu bankovnih računa propisuje se, ovisno o zahtjevima unutarnje kontrole, da čekove, virmanske naloge banke i sve druge bankovne operacije mora potpisati jedan propisno ovlašteni član osoblja ili više njih. Ručno potpisane naloge potpisuju najmanje dva propisno ovlaštena člana osoblja ili računovodstveni službenik.

3. U okviru provođenja programa ili djelovanja mogu se otvoriti fiducijarni računi u ime Komisije kako bi se subjektu u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) podtočkama ii., iii., v. ili vi. omogućilo upravljanje njima.

   Takvi se računi otvaraju pod odgovornošću dužnosnika za ovjeravanje odgovornog za provedbu programa ili djelovanja, a u dogovoru s računovodstvenim službenikom Komisije.

   Takvim računima upravlja se pod odgovornošću dužnosnika za ovjeravanje.

4. Računovodstveni službenik Komisije utvrđuje pravila o otvaranju fiducijarnih računa, upravljanju i zatvaranju fiducijarnih računa te o njihovu korištenju.

Članak 86.

Upravljanje riznicom

1. Osim ako je drukčije utvrđeno ovom Uredbom, za upravljanje novcem i novčanim ekvivalentima ovlašten je samo računovodstveni službenik. Računovodstveni službenik odgovoran je za njihovo čuvanje.

2. Računovodstveni službenik osigurava da njegova institucija Unije raspolaže dostatnim sredstvima za pokrivanje potreba za novcem koje nastaju pri izvršenju proračuna u okviru primjenjivog regulatornog okvira te uspostavlja postupke kojima se osigurava da nijedan račun koji je otvoren u skladu s člankom 85. stavkom 1. ▌ nema negativno stanje.

3. Plaćanja se izvršavaju virmanskim nalozima banke, čekovima ili, uz posebno odobrenje računovodstvenog službenika, kreditnom karticom, debitnom karticom, elektroničkim lisnicama, izravnim terećenjem ili drugim sredstvima plaćanja u skladu s pravilima koje je utvrdio računovodstveni službenik.

   Prije preuzimanja obveze prema trećoj osobi dužnosnik za ovjeravanje potvrđuje identitet primatelja plaćanja, utvrđuje podatke o pravnoj osobi i bankovnom računu primatelja plaćanja i unosi ih u zajedničku datoteku institucije Unije za koju je računovodstveni službenik odgovoran.

   Računovodstveni službenik može izvršiti plaćanje samo ako je institucija Unije za koju je odgovoran prethodno u zajedničku datoteku unijela podatke o pravnoj osobi i bankovnom računu primatelja plaćanja.

   Dužnosnici za ovjeravanje obavješćuju računovodstvenog službenika o svim promjenama pravne osobe i podataka o bankovnom računu koje im je priopćio primatelj plaćanja te prije odobravanja plaćanja provjeravaju jesu li ti podaci valjani.

Članak 87.

Popis imovine

1. Institucije Unije i agencije ili tijela Unije iz odjeljka 2. poglavlja 3. ove glave vode popis imovine u okviru kojeg se prikazuje količina i vrijednosti sve njihove materijalne, nematerijalne i financijske imovine u skladu s predloškom kojeg sastavlja računovodstveni službenik Komisije.

   Oni također provjeravaju odgovaraju li unosi u odgovarajućim popisima imovine stvarnom stanju.

   Sva nabavljena sredstva s rokom uporabe duljim od jedne godine, a koja nisu potrošna roba te čija su nabavna cijena ili trošak proizvodnje viši od onih navedenih u računovodstvenim postupcima iz članka 77., unose se u popis imovine i bilježe u evidenciji stalne imovine.

2. Prodaja materijalne imovine Unije oglašava se na prikladan način.

3. Institucije Unije i agencije ili tijela Unije iz odjeljka 2. poglavlja 3. ove glave donose odredbe o zaštiti imovine uključene u njihov popis imovine te odlučuju koje su administrativne službe odgovorne za sustav vođenja popisa imovine.

ODJELJAK 4.

BLAGAJNIK

Članak 88.

Uspostava knjiga blagajne

1. Uspostava knjige blagajne i imenovanje blagajnika podliježu odluci računovodstvenog službenika institucije Unije kojom se utvrđuju uvjeti vođenja i korištenja knjige blagajne.

2. Za plaćanje rashoda može se uspostaviti knjiga blagajne ako je zbog ograničene visine iznosa koji se plaćaju fizički nemoguće ili neučinkovito izvršavati plaćanja u skladu s općim pravilima za operacije rashoda. Najviši iznos koji u takvim slučajevima može isplatiti blagajnik utvrđuje računovodstveni službenik za svaku vrstu rashoda u odluci iz stavka 1 . Knjige blagajne mogu se ujedno uspostaviti za naplatu prihoda.

   U području pomoći za upravljanje kriznim situacijama i operacija humanitarne pomoći knjiga blagajne može se ***u određenom razdoblju*** upotrebljavati bez ograničenja iznosa ***nakon propisnog obrazloženja i*** uz poštovanje visine odobrenih sredstava za plaćanje koja su za odgovarajuću proračunsku liniju za tekuću financijsku godinu odobrili Europski parlament i Vijeće te u skladu s internim pravilima Komisije.

U delegacijama Unije knjiga blagajne može se upotrebljavati i za izvršenje plaćanja u skladu s općim pravilima za operacije rashoda u iznosu do 60 000 EUR za svaku stavku rashoda, ako je takva uporaba učinkovita i djelotvorna s obzirom na lokalne zahtjeve. Ako je knjiga blagajne potrebna za plaćanje rashoda iz dijela proračuna koji se odnosi na Komisiju i dijela proračuna koji se odnosi na ESVD, uspostavljaju se dvije odvojene knjige blagajne.

Članak 89.

Upravljanje knjigama blagajne

1. Blagajnici se odabiru među dužnosnicima ili, ako je to potrebno te samo u propisno obrazloženim slučajevima, među drugim osobljem ili u skladu s uvjetima utvrđenima internim propisima Komisije, među osobljem koje je Komisija zaposlila u području pomoći za upravljanje kriznim situacijama i operacija humanitarne pomoći uz uvjet da njihovi ugovori o radu jamče istovjetnu razinu zaštite u smislu odgovornosti kao što je ona koja se primjenjuje na osoblje na temelju članka 95.

2. Sredstva za knjigu blagajne dodjeljuju se pod nadzorom računovodstvenog službenika dotične institucije Unije, a za knjigu blagajne odgovorni su blagajnici.

3. Nakon izvršenih plaćanja izdaju se formalne konačne odluke o potvrđivanju plaćanja ili nalozi za plaćanje koje potpisuje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje.

   Dužnosnik za ovjeravanje blagajničke transakcije koje se ne izvršavaju u skladu s općim pravilima za operacije rashoda obračunava do kraja sljedećeg mjeseca kako bi se moglo uskladiti računovodstveno i bankovno stanje.

4. Računovodstveni službenik nadzire postojanje sredstava dodijeljenih blagajnicima i vođenje knjigovodstva te provjerava jesu li blagajničke transakcije obračunate u za to predviđenom roku.

POGLAVLJE 5.

ODGOVORNOST FINANCIJSKIH IZVRŠITELJA

ODJELJAK 1.

OPĆA PRAVILA

Članak 90.

Opoziv delegiranja ovlasti financijskim izvršiteljima i suspenzija dužnosti financijskih izvršitelja

1. Tijelo koje je imenovalo odgovorne dužnosnike za ovjeravanje može u svakom trenutku opozvati, privremeno ili konačno, ovlasti koje su im prenesene delegiranjem ili daljnjim delegiranjem.

2. Tijelo koje je imenovalo računovodstvene službenike ili blagajnike može ih u svakom trenutku, privremeno ili konačno, suspendirati s dužnosti.

3. Stavcima 1. i 2. ne dovode se u pitanje stegovne mjere poduzete protiv financijskih izvršitelja iz tih stavaka.

Članak 91.

Odgovornost financijskih izvršitelja za nezakonite radnje, prijevaru ili korupciju

1. Ovim poglavljem ne dovodi se u pitanje kaznenopravna odgovornost financijskih izvršitelja iz članka 90. prema primjenjivom nacionalnom pravu i važećim odredbama o zaštiti financijskih interesa Unije i borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju dužnosnici Unije ili dužnosnici država članica.

2. Ne dovodeći u pitanje članke 92., 94. i 95. ove Uredbe, svaki odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, računovodstveni službenik ili blagajnik podliježe stegovnim mjerama i plaćanju odštete u skladu s uvjetima utvrđenim u Pravilniku o osoblju ili, u slučaju osoblja koje je Komisija zaposlila u području pomoći za upravljanje kriznim situacijama i operacija humanitarne pomoći, kako je navedeno u članku 89. stavku 1. ove Uredbe, u skladu s uvjetima utvrđenim u njihovim ugovorima o radu. U slučaju nezakonitih radnji, prijevare ili korupcije koje mogu naštetiti interesima Unije, predmet se upućuje tijelima imenovanima u skladu s primjenjivim zakonodavstvom, a posebno OLAF-u.

ODJELJAK 2.

PRAVILA KOJA SE PRIMJENJUJU NA ODGOVORNE DUŽNOSNIKE ZA OVJERAVANJE

Članak 92.

Pravila koja se primjenjuju na dužnosnike za ovjeravanje

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za plaćanje odštete utvrđene u Pravilniku o osoblju.

2. Obveza plaćanja odštete primjenjuje se osobito ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, namjerno ili iz krajnje nepažnje:

   (a) utvrdi dodijeljena prava čiji povrat treba osigurati ili izda naloge za povrat, odobri rashode ili potpiše nalog za plaćanje ne pridržavajući se ove Uredbe;

   (b) ne sastavi dokument o iznosu potraživanja, ne izda nalog za povrat ili kasni s njegovim izdavanjem ili kasni s izdavanjem naloga za plaćanje, uzrokujući time građanskopravnu odgovornosti institucije Unije prema trećim stranama.

3. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ili daljnjeg delegiranja koji primi obvezujuću uputu za koju smatra da je nepravilna ili da je u suprotnosti s načelom dobrog financijskog upravljanja, posebno jer se uputa ne može izvršiti sredstvima koja su mu dodijeljena, o toj činjenici u pisanom obliku obavješćuje tijelo koje mu je prenijelo ovlasti na osnovi delegiranja ili daljnjeg delegiranja. Ako je uputa potvrđena pisanim putem i potvrda je primljena pravodobno te je dostatno jasna u smislu da se u njoj izričito upućuje na točke koje je dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ili daljnjeg delegiranja doveo u pitanje, dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ili daljnjeg delegiranja ne smatra se odgovornim. On izvršava uputu, osim ako je ona očito nezakonita ili predstavlja kršenje relevantnih sigurnosnih standarda.

Isti se postupak primjenjuje u slučajevima u kojima dužnosnik za ovjeravanje smatra da je odluka za čije je donošenje odgovoran nepravilna ili u suprotnosti s načelom dobrog financijskog upravljanja ili ako dužnosnik za ovjeravanje tijekom izvršenja obvezujuće upute sazna da bi okolnosti slučaja mogle dovesti do takve situacije.

Sve upute potvrđene u okolnostima iz ovog stavka evidentira odgovorni dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja te ih navodi u svojem godišnjem izvješću o radu.

4. U slučaju daljnjeg delegiranja ovlasti unutar njegove službe, dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja i dalje je odgovoran za učinkovitost i djelotvornost uspostavljenih sustava unutarnjeg upravljanja i kontrole te za odabir dužnosnika za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja.

5. U slučaju daljnjeg delegiranja ovlasti voditeljima delegacija Unije i njihovim zamjenicima dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja odgovoran je za utvrđivanje uspostavljenih sustava unutarnjeg upravljanja i kontrole te njihovu učinkovitost i djelotvornost. Voditelji delegacija Unije odgovorni su za odgovarajuću uspostavu i funkcioniranje tih sustava, u skladu s uputama dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja, te za upravljanje sredstvima i operacijama koje u okviru svoje odgovornosti obavljaju u delegaciji Unije. Prije nego što preuzmu svoje dužnosti obvezni su završiti posebne tečajeve osposobljavanja o zadaćama i odgovornostima dužnosnikâ za ovjeravanje i izvršenju proračuna.

Voditelji delegacija Unije u skladu s člankom 76. stavkom 3.izvješćuju o svojim odgovornostima na temelju prvog podstavka ovog stavka.

Svake godine voditelji delegacija Unije pružaju dužnosniku za ovjeravanje Komisije na osnovi delegiranja jamstvo o sustavima unutarnjeg upravljanja i kontrole koji su uspostavljeni u njihovoj delegaciji, kao i o upravljanju operacijama koje su im povjerene na osnovi daljnjeg delegiranja te o rezultatima tih operacija, kako bi se dužnosniku za ovjeravanje omogućilo da sastavi izjavu o jamstvu predviđenu člankom 74. stavkom 9.

Ovaj se stavak primjenjuje i na zamjenike voditelja delegacija Unije ako u odsutnosti voditelja delegacija Unije djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja.

Članak 93.

Postupanje u slučaju financijskih nepravilnosti koje je počinio član osoblja

1. Ne dovodeći u pitanje ovlasti OLAF-a i administrativnu neovisnost institucija Unije, tijela Unije, europskih ureda ili tijela ili osoba kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u okviru ZVSP-a na temelju glave V. UEU-a u pogledu članova njihova osoblja i uz dužno poštovanje zaštite zviždača, sva kršenja ove Uredbe, ili odredaba koje se odnose na financijsko upravljanje ili provjeru operacija, koja proizlaze iz radnje ili propusta člana osoblja, na mišljenje povjerenstvu iz članka 145. upućuje:

   (a) tijelo za imenovanje zaduženo za stegovne mjere,

   (b) odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, uključujući voditelje delegacija Unije i njihove zamjenike koji u njihovoj odsutnosti djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja u skladu s člankom 60. stavkom 2.

Ako je član osoblja izravno obavijestio povjerenstvo o pitanju, povjerenstvo prosljeđuje spis tijelu za imenovanja dotične institucije Unije, tijela Unije, europskog ureda ili tijela ili osobe te o tome obavješćuje člana osoblja. Tijelo za imenovanje može zatražiti mišljenje povjerenstva o predmetu.

2. Zahtjevu za mišljenje povjerenstva na temelju stavka 1. prvog podstavka prilaže se opis činjenica i radnje ili propusta u pogledu kojih se traži procjena povjerenstva, kao i relevantna popratna dokumentacija, uključujući izvješća o eventualno provedenim istragama. Informacije se pružaju u anonimiziranom obliku kad god je to moguće.

   Prije podnošenja zahtjeva ili bilo koje dodatne informacije povjerenstvu, tijelo za imenovanje ili dužnosnik za ovjeravanje, ako je to primjereno, omogućuje dotičnom članu osoblja da dostavi svoja opažanja, nakon što ga je obavijestilo o popratnoj dokumentaciji iz prvog podstavka, u mjeri u kojoj se tom obavijesti ozbiljno ne ugrožava provedba daljnjih istraga.

3. U slučajevima iz stavka 1. ovog članka povjerenstvo iz članka 145. nadležno je na temelju elemenata koji su mu podneseni na temelju stavka 2. ovog članka i svih zaprimljenih dodatnih informacija procijeniti je li došlo do financijske nepravilnosti. Na temelju mišljenja povjerenstva, dotična institucija Unije, tijelo Unije, europski ured ili tijelo ili osoba odlučuje o primjerenim popratnim djelovanjimâ u skladu s Pravilnikom o osoblju. Ako povjerenstvo utvrdi sistemske probleme, ono daje preporuku dužnosniku za ovjeravanje i dužnosniku za ovjeravanje na osnovi delegiranja, osim ako je potonji član osoblja uključen u predmet, te unutarnjem revizoru.

4. Ako daje mišljenje iz stavka 1. ovog članka, povjerenstvo mora biti sastavljeno od članova iz članka 145. stavka 2. prvog podstavka točaka (a) i (b), kao i od sljedećih dodatnih članova, pri čijem se imenovanju uzima u obzir potreba za izbjegavanjem svakog sukoba interesa:

(a) predstavnika tijela za imenovanje zaduženoga za stegovne mjere dotične institucije Unije, tijela Unije, europskog ureda ili tijela ili osobe, ako se predmet upućuje u skladu sa stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a), ili predstavnika odgovornog dužnosnika za ovjeravanje, ako se predmet upućuje u skladu sa stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b);

(b) člana, kojeg imenuje odbor osoblja dotične institucije Unije, tijela Unije, europskog ureda ili tijela ili osobe;

(c) člana pravne službe one institucije Unije koja zapošljava dotičnog člana osoblja.

Mišljenje povjerenstva iz stavka 1. upućuje se tijelu za imenovanje dotične institucije Unije, tijela Unije, europskog ureda ili tijela ili osobe.

5. Povjerenstvo nema istražne ovlasti. Dotična institucija Unije, tijelo Unije, europski ured ili tijelo ili osoba surađuju s povjerenstvom kako bi mu se osigurale sve informacije potrebne za davanje njegova mišljenja.

6. Ako povjerenstvo smatra da je dotični predmet u nadležnosti OLAF-a, ono u skladu sa stavkom 1. bez odgode prosljeđuje spis relevantnom tijelu za imenovanje i odmah obavješćuje OLAF.

7. Države članice u potpunosti podržavaju Uniju u izvršenju svake odgovornosti na temelju članka 22. Pravilnika o osoblju u odnosu na privremeno osoblje iz članka 2. točke (e) Uvjeta zaposlenja ostalih službenika Europske unije.

ODJELJAK 3.

PRAVILA KOJA SE PRIMJENJUJU NA RAČUNOVODSTVENE SLUŽBENIKE I BLAGAJNIKE

Članak 94.

Pravila koja se primjenjuju na računovodstvene službenike

Računovodstveni službenik podliježe stegovnim mjerama i plaćanju odštete kako je utvrđeno u Pravilniku o osoblju te u skladu s postupcima utvrđenima u njemu. Računovodstveni službenik može posebice odgovarati za bilo koji od sljedećih oblika povrede dužnosti:

(a) gubitak ili oštećenje sredstava, imovine ili dokumenata koji su mu dani na čuvanje;

(b) nedopuštenu izmjenu bankovnih računa ili poštanskih žiro-računa;

(c) osiguravanje povrata ili plaćanja iznosa koji nisu u skladu s odgovarajućim nalozima za povrat odnosno nalozima za plaćanje;

(d) propuštanje naplate dospjelih prihoda.

Članak 95.

Pravila koja se primjenjuju na blagajnike

Blagajnik može posebice odgovarati za bilo koji od sljedećih oblika povrede dužnosti:

(a) gubitak ili oštećenje sredstava, imovine ili dokumenata koji su mu dani na čuvanje;

(b) nepružanje odgovarajuće popratne dokumentacije o plaćanjima koja je izvršio;

(c) plaćanje iznosa osobama koje na njih nemaju pravo;

(d) propuštanje naplate dospjelih prihoda.

POGLAVLJE 6.

PRIHODI

ODJELJAK 1.

STAVLJANJE NA RASPOLAGANJE VLASTITIH SREDSTAVA

Članak 96.

Vlastita sredstva

1. Procjena prihoda koji se sastoje od vlastitih sredstava, kako je navedeno u Odluci (EU, Euratom) 2020/2053, unosi se u proračun u eurima. Odgovarajuća vlastita sredstva stavljaju se na raspolaganje u skladu s uredbama (EU, Euratom) br. 609/2014 i (EU, Euratom) 2021/770.

2. Dužnosnik za ovjeravanje izrađuje raspored stavljanja na raspolaganje Komisiji vlastitih sredstava utvrđenih u Odluci (EU, Euratom) 2020/2053 .

   Vlastita sredstva utvrđuju se i njihov se povrat osigurava u skladu s pravilima donesenima na temelju te odluke.

   Dužnosnik za ovjeravanje u računovodstvene svrhe izdaje nalog za povrat za knjiženja u korist i na teret računa za vlastita sredstva iz uredbi (EU, Euratom) br. 609/2014 i (EU, Euratom) 2021/770.

ODJELJAK 2.

PROCJENA IZNOSA POTRAŽIVANJA

Članak 97.

Procjena iznosa potraživanja

1. Kad odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ima dostatne i pouzdane informacije o bilo kojoj mjeri ili situaciji koja bi mogla prouzročiti dug prema Uniji, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje procjenjuje iznos tog potraživanja.

2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje usklađuje procijenjeni iznos potraživanja čim sazna za događaj koji mijenja mjeru ili situaciju koja je dovela do procjene.

   Pri izdavanju naloga za povrat za mjeru ili situaciju koja je prethodno dovela do procjene iznosa potraživanja, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u skladu s time usklađuje tu procjenu.

   Ako je nalog za povrat sastavljen na isti iznos kao prvotna procjena iznosa potraživanja, ta se procjena smanjuje na nulu.

3. Odstupajući od stavka 1., procjena iznosa potraživanja ne obavlja se prije nego što države članice stave na raspolaganje Komisiji iznose vlastitih sredstava utvrđenih u Odluci (EU, Euratom) 2020/2053, koje države članice plaćaju u utvrđenim vremenskim razmacima. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje izdaje nalog za povrat za te iznose.

ODJELJAK 3.

UTVRĐIVANJE IZNOSA POTRAŽIVANJA

Članak 98.

Utvrđivanje iznosa potraživanja

1. Kako bi utvrdio iznos potraživanja, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje:

   (a) provjerava postojanje duga;

   (b) utvrđuje ili provjerava ispravnost i iznos duga; kao i

   (c) provjerava uvjete dospijeća duga.

   Utvrđivanje iznosa potraživanja predstavlja priznavanje prava Unije u odnosu na dužnika i utvrđivanje dodijeljenog prava da se od dužnika zahtijeva plaćanje duga.

2. Svaki iznos potraživanja koji je potvrđen kao nesporan, u fiksnom iznosu i dospio utvrđuje se nalogom za povrat kojim odgovorni dužnosnik za ovjeravanje nalaže računovodstvenom službeniku da osigura povrat iznosa. Nakon toga dužniku se šalje obavijest o terećenju, izuzev slučajeva u kojima se postupak odricanja odmah provodi u skladu sa stavkom 4. drugim podstavkom. I nalog za povrat i obavijest o terećenju sastavlja odgovorni dužnosnik za ovjeravanje.

   Dužnosnik za ovjeravanje obavijest o terećenju šalje odmah nakon utvrđivanja iznosa potraživanja, a najkasnije u roku od pet godina od trenutka kada je institucija Unije, u uobičajenim okolnostima, mogla potraživati svoj dug. Taj se rok ne primjenjuje ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje utvrdi da je, unatoč naporima koje je institucija Unije poduzela, kašnjenje u djelovanju posljedica postupanja dužnika.

3. Kako bi utvrdio iznos potraživanja, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje osigurava:

(a) da je iznos potraživanja nesporan, odnosno da ne podliježe nikakvom uvjetu;

(b) da je iznos potraživanja fiksan, točno izražen u novcu;

(c) da je iznos potraživanja dospio i da ne podliježe nikakvom roku plaćanja;

(d) da su podaci o dužniku točni;

(e) da je iznos knjižen na točnu proračunsku stavku;

(f) da je popratna dokumentacija ispravna; kao i

(g) da se poštuje načelo dobrog financijskog upravljanja, posebno u pogledu kriterija iz članka 101. stavka 2. prvog podstavka točke (a) ili (b).

4. Obaviješću o terećenju dužnika se obavješćuje:

(a) da je Unija utvrdila iznos potraživanja;

(b) da se, ako je dug plaćen unutar roka navedenog u obavijesti o terećenju, ne obračunavaju zatezne kamate;

(c) da se, ako dug nije plaćen unutar roka iz točke (b) ovog podstavka, na dug obračunavaju kamate po stopi iz članka 99., ne dovodeći u pitanje eventualne primjenjive posebne propise;

(d) da će, ako dug nije plaćen unutar roka iz točke (b), institucija Unije osigurati povrat sredstava prijebojem ili naplatom bilo kojeg unaprijed podnesenog jamstva;

(e) da računovodstveni službenik u iznimnim okolnostima može osigurati povrat prijebojem prije roka iz točke (b) ako je to potrebno radi zaštite financijskih interesa Unije te ako opravdano smatra da bi iznos koji se duguje Uniji bio izgubljen, nakon što je dužnik obaviješten o razlozima i datumu osiguravanja povrata prijebojem;

(f) ako, nakon poduzimanja svih koraka iz točaka od (a) do (e) ovog podstavka, povrat iznosa nije u cijelosti osiguran, institucija Unije osigurat će povrat izvršenjem odluke osigurane u skladu s člankom 100. stavkom 2. ili u sudskom postupku.

Ako nakon provjere podataka o dužniku ili na temelju drugih relevantnih informacija dostupnih u tom trenutku bude očito da se dug ubraja u slučajeve iz članka 101. stavka 2. prvog podstavka točke (a) ili (b), ili da obavijest o terećenju nije dostavljena u skladu sa stavkom 2. ovog članka, dužnosnik za ovjeravanje, uz suglasnost računovodstvenog službenika te nakon što je utvrdio iznos potraživanja, donosi odluku o izravnom odricanju od povrata u skladu s člankom 101. bez dostave obavijesti o terećenju.

U svim ostalim slučajevima dužnosnik za ovjeravanje tiska obavijest o terećenju i šalje je dužniku. Računovodstveni službenik obavješćuje se o slanju obavijesti o terećenju putem financijskog informacijskog sustava.

5. Osigurava se povrat nepropisno plaćenih iznosa.

Članak 99.

Zatezne kamate

1. Ne dovodeći u pitanje eventualne posebne odredbe koje proizlaze iz primjene posebnih propisa, na svaki iznos potraživanja koji nije podmiren u roku iz članka 98. stavka 4. prvog podstavka točke (b) obračunavaju se kamate u skladu sa stavcima 2. i 3. ovog članka.

2. Osim u slučajevima iz stavka 4. ovog članka, kamatna stopa na iznose potraživanja koji nisu plaćeni u roku iz članka 98. stavka 4. prvog podstavka točke (b) stopa je koju primjenjuje Europska središnja banka za svoje glavne operacije refinanciranja, objavljena u seriji C *Službenog lista Europske unije*, koja se primjenjuje prvog kalendarskog dana mjeseca u kojem iznos dospijeva, uvećana za:

   (a) osam postotnih bodova ako se obveza temelji na ugovoru o nabavi robe ili ugovoru o uslugama;

   (b) tri i pol postotna boda u svim ostalim slučajevima.

3. Kamate se obračunavaju od kalendarskog dana koji slijedi nakon roka iz članka 98. stavka 4. prvog podstavka točke (b) do kalendarskog dana kada je dug u cijelosti podmiren.

   Nalog za povrat za iznos zateznih kamata izdaje se kada se te kamate stvarno prime.

4. U slučaju novčanih kazni, financijskih ili drugih sankcija, kamatna stopa na iznose potraživanja koji nisu plaćeni ili pokriveni financijskim jamstvom koje je prihvatljivo računovodstvenom službeniku Komisije u roku koji je utvrđen odlukom institucije Unije koja izriče novčanu kaznu, financijsku ili drugu sankciju stopa je koju Europska središnja banka primjenjuje u svojim glavnim operacijama refinanciranja, objavljena u seriji C *Službenog lista Europske unije*, koja se primjenjuje prvog kalendarskog dana mjeseca u kojem je donesena odluka kojom se izriče novčana kazna, financijska ili druga sankcija, uvećana za tri i pol postotna boda.

   Ako Sud Europske unije u okviru svoje nadležnosti na temelju članka 261. UFEU-a poveća iznos novčane kazne ili druge sankcije, kamate na iznos povećanja obračunavaju se od datuma presude Suda.

5. U slučajevima u kojima bi ukupna kamatna stopa bila negativna, ona se utvrđuje na nula posto.

ODJELJAK 4.

ODOBRAVANJE POVRATA

Članak 100.

Odobravanje povrata

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje izdavanjem naloga za povrat daje uputu računovodstvenom službeniku da osigura povrat iznosa potraživanja koji je taj odgovorni dužnosnik za ovjeravanje utvrdio („odobravanje povrata”).

2. Institucija Unije može formalno utvrditi iznos potraživanja od osoba koje nisu države članice putem odluke izvršive u smislu članka 299. UFEU-a.

Ako je to nužno za učinkovitu i pravodobnu zaštitu financijskih interesa Unije, druge institucije Unije u iznimnim okolnostima mogu od Komisije zahtijevati da donese takvu izvršivu odluku u njihovu korist u vezi s potraživanjima povezanima s osobljem ili s članovima ili bivšim članovima institucije Unije, pod uvjetom da su se te institucije dogovorile s Komisijom oko praktičnih načina primjene ovog članka.

Smatra se da takve iznimne okolnosti postoje ako nije izgledno da će dotična institucija Unije osigurati povrat duga dobrovoljnim plaćanjem ili prijebojem kako je predviđeno u članku 101. stavku 1. ove Uredbe te ako nisu ispunjeni uvjeti za odricanje od povrata iz članka 101. stavaka 2. i 3. U svim se slučajevima u izvršivim odlukama navodi da se iznosi potraživanja unose u dio proračuna koji se odnosi na dotičnu instituciju Unije, koja djeluje kao dužnosnik za ovjeravanje. Prihodi se unose kao opći prihodi, osim ako predstavljaju namjenske prihode kako je predviđeno u članku 21. stavku 3.

Institucija Unije koja traži donošenje izvršive odluke obavješćuje Komisiju o svakom događaju koji će vjerojatno utjecati na povrat te se uključuje u postupak u potporu Komisiji u slučaju žalbe protiv izvršive odluke.

ODJELJAK 5.

POVRAT

Članak 101.

Pravila o povratu

1. Računovodstveni službenik provodi naloge za povrat iznosa potraživanja koje je propisno utvrdio odgovorni dužnosnik za ovjeravanje. Računovodstveni službenik postupa s dužnom pažnjom kako bi osigurao da Unija primi svoje prihode te osigurava zaštitu pravâ Unije.

Djelomični povrat od strane dužnika kojemu je izdano više naloga za povrat najprije se knjiži u korist najstarijeg dodijeljenog prava, osim ako dužnik odredi drukčije. Kod svakog djelomičnog plaćanja najprije se pokriva kamata.

Računovodstveni službenik osigurava povrat iznosa koji pripadaju proračunu njihovim prijebojem u skladu s člankom 102.

2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može se odreći povrata cijelog ili dijela utvrđenog iznosa potraživanja samo u sljedećim slučajevima:

(a) ako bi predviđeni trošak povrata bio viši od iznosa čiji povrat treba osigurati te odricanje ne bi naštetilo ugledu Unije;

(b) ako se ne može osigurati povrat iznosa potraživanja zbog starosti potraživanja, zbog kašnjenja s dostavom obavijesti o terećenju u odnosu na rokove utvrđene u članku 98. stavku 2., zbog nesolventnosti dužnika ili zbog bilo kakvog drugog postupka u slučaju nesolventnosti;

(c) ako povrat nije u skladu s načelom proporcionalnosti.

Ako se planira u potpunosti ili djelomično odreći povrata utvrđenog iznosa potraživanja, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje osigurava da je to odricanje pravilno i da je u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja i proporcionalnosti. Odluka o odricanju od povrata mora biti obrazložena. Dužnosnik za ovjeravanje može delegirati ovlast za donošenje te odluke.

3. U slučaju iz stavka 2. prvog podstavka točke (c) odgovorni dužnosnik za ovjeravanje djeluje u skladu s unaprijed utvrđenim postupcima utvrđenima u njegovoj instituciji Unije i primjenjuje sljedeće kriterije koji su obvezni i primjenjivi u svim okolnostima:

(a) činjenice, uzimajući u obzir težinu nepravilnosti zbog koje je utvrđen iznos potraživanja (prijevara, ponovljeno kršenje, namjera, pažnja, dobra vjera, očita pogreška);

(b) učinak koji bi odricanje od povrata imalo na funkcioniranje Unije i njezine financijske interese (iznos potraživanja, rizik od uspostavljanja presedana, umanjivanje značenja pravne obvezatnosti).

4. Ovisno o okolnostima slučaja, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, ako je to primjereno, mora voditi računa i o sljedećim dodatnim kriterijima:

(a) eventualnom narušavanju tržišnog natjecanja do kojeg bi došlo zbog odricanja od povrata;

(b) gospodarskoj i socijalnoj šteti koja bi nastala ako bi se osigurao povrat duga u cijelosti.

5. Svaka institucija Unije svake godine šalje Europskom parlamentu i Vijeću izvješće o odricanjima koja su odobrena u skladu sa stavcima od 2., 3. i 4. ovog članka. Informacije o odricanjima u iznosu manjem od 60 000 EUR prikazuju se kao ukupan iznos. U slučaju Komisije to se izvješće prilaže sažetku godišnjih izvješća o radu iz članka 74. stavka 9.

6. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može u cijelosti ili djelomično otpisati utvrđeni iznos potraživanja. Djelomični otpis utvrđenog iznosa potraživanja ne podrazumijeva odricanje od preostalog utvrđenog dodijeljenog prava Unije.

U slučaju pogreške odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u cijelosti ili djelomično otpisuje utvrđeni iznos potraživanja i navodi odgovarajuće razloge.

Svaka institucija Unije u svojim internim pravilima utvrđuje uvjete i postupak za delegiranje ovlasti za otpis utvrđenog iznosa potraživanja.

7. Države članice imaju primarnu odgovornost za provođenje kontrola i revizija te za osiguravanje povrata nepropisno potrošenih iznosa, kako je predviđeno sektorskim pravilima. Ako države članice same utvrde i isprave nepravilnosti, Komisija ih izuzima pri provedbi od financijskih ispravaka u pogledu tih nepravilnosti.

8. Komisija izvršava financijske ispravke za države članice kako bi iz financiranja Unije isključila rashode nastale kršenjem primjenjivog prava. Komisija svoje financijske ispravke temelji na utvrđivanju nepropisno potrošenih iznosa i financijskim posljedicama za proračun. Ako te iznose nije moguće točno utvrditi, Komisija može primijeniti ekstrapolirane ispravke ili ispravke primjenom paušalne stope u skladu sa sektorskim pravilima.

   Kad odlučuje o iznosu financijskog ispravka, Komisija uzima u obzir narav i težinu povrede primjenjivog prava te financijske posljedice za proračun, uključujući manjkavosti sustavâ upravljanja i kontrole.

   Kriteriji za utvrđivanje financijskih ispravaka i postupak koji treba slijediti mogu se utvrditi u sektorskim pravilima.

9. Metodologija primjene ekstrapoliranih ispravaka ili ispravaka na temelju paušalne stope utvrđuje se u skladu sa sektorskim pravilima kako bi se Komisiji omogućilo da zaštiti financijske interese Unije.

Članak 102.

Povrat prijebojem

1. Ako dužnik ima potraživanja prema Uniji, ili prema izvršnoj agenciji ako ona izvršava proračun, koja su nesporna u smislu članka 98. stavka 3. točke (a), u fiksnom iznosu i dospjela u vezi s iznosom određenim nalogom za plaćanje, računovodstveni službenik po isteku roka iz članka 98. stavka 4. prvog podstavka točke (b) osigurava povrat utvrđenih iznosa potraživanja prijebojem.

   U iznimnim okolnostima, ako je potrebno zaštititi financijske interese Unije i ako računovodstveni službenik opravdano smatra da bi iznos koji se duguje Uniji bio izgubljen, računovodstveni službenik može osigurati povrat prijebojem prije isteka roka iz članka 98. stavka 4. prvog podstavka točke (b).

   Računovodstveni službenik može ujedno osigurati povrat prijebojem prije isteka roka iz članka 98. stavka 4. prvog podstavka točke (b) ako se s tim složi dužnik.

2. Prije pokretanja postupka za povrat u skladu sa stavkom 1. ovog članka, računovodstveni službenik savjetuje se s odgovornim dužnosnikom za ovjeravanje i obavješćuje dotične dužnike, među ostalim o pravnim sredstvima u skladu s člankom 134.

   Ako je dužnik nacionalno tijelo ili neki od njegovih upravnih subjekata, računovodstveni službenik obavješćuje i dotičnu državu članicu o svojoj namjeri osiguravanja povrata prijebojem najmanje 10 radnih dana prije nego što započne taj postupak. Međutim, u dogovoru s državom članicom ili dotičnim upravnim subjektom računovodstveni službenik može pokrenuti postupak povrata prijebojem prije isteka tog roka.

3. Prijeboj iz stavka 1. ima jednak učinak kao plaćanje i Uniji podmiruje iznos duga te, ako je to primjereno, dospjelih kamata.

4. Pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti ne utječe na pravo računovodstvenog službenika da osigura povrat prijebojem iz stavka 1.

Članak 103.

Postupak povrata u slučaju neizvršenja dobrovoljnog plaćanja

1. Ne dovodeći u pitanje članak 102., ako do isteka roka iz članka 98. stavka 4. prvog podstavka točke (b) nije osiguran povrat cijelog iznosa, računovodstveni službenik obavješćuje odgovornog dužnosnika za ovjeravanje te bez odgode pokreće postupak za osiguravanje povrata u okviru zakonskih mogućnosti, uključujući, ako je to primjereno, aktiviranjem unaprijed dostavljenog jamstva.

2. Ne dovodeći u pitanje članak 102., ako nije moguće primijeniti metodu osiguravanja povrata iz stavka 1. ovog članka, a dužnik ne plati dug unatoč formalnoj opomeni koju mu je poslao računovodstveni službenik, računovodstveni službenik osigurava povrat izvršenjem odluke koja je ishođena u skladu s člankom 100. stavkom 2. ili u sudskom postupku.

I

Članak 104.

Produljenje roka za plaćanje

U suradnji s odgovornim dužnosnikom za ovjeravanje računovodstveni službenik može odobriti produljenje roka za plaćanje samo na pisani i propisno obrazloženi zahtjev dužnika i ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(a) dužnik se obvezuje plaćati kamate po stopi utvrđenoj u članku 99. za cijelo odobreno dodatno razdoblje, počevši od roka iz članka 98. stavka 4. prvog podstavka točke (b);

(b) kako bi se zaštitila prava Unije, dužnik dostavlja financijsko jamstvo kojim se pokriva nepodmireni dug po glavnici i kamati, koje prihvaća računovodstveni službenik institucije Unije.

Jamstvo iz prvog stavka točke (b) može se zamijeniti solidarnim jamstvom treće strane koje je odobrio računovodstveni službenik institucije Unije.

U iznimnim okolnostima računovodstveni službenik može se na zahtjev dužnika odreći zahtjeva za dostavljanjem jamstva iz prvog stavka točke (b) ako je dužnik, na temelju procjene računovodstvenog službenika, spreman i sposoban izvršiti plaćanje u dodatnom razdoblju, ali ne može dostaviti takvo jamstvo te se nalazi u financijskim poteškoćama.

Članak 105.

Zastara

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe posebnih propisa te primjenu Odluke (EU, Euratom) 2020/2053, na dodijeljena prava Unije prema trećim stranama i na dodijeljena prava trećih strana prema Uniji, primjenjuje se rok zastare od pet godina.

2. Zastara za dodijeljena prava Unije prema trećim stranama počinje teći od isteka roka iz članka 98. stavka 4. prvog podstavka točke (b).

   Zastara za dodijeljena prava trećih strana prema Uniji počinje teći od datuma dospijeća dodijeljenog prava treće strane u skladu s odgovarajućom pravnom obvezom.

3. Zastara za dodijeljena prava Unije prema trećim stranama prekida se svakom radnjom institucije Unije ili države članice koja djeluje na zahtjev institucije Unije koja je priopćena trećoj strani i čiji je cilj vraćanje duga.

   Zastara za dodijeljena prava trećih strana prema Uniji prekida se svakom radnjom o kojoj su Uniju obavijestili njezini vjerovnici ili o kojoj je Unija obaviještena u njihovo ime i čiji je cilj vraćanje duga.

4. Nova zastara u trajanju od pet godina počinje teći sljedećeg dana od dana prekidâ iz stavka 3.

5. Svaki pravni postupak koji se odnosi na potraživanje iz stavka 2., uključujući postupke pred sudom koji se kasnije proglasi nenadležnim, prekida rok zastare. Nova zastara u trajanju od pet godina ne počinje teći dok nije donesena pravomoćna presuda ili dok se ne postigne izvansudska nagodba između istih stranaka u istom postupku.

6. Ako računovodstveni službenik dužniku odobri produljenje roka za plaćanje u skladu s člankom 104., to se smatra prekidom zastare. Nova zastara u trajanju od pet godina počinje teći sljedećeg dana od dana isteka produljenog roka za plaćanje.

7. Povrat dodijeljenih prava Unije ne osigurava se nakon isteka zastare, kako je predviđeno stavcima od 2. do 6.

Članak 106.

Nacionalni tretman dodijeljenih prava Unije

Kad je riječ o postupcima u slučaju nesolventnosti, na dodijeljena prava Unije primjenjuje se isti povlašteni tretman kao i na istovrsna dodijeljena prava javnih tijela u državama članicama u kojima se provodi postupak povrata.

Članak 107.

Novčane kazne, financijske i druge sankcije te pripadajuće kamate koje izriču institucije Unije

1. Primljeni iznosi od novčanih kazni, financijskih i drugih sankcija te sve pripadajuće kamate ili drugi na temelju njih ostvareni prihodi ne unose se u proračun dok god su odluke kojima se one izriču predmet žalbe pred Sudom Europske unije ili bi mogle biti predmetom takve žalbe.

2. Iznosi iz stavka 1. unose se u proračun što je prije moguće nakon što se iscrpe sva pravna sredstva. U propisno opravdanim iznimnim okolnostima ili ako se sva pravna sredstva iscrpe nakon 1. rujna tekuće financijske godine, iznosi se mogu unijeti u proračun u sljedećoj financijskoj godini.

   Za potrebe primjene članka 48. stavka 2. točke (b), potrebni iznosi iz stavka 1. ovog članka mogu se unijeti u proračun do kraja sljedeće financijske godine.

   Iznosi koje u skladu s presudom Suda Europske unije treba vratiti subjektu koji ih je platio ne unose se u proračun.

3. Stavak 1. ne primjenjuje se na odluke o poravnavanju računa ili financijskim ispravcima.

Članak 108.

Osiguravanje povrata novčanih kazni, financijskih ili drugih sankcija koje izriču institucije Unije

1. Ako se pred Sudom Europske unije pokrene postupak protiv odluke institucije Unije o izricanju novčane kazne, financijske ili druge sankcije u skladu s UFEU-om ili Ugovorom o Euratomu i do trenutka kada se iscrpe sva pravna sredstva, dužnik ili privremeno plaća dotične iznose na bankovni račun koji odredi računovodstveni službenik Komisije ili dostavlja financijsko jamstvo koje je prihvatljivo računovodstvenom službeniku Komisije. Jamstvo je neovisno od obveze plaćanja novčane kazne, financijske ili druge sankcije i naplativo na zahtjev. Njime se pokriva potraživanje za glavnicu i pripadajuće kamate, koje je dužnik dužan platiti u slučaju iz stavka 3. točke (b) po stopi koju primjenjuje Europska središnja banka za svoje glavne operacije refinanciranja, objavljenoj u seriji C *Službenog lista Europske unije* koja se primjenjuje prvog kalendarskog dana mjeseca u kojem je donesena odluke kojom se izriče novčana kazna, financijska ili druga sankcija, uvećanoj za jedan i pol postotni bod, nakon roka utvrđenog u odluci institucije Unije o izricanju novčane kazne, financijske ili druge sankcije.

2. Komisija može uložiti privremeno naplaćene iznose u financijsku imovinu, pri čemu joj je prioritet postići sigurnost i likvidnost novčanih sredstava u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja.

3. Nakon što se iscrpe sva pravna sredstva te ako Sud Europske unije potvrdi novčanu kaznu, financijsku ili drugu sankciju ili ako odluka kojom se izriče takva novčana kazna , financijska ili druga sankcija više ne može biti predmetom žalbe pred Sudom Europske unije, poduzima se jedna od sljedećih mjera:

   (a) privremeno naplaćeni iznosi i ostvareni prinos unose se u proračun u skladu s člankom 107. stavkom 2.;

   (b) ako je financijsko jamstvo bilo dostavljeno, ono se naplaćuje, a odgovarajući se iznosi unose u proračun.

   Ako Sud Europske unije poveća iznos novčane kazne, financijske ili druge sankcije, točke (a) i (b) prvog podstavka ovog stavka primjenjuju se do iznosa utvrđenih prvotnom odlukom institucije Unije ili, ako je to primjenjivo, do iznosa koji je utvrđen prethodnom presudom Suda Europske unije u istom postupku. Računovodstveni službenik Komisije naplaćuje iznos koji odgovara povećanju i pripadajućim kamatama kako je utvrđeno u članku 99. stavku 4., koji se unosi u proračun.

4. ***Ako*** se novčana kazna, financijska ili druga sankcija ukine ili njezin iznos smanji, poduzima se jedna od sljedećih mjera:

   (a) privremeno naplaćeni iznosi ili, u slučaju smanjenja, njihov relevantni dio, vraćaju se dotičnoj trećoj strani;

   (b) ako je financijsko jamstvo bilo dostavljeno, ono se na odgovarajući način oslobađa.

Iznos ili njegov relevantni dio iz prvog podstavka točke (a) uvećava se za kamatu po stopi koju primjenjuje Europska središnja banka za svoje glavne operacije refinanciranja, objavljenoj u seriji C *Službenog lista Europske unije*, koja se primjenjuje prvog kalendarskog dana mjeseca u kojem je donesena odluke kojom se izriče novčana kazna, financijska ili druga sankcija, uvećanoj za jedan i pol postotni bod.

Povrati iz prvog podstavka točke (a) ovog stavka izvršavaju se u roku od 60 dana od ukidanja ili smanjenja novčane kazne, financijske ili druge sankcije, osim ako nije pravodobno predočena potrebna popratna dokumentacija za identifikaciju dotične treće strane ili njezina bankovnog računa. Po isteku tog roka vjerovnik ima pravo na kamate u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 116. stavku 5.

Članak 109.

Kompenzacijske kamate

Ne dovodeći u pitanje članak 99. stavak 2. i članak 116. stavak 5., a u slučajevima koji nisu novčane kazne, financijske i druge sankcije, kako je navedeno u člancima 107. i 108., kada se iznos treba nadoknaditi zbog presude Suda Europske unije ili kao rezultat sporazumnog rješavanja spora, primjenjuje se kamatna stopa koju primjenjuje Europska središnja banka za svoje glavne operacije refinanciranja, objavljena u seriji C *Službenog lista Europske unije* prvog kalendarskog dana svakog mjeseca. Kamatna stopa ne smije biti negativna. Kamate teku od datuma isplate iznosa koji treba nadoknaditi do datuma dospijeća naknade.

U slučajevima u kojima bi ukupna kamatna stopa bila negativna, ona se utvrđuje na nula posto.

POGLAVLJE 7.

RASHODI

Članak 110.

Odluke o financiranju

1. Prije preuzimanja proračunske obveze, institucija Unije ili tijelo kojem je institucija Unije delegirala ovlasti donose odluku o financiranju. Odluke o financiranju su godišnje ili višegodišnje.

   Prvi podstavak ovog stavka ne primjenjuje se u slučaju odobrenih sredstava za rad svake institucije Unije u okviru njezine administrativne neovisnosti koja se mogu izvršiti bez temeljnog akta u skladu s člankom 58. stavkom 2. točkom (e) te u slučaju rashoda za administrativnu potporu i doprinosa tijelima Unije iz članaka 70. i 71.

2. Odluka o financiranju istodobno predstavlja godišnji ili višegodišnji program rada i donosi se, ako je to primjereno, što je prije moguće nakon donošenja nacrta proračuna, a u načelu najkasnije 31. ožujka u godini izvršenja. Ako se relevantnim temeljnim aktom predviđaju posebni načini za donošenje odluke o financiranju ili programa rada ili oba takva akta, ti načini primjenjuju se na dio odluke o financiranju koji služi kao program rada, u skladu sa zahtjevima iz tog temeljnog akta. Dio koji predstavlja program rada objavljuje se na internetskim stranicama dotične institucije Unije odmah nakon njegova donošenja i prije njegova izvršenja.

U odluci o financiranju navodi se ukupan iznos koji se odlukom pokriva, kao i opis djelovanja koja treba financirati. U njoj se navode:

(a) temeljni akt i proračunska linija,

(b) zadani ciljevi i očekivani rezultati,

(c) načini izvršenja,

(d) sve dodatne informacije koje su za potrebe programa rada propisane temeljnim aktom.

3. Uz elemente iz stavka 2., u odluci o financiranju utvrđuje se sljedeće:

(a) za bespovratna sredstva: vrsta podnositeljâ zahtjeva na koje se odnosi poziv za podnošenje prijedlogâ ili izravna dodjela te ukupna proračunska omotnica namijenjena za bespovratna sredstva;

(b) za nabavu: ukupan proračunski okvir namijenjen za nabave;

(c) za doprinose skrbničkim fondovima Unije iz članka 238.: odobrena sredstva namijenjena za skrbnički fond za određenu godinu zajedno s iznosima planiranima tijekom njegova trajanja, iz proračuna i od drugih donatora;

(d) za nagrade: vrsta sudionika na koje je usmjeren natječaj, ukupan proračunski okvir koji je namijenjen za natječaj i posebno navođenje nagrada jedinične vrijednosti 1 000 000 EUR ili veće;

(e) za financijske instrumente: iznos dodijeljen financijskom instrumentu;

(f) u slučaju neizravnog upravljanja: osoba ili subjekt koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ili kriteriji koje treba primjenjivati pri odabiru osobe ili subjekta;

(g) za doprinose mehanizmima ili platformama za mješovito financiranje: iznos dodijeljen mehanizmu ili platformi mješovitog financiranja i popis subjekata koji sudjeluju u mehanizmu ili platformi mješovitog financiranja;

(h) za proračunska jamstva: iznos godišnjih rezervacija i, ako je to primjenjivo, iznos proračunskog jamstva koje treba osloboditi.

4. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja može sve dodatne informacije koje smatra primjerenima uvrstiti u odgovarajuću odluku o financiranju koja ujedno služi kao program rada ili u bilo koji drugi dokument koji se objavljuje na internetskim stranicama institucije Unije.

Višegodišnja odluka o financiranju mora biti u skladu s financijskim programiranjem iz članka 41. stavka 2. i u njoj se navodi da provedba odluke ovisi o raspoloživosti proračunskih odobrenih sredstava za odgovarajuće financijske godine nakon donošenja proračuna ili kako je predviđeno u sustavu privremenih dvanaestina.

5. Ne dovodeći u pitanje posebne odredbe temeljnog akta, za svaku znatnu promjenu u već donesenoj odluci o financiranju primjenjuje se jednak postupak kao za prvotnu odluku.

Članak 111.

Rashodi

1. Svaka stavka rashoda preuzima se kao obveza, potvrđuje, odobrava i plaća.

Na kraju razdobljâ iz članka 114. opoziva se neiskorišteni saldo proračunskih obveza.

Pri provedbi operacija odgovorni dužnosnik za ovjeravanje osigurava usklađenost rashoda s Ugovorima, proračunom, ovom Uredbom i drugim aktima donesenima u skladu s Ugovorima te s načelom dobrog financijskog upravljanja.

2. Proračunske i pravne obveze preuzima isti dužnosnik za ovjeravanje, osim u propisno opravdanim slučajevima. Osobito u području pomoći za upravljanje kriznim situacijama i operacija humanitarne pomoći, pravne obveze mogu preuzeti voditelji delegacija Unije, ili njihovi zamjenici u njihovoj odsutnosti, prema uputi odgovornog dužnosnika za ovjeravanje Komisije koji, međutim, ostaje u potpunosti odgovoran za temeljnu transakciju. Osoblje koje Komisija zapošljava u području pomoći za upravljanje kriznim situacijama i operacija humanitarne pomoći može potpisivati pravne obveze povezane s plaćanjima izvršenima iz knjige blagajne vrijednosti do 2 500 EUR.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje preuzima proračunsku obvezu prije nego što preuzme pravnu obvezu prema trećim stranama, izdvoji rezervacije za financijske obveze iz članka 214. ili prenese sredstva u skrbnički fond Unije iz članka 238.

Drugi podstavak ovog stavka ne primjenjuje se:

(a) na pravne obveze preuzete nakon proglašenja krizne situacije u okviru plana kontinuiteta poslovanja, u skladu s postupcima koje su Komisija ili bilo koja druga institucija Unije donijele u okviru svoje administrativne neovisnosti;

(b) u slučaju operacija humanitarne pomoći, operacija civilne zaštite i pomoći za upravljanje kriznim situacijama, ako je za učinkovitu intervenciju Unije potrebno da Unija odmah preuzme pravnu obvezu prema trećim stranama i ako prethodno knjiženje pojedinačne proračunske obveze nije moguće;

(c) na nefinancijske donacije.

U slučajevima iz trećeg podstavka točke (b), proračunske obveze knjiže se bez odgode nakon preuzimanja pravne obveze prema trećim stranama.

3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje potvrđuje rashode prihvaćanjem terećenja proračuna za stavku rashoda, nakon provjere popratne dokumentacije kojom se potvrđuje dodijeljeno pravo vjerovnika u skladu s uvjetima utvrđenima u pravnoj obvezi ako pravna obveza postoji. U tu svrhu odgovorni dužnosnik za ovjeravanje:

   (a) provjerava postojanje dodijeljenog prava vjerovnika;

   (b) utvrđuje ili provjerava istinitost i iznos potraživanja potvrdom „potvrđeno kao ispravno”;

   (c) provjerava uvjete pod kojima plaćanje dospijeva.

   Neovisno o prvom podstavku, potvrđivanje rashoda primjenjuje se i na privremena ili završna izvješća koja nisu povezana sa zahtjevom za plaćanje te je u tom slučaju učinak na računovodstveni sustav ograničen na opće računovodstvo.

4. Odluku o potvrdi izražava se elektronički zaštićenim potpisom u skladu s člankom 149. dužnosnika za ovjeravanje, ili drugog stručno osposobljenog člana osoblja, propisno ovlaštenog formalnom odlukom dužnosnika za ovjeravanje, ili iznimno za dokumente na papiru sastoji od pečata s tim potpisom.

   Potvrdom „potvrđeno kao ispravno” dužnosnik za ovjeravanje, ili drugi stručno osposobljeni član osoblja kojega je propisno ovlastio odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, potvrđuje:

   (a) za pretfinanciranje: da su ispunjeni uvjeti iz pravne obveze za plaćanje pretfinanciranja;

   (b) za međuplaćanja i plaćanja preostalih iznosa u ugovorima: da su usluge iz ugovora pravilno pružene, da je roba pravilno isporučena ili da su radovi pravilno izvršeni;

(c) za međuplaćanja i plaćanja preostalih iznosa bespovratnih sredstava: da je djelovanje ili program rada korisnika u svim aspektima u skladu sa sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava te ako je to primjenjivo, da su troškovi koje je korisnik prijavio prihvatljivi.

U slučaju iz drugog podstavka točke (c), smatra se da procjene troškova ne ispunjavaju uvjete prihvatljivosti utvrđene u članku 189. stavku 3. Isto načelo primjenjuje se i na privremena i završna izvješća koja nisu povezana sa zahtjevom za plaćanje.

5. Kako bi odobrio rashod, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, nakon što provjeri raspoloživost odobrenih sredstava, izdaje nalog za plaćanje kojim daje uputu računovodstvenom službeniku da izvrši plaćanje iznosa rashoda koji je prethodno potvrđen.

Ako se obavljaju periodična plaćanja za pružene usluge, uključujući usluge najma, ili za dostavljenu robu, dužnosnik za ovjeravanje može na temelju svoje analize rizika naložiti primjenu sustava izravnog terećenja iz knjige blagajne. Primjena takvog sustava može se naložiti i ako to izričito odobri računovodstveni službenik u skladu s člankom 86. stavkom 3.

Članak 112.

Vrste proračunskih obveza

1. Proračunske obveze pripadaju u jednu od sljedećih kategorija:

(a) individualne: ako su primatelj i iznos rashoda poznati ili ako je preuzeta proračunska obveza za izdvajanje rezervacija za financijske obveze iz članka 214.;

(b) ukupne: ako barem jedan od elemenata potrebnih za utvrđivanje pojedinačne obveze još nije poznat;

(c) okvirne: ako im je svrha pokriti rashode redovnog upravljanja EFJP-a, kako je navedeno u članku 11. stavku 2., i redovne administrativne rashode čiji iznos ili krajnji primatelji plaćanja nisu konačno poznati.

Neovisno o prvom podstavku točki (c), redovni administrativni rashodi koji se odnose na delegacije i predstavništva Unije mogu se pokriti okvirnim proračunskim obvezama čak i kada su iznos i krajnji primatelj plaćanja poznati.

2. Proračunske obveze za djelovanja koja traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na više godina u godišnjim obrocima samo ako je to određeno temeljnim aktom ili ako su povezane s administrativnim rashodima.

3. Ukupna proračunska obveza preuzima se na temelju odluke o financiranju.

Ukupna proračunska obveza preuzima se najkasnije prije donošenja odluke o primateljima i iznosima i, ako izvršenje dotičnih odobrenih sredstava podrazumijeva donošenje programa rada, najranije nakon donošenja programa rada.

4. Ukupna proračunska obveza izvršava se sklapanjem sporazuma o financiranju koji predviđa naknadno preuzimanje jedne ili više pravnih obveza, preuzimanjem jedne ili više pravnih obveza ili izdvajanjem rezervacija za financijske obveze iz članka 214.

Sporazumi o financiranju u području izravne financijske pomoći trećim zemljama, uključujući proračunske potpore, koji čine pravnu obvezu, mogu biti osnova za plaćanje bez preuzimanja drugih pravnih obveza.

Ako se ukupna proračunska obveza izvršava sklapanjem sporazuma o financiranju, ne primjenjuje se stavak 3. drugi podstavak.

5. Svaku pojedinačnu pravnu obvezu preuzetu na temelju ukupne proračunske obveze odgovorni dužnosnik za ovjeravanje prije potpisivanja evidentira u središnjoj proračunskoj računovodstvenoj dokumentaciji i knjiži kao ukupnu proračunsku obvezu.

6. Okvirne proračunske obveze izvršavaju se preuzimanjem jedne pravne obveze ili više njih, na temelju kojih nastaje dodijeljeno pravo na naknadna plaćanja. Međutim, u slučajevima koji se odnose na rashode za upravljanje osobljem, rashode za članove ili bivše članove institucije Unije ili na rashode za komunikaciju institucija Unije o događanjima Unije, ili u slučajevima iz točke 14.5. Priloga I., one se mogu izvršavati izravno plaćanjem bez preuzimanja prethodnih pravnih obveza.

Članak 113.

Preuzimanje obveza za odobrena sredstva za EFJP

1. Za svaku financijsku godinu odobrena sredstva EFJP-a uključuju nediferencirana odobrena sredstva za rashode koji se odnose na mjere iz članka 5. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/2116. Rashodi koji se odnose na mjere iz članka 5. stavka 3. i članka 7. te uredbe, uz iznimku mjera koje se financiraju u okviru neoperativne tehničke pomoći i doprinosa izvršnim agencijama, pokrivaju se diferenciranim odobrenim sredstvima.

2. Odlukama Komisije kojima se utvrđuje iznos nadoknada rashoda povezanih s EFJP-om i nastalih na teret država članica mogu se uspostaviti ukupne okvirne proračunske obveze čiji iznos ne smije premašiti iznos ukupnih odobrenih sredstava unesenih u proračun za EFJP.

3. Ukupne okvirne proračunske obveze za EFJP preuzete u određenoj financijskoj godini, za koje do 1. veljače sljedeće financijske godine nisu preuzete obveze po konkretnim proračunskim linijama, opozivaju se u odnosu na dotičnu financijsku godinu.

4. Ako je uspostavljena ukupna okvirna proračunska obveza iz stavka 2., za ostvarene rashode tijelâ navedena u pravilima koja se odnose na EFJP obveze se preuzimaju po poglavlju, članku i stavci u roku od dva mjeseca od primitka izvještaja koje su dostavile države članice. Takve obveze mogu se preuzeti nakon isteka roka od dva mjeseca ako je potrebno primijeniti postupak za prijenos odobrenih sredstava koja se odnose na relevantne proračunske linije. Osim ako države članice još nisu izvršile plaćanje ili ako postoji sumnja u prihvatljivost, iznosi se obračunavaju kao plaćanja u istom dvomjesečnom razdoblju.

   Obveze iz prvog podstavka ovog stavka odbijaju se od ukupne okvirne proračunske obveze iz stavka 2.

5. Stavci 2. i 3. primjenjuju se uz uvjet ispitivanja i prihvaćanja računovodstvene dokumentacije.

Članak 114.

Rokovi za obveze

1. Ne dovodeći u pitanje članak 111. stavak 2. i članak 270. stavak 3., pravne obveze koje se odnose na pojedinačne ili okvirne proračunske obveze preuzimaju se do 31. prosinca godine n, pri čemu je godina n ona godina u kojoj je proračunska obveza preuzeta.

2. Ukupne proračunske obveze pokrivaju ukupne troškove odgovarajućih pravnih obveza preuzetih, ili iznosa izdvajanja rezervacija za financijske obveze iz članka 214. izdvojenih, do 31. prosinca godine n+1.

Ako se na temelju ukupne proračunske obveze dodjeljuje nagrada iz glave IX., pravna obveza iz članka 210. stavka 4. preuzima se do 31. prosinca godine n+3.

U okviru vanjskih djelovanja, ako se na temelju ukupne proračunske obveze sklapa sporazum o financiranju s trećom zemljom, sporazum o financiranju sklapa se do 31. prosinca godine n+1. U tom slučaju ukupna proračunska obveza pokriva ukupne troškove pravnih obveza za provedbu sporazuma o financiranju koje su preuzete unutar razdoblja od tri godine od datuma sklapanja sporazuma o financiranju.

Međutim, u sljedećim slučajevima ukupna proračunska obveza pokriva ukupne troškove pravnih obveza preuzetih do kraja razdoblja provedbe sporazuma o financiranju:

(a) djelovanja s više donatora;

(b) operacije mješovitog financiranja;

(c) pravne obveze koje se odnose na aktivnosti komunikacije i vidljivosti, reviziju i evaluaciju;

(d) u sljedećim iznimnim okolnostima:

i. promjene pravnih obveza koje su već preuzete;

ii. pravne obveze koje treba preuzeti nakon prijevremenog prestanka postojeće pravne obveze;

iii. promjene koje se odnose na provedbeni subjekt.

3. Stavak 2. treći podstavak ne primjenjuje se na višegodišnje programe koji se provode podjelom obveza iz:

(a) Uredbe (EU) 2021/947;

(b) Uredbe (EU) 2021/1529;

(c) Uredbe (EU) 2021/1059 Europskog parlamenta i Vijeća[47] u pogledu programa vanjske suradnje;

(d) Odluke (EU) 2021/1764;

(e) Uredbe (Euratom) 2021/948.

U slučajevima iz prvog podstavka Komisija automatski opoziva odobrena sredstva u skladu sa sektorskim pravilima.

4. Preuzete pojedinačne i okvirne proračunske obveze za djelovanja koja traju dulje od jedne financijske godine imaju, osim u slučaju rashoda za osoblje, utvrđen konačan rok za izvršenje, u skladu s uvjetima iz pravnih obveza na koje se odnose, i uzimajući u obzir načelo dobrog financijskog upravljanja.

[47] Uredba (EU) 2021/1059 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o posebnim odredbama za cilj „Europska teritorijalna suradnja (Interreg)" koji se podupire iz Europskog fonda za regionalni razvoj i iz instrumenata za financiranje vanjskog djelovanja (SL L 231, 30.6.2021., str. 94.).

5. Opoziva se svaki dio proračunskih obveza koji nije izvršen putem plaćanja šest mjeseci nakon roka za izvršenje.

6. Opoziva se iznos proračunske obveze za koju u roku od dvije godine od preuzimanja pravne obveze nisu izvršena plaćanja u smislu članka 115., osim ako se taj iznos odnosi na spor u tijeku pred sudom ili arbitražnim tijelom, ako je pravna obveza u obliku sporazuma o financiranju s trećom zemljom ili ako postoje posebne odredbe utvrđene u sektorskim pravilima.

Članak 115.

Vrste plaćanja

1. Plaćanje rashoda obavlja računovodstveni službenik u okviru raspoloživih sredstava.

2. Plaćanje se obavlja na osnovi predočenog dokaza da je relevantno djelovanje u skladu s ugovorom, sporazumom ili temeljnim aktom te obuhvaća jednu ili više sljedećih operacija:

   (a) plaćanje cjelokupnog dospjelog iznosa;

   (b) plaćanje dospjelog iznosa na bilo koji od sljedećih načina:

      i. pretfinanciranje kojim se osiguravaju likvidna sredstva, koje se može podijeliti na više plaćanja u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja; iznos takvog pretfinanciranja plaća se na temelju ugovora, sporazuma ili temeljnog akta ili na temelju popratne dokumentacije s pomoću koje se može provjeriti usklađenost s uvjetima dotičnog ugovora ili sporazuma;

      ii. jedno ili više međuplaćanja za djelomično izvršenje djelovanja ili djelomično izvršenje ugovora ili sporazuma, kojim se može u cijelosti ili djelomično poravnati pretfinanciranje ne dovodeći u pitanje temeljni akt;

iii. jedno plaćanje preostalih dospjelih iznosa ako su djelovanje, ugovor ili sporazum u cijelosti izvršeni;

(c) plaćanje rezervacije u zajednički fond za rezervacije uspostavljen na temelju članka 215.

Plaćanjem preostalog iznosa poravnavaju se svi prethodni rashodi. Za povrat neiskorištenih iznosa izdaje se nalog za povrat.

3. U proračunskom računovodstvu pri svakom plaćanju pravi se razlika među različitim vrstama plaćanja iz stavka 2.

4. Računovodstvena pravila iz članka 80. uključuju pravila o poravnanju pretfinanciranja u računovodstvenoj dokumentaciji i o priznavanju prihvatljivosti troškova.

5. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje redovito, a najkasnije na kraju projekta, poravnava plaćanja pretfinanciranja u skladu s gospodarskom naravi projekta. Poravnanje se provodi na temelju informacija o nastalim troškovima ili potvrde ispunjenja uvjeta za plaćanje u skladu s člankom 125., na temelju potvrde dužnosnika za ovjeravanje u skladu s člankom 111. stavkom 3.

Za sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava, ugovore ili sporazume o doprinosu vrijednosti veće od 5 000 000 EUR dužnosnik za ovjeravanje na kraju svake godine pribavlja barem informacije potrebne za izračunavanje razumne procjene tih troškova. Te se informacije ne smiju upotrebljavati za poravnanje pretfinanciranja, ali ih dužnosnik za ovjeravanje i računovodstveni službenik mogu upotrebljavati radi postupanja u skladu s člankom 82. stavkom 2.

Za potrebe drugog podstavka u preuzete pravne obveze uključuju se odgovarajuće odredbe.

Članak 116.

Rokovi plaćanja

1. Plaćanja se izvršavaju u roku od:

   (a) 90 kalendarskih dana za sporazume o doprinosu, ugovore i sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava koji uključuju tehničke usluge ili djelovanja čija je evaluacija posebno složena i čije plaćanje ovisi o odobrenju izvješća ili potvrde;

   (b) 60 kalendarskih dana za sve ostale sporazume o doprinosu, ugovore i sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava čije plaćanje ovisi o odobrenju izvješća ili potvrde;

   (c) 30 kalendarskih dana za sve ostale sporazume o doprinosu, ugovore i sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava.

2. Rok za izvršenje plaćanja uključuje potvrđivanje, odobravanje i plaćanje rashoda.

   Počinje teći od datuma primitka zahtjeva za plaćanje.

3. Zahtjev za plaćanje evidentira ovlaštena služba odgovornog dužnosnika za ovjeravanje što je prije moguće, a smatra se da je zaprimljen na datum na koji je evidentiran.

   Smatra se da je datum plaćanja datum terećenja računa institucije Unije.

   Zahtjev za plaćanje uključuje sljedeće bitne elemente:

   (a) identifikaciju vjerovnika;

   (b) iznos;

   (c) valutu;

   (d) datum.

Elektronički račun u javnoj nabavi uključuje sljedeće bitne elemente:

(a) identifikacijske oznake procesa i računa;

(b) razdoblje koje račun obuhvaća;

(c) podatke o ugovaratelju;

(d) podatke o javnom naručitelju;

(e) podatke o poreznom zastupniku ugovaratelja;

(f) referentni broj ugovora;

(g) podatke o isporuci;

(h) upute za plaćanje;

(i) podatke o odbicima i dodatnim troškovima;

(j) podatke o stavkama računa;

(k) ukupni iznos računa;

(l) raščlanjeni prikaz PDV-a (ovisno o slučaju);

(m) valutu.

Ako nedostaje samo jedan bitan element, zahtjev za plaćanje se odbija.

Vjerovnik se obavješćuje u pisanom obliku o odbijanju i razlozima za odbijanje što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od 30 kalendarskih dana od datuma primitka zahtjeva za plaćanje.

4. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može suspendirati rok za plaćanje ako:

(a) iznos zahtjeva za plaćanje nije dospio; ili

(b) nije dostavljena odgovarajuća popratna dokumentacija.

Ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje primi na znanje informacije koje dovode u pitanje prihvatljivost rashoda iz zahtjeva za plaćanje, on može suspendirati rok za plaćanje kako bi se provjerilo, među ostalim provjerama na licu mjesta, je li rashod prihvatljiv. Preostali rok za plaćanje počinje teći od dana primitka traženih informacija ili revidiranih dokumenata odnosno nakon što se obavi potrebna dodatna provjera, uključujući provjere na licu mjesta.

Dotične vjerovnike obavješćuje se u pisanom obliku o razlozima suspenzije.

5. Osim u slučaju država članica, EIB-a i EIF-a, vjerovnik po isteku rokova iz stavka 1. ima pravo na kamate u skladu sa sljedećim uvjetima:

(a) primjenjuju se kamatne stope iz članka 99. stavka 2.;

(b) kamate se plaćaju za razdoblje koje protekne od sljedećeg kalendarskog dana od dana isteka roka za plaćanje utvrđenog u stavku 1. do dana plaćanja.

Međutim, ako kamate obračunane u skladu s prvim podstavkom iznose 200 EUR ili manje, one se isplaćuju vjerovniku samo na zahtjev podnesen u roku od dva mjeseca od primitka zakašnjelog plaćanja.

6. Svaka institucija Unije podnosi Europskom parlamentu i Vijeću izvješće o poštovanju i suspenziji rokova utvrđenih u stavcima od 1. do 4. ovog članka. Izvješće Komisije prilaže se sažetku godišnjih izvješća o radu iz članka 74. stavka 9.

POGLAVLJE 8.

UNUTARNJI REVIZOR

Članak 117.

Imenovanje unutarnjeg revizora

1. Svaka institucija Unije uspostavlja funkciju unutarnje revizije koja se obavlja u skladu s relevantnim međunarodnim standardima. Unutarnji revizor kojeg imenuje dotična institucija Unije odgovara toj instituciji za potvrđivanje pravilnog funkcioniranja sustavâ i postupaka izvršenja proračuna. Unutarnji revizor ne smije biti dužnosnik za ovjeravanje ni računovodstveni službenik.

2. Za potrebe unutarnje revizije ESVD-a, unutarnji revizor Komisije ima ovlasti provjere u odnosu na voditelje delegacija Unije, koji djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja u skladu s člankom 60. stavkom 2., u vezi s financijskim upravljanjem koje im je dodijeljeno na temelju daljnjeg delegiranja ovlasti.

   Unutarnji revizor Komisije djeluje i kao unutarnji revizor ESVD-a u vezi s izvršenjem dijela proračuna koji se odnosi na ESVD.

3. Svaka institucija Unije imenuje svojeg unutarnjeg revizora u skladu s aranžmanima koje prilagođava svojim posebnim obilježjima i zahtjevima. Svaka institucija Unije obavješćuje Europski parlament i Vijeće o imenovanju svojeg unutarnjeg revizora.

4. Svaka institucija Unije u skladu sa svojim posebnim obilježjima i zahtjevima određuje opseg zadaća svojeg unutarnjeg revizora i detaljno utvrđuje ciljeve i postupke za izvršenje funkcije unutarnje revizije, uz dužno poštovanje međunarodnih standarda unutarnje revizije.

5. Svaka institucija Unije može, na temelju svojih posebnih kompetencija, za unutarnjeg revizora imenovati dužnosnika ili drugog službenika na kojeg se primjenjuje Pravilnik o osoblju i koji je državljanin države članice.

6. Ako dvije ili više institucija Unije imenuju istog unutarnjeg revizora, one poduzimaju potrebne mjere kako bi se unutarnjeg revizora moglo pozvati na odgovornost za njegove radnje kako je utvrđeno u članku 121.

7. Svaka institucija Unije obavješćuje Europski parlament i Vijeće kada njezin unutarnji revizor prestane obavljati svoje dužnosti.

Članak 118.

Ovlasti i dužnosti unutarnjeg revizora

1. Unutarnji revizor savjetuje svoju instituciju Unije o prevladavanju rizika, izdavanjem neovisnih mišljenja o kvaliteti sustava upravljanja i kontrole te izdavanjem preporuka za poboljšanje uvjeta za provedbu operacija i promicanje dobrog financijskog upravljanja.

   Unutarnji revizor odgovoran je posebice za:

   (a) procjenu prikladnosti i djelotvornosti sustavâ unutarnjeg upravljanja te uspješnosti službi u provedbi politika, programâ i djelovanjâ, upozoravanjem na rizike koji su s njima povezani;

(b) procjenu učinkovitosti i djelotvornosti sustava unutarnje kontrole i revizije koji se primjenjuju na svaku operaciju izvršenja proračuna.

2. Unutarnji revizor obavlja svoje dužnosti u vezi sa svim aktivnostima i službama dotične institucije Unije. Unutarnji revizor mora imati potpun i neograničen pristup svim informacijama potrebnima za izvršenje svojih dužnosti, prema potrebi i na licu mjesta, među ostalim u državama članicama i u trećim zemljama.

Unutarnji revizor dužan je uzeti u obzir godišnje izvješće dužnosnikâ za ovjeravanje i sve druge utvrđene informacije.

3. Unutarnji revizor izvješćuje dotičnu instituciju Unije o svojim nalazima i preporukama. Dotična institucija Unije osigurava poduzimanje mjera na temelju preporuka koje proizlaze iz revizija.

Svaka institucija Unije razmatra jesu li preporuke sadržane u izvješćima unutarnjeg revizora prikladne za razmjenu najbolje prakse s drugim institucijama Unije.

4. Unutarnji revizor podnosi dotičnoj instituciji Unije godišnje izvješće o unutarnjoj reviziji u kojem se navodi broj i vrsta provedenih unutarnjih revizija, glavne izdane preporuke i mjere poduzete na temelju tih preporuka.

U tom se godišnjem izvješću o unutarnjoj reviziji navode svi sistemski problemi koje je utvrdilo povjerenstvo uspostavljeno na temelju članka 145., ako izdaje mišljenje iz članka 93.

5. Unutarnji revizor se prilikom sastavljanja izvješća posebno usredotočuje na ukupnu usklađenost s načelom dobrog financijskog upravljanja i uspješnosti te osigurava poduzimanje odgovarajućih mjera s ciljem kontinuiranog poboljšavanja i osnaživanja njihove primjene.

6. Komisija svake godine u okviru postupka davanja razrješnice i u skladu s člankom 319. UFEU-a na zahtjev prosljeđuje svoje godišnje izvješće o unutarnjoj reviziji uz dužno poštovanje zahtjevâ o povjerljivosti.

7. Svaka institucija Unije daje kontaktne podatke svojeg unutarnjeg revizora svakoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja sudjeluje u operacijama rashoda kako bi mu se ta osoba mogla u povjerenju obratiti .

8. Svaka institucija Unije svake godine sastavlja izvješće sa sažetkom u kojem se navode broj i vrsta provedenih unutarnjih revizija, sažetak izdanih preporuka i mjera poduzetih na temelju tih preporuka i prosljeđuje ga Europskom parlamentu i Vijeću, kako je propisano u članku 253.

9. Izvješća i nalazi unutarnjeg revizora kao i izvješće dotične institucije Unije dostupni su javnosti tek nakon što unutarnji revizor potvrdi mjere poduzete za njihovu provedbu.

10. Svaka institucija Unije svojem unutarnjem revizoru osigurava potrebne resurse kako bi mogao pravilno obavljati funkciju unutarnje revizije i dokument koji sadržava detaljan opis zadaća, prava i obveza unutarnjeg revizora.

Članak 119.

Program rada unutarnjeg revizora

1. Unutarnji revizor donosi program rada te ga podnosi dotičnoj instituciji Unije.

2. Svaka institucija Unije može od svojeg unutarnjeg revizora zatražiti provođenje revizija koje nisu uključene u program rada iz stavka 1.

Članak 120.

Neovisnost unutarnjeg revizora

1. Unutarnji revizor potpuno je neovisan u izvršenju svojih revizorskih zadaća. Dotična institucija Unije utvrđuje posebna pravila koja se primjenjuju na unutarnjeg revizora i kojima se jamči potpuna neovisnost unutarnjeg revizora u obavljanju njegovih dužnosti i utvrđuje njegova odgovornost.

2. Unutarnjem revizoru ne smiju se davati nikakve upute niti ga se smije na bilo koji način ograničavati u obavljanju dužnosti koje su mu na temelju njegova imenovanja dodijeljene u skladu s ovom Uredbom.

3. Ako je unutarnji revizor član osoblja, on mora potpuno neovisno obavljati svoje isključive revizorske funkcije i preuzimati odgovornost kako je utvrđeno u Pravilniku o osoblju.

Članak 121.

Odgovornost unutarnjeg revizora

Svojeg unutarnjeg revizora, koji je član osoblja, na odgovornost za njegove radnje može pozvati samo institucija Unije, postupajući u skladu s ovim člankom.

Svaka institucija Unije donosi obrazloženu odluku o otvaranju istrage. Ta se odluka priopćava zainteresiranoj strani. Dotična institucija Unije može, pod svojom izravnom odgovornošću, zadužiti za istragu jednog ili više dužnosnika istog ili višeg razreda od dotičnog člana osoblja. Tijekom istrage saslušava se zainteresirana strana.

Izvješće o istrazi priopćava se zainteresiranoj strani, koju zatim saslušava dotična institucija Unije o predmetu tog izvješća.

Na temelju izvješća i saslušanja, dotična institucija Unije donosi obrazloženu odluku kojom se okončava postupak ili obrazloženu odluku u skladu s člancima 22. i 86. Pravilnika o osoblju te Prilogom IX. tom pravilniku. Odluke kojima se izriču stegovne mjere ili financijske sankcije dostavljaju se zainteresiranoj strani i, u svrhe informiranja, priopćavaju drugim institucijama Unije i Revizorskom sudu.

U vezi s takvim odlukama zainteresirana strana može, u skladu s Pravilnikom o osoblju, pokrenuti postupak pred Sudom Europske unije.

Članak 122.

Postupak pred Sudom Europske unije

Ne dovodeći u pitanje sredstva dopuštena Pravilnikom o osoblju, unutarnji revizor može pokrenuti postupak izravno pred Sudom Europske unije u vezi s bilo kojom radnjom koja se odnosi na obavljanje njegovih dužnosti unutarnjeg revizora. On takav postupak mora pokrenuti u roku od tri mjeseca koji počinje teći od kalendarskog dana njegova saznanja o dotičnoj radnji.

Istrage i saslušanja u takvom postupku provode se u skladu s člankom 91. stavkom 5. Pravilnika o osoblju.

Članak 123.

Odbori za praćenje tijeka unutarnje revizije

1. Svaka institucija Unije uspostavlja odbor za praćenje tijeka unutarnje revizije zadužen za osiguravanje neovisnosti unutarnjeg revizora, praćenje kvalitete unutarnjih revizija i propisno uzimanje u obzir i primjenu u njezinim službama preporuka danih u okviru unutarnje i vanjske revizije.

2. Svaka institucija Unije odlučuje o sastavu odbora za praćenje tijeka unutarnje revizije pri čemu se uzima u obzir njezina organizacijska samostalnost i važnost savjeta neovisnih stručnjaka.

GLAVA V.

ZAJEDNIČKA PRAVILA

POGLAVLJE 1.

PRAVILA KOJA SE PRIMJENJUJU NA IZRAVNO, NEIZRAVNO I PODIJELJENO UPRAVLJANJE

Članak 124.

Područje primjene

Uz iznimku članka 140. upućivanja na pravne obveze iz ove glave tumače se kao upućivanja na pravne obveze, okvirne ugovore i okvirne sporazume o financijskom partnerstvu.

Članak 125.

Oblici doprinosa Unije

1. Doprinosi Unije u okviru izravnog, podijeljenog i neizravnog upravljanja olakšavaju postizanje utvrđenih ciljeva i rezultata politika Unije i mogu biti u bilo kojem od sljedećih oblika:

   (a) financiranje koje nije povezano s troškovima relevantnih operacija, a temelji se na:

      i. ispunjavanju uvjeta utvrđenih u sektorskim pravilima ili odlukama Komisije; ili

      ii. postizanju rezultata, koji se mjere s obzirom na prethodno zadane ključne etape ili na temelju pokazatelja uspješnosti;

   (b) naknade za stvarno nastale prihvatljive troškove;

   (c) jedinični troškovi, koji obuhvaćaju sve ili određene posebne kategorije prihvatljivih troškova koje su unaprijed jasno utvrđene upućivanjem na iznos po jedinici;

   (d) jednokratni iznosi, koji općenito obuhvaćaju sve ili određene posebne kategorije prihvatljivih troškova koje su unaprijed jasno utvrđene;

   (e) financiranje uz primjenu paušalne stope, koje obuhvaća posebne kategorije prihvatljivih troškova koje su unaprijed jasno utvrđene primjenom postotka;

   (f) kombinacija oblika iz točaka od (a) do (e).

   Doprinosi Unije iz prvog podstavka točke (a) ovog stavka utvrđuju se, u okviru izravnog i neizravnog upravljanja, u skladu s člankom 184., sektorskim pravilima ili odlukom Komisije, a u okviru podijeljenog upravljanja u skladu sa sektorskim pravilima. Doprinosi Unije iz prvog podstavka točaka (c), (d) i (e) ovog stavka utvrđuju se, u okviru izravnog i neizravnog upravljanja, u skladu s člankom 184. ili sektorskim pravilima, a u okviru podijeljenog upravljanja u skladu sa sektorskim pravilima.

2. Pri određivanju prikladnog oblika doprinosa, u najvećoj se mogućoj mjeri uzimaju u obzir interesi potencijalnih primatelja i računovodstvene metode.

3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9. izvješćuje o financiranju koje nije povezano s troškovima u skladu sa stavkom 1. prvim podstavkom točkama (a) i (f) ovog članka.

Članak 126.

Međusobno oslanjanje na ocjene

Komisija se može u potpunosti ili djelomično oslanjati na ocjene koje je provela sama ili koje su proveli drugi subjekti, uključujući donatore, ako su takve ocjene provedene u skladu s uvjetima koji su jednakovrijedni uvjetima utvrđenima u ovoj Uredbi za primjenjivi način izvršenja. U tu svrhu, Komisija promiče priznavanje međunarodno prihvaćenih standarda ili međunarodne najbolje prakse.

Članak 127.

Međusobno oslanjanje na revizije

Ne dovodeći u pitanje postojeće mogućnosti za provođenje dodatnih revizija, ako je neovisni revizor proveo reviziju financijskih izvještaja i izvješća u kojima je opisana namjena doprinosa Unije i koja se temelji na međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima kojima se osigurava razumno jamstvo, ta je revizija osnova za opće jamstvo, kako je detaljnije navedeno, ako je to primjereno, u sektorskim pravilima, pod uvjetom da postoje dostatni dokazi o neovisnosti i stručnosti revizora. U tu se svrhu izvješće neovisnog revizora i s njime povezana revizijska dokumentacija na zahtjev stavljaju na raspolaganje Europskom parlamentu, Komisiji, Revizorskom sudu i revizijskim tijelima država članica.

Članak 128.

Korištenje već dostupnih informacija

Da se od osoba i subjekata koji primaju sredstva Unije ne bi više puta tražile iste informacije, koriste se koliko god je moguće informacije koje su već dostupne institucijama Unije, upravljačkim tijelima ili drugim tijelima i subjektima koji izvršavaju proračun.

Članak 129.

Suradnja s ciljem zaštite financijskih interesa Unije

1. Svaka osoba ili subjekt koji prima sredstva Unije mora u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije te, kao uvjet za dobivanje sredstava, dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, EPPO-u u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, OLAF-u, Revizorskom sudu te, ako je to primjereno, odgovarajućim nacionalnim tijelima, za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. U slučaju OLAF-a takva prava uključuju pravo provođenja istraga, uključujući provjere i inspekcije na licu mjesta, u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća[48].

2. Svaka osoba ili subjekt koji primaju sredstva Unije u okviru izravnog i neizravnog upravljanja u pisanom obliku izjavljuju da su suglasni dodijeliti potrebna prava iz stavka 1. i osiguravaju da svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

[48] Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

Članak 130.

Djelomična primjenjivost sustava isključivanja na podijeljeno upravljanje

U kontekstu sredstava Unije koja se isplaćuju u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b) sustav isključivanja se u odnosu na svaku osobu ili subjekt koji podnose zahtjev za ta sredstva Unije ili ih primaju primjenjuje pod uvjetima iz članka 138. stavka 2. ***i članka 277***.

POGLAVLJE 2.

PRAVILA KOJA SE PRIMJENJUJU NA IZRAVNO I NEIZRAVNO UPRAVLJANJE

ODJELJAK 1.

PRAVILA O POSTUPCIMA I UPRAVLJANJU

Članak 131.

Okvirni sporazumi o financijskom partnerstvu

1. Komisija može sklopiti okvirne sporazume o financijskom partnerstvu za dugoročnu suradnju s osobama i subjektima koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ili s korisnicima. Ne dovodeći u pitanje stavak 4. točku (c) ovog članka, okvirni sporazumi o financijskom partnerstvu preispituju se najmanje jednom tijekom trajanja svakog višegodišnjeg financijskog okvira. U okviru tih sporazuma mogu se potpisivati sporazumi o doprinosu ili sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava.

2. Svrha okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu jest olakšati ostvarenje ciljeva politike Unije stabiliziranjem ugovornih uvjeta suradnje. Okvirnim sporazumom o financijskom partnerstvu utvrđuju se oblici financijske suradnje i obuhvaća obveza da se, u posebnim sporazumima potpisanima na temelju okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, utvrde mehanizmi praćenja ostvarenja posebnih ciljeva. U tim sporazumima, na temelju rezultata *ex ante* procjene, navodi se i može li se Komisija osloniti na sustave i postupke osoba ili subjekata koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ili korisnika, uključujući postupke revizije.

3. S ciljem optimiziranja troškova i koristi revizija i lakše koordinacije sporazumi o reviziji ili provjeri mogu se sklapati s osobama ili subjektima koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ili s korisnicima. Takvim sporazumima ne dovode se u pitanje članci 127. i 129.

4. U slučaju da se okvirni sporazumi o financijskom partnerstvu provode s pomoću posebnih bespovratnih sredstava:

   (a) u okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu, uz stavak 2., navode se:

      i. narav predviđenih djelovanja ili programâ rada;

      ii. postupak dodjele posebnih bespovratnih sredstava u skladu s načelima i postupovnim pravilima iz glave VIII.;

   (b) okvirni sporazum o financijskom partnerstvu i sporazum o dodjeli posebnih bespovratnih sredstava, uzimajući ih kao cjelinu, moraju ispunjavati zahtjeve iz članka 204.;

(c) okvirno financijsko partnerstvo ne smije trajati duže od četiri godine osim u valjano opravdanim slučajevima, što se jasno naznačuje u godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9.;

(d) okvirni sporazum o financijskom partnerstvu provodi se u skladu s načelima transparentnosti i jednakog postupanja prema podnositeljima zahtjeva;

(e) u pogledu programiranja, *ex ante* objave i dodjele, okvirni sporazum o financijskom partnerstvu tretira se kao bespovratna sredstva;

(f) posebna bespovratna sredstva koja se temelje na okvirnom financijskom partnerstvu podliježu postupcima *ex post* objave utvrđenima u članku 38.

5. U okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu, koji se provodi s pomoću posebnih bespovratnih sredstava, može se predvidjeti oslanjanje na sustave i postupke korisnika u skladu sa stavkom 2. ovog članka ako su ti sustavi i postupci ocijenjeni u skladu s člankom 157. stavcima 2., 3. i 4. U takvom se slučaju ne primjenjuje članak 199. stavak 1. prvi podstavak točka (d). Ako Komisija pozitivno ocijeni korisnikove postupke za osiguravanje financiranja trećim stranama iz članka 157. stavka 4. prvog podstavka točke (d), ne primjenjuju se članci 207. i 208.

6. U slučaju okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu koji se provodi s pomoću posebnih bespovratnih sredstava, prije potpisivanja okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu provodi se provjera financijske i operativne sposobnosti iz članka 201. Komisija se može osloniti na jednakovrijednu provjeru financijske i operativne sposobnosti koju su proveli drugi donatori.

7. U slučaju okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu koji se provodi s pomoću sporazumâ o doprinosu, odredbe okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu i sporazuma o doprinosu, uzimajući ih kao cjelinu, moraju ispunjavati zahtjeve iz članka 129. i članka 158. stavka 7.

Članak 132.

Suspenzija, prekid i smanjenje

1. Ako se u postupku dodjele utvrde nepravilnosti ili prijevara, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje suspendira postupak te može poduzeti sve potrebne mjere, uključujući poništenje postupka. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odmah obavješćuje OLAF o slučajevima u kojima se sumnja na nepravilnosti ili prijevaru.

2. Ako se nakon dodjele utvrdi da je u postupku dodjele bilo nepravilnosti ili da je počinjena prijevara, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje***, osim u propisno opravdanim slučajevima, mora poduzeti jednu od sljedećih radnji***:

   (a) odbiti preuzeti pravnu obvezu ili poništiti dodjelu nagrade;

   (b) suspendirati plaćanja ili isporuku;

   (c) suspendirati izvršenje pravne obveze;

   (d) ako je to primjereno, raskinuti pravnu obvezu u cijelosti ili u odnosu na jednog ili više primatelja.

3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može suspendirati plaćanja, isporuku ili izvršenje pravne obveze u sljedećim slučajevima:

   (a) ako se utvrdi da je u postupku izvršenja pravne obveze bilo nepravilnosti, da je počinjena prijevara ili da su prekršene obveze;

(b) ako je potrebno provjeriti je li doista došlo do navodnih nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza;

(c) ako je zbog nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza dovedena u pitanje pouzdanost ili djelotvornost sustava unutarnje kontrole osobe ili subjekta koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ili zakonitost i pravilnost temeljnih transakcija.

Ako se postojanje navodnih nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza iz prvog podstavka točke (b) ne potvrdi, izvršenje ili plaćanja ili isporuka nastavljaju se što je prije moguće.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može raskinuti pravnu obvezu u cijelosti ili u odnosu na jednog ili više primatelja u slučajevima iz prvog podstavka točaka (a) i (c).

4. Uz poduzimanje mjera iz stavka 2. ili 3. odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može smanjiti iznos bespovratnih sredstava, nagrade, doprinosa iz sporazuma o doprinosu, nefinancijske donacije ili cijene koja se treba platiti prema ugovoru razmjerno težini nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza, uključujući slučajeve u kojima dotične aktivnosti nisu provedene ili su provedene loše, djelomično ili sa zakašnjenjem.

U slučaju financiranja iz članka 125. stavka 1. prvog podstavka točke (a) odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može razmjerno smanjiti iznos doprinosa ako su rezultati bili loši, ako su ostvareni samo djelomično ili sa zakašnjenjem ili ako uvjeti nisu ispunjeni.

5. Stavak 2. točke (b), (c) i (d) i stavak 3. ne primjenjuju se na podnositelje zahtjeva u natječajima za nagrade.

Članak 133.

Primateljeva obveza čuvanja evidencije te ažuriranja poštanskih i elektroničkih adresa

1. Primatelji čuvaju evidenciju i popratnu dokumentaciju, uključujući evidenciju statističkih i drugih podataka koji se odnose na financiranje, kao i evidenciju i dokumente u elektroničkom obliku, pet godina nakon isplate preostalog iznosa ili, u izostanku takve isplate, transakcije. Za iznos financiranja do najviše 60 000 EUR taj je rok tri godine.

2. Evidencija i dokumenti koji se odnose na revizije, žalbe, sudske sporove ili potraživanja u vezi s pravnim obvezama ili koji se odnose na istrage OLAF-a čuvaju se do zaključenja takvih revizija, žalbi, sudskih sporova, potraživanja ili istraga. Obveza čuvanja evidencija i dokumenata koji se odnose na istrage OLAF-a počinje se primjenjivati čim se primatelja obavijesti o tim istragama.

3. Evidencija i dokumenti čuvaju se ili kao izvornici ili kao ovjerene preslike izvornika, ili na općeprihvaćenim nosačima podataka na kojima se čuvaju elektroničke verzije izvornih dokumenata ili dokumenti koji postoje samo u elektroničkom obliku. Ako postoje elektroničke verzije, izvornici se ne zahtijevaju ako ti dokumenti ispunjavaju primjenjive pravne zahtjeve da bi ih se moglo smatrati istovjetnima izvorniku i pouzdano upotrebljavati za potrebe revizije.

4. Primatelji obavješćuju dužnosnika za ovjeravanje o svakoj promjeni svoje poštanske i elektroničke adrese. Ta se obveza nastavlja primjenjivati u razdoblju od pet godina nakon isplate preostalog iznosa ili, u izostanku takve isplate, nakon transakcije. Za iznos financiranja do najviše 60 000 EUR taj je rok tri godine.

Članak 134.

Kontradiktorni postupak i pravna sredstva

1. Prije donošenja bilo kakve mjere koja negativno utječe na prava sudionika ili primatelja odgovorni dužnosnik za ovjeravanje osigurava da sudionik ili primatelj dobije priliku da dostavi svoja opažanja.

   Prvi podstavak ovog stavka ne primjenjuje se na postupke dodjele, osim ako je sudionik odbijen na temelju članka 143. stavka 1. prvog podstavka točaka (b) ili (c).

2. Ako mjera dužnosnika za ovjeravanje negativno utječe na prava sudionika ili primatelja, akt o donošenju te mjere sadržava naznaku raspoloživih sredstava za osporavanje navedenog akta u upravnim i sudskim postupcima.

Članak 135.

Subvencionirane kamatne stope i subvencionirane naknade za jamstva

1. Subvencionirane kamatne stope i subvencionirane naknade za jamstva osiguravaju se u skladu s glavom X. ako ih se u okviru jedne mjere kombinira s financijskim instrumentima.

2. Ako se subvencionirane kamatne stope i subvencionirane naknade za jamstva ne kombiniraju u okviru jedne mjere s financijskim instrumentima, mogu se osigurati u skladu s glavom VI. ili glavom VIII.

Članak 136.

Zaštita sigurnosti i javnog poretka

1. Uvjeti sudjelovanja u Unijinim postupcima dodjele moraju biti usklađeni sa svim njezinim međunarodnim obvezama i obvezama u pogledu pristupa tržištu koje je Unija preuzela u međunarodnim sporazumima i ne smiju nepropisno ograničavati tržišno natjecanje.

2. Prema potrebi i u propisno opravdanim slučajevima, Komisija u odlukama o financiranju iz članka 110. navodi da određeni postupci dodjele utječu na sigurnost ili javni poredak, osobito kad se to odnosi na stratešku imovinu i interese Unije ili njezinih država članica, što uključuje zaštitu cjelovitosti digitalne infrastrukture, komunikacijskih i informacijskih sustava te s time povezanih lanaca opskrbe. Ako se u skladu s člankom 110. stavkom 1. drugim podstavkom ne zahtijeva odluka o financiranju, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje to navodi u dokumentaciji koja se odnosi na postupak dodjele.

3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može radi zaštite sigurnosti i javnog poretka utvrditi posebne uvjete koji se primjenjuju na postupke dodjele i pravne obveze iz članka 124. Svi uvjeti podliježu stavcima 1. i 2. ovog članka i strogo su ograničeni na ono što je potrebno za zaštitu sigurnosti i javnog poretka Unije i/ili njezinih država članica.

   Na sudjelovanje u postupcima dodjele i na ukupni vijek trajanja pravne obveze koja iz njih proizlazi mogu se primijeniti posebni uvjeti koji se mogu odnositi na sljedeće:

   (a) subjekt, osobito na kriterije pristupa postupku ili prihvatljivosti na temelju zemlje poslovnog nastana sudionika, uključujući ugovaratelja ili korisnika te povezane subjekte i sve podugovaratelje, kao i na temelju izravne ili neizravne kontrole koju nad bilo kojim od tih sudionika imaju javni ili privatni subjekti treće zemlje;

   (b) aktivnost, osobito na temelju zemlje podrijetla opreme, robe, isporuka ili usluga, kao i na temelju mjesta obavljanja, koje može biti ograničeno na države članice;

(c) dodatne sigurnosne zahtjeve za subjekte i aktivnosti, a osobito uvjete na temelju procjene sigurnosnih rizika opreme, robe, isporuka ili usluga, proizvođača, ugovaratelja, korisnika, povezanih subjekata ili podugovaratelja.

ODJELJAK 2.

SUSTAV RANOG OTKRIVANJA I ISKLJUČENJA

Članak 137.

Zaštita financijskih interesa Unije otkrivanjem rizika, isključenjem i izricanjem financijskih sankcija

1. Kako bi se zaštitili financijski interesi Unije, Komisija uspostavlja sustav ranog otkrivanja i isključenja te upravlja njime.

Svrha je takvog sustava olakšati:

(a) rano otkrivanje osoba ili subjekata iz stavka 2. koji predstavljaju rizik za financijske interese Unije;

(b) isključenje osoba ili subjekata iz stavka 2. koji se nalaze u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1.;

(c) određivanje financijske sankcije primatelju na temelju članka 140.

2. U okviru izravnog i neizravnog upravljanja, sustav ranog otkrivanja i isključenja primjenjuje se na:

(a) sudionike i primatelje;

(b) subjekte na čiju se sposobnost natjecatelj ili ponuditelj namjerava osloniti ili podugovaratelje ugovaratelja;

(c) sve osobe ili subjekte koji primaju sredstva Unije ako se proračun izvršava na temelju članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) i članka 157. stavka 4. na temelju informacija dostavljenih u skladu s člankom ***158. stavkom 7.***;

(d) izdavatelje jamstva;

(e) sudionike ili primatelje o kojima su subjekti koji izvršavaju proračun u skladu s člankom 63. dostavili informacije, kako su ih prenijele države članice u skladu sa sektorskim pravilima, u skladu s člankom 144. stavkom 2. točkom (d);

(f) sponzore iz članka 26.;

(g) stvarne vlasnike i sve povezane subjekte ▌***isključenog*** subjekta iz članka 138. stavka 6.;

(h) fizičke osobe iz članka 138. stavka 5. prvog podstavka točaka od (a) do (c);

(i) sve osobe ili subjekte koji primaju sredstva u bilo kojem obliku, uključujući bespovratnu financijsku potporu ili zajmove ili oboje, ako se proračun izvršava s državama članicama u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a), pri čemu se primjenjuje članak 138. stavak 2.

Za potrebe prvog podstavka podtočke (i) osobe ili subjekti koji primaju sredstva uključuju krajnje primatelje sredstava, ugovaratelje, podugovaratelje i stvarne vlasnike.

Time se ne dovode u pitanje članak 157. stavak 7. ni pravila utvrđena u sporazumima o doprinosu, sporazumima o financiranju i sporazumima o jamstvu u slučaju osoba ili subjekata koji primaju sredstva Unije kad se proračun izvršava u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c).

U slučaju podijeljenog upravljanja sustav isključivanja primjenjuje se na:

(a) sve osobe ili subjekte koji podnesu zahtjev za sredstva iz određenog programa u okviru podijeljenog upravljanja, koji su odabrani za dodjelu takvih sredstava ili ih primaju;

(b) subjekte na čiju se sposobnost osoba ili subjekt iz točke (a) namjerava osloniti ili na podugovaratelje te osobe ili subjekta;

(c) stvarne vlasnike i ***sve*** povezane subjekte ▌***isključenog*** subjekta iz ***članka 138. stavka 6.***;

3. Odluku o unošenju informacija o ranom otkrivanju rizika iz stavka 1. drugog podstavka točke (a) ovog članka o isključenju osoba ili subjekata iz stavka 2. i/ili izricanju financijske sankcije primatelju donosi odgovorni dužnosnik za ovjeravanje. Informacije o takvim odlukama unose se u bazu podataka iz članka 144. stavka 1. Ako se takve odluke donose na temelju članka 138. stavka 5., informacije unesene u bazu podataka obuhvaćaju informacije o osobama iz tog stavka.

4. Odluka o isključenju osoba ili subjekata iz stavka 2. ovog članka ili izricanju financijskih sankcija primatelju mora se temeljiti na pravomoćnoj presudi ili, u situacijama za isključenje iz članka 138. stavka 1., na konačnoj upravnoj odluci, ili na preliminarnoj pravnoj ocjeni povjerenstva iz članka ***135.*** u situacijama iz članka 138. stavka 3. kako bi se osigurala centralizirana procjena tih situacija. U slučajevima iz članka 143. stavka 1. odgovorni dužnosnik za ovjeravanje sudioniku odbija sudjelovanje u određenom postupku dodjele.

Ne dovodeći u pitanje članak 138. stavak 7., odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može donijeti odluku o isključenju sudionika ili primatelja i/ili o izricanju financijske sankcije primatelju te odluku o objavi povezanih informacija, na temelju preliminarne ocjene kako je navedeno u članku 138. stavku 3., tek nakon što pribavi preporuku povjerenstva iz članka ***142***.

Članak 138.

Kriteriji za isključenje i odluke o isključenju

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje isključuje osobu ili subjekt iz članka 137. stavka 2. iz sudjelovanja u postupcima dodjele uređenima ovom Uredbom ili izvršenja sredstava Unije u sljedećim situacijama za isključenje:

   (a) osoba ili subjekt je u stečaju, podliježe postupku u slučaju nesolventnosti ili postupku likvidacije, njegovom imovinom upravlja upravitelj ili sud, u nagodbi je s vjerovnicima, poslovne aktivnosti su mu suspendirane ili se nalazi u bilo kakvoj analognoj situaciji koja proizlazi iz sličnog postupka predviđenog pravom Unije ili nacionalnim pravom;

(b) pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno je da osoba ili subjekt krši svoje obveze plaćanja poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje u skladu s primjenjivim pravom;

(c) pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno je da je osoba ili subjekt kriv za tešku povredu dužnosti zbog kršenja primjenjivih zakona ili drugih propisa ili etičkih normi profesije kojoj osoba ili subjekt pripada ili zbog protupravnog postupanja koje utječe na njegovu profesionalnu vjerodostojnost ako takvo postupanje upućuje na protuzakonitu namjeru ili krajnju nepažnju, uključujući osobito bilo što od sljedećeg:

i. netočno prikazivanje informacija, s namjerom ili iz nepažnje, koje su potrebne kako bi se potvrdilo da ne postoji osnova za isključenje ili da su ispunjeni kriteriji prihvatljivosti ili kriteriji za odabir ili pri izvršenju pravne obveze;

ii. dogovaranje s drugim osobama ili subjektima s ciljem narušavanja tržišnog natjecanja;

iii. kršenje pravâ intelektualnog vlasništva;

iv. nepropisan utjecaj ili pokušaj da se nepropisno utječe na postupak odlučivanja radi pribavljanja sredstava Unije iskorištavanjem, putem lažnog predstavljanja, sukoba interesâ koji uključuje bilo kojeg financijskog izvršitelja ili drugu osobu iz članka 61. stavka 1.;

v. pokušaj da osoba ili subjekt pribavi povjerljive informacije zahvaljujući kojima bi imao nepoštenu prednost u postupku dodjele;

vi. poticanje na diskriminaciju, mržnju ili nasilje nad skupinom osoba ili članom određene skupine ***ili slične aktivnosti koje su u suprotnosti s vrijednostima na kojima se Unija temelji i koje su utvrđene u članku 2. UEU-a,*** ako takva povreda dužnosti utječe na integritet osobe ili subjekta, što negativno utječe na izvršenje pravne obveze ili je konkretna prijetnja njezinu izvršenju;

(d) pravomoćnom presudom utvrđeno je da je osoba ili subjekt kriv za bilo što od sljedećeg:

i. prijevaru, u smislu članka 3. Direktive (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća[49] i članka 1. Konvencije o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica, sastavljene Aktom Vijeća od 26. srpnja 1995.[50];

[49] Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

[50] SL C 316, 27.11.1995., str. 48.

ii. primanje mita i davanje mita kako su definirani u članku 4. stavku 2. Direktive (EU) 2017/1371 ili davanje mita u smislu članka 3. Konvencije o borbi protiv korupcije koja uključuje dužnosnike Europskih zajednica ili dužnosnike država članica Europske unije, sastavljene Aktom Vijeća od 26. svibnja 1997.[51], ili postupanje iz članka 2. stavka 1. Okvirne odluke Vijeća 2003/568/PUP[52], ili korupciju kako je definirana u drugim primjenjivim propisima;

iii. postupanje vezano uz zločinačku organizaciju, kako je navedeno u članku 2. Okvirne odluke Vijeća 2008/841/PUP[53];

iv. pranje novca ili financiranje terorizma u smislu članka 1. stavaka 3., 4. i 5. Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća[54];

v. kaznena djela terorizma ili kaznena djela povezana s terorističkim aktivnostima, kako su definirana u člancima od 3. do 12. Direktive (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća[55], ili poticanje, pomaganje, potpora ili pokušaj počinjenja takvih kaznenih djela, kako je navedeno u članku ***14.*** te ***direktive***;

---

51 SL C 195, 25.6.1997., str. 1.

52 Okvirna odluka Vijeća 2003/568/PUP od 22. srpnja 2003. o borbi protiv korupcije u privatnom sektoru (SL L 192, 31.7.2003., str. 54.).

53 Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008., str. 42.).

54 Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (SL L 141, 5.6.2015., str. 73.).

55 Direktiva (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o suzbijanju terorizma i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP i o izmjeni Odluke Vijeća 2005/671/PUP (SL L 88, 31.3.2017., str. 6.).

vi. dječji rad ili druga kaznena djela u vezi s trgovanjem ljudima iz članka 2. Direktive 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća[56];

(e) osoba ili subjekt pokazao je znatne nedostatke pri ispunjavanju glavnih obveza pri izvršenju pravne obveze koja se financira iz proračuna, što je:

i. dovelo do preuranjenog prestanka pravne obveze;

ii. dovelo do primjene ugovornih kazni ili drugih ugovornih sankcija; ili

iii. otkriveno nakon provjera, revizija ili istraga dužnosnika za ovjeravanje, OLAF-a**,** Revizorskog suda ***ili EPPO-a***;

(f) pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno je da je osoba ili subjekt počinio nepravilnost u smislu članka 1. stavka 2. Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95[57];

(g) pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno je da je osoba ili subjekt osnovao subjekt u drugoj jurisdikciji kako bi izbjegao fiskalne, socijalne ili bilo koje druge pravne obveze***, uključujući obveze povezane s radničkim pravima, zapošljavanjem i radnim uvjetima,*** u jurisdikciji u kojoj se nalazi njegovo sjedište, središnja uprava ili glavno mjesto poslovanja;

---

56 Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP (SL L 101, 15.4.2011., str. 1.).

57 Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

(h) pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno je da je subjekt osnovan s ciljem iz točke (g);

(i) subjekt ili osoba ***namjerno i bez odgovarajućeg obrazloženja*** odbija istragu, provjeru ili reviziju koju obavlja dužnosnik za ovjeravanje, njegov predstavnik ili revizor, OLAF, EPPO ili Revizorski sud. Smatra se da osoba ili subjekt odbija istragu, provjeru ili reviziju ako poduzima radnje čiji je cilj ili učinak spriječiti, onemogućiti ili odgoditi radnje potrebne za provođenje istrage, provjere ili revizije. Takve radnje osobito uključuju ▌ uskraćivanje potrebnog pristupa svojim prostorijama ili drugim područjima koja se koriste u poslovne svrhe, prikrivanje ili odbijanje otkrivanja informacija ili pružanja lažnih informacija.

2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje isključuje osobu ili subjekt iz članka 137. stavka 2. prvog podstavka točke (i) i četvrtog podstavka točaka(a), (b) i (c) ako se ta osoba ili subjekt nalazi u jednoj ili više situacija za isključenje iz stavka 1. točke (c) podtočke iv. ili točke (d) ovog članka. Ako ne postoji pravomoćna presuda ili konačna upravna odluka, ta se odluka donosi na temelju preliminarne pravne ocjene postupanja iz tih točaka, uzimajući u obzir utvrđene činjenice ili druge nalaze iz stavka 3. četvrtog podstavka točaka (a) i (d) ovog članka, sadržane u preporuci povjerenstva iz članka 145.

Povjerenstvo iz točke 145. prije donošenja preliminarne pravne ocjene omogućuje državama članicama da dostave svoja opažanja ***u vezi s postupkom iz stavka 3. ovog članka***.

Ne dovodeći u pitanje članak 63. stavak 2., države članice osiguravaju da se zahtjevi za plaćanja koji se odnose na osobu ili subjekt koji se nalaže u situaciji za isključenje utvrđenoj u skladu sa stavkom 1. ovog članka ne podnose Komisiji radi nadoknade.

3. Ako ne postoji pravomoćna presuda ili, ako je to primjenjivo, konačna upravna odluka u slučajevima iz stavka 1. točaka (c), (d), (f), (g) i (h) ovog članka ili u slučaju iz stavka 1. točaka (e) i (i) ovog članka, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje isključuje osobu ili subjekt iz članka 137. stavka 2. na temelju preliminarne pravne ocjene postupanja iz tih točaka, uzimajući u obzir utvrđene činjenice ili druge nalaze sadržane u preporuci povjerenstva iz članka 145.

Preliminarnom ocjenom iz prvog podstavka ovog stavka ne prejudicira se ocjenjivanje postupanja dotične osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. koje u skladu s nacionalnim pravom provode nadležna tijela država članica. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje nakon obavijesti o pravomoćnoj presudi ili konačnoj upravnoj odluci bez odgode preispituje svoju odluku o isključenju osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. i/ili o izricanju financijske sankcije primatelju. Ako pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom nije određeno trajanje isključenja, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje određuje to trajanje na temelju utvrđenih činjenica i nalaza te uzimajući u obzir preporuku povjerenstva iz članka 145.

Ako je takvom pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno da osoba ili subjekt iz članka 137. stavka 2. nisu krivi za postupanje na koje se primjenjuje preliminarna pravna ocjena i na temelju kojeg su ta osoba ili subjekt bili isključeni, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje bez odgode okončava to isključenje i/ili nadoknađuje, po potrebi, svaku izrečenu financijsku sankciju.

Činjenice i nalazi iz prvog podstavka u prvom redu uključuju:

(a) činjenice utvrđene u kontekstu revizija ili istraga koje provodi EPPO u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, Revizorski sud, OLAF ili unutarnji revizor, ili bilo koje druge provjere, revizije ili kontrole za čiju je provedbu odgovoran dužnosnik za ovjeravanje;

(b) upravne odluke koje nisu konačne, a koje mogu uključivati stegovne mjere koje izriče nadležno nadzorno tijelo odgovorno za provjeru primjene normi profesionalne etike;

(c) činjenice iz odluka osoba i subjekata koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c);

(d) informacije koje u skladu s člankom 144. stavkom 2. točkom (d) dostave subjekti koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b), ***osobito*** činjenice i nalaze utvrđene u kontekstu ***konačne presude ili konačne upravne odluke*** na nacionalnoj razini o postojanju situacija za isključenje iz stavka 1. točke (c) podtočke iv. ili točke (d) ovog članka;

(e) odluke Komisije u vezi s kršenjem prava Unije o tržišnom natjecanju ili nacionalnog nadležnog tijela u vezi s kršenjem prava Unije ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja.

4. Svaka odluka koju odgovorni dužnosnik za ovjeravanje donese na temelju članaka od 137. do 144. ili, ako je to primjenjivo, svaka preporuka povjerenstva iz članka 145., donose se u skladu s načelom proporcionalnosti, posebno uzimajući u obzir:

(a) ozbiljnost situacije, uključujući učinak na financijske interese Unije i njezin ugled;

(b) vrijeme koje je proteklo od relevantnog postupanja;

(c) trajanje postupanja i njegovu opetovanost;

(d) je li postupanje uključivalo namjeru ili stupanj nepažnje;

(e) u slučajevima iz stavka 1. točke (b) je li riječ o ograničenom iznosu;

(f) sve ostale olakotne okolnosti, primjerice:

i. u kojoj je mjeri dotična osoba ili subjekt iz članka 137. stavka 2. surađivao s relevantnim nadležnim tijelom i doprinio istrazi, kako to priznaje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje; ili

ii. objava situacije za isključenje izjavom iz članka 139. stavka 1.; ili

iii. mjere koje su države članice poduzele protiv osobe ili subjekta u skladu s člankom 63. stavkom 2.

5. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje osobu ili subjekt iz članka 137. stavka 2. isključuje u sljedećim slučajevima:

(a) ako se fizička ili pravna osoba koja je član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. ili koja ima ovlasti zastupanja, donošenja odluka ili kontrole u odnosu na tu osobu ili subjekt nalazi u jednoj ili više situacija iz stavka 1. točaka od (c) do (i) ovog članka;

(b) ako se fizička ili pravna osoba koja preuzima neograničenu odgovornost za dugove osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. nalazi u jednoj ili više situacija iz stavka 1. točaka (a) ili (b) ovog članka;

(c) ako se fizička osoba koja je ključna za dodjelu ili za izvršenje pravne obveze nalazi u jednoj ili više situacija iz stavka 1. točaka od (c) do (i) ovog članka.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje osigurava isključenje fizičke osobe koja se nalazi u jednoj ili više situacija iz prvog podstavka.

6. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može po isključenju osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. prvog podstavka točaka od (a) do (f) te (h) i (***i***) isključiti i stvarnog vlasnika ili sve povezane subjekte isključenog subjekta ili im izreći financijsku sankciju. Pri svakoj odluci odgovornog dužnosnika za ovjeravanje ili, ako je to primjenjivo, u svim preporukama povjerenstva iz članka 145. uzima se u obzir:

(a) je li isključeni subjekt funkcionalno neovisan od svojeg povezanog subjekta i stvarnog vlasnika;

(b) da povreda dužnosti isključenog subjekta nije posljedica neprovođenja nadzora ili odgovarajućih kontrola;

(c) je li isključeni subjekt donio poslovnu odluku bez utjecaja povezanog subjekta ili stvarnog vlasnika.

7. U slučajevima iz stavka 3. ovog članka odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može privremeno isključiti osobu ili subjekt iz članka 137. stavka 2. bez prethodne preporuke povjerenstva iz članka 145. ako bi sudjelovanje te osobe ili subjekta u postupku dodjele ili odabir te osobe ili subjekta za izvršenje sredstava Unije ozbiljno i neposredno ugrozilo financijske interese Unije. U takvim slučajevima odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odmah upućuje predmet povjerenstvu iz članka 145. i donosi konačnu odluku najkasnije 14 dana nakon što zaprimi preporuku povjerenstva.

8. Zahtjev za preporuku povjerenstva iz članka 145. može se na zahtjev dužnosnika za ovjeravanje i ako okolnosti slučaja tako nalažu obraditi po ubrzanom postupku, ne dovodeći pritom u pitanje pravo na saslušanje dotične osobe ili subjekta.

9. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, uzimajući u obzir, ako je to primjenjivo, preporuku povjerenstva iz članka 145., ne isključuje osobu ili subjekt iz članka 137. stavka 2. iz sudjelovanja u postupku dodjele ili odabira osoba ili subjekata za izvršenje sredstava Unije:

   (a) ako su korektivne mjere iz stavka ***10.*** ovog članka koje su osoba ili subjekt poduzeli dostatne za dokazivanje njihove pouzdanosti. Ova se točka ne primjenjuje u slučaju iz stavka 1. točke (d) ovog članka;

   (b) ako je neophodno osigurati kontinuitet pružanja usluga tijekom ograničenog razdoblja i do donošenja korektivnih mjera utvrđenih u stavku 7. ovog članka;

   (c) ako bi takvo isključenje bilo neproporcionalno na temelju kriterija iz stavka 3. ovog članka.

Osim toga, stavak 1. točka (a) ovog članka ne primjenjuje se u slučaju nabave robe pod posebno povoljnim uvjetima od dobavljača koji trajno likvidira svoje poslovanje ili upravitelja u postupku u slučaju nesolventnosti, u slučaju nagodbe s vjerovnicima ili u sličnom postupku koji se provodi u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.

U slučajevima neisključenja iz prvog i drugog podstavka ovog stavka odgovorni dužnosnik za ovjeravanje navodi razloge za neisključenje osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. i o njima obavješćuje povjerenstvo iz članka 145.

10. Korektivne mjere iz stavka ***9.*** prvog podstavka točke (a) osobito uključuju:

(a) mjere za utvrđivanje uzroka situacija za isključenje i konkretne tehničke, organizacijske i kadrovske mjere u relevantnom području poslovanja ili aktivnosti osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. prikladne za ispravljanje postupanja te sprečavanje njegova ponavljanja;

(b) dokaz da su osoba ili subjekt iz članka 137. stavka 2. poduzeli mjere kako bi se nadoknadila ili popravila šteta ili negativni učinak za financijske interese Unije koji su rezultat temeljnih činjenica koje su dovele do situacije za isključenje;

(c) dokaz da su osoba ili subjekt iz članka 137. stavka 2. platili sve novčane kazne koje je izreklo nadležno tijelo ili sve poreze ili doprinose za socijalno osiguranje iz stavka 1. točke (b) ovog članka ili osigurali njihovo plaćanje.

Ne dovodeći u pitanje ocjenu odgovornog dužnosnika za ovjeravanje ili povjerenstva iz članka 145., osoba ili subjekt dostavljaju korektivne mjere koje je ocijenio vanjski neovisni revizor odnosno koje se prema odluci nacionalnog tijela ili tijela Unije smatraju dostatnima.

11. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, uzimajući u obzir, ako je to primjenjivo, revidiranu preporuku povjerenstva iz članka 145., bez odgode preispituje svoju odluku o isključenju osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. po službenoj dužnosti ili na zahtjev te osobe ili subjekta, ako su ta osoba ili subjekt poduzeli korektivne mjere dostatne za dokazivanje njihove pouzdanosti ili su dostavili nove elemente kojima se dokazuje da više nisu u situaciji za isključenje iz stavka 1. ovog članka.

12. U slučaju iz članka 137. stavka 2. točke (b) odgovorni dužnosnik za ovjeravanje zahtijeva da natjecatelj ili ponuditelj zamijeni subjekt ili podugovaratelja na čiju se sposobnost namjerava osloniti, a koji se nalazi u situaciji za isključenje iz stavka 1. ovog članka.

Članak 139.

Izjava i dokazi o nepostojanju situacije za isključenje

1. Sudionik prijavljuje nalazi li se u jednoj od situacija iz članka 138. stavka 1. i članka 143. stavka 1. te, ako je to primjenjivo, je li poduzeo neku od korektivnih mjera iz članka 139. stavka 9. prvog podstavka točke (a).

   Sudionik prijavljuje i nalaze li se sljedeće osobe ili subjekti u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. točaka od (c) do (h):

   (a) fizičke ili pravne osobe koje su članovi upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela sudionika ili koje imaju ovlasti zastupanja, donošenja odluka ili kontrole u odnosu na tog sudionika;

(b) sudionikovi stvarni vlasnici, kako su definirani u članku 3. točki 6. Direktive (EU) 2015/849.

Sudionik ili primatelj bez odgode obavješćuju odgovornog dužnosnika za ovjeravanje o svakoj promjeni situacija koje su prijavljene.

Ako je to primjereno, natjecatelj ili ponuditelj dostavlja iste izjave iz prvog i drugog podstavka, koje je potpisao podugovaratelj ili bilo koji subjekt na čiju se sposobnost namjeravaju osloniti, ovisno o slučaju.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ne zahtijeva izjave iz prvog i drugog podstavka ako su takve izjave već bile dostavljene za potrebe nekog drugog postupka dodjele, pod uvjetom da se situacija nije promijenila i da od datuma izdavanja izjave nije prošlo više od godinu dana.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može odustati od primjene zahtjevâ iz prvog i drugog podstavka u slučaju ***bespovratnih sredstva vrlo male vrijednost i*** ugovorâ vrlo male vrijednosti čija vrijednost ne premašuje ***iznose*** iz ***članka 2. stavka 75. i*** točke 14.4. Priloga I.

2. Kad god to odgovorni dužnosnik za ovjeravanje zatraži i ako je to potrebno za osiguravanje pravilnog vođenja postupka, sudionik, podugovaratelj ili subjekt na čiju se sposobnost natjecatelj ili ponuditelj namjeravaju osloniti dostavljaju:

(a) odgovarajuće dokaze da nisu u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1.;

(b) informacije o fizičkim ili pravnim osobama koje su članovi upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela sudionika ili koje imaju ovlasti zastupanja, donošenja odluka ili kontrole u odnosu na tog sudionika, uključujući osobe i subjekte u strukturi vlasništva i kontrole i stvarne vlasnike, te odgovarajuće dokaze da ni jedna od tih osoba nije u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. točaka od (c) do (f);

(c) odgovarajuće dokaze da fizičke ili pravne osobe koje preuzimaju neograničenu odgovornost za dugove tog sudionika nisu u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. točke (a) ili (b).

3. Ako je to primjenjivo i u skladu s nacionalnim pravom, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje kao odgovarajući dokaz da sudionik ili subjekt iz stavka 2. nije u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. točaka (a), (c), (d), (f) (g) i (h) može prihvatiti nedavno izdani izvadak iz sudske evidencije ili, ako to nije moguće, jednakovrijedan dokument koji je nedavno izdalo sudsko ili upravno tijelo u zemlji njegova poslovnog nastana, kojim se dokazuje da su ti zahtjevi ispunjeni.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje kao odgovarajući dokaz da sudionik ili subjekt iz stavka 2. nije u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. točaka (a) i (b) može prihvatiti potvrdu koju je nedavno izdalo nadležno tijelo zemlje poslovnog nastana. Ako se takve vrste potvrda ne izdaju u zemlji njegova poslovnog nastana, sudionik može dostaviti izjavu danu pod prisegom pred pravosudnim tijelom ili javnim bilježnikom ili, ako to nije moguće, svečanu izjavu pred upravnim tijelom ili kvalificiranim strukovnim tijelom u zemlji svojeg poslovnog nastana.

4. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje izuzima sudionika ili subjekt iz stavka 2. od obveze dostavljanja dokaza u vidu dokumenata iz stavaka 2. i 3.:

   (a) ako može besplatno pristupiti takvim dokazima u nacionalnoj bazi podataka;

   (b) ako su ti dokazi već dostavljeni za potrebe drugog postupka i pod uvjetom da su svi dostavljeni dokumenti još valjani te da od datuma njihova izdavanja nije prošlo više od godinu dana;

   (c) ako potvrdi da je takve dokaze materijalno nemoguće dostaviti.

5. Stavci od 1. do 4. ovog članka ne primjenjuju se na osobe i subjekte koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ili na tijela Unije iz članaka 70. i 71.

   Za financijske instrumente i proračunska jamstva i u nedostatku pravila i postupaka koji su u potpunosti jednakovrijedni onima iz članka 157. stavka 4. prvog podstavka točke (d), krajnji primatelji i posrednici dostavljaju osobi ili subjektu koji izvršava sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) vlastoručno potpisanu izjavu kojom potvrđuju da se ne nalaze ni u jednoj od situacija iz članka 138. stavka 1. točaka od (a) do (d), (g) i (h) ili članka 143. stavka 1. prvog podstavka točaka (b) i (c) ni u situaciji koju se na temelju ocjene provedene u skladu s člankom 157. stavkom 4. smatra jednakovrijednom.

Ako se financijski instrumenti iznimno provode na temelju članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (a) krajnji primatelji financijskim posrednicima dostavljaju vlastoručno potpisanu izjavu kojom potvrđuju da se ne nalaze ni u jednoj od situacija iz članka 138. stavka 1. prvog podstavka točaka od (a) do (d), (g) i (h) ili članka 143. stavka 1. prvog podstavka točaka (b) i (c).

Članak 140.

Financijske sankcije

1. Kako bi osigurao odvraćajući učinak, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, uzimajući u obzir, ako je to primjenjivo, preporuku povjerenstva iz članka 145., izreći financijsku sankciju primatelju prema kojem je preuzeta pravna obveza i koji je u situaciji za isključenje iz članka 138. stavka 1. točke (c), (d), (e), (f), (g), (h) ili (i).

U pogledu situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. točaka od (c) do (i), ako bi odluka o isključenju primatelja bila neproporcionalna na temelju kriterija iz članka 138. stavka 4., moguće je primatelju umjesto toga izreći financijsku sankciju.

U pogledu situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. točaka (c), (d) i (e), ako je to potrebno za zaštitu financijskih interesa Unije jer primatelj sistemski i opetovano postupa s namjerom da na nepropisno pribavi financijska sredstva Unije, može se uz isključenje izreći i financijska sankcija.

Neovisno o prvom, drugom i trećem podstavku ovog stavka, financijska sankcija ne izriče se primatelju koji je u skladu s člankom 139. prijavio da je u situaciji za isključenje.

2. Iznos financijske sankcije ne smije biti veći od 10 % ukupne vrijednosti pravne obveze. U slučaju sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava potpisanog s više korisnika financijska sankcija ne smije biti veća od 10 % iznosa bespovratnih sredstava na koji dotični korisnik ima pravo u skladu sa sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava.

Članak 141.

Trajanje isključenja i zastara

1. Trajanje isključenja ne smije biti dulje od:

   (a) mogućeg trajanja utvrđenog pravomoćnom presudom ili konačnom upravnom odlukom države članice;

   (b) ako ne postoji pravomoćna presuda ili konačna upravna odluka:

      i. pet godina za slučajeve iz članka 138. stavka 1. točaka (d) i (i) ;

      ii. tri godine za slučajeve iz članka 138. stavka 1. točaka (c) i točaka od (e) do (h).

   Osoba ili subjekt iz članka 137. stavka 2. isključeni su sve dok se nalaze u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. točaka (a) i (b).

2. Za isključenje i/ili izricanje financijskih sankcija osobi ili subjektu iz članka 137. stavka 2. vrijedi zastara od pet godina, računajući od bilo kojeg od sljedećih datuma:

   (a) u slučajevima iz članka 138. stavka 1. točaka od (b) do (e), (g), (h) i (i), od datuma postupanja koje je dovelo do isključenja ili, u slučaju kontinuiranog ili opetovanog postupanja, od datuma prestanka tog postupanja;

   (b) od datuma pravomoćne presude nacionalnog suda ili konačne upravne odluke u slučajevima iz članka 138. stavka 1. točaka (b), (c), (d), (g), (h) i (i).

Zastaru svojim aktom prekida nacionalno tijelo, Komisija, OLAF, EPPO u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, povjerenstvo iz članka 145. ove Uredbe ili bilo koji subjekt uključen u izvršenje proračuna ako se taj akt priopći osobi ili subjektu iz članka 137. stavka 2. ove Uredbe i ako je povezan s istragama ili sudskim postupcima. Nova zastara počinje teći sljedećeg dana od dana prekida.

Za potrebe članka 138. stavka 1. točke (f) ove Uredbe na isključenje osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. ove Uredbe i/ili izricanje financijskih sankcija primatelju primjenjuje se zastara iz članka 3. Uredbe (EZ, Euratom) br. 2988/95.

Ako se postupanje osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. ove Uredbe može svrstati pod više razloga navedenih u članku 138. stavku 1. ove Uredbe, primjenjuje se zastara predviđena za najozbiljniji od tih razloga.

Članak 142.

Objava informacija o isključenjima i financijskim sankcijama

1. Kako bi se, prema potrebi, postigao snažniji odvraćajući učinak isključenja i/ili financijske sankcije, Komisija, podložno odluci odgovornog dužnosnika za ovjeravanje, na svojim internetskim stranicama objavljuje sljedeće informacije u vezi s isključenjem i, ako je to primjenjivo, financijskom sankcijom u slučajevima iz članka 138. stavka 1. točaka od (c) do ***(i)***:

   (a) ime dotične osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2.;

   (b) situaciju za isključenje;

   (c) trajanje isključenja i/ili iznos financijske sankcije.

Ako je odluka o isključenju i/ili financijskoj sankciji donesena na temelju preliminarne ocjene iz članka ***138. stavka 2.***, u objavi se navodi da nema pravomoćne presude ili, ako je to primjenjivo, konačne upravne odluke. U takvim se slučajevima informacije o svim žalbama, njihovu statusu i ishodu te o svim revidiranim odlukama odgovornog dužnosnika za ovjeravanje objavljuju bez odgode. Ako je izrečena financijska sankcija, u objavi se navodi i je li ta sankcija plaćena.

Odluku o objavi informacija donosi odgovorni dužnosnik za ovjeravanje nakon donošenja relevantne pravomoćne presude ili, ako je to primjenjivo, konačne upravne odluke ili nakon što povjerenstvo iz članka 145. izda preporuku, ovisno o slučaju. Ta odluka počinje proizvoditi učinke tri mjeseca nakon njezina priopćenja dotičnoj osobi ili subjektu iz članka 137. stavka 2.

Objavljene informacije uklanjaju se odmah po isteku isključenja. U slučaju financijske sankcije objavljene informacije uklanjaju se šest mjeseci nakon plaćanja te sankcije.

Ako je riječ o osobnim podacima, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u skladu s Uredbom (EU) 2018/1725 obavješćuje dotičnu osobu ili subjekt iz članka 137. stavka 2. ove Uredbe o njihovim pravima u okviru primjenjivih pravila o zaštiti podataka i o postupcima dostupnima za ostvarivanje tih prava.

2. Informacije iz stavka 1. ovog članka ne objavljuju se ni u jednoj od sljedećih okolnosti:

(a) ako je potrebno očuvati povjerljivost istrage ili nacionalnog sudskog postupka;

(b) ako bi objava nanijela neproporcionalnu štetu dotičnoj osobi ili subjektu iz članka 137. stavka 2. ili ako bi na neki drugi način bila neproporcionalna na temelju kriterijâ proporcionalnosti utvrđenih u članku 138. stavku 4. i uzimajući u obzir iznos financijske sankcije;

(c) ako je riječ o fizičkoj osobi, osim ako je objava osobnih podataka opravdana na temelju iznimnih okolnosti, među ostalim težinom postupanja ili njegovim učinkom na financijske interese Unije. U takvim se slučajevima u odluci o objavi informacija u obzir uzimaju pravo na privatnost i druga prava predviđena Uredbom (EU) 2018/1725.

Članak 143.

Odbijanje sudionika u postupku dodjele

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u postupku dodjele odbija sudionika za kojeg vrijedi sljedeće:

(a) nalazi se u situaciji za isključenje utvrđenoj u skladu s člankom 138.;

(b) netočno je prikazao informacije koje su uvjet za sudjelovanje u postupku ili ih nije dostavio;

(c) prethodno je bio uključen u pripremu dokumenata u vezi s postupkom dodjele ako to dovodi do kršenja načela jednakog postupanja, uključujući narušavanje tržišnog natjecanja, koje se ne može drukčije ispraviti;

(d) ima sukobljene ***poslovne*** interese koji mogu negativno utjecati na izvršenje ugovora u skladu s točkom 20.6. Priloga I.***;***

(e) adresat je odluke o zabrani dodjele ugovora zbog primanja stranih subvencija kojima se narušava unutarnje tržište, koju je Komisija donijela u skladu sa stavkom 3. ovog članka.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje priopćuje drugim sudionicima u postupku dodjele relevantne informacije koje su razmijenjene u kontekstu sudionikova sudjelovanja u pripremi postupka dodjele iz prvog podstavka točke (c) ili koje su proizašle iz tog njegova sudjelovanja. Prije svakog takvog odbijanja sudioniku se daje mogućnost da dokaže da svojim sudjelovanjem u pripremi postupka dodjele ne krši načelo jednakog postupanja.

2. Članak 134. stavak 1. primjenjuje se osim ako je odbijanje, u skladu sa stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) ovog članka, opravdano odlukom o isključenju sudionika, nakon ispitivanja njegovih opažanja.

3. Za potrebe prvog stavka točke (e) ovog članka Uredba (EU) 2022/2560, a posebno odredbe njezinih poglavlja 1., 2. i 4., uključujući njezin članak 30., primjenjuju se mutatis mutandis na preliminarno preispitivanje koje provodi Komisija i na temeljitu istragu svih stranih financijskih doprinosa dobivenih u postupku nabave na temelju ove Uredbe. Za potrebe prethodnog obavješćivanja javnog naručitelja sudionici u postupku nabave na temelju ove Uredbe obavješćuju odgovornog dužnosnika za ovjeravanje o svim relevantnim stranim financijskim doprinosima pod istim uvjetima kao što su i oni utvrđeni u člancima 28. i 29. Uredbe (EU) 2022/2560 i u odredbama provedbenih akata donesenih na temelju članka 47. stavka 1. te uredbe. Osim toga, relevantni delegirani akti doneseni na temelju članka 49. Uredbe (EU) 2022/2560 primjenjuju se i na postupke nabave na temelju ove Uredbe. Relevantne odredbe Uredbe (EU) 2022/2560 kao i odredbe delegiranih akata donesenih na temelju članka 49. te uredbe i provedbenih akata donesenih na temelju članka 47. stavka 1. te uredbe provode se u skladu s ovom Uredbom.

U kontekstu prvog podstavka ovog stavka Komisija je ovlaštena za donošenje provedbenih akata u obliku odluke:

(a) kako bi obveze koje sudionik nudi postale u kontekstu ove Uredbe obvezujuće za njega u smislu članka 11. stavka 3. Uredbe (EU) 2022/2560;

(b) da se u kontekstu ove Uredbe ne podnosi prigovor u smislu članka 11. stavka 4. Uredbe (EU) 2022/2560;

(c) kojom se u kontekstu ove Uredbe zabranjuje dodjela ugovora sudioniku koji je primio strane subvencije kojima se narušava unutarnje tržište u smislu članka 31. stavka 2. Uredbe (EU) 2022/2560.

Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 276. stavka 2.

Za potrebe mjera koje treba poduzeti na temelju ovog stavka ako se Uredba (EU) 2022/2560 odnosi na postupke nabave u smislu direktiva 2014/23/EU, 2014/24/EU i 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća*[58]*, oni se tumače kao postupci nabave u smislu ove Uredbe.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje obavješćuje o odbijanju u postupku dodjele u obliku pisma upućenog dotičnom sudioniku na temelju odluke o zabrani iz drugog podstavka točke (c).

Članak 144.

Sustav ranog otkrivanja i isključenja

1. Informacije koje se razmjenjuju u okviru sustava ranog otkrivanja i isključenja iz članka 137. prikupljaju se centralizirano u bazi podataka koju uspostavlja Komisija („baza podataka”) te se njima upravlja u skladu s pravom na privatnost i drugim pravima predviđenima Uredbom (EU) 2018/1725.

   Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje unosi u bazu podataka informacije o slučajevima ranog otkrivanja, isključenja i/ili financijskih sankcija nakon što o tome obavijesti dotičnu osobu ili subjekt iz članka 137. stavka 2. To se obavješćivanje može u iznimnim okolnostima odgoditi ako postoje uvjerljivi legitimni razlozi za očuvanje povjerljivosti istrage ili nacionalnog sudskog postupka, dok takvi uvjerljivi legitimni razlozi za očuvanje povjerljivosti ne prestanu postojati.

---

58 ***Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 243.).***

U skladu s Uredbom (EU) 2018/1725 Komisija na zahtjev obavješćuje osobe ili subjekte iz članka 137. stavka 2. na koje se primjenjuje sustav ranog otkrivanja i isključenja o podacima pohranjenima u bazi podataka koji se odnose na tu osobu ili subjekt.

Informacije sadržane u bazi podataka ažuriraju se, ako je to primjereno, nakon svakog ispravljanja, brisanja ili izmjene podataka. Objavljuju se isključivo u skladu s člankom 142.

2. Sustav ranog otkrivanja i isključenja temelji se na činjenicama i nalazima iz članka 138. stavka 3. četvrtog podstavka i na informacijama koje Komisiji prenose u prvom redu:

(a) EPPO, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, ili OLAF u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 ako istraga koja je okončana ili koja je u tijeku pokaže da bi moglo biti primjereno poduzeti mjere predostrožnosti ili djelovanja za zaštitu financijskih interesa Unije, uz dužno poštovanje postupovnih i temeljnih prava te zaštite zviždača;

(b) dužnosnik za ovjeravanje Komisije, europskog ureda koji je osnovala Komisija ili izvršne agencije;

(c) institucija Unije, europski ured, agencija osim onih iz točke (b) ovog stavka ili tijelo ili osoba kojima je povjerena provedba djelovanjâ u okviru ZVSP-a;

(d) subjekti koji izvršavaju proračun ***u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b) te osobe i subjekti koji izvršavaju sredstva na temelju izvršenja proračuna u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a), zajedno s državama članicama,*** u slučajevima ***činjenica i nalaza utvrđenih samo u kontekstu pravomoćnih presuda ili konačnih upravnih odluka s obzirom na razloge utvrđene u članku 138. stavku 1. točki (c) podtočki iv. i točki (d)*** kao i ***utvrđenih prijevara*** i/ili nepravilnosti i s njima povezanim daljnjim postupanjem, ako se prijenos informacija zahtijeva sektorskim pravilima;

(e) osobe ili subjekti koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) u slučajevima otkrivene prijevare i/ili nepravilnosti i s njima povezanim daljnjim postupanjem.

3. Osim ako informacije treba dostaviti u skladu sa sektorskim pravilima, informacije koje treba proslijediti na temelju stavka 2. ovog članka uključuju:

(a) identifikaciju dotičnog subjekta ili osobe;

(b) sažetak utvrđenih rizika ili relevantnih činjenica;

(c) informacije koje bi dužnosniku za ovjeravanje mogle pomoći u provođenju provjere iz stavka 4. ovog članka ili u donošenju odluke o isključenju kako je navedeno u članku 138. stavku 1. ili 3. ili odluke o izricanju financijske sankcije kako je navedeno u članku 140.;

(d) ako je to primjenjivo, informacije o svim posebnim mjerama nužnima za zaštitu povjerljivosti proslijeđenih informacija, uključujući mjere za zaštitu dokaza radi zaštite istrage ili nacionalnog sudskog postupka.

4. Komisija u okviru baze podataka iz stavka 1. bez odgode prosljeđuje informacije iz stavka 3. svojim dužnosnicima za ovjeravanje i dužnosnicima za ovjeravanje svojih izvršnih agencija, svih drugih institucija Unije, tijela Unije, europskih ureda i agencija kako bi im omogućila da provedu potrebnu provjeru svojih postupaka dodjele koji su u tijeku i postojećih pravnih obveza.

   Pri provođenju te provjere odgovorni dužnosnik za ovjeravanje izvršava svoje ovlasti utvrđene u članku 74. i ne smije prelaziti ono što je predviđeno u uvjetima postupka dodjele i pravnim obvezama.

   Razdoblje čuvanja informacija povezanih s ranim otkrivanjem proslijeđenih u skladu sa stavkom 3. ovog članka ne smije biti dulje od godinu dana. Ako tijekom tog razdoblja odgovorni dužnosnik za ovjeravanje od povjerenstva zatraži izdavanje preporuke u vezi sa slučajem u kojem se primjenjuje isključenje ili izriču financijske sankcije, razdoblje čuvanja može se produljiti dok odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ne donese odluku.

5. Svim osobama i subjektima koji sudjeluju u izvršenju proračuna u skladu s člankom 62. Komisija odobrava pristup informacijama o odlukama o isključenju u skladu s člankom 138. ***kako bi im se omogućilo da provjere postoji li isključenje u sustavu ranog otkrivanja i isključenja kada se dodjeljuju ugovori ili odabiru korisnici za izvršenje sredstava Unije***.

   Osim ako je izvršenje proračuna povjereno osobama ili subjektima u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točke (c) u skladu s uvjetima iz članka 157. stavka 4., sve osobe i subjekti koji sudjeluju u izvršenju proračuna izvršavaju takve odluke u odnosu na osobu ili subjekt koji podnosi zahtjev za sredstva Unije ***ili*** je odabran ***da izvršava*** sredstva Unije.

6. Komisija u svojem godišnjem izvješću Europskom parlamentu i Vijeću, na temelju članka 325. stavka 5. UFEU-a, dostavlja zbirno prikazane informacije o odlukama koje su donijeli dužnosnici za ovjeravanje na temelju članaka od 137. do 144. ove Uredbe. To izvješće sadržava i dodatne informacije o svim odlukama koje donesu dužnosnici za ovjeravanje na temelju članka 138. stavka 9. prvog podstavka točke (b) ove Uredbe i članka 142. stavka 2. ove Uredbe te o svim odlukama dužnosnika za ovjeravanje kojima oni odstupaju od preporuke povjerenstva na temelju članka 145. stavka 6. trećeg podstavka.

   Informacije iz prvog podstavka ovog stavka dostavljaju se vodeći računa o zahtjevima o povjerljivosti te iz njih, osobito, ne smije biti moguće utvrditi identitet dotične osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2.

Članak 145.

Povjerenstvo

1. Povjerenstvo se saziva na zahtjev dužnosnika za ovjeravanje bilo koje institucije Unije, tijela Unije, europskog ureda ili tijela ili osobe kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u okviru ZVSP-a na temelju glave V. UEU-a.

2. Povjerenstvo se sastoji od:

   (a) stalnog neovisnog predsjedatelja visoke razine kojeg imenuje Komisija;

   (b) zamjenika stalnog neovisnog predsjednika visoke razine kojeg imenuje Komisija;

   (c) dva stalna predstavnika Komisije kao vlasnika sustava ranog otkrivanja i isključenja, koji izražavaju zajedničko stajalište; i

   (d) jednog predstavnika dužnosnika za ovjeravanje koji podnosi zahtjev.

Sastavom povjerenstva osigurava se odgovarajuća pravna i tehnička stručnost. Povjerenstvu pomaže stalno tajništvo, koje osigurava Komisija i koje je zaduženo za svakodnevne administrativne poslove povjerenstva.

3. Predsjednik se bira iz redova bivših članova Suda Europske unije, Revizorskog suda ili bivših dužnosnika koji su imali barem položaj glavnog direktora u nekoj od institucija Unije osim Komisije. Bira se na temelju svojih osobnih kvaliteta i stručnosti, opsežnog iskustva u području pravnih i financijskih pitanja i dokazane sposobnosti, neovisnosti i integriteta. Njegov mandat traje pet godina i ne može se obnavljati. Predsjednik se imenuje kao posebni savjetnik u smislu članka 5. Uvjeta zaposlenja ostalih službenika Europske unije. Predsjednik predsjedava svim sjednicama povjerenstva. Neovisan je u obavljanju svojih dužnosti. Između njegovih dužnosti predsjednika povjerenstva i bilo kojih drugih službenih dužnosti ne smije biti sukoba interesa.

4. Poslovnik povjerenstva donosi Komisija.

5. Povjerenstvo poštuje pravo dotične osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. da dostavi opažanja o činjenicama ili nalazima iz članka 138. stavka 3. i o preliminarnoj pravnoj ocjeni prije nego što ono donese svoje preporuke. Pravo na dostavu opažanja može se u iznimnim okolnostima odgoditi ako postoje uvjerljivi legitimni razlozi za očuvanje povjerljivosti istrage ili nacionalnog sudskog postupka, dok takvi uvjerljivi legitimni razlozi ne prestanu postojati.

6. Preporuka povjerenstva u vezi s isključenjem i/ili izricanjem financijske sankcije sadržava, ako je to primjenjivo, sljedeće elemente:

(a) činjenice ili nalaze iz članka 138. stavka 3. i njihovu preliminarnu pravnu ocjenu;

(b) procjenu potrebe za izricanjem financijske sankcije i njezin iznos;

(c) procjenu potrebe za isključenjem osobe ili subjekta iz članka 137. stavka 2. i, u tom slučaju, predloženo trajanje takvog isključenja;

(d) procjenu potrebe za objavom informacija povezanih s osobom ili subjektom iz članka 137. stavka 2. koji je isključen i/ili podliježe financijskoj sankciji;

(e) procjenu korektivnih mjera koje je poduzela osoba ili subjekt iz članka 137. stavka 2., ako ih je bilo.

Ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje planira donijeti odluku koja će biti stroža od one koju je preporučilo povjerenstvo, on osigurava da se takva odluka donese uz dužno poštovanje prava na saslušanje i pravila o zaštiti osobnih podataka.

Ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odluči odstupiti od preporuke povjerenstva, povjerenstvu dostavlja obrazloženje takve odluke.

7. Povjerenstvo revidira svoju preporuku tijekom razdoblja isključenja na zahtjev odgovornog dužnosnika za ovjeravanje u slučajevima iz članka 138. stavka 11. ili nakon obavijesti o pravomoćnoj presudi ili konačnoj upravnoj odluci kojima se utvrđuju osnove za isključenje ako se takvom presudom ili odlukom ne utvrđuje trajanje isključenja, kako je navedeno u članku 138. stavku 3. drugom podstavku.

8. Povjerenstvo bez odgode obavješćuje dužnosnika za ovjeravanje koji podnosi zahtjev o svojoj revidiranoj preporuci nakon čega dužnosnik za ovjeravanje preispituje svoju odluku.

9. Sud Europske unije ima neograničenu nadležnost za preispitivanje odluke kojom odgovorni dužnosnik za ovjeravanje isključuje osobu ili subjekt iz članka 137. stavka 2. i/ili izriče financijsku sankciju primatelju, uključujući poništenje isključenja, skraćenje ili produljenje trajanja isključenja i/ili ukidanje, smanjenje ili povećanje izrečene financijske sankcije. Članak 22. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 58/2003 ne primjenjuje se kada se odluka dužnosnika za ovjeravanje o isključenju ili određivanju financijske sankcije donosi na temelju preporuke povjerenstva.

Članak 146.

Komunikacija u kontekstu postupaka ranog otkrivanja i isključenja

1. Sva komunikacija, osobito priopćenja odluka, pisama, dokumenata ili informacija, o postupcima ranog otkrivanja i isključenja odvija se u pisanom obliku u papirnatom ili elektroničkom formatu.

2. Priopćenja koja proizvode pravni učinak ili aktiviraju rokove dostavljaju se u papirnatom obliku preporučenom poštom s potvrdom primitka ili kurirskom službom s dokazom o dostavi, putem sustava sigurne elektroničke razmjene podataka u skladu s člankom 151., e-poštom ili drugim elektroničkim sredstvima.

3. Priopćenja:

(a) sastavljena na papiru smatraju se dostavljenima kada su dostavljena na najnoviju ▌ poštansku adresu koju je naveo primatelj. Priopćenja dostavljena preporučenom poštom s potvrdom primitka ili kurirskom službom s dokazom o dostavi smatraju se primljenima na datum dostave koji zabilježe poštanska ili kurirska služba ili nakon roka za preuzimanje u poštanskom uredu odnosno, ako takvog roka nema, tri tjedna nakon pokušaja dostave, pod uvjetom da je obavijest poslana drugi put i elektronički najavljena na najnoviju e-adresu koju je naveo primatelj***;***

(b) dostavljena putem sustava sigurne elektroničke razmjene podataka iz članka 151. smatraju se priopćenima na datum i u trenutku pristupa, kako je zabilježeno u vremenskom zapisu u sustavu, ili, kada je riječ o priopćenjima kojima nije pristupljeno, 10 dana nakon slanja***;***

(c) dostavljena e-poštom ili drugim elektroničkim sredstvima smatraju se dostavljenima na dan slanja e-pošte, ako su poslana na najnoviju e-adresu koju je naveo primatelj i ako pošiljatelj nije dobio obavijest o neuspjeloj dostavi.

Ako primatelj može dokazati da su ga okolnosti izvan njegove kontrole spriječile u pristupanju priopćenju, priopćenje počinje proizvoditi pravne učinke od trenutka u kojem primatelj može potvrditi pristup njegovu sadržaju.

Članak 147.

Dostava informacija za potrebe sustava ranog otkrivanja i isključenja

1. Informacije zatražene od subjekata iz članka 144. stavka 2. točke (d) dostavljaju se Komisiji ▌ u skladu ***s člankom 36. stavkom 8. i*** sa sektorskim pravilima.

2. ***Ne dovodeći u pitanje članak 138. stavak 2. drugi podstavak,*** pri korištenju podataka zaprimljenih putem sustava za upravljanje nepravilnostima uzima se u obzir status nacionalnog postupka koji je postojao u trenutku dostave informacija. Takvom korištenju mora prethoditi savjetovanje s državom članicom koja je dostavila relevantne podatke putem sustava za upravljanje nepravilnostima.

Članak 148.

Iznimka koja se primjenjuje na Zajednički istraživački centar

Članci od 137. do 147. ne primjenjuju se na JRC.

ODJELJAK 3.

SUSTAVI INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE I E-UPRAVA

Članak 149.

Elektroničko upravljanje operacijama

1. Ako se prihodima i rashodima ili razmjenom dokumenata upravlja s pomoću računalnih sustava, dokumenti mogu biti potpisani računalnim ili elektroničkim postupkom koji osigurava autentifikaciju potpisnika. Takvi računalni sustavi uključuju potpuni i ažurirani opis sustava u kojem je utvrđen sadržaj svih podatkovnih polja, u kojem je opisan način obrade svake pojedine operacije i detaljno objašnjeno kako se računalnim sustavom jamči postojanje potpunog revizijskog traga za svaku operaciju. Informacije u elektroničkom obliku mogu biti predmetom digitalnih kontrola ili revizija iz članka 36. ***stavka 11***.

2. Podložno prethodnom sporazumu između dotičnih institucija Unije i država članica, međusobno slanje dokumenata može se obavljati elektroničkim putem.

Članak 150.

E-uprava

1. Institucije Unije, izvršne agencije i tijela Unije iz članaka 70. i 71. uspostavljaju i primjenjuju jedinstvene standarde za elektroničku razmjenu informacija sa sudionicima. Posebno, u najvećoj mogućoj mjeri, osmišljavaju i primjenjuju rješenja za dostavu, pohranu i obradu podataka dostavljenih u postupcima dodjele i u tu svrhu uspostavljaju jedinstveno „područje elektroničke razmjene podataka" za sudionike. Komisija redovito izvješćuje Europski parlament i Vijeće o postignutom napretku.

2. U okviru podijeljenog upravljanja, sve službene razmjene informacija između država članica i Komisije provode se na načine navedene u sektorskim pravilima. Tim se pravilima propisuje interoperabilnost prikupljenih ili drugačije primljenih i prenesenih podataka pri upravljanju proračunom.

Članak 151.

Sustavi elektroničke razmjene podataka

1. Sva razmjena podataka s primateljima i sudionicima, uključujući preuzimanja pravnih obveza i sve njihove moguće izmjene, može se odvijati putem sustava elektroničke razmjene podataka.

2. Sustavi elektroničke razmjene podataka moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

(a) samo ovlaštene osobe mogu imati pristup sustavu i dokumentima koji se njime prenose;

(b) samo ovlaštene osobe mogu elektronički potpisati ili poslati dokument putem sustava;

(c) ovlaštene osobe identificiraju se u sustavu utvrđenim sredstvima;

(d) vrijeme i datum elektroničke transakcije točno su određeni;

(e) očuvana je cjelovitost dokumenata;

(f) očuvana je raspoloživost dokumenata;

(g) ako je to primjereno, očuvana je povjerljivost dokumenata;

(h) osigurana je zaštita osobnih podataka u skladu s Uredbom (EU) 2018/1725.

3. Sustav elektroničke razmjene podataka može upotrebljavati i odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ili, ako je to primjenjivo, povjerenstvo iz članka 145. za komunikaciju sa sudionicima, primateljima ili drugim osobama ili subjektima iz članka 137. stavka 2. u pogledu:

(a) njihova uključenja u bazu podataka sustava ranog otkrivanja i isključenja u slučajevima iz članka 137. stavka 1. točke (a);

(b) sadržaja dopisa u kontradiktornom postupku i drugih informacija ili zahtjeva povjerenstva iz članka 145. radi zaštite prava iz članka 145. stavka 5. izdanih pri izvršavanja nadležnosti u skladu s ovom Uredbom;

(c) sadržaja odluka i drugih informacija ili zahtjeva odgovornog dužnosnika za ovjeravanje, pri izvršavanju nadležnosti u skladu s člancima od 137. do 147.

4. Za podatke koji su poslani ili primljeni putem takvog sustava vrijedi pravna pretpostavka cjelovitosti podataka te točnosti datuma i vremena slanja ili primanja podataka koje sustav prikazuje.

Dokument koji se šalje ili o kojem se šalje obavijest putem tog sustava smatra se jednakovrijednim dokumentu u papirnatom obliku i prihvaća se kao dokaz u sudskom postupku, smatra se izvornikom te za njega vrijedi pravna pretpostavka autentičnosti i cjelovitosti, pod uvjetom da dokument ne sadržava dinamična obilježja koji ga mogu automatski promijeniti.

Elektronički potpisi iz stavka 2. točke (b) imaju pravni učinak jednakovrijedan vlastoručnim potpisima.

Članak 152.

Podnošenje dokumentacije zahtjeva

1. Aranžmane za podnošenje dokumentacije zahtjeva utvrđuje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, koji može odabrati isključiv način podnošenja.

Odabranim sredstvima komunikacije osigurava se istinsko tržišno natjecanje i ispunjavanje sljedećih uvjeta:

(a) svaki podneseni zahtjev sadržava sve informacije potrebne za njegovu evaluaciju;

(b) očuvana je cjelovitost podataka;

(c) očuvana je povjerljivost dokumentacije zahtjeva;

(d) osigurana je zaštita osobnih podataka u skladu s Uredbom (EU) 2018/1725.

2. Komisija odgovarajućim sredstvima i u skladu s člankom 150. stavkom 1. osigurava da sudionici mogu podnijeti zahtjev i sve prateće dokaze u elektroničkom formatu. Svi sustavi elektroničke komunikacije za potporu komunikaciji i razmjeni informacija moraju biti nediskriminirajući, opće dostupni i interoperabilni s proizvodima informacijske i komunikacijske tehnologije u općoj uporabi i njima se ne smije ograničavati pristup sudionikâ postupku dodjele.

   Komisija redovito izvješćuje Europski parlament i Vijeće o napretku u primjeni ovog stavka.

3. Uređajima za elektroničko zaprimanje dokumentacije zahtjeva s pomoću tehničkih sredstava i odgovarajućih postupaka osigurava se sljedeće:

   (a) sudionika se može sa sigurnošću autentificirati;

   (b) moguće je utvrditi točno vrijeme i datum zaprimanja dokumentacije zahtjeva;

   (c) samo ovlaštene osobe imaju pristup podacima koji se prenose i samo te osobe mogu odrediti ili promijeniti datume za otvaranje dokumentacije zahtjeva;

   (d) u različitim fazama postupka dodjele pristup svim dostavljenim podacima mogu imati samo ovlaštene osobe, koje za potrebe postupka mogu dati pristup tim podacima;

   (e) razumno je osigurano da se svaki pokušaj kršenja bilo kojeg od uvjeta navedenih u točkama od (a) do (d) može otkriti.

   Prvi podstavak ne primjenjuje se na ugovore čija je vrijednost manja od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1.

4. Ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odobri podnošenje dokumentacije zahtjeva elektroničkim putem, elektronički dokumenti dostavljeni putem tih sustava smatraju se izvornicima.

5. U slučaju podnošenja zahtjeva pismom, sudionici dokumentaciju zahtjeva mogu podnijeti na jedan od sljedećih načina:

   (a) poštom ili kurirskom službom, pri čemu se dokazom dostave smatra poštanski žig ili datum na potvrdi o predaji pošiljke;

   (b) sudionik osobno ili njegov zastupnik osobno dostavljaju zahtjev u prostorije odgovornog dužnosnika za ovjeravanje, pri čemu se dokazom dostave smatra potvrda o primitku.

   Ako se radi o ugovorima koje dodjeljuju delegacije Unije u trećim zemljama odnosno ugovorima koji se dodjeljuju isključivo u interesu delegacija Unije u trećim zemljama, javni naručitelj može podnošenje zahtjeva pismom ograničiti na samo jedan od prethodno navedenih načina. ***Ako javni naručitelj iskoristi tu odredbu, mora dokumentirati razloge za to ograničenje.***

6. Podnošenjem dokumentacije zahtjeva sudionici pristaju na to da im se obavijest o ishodu postupka dostavi elektroničkim putem.

7. Sudionici ili primatelji te druge osobe ili subjekti iz članka 137. stavka 2. pristaju na primanje obavijesti u skladu s uvjetima određene pravne obveze ili ugovora o koncesiji, uključujući obavijesti o primjeni neke od mjera iz članka 137. stavka 1. Ako se radi o osobama ***ili*** subjektima iz članka 137. stavka 2. točke (b), podnositelj zahtjeva dužan je javnom naručitelju dostaviti adresu dotičnog subjekta.

Osim ako se razmjena odvija putem sustava elektroničke razmjene podataka iz članka 151., ako osoba ili subjekt kojima je obavijest dostavljena elektroničkim putem na adresu naznačenu na zahtjevu izričito ne potvrde primitak elektroničke obavijesti, smatra se da su ta osoba ili subjekt bili u mogućnost primiti na znanje sadržaj razmjene te se stoga obavijest smatra dostavljenom.

8. Stavci od 1. do 7. ovog članka ne primjenjuju se na odabir osoba ili subjekata koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ***osim ako je odabir proveden na temelju poziva na iskazivanje interesa***.

POGLAVLJE 3.

PRAVILA KOJA SE PRIMJENJUJU NA IZRAVNO UPRAVLJANJE

Članak 153.

Odbor za evaluaciju

1. Dokumentaciju zahtjeva ocjenjuje odbor za evaluaciju.

2. Odbor za evaluaciju imenuje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje.

   Odbor za evaluaciju sastoji se od najmanje tri osobe.

3. Članovi odbora za evaluaciju koji ocjenjuju zahtjeve za bespovratna sredstva, zahtjeve za nefinancijske donacije ili ponude predstavljaju najmanje dva organizacijska subjekta institucija Unije ili tijela Unije iz članaka 68., 69., 70. i 71., koji nisu međusobno hijerarhijski povezani i od kojih barem jedan nije pod nadležnošću odgovornog dužnosnika za ovjeravanje. Ako predstavništva i lokalne jedinice izvan Unije, kao što su delegacija, ured ili podružnica Unije u trećoj zemlji, te tijela Unije iz članaka 68., 69., 70. i 71. nemaju zasebne subjekte, ne primjenjuje se zahtjev u vezi s organizacijskim subjektima koji nisu međusobno hijerarhijski povezani.

Odboru za evaluaciju mogu pomagati vanjski stručnjaci na temelju odluke odgovornog dužnosnika za ovjeravanje.

Članovi odbora za evaluaciju mogu biti vanjski stručnjaci ako je ta mogućnost predviđena u temeljnom aktu.

4. Članovi odbora za evaluaciju koji ocjenjuju zahtjeve u natječaju za nagrade mogu biti osobe iz stavka 3. prvog podstavka ili vanjski stručnjaci.

5. Članovi odbora za evaluaciju i vanjski stručnjaci moraju poštovati članak 61.

Članak 154.

Pojašnjavanje i ispravljanje dokumentacije zahtjeva

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može ispraviti očite administrativne pogreške u dokumentaciji zahtjeva nakon što od sudionika dobije potvrdu ispravka koji namjerava unijeti.

Ako sudionik ne dostavi dokaze ili izjave, odbor za evaluaciju ili, ako je to primjereno, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, osim u propisno opravdanim slučajevima, od sudionika zahtijeva da dostavi informacije koje nedostaju ili da pojasni popratnu dokumentaciju.

Takvim se informacijama, pojašnjenjima ili potvrdama ne smije u bitnom mijenjati dokumentacija zahtjeva.

Članak 155.

Jamstva

1. Uz iznimku ugovora i bespovratnih sredstava čija vrijednost ne premašuje 60 000 EUR, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, ako je to razmjerno i na temelju svoje analize rizika, zahtijevati da jamstvo dostave:

(a) ugovaratelji ili korisnici kako bi se ograničili financijski rizici povezani s plaćanjem pretfinanciranja („jamstvo za pretfinanciranje”);

(b) ugovaratelji kako bi se osiguralo poštovanje bitnih ugovornih obveza u slučaju radova, robe ili složenih usluga („jamstvo za ispunjenje obveza”);

(c) ugovaratelji kako bi se osiguralo potpuno izvršenje ugovora tijekom razdoblja ugovorne odgovornosti („jamstvo za povrat zadržanog iznosa”).

JRC se izuzima od obveze dostavljanja jamstava.

Kao alternativa traženju jamstva za pretfinanciranje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, u slučaju bespovratnih sredstava, može odlučiti podijeliti plaćanje na više obroka.

2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odlučuje treba li jamstvo biti izraženo u eurima ili u valuti ugovora ili sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

3. Jamstvo izdaje banka ili ovlaštena financijska institucija koju prihvati odgovorni dužnosnik za ovjeravanje.

Na zahtjev ugovaratelja ili korisnika i pod uvjetom da je to prihvatio odgovorni dužnosnik za ovjeravanje:

(a) jamstva iz stavka 1. prvog podstavka točaka (a), (b) i (c) mogu se zamijeniti solidarnim jamstvom ugovaratelja ili korisnika i treće strane;

(b) jamstvo iz stavka 1. prvog podstavka točke (a) može se zamijeniti neopozivim i bezuvjetnim zajedničkim jamstvom korisnika koji su stranke istog sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

4. Jamstvom banka ili financijska institucija ili treća strana pružaju neopozivo kolateralno osiguranje ili se obvezuju da će na prvi poziv ispuniti obveze ugovaratelja ili korisnika.

5. Ako tijekom izvršenja ugovora ili sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava odgovorni dužnosnik za ovjeravanje utvrdi da izdavatelj jamstva nije ili više nije ovlašten za izdavanje jamstava u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom, on od ugovaratelja ili korisnika traži da zamijeni jamstvo koje mu izdaje takav izdavatelj jamstva.

Članak 156.

Jamstvo za pretfinanciranje

1. Jamstvo za pretfinanciranje izdaje se za iznos koji ne smije biti veći od iznosa pretfinanciranja te mora vrijediti dovoljno dugo da ga se može aktivirati.

2. Jamstvo za pretfinanciranje oslobađa se kada se pretfinanciranje oduzme od međuplaćanja ili plaćanja preostalog iznosa ugovaratelju ili korisniku u skladu s uvjetima ugovora ili uvjetima sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

GLAVA VI.

NEIZRAVNO UPRAVLJANJE

Članak 157.

Neizravno upravljanje

1. Odabir osoba i subjekata kojima se povjeravaju zadaće izvršenja sredstava Unije ili proračunskih jamstava na temelju članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) mora biti transparentan, opravdan prirodom djelovanja i ne smije dovoditi do sukoba interesa. Ako se radi o subjektima iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) podtočaka ii., v., vi. i vii., pri odabiru se u obzir uzima i njihova financijska i operativna sposobnost.

   Ako su osoba ili subjekt identificirani u temeljnom aktu, financijski izvještaj predviđen člankom 35. uključuje obrazloženje odabira te osobe ili subjekta.

   U slučajevima izvršenja putem mreže, koje zahtijeva da dotična država članica ili zemlja imenuje barem po jedno tijelo ili subjekt, to tijelo ili subjekt imenuje dotična država članica ili zemlja u skladu s temeljnim aktom. U svim ostalim slučajevima takva tijela ili subjekte imenuje Komisija u dogovoru s dotičnim državama članicama ili zemljama.

   Odabir na temelju poziva na iskaz interesa provodi se u skladu s načelima jednakog postupanja i nediskriminacije, ne dovodeći u pitanje zahtjeve iz ovog stavka.

2. Osobe i subjekti kojima su povjerene zadaće izvršenja sredstava Unije ili proračunskih jamstava na temelju članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) moraju poštovati načela dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti, nediskriminacije i vidljivosti djelovanja Unije. Ako Komisija uspostavi okvirne sporazume o financijskom partnerstvu u skladu s člankom 131., navedena se načela dodatno opisuju u tim sporazumima.

3. Prije potpisivanja sporazumâ o doprinosu, sporazumâ o financiranju ili sporazumâ o jamstvu Komisija osigurava razinu zaštite financijskih interesa Unije jednakovrijednu onoj koja se osigurava kad Komisija izvršava proračun u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a). Komisija to čini tako što provodi ocjenu sustavâ, pravila i postupaka koje primjenjuju osobe ili subjekti koji izvršavaju sredstva Unije, ako se namjerava osloniti na takve sustave, pravila i postupke pri provedbi djelovanja, ili tako što poduzima odgovarajuće mjere nadzora u skladu sa stavkom 5. ovog članka.

4. Komisija, u skladu s načelom proporcionalnosti ocjenjuje u pogledu osoba ili subjekata koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c):

   (a) jesu li uspostavili djelotvoran i učinkovit sustav unutarnje kontrole, koji se temelji na međunarodnim najboljim praksama uz odgovarajuće upravljanje rizicima i kojim se posebno omogućuje sprječavanje, otkrivanje i ispravljanje nepravilnosti i prijevara, te osiguravaju li funkcioniranje tog sustava; uspostavljeni sustav unutarnje kontrole može se, ako je to primjereno, oslanjati na digitalne kontrole;

   (b) upotrebljavaju li računovodstveni sustav koji pravodobno pruža točne, potpune i pouzdane informacije;

(c) jesu li predmet neovisne vanjske revizije, koju u skladu s međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima obavlja revizijska služba koja je funkcionalno neovisna od dotične osobe ili subjekta;

(d) primjenjuju li primjerena pravila i postupke financiranja trećih strana, uključujući transparentne, nediskriminirajuće, učinkovite i djelotvorne postupke preispitivanja, pravila za osiguravanje povrata nepropisno isplaćenih sredstava i pravila za isključenje iz pristupa financiranju;

(e) objavljuju li odgovarajuće informacije o svojim primateljima, jednakovrijedne onima iz članka 38;

(f) osiguravaju li razinu zaštite osobnih podataka koja je jednakovrijedna onoj iz članka 5.

Uz navedeno Komisija u dogovoru s dotičnim osobama ili subjektima može ocijeniti druga pravila i postupke, na primjer prakse obračuna administrativnih troškova osoba ili subjekata. Na temelju rezultata te ocjene Komisija može odlučiti da će se osloniti na ta pravila i postupke.

Osobe ili subjekti koji su ocijenjeni u skladu s prvim i drugim podstavkom bez nepotrebne odgode obavješćuju Komisiju o svakoj bitnoj promjeni svojih sustava, pravila ili postupaka koja bi mogla utjecati na pouzdanost Komisijine ocjene.

5. Ako dotične osobe ili subjekti samo djelomično poštuju stavak 4., Komisija poduzima odgovarajuće mjere nadzora kojima se osigurava zaštita financijskih interesa Unije. Te se mjere pobliže određuju u odgovarajućim sporazumima. Informacije o svakoj takvoj mjeri stavljaju se na raspolaganje Europskom parlamentu i Vijeću na njihov zahtjev.

6. U djelovanjima s više donatora, u kojima se doprinosom Unije nadoknađuju rashodi, u postupku iz ***članka 158.*** stavka 4. provjerava se jesu li iznos koji odgovara iznosu koji je Komisija isplatila za dotično djelovanje osoba ili subjekt upotrijebili u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnom sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava, sporazumu o doprinosu ili sporazumu o financiranju.

7. Komisija ne zahtijeva *ex ante* ocjenu kako je navedeno u stavcima 3. i 4. ovog članka:

   (a) u pogledu tijela Unije iz članaka 70. i 71. i tijela ili osobe iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) podtočke viii. koji su donijeli financijska pravila uz prethodni pristanak Komisije;

   (b) u pogledu postupaka koje posebno zahtijeva Komisija, uključujući njezine vlastite postupke i postupke koji su utvrđeni u temeljnim aktima ili ako su pravila i postupci usklađeni s onima koje zahtijeva Komisija.

   Komisija može odlučiti da *ex ante* ocjena kako je navedeno u stavcima 3. i 4. nije potrebna:

   (a) u pogledu trećih zemalja ili tijela koja one imenuju, u mjeri u kojoj Komisija zadržava odgovornosti za financijsko upravljanje kojima se jamči dostatna zaštita financijskih interesa Unije***;***

   (b) u pogledu organizacija iz država članica kojima je povjereno izvršenje sredstava Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (b), za koje je Komisija potvrdila funkcioniranje upravljanja programom i sustava kontrole.

8. Ako su sustavi, pravila ili postupci osoba ili subjekata iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) ocijenjeni kao primjereni, doprinosi Unije tim osobama ili subjektima mogu se izvršavati u skladu s ovom glavom. Ako te osobe ili subjekti sudjeluju u pozivu za podnošenje prijedlogâ, oni moraju poštovati pravila poziva za podnošenje prijedlogâ u skladu s glavom VIII. U takvom slučaju dužnosnik za ovjeravanje može odlučiti potpisati sporazum o doprinosu ili sporazum o financiranju umjesto sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

Članak 158.

Izvršenje sredstava Unije i proračunskih jamstava

1. Osobe i subjekti koji izvršavaju sredstva Unije ili proračunska jamstva Komisiji dostavljaju:

   (a) izvješće o izvršenju sredstava Unije ili proračunskih jamstava, među ostalim o ispunjavanju uvjeta ili postizanju rezultata iz članka 125. stavka 1. prvog podstavka točke (a);

   (b) ako se doprinosom nadoknađuju rashodi, svoju računovodstvenu dokumentaciju o nastalim rashodima;

   (c) izjavu rukovodstva koja sadržava informacije iz točke (a) i, ako je to primjereno, točke (b) kojom se potvrđuje:

      i. da su informacije na odgovarajući način prikazane, potpune i točne;

      ii. da su sredstva Unije upotrijebljena u skladu s predviđenom namjenom, kako je utvrđeno sporazumima o doprinosu, sporazumima o financiranju ili sporazumima o jamstvu, ili ako je to primjenjivo, u relevantnim sektorskim pravilima;

      iii. da se postojećim sustavima kontrole osiguravaju potrebna jamstva zakonitosti i ispravnosti temeljnih transakcija;

(d) sažetak završnih revizorskih izvješća i provedenih kontrola, uključujući analizu naravi i opsega pogrešaka i slabosti utvrđenih u sustavima, te provedenih ili planiranih korektivnih mjera.

U slučaju međusobnog oslanjanja na revizije kako je navedeno u članku 127., sažetak iz prvog podstavka točke (d) ovog stavka uključuje svu relevantnu revizijsku dokumentaciju na koju se treba osloniti.

U slučaju djelovanja koja završavaju prije kraja dotične financijske godine, završno izvješće može zamijeniti izjavu rukovodstva iz prvog podstavka točke (c), pod uvjetom da se dostavi prije 15. veljače sljedeće financijske godine.

Uz dokumente iz prvog podstavka prilaže se mišljenje neovisnog revizorskog tijela, sastavljeno u skladu s međunarodno priznatim revizijskim standardima. U tom se mišljenju utvrđuje funkcioniraju li uspostavljeni sustavi kontrole pravilno i troškovno učinkovito te jesu li temeljne transakcije zakonite i pravilne. U mišljenju se navodi i dovodi li revizija u pitanje navode iz izjave rukovodstva iz prvog podstavka točke (c). Ako tog mišljenja nema, dužnosnik za ovjeravanje može zahtijevati da mu se drugim neovisnim sredstvima osigura jednakovrijedna razina jamstva.

Dokumenti iz prvog podstavka dostavljaju se Komisiji najkasnije 15. veljače sljedeće financijske godine. Mišljenje iz trećeg podstavka dostavlja se Komisiji najkasnije 15. ožujka te godine.

Obvezama utvrđenima u ovom stavku ne dovodi se u pitanje sporazume sklopljene s EIB-om, EIF-om, organizacijama država članica, međunarodnim organizacijama i trećim zemljama. Kad je riječ o izjavi rukovodstva, takvi sporazumi uključuju barem obvezu tih subjekata da Komisiji svake godine dostave izjavu da su tijekom dotične financijske godine sredstva Unije upotrijebljena i obračunana u skladu sa zahtjevima iz članka 157. stavaka 3. i 4. i obvezama utvrđenima u takvim sporazumima. Takva se izjava može uključiti u završno izvješće ako je trajanje djelovanja koje se provodi ograničeno na 18 mjeseci.

2. Pri izvršenju sredstava Unije, osoba ili subjekt iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c):

(a) ne smiju podupirati djelovanja kojima se doprinosi pranju novca, financiranju terorizma, izbjegavanju plaćanja poreza, poreznim prijevarama ili utaji poreza u skladu s primjenjivim pravom Unije te međunarodnim i Unijinim standardima;

(b) pri provedbi financijskih instrumenata i proračunskih jamstava u skladu s glavom X. ne smiju započinjati ni ponavljati operacije sa subjektima osnovanima u jurisdikcijama navedenima u relevantnom političkom dokumentu Unije o nekooperativnim jurisdikcijama, ili s poslovnim nastanom u njima, ili za koje se utvrdi da su visokorizične treće zemlje na temelju članka 9. stavka 2. Direktive (EU) 2015/849.

Subjekti mogu odstupiti od prvog podstavka točke (b) samo ako se djelovanje fizički provodi u jednoj od tih jurisdikcija i ako nema naznaka da relevantna operacija pripada u neku od kategorija navedenih u prvom podstavku točki (a).

Subjekti koji provode financijske instrumente i proračunska jamstva u skladu s glavom X. osiguravaju da:

(a) treće strane kojima oni izravno pružaju potporu iz proračuna ispunjavaju zahtjeve iz točaka (a) i (b) prvog podstavka ovog stavka;

(b) za ostale treće strane imaju pravila, postupke i korektivne mjere koji su u skladu s člankom 157. stavkom 4., a posebno njegovim ***prvim*** podstavkom ***točkom*** (a), ocijenjeni kao primjereni kako bi se osiguralo da te treće strane ostvare potporu iz proračuna pod uvjetom da poštuju standarde Unije ili jednakovrijedne međunarodne standarde o pranju novca, financiranju terorizma, izbjegavanju plaćanja poreza, poreznim prijevarama ili utaji poreza.

Pri sklapanju sporazuma s financijskim posrednicima, subjekti koji provode financijske instrumente i proračunska jamstva u skladu s glavom X. zahtijevaju od financijskih posrednika da ih izvješćuju o poštovanju zahtjeva iz ovog stavka.

3. Pri provedbi financijskih instrumenata i proračunskih jamstava u skladu s glavom X. osobe i subjekti primjenjuju načela i standarde utvrđene u pravu Unije o sprečavanju korištenja financijskim sustavom u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, a posebno Uredbom (EU) 2015/847 Europskog parlamenta i Vijeća[59] i Direktivom (EU) 2015/849. Oni financiranje na temelju ove Uredbe uvjetuju objavom informacija o stvarnom vlasništvu u skladu s Direktivom (EU) 2015/849 i objavljuju podatke iz izvješća po zemljama u smislu članka 89. stavka 1. Direktive 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća[60].

---

59 Uredba (EU) 2015/847 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o informacijama koje su priložene prijenosu novčanih sredstava i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1781/2006 (SL L 141, 5.6.2015., str. 1.).

60 Direktiva 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL L 176, 27.6.2013., str. 338.).

4. Komisija provjerava jesu li sredstva Unije ili proračunska jamstva upotrijebljena u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnim sporazumima. Ako se troškovi osobe ili subjekta nadoknađuju na temelju jedne od pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova u skladu s člankom 125. stavkom 1. prvim podstavkom točkama (c), (d) i (e), članak 184. točke od 1. do 5. i članci od 185. do 188. primjenjuju se *mutatis mutandis*. Ako su sredstva Unije ili proračunsko jamstvo upotrijebljeni na način kojim se krše obveze iz relevantnih sporazuma, primjenjuje se članak 132.

5. Članak 36. stavak 6. ***prvi podstavak*** primjenjuju se na osobe ili subjekte koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) u pogledu izravnih primatelja tih sredstava i stvarnih vlasnika tih primatelja u mjeri u kojoj se podaci o stvarnim vlasnicima prikupljaju u skladu s pravilima i postupcima tih osoba ili subjekata.

6. Zahtjevi iz članka 38. stavka 6. primjenjuju se na osobe ili subjekte koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ako je iznos financijske potpore koji osobe ili subjekti izravno pružaju trećim stranama veći od 500 000 EUR.

7. U sporazumima o doprinosu, sporazumima o financiranju i sporazumima o jamstvu moraju se jasno utvrditi odgovornosti i obveze osobe ili subjekta koji izvršava sredstva Unije, uključujući obveze iz članka 129. i uvjete za plaćanje doprinosa. Takvim se sporazumima ujedno, ako je to primjenjivo, utvrđuje uzajamno dogovorena naknada koja mora biti razmjerna uvjetima provedbe djelovanja, uzimajući u obzir okolnosti krize i nestabilnosti te koja se, ako je to primjereno, temelji na uspješnosti. Ti sporazumi sadržavaju i pravila za izvješćivanje Komisiji o izvršenju zadaća, očekivane rezultate, uključujući pokazatelje kojima se mjeri uspješnost, i obvezu osoba ili subjekata koji izvršavaju sredstva Unije ili proračunska jamstva da Komisiju bez odgode obavijeste o slučajevima u kojima su utvrđene prijevare ili nepravilnosti i o daljnjem postupanju u vezi s tim slučajevima te o svim informacijama o slučajevima u kojima se sumnja na prijevaru, korupciju ili kakvu drugu nezakonitu aktivnost kojom se šteti financijskim interesima Unije.

8. Svi se sporazumi o doprinosu, sporazumi o financiranju i sporazumi o jamstvu stavljaju na raspolaganje Europskom parlamentu i Vijeću na njihov zahtjev.

9. Ovaj se članak ne primjenjuje na doprinos Unije tijelima Unije na koja se primjenjuje zaseban postupak davanja razrješnice iz članaka 70. i 71., uz iznimku mogućih *ad hoc* sporazuma o doprinosu.

Članak 159.

Neizravno upravljanje s međunarodnim organizacijama

1. Komisija može, u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) podtočkom ii., izvršavati proračun neizravno s međunarodnim organizacijama javnog sektora uspostavljenima međunarodnim sporazumima („međunarodne organizacije”) i sa specijaliziranim agencijama koje takve organizacije osnuju. Ti se sporazumi prosljeđuju Komisiji kao dio procjene koju Komisija provodi u skladu s člankom 157. stavkom 3.

2. Sljedeće organizacije smatraju se međunarodnim organizacijama:

   (a) Međunarodni odbor Crvenog križa;

   (b) Međunarodna federacija nacionalnih društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca.

3. Komisija može donijeti propisno opravdanu odluku o tretiranju neprofitne organizacije kao međunarodne organizacije pod uvjetom da ispunjava sljedeće uvjete:

   (a) ima pravnu osobnost i neovisna upravljačka tijela;

   (b) uspostavljena je za izvršenje posebnih zadaća od općeg međunarodnog interesa;

   (c) najmanje šest država članica članice su te neprofitne organizacije;

   (d) djeluje na temelju stalne strukture i u skladu sa sustavima, pravilima i postupcima koji se mogu procijeniti u skladu s člankom 157. stavkom 3.

   Takvim neprofitnim organizacijama daju se odgovarajuća financijska jamstva uzimajući u obzir doprinos Unije koji im je povjeren.

4. Ako međunarodna organizacija izvršava sredstva u okviru neizravnog upravljanja, primjenjuju se sporazumi o provjeri koji su s njom sklopljeni.

Članak 160.

Neizravno upravljanje s organizacijama država članica

1. Komisija može u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) podtočkama v. i vi. neizravno izvršavati proračun s organizacijama država članica.

2. Pri neizravnom izvršenju proračuna s organizacijama država članica, Komisija se oslanja na sustave, pravila i postupke tih organizacija koji su ocijenjeni u skladu s člankom 157. stavcima 2., 3. i 4.

3. Okvirnim sporazumima o financijskom partnerstvu sklopljenima s organizacijama država članica u skladu s člankom 131. dodatno se određuju opseg i načini međusobnog oslanjanja na sustave, pravila i postupke organizacija država članica te ti sporazumi mogu uključivati posebne odredbe o međusobnom oslanjanju na ocjene i revizije kako je navedeno u člancima 126. i 127.

Članak 161.

Neizravno upravljanje s trećim zemljama

1. Komisija može neizravno izvršavati proračun s trećom zemljom ili tijelima koja je ta zemlja imenovala kako je navedeno u članku 62. stavku 1. prvom podstavku točki (c) podtočki i. sklapanjem sporazuma o financiranju u kojem se opisuje intervencija Unije u trećoj zemlji i utvrđuje način izvršenja za svaki dio djelovanja.

2. Za dio djelovanja koje se neizravno izvršava s trećom zemljom ili tijelima koja je ona imenovala, sporazumom o financiranju jasno se utvrđuju, uz elemente iz članka 158. ***stavka 7.***, uloge i odgovornosti treće zemlje i Komisije pri izvršenju sredstava. Sporazumom o financiranju ujedno se određuju pravila i postupci koje treća zemlja treba primjenjivati pri izvršenju sredstava Unije.

Članak 162.

Operacije mješovitog financiranja

1. Operacijama mješovitog financiranja upravlja Komisija ili osobe ili subjekti koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c).

2. Ako se financijski instrumenti i proračunska jamstva izvršavaju u okviru mehanizma ili platforme mješovitog financiranja, primjenjuje se glava X.

3. Kada je riječ o financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima koji se izvršavaju u okviru mehanizama ili platformi za mješovito financiranje, smatra se da su ispunjeni uvjeti iz članka 212. stavka 2. prvog podstavka točke (h) ako se prije uspostavljanja relevantnog mehanizma ili platforme mješovitog financiranja provede *ex ante* evaluacija.

4. Godišnja izvješća na temelju članka 41. stavaka 4. i 5. sastavljaju se na razini mehanizma ili platforme mješovitog financiranja, uzimajući u obzir sve financijske instrumente i proračunska jamstva koji su obuhvaćeni mehanizmom ili platformom, te se u njima moraju jasno navesti različite vrste financijske potpore u okviru mehanizma ili platforme.

GLAVA VII.

NABAVA I KONCESIJE

POGLAVLJE 1.

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 163.

Načela koja se primjenjuju na ugovore i područje primjene

1. Svim ugovorima koji se u potpunosti ili djelomično financiraju iz proračuna moraju se poštovati načela transparentnosti, proporcionalnosti, jednakog postupanja i nediskriminacije.

2. Za sve ugovore provodi se nadmetanje na najširoj mogućoj osnovi, osim kad se primjenjuje postupak iz članka 167. stavka 1. točke (d).

   Procijenjena vrijednost ugovora ne smije se određivati s namjerom zaobilaženja primjenjivih pravila niti se ugovor smije dijeliti u tu svrhu.

   Javni naručitelj dijeli ugovor na više grupa kad god je to primjereno uzimajući u obzir široko tržišno natjecanje.

3. Javni naručitelji ne smiju neprimjereno koristiti okvirne ugovore ili na način da njihova svrha ili učinak bude sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja.

4. JRC može primati sredstva za koja se terete odobrena sredstva koja nisu odobrena sredstva za istraživanje i tehnološki razvoj u okviru svojeg sudjelovanja u postupcima nabave koji se u cijelosti ili djelomično financiraju iz proračuna.

5. Uz iznimku načelâ transparentnosti i jednakog postupanja, pravila o nabavi utvrđena u ovoj Uredbi ne primjenjuju se na:

(a) aktivnosti koje JRC provodi u ime trećih strana;

(b) financijske usluge ***koje se odnose na*** izdavanje, prodaju, kupnju ili prijenos vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata u smislu Direktive 2014/65/EU, koje Komisija upotrebljava u kontekstu svojih operacija uzimanja i davanja zajmova, upravljanja imovinom i riznicom, uključujući usluge središnjih banaka, Europskog stabilizacijskog mehanizma, EIB-a i drugih međunarodnih financijskih institucija te nacionalnih subjekata kojima je povjereno izdavanje i upravljanje državnim dužničkim vrijednosnim papirima***;***

(c) ▌ usluge ovjeravanja i autentifikacije dokumenata koje moraju pružati javni bilježnici ako takve usluge prema primjenjivim nacionalnim pravilima nisu otvorene za tržišno natjecanje***.***

6. Uz iznimku nabave u području vanjskih djelovanja, prije ***mjera iz drugog podstavka*** koje se provode kao odgovor na krizu, proglašava se kriza u skladu s relevantnim internim pravilima.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može se osloniti na proglašenje krize samo kako bi:

(a) pokrenuo postupak nabave;

(b) dodao javne naručitelje u skladu s člankom 168. stavkom 1. četvrtim podstavkom, člankom 168. stavkom 2. šestim podstavkom ili člankom 175. stavkom 5. drugim podstavkom;

(c) stupio u kontakt s ponuditeljima u skladu s člankom 172. stavkom 1. drugim podstavkom;

(d) izmijenio ugovor u skladu s člankom 175. stavkom 5. prvim podstavkom; ili

(e) zatražio popratnu dokumentaciju prije potpisivanja ugovora u skladu s točkom 18.1. četvrtim podstavkom i točkom 18.4. četvrtim podstavkom Priloga I.;

ako je ***to*** opravdano situacijom iznimne hitnosti nastalom zbog takve krize.

Članak 164.

Prilog o nabavi i delegiranje ovlasti

Detaljna pravila o nabavi utvrđena su u Prilogu I. ovoj Uredbi. Kako bi se osiguralo da institucije Unije pri dodjeli ugovora za vlastiti račun primjenjuju iste standarde koji vrijede za javne naručitelje obuhvaćene direktivama 2014/23/EU i 2014/24/EU, Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 275. ove Uredbe radi izmjene Priloga I. ovoj Uredbi, kako bi taj prilog uskladila s izmjenama tih direktiva i provela povezane tehničke prilagodbe.

Članak 165.

Mješoviti ugovori i jedinstveni rječnik javne nabave

1. Mješoviti ugovor koji obuhvaća dvije ili više vrsta nabave (radova, robe ili usluga) ili koncesija (za radove ili usluge) ili oboje dodjeljuje se u skladu s odredbama koje se primjenjuju na vrstu nabave koja odgovara glavnom predmetu dotičnog ugovora.

2. U slučaju mješovitih ugovora koji obuhvaćaju robu i usluge, glavni predmet određuje se usporedbom vrijednosti dotične robe ili usluga.

   Ugovor kojim je obuhvaćena jedna vrsta nabave (radova, robe ili usluga) i koncesija (za radove ili usluge) dodjeljuje se u skladu s odredbama koje se primjenjuju na dotični ugovor o javnoj nabavi.

3. Ova glava ne primjenjuje se na ugovore o tehničkoj pomoći sklopljene s EIB-om ili EIF-om.

4. Za upućivanja na nomenklature u kontekstu nabave upotrebljava se Jedinstveni rječnik javne nabave (CPV) kako je utvrđen u Uredbi (EZ) br. 2195/2002 Europskog parlamenta i Vijeća[61].

Članak 166.

Mjere objave

1. Za postupke čija je vrijednost jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. ili članka 181. javni naručitelj u *Službenom listu Europske unije* objavljuje:

   (a) obavijest o nadmetanju kojom se pokreće postupak, osim u slučaju postupka iz članka 167. stavka 1. točke (d);

   (b) obavijest o dodjeli ugovora u kojoj su navedeni rezultati postupka.

2. Postupci čija je vrijednost manja od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. ili članka 181. oglašavaju se odgovarajućim sredstvima.

3. Određene informacije o dodjeli ugovora ne moraju se nužno objaviti ako bi njihova objava ometala izvršavanje zakonodavstva ili bi na neki drugi način bila protivna javnom interesu, štetila legitimnim komercijalnim interesima gospodarskih subjekata ili bi mogla dovesti u pitanje njihovo pošteno tržišno natjecanje.

Članak 167.

Postupci nabave

1. Postupci nabave za dodjelu ugovorâ o koncesiji ili ugovorâ o javnoj nabavi, uključujući okvirne ugovore, mogu biti u jednom od sljedećih oblika:

[61] Uredba (EZ) br. 2195/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. studenoga 2002. o Jedinstvenom rječniku javne nabave (CPV) (SL L 340, 16.12.2002., str. 1.).

(a) otvoreni postupak;

(b) ograničeni postupak, među ostalim u okviru dinamičkog sustava nabave;

(c) projektni natječaj;

(d) pregovarački postupak, među ostalim bez prethodne objave;

(e) natjecateljski dijalog;

(f) natjecateljski postupak uz pregovore;

(g) partnerstvo za inovacije;

(h) postupci koji uključuju poziv na iskaz interesa.

2. U otvorenim postupcima svaki zainteresirani gospodarski subjekt može dostaviti ponudu.

3. U ograničenim postupcima, natjecateljskim dijalozima, natjecateljskim postupcima uz pregovore i partnerstvima za inovacije svaki gospodarski subjekt može podnijeti zahtjev za sudjelovanje dostavljanjem informacija koje traži javni naručitelj. Javni naručitelj poziva sve natjecatelje koji zadovoljavaju kriterije za odabir i koji se ne nalaze ni u jednoj od situacija iz članka 138. stavka 1. i članka 143. stavka 1. da dostave ponudu.

Neovisno o prvom podstavku, javni naručitelj može ograničiti broj natjecatelja koji se pozivaju da dostave ponudu u postupku na temelju objektivnih i nediskriminirajućih kriterija za odabir, što se navodi u obavijesti o nadmetanju ili pozivu na iskaz interesa. Broj pozvanih natjecatelja mora biti dostatan kako bi se osiguralo istinsko tržišno natjecanje.

4. U svim postupcima koji uključuju pregovore javni naručitelj pregovara s ponuditeljima o prvotnim i svim naknadnim ponudama ili dijelovima ponuda, osim o konačnim ponudama, kako bi se poboljšao njihov sadržaj. Minimalni zahtjevi i kriteriji utvrđeni u dokumentaciji o nabavi nisu predmet pregovora.

   Javni naručitelj može dodijeliti ugovor na osnovi prvotne ponude bez pregovora ako je u dokumentaciji o nabavi navedeno da zadržava mogućnost da to učini.

5. Javni naručitelj može primijeniti:

   (a) otvoren ili ograničen postupak za svaku nabavu;

   (b) postupke koji uključuju poziv na iskaz interesa za ugovore čija je vrijednost manja od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. kako bi napravio predodabir natjecatelja koji će biti pozvani da podnesu ponude kao odgovor na buduće ograničene pozive za podnošenje ponuda ili kako bi sastavio popis prodavatelja koji će biti pozvani da podnesu zahtjeve za sudjelovanje ili dostave ponude;

   (c) projektni natječaj s ciljem stjecanja plana ili projekta koji je ocjenjivački sud odabrao nakon provedenog natjecanja;

   (d) partnerstvo za inovacije s ciljem razvoja inovativnog proizvoda, usluge ili inovativnih radova i njihove naknadne nabave;

   (e) natjecateljski postupak uz pregovore ili natjecateljski dijalog za ugovore o koncesiji, za ugovore o uslugama iz Priloga XIV. Direktivi 2014/24/EU, ako su po završetku prvotnog postupka u otvorenom ili ograničenom postupku dostavljene samo nepravilne ili neprihvatljive ponude te ako je to opravdano posebnim okolnostima koje se, među ostalim, odnose na narav ili složenost predmeta ugovora ili posebnu vrstu ugovora, kako je detaljno opisano u Prilogu I. ovoj Uredbi;

(f) pregovarački postupak za ugovore čija je vrijednost manja od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. ili pregovarački postupak bez prethodne objave za posebne vrste nabave koje nisu obuhvaćene područjem primjene Direktive 2014/24/EU ili u jasno utvrđenim iznimnim okolnostima utvrđenima u Prilogu I. ovoj Uredbi.

6. Dinamički sustav nabave tijekom svojeg trajanja otvoren je svakom gospodarskom subjektu koji zadovoljava kriterije za odabir.

Javni naručitelj pri nabavi u okviru dinamičkog sustava nabave slijedi pravila ograničenog postupka.

Članak 168.

Međuinstitucijska nabava, zajednička nabava i nabava u ime država članica

1. Ako su za ugovor ili okvirni ugovor zainteresirane dvije ili više institucija Unije, izvršnih agencija ili tijela Unije iz članaka 70. i 71. te kad god postoji mogućnost povećanja učinkovitosti, dotični javni naručitelji mogu postupak i kasnije upravljanje ugovorom ili okvirnim ugovorom provoditi na međuinstitucijskoj razini pod vodstvom jednog od javnih naručitelja.

U međuinstitucijskim postupcima mogu sudjelovati tijela i osobe zaduženi za provedbu posebnih djelovanja u okviru ZVSP-a na temelju glave V. UEU-a te Ured glavnog tajnika Odbora guvernera europskih škola.

Uvjeti okvirnog ugovora primjenjuju se samo među onim javnim naručiteljima koji su u tu svrhu identificirani u dokumentaciji o nabavi i onim gospodarskim subjektima koji su stranke okvirnog ugovora.

Odstupajući od trećeg podstavka ovog stavka, u situaciji iznimne hitnosti nastaloj zbog krize, javni naručitelj može nakon pokretanja postupka nabave, a prije potpisivanja ugovora, dodati nove javne naručitelje, pod uvjetima iz članka 163. stavka 6. i pod uvjetom da se tom izmjenom ne mijenja predmet ugovora ili okvirnog ugovora.

2. Ako je ugovor ili okvirni ugovor potreban za provedbu zajedničkog djelovanja između institucije Unije, tijela Unije iz članaka 70. i 71. ili izvršne agencije iz članka 69. i jednog ili više javnih naručitelja iz država članica, postupak nabave mogu zajednički provesti institucija Unije i javni naručitelji. Ako je potrebno provesti postupak zajedničke nabave između institucije Unije, tijela Unije iz članaka 70. i 71. ili izvršne agencije iz članka 69. i jednog ili više javnih naručitelja iz država članica, države članice mogu u cijelosti steći, iznajmiti ili unajmiti zajednički nabavljene kapacitete.

Zajednička nabava može se provoditi s državama EFTA-e i zemljama kandidatkinjama za pristupanje Uniji ako je ta mogućnost izričito predviđena u bilateralnom ili multilateralnom ugovoru, ili s ostalim trećim zemljama ako je takva mogućnost izričito predviđena u primjenjivom temeljnom aktu.

Postupovne odredbe koje se primjenjuju na institucije Unije primjenjuju se na zajedničku nabavu.

Ako je udjel u ukupnoj procijenjenoj vrijednosti ugovora koji pripada javnom naručitelju iz države članice ili kojim on upravlja jednak ili viši od 50 %, ili u drugim propisno opravdanim slučajevima, institucija Unije može odlučiti da se postupovna pravila koja se primjenjuju na javnog naručitelja iz države članice primjenjuju na zajedničku nabavu, pod uvjetom da se ta pravila mogu smatrati jednakovrijednima pravilima institucije Unije.

Institucija Unije i javni naručitelj iz države članice, države EFTA-e ili zemlje kandidatkinje za pristupanje Uniji na koje se odnosi zajednička nabava osobito se dogovaraju o detaljnim praktičnim aranžmanima za evaluaciju zahtjevâ za sudjelovanje ili ponuda, dodjeli ugovora, pravu koje se primjenjuje na ugovor i sudu nadležnom za rješavanje sporova.

U situaciji iznimne hitnosti nastaloj zbog krize, mogu se dodati novi javni naručitelji nakon pokretanja postupka nabave, a prije potpisivanja ugovora, pod uvjetima iz članka 163. stavka 6. ***i pod uvjetom da se tom izmjenom ne mijenja predmet ugovora ili okvirnog ugovora***. ▌

3. ***Dvije države članice ili više njih mogu po potrebi ovlastiti*** instituciju Unije, tijelo Unije iz članaka 70. i 71. ili izvršnu agenciju iz članka 69. ***(ovlašteni javni naručitelj) da djeluje kao središnje tijelo za nabavu koje će provoditi nabavu u ime tih država članica ili za njihov račun, pod sljedećim uvjetima:***

   (a) ovlašteni javni naručitelj procjenjuje korisnost, nužnost i proporcionalnost zahtjeva tih država članica;

   (b) ako ovlašteni javni naručitelj ne namjerava postupiti u skladu sa zahtjevom, o tome obavješćuje predmetne države članice i obrazlaže svoje odbijanje;

   (c) ovlašteni javni naručitelj provodi postupak nabave u skladu s vlastitim pravilima;

   (d) ako ovlašteni javni naručitelj odluči pokrenuti postupak nabave u ime država članica, o svojoj namjeri da provede nabavu obavješćuje sve države članice, a zainteresirane države članice poziva na sudjelovanje;

(e) ako pristane provesti nabavu u ime ili za račun država članica, ovlašteni javni naručitelj sastavlja prijedlog sporazuma o davanju ovlaštenja koji potpisuju države članice sudionice. Takav sporazum sadrži, prije svega, praktična rješenja za sudjelovanje država članica sudionica, uvjete i rokove za moguće sudjelovanje i nesudjelovanje te, prema potrebi, pravila o raspodjeli količina među državama članicama sudionicama.

Institucija Unije, tijelo Unije iz članaka 70. i 71. ili izvršna agencija iz članka 69. mogu djelovati kao subjekt u veleprodaji, kupnjom, skladištenjem i preprodajom ili doniranjem robe i usluga, uključujući najam, državama članicama ili partnerskim organizacijama koje odabere institucija Unije, tijelo Unije iz članaka 70. i 71. ili izvršna agencija iz članka 69. U tom slučaju, ▌ institucija Unije, tijelo Unije iz članaka 70. i 71. ili izvršna agencija iz članka 69. postupak nabave provode u skladu s vlastitim pravilima o nabavi.

Članak 169.

Priprema postupka nabave

1. Prije pokretanja postupka nabave javni naručitelj može provesti prethodnu provjeru tržišta u svrhu pripreme postupka.

2. Javni naručitelj određuje predmet nabave u dokumentaciji o nabavi, opisujući u njoj svoje potrebe i tražene značajke radova, robe ili usluga koji se kupuju te određuje primjenjive kriterije za isključenje, odabir i dodjelu. Javni naručitelj ujedno navodi koji elementi određuju minimalne zahtjeve koje sve ponude trebaju zadovoljiti. Minimalni zahtjevi uključuju poštovanje primjenjivih obveza iz prava okoliša, socijalnog i radnog prava koje su utvrđene pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili primjenjivim međunarodnim društvenim konvencijama i konvencijama o zaštiti okoliša navedenima u Prilogu X. Direktivi 2014/24/EU.

Članak 170.

Dodjela ugovorâ

1. Ugovori se dodjeljuju na temelju kriterija za dodjelu pod uvjetom da je javni naručitelj provjerio sljedeće:

   (a) ponuda je u skladu s minimalnim zahtjevima utvrđenima u dokumentaciji o nabavi;

   (b) natjecatelj ili ponuditelj nije isključen na temelju članka 138. ni odbijen na temelju članka 143.;

   (c) natjecatelj ili ponuditelj ima pristup nabavi i ispunjava kriterije za odabir utvrđene u dokumentaciji o nabavi, među ostalim da ne postoje sukobljeni poslovni interesi.

2. U svrhu evaluacije sposobnosti natjecatelja ili ponuditelja javni naručitelj primjenjuje kriterije za odabir. Kriteriji za odabir odnose se samo na pravnu i regulatornu sposobnost za obavljanje profesionalne aktivnosti, ekonomsku i financijsku sposobnost te tehničku i stručnu sposobnost. Pretpostavlja se da JRC ispunjava zahtjeve koji se odnose na financijsku sposobnost.

3. Javni naručitelj u svrhu evaluacije ponude primjenjuje kriterije za dodjelu.

4. Javni naručitelj dodjeljuje ugovore na temelju ekonomski najpovoljnije ponude pri čemu primjenjuje jednu od triju metoda dodjele: najniže cijene, najnižeg troška ili najboljeg omjera cijene i kvalitete.

Za metodu najnižeg troška javni naručitelj primjenjuje pristup troškovne učinkovitosti uključujući izračun troškova tijekom životnog vijeka.

Za metodu najboljeg omjera cijene i kvalitete javni naručitelj uzima u obzir cijenu ili trošak i druge kriterije kvalitete povezane s predmetom ugovora.

Članak 171.

Podnošenje, elektronička komunikacija i evaluacija

1. Javni naručitelj određuje rokove za zaprimanje ponuda i zahtjevâ za sudjelovanje u skladu s točkom 24. Priloga I. uzimajući u obzir složenost nabave, pri čemu se gospodarskim subjektima osigurava odgovarajuće vrijeme za pripremu ponuda.

2. Ako to smatra prikladnim i proporcionalnim, javni naručitelj može zahtijevati od ponuditeljâ da dostave jamstvo kao osiguranje da se dostavljene ponude neće povući prije potpisivanja ugovora. Traženo jamstvo iznosi od 1 do 2 % ukupne procijenjene vrijednosti ugovora.

   Javni naručitelj oslobađa jamstva:

   (a) u odnosu na ponuditelje ili ponude odbijene u skladu s točkom 30.2. podtočkom (b) ili (c) Priloga I., nakon pružanja informacija o ishodu postupka;

   (b) u odnosu na ponuditelje rangirane u skladu s točkom 30.2. podtočkom (e) Priloga I., nakon potpisivanja ugovora.

3. Javni naručitelj otvara sve zahtjeve za sudjelovanje i ponude. Međutim, javni naručitelj odbija:

   (a) zahtjeve za sudjelovanje i ponude koji nisu zaprimljeni u roku, i to bez otvaranja;

   (b) ponude koje su već bile otvorene kad ih je zaprimio, bez ispitivanja njihova sadržaja.

4. Javni naručitelj evaluira sve zahtjeve za sudjelovanje ili ponude koji nisu odbijeni u fazi otvaranja kako je navedeno u stavku 3. na temelju kriterija utvrđenih u dokumentaciji o nabavi kako bi dodijelio ugovor ili proveo elektroničku dražbu.

5. Dužnosnik za ovjeravanje može odustati od imenovanja odbora za evaluaciju kako je predviđeno u članku 153. stavku 2. u sljedećim slučajevima:

   (a) vrijednost ugovora manja je od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1.;

   (b) na temelju analize rizika u slučajevima iz točke 11.1. drugog podstavka podtočaka (c), (e), (f) i., (f) iii., (h) i (m) Priloga I.;

   (c) na temelju analize rizika u slučaju ponovnog otvaranja nadmetanja unutar okvirnog ugovora;

(d) za postupke u području vanjskih djelovanja vrijednosti od 20 000 EUR ili manje;

(e) na temelju analize rizika za posebne postupke nabave u okviru dinamičkog sustava nabave.

6. Zahtjevi za sudjelovanje i ponude koji nisu u skladu s minimalnim zahtjevima utvrđenima u dokumentaciji o nabavi odbijaju se.

Članak 172.

Kontakti tijekom postupka nabave

1. Prije isteka roka do kojeg se primaju zahtjevi za sudjelovanje ili ponude, javni naručitelj može priopćiti dodatne informacije o dokumentaciji o nabavi ako u njoj otkrije pogrešku ili propust, ili na zahtjev natjecateljâ ili ponuditeljâ. Dostavljene informacije objavljuju se svim natjecateljima ili ponuditeljima.

   Odstupajući od prvog postavka, u situaciji iznimne hitnosti nastaloj zbog krize, javni naručitelj može prije roka do kojeg se primaju zahtjevi za sudjelovanje ili ponude u pisanom obliku stupiti u kontakt sa svim pozvanim natjecateljima, isključivo radi razjašnjenja njihove namjere da podnesu zahtjev za sudjelovanje ili dostave ponudu, pod uvjetima iz članka 163. stavka 6.

2. Nakon isteka roka do kojeg se primaju zahtjevi za sudjelovanje ili ponude, u svakom slučaju u kojem je uspostavljen kontakt i u propisno opravdanim slučajevima u kojima kontakt nije uspostavljen kako je predviđeno člankom 154., vodi se evidencija u dosjeu o toj nabavi.

Članak 173.

Odluka o dodjeli i obavješćivanje natjecateljâ ili ponuditeljâ

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odlučuje kome ugovor treba dodijeliti u skladu s kriterijima za odabir i dodjelu utvrđenima u dokumentaciji o nabavi.

2. Javni naručitelj obavješćuje sve natjecatelje ili ponuditelje čiji su ***zahtjev*** za sudjelovanje ili ponuda odbijeni o razlozima na temelju kojih je donesena odluka. Osim toga, uspješni i neuspješni ponuditelji obavješćuju se o trajanju ***roka*** mirovanja iz članka 178. stavka 2. i članka 181. stavka 1., kad se taj rok primjenjuje.

   Kada je riječ o dodjeli posebnih ugovora na temelju okvirnog ugovora koji uključuju ponovno otvaranje nadmetanja, javni naručitelj obavješćuje ponuditelje o ishodu evaluacije.

3. Javni naručitelj obavješćuje svakog ponuditelja koji nije odbijen i koji to zahtijeva pisanim putem, o sljedećem:

   (a) imenu i prezimenu odnosno nazivu ponuditelja, ili ponuditeljâ u slučaju okvirnog ugovora, kojem je dodijeljen ugovor i, osim u slučaju posebnog ugovora na temelju okvirnog ugovora koji uključuje ponovno otvaranje nadmetanja, značajkama i relativnim prednostima uspješne ponude i ukupnom iznosu njegove financijske ponude;

   (b) napretku pregovora i dijaloga s ponuditeljima.

Međutim, javni naručitelj može odlučiti uskratiti određene informacije ako bi se njihovom objavom ometalo izvršavanje zakonodavstva, djelovalo suprotno javnom interesu ili ugrozilo legitimne komercijalne interese gospodarskih subjekata ili moglo narušiti pošteno tržišno natjecanje među njima.

Članak 174.

Poništenje postupka nabave

Prije potpisivanja ugovora javni naručitelj može poništiti postupak nabave u cijelosti. U slučaju postupaka u kojima se ugovori dodjeljuju u grupama i postupaka nabave iz više izvora moguće je djelomično poništenje. Natjecatelji ili ponuditelji nemaju pravo tražiti bilo kakvu naknadu.

Odluka mora biti obrazložena te se u najkraćem mogućem roku priopćuje natjecateljima ili ponuditeljima.

Članak 175.

Izvršenje i izmjene ugovora

1. S izvršenjem ugovora ne započinje se prije nego što je potpisan.

2. Javni naručitelj može izmijeniti ugovor ili okvirni ugovor bez postupka nabave samo u slučajevima predviđenima u stavku 3. i pod uvjetom da se tom izmjenom ne mijenja predmet ugovora ili okvirnog ugovora, u smislu stavka 4 .

3. Ugovor, okvirni ugovor ili posebni ugovor na temelju okvirnog ugovora mogu se izmijeniti bez novog postupka nabave u sljedećim slučajevima:

   (a) pokaže li se potreba za dodatnim radovima, robom ili uslugama početnog ugovaratelja koji nisu bili uključeni u prvotnu nabavu ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

i. promjena ugovaratelja nije moguća zbog tehničkih razloga povezanih sa zahtjevima za međuzamjenjivost ili interoperabilnost s postojećom opremom, uslugama ili instalacijama;

ii. promjena ugovaratelja prouzročila bi znatno povećanje troškova za javnog naručitelja;

iii. povećanje cijene, uključujući neto kumulativnu vrijednost uzastopnih izmjena, nije veće od 50 % prvotne vrijednosti ugovora;

(b) ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

i. izmjena je potrebna jer su nastupile okolnosti koje pažljivi javni naručitelj nije mogao predvidjeti;

ii. povećanje cijene nije veće od 50 % prvotne vrijednosti ugovora;

(c) ako je vrijednost izmjene manja od vrijednosti sljedećih pragova:

i. pragova iz članka 178. stavka 1. i točke ***39.*** Priloga I. u području vanjskih djelovanja primjenjivih u trenutku izmjene; i

ii. 10 % prvotne vrijednosti ugovora za ugovore o javnim uslugama i ugovore o javnoj nabavi robe te ugovore o koncesiji za radove ili usluge i 15 % prvotne vrijednosti ugovora za ugovore o javnim radovima;

(d) ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

i. minimalni zahtjevi prvotnog postupka nabave nisu izmijenjeni;

ii. svaka naknadna izmjena vrijednosti u skladu je s uvjetima iz točke (c) ovog podstavka, osim ako takva izmjena vrijednosti proizlazi iz stroge primjene dokumentacije o nabavi ili ugovornih odredaba.

U prvotnoj vrijednosti ugovora ne uzimaju se u obzir izmjene cijena.

Neto kumulativna vrijednost nekoliko uzastopnih izmjena iz prvog podstavka točke (c) ne smije premašivati vrijednost nijednog praga koji je ondje naveden.

Javni naručitelj primjenjuje *ex post* mjere objave iz članka 166.

4. Smatra se da se izmjenom mijenja predmet ugovora ili okvirnog ugovora ako se zbog nje ugovor ili okvirni ugovor u bitnome razlikuje od prvotno sklopljenoga. U svakom slučaju, smatra se da se izmjenom mijenja predmet ugovora ili okvirnog ugovora ako je ispunjen jedan ili više sljedećih uvjeta:

   (a) izmjenom se uvode ili isključuju važni uvjeti koji bi, da su bili dijelom prvotnog postupka nabave, omogućili sudjelovanje ponuditelja koji nisu prvotno odabrani ili prihvaćanje ponude koja nije prvotno prihvaćena, koji bi u postupak nabave privukli dodatne sudionike ili ne bi doveli do odabira ***uspješnog*** ponuditelja;

   (b) izmjenom se znatno mijenja gospodarska ravnoteža ugovora ili okvirnog ugovora u korist ugovaratelja na način koji nije predviđen u prvotnom ugovoru ili okvirnom ugovoru;

   (c) izmjenom se znatno proširuje opseg ugovora ili okvirnog ugovora.

5. Odstupajući od stavka ***3. točke (b) podtočke ii.***, u situaciji iznimne hitnosti nastaloj zbog krize, javni naručitelj može u dogovoru s ugovarateljem izmijeniti ugovor ili okvirni ugovor iznad praga ***od 50 % sve do 100 %*** prvotne vrijednosti ugovora, ***pod uvjetom da je ta izmjena*** opravdana kao nužna kako bi se odgovorilo na razvoj krize, podložno uvjetima iz članka 163. stavka 6.

Odstupajući od stavka ***3.***, u situaciji iznimne hitnosti nastaloj zbog krize, uvjeti okvirnog ugovora mogu se zajedničkim dogovorom izmijeniti kako bi se primjenjivali na nove javne naručitelje dodane nakon izmjene okvirnog ugovora, među ostalim u slučaju međuinstitucijske ili zajedničke nabave, podložno uvjetima iz članka 163. stavka 6.

Članak 176.

Jamstva za ispunjenje obveza i jamstva za povrat zadržanog iznosa

1. Jamstvo za ispunjenje obveza iznosi najviše 10 % ukupne vrijednosti ugovora.

U potpunosti se oslobađa nakon konačnog prihvaćanja radova, robe ili složenih usluga, unutar razdoblja koje se utvrđuje u ugovoru i podliježe rokovima iz članka 116. stavka 1. Može se osloboditi djelomično ili u potpunosti u trenutku privremenog prihvaćanja radova, robe ili složenih usluga.

2. Jamstvo za povrat zadržanog iznosa u iznosu od najviše 10 % ukupne vrijednosti ugovora može se naplatiti odbicima od međuplaćanjâ kako se ona budu izvršavala ili odbitkom od završnog plaćanja.

Javni naručitelj određuje iznos jamstva za povrat zadržanog iznosa koji mora biti razmjeran utvrđenim rizicima u vezi s izvršenjem ugovora, uzimajući u obzir predmet ugovora i uobičajene komercijalne uvjete koji se primjenjuju u dotičnom sektoru.

Jamstvo za povrat zadržanog iznosa ne smije se koristiti u ugovoru ako je jamstvo za ispunjenje obveza zatraženo, ali nije oslobođeno.

3. Podložno odobrenju javnog naručitelja, ugovaratelj može zatražiti zamjenu jamstva za povrat zadržanog iznosa drugim jamstvom iz članka 155.

4. Javni naručitelj oslobađa jamstvo za povrat zadržanog iznosa nakon isteka razdoblja ugovorne odgovornosti, unutar razdoblja koje se utvrđuje u ugovoru i podliježe rokovima iz članka 116. stavka 1.

POGLAVLJE 2.

ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA UGOVORE KOJE INSTITUCIJE UNIJE DODJELJUJU ZA SVOJ RAČUN

Članak 177.

Javni naručitelj

1. Institucije Unije, izvršne agencije i tijela Unije iz članaka 70. i 71. smatraju se javnim naručiteljima u pogledu ugovora koje dodjeljuju za svoj račun, osim ako nabavljaju od središnjeg tijela za nabavu. Službe institucija Unije ne smatraju se javnim naručiteljima u slučaju sporazuma na razini službi koje međusobno sklapaju.

U skladu s člankom 60., institucije Unije koje se smatraju javnim naručiteljima u skladu s prvim podstavkom delegiraju ovlasti potrebne za obavljanje funkcije javnog naručitelja.

2. Svaki dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ili daljnjeg delegiranja u svakoj instituciji Unije ocjenjuje jesu li dosegnute vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1.

Članak 178.

Primjenjivi pragovi i rok mirovanja

1. U postupku dodjele ugovorâ o javnoj nabavi i ugovorâ o koncesiji javni naručitelj pri odabiru postupka iz članka 167. stavka 1. ove Uredbe mora poštovati pragove iz članka 4. točaka (a) i (b) Direktive 2014/24/EU odnosno prag utvrđen u članku 8. stavku 1. Direktive 2014/23/EU za koncesije .

Odstupajući od prvog podstavka ovog članka, za ugovore koje dodjeljuju delegacije Unije u trećim zemljama odnosno ugovore koji se dodjeljuju isključivo u interesu delegacija Unije u trećim zemljama vrijednost primjenjivog praga za ugovore o javnoj nabavi robe i usluga iznosi 300 000 EUR, umjesto praga za takve ugovore iz članka 4. točke (b) Direktive 2014/24/EU.

Članak 152. stavak 5., članak 178. stavak 1., članak 179. stavak 3. kao i točke 11.1.(m), točke 14. i točke 18.1. Priloga I. koje se odnose na nabavu delegacija Unije u trećim zemljama, također se primjenjuju na urede Europskog parlamenta u trećim zemljama.

2. Podložno iznimkama i uvjetima utvrđenim u Prilogu I. ovoj Uredbi, u slučaju ugovorâ čija vrijednost premašuje vrijednosti pragova iz stavka 1. javni naručitelj ne potpisuje ugovor ili okvirni ugovor s uspješnim ponuditeljem prije isteka roka mirovanja.

3. Ako se komunikacija odvija elektroničkim sredstvima, rok mirovanja traje 10 dana, a 15 dana ako se odvija drugim sredstvima.

Članak 179.

Pravila o pristupu nabavi

1. Sudjelovanje u postupcima nabave otvoreno je pod jednakim uvjetima svim fizičkim i pravnim osobama obuhvaćenima područjem primjene Ugovorâ te svim fizičkim i pravnim osobama s poslovnim nastanom u trećoj zemlji s kojom Unija ima poseban sporazum u području nabave pod uvjetima utvrđenima u takvom sporazumu. Sudjelovanje u postupcima nabave otvoreno je i međunarodnim organizacijama.

2. Za potrebe članka 163. stavka 4. JRC se smatra pravnom osobom koja ima poslovni nastan u državi članici.

3. ***Ne dovodeći u pitanje stavke 1. i 2.,*** ako se radi o ugovorima koje dodjeljuju delegacije Unije u trećim zemljama odnosno ugovorima koji se dodjeljuju isključivo u interesu delegacija Unije u trećim zemljama, sudjelovanje u postupcima nabave pod jednakim je uvjetima ***također*** otvoreno svim fizičkim i pravnim osobama s poslovnim nastanom u trećoj zemlji u kojoj je sjedište dotične delegacije Unije. Osim toga, u iznimnim okolnostima koje propisno opravda odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, moguće je odlučiti da se državljanima trećih zemalja ili subjektima dopusti sudjelovanje u nadmetanju za dodjelu ugovora.

4. Sudjelovanje u postupcima nabave i izvršenje dodijeljenih ugovora podliježe uvjetima utvrđenima u Uredbi ***(EU) 2022/1031*** i provedbenim aktima (mjere u okviru instrumenta za međunarodnu nabavu) donesenima na temelju te uredbe.

Članak 180.

Pravila o nabavi u okviru Svjetske trgovinske organizacije

Ako se primjenjuje plurilateralni Sporazum o javnoj nabavi sklopljen u okviru Svjetske trgovinske organizacije, postupak nabave otvoren je i gospodarskim subjektima s poslovnim nastanom u državama koje su ratificirale taj sporazum, pod uvjetima utvrđenima u tom sporazumu.

POGLAVLJE 3.

ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA NABAVU U PODRUČJU VANJSKIH DJELOVANJA

Članak 181.

Nabava za vanjska djelovanja

1. Opće odredbe o nabavi utvrđene u poglavlju 1. ove glave primjenjuju se na ugovore obuhvaćene ovim poglavljem podložno posebnim odredbama koje se odnose na aranžmane za dodjelu vanjskih ugovora utvrđene u poglavlju 3. Priloga I. Članci od 177. do 180. ne primjenjuju se na nabavu obuhvaćenu ovim poglavljem.

   Uz iznimke i uvjete utvrđene u Prilogu I., javni naručitelj ne potpisuje ugovor ili okvirni ugovor s uspješnim ponuditeljem prije isteka roka mirovanja. Ako se komunikacija odvija elektroničkim sredstvima, rok mirovanja traje 10 dana, a 15 dana ako se odvija drugim sredstvima.

   Članak 166. i članak 167. stavak 1. točke (a) i (b) te drugi podstavak ovog stavka primjenjuju se samo na postupke čija je vrijednost jednaka ili veća od:

   (a) 300 000 EUR za ugovore o uslugama i nabavi robe;

   (b) 5 000 000 EUR za ugovore o radovima.

2. Ovo poglavlje primjenjuje se na:

   (a) postupke nabave u kojima Komisija ne dodjeljuje ugovore za svoj račun;

   (b) postupke nabave koje provode osobe ili subjekti koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ako je to predviđeno u sporazumima o doprinosu ili sporazumima o financiranju iz članka 157.

3. Postupci nabave utvrđuju se u sporazumima o financiranju iz članka 161.

4. Ovo poglavlje ne primjenjuje se na djelovanja predviđena u temeljnim aktima pojedinih sektora koji se odnose na pomoć za upravljanje humanitarnim krizama, operacije civilne zaštite i operacije humanitarne pomoći.

Članak 182.

Pravila o pristupu nabavi u području vanjskih djelovanja

1. Sudjelovanje u postupcima nabave otvoreno je pod jednakim uvjetima svim osobama obuhvaćenima područjem primjene Ugovorâ i svim fizičkim ili pravnim osobama u skladu s posebnim odredbama temeljnih instrumenata kojima je uređen dotični sektor suradnje. Sudjelovanje u postupcima nabave otvoreno je i međunarodnim organizacijama.

2. U iznimnim okolnostima koje propisno obrazloži odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, moguće je odlučiti da se državljanima trećih zemalja, uz one koji su navedeni u stavku 1. ovog članka, dopusti sudjelovanje u nadmetanju za dodjelu ugovora.

3. Ako se za nabavu robe ili usluga primjenjuje sporazum o širenju tržišta u kojem je Unija stranka, postupci nabave za ugovore koji se financiraju iz proračuna otvoreni su i fizičkim i pravnim osobama s poslovnim nastanom u trećoj zemlji, uz one koje su navedene u stavcima 1. i 2., pod uvjetima utvrđenima u tom sporazumu.

GLAVA VIII.

BESPOVRATNA SREDSTVA

POGLAVLJE 1.

PODRUČJE PRIMJENE I OBLIK BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Članak 183.

Područje primjene i oblik bespovratnih sredstava

1. Ova se glava primjenjuje na bespovratna sredstva dodijeljena u okviru izravnog upravljanja.

2. Bespovratna sredstva mogu se dodijeliti za financiranje:

   (a) djelovanja kojim se želi doprinijeti postizanju cilja politike Unije („bespovratna sredstva za djelovanja”);

   (b) funkcioniranja tijela čiji je cilj dio određene politike Unije i podržava tu politiku Unije („bespovratna sredstva za poslovanje”).

   Bespovratna sredstava za poslovanje dodjeljuju se u obliku financijskog doprinosa programu rada tijela iz prvog podstavka točke (b).

3. Bespovratna sredstva mogu biti u bilo kojem obliku iz članka 125. stavka 1.

   Ako se bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima na temelju članka 125. stavka 1. prvog podstavka točke (a):

   (a) ne primjenjuju se odredbe o prihvatljivosti i provjeravanju troškova utvrđene u ovoj glavi, osobito članci 185., 187. i 188., članak 189. stavci 2., 3. i 4., članak 193., članak 194. stavak 3., odredbe o procijenjenom proračunu ili procijenjenim prihvatljivim troškovima utvrđene u članku 199. stavku 1. točki (e) i odredbe utvrđene u članku 206. stavku 4.;

   (b) u pogledu članka 184., primjenjuju se samo postupak i zahtjevi iz stavaka 2. i 3. , stavka 4. prvog podstavka točaka (a) i (d), stavka 4. drugog podstavka točke (a) te stavka 5. tog članka.

4. Svaka institucija Unije može dodjeljivati ugovore o javnoj nabavi ili bespovratna sredstva za komunikacijske aktivnosti. Bespovratna sredstva mogu se dodijeliti ako je primjena javne nabave neprimjerena zbog naravi aktivnosti.

5. U okviru svojeg sudjelovanja u postupcima dodjele bespovratnih sredstava, koji se u cijelosti ili djelomično financiraju iz proračuna, JRC može dobivati sredstva za koja se terete odobrena sredstva koja nisu odobrena sredstva za istraživanje i tehnološki razvoj. U takvim slučajevima ne primjenjuju se članak 201. stavak 4. kada je riječ o financijskoj sposobnosti ni članak 199. stavak 1. točke od (a) do (d).

Članak 184.

Jednokratni iznosi, jedinični troškovi i financiranje uz primjenu paušalne stope

1. Ako se bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalne stope iz članka 125. stavka 1. prvog podstavka točaka (c), (d) ili (e) primjenjuje se ova glava, uz iznimku odredaba ili dijelova odredaba koje se odnose na provjeru stvarno nastalih prihvatljivih troškova.

2. Ako je moguće i primjereno, jednokratni iznosi, jedinični troškovi ili paušalne stope utvrđuju se tako da se mogu isplatiti nakon konkretnih ostvarenja i/ili rezultata.

3. Osim ako je u temeljnom aktu propisano drukčije, primjena jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalne stope odobrava se odlukom odgovornog dužnosnika za ovjeravanje, koji postupa u skladu s internim pravilima dotične institucije Unije.

4. Odluka o odobrenju sadržava najmanje sljedeće:

   (a) obrazloženje prikladnosti tih oblika financiranja s obzirom na narav djelovanja ili programâ rada koji se podupiru te na rizike od nepravilnosti i prijevare i na troškove kontrole;

(b) utvrđivanje troškova ili kategorija troškova pokrivenih jednokratnim iznosima, jediničnim troškovima ili financiranjem uz primjenu paušalne stope, koji se smatraju prihvatljivima u skladu s člankom 189. stavkom 3. točkama (c), (e) i (f) i člankom 189. stavkom 4. te u koje nisu uključeni troškovi koji su neprihvatljivi na temelju primjenjivih pravila Unije;

(c) opis metoda za određivanje jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalne stope. Te se metode moraju temeljiti na jednom od sljedećeg:

i. statističkim podacima, sličnim objektivnim sredstvima ili stručnoj prosudbi od interno raspoloživih stručnjaka ili nabavljenih u skladu s primjenjivim pravilima; ili

ii. individualnom pristupu svakom korisniku, upućivanjem na korisnikove povijesne podatke koji su potvrđeni ili se mogu provjeriti revizijom ili na njegovu uobičajenu praksu troškovnog računovodstva;

(d) ako je moguće, bitne uvjete na temelju kojih se pokreće isplata, uključujući, ako je to primjenjivo, ostvarenja i/ili rezultate;

(e) ako se jednokratni iznosi, jedinični troškovi i paušalne stope ne temelje na ostvarenju i/ili rezultatima, obrazloženje razloga zbog kojih primjena pristupa na temelju ostvarenja i/ili rezultata nije moguća ili nije primjerena.

Metodama iz prvog podstavka točke (c) osigurava se:

(a) poštovanje načela dobrog financijskog upravljanja, osobito primjerenost dotičnih iznosa u pogledu zahtijevanih ostvarenja i/ili rezultata, pri čemu se uzimaju u obzir predvidljivi prihodi koje treba ostvariti djelovanjima ili programima rada;

(b) razumna usklađenost s načelom sufinanciranja i načelom izbjegavanja dvostrukog financiranja.

5. Odluka o odobrenju primjenjuje se za trajanja jednog ili više programa ako tom odlukom nije predviđeno drukčije.

Odluka o odobrenju može se odnositi na jednokratne iznose, jedinične troškove ili paušalne stope koji se mogu primijeniti na više određenih programa financiranja ako je narav aktivnosti ili rashoda takva da omogućuje zajednički pristup. U takvim slučajevima odluku o odobrenju mogu donijeti:

(a) odgovorni dužnosnici za ovjeravanje ako su sve dotične aktivnosti u njihovoj nadležnosti;

(b) Komisija ako je to primjereno s obzirom na narav aktivnosti ili rashoda ili s obzirom na broj dotičnih dužnosnika za ovjeravanje.

6. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može odobriti ili nametnuti, u obliku paušalnih stopa, financiranje korisnikovih neizravnih troškova do najviše 7 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova određenog djelovanja. Viša paušalna stopa može se odobriti obrazloženom odlukom Komisije. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u svojem godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9. izvješćuje o svakoj takvoj donesenoj odluci, odobrenoj paušalnoj stopi i razlozima za tu odluku.

7. Vlasnici malih i srednjih poduzeća i druge fizičke osobe koje ne primaju plaću mogu kao prihvatljive prijaviti troškove osoblja za rad koji su obavili sami u okviru određenog djelovanja ili programa rada na temelju jediničnih troškova odobrenih u skladu sa stavcima od 1. do 6.

8. Korisnici mogu prijaviti troškove osoblja za rad volontera u okviru određenog djelovanja ili programa rada na temelju jediničnih troškova odobrenih u skladu sa stavcima od 1. do 6.

Članak 185.

Jedinstveni jednokratni iznosi

1. Jednokratnim iznosom iz članka 125. stavka 1. prvog podstavka točke (d) mogu se pokriti cjelokupni prihvatljivi troškovi djelovanja ili programa rada („jedinstveni jednokratni iznos”).

2. U skladu s člankom 184. stavkom 4. jedinstveni jednokratni iznosi mogu se odrediti na temelju procijenjenog proračuna za djelovanje ili program rada. Takav procijenjeni proračun mora biti u skladu s načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti. Usklađenost s tim načelima provjerava se *ex ante* u trenutku evaluacije zahtjeva za bespovratna sredstva.

3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odobrava jedinstvene jednokratne iznose u skladu s člankom 184.

Članak 186.

Provjere i kontrole korisnikâ povezane s jednokratnim iznosima, jediničnim troškovima i paušalnim stopama

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje provjerava, najkasnije prije isplate preostalog iznosa:

   (a) jesu li ispunjeni uvjeti na temelju kojih se pokreće isplata jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa te, prema potrebi, ostvarenja i/ili rezultate;

   (b) jesu li jednokratni iznosi, jedinični troškovi ili paušalne stope navedeni u procijenjenom ukupnom proračunu za određeno djelovanje ili program rada;

   (c) jesu li uvjeti navedeni u točki (a) ispunjeni tijekom trajanja određenog djelovanja ili programa rada.

Uz navedeno, ispunjavanje tih uvjeta može podlijegati *ex post* kontrolama.

Iznosi jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalne stope određeni *ex ante* metodom koju je odobrio odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ili Komisija u skladu s člankom 184. ne osporavaju se *ex post* kontrolama. Time se ne dovodi u pitanje pravo odgovornog dužnosnika za ovjeravanje da provjeri jesu li ispunjeni uvjeti iz prvog podstavka ovog stavka na temelju kojih se pokreće plaćanje te da smanji iznos bespovratnih sredstava u skladu s člankom 132. stavkom 4., ako ti uvjeti nisu ispunjeni ili u slučaju nepravilnosti, prijevare ili kršenja drugih obveza. Ako se jednokratni iznosi, jedinični troškovi ili paušalne stope utvrđuju na temelju uobičajenih praksi troškovnog računovodstva korisnika, primjenjuje se članak 188. stavak 2.

2. Učestalost i opseg provjera i kontrola može, među ostalim, ovisiti o naravi djelovanja ili o korisniku, pri čemu se uzimaju u obzir prethodne nepravilnosti ili prijevare koje se mogu pripisati tom korisniku.

3. Zbog uvjeta na temelju kojih se pokreće isplata jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa od korisnika se ne zahtijeva izvješćivanje o troškovima koji su za njega stvarno nastali.

4. Isplatom bespovratnih sredstava na temelju jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalne stope ne smije se utjecati na pravo pristupa zakonom propisanoj evidenciji korisnikâ za potrebe iz članaka 129. i 187.

Članak 187.

Periodična procjena jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa

Metoda određivanja jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa, podataka na kojima se oni temelje i iznosa koji iz njih proizlaze, kao i primjerenost tih iznosa u pogledu ostvarenja i/ili postignutih rezultata, periodično se procjenjuje, i, ako je primjereno, prilagođava u skladu s člankom 184. Učestalost i opseg procjena ovisi o razvoju i naravi troškova, pri čemu se osobito uzimaju u obzir znatne promjene tržišnih cijena i druge relevantne okolnosti.

Članak 188.

Uobičajene prakse troškovnog računovodstva korisnika

1. Ako se odobri primjena uobičajenih praksi troškovnog računovodstva korisnika, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može ocijeniti usklađenost tih praksi s uvjetima iz članka 184. stavka 4. Ta ocjena može se provesti *ex ante* ili primjenom odgovarajuće strategije *ex post* kontrola.

2. Ako je usklađenost uobičajenih praksi troškovnog računovodstva korisnika s uvjetima iz članka 184. stavka 4. utvrđena *ex ante*, jednokratni iznosi, iznosi jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalne stope utvrđeni primjenom tih praksi ne osporavaju se u *ex post* kontrolama. Time se ne utječe na pravo odgovornog dužnosnika za ovjeravanje da smanji iznos bespovratnih sredstava u skladu s člankom 132. stavkom 4.

3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može smatrati da su uobičajene prakse troškovnog računovodstva korisnika u skladu s uvjetima iz članka 184. stavka 4. ako ih prihvaćaju nacionalna tijela u okviru usporedivih programa financiranja.

Članak 189.

Prihvatljivi troškovi

1. Bespovratna sredstva ne smiju premašiti ukupnu gornju granicu izraženu u apsolutnoj vrijednosti („maksimalni iznos bespovratnih sredstava”) koja se utvrđuje na temelju:

   (a) ukupnog iznosa financiranja koji nije povezan s troškovima u slučaju iz članka 125. stavka 1. prvog podstavka točke (a);

   (b) procijenjenih prihvatljivih troškova, ako je to moguće, u slučaju iz članka 125. stavka 1. prvog podstavka točke (b);

   (c) ukupnog iznosa procijenjenih prihvatljivih troškova koji su unaprijed jasno utvrđeni u obliku jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili paušalnih stopa iz članka 125. stavka 1. prvog podstavka točaka (c), (d) i (e).

   Ne dovodeći u pitanje temeljni akt, bespovratna sredstva mogu biti izražena kao postotak procijenjenih prihvatljivih troškova ako se bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku iz prvog podstavka točke (b) ili kao postotak jednokratnih iznosa, jediničnih troškova ili financiranja uz primjenu paušalne stope iz prvog podstavka točke (c).

   Ako se bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku navedenom u prvom podstavku točki (b) ovog stavka i ako se zbog posebnih značajki određenog djelovanja bespovratna sredstva mogu izraziti samo kao apsolutna vrijednost, provjera prihvatljivih troškova provodi se u skladu s člankom 158. stavkom 4. i, ako je to primjenjivo, s člankom ***158. stavkom 6.***

2. Ne dovodeći u pitanje najveću stopu sufinanciranja određenu u temeljnom aktu:

(a) bespovratna sredstva ne smiju premašiti prihvatljive troškove;

(b) ako se bespovratna sredstva dodjeljuju u obliku navedenom u stavku 1. prvom podstavku točki (b) i ako procijenjeni prihvatljivi troškovi uključuju troškove rada volontera iz članka 184. stavka 8., bespovratna sredstva ne smiju premašiti procijenjene prihvatljive troškove koji nisu troškovi rada volontera.

3. Prihvatljivi troškovi koji su stvarno nastali za korisnika, kako je utvrđeno u članku 125. stavku 1. prvom podstavku točki (b), moraju udovoljavati svim sljedećim kriterijima:

(a) nastali su tijekom razdoblja trajanja djelovanja ili programa rada, uz iznimku troškova povezanih sa završnim izvješćima i potvrdama o obavljenoj reviziji;

(b) navedeni su u procijenjenom ukupnom proračunu za određeno djelovanje ili program rada;

(c) potrebni su za provedbu djelovanja ili programa rada za koje se dodjeljuju bespovratna sredstva;

(d) mogu se identificirati i provjeriti, posebno zato što su knjiženi u poslovne knjige korisnika i utvrđeni u skladu s primjenjivim računovodstvenim standardima zemlje u kojoj korisnik ima poslovni nastan te u skladu s uobičajenim praksama troškovnog računovodstva korisnika;

(e) ispunjavaju zahtjeve primjenjivih poreznih i socijalnih propisa;

(f) razumni su, opravdani i u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja, posebno u pogledu ekonomičnosti i učinkovitosti.

4. U pozivima za podnošenje prijedlogâ navode se kategorije troškova koji se smatraju prihvatljivima za financiranje sredstvima Unije.

Osim ako je u temeljnom aktu propisano drukčije te dodatno uz stavak 3. ovog članka, sljedeće kategorije troškova prihvatljive su ako ih je odgovorni dužnosnik za ovjeravanje naveo kao takve u pozivu za podnošenje prijedlogâ:

(a) troškovi povezani s jamstvom za pretfinanciranje koje je dostavio korisnik ako to jamstvo zahtijeva odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u skladu s člankom 156. stavkom 1.;

(b) troškovi povezani s potvrdama o financijskim izvještajima i izvješćima o operativnoj provjeri ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje zahtijeva te potvrde ili izvješća;

(c) PDV ako se na temelju primjenjivih nacionalnih propisa o PDV-u ne može osigurati njegov povrat i ako ga plaća korisnik koji nije osoba koja se ne smatra poreznim obveznikom u smislu članka 13. stavka 1. prvog podstavka Direktive Vijeća 2006/112/EZ[62];

(d) troškovi amortizacije, pod uvjetom da su stvarno nastali za korisnika;

(e) troškovi plaća osoblja nacionalnih uprava u mjeri u kojoj su povezani s troškovima aktivnosti koje relevantno tijelo javne vlasti ne bi obavljalo da dotični projekt nije pokrenut.

[62] Direktiva Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (SL L 347, 11.12.2006., str. 1.).

Za potrebe drugog podstavka točke (c):

(a) smatra se da se povrat PDV-a ne može osigurati ako se prema nacionalnom pravu PDV može pripisati bilo kojoj od sljedećih aktivnosti:

i. izuzetim aktivnostima bez prava na odbitak;

ii. aktivnostima koje su izvan područja primjene PDV-a;

iii. aktivnostima iz podtočke i. ili ii. za koje se PDV ne može odbiti već se osigurava povrat njegova iznosa s pomoću posebnih mehanizama za povrat ili fondova za kompenzaciju koji nisu predviđeni Direktivom 2006/112/EZ, čak i ako je taj mehanizam ili fond uspostavljen nacionalnim propisima o PDV-u;

(b) Za PDV povezan s aktivnostima navedenima u članku 13. stavku 2. Direktive 2006/112/EZ smatra se da ga je platio korisnik koji nije neoporeziva osoba u smislu članka 13. stavka 1. prvog podstavka te direktive, neovisno o tome smatra li dotična država članica te aktivnosti aktivnostima kojima se bave javnopravna tijela u svojstvu tijela javne vlasti;

Članak 190.

Povezani subjekti i jedini korisnik

1. Za potrebe ove glave sljedeći se subjekti smatraju subjektima povezanima s korisnikom:

(a) subjekti koji čine jedinog korisnika u skladu sa stavkom 2.;

(b) subjekti koji zadovoljavaju kriterije prihvatljivosti i na koje se ne odnosi ni jedna od situacija iz članka 138. stavka 1. i članka 143. stavka 1. te koji su povezani s korisnikom, osobito pravno ili sudjelovanjem u kapitalu, pri čemu njihova veza nije ograničena na djelovanje niti je uspostavljena isključivo za potrebe njegove provedbe.

Odjeljak 2. poglavlja 2. glave V. primjenjuje se i na povezane subjekte.

2. Ako više subjekata zadovoljava kriterije za dodjelu bespovratnih sredstava i zajedno čini jedan subjekt, taj se subjekt može smatrati jedinim korisnikom, uključujući ako je subjekt osnovan upravo za potrebe provedbe djelovanja koje treba financirati bespovratnim sredstvima.

3. Osim ako je drukčije navedeno u pozivu za podnošenje prijedlogâ, subjekti koji su povezani s korisnikom mogu sudjelovati u provedbi djelovanja, pod uvjetom da su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

   (a) dotični subjekti navedeni su u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava;

   (b) dotični subjekti poštuju pravila koja se primjenjuju na korisnika u okviru sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava s obzirom na:

      i. prihvatljivost troškova ili uvjeta na temelju kojih se pokreće plaćanje;

      ii. prava Komisije, OLAF-a i Revizorskog suda na provođenje provjera i revizija.

   Troškovi koji su nastali za takve subjekte mogu se prihvatiti kao prihvatljivi troškovi koji su stvarno nastali ili se mogu pokriti jednokratnim iznosima, jediničnim troškovima i financiranjem uz primjenu paušalne stope.

POGLAVLJE 2.

NAČELA

Članak 191.

Opća načela koja se primjenjuju na bespovratna sredstva

Na bespovratna sredstva primjenjuju se sljedeća načela:

(a) jednakog tretmana;

(b) transparentnosti;

(c) sufinanciranja;

(d) nekumulativnosti i izbjegavanja dvostrukog financiranja;

(e) neretroaktivnosti;

(f) zabrane ostvarivanja dobiti.

Članak 192.

Transparentnost

1. Bespovratna sredstva dodjeljuju se slijedom objave pozivâ za podnošenje prijedlogâ, izuzev slučajeva iz članka 198.

2. Sva bespovratna sredstva dodijeljena tijekom određene financijske godine objavljuju se u skladu s člankom 38. stavcima od 1. do 4.

3. Slijedom objave iz stavaka 1. i 2., kada Europski parlament i Vijeće to zatraže, Komisija im prosljeđuje izvješće koje sadržava sljedeće informacije:

(a) broj podnositeljâ zahtjeva u prethodnoj financijskoj godini;

(b) broj i postotak uspješnih zahtjeva po pojedinom pozivu za podnošenje prijedlogâ;

(c) prosječno trajanje postupka od dana zatvaranja poziva za podnošenje prijedlogâ do dodjele bespovratnih sredstava;

(d) broj i iznos bespovratnih sredstava ako nije bilo *ex post* objave u prethodnoj financijskoj godini u skladu s člankom 38. stavkom 4.;

(e) sva bespovratna sredstva dodijeljena financijskim institucijama, uključujući EIB ili EIF u skladu s člankom 199. prvim stavkom točkom (g).

Članak 193.

Sufinanciranje

1. Bespovratna sredstva uključuju sufinanciranje. Zbog toga se sredstva potrebna za provedbu djelovanja ili programa rada ne osiguravaju u cijelosti iz bespovratnih sredstava.

Sufinanciranje može imati oblik vlastitih sredstava korisnika, dohotka ostvarenog djelovanjem ili programom rada ili financijskih doprinosa ili doprinosa u naravi od trećih strana.

2. Doprinosi u naravi od trećih strana u obliku volonterskog rada, koji se vrednuju u skladu s člankom 184. stavkom 8., u procijenjenom se proračunu prikazuju kao prihvatljivi troškovi. Prikazuju se zasebno u odnosu na druge prihvatljive troškove. Rad volontera može sačinjavati do 50 % ukupnog sufinanciranja. Pri izračunu tog postotka doprinosi u naravi i ostalo sufinanciranje temelje se na procjenama koje je dostavio podnositelj zahtjeva.

   Drugi doprinosi u naravi od trećih strana u procijenjenom proračunu prikazuju se zasebno u odnosu na doprinose prihvatljivim troškovima. U procijenjenom proračunu navodi se njihova približna vrijednost koja nije podložna naknadnim promjenama.

3. Odstupajući od stavka 1., vanjska djelovanja mogu se u cijelosti financirati bespovratnim sredstvima ako je to od presudne važnosti za njihovo izvršenje. U takvom slučaju u odluci o dodjeli navode se razlozi.

4. Ovaj se članak ne primjenjuje na subvencionirane kamatne stope i subvencionirane naknade za jamstva.

Članak 194.

Načelo nekumulativnosti i zabrana dvostrukog financiranja

1. Pojedinom korisniku bespovratna sredstva iz proračuna mogu se dodijeliti samo jednom za svako djelovanje, osim ako je u relevantnim temeljnim aktima predviđeno drukčije.

   Pojedinom korisniku bespovratna sredstva za poslovanje iz proračuna mogu se dodijeliti samo jednom u određenoj financijskoj godini.

   Određeno djelovanje može zajednički financirati više odgovornih dužnosnika za ovjeravanje iz zasebnih proračunskih linija.

2. Podnositelj zahtjeva odmah obavješćuje dužnosnika za ovjeravanje o svim višestrukim zahtjevima i višestruko dodijeljenim bespovratnim sredstvima koji se odnose na isto djelovanje ili na isti program rada.

3. Isti troškovi ni u kakvim okolnostima ne smiju se dvaput financirati iz proračuna.

4. Stavci 1. i 2. ne primjenjuju se te, ako je to primjereno, Komisija može odlučiti ne provjeriti je li isti trošak financiran dvaput u odnosu na sljedeće vrste potpora:

   (a) potporu za studij, istraživanje, osposobljavanje ili obrazovanje isplaćenu fizičkim osobama;

   (b) izravnu potporu isplaćenu fizičkim osobama kojima je pomoć najpotrebnija, kao što su nezaposlene osobe i izbjeglice.

Članak 195.

Načelo zabrane ostvarivanja dobiti

1. Bespovratna sredstva nemaju svrhu ni učinak ostvarivanja dobiti u okviru djelovanja ili programa rada korisnika („načelo zabrane ostvarivanja dobiti”).

2. Za potrebe stavka 1., dobit se utvrđuje kao višak primitaka, izračunan u trenutku plaćanja preostalog iznosa, u odnosu na prihvatljive troškove djelovanja ili programa rada, pri čemu se primitci ograničavaju na bespovratna sredstva Unije i prihode ostvarene s pomoću tog djelovanja ili programa rada.

   U slučaju bespovratnih sredstava za poslovanje, iznosi namijenjeni stvaranju pričuva ne uzimaju se u obzir za provjere poštovanja načela zabrane ostvarivanja dobiti.

3. Stavak 1. ne primjenjuje se na:

(a) djelovanja čiji je cilj jačanje financijske sposobnosti korisnika ili djelovanja koja ostvaruju prihod kako bi se osigurao njihov kontinuitet nakon razdoblja financiranja Unije predviđenog sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava;

(b) potporu za studij, istraživanje, osposobljavanje ili obrazovanje isplaćenu fizičkim osobama ili drugu izravnu potporu isplaćenu fizičkim osobama kojima je pomoć najpotrebnija, kao što su nezaposlene osobe i izbjeglice;

(c) djelovanja koja provode neprofitne organizacije;

(d) bespovratna sredstva u obliku iz članka 125. stavka 1. prvog podstavka točke (a);

(e) bespovratna sredstva male vrijednosti.

4. Ako se ostvari dobit, Komisija ima pravo na povrat postotka dobiti koji odgovara doprinosu Unije prihvatljivim troškovima koji su nastali za korisnika u provedbi djelovanja ili programa rada.

Članak 196.

Načelo neretroaktivnosti

1. Osim ako je ovim člankom propisano drukčije, bespovratna sredstva ne dodjeljuju se retroaktivno.

2. Bespovratna sredstva mogu se dodijeliti za djelovanje koje je već započelo pod uvjetom da podnositelj zahtjeva može dokazati da je s djelovanjem bilo potrebno započeti prije potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

U takvim slučajevima troškovi koji su nastali prije datuma podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva ne smatraju se prihvatljivima osim:

(a) u propisno opravdanim iznimnim slučajevima kako je propisano u temeljnom aktu; ili

(b) u slučaju iznimne hitnosti za mjere iz članka 198. prvog podstavka točaka (a) ili (b), pri čemu bi rana intervencija Unije bila vrlo važna.

U slučaju iz drugog podstavka točke (b), troškovi koji su nastali za korisnika prije datuma podnošenja zahtjeva prihvatljivi su za financiranje Unije pod sljedećim uvjetima:

(a) odgovorni dužnosnik za ovjeravanje primjereno je potkrijepio razloge za takvo odstupanje;

(b) u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava izričito je utvrđeno da datum za prihvatljivost troškova prethodi datumu za podnošenje zahtjevâ.

Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja izvješćuje o svakom od slučajeva iz ovog stavka u okviru naslova „Odstupanja od načela neretroaktivnosti na temelju članka 196. Financijske uredbe” u godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9.

3. Bespovratna sredstva ne smiju se dodijeliti retroaktivno za djelovanja koja su već završena.

4. U slučaju bespovratnih sredstava za poslovanje, sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava potpisuje se u roku od četiri mjeseca od početka financijske godine korisnika. Troškovi nastali prije podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva ili prije početka financijske godine korisnika nisu prihvatljivi za financiranje. Prvi obrok korisniku se plaća u roku od 30 kalendarskih dana od potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

POGLAVLJE 3.

POSTUPAK DODJELE BESPOVRATNIH SREDSTAVA I SPORAZUM O DODJELI BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Članak 197.

Sadržaj i objavljivanje pozivâ za podnošenje prijedlogâ

1. U pozivima za podnošenje prijedlogâ utvrđuju se:

(a) ciljevi koji se žele postići;

(b) kriteriji prihvatljivosti, kriteriji za isključenje, kriteriji za odabir i kriteriji za dodjelu te relevantna popratna dokumentacija;

(c) aranžmani za financiranje Unije u kojima se detaljno navode sve vrste doprinosa Unije, osobito oblici bespovratnih sredstava;

(d) aranžmani i rok za podnošenje prijedlogâ;

(e) predviđeni datum do kojeg se sve podnositelje zahtjeva obavješćuje o ishodu evaluacije njihovih zahtjeva te okvirni datum za potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

2. Datumi iz stavka 1. točke (e) utvrđuju se na temelju sljedećih razdoblja:

(a) za obavješćivanje svih podnositelja zahtjeva o ishodu evaluacije njihovih zahtjeva, najviše šest mjeseci od zadnjeg dana za podnošenje cjelovitih prijedloga;

(b) za potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava s podnositeljima zahtjeva, najviše tri mjeseca od datuma na koji su podnositelji zahtjeva obaviješteni da su bili uspješni.

Ta se razdoblja mogu prilagoditi kako bi se uzelo u obzir vrijeme koje je potrebno za postupanje u skladu s posebnim postupcima što može biti propisano temeljnim aktom u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 i mogu biti prekoračena u iznimnim, propisno opravdanim slučajevima, posebno ako je riječ o složenim djelovanjima, kada ima mnogo prijedloga ili kašnjenja za koja su odgovorni podnositelji zahtjeva.

Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja u svojem godišnjem izvješću o radu izvješćuje o prosječnom vremenu potrebnom za obavješćivanje podnositelja zahtjeva i potpisivanje sporazumâ o dodjeli bespovratnih sredstava. U slučaju prekoračenja razdobljâ iz prvog podstavka, dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja navodi razloge za to i, ako ti razlozi nisu propisno opravdani u skladu s drugim podstavkom, predlaže korektivne mjere.

3. Pozivi za podnošenje prijedlogâ objavljuju se na internetskim stranicama institucija Unije i, ako je to potrebno za bolju obaviještenost potencijalnih korisnika, u drugom prikladnom mediju, uključujući *Službeni list Europske unije*. Pozivi za podnošenje prijedlogâ mogu se objavljivati podložno donošenju odluke o financiranju iz članka 110., među ostalim tijekom godine koja prethodi izvršenju proračuna. Sve izmjene sadržaja pozivâ za podnošenje prijedlogâ objavljuju se pod istim uvjetima.

Članak 198.

Iznimke u vezi s pozivima za podnošenje prijedlogâ

Bespovratna sredstva mogu se dodijeliti bez poziva za podnošenje prijedlogâ samo u sljedećim slučajevima:

(a) za potrebe humanitarne pomoći, operacija hitne potpore, operacija civilne zaštite ili za pomoć za upravljanje kriznim situacijama;

(b) u drugim iznimnim i propisno potkrijepljenim hitnim slučajevima;

(c) ako se dodjeljuju tijelima koja imaju de jure ili de facto monopol ili tijelima koja su na svoju odgovornost imenovale države članice ako te države članice imaju *de jure* ili *de facto* monopol;

(d) ako se dodjeljuju tijelima koja su u temeljnom aktu identificirana, u smislu članka 58., kao korisnici ili tijelima koja su na svoju odgovornost imenovale države članice ako su te države članice u temeljnom aktu identificirane kao korisnice;

(e) ako se u slučaju istraživanja i tehnološkog razvoja dodjeljuju tijelima identificiranima u programu rada iz članka 110., ako je ta mogućnost izričito predviđena temeljnim aktom i pod uvjetom da projekt nije obuhvaćen područjem primjene poziva za podnošenje prijedlogâ;

(f) za aktivnosti s posebnim značajkama koje zahtijevaju posebnu vrstu tijela zbog njegove tehničke sposobnosti, njegova visokog stupnja specijalizacije ili administrativnih ovlasti, pod uvjetom da dotične aktivnosti nisu obuhvaćene područjem primjene poziva za podnošenje prijedlogâ;

(g) ako se dodjeljuju EIB-u ili EIF-u za djelovanja u području tehničke pomoći. U takvim se slučajevima ne primjenjuje članak 199. stavak 1. točke od (a) do (d).

Ako je posebna vrsta tijela iz prvog stavka točke (f) država članica, bespovratna sredstva mogu se dodijeliti i bez poziva za podnošenje prijedlogâ tijelu koje je imenovala država članica, a koje je u njezinoj nadležnosti, za potrebe provedbe djelovanja.

Slučajeve iz prvog stavka točaka (c) i (f) u odluci o dodjeli mora se propisno potkrijepiti dokazima.

Članak 199.

Sadržaj zahtjevâ za bespovratna sredstva

1. Zahtjev za bespovratna sredstva sadržava sljedeće:

   (a) informacije o pravnom statusu podnositelja zahtjeva, uključujući informaciju o tome je li riječ o nevladinoj organizaciji;

   (b) izjavu podnositelja zahtjeva u skladu s člankom 139. stavkom 1. i izjavu o ispunjavanju kriterija prihvatljivosti i kriterija za odabir; ***takva izjava ne zahtijeva se u slučaju zahtjeva za bespovratna sredstva vrlo male vrijednosti;***

   (c) informacije kojima se dokazuje financijska i operativna sposobnost podnositelja zahtjeva da izvrši predloženo djelovanje ili program rada i, ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje na temelju procjene rizika tako odluči, popratnu dokumentaciju kojom se potkrepljuje te informacije, npr. račun dobiti i gubitka te bilanca stanja za najviše posljednje tri financijske godine za koje je pripremljena završna računovodstvena dokumentacija.

      Takve informacije i popratnu dokumentaciju ne zahtijeva se od podnositelja zahtjeva čija se financijska ili operativna sposobnost ne provjerava u skladu s člankom 201. stavcima 5. ili 6. Uz navedeno, popratna dokumentacija ne mora se dostavljati ni za bespovratna sredstva male vrijednosti;

(d) ako se zahtjev odnosi na bespovratna sredstva za određeno djelovanje iznosa većeg od 750 000 EUR ili na bespovratna sredstva za poslovanje iznosa većeg od 100 000 EUR, revizorsko izvješće ovlaštenog vanjskog revizora, ako je dostupno, odnosno koje se podnosi uvijek u slučajevima u kojima je zakonska revizija propisana pravom Unije ili nacionalnim pravom, kojim se potvrđuju financijski izvještaji za najviše posljednje tri financijske godine. U svim drugim slučajevima podnositelj zahtjeva dostavlja vlastitu izjavu koju potpisuje njegov ovlašteni predstavnik kojom potvrđuje valjanost svoje računovodstvene dokumentacije za najviše posljednje tri dostupne financijske godine.

Prvi podstavak ove točke primjenjuje se samo na prvi zahtjev koji je korisnik podnio odgovornom dužnosniku za ovjeravanje u određenoj financijskoj godini.

U slučaju sporazumâ između Komisije i niza korisnika, pragovi određeni u prvom podstavku ove točke primjenjuju se na svakog korisnika.

U slučaju partnerstava iz članka 131. stavka 4., revizorsko izvješće iz prvog podstavka ove točke, koje obuhvaća zadnje dvije financijske godine za koje su dostupni podaci, mora biti izrađeno prije potpisivanja okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, ovisno o procjeni rizika, izuzeti od obveze iz prvog podstavka ove točke obrazovne ustanove i ustanove za osposobljavanje i, u slučaju sporazuma s više korisnika, korisnike koji su prihvatili solidarnu odgovornost ili koji ne snose nikakvu financijsku odgovornost.

Prvi podstavak ove točke ne primjenjuje se na osobe i subjekte prihvatljive u okviru neizravnog upravljanja u mjeri u kojoj ispunjavaju uvjete iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (b) i članka 157.;

(e) opis djelovanja ili programa rada i procijenjeni proračun koji ima sljedeće karakteristike:

i. prihodi i rashodi su uravnoteženi;

ii. sadržava procjenu prihvatljivih troškova djelovanja ili programa rada.

Podtočke i. i ii. ne primjenjuju se na djelovanja s više donatora.

Odstupajući od podtočke i., u propisno opravdanim slučajevima, procijenjeni proračun može uključivati odredbe za nepredviđene događaje ili moguće oscilacije deviznih tečajeva;

(f) informacije o izvorima i iznosima financiranja Unije koji su u pogledu istog djelovanja ili dijela djelovanja ili za funkcioniranje podnositelja zahtjeva dobiveni ili zatraženi u istoj financijskoj godini te o svim drugim iznosima financiranja koji su za isto djelovanje dobiveni ili zatraženi.

2. Zahtjev se može podijeliti na više dijelova koji se mogu podnositi u različitim fazama u skladu s člankom 203. stavkom 2.

Članak 200.

Kriteriji prihvatljivosti

1. Kriterijima prihvatljivosti određuju se uvjeti za sudjelovanje u pozivu za podnošenje prijedlogâ.

2. Svi sljedeći podnositelji zahtjeva prihvatljivi su za sudjelovanje u pozivu za podnošenje prijedlogâ:

   (a) pravne osobe;

   (b) fizičke osobe pod uvjetom da to zahtijeva narav ili značajke djelovanja ili cilj koji podnositelj zahtjeva želi postići;

   (c) subjekti koji nemaju pravnu osobnost u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom, ako su njihovi predstavnici ovlašteni za preuzimanje pravnih obveza u ime subjekata te ako subjekti nude jamstva za zaštitu financijskih interesa Unije na razini koja je jednakovrijedna onoj koju nude pravne osobe. Podnositelj zahtjeva osobito mora imati financijsku i operativnu sposobnost koje su jednakovrijedne onima pravne osobe. Predstavnici podnositelja zahtjeva dokazuju da su ti uvjeti ispunjeni.

3. U pozivu za podnošenje prijedlogâ mogu se utvrditi dodatni kriteriji prihvatljivosti koji se utvrđuju vodeći računa o ciljevima određenog djelovanja i koji su skladu s načelima transparentnosti i nediskriminacije.

4. Za potrebe članka 183. stavka 5. i ovog članka, JRC se smatra pravnom osobom koja ima poslovni nastan u državi članici.

Članak 201.

Kriteriji za odabir

1. Kriterijima za odabir omogućuje se ocjenjivanje sposobnosti podnositelja zahtjeva da predloženo djelovanje ili program rada provede u cijelosti.

2. Podnositelj zahtjeva mora imati stabilne i dostatne izvore financiranja za obavljanje svoje aktivnosti tijekom cijelog razdoblja za koje se dodjeljuju bespovratna sredstva i za sudjelovanje u financiranju („financijska sposobnost”).

3. Podnositelj zahtjeva mora imati stručne kompetencije i kvalifikacije potrebne za provedbu predloženog djelovanja ili programa rada u cijelosti osim ako je temeljnim aktom predviđeno drukčije („operativna sposobnost”).

4. Financijska i operativna sposobnost provjerava se osobito na temelju analize informacija ili popratne dokumentacije iz članka 199.

   Ako u pozivu za podnošenje prijedlogâ nije zatražena popratna dokumentacija i ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ima opravdane razloge sumnjati u financijsku ili operativnu sposobnost podnositelja zahtjeva, on od podnositelja zahtjeva traži da mu dostavi odgovarajuće dokumente.

   U slučaju partnerstava provjera se provodi u skladu s člankom 131. stavkom 6.

5. Provjera financijske sposobnosti ne primjenjuje se na:

(a) fizičke osobe koje dobivaju potporu za obrazovanje;

(b) fizičke osobe kojima je pomoć najpotrebnija, kao što su nezaposlene osobe i izbjeglice, i koje dobivaju izravnu potporu;

(c) javna tijela, uključujući organizacije država članica;

(d) međunarodne organizacije;

(e) osobe ili subjekte koji podnose zahtjev za subvencioniranje kamatnih stopa i subvencioniranje naknada za jamstva ako je cilj tih subvencija jačanje financijske sposobnosti korisnika ili ostvarivanje prihoda.

(f) osobe ili subjekti koji podnose zahtjev za bespovratna sredstva vrlo male vrijednosti.

Ako zahtjev podnosi više podnositelja zahtjeva, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, nakon procjene rizika, odlučiti provjeriti financijsku sposobnost samo glavnog podnositelja zahtjeva.

6. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, ovisno o procjeni rizika, odustati od obveze provjeravanja operativne sposobnosti javnih tijela, organizacija država članica ili međunarodnih organizacija.

Članak 202.

Kriteriji za dodjelu

Kriteriji za dodjelu omogućuju:

(a) ocjenu kvalitete podnesenih prijedloga s obzirom na utvrđene ciljeve i prioritete te očekivane rezultate;

(b) dodjelu bespovratnih sredstava djelovanjima ili programima rada kojima se postiže najveća moguća djelotvornost financiranja Unije;

(c) provedbu evaluacije zahtjevâ za bespovratna sredstva.

Članak 203.

Postupak evaluacije

1. Prijedlozi se evaluiraju na temelju prethodno objavljenih kriterija za odabir i kriterija za dodjelu kako bi se utvrdilo koji se prijedlozi mogu financirati.

2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, ako je to primjereno, dijeli postupak u nekoliko postupovnih faza. Pravila kojima je proces uređen objavljuju se u pozivu za podnošenje prijedlogâ.

   Podnositelji čiji se prijedlozi odbiju u bilo kojoj fazi obavješćuju se o tome u skladu sa stavkom 7.

   Istu dokumentaciju i informacije ne zahtijeva se više puta tijekom istog postupka.

3. Odbor za evaluaciju iz članka 153. ili, ako je to primjereno, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje mogu od podnositelja zahtjeva zatražiti da dostavi dodatne informacije ili pojašnjenje popratne dokumentacije koja je dostavljena u skladu s člankom 154. Dužnosnik za ovjeravanje vodi odgovarajuću evidenciju o kontaktima s podnositeljima zahtjeva tijekom postupka.

4. Po zaključenju rada, članovi odbora za evaluaciju potpisuju zapisnik o svim prijedlozima koje su ispitali, u kojem daju ocjenu kvalitete prijedlogâ i navode prijedloge koji mogu dobiti financiranje.

   U zapisniku se, prema potrebi, ispitani prijedlozi rangiraju, daju se preporuke o maksimalnom iznosu koji se može dodijeliti i mogućim manjim prilagodbama zahtjeva za bespovratna sredstva.

   Zapisnik se čuva za moguće buduće potrebe.

5. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može pozvati podnositelja zahtjeva da svoj prijedlog prilagodi u skladu s preporukama odbora za evaluaciju. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje vodi odgovarajuću evidenciju o kontaktima s podnositeljima zahtjeva tijekom postupka.

6. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje na temelju evaluacije donosi odluku u kojoj navodi najmanje sljedeće:

   (a) predmet odluke i ukupni iznos;

   (b) imena i prezimena odnosno nazive uspješnih podnositelja zahtjeva, nazive djelovanjâ, prihvaćene iznose i razloge za odabir, uključujući aspekte u kojima se njegova odluka nije poklapala s mišljenjem odbora za evaluaciju;

   (c) nazivi svih odbijenih podnositelja zahtjeva i razlozi za njihovo odbijanje.

7. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje pisanim putem obavješćuje podnositelje zahtjeva o odluci o njihovu zahtjevu. Ako zatražena bespovratna sredstva nisu dodijeljena, dotična institucija Unije navodi razloge za odbijanje zahtjeva. Odbijeni podnositelji zahtjeva obavješćuju se što je prije moguće o ishodu evaluacije njihova zahtjeva, a u svakom slučaju najkasnije unutar 15 kalendarskih dana nakon što je poslana obavijest uspješnim podnositeljima zahtjeva.

8. Za bespovratna sredstva dodijeljena na temelju članka 198. odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može:

   (a) odlučiti ne primijeniti stavke 2. i 4. ovog članka i članak 153.;

   (b) spojiti sadržaj izvješća o evaluaciji i odluku o dodjeli u jedinstveni dokument i potpisati ga.

Članak 204.

Sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava

1. Dodjela bespovratnih sredstava uređena je pisanim sporazumom.

2. Sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava uključuje najmanje sljedeće:

   (a) predmet;

   (b) korisnika;

   (c) trajanje, odnosno:

      i. datum njegova stupanja na snagu;

      ii. datum početka i trajanje djelovanja ili financijsku godinu financiranja;

   (d) opis djelovanja ili, u slučaju bespovratnih sredstava za poslovanje, programa rada i opis očekivanih rezultata;

   (e) maksimalni iznos koji financira Unija izražen u eurima, procijenjeni proračun djelovanja ili programa rada i oblik bespovratnih sredstava;

   (f) pravila o izvješćivanju i plaćanjima i pravila o nabavi iz članka 208.;

   (g) korisnikovo preuzimanje obveza iz članka 129.;

   (h) odredbe o vidljivosti financijske potpore Unije, osim u propisno opravdanim slučajevima u kojima javno oglašavanje nije moguće ili primjereno;

(i) primjenjivo pravo koje je pravo Unije, prema potrebi dopunjeno nacionalnim pravom kako je određeno u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava. Odstupanja su moguća u sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava sklopljenima s međunarodnim organizacijama;

(j) nadležni sud ili arbitražni sud za rješavanje sporova.

3. Novčane obveze subjekata ili osoba , osim država, koje proizlaze iz provedbe sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava izvršive su u skladu s člankom 100. stavkom 2.

4. Izmjene sporazumâ o dodjeli bespovratnih sredstava nemaju za svrhu ili kao učinak promjene kojima bi se odluka o dodjeli bespovratnih sredstava dovela u pitanje ili koje bi bile protivne načelu jednakog postupanja prema podnositeljima zahtjeva.

POGLAVLJE 4.

IZVRŠENJE BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Članak 205.

Iznos bespovratnih sredstava i proširenje nalaza revizije

1. Iznos bespovratnih sredstava postaje konačan tek kada odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odobri završna izvješća i, ako je to primjenjivo, računovodstvenu dokumentaciju, pri čemu se ne dovode u pitanje naknadne revizije, provjere i istrage dotične institucije Unije, OLAF-a ili Revizorskog suda. Članak 132. stavak 4. primjenjuje se i nakon što iznos bespovratnih sredstava postane konačan.

2. Ako se kontrolama ili revizijama utvrde sistemske ili opetovane nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza za koje je odgovoran korisnik i koji imaju znatan učinak na niz bespovratnih sredstava koja su bila dodijeljena tom korisniku pod sličnim uvjetima, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može suspendirati provedbu sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava ili plaćanja u vezi sa svim dotičnim bespovratnim sredstvima ili, ako je to primjereno, raskinuti dotične sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava s tim korisnikom, uzimajući u obzir težinu nalaza.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može , osim toga, smanjiti iznos bespovratnih sredstava, odbiti neprihvatljive troškove i osigurati povrat iznosa koji su nepropisno isplaćeni u vezi sa svim bespovratnim sredstvima na koja su utjecale sistemske ili opetovane nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza iz prvog podstavka koji mogu biti predmet revizija, provjera i istraga u skladu s dotičnim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava.

3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje utvrđuje iznose koje treba smanjiti ili čiji povrat treba osigurati, kad god je to moguće i izvedivo, na temelju troškova koji su nepropisno prijavljeni kao prihvatljivi za sva dotična bespovratna sredstva, nakon što revidirani financijski izvještaji koje je dostavio korisnik budu prihvaćeni.

4. Ako je nemoguće ili nije izvedivo točno brojčano odrediti iznos neprihvatljivih troškova za svaku dodjelu dotičnih bespovratnih sredstava, iznosi koje treba smanjiti ili čiji povrat treba osigurati utvrđuju se ekstrapolacijom stope smanjenja ili povrata koja se primjenjuje na bespovratna sredstva u vezi s kojima su utvrđene sistemske ili opetovane nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza ili, ako neprihvatljivi troškovi ne mogu poslužiti kao osnova za utvrđivanje iznosa koje treba smanjiti ili čiji povrat treba osigurati, primjenom paušalne stope, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti. Korisniku se omogućuje da predloži propisno obrazloženu alternativnu metodu ili stopu prije primjene smanjenja ili povrata.

Članak 206.

Popratna dokumentacija za zahtjeve za plaćanje

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje utvrđuje popratnu dokumentaciju koju je potrebno priložiti zahtjevima za plaćanje.

2. Kod svake dodjele bespovratnih sredstava pretfinanciranje se može podijeliti u više obroka u skladu s dobrim financijskim upravljanjem. Uz zahtjev za sljedećim obrokom pretfinanciranja prilaže se korisnikova izjava o potrošnji prethodnog pretfinanciranja. Taj se obrok isplaćuje u cijelosti ako je upotrijebljeno najmanje 70 % ukupnog iznosa eventualnog prijašnjeg pretfinanciranja. U suprotnom se taj obrok smanjuje za iznose koji se još trebaju potrošiti dok se ne dosegne navedeni prag.

3. Ne dovodeći u pitanje obvezu dostavljanja popratne dokumentacije, korisnik izjavom potvrđuje da su informacije sadržane u zahtjevima za plaćanje potpune, pouzdane i istinite. Korisnik ujedno potvrđuje da su nastali troškovi prihvatljivi u skladu sa sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava te da su zahtjevi za plaćanje potkrijepljeni odgovarajućom popratnom dokumentacijom koja se može provjeriti.

4. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može zatražiti da se međuplaćanja ili plaćanja preostalih iznosa neovisno o iznosu potkrijepe potvrdom o financijskim izvještajima o djelovanju ili programu rada i računovodstvenom dokumentacijom na kojoj se temelje. Zahtijevanje takve potvrde temelji se na procjeni rizika pri kojoj se posebno uzima u obzir iznos bespovratnih sredstava, iznos plaćanja, vrsta korisnika i vrsta aktivnosti koje su dobile potporu.

   Potvrdu izdaje ovlašteni vanjski revizor ili, u slučaju javnih tijela, nadležni i neovisni javni službenik.

Potvrdom se potvrđuje, u skladu s metodologijom koju je odobrio odgovorni dužnosnik za ovjeravanje i na temelju dogovorenih postupaka koji su u skladu s međunarodnim normama, da su troškovi koje je korisnik prijavio u financijskim izvještajima na kojima se temelji zahtjev za plaćanje stvarni, točno evidentirani i prihvatljivi u skladu sa sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava. U posebnim i propisno opravdanim slučajevima odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može zatražiti potvrdu u obliku mišljenja ili u drugom obliku u skladu s međunarodnim normama.

5. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, na temelju procjene rizika, za svako plaćanje zatražiti izvješće o operativnoj provjeri koje izrađuje neovisna treća strana koju odobrava odgovorni dužnosnik za ovjeravanje. U izvješću o operativnoj provjeri navodi se da je operativna provjera provedena u skladu s metodologijom koju je odobrio odgovorni dužnosnik za ovjeravanje i jesu li djelovanje ili program rada stvarno provedeni u skladu s uvjetima iz sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

Članak 207.

Financijska potpora trećim stranama

Ako je za provedbu djelovanja ili programa rada potrebno pružiti financijsku potporu trećim stranama, korisnik tu financijsku potporu može pružiti ako su uvjeti za pružanje takve financijske potpore utvrđeni sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava sklopljenim između korisnika i Komisije, bez ikakvog prostora za diskrecijske odluke.

Smatra se da diskrecijsko pravo ne postoji ako se u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava utvrdi sljedeće:

(a) maksimalni iznos financijske potpore koji se može isplatiti trećoj strani i koji ne premašuje 60 000 EUR i kriteriji za određivanje točnog iznosa;

(b) različite vrste aktivnosti za koje se može primiti takva financijska potpora, na temelju utvrđenog popisa;

(c) definicija osoba ili kategorija osoba koje mogu primiti takvu financijsku potporu i kriteriji za njezino pružanje.

Prag iz drugog podstavka točke (a) može se premašiti u slučaju humanitarne pomoći, operacija hitne potpore, operacija civilne zaštite,pomoći za upravljanje kriznim situacijama ili ako bi u suprotnom postizanje ciljeva djelovanja bilo nemoguće ili preteško.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9. pruža informacije o slučajevima iz trećeg stavka ovog članka.

Članak 208.

Ugovori o provedbi

1. Ne dovodeći u pitanje direktive 2014/24/EU i 2014/25/EU, ako provedba djelovanja ili programa rada zahtijeva sklapanje ugovora o nabavi, korisnik može dodijeliti ugovor u skladu sa svojim uobičajenim praksama nabave pod uvjetom da se ugovor dodijeli ponuditelju čija ponuda nudi najbolju vrijednost za novac ili, ako je to primjereno, ponuditelju koji nudi najnižu cijenu, pri čemu se izbjegava svaki sukob interesa.

2. Ako provedba djelovanja ili programa rada zahtijeva sklapanje ugovora o nabavi čija je vrijednost veća od 60 000 EUR, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, ako je to propisno opravdano, od korisnika zahtijevati da se, uz pravila iz stavka 1., pridržava i posebnih pravila.

   Ta posebna pravila temelje se na pravilima iz ove Uredbe i razmjerna su vrijednosti dotičnih ugovora o nabavi, relativnoj veličini doprinosa Unije u odnosu na ukupne troškove djelovanja i rizik. Takva posebna pravila uključuju se u sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava.

GLAVA IX.

NAGRADE

Članak 209.

Opća pravila

1. Nagrade se dodjeljuju u skladu s načelima transparentnosti i jednakog postupanja te se njima promiče postizanje ciljeva politikâ Unije.

2. Nagrade se ne smiju dodjeljivati izravno bez natječaja.

   Natječaji za nagrade jedinične vrijednosti 1 000 000 EUR ili veće mogu se objaviti samo ako su te nagrade spomenute u odluci o financiranju iz članka 110. i nakon što je informacija o takvim nagradama dostavljena Europskom parlamentu i Vijeću.

3. Iznos nagrade nije povezan s troškovima koji su nastali za pobjednika.

4. Ako provedba djelovanja ili programa rada zahtijeva da korisnik dodijeli nagrade trećim stranama, taj korisnik može takve nagrade dodijeliti pod uvjetom da su kriteriji prihvatljivosti, kriteriji za dodjelu nagrada, iznosi ili vrsta nagrada i aranžmani za plaćanje ili dostavu utvrđeni sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava između korisnika i Komisije, bez prostora za diskrecijske odluke.

Članak 210.

Pravila natječaja, dodjele nagrada i objave

1. U pravilima natječajâ:

(a) utvrđuju se kriteriji prihvatljivosti;

(b) utvrđuju se aranžmani i rok za registraciju podnositelja zahtjeva, ako je potrebno, i za podnošenje zahtjevâ;

(c) utvrđuju se kriteriji za isključenje kako je navedeno u članku 138. i razlozi za odbijanje kako je navedeno u članku 143.;

(d) predviđa se isključiva odgovornost podnositelja zahtjeva u slučaju zahtjeva koji se odnosi na aktivnosti koje se provode u okviru natječaja;

(e) predviđa se da pobjednici preuzimaju obveze iz članka 128. i obveze objave utvrđene u pravilima natječaja;

(f) utvrđuju se kriteriji za dodjelu nagrada takvi da omogućuju ocjenu kvalitete zahtjevâ s obzirom na zadane ciljeve i očekivane rezultate i da se na temelju njih može objektivno odrediti jesu li zahtjevi uspješni;

(g) utvrđuje se iznos ili vrsta nagrade ili nagrada;

(h) utvrđuju se aranžmani za isplatu iznosa ili dostavu nagrada pobjednicima nakon dodjele.

Za potrebe prvog podstavka točke (a), korisnici su prihvatljivi osim ako je drukčije navedeno u pravilima natječaja.

Članak 197. stavak 3. primjenjuje se *mutatis mutandis* na objavu natječajâ.

2. U pravilima natječajâ mogu se odrediti uvjeti za otkazivanje natječaja, posebno ako se ne mogu ostvariti njegovi ciljevi.

3. Nagrade dodjeljuje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje nakon što odbor za evaluaciju iz članka 153. provede svoju evaluaciju.

Članak 203. stavci 4. i 6. primjenjuju se *mutatis mutandis* na odluku o dodjeli nagrade.

4. Podnositelji zahtjeva obavješćuju se što je prije moguće o ishodu evaluacije njihova zahtjeva, a u svakom slučaju najkasnije u roku od 15 kalendarskih dana nakon što je dužnosnik za ovjeravanje donio odluku o dodjeli nagrade.

Odluka o dodjeli nagrade priopćuje se podnositelju zahtjeva koji je proglašen pobjednikom i pravno je obvezujuća.

5. Sve nagrade dodijeljene tijekom određene financijske godine objavljuju se u skladu s člankom 38. stavcima od 1. do 4.

Ako nakon objave Europski parlament i Vijeće to zatraže, Komisija im šalje izvješće koje sadržava:

(a) broj podnositeljâ zahtjeva u protekloj godini;

(b) broj podnositelja zahtjeva i postotak uspješnih zahtjeva po natječaju;

(c) popis stručnjaka koji su sudjelovali u odborima za evaluaciju tijekom protekle godine s upućivanjem na postupak za njihov odabir.

GLAVA X.

FINANCIJSKI INSTRUMENTI, PRORAČUNSKA JAMSTVA I FINANCIJSKA POMOĆ

POGLAVLJE 1.

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 211.

Područje primjene i provedba

1. Ako se to pokaže najprimjerenijim načinom za ostvarenje ciljeva politika Unije, Unija može temeljnim aktom uspostaviti financijske instrumente ili osigurati proračunska jamstva ili financijsku pomoć uz potporu iz proračuna, utvrđujući njihovo područje primjene i razdoblje provedbe.

2. Države članice mogu doprinositi financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima ili financijskoj pomoći Unije. Ako je to dopušteno temeljnim aktom, mogu doprinositi i treće strane.

3. Ako se financijski instrumenti i proračunska jamstva izvršavaju u okviru izravnog upravljanja, Komisija osigurava usklađenost *mutatis mutandis* s člankom 158. stavkom 2. u odnosu na financijske posrednike i krajnje primatelje.

4. Ako se financijski instrumenti izvršavaju u okviru podijeljenog upravljanja s državama članicama, primjenjuju se sektorska pravila.

5. Ako se financijski instrumenti ili proračunska jamstva izvršavaju u okviru neizravnog upravljanja, Komisija sklapa sporazume sa subjektima u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) podtočkama ii., iii., v. i vi. Ako su sustavi, pravila i postupci tih subjekata procijenjeni u skladu s člankom 157. stavcima 3. i 4., ti subjekti mogu se u potpunosti osloniti na te sustave, pravila i postupke. Ti subjekti mogu pri izvršenju financijskih instrumenata i proračunskih jamstava u okviru neizravnog upravljanja sklapati sporazume s financijskim posrednicima odabranima u skladu s postupcima koji su jednakovrijedni postupcima koje primjenjuje Komisija. Ti subjekti u te sporazume prenose zahtjeve u skladu s člankom 158. stavkom 2.

Komisija je i dalje dužna osigurati da provedbeni okvir za financijske instrumente i proračunska jamstva bude u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja te da podržava ostvarivanje definiranih i vremenski ograničenih ciljeva politike, mjerljivih u smislu ostvarenja i/ili rezultata. Komisija je odgovorna za provedbu financijskih instrumenata i proračunskih jamstava ne dovodeći u pitanje pravnu i ugovornu odgovornost subjekata kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s primjenjivim pravom i člankom 129.

Ako u skladu sa stavkom 2. financijskim instrumentima ili proračunskim jamstvima doprinose treće zemlje, temeljnim aktom može se omogućiti imenovanje prihvatljivih provedbenih subjekata ili partnera iz dotičnih zemalja.

6. Revizorski sud ima potpun pristup, među ostalim pri provjerama na licu mjesta, svim informacijama o financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima i financijskoj pomoći.

Revizorski sud je vanjski revizor odgovoran za projekte i programe koji dobivaju potporu putem financijskog instrumenta, proračunskog jamstva ili financijske pomoći.

Članak 212.

Načela i uvjeti koji se primjenjuju na financijske instrumente i proračunska jamstva

1. Financijski instrumenti i proračunska jamstva koriste se u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti, proporcionalnosti, nediskriminacije, jednakog postupanja i supsidijarnosti te u skladu sa svojim ciljevima.

2. Financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima:

(a) reagira se na nedostatke na tržištu ili investicijske okolnosti koje nisu optimalne i proporcionalno se osigurava potpora samo krajnjim primateljima koji se u trenutku financijske potpore Unije smatraju ekonomski održivima prema međunarodno prihvaćenim standardima;

(b) postiže se dodatnost time što se sprečava nadomještanje potencijalne potpore i ulaganja iz drugih javnih ili privatnih izvora;

(c) ne narušava se tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu i postiže usklađenost s propisima o državnim potporama;

(d) postiže se učinak poluge i multiplikacijski učinak, s ciljanim rasponom vrijednosti na temelju *ex ante* evaluacije odgovarajućeg financijskog instrumenta ili proračunskog jamstva, mobilizacijom globalnih ulaganja koja premašuju veličinu doprinosa ili jamstva Unije, uključujući, ako je to primjereno, maksimiziranje privatnog ulaganja;

(e) provode se tako da se osigura zajednički interes provedbenih subjekata ili partnera uključenih u provedbu u pogledu ostvarivanja ciljeva politika utvrđenih relevantnim temeljnim aktom odredbama o, primjerice, zajedničkom ulaganju, zahtjevima za podjelu rizika ili financijskim poticajima, pri čemu se sprečava sukob interesa s ostalim aktivnostima subjekata ili partnerâ;

(f) predviđa se naknada Unije koja je u skladu s podjelom rizika među financijskim sudionicima i ciljevima politika financijskog instrumenta ili proračunskog jamstva;

(g) ako je potrebno isplatiti naknadu provedbenim subjektima ili partnerima koji sudjeluju u provedbi, osigurava se da takva naknada ovisi o uspješnosti i da obuhvaća:

i. administrativne provizije za naknadu subjektu ili partneru za obavljeni rad pri provedbi financijskog instrumenta ili proračunskog jamstva, pri čemu se provizije u najvećoj mogućoj mjeri temelje na provedenim operacijama ili isplaćenim iznosima;

ii. ako je to primjereno, inicijative povezane s politikom kojima se promiče ostvarivanje ciljeva politika ili financijska uspješnost financijskog instrumenta ili proračunskog jamstva.

Iznimni troškovi mogu se nadoknaditi u propisno opravdanim slučajevima;

(h) temelji su u *ex ante* evaluacijama, pojedinačno ili u okviru programa, u skladu s člankom 34., koje sadržavaju objašnjenja o izboru vrste financijske operacije uzimajući u obzir zadane ciljeve politike i s njima povezane financijske rizike i uštede za proračun.

Evaluacije iz prvog podstavka točke (h) preispituju se i ažuriraju kako bi se uvažio učinak većih socioekonomskih promjena na namjenu financijskog instrumenta ili proračunskog jamstva.

3. Ne dovodeći u pitanje sektorska pravila o podijeljenom upravljanju, prihodi, uključujući dividende, kapitalne dobitke, naknade za jamstva i kamatu na zajmove i na iznose na fiducijarnim računima vraćene Komisiji ili na fiducijarnim računima otvorenima za financijske instrumente ili proračunska jamstva , i koji se mogu pripisati potpori iz proračuna u okviru financijskog instrumenta ili proračunskog jamstva, unose se u proračun nakon odbitka troškova i naknada za upravljanje.

Godišnje otplate, uključujući otplate kapitala, oslobođena jamstva i otplate glavnice zajmova, plaćene Komisiji ili na fiducijarne račune otvorene za financijske instrumente ili proračunska jamstva, i koje se mogu pripisati potpori iz proračuna u okviru financijskog instrumenta ili proračunskog jamstva, čine unutarnje namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 3. točkom (f) te se upotrebljavaju za isti financijski instrument ili proračunsko jamstvo, pri čemu se ne dovodi u pitanje članak ***218. stavak 4.***, u razdoblju koje nije dulje od razdoblja za preuzimanje proračunske obveze plus dvije godine, osim ako je drukčije navedeno u temeljnom aktu.

Komisija uzima u obzir takve unutarnje namjenske prihode pri predlaganju iznosa budućih dodjela za financijske instrumente ili proračunska jamstva.

Neovisno o drugom podstavku, preostala sredstva namjenskih prihoda odobrena na osnovi temeljnog akta, a koji treba staviti izvan snage ili ukinuti, mogu se dodijeliti i drugom financijskom instrumentu kojim se nastoje ostvariti slični ciljevi, ako je to predviđeno u temeljnom aktu o uspostavi tog financijskog instrumenta.

4. Dužnosnik za ovjeravanje odgovoran za financijski instrument, proračunsko jamstvo ili financijsku pomoć sastavlja financijski izvještaj za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca, u skladu s člankom 249. te u skladu s računovodstvenim pravilima iz članka 80. i Međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor (MRSJS).

   Za financijske instrumente i proračunska jamstva koji se izvršavaju u okviru neizravnog upravljanja odgovorni dužnosnik za ovjeravanje osigurava da subjekti u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) podtočkama ii., iii., v. i vi. do 15. veljače sljedeće financijske godine dostave nerevidirane, a do 15. travnja sljedeće financijske godine revidirane financijske izvještaje, za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca sastavljene u skladu s računovodstvenim pravilima iz članka 80. i u skladu s MRSJS-om te sve informacije potrebne za sastavljanje financijskih izvještaja u skladu s člankom 82. stavkom 2.

5. Ako se financijski instrumenti ili proračunska jamstva u okviru jednog sporazuma kombiniraju s dopunskom potporom iz proračuna, među ostalim s bespovratnim sredstvima, ova glava primjenjuje se na cijelu mjeru. Izvješćuje se u skladu s člankom 41. stavcima 4. i 5. i jasno navodi koji su dijelovi mjere financijski instrumenti odnosno proračunska jamstva.

Članak 213.

Financijska obveza Unije

1. Financijska obveza i zbirna neto plaćanja iz proračuna ni u jednom trenutku ne smiju premašiti:

   (a) za financijske instrumente: iznos relevantne proračunske obveze preuzete za instrument;

(b) za proračunska jamstva: iznos proračunskog jamstva odobrenog temeljnim aktom;

(c) za financijsku pomoć: najveći iznos sredstava koji je Komisija ovlaštena uzeti u zajam u svrhu financiranja financijske pomoći kako je odobrena temeljnim aktom i relevantnih kamata.

2. Proračunska jamstva i financijska pomoć mogu stvoriti nepredviđenu obvezu za Uniju koja smije premašiti financijsku imovinu namijenjenu za pokrivanje financijske obveze Unije samo ako je to predviđeno temeljnim aktom o uspostavi proračunskog jamstva ili financijske pomoći te u skladu s uvjetima iz tog akta.

3. Za potrebe godišnje procjene iz članka ***256.*** nepredviđene obveze koje proizlaze iz proračunskih jamstava ili financijske pomoći koji terete proračun smatraju se održivima ako je njihov predviđeni višegodišnji razvoj uskladiv s ograničenjima utvrđenima uredbom o višegodišnjem financijskom okviru iz članka 312. stavka 2. UFEU-a i gornjom granicom godišnjih odobrenih sredstava za plaćanje utvrđenih u članku 3. stavku 1. Odluke (EU, Euratom) 2020/2053.

Članak 214.

Izdvajanje rezervacija za financijske obveze

1. Za proračunska jamstva i financijsku pomoć trećim zemljama temeljnim aktom utvrđuje se stopa rezervacija kao postotak iznosa odobrene financijske obveze. Taj iznos ne uključuje doprinose iz članka 211. stavka 2.

Temeljnim aktom propisuje se preispitivanje stope rezervacija najmanje svake tri godine.

2. Utvrđivanje stope rezervacija temelji se na kvalitativnoj i kvantitativnoj ocjeni Komisije u pogledu financijskih rizika koji proizlaze iz proračunskog jamstva ili financijske pomoći trećoj zemlji u skladu s načelom opreznosti, pri čemu se imovina i dobit ne precjenjuju, a obveze i gubici ne podcjenjuju.

   Osim ako je drukčije određeno temeljnim aktom o uspostavi proračunskog jamstva ili financijske pomoći trećoj zemlji, stopa rezervacija temelji se na ukupnim rezervacijama koje su unaprijed potrebne za pokrivanje očekivanih neto gubitaka te za odgovarajuću sigurnosnu pričuvu. Ne dovodeći u pitanje ovlasti Europskog parlamenta i Vijeća, ukupne rezervacije izdvajaju se u vremenskom razdoblju predviđenom relevantnim financijskim izvještajem iz članka 35.

3. Za financijske instrumente potrebno je, ako je to primjereno, izdvojiti rezervacije za buduća plaćanja povezana s proračunskom obvezom za taj financijski instrument.

4. Sljedećim sredstvima doprinosi se izdvajanju rezervacija:

   (a) doprinosima iz proračuna uz puno poštovanje uredbe kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir i nakon ispitivanja mogućnosti za preraspodjele;

   (b) povratima od ulaganja sredstava koja se drže u zajedničkom fondu za rezervacije;

   (c) iznosima koje su vratili dužnici koji nisu ispunili obveze u skladu s postupkom povrata utvrđenim u sporazumu o jamstvu ili zajmu;

   (d) prihodima i svim drugim plaćanjima koje Unija primi u skladu sa sporazumom o jamstvu ili zajmu;

(e) ako je to primjenjivo, novčanim doprinosima država članica i trećih strana na temelju članka 211. stavka 2.

Pri izračunu izdvajanja rezervacija koje proizlazi iz stope rezervacija iz stavka 1. uzimaju se u obzir samo sredstva iz prvog podstavka točaka od (a) do (d) ovog stavka.

5. Rezervacije se upotrebljavaju za plaćanje:

(a) aktiviranog proračunskog jamstva;

(b) obveza plaćanja povezanih s proračunskom obvezom za financijski instrument;

(c) financijskih obveza koje proizlaze iz pozajmljivanja sredstava u skladu s člankom 223. stavkom 1.;

(d) ako je to primjenjivo, ostalih troškova povezanih s provedbom financijskih instrumenata, proračunskih jamstava i financijske pomoći trećim zemljama.

6. Ako rezervacije za proračunsko jamstvo premašuju iznos rezervacija koji proizlazi iz stope rezervacija iz stavka 1. ovog članka, za nadopunu proračunskog jamstva do prvotnog iznosa upotrebljavaju se sredstva iz stavka 4. prvog podstavka točaka (b), (c) i (d) ovog članka povezana s tim jamstvom, u okviru ograničenja razdoblja prihvatljivosti predviđenog temeljnim aktom, međutim ne dulje od faze uspostave izdvajanja rezervacija, te ne dovodeći u pitanje članak 216. stavak 4.

7. Komisija odmah obavješćuje Europski parlament i Vijeće te može predložiti odgovarajuće mjere nadopune ili povećanje stope rezervacija ako:

(a) zbog aktiviranja proračunskog jamstva razina rezervacija za to proračunsko jamstvo padne ispod 50 % stope rezervacija iz stavka 1. te ponovno ako njihova razina padne ispod 30 % te stope rezervacija ili ako bi mogla pasti ispod bilo kojeg od tih postotaka u roku od jedne godine u skladu s procjenom rizika koju provede Komisija;

(b) zemlja koja prima financijsku pomoć Unije ne izvrši plaćanje po dospijeću.

Članak 215.

Zajednički fond za rezervacije

1. Rezervacije za pokriće financijskih obveza koje proizlaze iz financijskih instrumenata, proračunskih jamstava ili financijske pomoći drže se u zajedničkom fondu za rezervacije.

Financijsko upravljanje imovinom zajedničkog fonda za rezervacije povjerava se Komisiji.

2. Opći dobici ili gubici od ulaganja sredstava koja se drže u zajedničkom fondu za rezervacije razmjerno se dodjeljuju odnosnim financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima ili mjerama financijske pomoći.

   Financijski upravitelj sredstava zajedničkog fonda za rezervacije drži minimalan iznos sredstava fonda u novcu ili novčanim ekvivalentima u skladu s bonitetnim pravilima i predviđanjima za plaćanja koja su mu dostavili dužnosnici za ovjeravanje financijskih instrumenata, proračunskih jamstava ili financijske pomoći.

   Financijski upravitelj sredstava zajedničkog fonda za rezervacije može sklapati repo ugovore, pri čemu sredstva zajedničkog fonda za rezervacije služe kao kolateral, kako bi izvršio plaćanja iz fonda ako se razumno očekuje da je taj postupak povoljniji za proračun od dezinvestiranja sredstava u vremenskom okviru zahtjeva za plaćanje. Trajanje ili razdoblje obnavljanja repo ugovora povezanih s plaćanjem ograničuje se na minimalno potrebno kako bi gubitak za proračun bio što manji.

3. U skladu s člankom 77. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (d) i člankom 86. stavcima 1. i 2. računovodstveni službenik utvrđuje postupke koje treba primijeniti na operacije prihoda i rashoda te, u dogovoru s financijskim upraviteljem sredstava zajedničkog fonda za rezervacije, na imovinu i obveze povezane sa zajedničkim fondom za rezervacije.

4. U iznimnim slučajevima, ako je izvršila prijenos sredstava iz članka 30. stavka 1. prvog podstavka točke (g), Komisija o tome odmah obavješćuje Europski parlament i Vijeće te uz puno poštovanje gornjih granica iz uredbe kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir hitno predlaže mjere potrebne za nadopunu proračunske stavke jamstva s koje je izvršen prijenos sredstava.

Članak 216.

Stvarna stopa rezervacija

1. Izdvajanje rezervacija za proračunska jamstva i financijsku pomoć trećim zemljama u zajedničkom fondu za rezervacije temelji se na stvarnoj stopi rezervacija. Tom se stopom osigurava razina zaštite od financijskih obveza Unije koja odgovara razini koja bi se osigurala odgovarajućim stopama rezervacija da se sredstva drže odvojeno i da se njima zasebno upravlja.

2. Primjenjiva stvarna stopa rezervacija jest postotak svake prvotne stope rezervacija utvrđene u skladu s člankom 214. stavkom 2. drugim podstavkom. Primjenjuje se samo na iznos sredstava u zajedničkom fondu za rezervacije predviđenih za plaćanje aktiviranih jamstava tijekom jednogodišnjeg razdoblja. Njome se predviđa omjer, u obliku postotka, između iznosa novca i novčanih ekvivalenata u zajedničkom fondu za rezervacije potrebnih za aktiviranje jamstava i ukupnog iznosa novca i novčanih ekvivalenata koji bi bio potreban u svakom jamstvenom fondu za pokrivanje aktiviranih jamstava, ako se ta sredstva zasebno drže i njima zasebno upravlja i ako oba iznosa predstavljaju jednak likvidnosni rizik. Taj omjer ne smije biti niži od 95 %. Pri izračunu stvarne stope rezervacija uzimaju se u obzir:

   (a) predviđanja priljeva u zajednički fond za rezervacije i odljevima iz njega, pri čemu se uzima u obzir prvotna faza uspostave ukupnih rezervacija u skladu s člankom 214. stavkom 2. drugim podstavkom;

   (b) rizik korelacije između proračunskih jamstava i financijske pomoći trećim zemljama;

   (c) tržišni uvjeti.

Komisija do 1. srpnja 2020. donosi delegirane akte u skladu s člankom 275. radi dopune ove Uredbe detaljnim uvjetima za izračun stvarne stope rezervacija, uključujući metodologiju tog izračuna.

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 275. radi izmjene minimalnog omjera iz prvog podstavka ovog stavka s obzirom na iskustva stečena u djelovanju zajedničkog fonda za rezervacije istodobno zadržavajući oprezan pristup u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja. Minimalni omjer ne smije biti niži od 85 %.

3. Financijski upravitelj sredstava zajedničkog fonda za rezervacije izračunava svake godine stvarnu stopu rezervacija te je ona referentna vrijednost za Komisijin izračun doprinosâ iz proračuna na temelju članka 214. stavka 4. točke (a) te, nakon toga, stavka 4. točke (b) ovog članka.

4. Nakon izračuna godišnje stvarne stope rezervacija u skladu sa stavcima 1. i 2. ovog članka sljedeće operacije izvršavaju se u okviru proračunskog postupka i navode se u radnom dokumentu iz članka 41. stavka 5. točke (h):

   (a) svaki višak rezervacija namijenjenih proračunskom jamstvu ili financijskoj pomoći za treću zemlju vraća se u proračun;

   (b) svaka nadopuna fonda izvršava se u godišnjim tranšama u razdoblju od najviše tri godine, pri čemu se ne dovodi u pitanje članak 214. stavak 6.

5. Komisija nakon savjetovanja s računovodstvenim službenikom utvrđuje smjernice za upravljanje sredstvima zajedničkog fonda za rezervacije u skladu s odgovarajućim bonitetnim pravilima i isključujući operacije izvedenicama u spekulativne svrhe. Te smjernice prilažu se sporazumu s financijskim upraviteljem sredstava zajedničkog fonda za rezervacije.

   Neovisna evaluacija prikladnosti smjernica provodi se svake tri godine te se dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću.

Članak 217.

Godišnje izvješćivanje

1. Osim obveze izvješćivanja utvrđene u članku ***256.*** Komisija svake godine izvješćuje Europski parlament i Vijeće o zajedničkom fondu za rezervacije.

2. Izvješće iz stavka 1. sadržava informacije o financijskom upravljanju, uspješnosti i riziku zajedničkog fonda za rezervacije na kraju prethodne kalendarske godine, financijskim tokovima u zajedničkom fondu za rezervacije tijekom prethodne kalendarske godine i važnim transakcijama te sve relevantne informacije o izloženosti Unije financijskom riziku.

POGLAVLJE 2.

POSEBNE ODREDBE

ODJELJAK 1.

FINANCIJSKI INSTRUMENTI

Članak 218.

Pravila i izvršenje

1. Neovisno o članku 211. stavku 1. financijski instrumenti mogu se u propisno opravdanim slučajevima uspostaviti i ako nisu odobreni temeljnim aktom, pod uvjetom da su takvi instrumenti uključeni u nacrt proračuna u skladu s člankom 41. stavkom 4. prvim podstavkom točkom (e).

2. Komisija osigurava usklađeno i pojednostavnjeno upravljanje financijskim instrumentima osobito u području računovodstva, izvješćivanja, praćenja i upravljanja financijskim rizikom.

3. Ako Unija ima manjinski udio u financijskom instrumentu, Komisija osigurava usklađenost s ovom glavom u skladu s načelom proporcionalnosti, na temelju veličine i vrijednosti sudjelovanja Unije u instrumentu. Međutim, bez obzira na veličinu i vrijednost sudjelovanja Unije u instrumentu, Komisija osigurava usklađenost s člancima 129. i 158., člankom 212. stavcima 2. i 4., člankom 41. stavkom 4. te, u mjeri u kojoj se to odnosi na situacije za isključenje iz članka 138. stavka 1. točke (d), s glavom V. poglavljem 2. odjeljkom 2.

4. Ako Europski parlament ili Vijeće smatraju da financijski instrument nije djelotvorno ostvario svoje ciljeve, mogu zahtijevati da Komisija dostavi prijedlog revidiranog temeljnog akta u cilju likvidacije instrumenta. U slučaju likvidacije financijskog instrumenta svaki novi iznos uplaćen tom instrumentu u skladu s člankom 212. stavkom 3. smatra se općim prihodom i vraća u proračun.

5. Svrha financijskih instrumenata ili grupiranja financijskih instrumenata na razini mehanizma i, ako je to primjenjivo, njihov poseban pravni oblik i mjesto registracije objavljuju se na internetskim stranicama Komisije.

6. Subjekti kojima je povjereno izvršenje financijskih instrumenata mogu otvoriti fiducijarne račune u smislu članka 85. stavka 3. u ime Unije. Ti subjekti šalju izvode odgovarajućih računa odgovornoj službi Komisije. Plaćanja na fiducijarne račune izvršava Komisija na temelju zahtjeva za plaćanje propisno potkrijepljenih predviđanjima isplata, uzimajući u obzir iznose raspoložive na fiducijarnim računima te potrebu da se izbjegnu prekomjerni iznosi na takvim računima.

Članak 219.

Financijski instrumenti koje izravno izvršava Komisija

1. Financijski instrumenti mogu se izravno izvršavati u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) preko bilo čega od sljedećeg:

   (a) namjenskog subjekta za ulaganja u kojem sudjeluje Komisija zajedno s drugim javnim ili privatnim ulagateljima radi povećanja učinka poluge doprinosa Unije;

   (b) zajmova, jamstava, vlasničkih udjela i drugih instrumenata podjele rizika, pri čemu se ne radi o ulaganjima u namjenske subjekte za ulaganja, koji se krajnjim primateljima pružaju izravno ili preko financijskih posrednika.

2. Namjenski subjekti za ulaganja iz stavka 1. točke (a) osnivaju se u skladu sa zakonima države članice. U području vanjskih djelovanja moguće ih je osnovati i u skladu sa zakonima zemlje koja nije država članica. Upravitelji tih subjekata obvezni su u skladu sa zakonom ili ugovorom postupati s pažnjom profesionalnog upravitelja i u dobroj vjeri.

3. Upravitelji namjenskih subjekata za ulaganja iz stavka 1. točke (a) i financijski posrednici ili krajnji primatelji financijskih instrumenata biraju se vodeći računa o naravi financijskog instrumenta koji treba izvršiti, iskustvu i financijskoj i operativnoj sposobnosti dotičnih subjekata te ekonomskoj održivosti projekata krajnjih primatelja. Odabir mora biti transparentan, temeljiti se na objektivnim kriterijima i ne smije dovesti do sukoba interesa.

Članak 220.

Kombinacija s fondovima koji se izvršavaju u okviru podijeljenog upravljanja

1. Zasebna evidencija vodi se u slučaju kombinacije fondova koji se izvršavaju u okviru podijeljenog upravljanja s potporom iz financijskih instrumenata koji su uspostavljeni na temelju ovog odjeljka.

2. Sredstva iz fondova koji se izvršavaju u okviru podijeljenog upravljanja uplaćuju se na zasebne račune i upotrebljavaju u skladu s ciljevima odgovarajućih fondova za djelovanja i krajnje primatelje u skladu s programom ili programima iz kojih se sredstva kombiniraju.

3. U pogledu kombinacija fondova koji se izvršavaju u okviru podijeljenog upravljanja s potporom iz financijskih instrumenata koji su uspostavljeni na temelju ovog odjeljka primjenjuju se sektorska pravila.

ODJELJAK 2.

PRORAČUNSKA JAMSTVA

Članak 221.

Pravila za proračunska jamstva

1. Temeljnim aktom utvrđuje se:

   (a) iznos proračunskog jamstva koji se ni u kojem trenutku ne smije premašiti, pri čemu se ne dovodi u pitanje članak 211. stavak 2.;

   (b) vrste operacija koje pokriva proračunsko jamstvo.

2. Doprinosi država članica proračunskim jamstvima u skladu s člankom 211. stavkom 2. mogu biti u obliku jamstava ili novca.

Doprinosi trećih strana proračunskim jamstvima u skladu s člankom 211. stavkom 2. mogu biti u obliku novca.

Proračunsko jamstvo uvećava se za doprinose iz prvog i drugog podstavka. Plaćanja za aktivirana jamstva, prema potrebi, izvršavaju države članice ili treće strane koje doprinose, i to u skladu s načelom pari passu. Komisija sa subjektima koji doprinose potpisuje sporazum koji posebno sadržava odredbe o uvjetima plaćanja.

Članak 222.

Izvršenje proračunskih jamstava

1. Proračunska jamstva neopoziva su, bezuvjetna i daju se na zahtjev za određene vrste pokrivenih operacija.

2. Proračunska jamstva izvršavaju se u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točke (c) ili, u iznimnim slučajevima, u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a).

3. Proračunskim jamstvom pokrivaju se samo operacije financiranja i ulaganja koje su u skladu s člankom 212. stavkom 2. prvim podstavkom točkama od (a) do (d).

4. Partneri vlastitim sredstvima doprinose operacijama koje pokriva proračunsko jamstvo.

5. Komisija s partnerom sklapa sporazum o jamstvu. Odobrenje proračunskog jamstva podložno je stupanju na snagu sporazuma o jamstvu.

6. Partneri službama Komisije jednom godišnje dostavljaju:

(a) procjenu rizika i informacije o bonitetnoj ocjeni operacija koje pokriva proračunsko jamstvo te očekivana neispunjenja obveza;

(b) informacije o nepodmirenim financijskim obvezama koje za Uniju proizlaze iz proračunskog jamstva, raščlanjene po pojedinim operacijama;

(c) informacije o ukupnim dobicima ili gubicima koji proizlaze iz operacija koje pokriva proračunsko jamstvo.

ODJELJAK 3.

FINANCIJSKA POMOĆ

Članak 223.

Pravila i izvršenje

1. Financijska pomoć Unije državama članicama ili trećim zemljama u skladu je s prethodno utvrđenim uvjetima te je u obliku zajma ili kreditne linije ili bilo kojeg drugog instrumenta koji se smatra primjerenim za osiguranje djelotvornosti potpore. U tu svrhu Komisija je ovlaštena, relevantnim temeljnim aktom, u ime Unije posuditi potrebna sredstva na tržištima kapitala ili od financijskih institucija.

▌

2. Financijska pomoć izvršava se u eurima, osim u propisno opravdanim slučajevima.

3. Financijsku pomoć izravno izvršava Komisija.

4. Komisija sa zemljom korisnicom sklapa sporazum koji sadržava odredbe kojima se:

(a) osigurava da zemlja korisnica redovito provjerava jesu li osigurana financijska sredstva ispravno upotrijebljena u skladu s prethodno utvrđenim uvjetima, da poduzima odgovarajuće mjere radi sprečavanja nepravilnosti i prijevara te da, prema potrebi, pokreće pravne postupke u cilju povrata svih sredstava isplaćenih na temelju financijske pomoći koja se nisu pravilno iskoristila;

(b) osigurava zaštita financijskih interesa Unije;

(c) izričito ovlašćuju Komisija, OLAF i Revizorski sud da primijene svoja prava kako je predviđeno člankom 129.;

(d) osigurava da Unija ima pravo na prijevremenu otplatu zajma ako se utvrdi, u vezi s upravljanjem financijskom pomoći, da je zemlja korisnica sudjelovala u bilo kakvoj prijevari ili korupciji ili bilo kakvoj drugoj nezakonitoj aktivnosti koja šteti financijskim interesima Unije;

(e) osigurava da sve troškove koji nastanu za Uniju u vezi s financijskom pomoći snosi zemlja korisnica.

5. Komisija zajmove daje, kad god je to moguće, u obrocima, podložno ispunjenju uvjeta financijske pomoći. Ako ti uvjeti nisu ispunjeni, Komisija privremeno suspendira ili ukida isplatu financijske pomoći.

Članak 224.

Diversificirana strategija financiranja

1. Komisija provodi diversificiranu strategiju financiranja koja obuhvaća uzimanja zajmova odobreno u skladu s člankom 5. stavkom 1. Odluke (EU, Euratom) 2020/2053 te, osim u propisno opravdanim slučajevima, operacije uzimanja zajmova i upravljanja dugom radi financiranja programa financijske pomoći. Diversificirana strategija financiranja provodi se svim potrebnim transakcijama kojima se nastoji ostvariti redovita prisutnost na tržištu kapitala, a temelji se na udruživanju instrumenata financiranja i podrazumijeva korištenje zajedničkih sredstava za očuvanje likvidnosti.

2. Komisija uspostavlja potrebne mehanizme za provedbu diversificirane strategije financiranja. Komisija redovito i sveobuhvatno obavješćuje Europski parlament i Vijeće o svim aspektima svoje strategije uzimanja zajmova i upravljanja dugom.

GLAVA XI.

DOPRINOSI EUROPSKIM POLITIČKIM STRANKAMA

Članak 225.

Opće odredbe

Izravni financijski doprinosi iz proračuna mogu se dodijeliti europskim političkim strankama kako su definirane u članku 2. točki 3. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 („europske političke stranke”) radi njihova doprinosa formiranju europske političke svijesti i izražavanju političke volje građana Unije u skladu s tom uredbom.

Članak 226.

Načela

1. Doprinosi se koriste samo za nadoknadu postotka operativnih troškova europskih političkih stranaka, utvrđenog u članku 17. stavku 4. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014, koji su izravno povezani s ciljevima tih stranaka utvrđenima u članku 17. stavku 5. i članku 21. te uredbe.

2. Doprinosi se mogu iskoristiti za nadoknadu rashoda povezanih s ugovorima koje su sklopile europske političke stranke, pod uvjetom da pri dodjeli nije bilo sukoba interesa.

3. Doprinosi se ne smiju upotrebljavati za izravnu ili neizravnu osobnu korist, u novcu ili naravi, bilo kojeg pojedinog člana ili člana osoblja neke europske političke stranke. Doprinosi se ne smiju upotrebljavati za izravno ili neizravno financiranje aktivnosti trećih strana, a osobito nacionalnih političkih stranaka ili političkih zaklada na europskoj ili nacionalnoj razini, bez obzira na to jesu li u obliku bespovratnih sredstava, donacija, zajmova ili bilo kakvih drugih sličnih sporazuma. Za potrebe ovog stavka pridruženi subjekti europskih političkih stranaka ne smatraju se trećim stranama, ako su takvi subjekti dio upravne organizacije europskih političkih stranaka, kako je utvrđeno u njihovim statutima. Doprinosi se ne smiju koristiti u svrhe koje su isključene člankom 22. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014.

4. Doprinosi podliježu načelima transparentnosti i jednakog postupanja u skladu s kriterijima utvrđenima u Uredbi (EU, Euratom) br. 1141/2014.

5. Europski parlament svake godine dodjeljuje doprinose te se oni objavljuju u skladu s člankom 38. stavcima od 1. do 4. ove Uredbe i u skladu s člankom 32. stavkom 1. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014.

6. Europske političke stranke koje prime doprinos ne smiju izravno ni neizravno dobiti druga sredstva iz proračuna. Osobito se zabranjuju donacije iz proračunâ klubova zastupnika u Europskom parlamentu. Isti rashodi ni u kakvim okolnostima ne smiju se dvaput financirati iz proračuna.

   Doprinosima se ne dovodi se u pitanje mogućnost europskih političkih stranaka da iz vlastitih sredstava stvaraju pričuve u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014.

7. Ako europska politička zaklada, kako je definirana u članku 2. točki 4. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 ostvari višak prihoda iznad rashoda na kraju financijske godine u kojoj je primila bespovratna sredstva za poslovanje, dio tog viška od najviše 25 % ukupnog prihoda za tu godinu može se prenijeti u sljedeću godinu pod uvjetom da se iskoristi do kraja prvog tromjesečja te sljedeće godine.

Članak 227.

Proračunski aspekti

Doprinosi, kao i odobrena sredstva izdvojena za neovisna vanjska revizijska tijela ili stručnjake iz članka 23. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014, isplaćuju se iz dijela proračuna koji se odnosi na Europski parlament.

Članak 228.

Poziv za dodjelu doprinosâ

1. Doprinosi se dodjeljuju pozivom za dodjelu doprinosa koji se objavljuje svake godine, barem na internetskim stranicama Europskog parlamenta.

2. Pojedinoj europskoj političkoj stranci može se dodijeliti samo jedan doprinos godišnje.

3. Europska politička stranka može primiti doprinos samo ako se prijavi za financiranje u skladu s uvjetima utvrđenima u pozivu za dodjelu doprinosa.

4. U pozivu za dodjelu doprinosa određuju se uvjeti pod kojima podnositelj zahtjeva može primiti doprinos u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014 te kriteriji za isključenje.

5. U pozivu za dodjelu doprinosa određuje se najmanje narav rashoda koji mogu biti nadoknađeni doprinosom.

6. U pozivu za dodjelu doprinosa zahtijeva se procijenjeni proračun.

Članak 229.

Postupak dodjele

1. Zahtjevi za doprinose propisno se podnose u roku pisanim putem, među ostalim, ako je to primjereno, u zaštićenom elektroničkom formatu.

2. Doprinosi se ne dodjeljuju podnositeljima zahtjeva koji se tijekom postupka dodjele nalaze u jednoj ili više situacija iz članka 138. stavka 1. i članka 143. stavka 1. ni onima koji su evidentirani kao isključeni u bazi podataka iz članka 144.

3. Od podnositelja zahtjeva zahtijeva se da potvrde da nisu u jednoj od situacija iz stavka 2.

4. Odgovornom dužnosniku za ovjeravanje može pomagati odbor za evaluaciju zahtjeva za doprinose. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje određuje pravila o sastavu, imenovanju i radu takvog odbora te pravila za sprečavanje svakog sukoba interesa.

5. Zahtjevi koji su u skladu s kriterijima prihvatljivosti i kriterijima za isključenje biraju se na temelju kriterija za dodjelu iz članka 19. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014.

6. U odluci odgovornog dužnosnika za ovjeravanje navodi se najmanje sljedeće:

   (a) predmet i ukupni iznos doprinosa;

   (b) naziv odabranih podnositelja zahtjeva i prihvaćeni iznosi za svakog od njih;

   (c) nazivi svih odbijenih podnositelja zahtjeva i razlozi za njihovo odbijanje.

7. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje pisanim putem obavješćuje podnositelje zahtjeva o odluci o njihovim zahtjevima. Ako je zahtjev za financiranje odbijen ili traženi iznosi nisu djelomično ili u cijelosti dodijeljeni, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje navodi razloge za odbijanje zahtjeva ili nedodjeljivanje traženih iznosa, pri čemu se osobito poziva na kriterije prihvatljivosti i kriterije za dodjelu iz stavka 5. ovog članka i iz članka 228. stavka 4. Ako je zahtjev odbijen, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje obavještava podnositelja zahtjeva o raspoloživim sredstvima u upravnim i/ili sudskim postupcima kako je predviđeno člankom 134. stavkom 2.

8. Doprinosi moraju biti obuhvaćeni pisanim sporazumom.

Članak 230.

Oblik doprinosâ

1. Doprinosi mogu biti u bilo kojem od sljedećih oblika:

   (a) nadoknada postotka stvarno nastalih nadoknadivih rashoda;

   (b) nadoknada na temelju jediničnih troškova;

   (c) jednokratni iznosi;

   (d) financiranje uz primjenu paušalne stope;

   (e) kombinacija oblika iz točaka od (a) do (d).

2. Mogu se nadoknaditi samo rashodi koji ispunjavaju kriterije utvrđene u pozivima za dodjelu doprinosâ i koji nisu nastali prije datuma podnošenja zahtjeva.

3. Sporazum iz članka 229. stavka 8. sadržava odredbe kojima se omogućuje provjera ispunjenja uvjeta za dodjelu jednokratnih iznosa, financiranja uz primjenu paušalne stope ili jediničnih troškova.

4. Doprinosi se u cijelosti plaćaju jednokratnim plaćanjem pretfinanciranja, osim ako u propisno opravdanim slučajevima odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odluči drukčije.

Članak 231.

Jamstva

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, ako to smatra primjerenim i razmjernim, na pojedinačnoj osnovi i na temelju analize rizika, zahtijevati da europska politička stranka unaprijed dostavi jamstvo kako bi se ograničili financijski rizici povezani s plaćanjem pretfinanciranja samo ako s obzirom na analizu rizika europskoj političkoj stranci prijeti neposredna opasnost da se nađe u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. točaka (a) i (d) ove Uredbe ili ako su o odluci Tijela za europske političke stranke i europske političke zaklade, uspostavljenog na temelju članka 6. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 („Tijelo”), obaviješteni Europski parlament i Vijeće u skladu s člankom 10. stavkom 4. te uredbe.

Članak 156. primjenjuje se *mutatis mutandis* na jamstva koja se mogu zahtijevati u slučajevima predviđenima u prvom stavku ovog članka za plaćanja pretfinanciranja europskim političkim strankama.

Članak 232.

Upotreba doprinosâ

1. Doprinosi se troše u skladu s člankom 226.

2. Dio doprinosa koji nisu upotrijebljeni u financijskoj godini za koju je doprinos dodijeljen (godina n) troši se za nadoknadive rashode koji nastanu do 31. prosinca godine n+1. Svaki preostali dio doprinosa koji nije potrošen u tom roku vraća se u skladu s glavom IV. poglavljem 6.

3. Europske političke stranke poštuju najveću stopu sufinanciranja utvrđenu u članku 17. stavku 4. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014. Preostali iznosi doprinosa iz prethodne godine ne smiju se upotrebljavati za financiranje dijela koji europske političke stranke trebaju namiriti iz vlastitih sredstava. Doprinosi trećih strana za zajednička događanja ne smatraju se dijelom vlastitih sredstava europske političke stranke.

4. Europske političke stranke najprije upotrebljavaju dio doprinosa koji nije upotrijebljen u financijskoj godini za koju je dodijeljen, a tek potom doprinose dodijeljene nakon te godine.

5. Sve kamate ostvarene plaćanjem pretfinanciranja smatraju se dijelom doprinosa.

Članak 233.

Izvješće o upotrebi doprinosâ

1. U skladu s člankom 23. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 europska politička stranka dostavlja godišnje izvješće o upotrebi doprinosa i svoje godišnje financijske izvještaje na odobrenje odgovornom dužnosniku za ovjeravanje.

2. Na temelju godišnjeg izvješća i godišnjih financijskih izvještaja iz stavka 1. ovog članka odgovorni dužnosnik za ovjeravanje sastavlja godišnje izvješće o radu iz članka 74. stavka 9. Pri sastavljanju tog izvješća može upotrijebljavati drugu popratnu dokumentaciju.

Članak 234.

Iznos doprinosa

1. Iznos doprinosa nije konačan sve dok odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ne odobri godišnje izvješće i godišnje financijske izvještaje iz članka 233. stavka 1. Odobrenjem godišnjeg izvješća i godišnjih financijskih izvještaja ne dovode se u pitanje daljnje provjere koje provodi Tijelo.

2. Svi nepotrošeni iznosi pretfinanciranja nisu konačni sve dok ih europska politička stranka ne upotrijebi za plaćanje nadoknadivih rashoda koji ispunjavaju kriterije utvrđene u pozivu za dodjelu doprinosa.

3. Ako europska politička stranka ne ispuni svoje obveze u pogledu upotrebe doprinosa, doprinosi se suspendiraju, smanjuju ili ukidaju nakon što se toj europskoj političkoj stranci omogući da iznese svoja opažanja.

4. Prije plaćanja odgovorni dužnosnik za ovjeravanje potvrđuje da je europska politička stranka i dalje registrirana u Registru iz članka 7. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 te da joj od datuma podnošenja zahtjeva do kraja financijske godine za koju se doprinos dodjeljuje nije određena ni jedna od sankcija iz članka 27. te uredbe.

5. Ako europska politička stranka više nije registrirana u Registru iz članka 7. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 ili joj je izrečena bilo koja od sankcija iz članka 27. te uredbe, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, razmjerno ozbiljnosti pogrešaka, nepravilnosti, prijevare ili drugog kršenja obveza povezanih s upotrebom doprinosa, suspendirati, smanjiti ili ukinuti doprinos i osigurati povrat iznosa koji su nepropisno isplaćeni na temelju sporazuma iz članka 229. stavka 8. ove Uredbe nakon što se europskoj političkoj stranci omogući da iznese svoja opažanja.

Članak 235.

Kontrola i sankcije

1. U svakom sporazumu iz članka 229. stavka 8. izričito se predviđa da Europski parlament izvršava svoje pravo kontrole dokumenata i prostorija te da OLAF i Revizorski sud izvršavaju svoje nadležnosti i ovlasti iz članka 129. kod svih europskih političkih stranaka koje su primile financijska sredstva Unije, njihovih ugovaratelja i podugovaratelja.

2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, u skladu s člancima 138. i 139. ove Uredbe i člankom 27. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014, izreći administrativne i financijske sankcije koje su djelotvorne, razmjerne i odvraćajuće.

Članak 236.

Čuvanje evidencije

1. Europske političke stranke čuvaju evidenciju i popratnu dokumentaciju koja se odnosi na doprinos pet godina od zadnje isplate povezane s doprinosom.

2. Evidencije koje se odnose na revizije, žalbe, sudske sporove i naplate odštetnih zahtjeva koji proizlaze iz korištenja doprinosa ili na istrage OLAF-a, ako je primatelj o njima obaviješten, zadržavaju se do završetka takvih revizija, žalbi, sudskih sporova i naplata odštetnih zahtjeva ili istraga.

Članak 237.

Odabir vanjskih tijela ili stručnjaka za reviziju

Neovisna vanjska tijela ili stručnjaci za reviziju iz članka 23. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 biraju se postupkom nabave. Razdoblje na koje se njihovi ugovori sklapaju ne smije biti dulje od pet godina. Nakon dva uzastopna razdoblja smatra se da postoji sukob interesa koji može negativno utjecati na obavljanje revizije.

GLAVA XII.

OSTALI INSTRUMENTI ZA IZVRŠENJE PRORAČUNA

Članak 238.

Skrbnički fondovi Unije za vanjska djelovanja

1. Za djelovanja za pomoć u nuždi i nakon nje potrebna u svrhu odgovora na krizu ili za tematska djelovanja Komisija može osnovati skrbničke fondove Unije za vanjska djelovanja („skrbnički fondovi Unije”) na temelju sporazuma sklopljenih s drugim donatorima.

   Skrbnički fondovi Unije uspostavljaju se samo ako se na temelju sporazumâ s drugim donatorima osiguraju doprinosi iz drugih izvora koji nisu proračun.

   Komisija se s Europskim parlamentom i Vijećem savjetuje o svojoj namjeri da osnuje skrbnički fond Unije za djelovanja za pomoć u nuždi i nakon nje.

   Osnivanje skrbničkog fonda Unije za tematska djelovanja podliježe odobrenju Europskog parlamenta i Vijeća.

   Za potrebe trećeg i četvrtog podstavka ovog stavka Komisija Europskom parlamentu i Vijeću stavlja na raspolaganje svoje nacrte odluka o osnivanju skrbničkog fonda Unije. U takvim nacrtima odluka navode se opis ciljeva skrbničkog fonda Unije, opravdanost njegova osnivanja u skladu sa stavkom 3., naznaka njegova trajanja i prethodni sporazumi s drugim donatorima. Nacrti odluka uključuju i nacrt osnivačkog sporazuma koji treba sklopiti s drugim donatorima.

2. Komisija dostavlja nacrte svojih odluka o financiranju skrbničkog fonda Unije nadležnom odboru koji je osnovan temeljnim aktom u skladu s kojim Unija daje doprinos skrbničkom fondu Unije. Nadležnom odboru ne upućuje se poziv da se izjasni o aspektima koji su već dostavljeni na savjetovanje ili odobrenje Europskom parlamentu i Vijeću u skladu sa stavkom 1. trećim, četvrtim odnosno petim podstavkom.

3. Skrbnički fondovi Unije osnivaju se i izvršavaju podložno sljedećim uvjetima:

(a) postoji dodana vrijednost intervencije Unije: ciljevi skrbničkih fondova Unije, posebno zbog njihova opsega ili potencijalnih učinaka, mogu se bolje postići na razini Unije nego na nacionalnoj razini te se postojećim instrumentima financiranja ne bi mogli dostatno postići ciljevi politika Unije;

(b) skrbnički fondovi Unije donose jasnu političku vidljivost Unije i upravljačke prednosti te bolju kontrolu Unije nad rizicima i isplatama doprinosa Unije i drugih donatora;

(c) skrbnički fondovi Unije ne udvostručavaju ostale postojeće kanale financiranja ili slične instrumente, a da pritom ne omoguće dodatnost;

(d) ciljevi skrbničkih fondova Unije usklađeni su s ciljevima instrumenta Unije ili ciljevima proračunske stavke iz koje se financiraju.

4. Za svaki skrbnički fond Unije osniva se odbor kojim predsjedava Komisija radi pravedne zastupljenosti donatora i odlučivanja o korištenju sredstava. Odbor kao promatrača uključuje predstavnika svake države članice koja ne daje doprinos. Pravila o sastavu odbora i njegova interna pravila utvrđuju se u osnivačkom sporazumu skrbničkog fonda Unije. Ta pravila uključuju zahtjev da je za donošenje konačne odluke o korištenju sredstava potreban pozitivan glas Komisije.

5. Skrbnički fondovi Unije osnivaju se s ograničenim trajanjem utvrđenim u njihovu osnivačkom sporazumu. To trajanje može se produljiti odlukom Komisije podložno postupku iz stavka 1. i na zahtjev odbora predmetnog skrbničkog fonda Unije te nakon izvješća Komisije kojim se obrazlaže to produljenje i u kojom se osobito potvrđuje da su ispunjeni uvjeti iz stavka 3.

   Europski parlament i/ili Vijeće mogu od Komisije zahtijevati da prekine odobravanje sredstava za taj skrbnički fond Unije ili da revidira osnivački sporazum u cilju likvidacije skrbničkog fonda Unije, ako je to primjereno, osobito na temelju informacija iz radnog dokumenta iz članka 41. stavka 6. U tom slučaju sva preostala sredstva na proporcionalnoj se osnovi vraćaju u proračun kao opći prihod te državama članicama koje su dale doprinos i ostalim donatorima.

Članak 239.

Izvršenje skrbničkih fondova Unije za vanjska djelovanja

1. Skrbnički fondovi Unije izvršavaju se u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti, proporcionalnosti, nediskriminacije i jednakog postupanja te u skladu s određenim ciljevima definiranima u svakom osnivačkom sporazumu i uz puno poštovanje prava Europskog parlamenta i Vijeća da nadziru i kontroliraju doprinos Unije.

2. Djelovanja financirana u okviru skrbničkih fondova Unije Komisija može izvršavati izravno u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) te neizravno sa subjektima koji izvršavaju sredstva Unije u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) podtočkama i., ii., iii., v. i vi.

3. Financijski izvršitelji Komisije preuzimaju obveze za sredstva i isplaćuju sredstva, u smislu glave IV. poglavlja 4. Računovodstveni službenik Komisije djeluje kao računovodstveni službenik skrbničkih fondova Unije. Odgovoran je za utvrđivanje računovodstvenih postupaka i računskog plana zajedničkih svim skrbničkim fondovima Unije. Unutarnji revizor Komisije, OLAF i Revizorski sud imaju iste ovlasti nad skrbničkim fondovima Unije kakve imaju i nad drugim djelovanjima Komisije.

4. Doprinosi Unije i drugih donatora ne uključuju se u proračun i uplaćuju se na poseban bankovni račun. Računovodstveni službenik otvara i zatvara posebni bankovni račun skrbničkog fonda Unije. Sve transakcije na posebnom bankovnom računu tijekom godine primjereno se knjiže u računovodstvenoj dokumentaciji skrbničkog fonda Unije.

   Doprinosi Unije prenose se na poseban bankovni račun na temelju zahtjeva za plaćanje koji su propisno potkrijepljeni predviđanjima isplate, uzimajući u obzir saldo raspoloživ na računu te posljedičnu potrebu za dodatnim isplatama. Predviđanja isplate dostavljaju se jedanput godišnje ili, ako je to primjereno, svakih šest mjeseci.

   Doprinosi drugih donatora uzimaju se u obzir ako se uplaćuju na poseban bankovni račun skrbničkog fonda Unije i u iznosu u eurima preračunatom pri njihovoj uplati na posebni bankovni račun. Kamate dospjele na posebnom bankovnom računu skrbničkog fonda Unije ulažu se u skrbnički fond, osim ako je drukčije predviđeno osnivačkim sporazumom skrbničkog fonda Unije.

5. Komisija je ovlaštena upotrijebiti najviše 5 % iznosa prikupljenih u skrbnički fond Unije za pokriće svojih troškova upravljanja iz godina u kojima su se doprinosi iz stavka 4. počeli upotrebljavati. Neovisno o prvoj rečenici i kako bi se izbjeglo dvostruko zaračunavanje troškova, troškovi upravljanja koji proizlaze iz doprinosa Unije skrbničkom fondu Unije mogu se pokriti iz tog doprinosa samo u mjeri u kojoj već nisu pokriveni drugim proračunskim linijama. Tijekom trajanja skrbničkog fonda Unije takve naknade za upravljanje su namjenski prihodi u smislu članka 21. stavka 2. točke (a) podtočke ii.

   Osim godišnjeg izvješća iz članka 258. dužnosnik za ovjeravanje dvaput godišnje sastavlja financijski izvještaj o operacijama svakog skrbničkog fonda Unije.

   Komisija jednako tako svaki mjesec izvješćuje o stanju izvršenja svakog skrbničkog fonda Unije.

   Skrbnički fondovi Unije svake godine podliježu neovisnoj vanjskoj reviziji.

Članak 240.

Doprinosi Unije globalnim inicijativama

1. ***Radi odgovarajućeg koordiniranja djelovanja s više partnera kako bi se odgovorilo na globalne probleme,*** Unija može globalnim inicijativama koje se financiraju iz udruženih sredstava više donatora uplatiti doprinose u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima ako se tim inicijativama podupire ostvarenje ciljeva politike Unije i ako ***ostali*** instrumenti izvršenja proračuna ▌ nisu dostatni za ostvarenje tih ciljeva. ***Ako je to moguće i primjereno, Komisija se pridružuje svakom upravnom odboru ili jednakovrijednom upravljačkom odboru***.

2. Prije donošenja bilo kakve odluke o doprinosu globalnoj inicijativi i što je prije moguće Komisija obavješćuje Europski parlament i Vijeće o iznosu doprinosa globalnoj inicijativi u okviru relevantnog temeljnog akta, pri čemu objašnjava razloge i primjerenost doprinosa, uključujući način na koji bi se doprinosom osigurala vidljivost Unije preko financiranja Unije.

3. Doprinosi Unije globalnim inicijativama podliježu sljedećim uvjetima, ovisno o vrsti financiranja Unije:

(a) doprinos Unije manjinski je doprinos inicijativi, s obzirom na ukupni iznos doprinosa toj inicijativi u trenutku uplate doprinosa;

(b) doprinos Unije tretira se jednako kao doprinos donatora sličnih razmjera, a ako jedna ili više država članica također doprinose toj inicijativi, doprinos Unije zaštićen je pod jednako povoljnim uvjetima kao i doprinosi tih država članica;

(c) o ostvarenim rezultatima inicijative primjereno se izvješćuje, među ostalim primjenom relevantnih pokazatelja ***ostvarenja i učinka***;

(d) inicijativa se provodi u skladu s pravilima kojima se pri korištenju sredstava Unije jamče dobro financijsko upravljanje, transparentnost, nediskriminacija i jednako postupanje u skladu s načelom proporcionalnosti;

(e) postoje odgovarajući ***unutarnji i vanjski*** sustavi za sprečavanje i suzbijanje nepravilnosti i prijevara te za redovito izvješćivanje o njihovu funkcioniranju, kao i odgovarajuća pravila o povratu sredstava u okviru inicijative, među ostalim o njihovu korištenju za istu inicijativu.

U slučaju sumnje na ozbiljne nepravilnosti kao što su prijevara, korupcija ili sukob interesa, ***odgovornom dužnosniku*** za ovjeravanje, ***EPPO-u*** u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, ***OLAF-u, revizorskim tijelima Komisije*** i ***Revizorskom sudu*** na temelju tih pravila inicijative ***pružaju se relevantne*** informacije i oni s relevantnim tijelom inicijative provode zajedničke misije radi revizije, kontrole ili istrage, u skladu s člankom 130.

4. U odluci o financiranju doprinosa inicijativi navodi se obrazloženje uvjeta utvrđenih u stavku 3. prvom podstavku.

5. Postupak iz članka 157. stavka 6. primjenjuje se *mutatis mutandis* na doprinos Unije globalnoj inicijativi.

Članak 241.

Proračunska potpora

1. Ako je to predviđeno relevantnim temeljnim aktima, Komisija može pružiti proračunsku potporu trećoj zemlji ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

   (a) upravljanje javnim financijama treće zemlje dostatno je transparentno, pouzdano i djelotvorno;

   (b) treća zemlja uspostavila je dostatno pouzdane i relevantne sektorske ili nacionalne politike;

   (c) treća zemlja uspostavila je stabilizacijske makroekonomske politike;

   (d) treća zemlja uspostavila je dostatan i pravodoban pristup sveobuhvatnim i pouzdanim proračunskim informacijama.

2. Plaćanje doprinosa Unije temelji se na ispunjenju uvjeta iz stavka 1., uključujući poboljšanje upravljanja javnim financijama. Osim navedenog, neka plaćanja mogu biti uvjetovana i ostvarenim ključnim etapama, što se mjeri objektivnim pokazateljima uspješnosti koji odražavaju rezultate i napredak reformi u odgovarajućem sektoru tijekom vremena.

3. Komisija se u trećim zemljama zalaže za poštovanje vladavine prava, razvoj parlamentarne kontrole te revizijskih i antikorupcijskih kapaciteta, kao i za povećanje transparentnosti i javni pristup informacijama.

4. Odgovarajući sporazumi o financiranju sklopljeni s trećom zemljom sadržavaju:

   (a) obvezu treće zemlje da Komisiji dostavlja pouzdane i pravodobne informacije koje joj omogućuju evaluaciju ispunjavanja uvjeta iz stavka 2.;

   (b) pravo Komisije da suspendira sporazum o financiranju ako treća zemlja prekrši obvezu u pogledu poštovanja ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava te u teškim slučajevima korupcije;

   (c) odgovarajuće odredbe u skladu s kojima se treća zemlja obvezuje odmah u cijelosti ili djelomično nadoknaditi sredstva za relevantnu operaciju ako se utvrdi da je pri plaćanju relevantnih sredstava Unije došlo do ozbiljnih nepravilnosti koje se mogu pripisati toj zemlji.

   Kako bi se obradila nadoknada iz prvog podstavka točke (c) ovog stavka, može se primijeniti članak 101. stavak 1. drugi podstavak.

Članak 242.

Plaćeni vanjski stručnjaci

1. Institucije Unije mogu odabrati i platiti vanjske stručnjake kako bi im pomogli u evaluaciji zahtjevâ za bespovratna sredstva, projekata i natječaja te dali mišljenja i savjete u posebnim slučajevima.

2. Poziv na iskaz interesa objavljuje se na internetskim stranicama predmetne institucije Unije.

   U pozivu na iskaz interesa navodi se opis zadaća, njihovo trajanje i fiksni uvjeti za naknadu.

3. Svaka zainteresirana fizička osoba može podnijeti zahtjev u svakom trenutku tijekom razdoblja valjanosti poziva na iskaz interesa, osim u posljednja tri mjeseca tog razdoblja.

4. Nakon poziva na iskaz interesa sastavlja se popis stručnjaka. Valjan je najviše pet godina nakon objavljivanja ili tijekom trajanja višegodišnjeg programa koji se odnosi na te poslove. Valjanost popisa može trajati dulje od višegodišnjeg financijskog programa ako se osigura rotacija stručnjaka.

5. Vrijednost ugovora mora biti manja od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. Ta se vrijednost može premašiti samo iznimno i u propisno opravdanim slučajevima kako bi se institucijama Unije omogućilo ravnopravno natjecanje s ostalim sudionicima na tržištu.

6. Plaćeni vanjski stručnjaci plaćaju se na temelju fiksnog iznosa objavljenog unaprijed, a biraju se na temelju njihove stručne sposobnosti. Biraju se na temelju kriterija za odabir pri čemu se poštuju načela nediskriminacije, jednakog postupanja i nepostojanja sukoba interesa.

7. Za potrebe glave V. poglavlja 2. odjeljka 2. takvi se stručnjaci tretiraju kao primatelji.

Članak 243.

Neplaćeni stručnjaci

Institucije Unije mogu nadoknaditi nastale putne troškove i troškove boravka ili, ako je to primjereno, platiti druge naknade osobama koje su te institucija pozvale ili ovlastile.

Članak 244.

Nefinancijske donacije

1. Institucije i tijela Unije mogu davati nefinancijske donacije u obliku usluga, robe ili radova.

2. Nefinancijske donacije dodjeljuju se u skladu s načelima transparentnosti i jednakog postupanja te, ovisno o slučaju, u skladu sa zahtjevima utvrđenima sektorskim pravilima. Njima se promiče ostvarivanje ciljeva politika Unije.

3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9. pruža informacije o nefinancijskim donacijama.

4. U slučaju nekvarljive robe koja se financira iz administrativnih odobrenih sredstava te u skladu s računovodstvenim pravilima i standardima iz članka 80. institucije i tijela Unije ne smiju davati nefinancijske donacije prije nego što je roba djelomično amortizirana.

Članak 245.

Članarine i ostala plaćanja za članarinu

Unija može platiti doprinose kao članarinu tijelima u kojima je članica ili promatrač.

Članak 246.

Rashodi članova i osoblja institucija Unije

Institucije Unije mogu podmiriti rashode članova i osoblja institucija Unije, uključujući doprinose udruženjima sadašnjih i bivših članova Europskog parlamenta i doprinose za europske škole.

GLAVA XIII.

GODIŠNJA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA I OSTALI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

POGLAVLJE 1.

GODIŠNJA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA

ODJELJAK 1.

RAČUNOVODSTVENI OKVIR

Članak 247.

Struktura računovodstvene dokumentacije

Godišnja računovodstvena dokumentacija Unije priprema se za svaku financijsku godinu koja traje od 1. siječnja do 31. prosinca. Ta računovodstvena dokumentacija obuhvaća sljedeće:

(a) konsolidirane financijske izvještaje u kojima su u skladu računovodstvenim pravilima iz članka 80. iskazane konsolidirane financijske informacije iz financijskih izvještaja institucija Unije, tijela Unije iz članka 70. te ostalih tijela koja ispunjavaju kriterije računovodstvene konsolidacije;

(b) zbirna izvješća o izvršenju proračuna u kojima su iskazane informacije sadržane u izvješćima o izvršenju proračuna institucija Unije.

Članak 248.

Popratna dokumentacija

Svaki unos u računovodstvenu dokumentaciju mora se temeljiti na odgovarajućoj popratnoj dokumentaciji u skladu s člankom 75.

Članak 249.

Financijski izvještaji

1. Financijski izvještaji iskazuju se u milijunima eura i u skladu s računovodstvenim pravilima iz članka 80. te obuhvaćaju:

   (a) bilancu stanja u kojoj se iskazuju sva imovina i obveze te financijsko stanje na dan 31. prosinca prethodne financijske godine;

   (b) izvještaj o financijskom rezultatu u kojem se iskazuje poslovni rezultat za prethodnu financijsku godinu;

   (c) izvještaj o novčanom toku u kojem se iskazuju naplaćeni i isplaćeni iznosi tijekom financijske godine te završno stanje riznice;

   (d) izvještaj o promjenama u neto imovini koji sadržava pregled kretanja u pričuvi i akumulirane rezultate tijekom financijske godine.

2. Bilješkama uz financijske izvještaje dopunjuju se i komentiraju informacije iskazane u izvještajima iz stavka 1. te se njima pružaju sve dodatne informacije propisane računovodstvenim pravilima iz članka 80. i međunarodno prihvaćenom računovodstvenom praksom ako su takve informacije relevantne za aktivnosti Unije. Bilješke sadržavaju najmanje sljedeće informacije:

   (a) računovodstvena načela, pravila i metode;

   (b) objašnjenja u kojima se navode dodatne informacije koje nisu sadržane u financijskim izvještajima, a koje su potrebne za vjeran prikaz računovodstvene dokumentacije.

3. Računovodstveni službenik, nakon završetka financijske godine i do datuma dostave opće računovodstvene dokumentacije unosi sva usklađenja koja su, bez posezanja za isplatom ili naplatom u vezi s tom godinom, potrebna radi istinitog i vjernog prikaza te dokumentacije.

ODJELJAK 2.

IZVJEŠĆA O IZVRŠENJU PRORAČUNA

Članak 250.

Izvješća o izvršenju proračuna

1. Izvješća o izvršenju proračuna iskazuju se u milijunima eura i moraju biti usporediva na godišnjoj razini. Sastoje se od:

   (a) izvješća koja zbirno prikazuju sve proračunske operacije za financijsku godinu u smislu prihoda i rashoda;

   (b) proračunskog rezultata koji se izračunava na temelju godišnje proračunske bilance iz Odluke (EU, Euratom) 2020/2053;

   (c) objašnjenja kojima se dopunjuju i komentiraju informacije navedene u izvješćima.

2. Struktura izvješćâ o izvršenju proračuna ista je kao i struktura samog proračuna.

3. Izvješća o izvršenju proračuna sadržavaju:

(a) informacije o prihodima, posebice o promjenama u procjenama prihoda, realizaciji prihoda i utvrđenim dodijeljenim pravima;

(b) informacije koje prikazuju promjene ukupnih odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i ukupnih odobrenih sredstava za plaćanje;

(c) informacije koje prikazuju korištenje ukupnih odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i ukupnih odobrenih sredstava za plaćanje;

(d) informacije koje prikazuju nepodmirene obveze prenesene iz prethodne financijske godine i one nastale u tekućoj financijskoj godini.

4. Informacijama o prihodima prilaže se izvješće o izvršenju proračuna koji za svaku državu članicu prikazuje raščlambu iznosa vlastitih sredstava čiji povrat preostaje osigurati na kraju financijske godine i za koje je izdan nalog za povrat.

ODJELJAK 3.

RASPORED GODIŠNJE RAČUNOVODSTVENE DOKUMENTACIJE

Članak 251.

Privremena računovodstvena dokumentacija

1. Računovodstveni službenici institucija Unije, osim Komisije, i tijela iz članka 247. dostavljaju svoju privremenu godišnju računovodstvenu dokumentaciju računovodstvenom službeniku Komisije i Revizorskom sudu do 1. ožujka sljedeće financijske godine.

2. Računovodstveni službenici institucija Unije, osim Komisije, i tijela iz članka 247. do 1. ožujka sljedeće financijske godine računovodstvenom službeniku Komisije dostavljaju potrebne računovodstvene informacije za potrebe konsolidacije, na način i u obliku koji on utvrdi.

3. Računovodstveni službenik Komisije konsolidira privremenu računovodstvenu dokumentaciju iz stavka 2. s privremenom računovodstvenom dokumentacijom Komisije te do 31. ožujka sljedeće financijske godine Revizorskom sudu elektroničkim putem dostavlja privremenu računovodstvenu dokumentaciju Komisije zajedno s konsolidiranom privremenom računovodstvenom dokumentacijom Unije.

Članak 252.

Odobrenje završne konsolidirane računovodstvene dokumentacije

1. Revizorski sud do 1. svibnja daje svoja primjedbe o privremenoj računovodstvenoj dokumentaciji institucija Unije, osim Komisije, i svakog tijela iz članka 247., a do 15. svibnja svoje primjedbe o privremenoj računovodstvenoj dokumentaciji Komisije i konsolidiranoj privremenoj računovodstvenoj dokumentaciji Unije.

2. Računovodstveni službenici institucija Unije, osim Komisije, i tijela iz članka 247. do 15. svibnja dostavljaju računovodstvenom službeniku Komisije zahtijevane računovodstvene informacije, na način i u obliku koji on utvrdi radi sastavljanja završne konsolidirane računovodstvene dokumentacije.

Institucije Unije, osim Komisije, i svako tijelo iz članka 247. ove Uredbe dostavljaju do 1. lipnja svoju završnu računovodstvenu dokumentaciju Europskom parlamentu, Vijeću, Revizorskom sudu i računovodstvenom službeniku Komisije.

3. Na dan slanja svoje završne računovodstvene dokumentacije računovodstveni službenik svake institucije Unije i svakog tijela iz članka 247. Revizorskom sudu šalje izjavu o svojoj završnoj računovodstvenoj dokumentaciji, pri čemu se primjerak te izjave dostavlja računovodstvenom službeniku Komisije.

   Završnoj računovodstvenoj dokumentaciji prilaže se bilješka koju sastavlja računovodstveni službenik, u kojoj izjavljuje da je završna računovodstvena dokumentacija sastavljena u skladu s ovom glavom i primjenjivim računovodstvenim načelima, pravilima i metodama kako je određeno u bilješkama uz financijske izvještaje.

4. Računovodstveni službenik Komisije sastavlja završnu konsolidiranu računovodstvenu dokumentaciju na temelju informacija koje, na temelju stavka 2. ovog članka, iskazuju sve institucije Unije, osim Komisije, te tijela iz članka 247.

   Završnoj konsolidiranoj računovodstvenoj dokumentaciji prilaže se bilješka koju sastavlja računovodstveni službenik Komisije u kojoj izjavljuje da je završna konsolidirana računovodstvena dokumentacija sastavljena u skladu s ovom glavom i primjenjivim računovodstvenim načelima, pravilima i metodama kako je određeno bilješkama uz financijske izvještaje.

5. Nakon odobravanja završne konsolidirane računovodstvene dokumentacije i svoje završne računovodstvene dokumentacije Komisija ih do 30. lipnja elektroničkim putem šalje Europskom parlamentu, Vijeću i Revizorskom sudu.

   Do istog datuma računovodstveni službenik Komisije Revizorskom sudu šalje izjavu o završnoj konsolidiranoj računovodstvenoj dokumentaciji.

   Revizorski su do 31. srpnja donosi mišljenje o pouzdanosti godišnje računovodstvene dokumentacije Unije i računovodstvene dokumentacije svake institucije i svakog tijela iz članka 247.

6. Završna konsolidirana računovodstvena dokumentacija objavljuje se do 15. studenoga u *Službenom listu Europske unije* zajedno s izjavom o jamstvu koju daje Revizorski sud u skladu s člankom 287. UFEU-a i člankom 106.a Ugovora o Euratomu.

POGLAVLJE 2.

Integrirano financijsko izvješćivanje i izvješćivanje o odgovornosti

Članak 253.

Integrirano financijsko izvješćivanje i izvješćivanje o odgovornosti

1. Do 31. srpnja sljedeće financijske godine Komisija Europskom parlamentu i Vijeću šalje integriran skup financijskih izvješća i izvješća o odgovornosti koji obuhvaća:

   (a) završnu konsolidiranu računovodstvenu dokumentaciju iz članka 252.;

   (b) godišnje izvješće o upravljanju i uspješnosti u kojem se navodi jasan i jezgrovit sažetak postignuća u području unutarnje kontrole i financijskog upravljanja iz godišnjih izvješća o radu svakog dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja, uključujući informacije o ključnim mehanizmima upravljanja u Komisiji, kao i:

      i. procjenu razine pogreške u rashodima Unije koja se temelji na dosljednoj metodologiji i procjenu budućih ispravaka;

      ii. informacije o preventivnim i korektivnim mjerama za proračun, kojima se prikazuje financijski učinak mjera poduzetih za zaštitu proračuna od nezakonitih rashoda;

      iii. informacije o provedbi Komisijine strategije za borbu protiv prijevara;

(c) dugoročno predviđanje budućih priljeva i odljeva koje se odnosi na sljedećih pet godina, na temelju primjenjivih višegodišnjih financijskih okvira i Odluke (EU, Euratom) 2020/2053;

(d) godišnje izvješće o unutarnjoj reviziji iz članka 118. stavka 8.;

(e) ocjenu financija Unije na temelju postignutih rezultata, kako je navedeno u članku 318. UFEU-a, kojom se posebice procjenjuje napredak u ostvarenju ciljeva politika i uzimaju u obzir pokazatelji uspješnosti iz članka 33. ove Uredbe;

(f) izvješće o daljnjem postupanju u vezi s razrješnicom, kako je navedeno u članku 268. stavku 2.

▌

2. U okviru integriranog financijskog izvješćivanja i izvješćivanja o odgovornosti iz stavka 1. svako izvješće prezentira se zasebno i na jasno odrediv način. Svako pojedino izvješće stavlja se na raspolaganje Europskom parlamentu, Vijeću i Revizorskom sudu do 30. lipnja, uz iznimku završne konsolidirane računovodstvene dokumentacije.

POGLAVLJE 3.

PRORAČUNSKO I DRUGO FINANCIJSKO IZVJEŠĆIVANJE

Članak 254.

Mjesečno izvješćivanje o izvršenju proračuna

Osim godišnjih izvještaja te izvješća iz članaka 249. i 250. računovodstveni službenik Komisije jednom mjesečno dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću podatke, zbirno prikazane najmanje na razini poglavlja i ujedno zasebno podijeljene po poglavljima, člancima i stavkama, koji se odnose na izvršenje proračuna, za prihode i za rashode kojima se pokrivaju sva raspoloživa odobrena sredstva. Navedenim podacima ujedno se pruža detaljan prikaz korištenja prenesenih odobrenih sredstava.

Podaci se stavljaju na raspolaganje na internetskim stranicama Komisije u roku od 10 radnih dana nakon završetka svakog mjeseca.

Članak 255.

Godišnje izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju

1. Svaka institucija Unije i svako tijelo iz članka 247. sastavlja izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju za financijsku godinu.

   Izvješće stavljaju na raspolaganje Europskom parlamentu, Vijeću i Revizorskom sudu prije 31. ožujka sljedeće financijske godine.

2. U izvješću iz stavka 1. navodi se sažetak prijenosa odobrenih sredstava među različitim proračunskim stavkama.

Članak 256.

Godišnje izvješće o nepredviđenim obvezama koje proizlaze iz proračunskih jamstava i financijske pomoći te održivost tih nepredviđenih obveza

Komisija svake godine izvješćuje Europski parlament i Vijeće o nepredviđenim obvezama koje proizlaze iz proračunskih jamstava i financijske pomoći te, u skladu s člankom 213. stavkom 3., o procjeni održivosti tih nepredviđenih obveza koje se pokrivaju iz proračuna. Te se informacije istodobno stavljaju na raspolaganje Revizorskom sudu.

Članak 257.

Izvješće o stanju računovodstvenih pitanja

Do 15. rujna svake financijske godine računovodstveni službenik Komisije šalje Europskom parlamentu i Vijeću izvješće koje sadržava informacije o primijećenim trenutačnim rizicima, zamijećenim općim trendovima, novim računovodstvenim pitanjima i napretku u računovodstvenim pitanjima, uključujući ona koja je istaknuo Revizorski sud, te informacije o povratima.

Članak 258.

Izvješćivanje o skrbničkim fondovima Unije za vanjska djelovanja

U skladu s člankom 41. stavkom 6. Komisija jednom godišnje izvješćuje Europski parlament i Vijeće o aktivnostima koje se podupiru iz skrbničkih fondova Unije iz članka 238., o njihovu izvršenju i uspješnosti te o njihovoj računovodstvenoj dokumentaciji.

Odbor predmetnog skrbničkog fonda Unije odobrava godišnje izvješće skrbničkog fonda Unije koje sastavlja dužnosnik za ovjeravanje. Odobrava i završnu računovodstvenu dokumentaciju koju sastavlja računovodstveni službenik. U okviru postupka Komisije za davanje razrješnice odbor Europskom parlamentu i Vijeću predstavlja završnu računovodstvenu dokumentaciju.

Članak 259.

Objavljivanje informacija o primateljima

Komisija objavljuje informacije o primateljima u skladu s člankom 38.

GLAVA XIV.

VANJSKA REVIZIJA I RAZRJEŠNICA

POGLAVLJE 1.

VANJSKA REVIZIJA

Članak 260.

Vanjska revizija koju obavlja Revizorski sud

Europski parlament, Vijeće i Komisija što je prije moguće obavješćuju Revizorski sud o svim odlukama i pravilima donesenima na temelju članaka 12., 16., 21., 29., 30., 32. i 43.

Članak 261.

Pravila i postupak revizije

1. Kad ispituje zakonitost i pravilnost svih prihoda i rashoda, Revizorski sud vodi računa o Ugovorima, proračunu, ovoj Uredbi, delegiranim aktima donesenima na temelju ove Uredbe i svim ostalim relevantnim aktima donesenima u skladu s Ugovorima. Pritom može uzeti u obzir višegodišnju narav programa i povezanih nadzornih i kontrolnih sustava.

2. Pri obavljanju svoje zadaće Revizorski sud ima pravo uvida, u skladu s člankom 263., u sve dokumente i informacije koji se odnose na financijsko upravljanje službi ili tijela u vezi s operacijama koje financira ili sufinancira Unija. Ima ovlasti saslušati svakog dužnosnika odgovornog za operacije prihoda ili rashoda i primijeniti bilo koji revizorski postupak prikladan za te službe ili tijela. Revizija u državama članicama obavlja se u suradnji s nacionalnim institucijama za reviziju ili, ako one nemaju potrebne ovlasti, u suradnji s nadležnim nacionalnim službama. Revizorski sud i nacionalne institucije za reviziju država članica surađuju u duhu povjerenja, pri čemu zadržavaju svoju neovisnost.

   Kako bi dobio sve potrebne informacije za obavljanje zadaće koja mu je povjerena Ugovorima ili aktima donesenima na temelju Ugovorâ, Revizorski sud može, na vlastiti zahtjev, prisustvovati reviziji koju u okviru izvršenja proračuna provodi bilo koja institucija Unije ili koja se provodi u ime bilo koje institucije Unije.

   Na zahtjev Revizorskog suda svaka institucija Unije ovlašćuje financijske institucije koje drže depozite Unije da omoguće Revizorskom sudu da provjeri slažu li se vanjski podaci s računovodstvenom dokumentacijom.

3. Kako bi obavio svoju zadaću, Revizorski sud obavješćuje institucije Unije i tijela na koje se odnosi ova Uredba o imenima članova svojeg osoblja koji imaju ovlasti za obavljanje revizije njihova poslovanja.

Članak 262.

Provjere vrijednosnih papira i novca

Revizorski sud provjerava odgovaraju li svi vrijednosni papiri i depoziti ili novac u blagajni potvrdama koje su potpisali depozitari ili službenim dokumentima o novcu i vrijednosnim papirima. Te provjere može i sam obaviti.

Članak 263.

Pravo Revizorskog suda na pristup

1. Institucije Unije, tijela koja u ime Unije upravljaju prihodima ili rashodima te primatelji osiguravaju Revizorskom sudu sve uvjete i sve informacije koje Revizorski sud smatra potrebnima za obavljanje svoje zadaće. Oni Revizorskom sudu na njegov zahtjev stavljaju na raspolaganje sve dokumente koji se odnose na dodjelu i izvršenje ugovora koji se financiraju iz proračuna i svu dokumentaciju o novcu ili materijalima, sve računovodstvene evidencije ili popratnu dokumentacija te administrativne dokumente koji se na njih odnose, sve dokumente koji se odnose na prihode i rashode, sve popise imovine, sve organigrame službi, koje Revizorski sud smatra potrebnima za reviziju godišnje računovodstvene dokumentacije i izvješća o izvršenju proračuna na temelju evidencija ili revizija na licu mjesta i, u iste svrhe, sve dokumente i podatke izrađene ili pohranjene u elektroničkom obliku. Pravo Revizorskog suda na pristup uključuje pristup sustavu informacijske tehnologije koji se upotrebljava za upravljanje prihodima ili rashodima koji podliježu njegovoj reviziji, ako je to relevantno za reviziju.

   Tijela za unutarnju reviziju i ostale službe predmetnih nacionalnih uprava osiguravaju Revizorskom sudu sve uvjete koje on smatra potrebnima za obavljanje svoje zadaće.

2. Službenici čije operacije provjerava Revizorski sud:

(a) daju na uvid svoju evidenciju o novcu u blagajni, ostalom novcu, vrijednosnim papirima i svim vrstama materijala te popratnu dokumentaciju o njihovu upravljanju sredstvima koja su im povjerena i sve knjige, registre i ostale dokumente koji se na njih odnose;

(b) daju na uvid prepisku i sve ostale dokumente potrebne za cjelovito obavljanje revizije iz članka 261.

Informacije iz prvog podstavka točke (b) može zahtijevati samo Revizorski sud.

3. Revizorski sud ovlašten je za reviziju dokumenata u vezi s prihodima i rashodima Unije koje drže službe institucija Unije, a osobito službe odgovorne za odluke o takvim prihodima i rashodima, tijela koja upravljaju prihodima ili rashodima u ime Unije i fizičke ili pravne osobe koje primaju isplate iz proračuna.

4. Zadaća utvrđivanja je li prihod primljen i je li rashod nastao zakonito i pravilno te je li financijsko upravljanje ispravno proširuje se na to kako tijela izvan institucija Unije upotrebljavaju sredstva Unije koja su primila kao doprinose.

5. Za sredstva Unije koja se isplaćuju primateljima izvan institucija Unije potrebna je pisana suglasnost tih primatelja ili, ako se ne suglase, ugovarateljâ ili podugovarateljâ, s provedbom revizije Revizorskog suda u vezi s upotrebom odobrenog financiranja.

6. Komisija Revizorskom sudu, na njegov zahtjev, osigurava sve informacije o operacijama uzimanja i davanja zajmova.

7. Upotrebom integriranih računalnih sustava ne smije se Revizorskom sudu ograničiti mogućnost pristupa popratnoj dokumentaciji. Kad god je to tehnički moguće, Revizorskom sudu daje se elektronički pristup potrebnim podacima i dokumentaciji u njegovim prostorijama i u skladu s relevantnim sigurnosnim pravilima.

Članak 264.

Godišnje izvješće Revizorskog suda

1. Revizorski sud do 30. lipnja prosljeđuje Komisiji i dotičnim ostalim institucijama Unije sve primjedbe koje su po njegovu mišljenju takve da bi trebale biti uvrštene u njegovo godišnje izvješće. Tefsu primjedbe povjerljiva i podliježu kontradiktornom postupku. Svaka institucija Unije šalje svoj odgovor Revizorskom sudu do 15. listopada. Očitovanja svih institucija Unije, osim Komisije, šalju se istodobno Komisiji.

2. Godišnje izvješće Revizorskog suda sadržava procjenu dobrog financijskog upravljanja.

3. Godišnje izvješće Revizorskog suda sadržava odjeljak za svaku instituciju Unije i za zajednički fond za rezervacije. Revizorski sud može dodati sažeto izvješće ili općenite opažanja koja smatra opravdanima.

4. Revizorski sud do 15. studenoga šalje tijelima odgovornima za davanje razrješnice i ostalim institucijama Unije svoje godišnje izvješće s popratnim odgovorima institucija Unije i osigurava njihovo objavljivanje u Službenom listu Europske unije.

Članak 265.

Tematska izvješća Revizorskog suda

1. Revizorski sud dotičnoj instituciji ili tijelu Unije prosljeđuje sve primjedbe koje bi po njegovu mišljenju trebale biti uvrštene u tematsko izvješće. Te su primjedbe povjerljive i podliježu kontradiktornom postupku.

   Dotična institucija ili tijelo Unije u pravilu u roku od šest tjedana od slanja tih primjedbi obavješćuje Revizorski sud o svim odgovorima koje želi dati o tim primjedbama. Taj se rok suspendira u propisno opravdanim slučajevima, posebno ako je tijekom kontradiktornog postupka dotičnoj instituciji ili tijelu Unije u svrhu finalizacije odgovora potrebna povratna informacija od država članica.

   Odgovori dotične institucije ili tijela Unije izravno se i isključivo odnose na primjedbe Revizorskog suda.

   Na zahtjev Revizorskog suda ili dotične institucije ili tijela Unije, primjedbe mogu razmatrati Europski parlament i Vijeće nakon objave izvješća.

   Revizorski sud osigurava da se tematska izvješća sastave i donesu u primjerenom roku, koji u pravilu nije dulji od 13 mjeseci.

   Tematska izvješća, zajedno s očitovanjima dotičnih institucija ili tijela Unije, prosljeđuju se bez odgode Europskom parlamentu i Vijeću, od kojih svaki odlučuje, ako je to primjereno u suradnji s Komisijom, koju radnju treba poduzeti kao odgovor.

Revizorski sud poduzima sve potrebne korake kako bi osigurao da se odgovori svake dotične institucije ili tijela Unije na njegove primjedbe, kao i vremenski okvir za sastavljanje tematskog izvješća, objave zajedno s tematskim izvješćem.

2. Mišljenja iz članka 287. stavka 4. drugog podstavka UFEU-a koja se ne odnose na prijedloge ili nacrte obuhvaćene zakonodavnim postupkom savjetovanja Revizorski sud može objaviti u *Službenom listu Europske unije*. Revizorski sud donosi odluku o objavljivanju nakon savjetovanja s institucijom Unije koja je zatražila mišljenje ili na koju se ono odnosi. Uz objavljena mišljenja navode se i eventualne napomene dotičnih institucija Unije.

POGLAVLJE 2.

RAZRJEŠNICA

Članak 266.

Rokovi u postupku davanja razrješnice

1. Na preporuku Vijeća, koje odlučuje kvalificiranom većinom, Europski parlament prije 15. svibnja godine n+2 daje razrješnicu Komisiji za izvršenje proračuna za godinu n.

2. Ako se rok iz stavka 1. ne može ispuniti, Europski parlament ili Vijeće obavješćuju Komisiju o razlozima.

3. Ako Europski parlament odgodi odluku o davanju razrješnice, Komisija poduzima sve potrebno kako bi se što prije poduzele mjere za otklanjanje ili olakšavanje otklanjanja prepreka za donošenje te odluke.

Članak 267.

Postupak davanja razrješnice

1. Odluka o razrješnici obuhvaća računovodstvenu dokumentaciju svih prihoda i rashoda Unije, konačnog salda te imovinu i obveze Unije iskazane u bilanci stanja.

2. Radi davanja razrješnice Europski parlament, nakon što je to učinilo Vijeće, ispituje računovodstvenu dokumentaciju, financijske izvještaje te izvješće o ocjeni iz članka 318. UFEU-a. Ispituje i godišnje izvješće Revizorskog suda zajedno s očitovanjima institucija Unije obuhvaćenih revizijom te eventualna relevantna tematska izvješća Revizorskog suda za dotičnu financijsku godinu te izjavu o jamstvu Revizorskog suda u odnosu na pouzdanost računovodstvene dokumentacije te zakonitosti i pravilnosti temeljnih transakcija.

3. Komisija Europskom parlamentu na njegov zahtjev dostavlja sve informacije potrebne za nesmetanu primjenu postupka davanja razrješnice za dotičnu financijsku godinu, u skladu s člankom 319. UFEU-a.

Članak 268.

Mjere u okviru daljnjeg postupanja

1. U skladu s člankom 319. UFEU-a i člankom 106.a Ugovora o Euratomu, institucije Unije i tijela Unije iz članaka 70. i 71. ove Uredbe poduzimaju sve odgovarajuće mjere u skladu s primjedbama priloženima odluci Europskog parlamenta o davanju razrješnice te napomenama priloženima preporuci u vezi s davanjem razrješnice koju je donijelo Vijeće.

2. Na zahtjev Europskog parlamenta ili Vijeća institucije Unije i tijela Unije iz članaka 70. i 71. izvješćuju o mjerama poduzetima s obzirom na ta primjedbe i napomene te osobito o naputcima koje su dali svojim službama odgovornima za izvršenje proračuna. Države članice surađuju s Komisijom informirajući je o mjerama koje su poduzele u vezi s tim primjedbama kako bi ih Komisija mogla uzeti u obzir pri sastavljanju vlastitog izvješća. Izvješća institucija Unije i tijela Unije iz članaka 70. i 71. prosljeđuju se i Revizorskom sudu.

Članak 269.

Posebne odredbe o ESVD-u

ESVD podliježe postupcima iz članka 319. UFEU-a i članaka 266., 267. i 268. ove Uredbe. ESVD u potpunosti surađuje s institucijama Unije uključenima u postupak davanja razrješnice i osigurava, ako je to primjereno, sve potrebne dodatne informacije, među ostalim sudjelovanjem na sastancima relevantnih tijela.

GLAVA XV.

ADMINISTRATIVNA ODOBRENA SREDSTVA

Članak 270.

Opće odredbe

1. Administrativna odobrena sredstva su nediferencirana odobrena sredstva.

2. Ova se glava primjenjuje na administrativna odobrena sredstva iz članka 47. stavka 4. i na administrativna odobrena sredstva institucija Unije osim Komisije.

Proračunske obveze koje odgovaraju administrativnim odobrenim sredstvima čija je narav zajednička nekolicini glava te kojima se globalno upravlja mogu se globalno evidentirati u proračunskom računovodstvu prema sažetoj klasifikaciji po vrsti kako je utvrđeno u članku 47. stavku 4.

Odgovarajući rashodi knjiže se u proračunske linije svake glave u skladu s istom raspodjelom koja vrijedi za odobrena sredstva.

3. Administrativni rashodi koji proizlaze iz ugovora koji obuhvaćaju razdoblja izvan financijske godine, koji su u skladu s lokalnom praksom ili koji se odnose na isporuku opreme, terete proračun za financijsku godinu u kojoj su ostvareni.

4. Predujmovi se mogu isplatiti osoblju i članovima institucija Unije u skladu s uvjetima utvrđenima u Pravilniku o osoblju i posebnim odredbama o članovima institucija Unije.

Članak 271.

Plaćanja unaprijed

Rashodi iz članka 11. stavka 2. koji se plaćaju unaprijed u skladu s pravnim ili ugovornim odredbama mogu se od 1. prosinca nadalje plaćati na teret odobrenih sredstava za sljedeću financijsku godinu. U tom se slučaju ne primjenjuje ograničenje utvrđeno u članku 11. stavku 2. točki (a).

Članak 272.

Posebne odredbe o projektima u vezi s nekretninama

1. Svaka institucija Unije do 1. lipnja svake godine Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja radni dokument o svojoj politici u vezi s nekretninama koji sadržava sljedeće informacije:

(a) za svaku nekretninu, rashode i površinu koje pokrivaju odobrena sredstva odgovarajućih proračunskih linija. Rashodi uključuju troškove opremanja nekretnina, ali ne uključuju ostale troškove;

(b) očekivan razvoj globalne izrade programa u vezi s površinom***, uzimajući u obzir trendove u radu na daljinu,*** i lokacijama za sljedeće godine s opisom projekata u vezi s nekretninama u fazi planiranja koji su već utvrđeni ***i procjenom razvoja tržišta nekretnina oko lokacije projekta koji dovodi do dodatnih troškova***;

(c) završne uvjete i troškove te relevantne informacije o provedbi novih projekata u vezi s nekretninama koji su prethodno dostavljeni Europskom parlamentu i Vijeću u okviru postupka utvrđenog u stavcima 2. i 3., a koji nisu uključeni u radne dokumente prethodne godine.

Komisija te informacije dostavlja u okviru radnih dokumenata koji se prilažu nacrtu proračuna, kako je utvrđeno u članku 41. stavku 3.

2. O svim projektima u vezi s nekretninama koji bi mogli imati znatne financijske posljedice za proračun, dotična institucija Unije obavješćuje Europski parlament i Vijeće što je ranije moguće, a u svakom slučaju prije ispitivanja lokalnog tržišta u slučaju ugovorâ u vezi s nekretninama ili prije objave poziva za sudjelovanje u nadmetanju u slučaju građevinskih radova, o potrebnoj građevinskoj površini ***te razlozima zbog kojih je ona potrebna*** i okvirnom planiranju.

3. Za svaki projekt u vezi s nekretninama koji bi mogao imati znatne financijske posljedice za proračun, dotična institucija Unije predstavlja Europskom parlamentu i Vijeću projekt u vezi s nekretninama, osobito detaljnu procjenu njegovih troškova***, pri čemu se posebno navode troškovi povezani sa svim radovima potrebnima za poboljšanje energetske učinkovitosti,*** te njegovo financiranje, uključujući svaku moguću upotrebu unutarnjih namjenskih prihoda iz članka 21. stavka 3. točke (e), kao i popis nacrta ugovora koje namjerava primijeniti, te traži njihovo odobrenje prije sklapanja ugovorâ. Na zahtjev dotične institucije Unije dostavljeni dokumenti povezani s projektom u vezi s nekretninama smatraju se povjerljivima.

Osim u slučajevima više sile, kako je navedeno u stavku 4., Europski parlament i Vijeće raspravljaju o projektu u vezi s nekretninama u roku od četiri tjedna nakon što su ga obje institucije primile.

Projekt u vezi s nekretninama smatra se odobrenim po isteku tog razdoblja od četiri tjedna, osim ako Europski parlament ili Vijeće u tom razdoblju donesu odluku koja je suprotna prijedlogu.

Ako Europski parlament i/ili Vijeće tijekom tog razdoblja od četiri tjedna iskažu zabrinutost, razdoblje se produljuje za dva tjedna.

Ako Europski parlament ili Vijeće donesu odluku koja je suprotna projektu u vezi s nekretninama, dotična institucija Unije povlači svoj prijedlog i može dostaviti novi.

4. U slučajevima više sile koji se moraju propisno obrazložiti, informacije iz stavka 2. mogu se dostaviti zajedno s projektom u vezi s nekretninama. Europski parlament i Vijeće raspravljaju o projektu u vezi s nekretninama u roku od dva tjedna nakon što su ga obje institucije primile. Projekt u vezi s nekretninama smatra se odobrenim po isteku tog dvotjednog razdoblja, osim ako Europski parlament i/ili Vijeće u tom razdoblju donesu odluku koja je suprotna prijedlogu.

5. Sljedeći projekti u vezi s nekretninama smatraju se projektima koji će vjerojatno imati znatne financijske posljedice za proračun:

   (a) sva stjecanja zemljišta;

   (b) stjecanje, prodaja, građevinska obnova, izgradnja nekretnina ili svaki projekt u kojem se kombiniraju ti elementi, a koje treba provesti u istom vremenskom okviru, koji premašuju iznos od 3 000 000 EUR;

   (c) stjecanje, građevinska obnova, izgradnja nekretnina ili svaki projekt u kojem se kombiniraju ti elementi, a koje treba provesti u istom vremenskom okviru, koji premašuje iznos od 2 000 000 EUR ako ta cijena predstavlja više od 110 % lokalne cijene usporedivih nekretnina na temelju evaluacije neovisnog stručnjaka;

   (d) prodaja zemljišta ili nekretnina ako njihova cijena predstavlja manje od 90 % lokalne cijene usporedivih nekretnina na temelju evaluacije neovisnog stručnjaka;

   (e) svi novi ugovori u vezi s nekretninama, uključujući plodouživanja, dugoročne zakupe i obnove postojećih ugovora u vezi s nekretninama pod manje povoljnim uvjetima, koji nisu obuhvaćeni točkom (b) s godišnjim troškovima od najmanje 750 000 EUR;

   (f) produljenje ili obnova postojećih ugovora u vezi s nekretninama, uključujući plodouživanje i dugoročne zakupe, pod istim ili povoljnijim uvjetima, s godišnjim troškovima od najmanje 3 000 000 EUR.

Ovaj se stavak primjenjuje i na projekte u vezi s nekretninama koji su međuinstitucijske naravi te na delegacije Unije.

Pragovi iz prvog podstavka točaka od (b) do (f) uključuju troškove opremanja nekretnine. Kod ugovora o najmu i ugovora o plodouživanju, tim pragovima uzimaju se u obzir troškovi opremanja nekretnine, ali ne i drugi tekući troškovi.

6. Ne dovodeći u pitanje članak 17. ***i u propisno opravdanim slučajevima*** projekt stjecanja ili građevinske obnove nekretnine može se financirati zajmom uz prethodno odobrenje Europskog parlamenta i Vijeća.

Zajmovi se ugovaraju i otplaćuju u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja i uzimajući u obzir financijske interese Unije.

Kad institucija Unije predloži financiranje stjecanja ili građevinske obnove zajmom, u planu financiranja koji treba dostaviti zajedno sa zahtjevom za prethodno odobrenje dotične institucije Unije navodi se posebno maksimalna razina financiranja, razdoblje financiranja, vrsta financiranja, uvjeti financiranja i uštede u usporedbi s drugim vrstama ugovornih odnosa. ***Dostavljeni dokumenti koji se odnose na projekte građevinske obnove sadržavaju elemente koji pokazuju procijenjene uštede povezane s potrošnjom energije, operativnim troškovima ili poboljšanom okolišnom učinkovitošću.***

Europski parlament i Vijeće raspravljaju o zahtjevu za prethodno odobrenje u roku od četiri tjedna, s mogućim jednokratnim produljenjem od dva tjedna, od trenutka kad su ga primile obje institucije. Stjecanje ili građevinska obnova financirani zajmom smatraju se odbijenima ako ih Europski parlament i Vijeće izričito ne odobre u zadanom roku.

Članak 273.

Postupak ranog obavješćivanja i postupak prethodnog odobrenja

1. Postupak ranog obavješćivanja iz članka 272. stavka 2. i postupak prethodnog odobrenja iz članka 272. stavaka 3. i 4. ne primjenjuju se na stjecanje zemljišta bez naknade ili za simboličan iznos.

2. Postupak ranog obavješćivanja iz članka 272. stavka 2. i postupak prethodnog odobrenja iz članka 272. stavaka 3. i 4. primjenjuju se i na stambene nekretnine ako stjecanje, građevinska obnova, izgradnja nekretnina ili bilo kakav projekt u kojem se kombiniraju ti elementi u istom vremenskom razdoblju premašuju iznos od 2 000 000 EUR te ta cijena predstavlja više od 110 % lokalne cijene ili indeksa stanarine usporedivih nekretnina. Europski parlament i Vijeće mogu od nadležne institucije Unije zatražiti sve informacije u vezi sa stambenim nekretninama.

3. U iznimnim ili hitnim političkim okolnostima rano obavješćivanje iz članka 272. stavka 2. o projektima u vezi s nekretninama koji se odnose na delegacije ili urede Unije u trećim zemljama mogu se dostaviti zajedno s projektima u vezi s nekretninama u skladu s člankom 272. stavkom 3. U tim slučajevima postupci ranog obavješćivanja i prethodnog odobrenja provode se što je prije moguće.

   U slučaju projekata u vezi sa stambenim nekretninama u trećim zemljama postupci ranog obavješćivanja i prethodnog odobrenja provode se zajedno.

4. Postupak prethodnog odobrenja iz članka 272. stavaka 3. i 4. ne primjenjuje se na pripremne ugovore ili studije potrebne za evaluaciju detaljnih troškova i financiranja projekta u vezi s nekretninama.

GLAVA XVI.

ZAHTJEVI ZA INFORMACIJE I DELEGIRANI AKTI

Članak 274.

Zahtjevi Europskog parlamenta i Vijeća za informacije

Europski parlament i Vijeće imaju pravo dobiti sve informacije ili objašnjenja koja se odnose na proračunska pitanja u okviru područja svojih nadležnosti.

Članak 275.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 70. stavka 1., članka 71. stavka 3., članka 164. te članka 216. stavka 2. drugog i trećeg podstavka dodjeljuje se Komisiji za razdoblje koje završava 31. prosinca 2020. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije 31. prosinca 2018. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja trajanja predstojećih višegodišnjih financijskih okvira, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja trajanja odgovarajućeg višegodišnjeg financijskog okvira.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 70. stavka 1., članka 71. stavka 3., članka 164. te članka 216. stavka 2. drugog i trećeg podstavka. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

6. Delegirani akt donesen na temelju članka 70. stavka 1., članka 71. stavka 3., članka 164. te članka 216. stavka 2. drugog i trećeg podstavka stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 276.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

GLAVA XVII.

ZAVRŠNE I PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 277.

Prijelazne odredbe

1. ***Ne dovodeći u pitanje sektorska pravila i dobrovoljnu primjenu te podložno stavku 2. ovog članka, obveze utvrđene u članku 36. stavku 8., članku 130., članku 137. stavku 2., članku 138. stavku 2. i članku 144. stavku 5. u pogledu primjene sustava ranog otkrivanja i isključenja na podijeljeno upravljanje i izravno upravljanje u slučajevima u kojima se proračun izvršava u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) s državama članicama primjenjuju se samo na programe donesene ili financirane od 1. siječnja 2028.***

2. ***Ne dovodeći u pitanje sektorska pravila i dobrovoljnu primjenu, sustav ranog otkrivanja i isključenja ne primjenjuje se na Uredbu (EU) 2021/241.***

3. Pravne obveze za bespovratna sredstva kojima se izvršava proračun u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014. – 2020. mogu i dalje biti u obliku odluka o bespovratnim sredstvima. Odredbe glave VIII. koje se primjenjuju na sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava primjenjuju se *mutatis mutandis* na odluke o bespovratnim sredstvima.

4. Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012, (EU, Euratom) 2018/1046 i Delegirana uredba (EU) br. 1268/2012 i dalje se primjenjuju na pravne obveze preuzete prije stupanja na snagu ove Uredbe. Postojeće ocjene na temelju stupova, predlošci sporazumâ o doprinosu i okvirni sporazumi o financijskom partnerstvu mogu se nastaviti primjenjivati te se, prema potrebi, preispituju.

5. ***Obveza*** utvrđena u ▌ članku 36. stavku 2. ***točki (d) i*** stavku 6. o ***pružanju pristupa*** podacima o primateljima sredstava i njihovim stvarnim vlasnicima ▌ primjenjuje se samo na programe koji se donesu i financiraju u okviru višegodišnjih financijskih okvira za razdoblja nakon 2027.

6. Članak 38. stavak 4. treći podstavak i stavak 6. primjenjuju se samo na programe koji se donesu i financiraju u okviru višegodišnjih financijskih okvira za razdoblja nakon 2027.

7. ***Rokovi utvrđeni u članku 252. stavcima 1., 2. i 5. ove Uredbe primjenjuju se počevši od računovodstvene dokumentacije za financijsku godinu 2026. Rokovi utvrđeni u članku 246. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 nastavljaju se primjenjivati do tog trenutka.***

8. ***Odstupanja od obveze dostavljanja izjave u slučaju zahtjeva za bespovratna sredstva vrlo male vrijednosti, kako je utvrđeno u članku 139. stavku 1. šestom podstavku i članku 199. stavku 1. točki (b) drugom podstavku, primjenjuju se na postupke dodjele bespovratnih sredstava koji se financiraju u okviru višegodišnjih financijskih okvira za razdoblja nakon 2027.***

Članak 278.

Preispitivanje

Ova se Uredba preispituje kad god je to potrebno, a u svakom slučaju najkasnije dvije godine prije završetka svakog višegodišnjeg financijskog okvira.

Takvo preispitivanje među ostalim obuhvaća provedbu glava VIII. i X. i rokove utvrđene u članku 265.

Članak 279.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 stavlja se izvan snage.

Upućivanja na uredbu stavljenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II.

Članak 280.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od … [datum stupanja na snagu ove Uredbe].

Članak 48. stavak 2. točka (b) primjenjuje se do 31. prosinca 2027.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u …

Za Europski parlament *Za Vijeće*

Predsjednica *Predsjednik/Predsjednica*

PRILOG I.

POGLAVLJE 1.

Zajedničke odredbe

ODJELJAK 1.

Okvirni ugovori i objava

1. Okvirni ugovori i posebni ugovori

1.1. Trajanje okvirnog ugovora ne smije premašivati četiri godine, osim u iznimnim slučajevima koji su propisno opravdani predmetom okvirnog ugovora.

Posebni ugovori koji se temelje na okvirnim ugovorima dodjeljuju se u skladu s uvjetima okvirnog ugovora.

Pri sklapanju posebnih ugovora stranke ne smiju u bitnome odstupati od okvirnog ugovora.

1.2. Ako se okvirni ugovor sklapa s jednim gospodarskim subjektom, posebni ugovori dodjeljuju se ili mijenjaju u granicama uvjeta propisanih u okvirnom ugovoru.

U takvim okolnostima i ako je opravdano, javni naručitelji mogu pisanim putem od ugovaratelja zatražiti da, prema potrebi, nadopuni svoju ponudu.

1.3. Ako se okvirni ugovor sklapa s više gospodarskih subjekata („višestruki okvirni ugovor”), on može biti u obliku zasebnih ugovora potpisanih pod jednakim uvjetima sa svakim ugovarateljem.

Posebni ugovori koji se temelje na višestrukim okvirnim ugovorima provode se na jedan od sljedećih načina:

(a) u skladu s uvjetima okvirnog ugovora: bez ponovnog otvaranja nadmetanja, ako su u njemu utvrđeni svi uvjeti kojima se uređuje pružanje dotičnih radova, robe ili usluga i objektivni uvjeti za određivanje koji će ih ugovaratelj izvršavati;

(b) ako svi uvjeti koji se primjenjuju na pružanje dotičnih radova, robe ili usluga nisu utvrđeni u okvirnom ugovoru: ponovnim otvaranjem nadmetanja među ugovarateljima u skladu s točkom 1.4. i na temelju jednog od sljedećeg:

i. istih uvjeta, prema potrebi preciznije formuliranih;

ii. ako je to primjereno, na temelju drugih uvjeta navedenih u dokumentaciji o nabavi koja se odnosi na okvirni ugovor;

(c) djelomično bez ponovnog otvaranja nadmetanja u skladu s podtočkom (a) i djelomično s ponovnim otvaranjem nadmetanja među ugovarateljima u skladu s podtočkom (b), ako je javni naručitelj predvidio tu mogućnost u dokumentaciji o nabavi koja se odnosi na okvirni ugovor.

U dokumentaciji o nabavi iz drugog podstavka podtočke (c) ujedno se navodi koji uvjeti mogu podlijegati ponovnom otvaranju nadmetanja.

1.4. Višestruki okvirni ugovor s ponovnim otvaranjem nadmetanja sklapa se s najmanje tri gospodarska subjekta, pod uvjetom da postoji dostatan broj prihvatljivih ponuda kako je navedeno u točki 29.3.

Pri dodjeli posebnih ugovora na temelju ponovnog otvaranja nadmetanja među ugovarateljima, javni naručitelj savjetuje se s njima u pisanom obliku i određuje rok koji je dostatno dug za omogućavanje dostave posebnih ponuda. Posebne ponude dostavljaju se u pisanom obliku. Javni naručitelj dodjeljuje svaki posebni ugovor ponuditelju koji je dostavio ekonomski najpovoljniju posebnu ponudu na temelju kriterija za dodjelu utvrđenih u dokumentaciji o nabavi koja se odnosi na okvirni ugovor.

1.5. U sektorima izloženima brzim promjenama cijena i tehnološkom razvoju, okvirni ugovori bez ponovnog otvaranja nadmetanja sadržavaju klauzulu o preispitivanju u sredini razdoblja ili o sustavu referentnih vrijednosti. Nakon preispitivanja u sredini razdoblja, ako prvotno utvrđeni uvjeti više nisu prilagođeni razvoju cijena ili tehnološkom razvoju, javni naručitelj ne upotrebljava dotični okvirni ugovor te poduzima odgovarajuće mjere za njegov raskid.

1.6. Posebnim ugovorima koji se temelje na okvirnim ugovorima prethodi preuzimanje proračunske obveze.

2. Oglašavanje postupaka za ugovore čija je vrijednost jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. ove Uredbe ili za ugovore koji su obuhvaćeni područjem primjene Direktive 2014/24/EU

2.1. Obavijesti za objavu u Službenom listu Europske unije uključuju sve informacije utvrđene u relevantnim standardnim obrascima iz Direktive 2014/24/EU kako bi se osigurala transparentnost postupka.

2.2. Javni naručitelj može obznaniti svoju namjeru o planiranoj nabavi za financijsku godinu objavom prethodne informativne obavijesti. Njome je obuhvaćeno razdoblje u trajanju od najviše 12 mjeseci od datuma kada je obavijest poslana Uredu za publikacije Europske unije (Ured za publikacije).

Javni naručitelj može objaviti prethodnu informativnu obavijest u *Službenom listu Europske unije* ili na svojem profilu kupca. U potonjem slučaju, obavijest o objavi na profilu kupca objavljuje se u *Službenom listu Europske unije*.

2.3. Javni naručitelj šalje Uredu za publikacije obavijest o dodjeli ugovora s rezultatima postupka najkasnije 30 dana nakon potpisivanja ugovora ili okvirnog ugovora čija je vrijednost jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1.

Neovisno o prvom podstavku, obavijesti o dodjeli ugovora koje se odnose na ugovore koji se temelje na dinamičkom sustavu nabave mogu se zajedno grupirati na tromjesečnoj osnovi. U takvim slučajevima javni naručitelj šalje obavijest o dodjeli ugovora najkasnije 30 dana nakon kraja svakog tromjesečja.

Obavijesti o dodjeli ugovora ne objavljuju se za posebne ugovore koji se temelje na okvirnom ugovoru.

2.4. Javni naručitelj objavljuje obavijest o dodjeli ugovora:

(a) prije sklapanja ugovora ili okvirnog ugovora čija je vrijednost jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka ***178***. ***stavka 1.*** i dodijeljeni su u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkom (b);

(b) nakon sklapanja ugovora ili okvirnog ugovora čija je vrijednost jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1., uključujući ugovore koji se dodjeljuju u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkom (a), podtočkama od (c) do (f) i podtočkom (m).

2.5. Javni naručitelj objavljuje u *Službenom listu Europske unije* obavijest o izmjeni ugovora tijekom njegova trajanja u slučajevima iz članka 175. stavka 3. prvog podstavka točaka (a) i (b) ako je vrijednost izmjene jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. ili, za postupke u području vanjskih djelovanja, ako je jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka 181. stavka 1.

2.6. Za međuinstitucijski postupak, javni naručitelj odgovoran za postupak zadužen je za primjenjive mjere objave.

3. Oglašavanje postupaka za ugovore čija je vrijednost manja od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. ove Uredbe ili za ugovore koji su izvan područja primjene Direktive 2014/24/EU

3.1. Postupci s procijenjenom vrijednosti ugovora manjom od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. oglašavaju se odgovarajućim sredstvima. Takvo oglašavanje uključuje odgovarajuće prethodne objave na internetu ili obavijest o nadmetanju, ili, za ugovore koji se dodjeljuju u skladu s postupkom utvrđenim u točki 13., objavljivanje obavijesti za poziv na iskaz interesa u *Službenom listu Europske unije*. Ta se obveza ne primjenjuje na postupak utvrđen u točki 11. ni na pregovarački postupak za ugovore vrlo male vrijednosti iz točke 14.4.

3.2. Za ugovore koji se dodjeljuju u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkama (g) i (i), javni naručitelj šalje popis ugovora Europskom parlamentu i Vijeću najkasnije do 30. lipnja sljedeće financijske godine. Ako je javni naručitelj Komisija, taj se popis prilaže sažetku godišnjeg izvješća o radu iz članka 74. stavka 9.

3.3. Informacije o dodjeli ugovora sadržavaju naziv ugovaratelja, iznos za koji je preuzeta pravna obveza i predmet ugovora te, u slučaju izravnih ugovora i posebnih ugovora, moraju biti u skladu s člankom 38. stavkom 3.

Javni naručitelj objavljuje popis ugovora na svojim internetskim stranicama najkasnije do 30. lipnja sljedeće financijske godine za:

(a) ugovore čija je vrijednost manja od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1.;

(b) ugovore dodijeljene u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkom (h) i podtočkama od (j) do (m);

(c) izmjene ugovorâ kako je utvrđeno u članku 175. stavku 3. prvom podstavku točki (c);

(d) izmjene ugovorâ kako je utvrđeno u članku ***171***. ***stavku 3.*** prvom podstavku točkama (a) i (b) ako je vrijednost izmjena manja od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1.;

(e) posebne ugovore na temelju okvirnog ugovora.

Za potrebe drugog podstavka podtočke (e) objavljene informacije mogu se zbirno prikazati po ugovaratelju za posebne ugovore koji se temelje na istom okvirnom ugovoru.

3.4. Za međuinstitucijske okvirne ugovore, svaki javni naručitelj odgovoran je za oglašavanje svojih posebnih ugovora i njihovih izmjena u skladu s točkom 3.3.

4. Objavljivanje obavijesti

4.1. Javni naručitelj sastavlja obavijesti iz točaka 2. i 3. i dostavlja ih Uredu za publikacije elektroničkim putem.

4.2. Ured za publikacije objavljuje obavijesti iz točaka 2. i 3. u *Službenom listu Europske unije* najkasnije:

(a) sedam dana nakon njihova slanja ako javni naručitelj upotrebljava elektronički sustav za popunjavanje standardnih obrazaca iz točke 2.1. i ograniči slobodni tekst na 500 riječi;

(b) 12 dana nakon njihova slanja u svim drugim slučajevima.

4.3. Javni naručitelj mora moći dostaviti dokaz o datumu slanja.

5. *Drugi oblici oglašavanja*

Uz oglašavanje predviđeno točkama 2. i 3. postupci nabave mogu se oglašavati i na bilo koji drugi način, osobito u elektroničkom obliku. U svakom takvom oglašavanju upućuje se na obavijest objavljenu u *Službenom listu Europske unije*, ako je obavijest objavljena, te ono ne smije prethoditi objavi te obavijesti, koja je jedina vjerodostojna.

Takvim oglašavanjem ne smije se prouzročiti diskriminacija među natjecateljima ili ponuditeljima niti ono smije sadržavati druge pojedinosti osim onih sadržanih u obavijesti o nadmetanju, ako je obavijest objavljena.

ODJELJAK 2.

Postupci nabave

6. Najmanji broj natjecatelja i pravila o pregovorima

6.1. U ograničenom postupku i u postupcima iz točke 13.1. podtočaka (a) i (b) te za ugovore koji se dodjeljuju u skladu s točkom 14.2., najmanji broj natjecatelja je pet.

6.2. U natjecateljskom postupku uz pregovore, natjecateljskom dijalogu, partnerstvu za inovacije***, ispitivanju lokalnog tržišta u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkom (g)*** i pregovaračkom postupku za ugovore male vrijednosti u skladu s točkom 14.3., najmanji broj natjecatelja je tri.

6.3. Točke 6.1. i 6.2. ne primjenjuju se u sljedećim slučajevima:

(a) pregovarački postupci za ugovore vrlo male vrijednosti u skladu s točkom 14.4.;

(b) pregovarački postupci bez prethodne objave u skladu s točkom 11., osim za projektne natječaje u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkom (d) ***i ispitivanja lokalnog tržišta u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkom (g)***.

6.4. Ako je broj natjecatelja koji zadovoljavaju kriterije za odabir manji od najmanjeg broja navedenog u točkama 6.1. i 6.2., javni naručitelj može nastaviti postupak pozivajući na dostavu ponuda natjecatelje koji imaju potrebne sposobnosti. Javni naručitelj ne smije uključiti druge gospodarske subjekte koji prvotno nisu podnijeli zahtjev za sudjelovanje ili koje nije prvotno pozvao.

6.5. Javni naručitelj osigurava tijekom pregovora jednako postupanje prema svim ponuditeljima.

Pregovori se mogu odvijati u uzastopnim fazama kako bi se smanjio broj ponuda o kojima treba pregovarati primjenjujući kriterije za dodjelu navedene u dokumentaciji o nabavi. Javni naručitelj u dokumentaciji o nabavi navodi hoće li upotrijebiti tu mogućnost.

6.6. Za ugovore koji se dodjeljuju u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom ***podtočkama*** (d) ***i (g)*** te točkama 14.2. i 14.3. javni naručitelj poziva barem sve gospodarske subjekte koji su izrazili interes nakon prethodne objave kako je utvrđeno u točki 3.1. ***ili ispitivanja lokalnog tržišta*** ili projektnog natječaja.

7. Partnerstvo za inovacije

7.1. Cilj je partnerstva za inovacije razvoj inovativnog proizvoda, usluge ili inovativnih radova i naknadna nabava radova, robe ili usluga koji iz toga proizlaze, pod uvjetom da oni odgovaraju razinama uspješnosti i maksimalnim troškovima dogovorenima između javnih naručitelja i partnera.

Partnerstvo za inovacije strukturirano je u uzastopnim fazama poštujući redoslijed koraka u procesu istraživanja i inovacija koji mogu uključivati dovršenje radova, proizvodnju proizvodâ ili pružanje usluga. U partnerstvu za inovacije utvrđuju se međuciljevi koje partneri trebaju ostvariti.

Na temelju tih međuciljeva, javni naručitelj može nakon svake faze odlučiti da će raskinuti partnerstvo za inovacije ili, u slučaju partnerstva za inovacije s više partnera, da će smanjiti broj partnera raskidanjem pojedinačnih ugovora, pod uvjetom da je javni naručitelj u dokumentaciji o nabavi naveo te mogućnosti i uvjete za njihovu primjenu.

7.2. Prije pokretanja partnerstva za inovacije javni naručitelj provjerava tržište kako je predviđeno u točki 15. kako bi utvrdio da radovi, roba ili usluge ne postoje na tržištu ili da ne postoje kao razvojna aktivnost koja je skoro spremna za tržište.

Moraju se poštovati pravila o pregovorima utvrđena u članku 167. stavku 4. i u točki 6.5.

U dokumentaciji o nabavi javni naručitelj opisuje potrebu za inovativnim radovima, robom ili uslugama koja se ne može zadovoljiti kupnjom radova, robe ili usluga koji su već dostupni na tržištu. U njoj se navodi kojim se elementima tog opisa utvrđuju minimalni zahtjevi. Dostavljene informacije moraju biti dovoljno precizne kako bi se gospodarskim subjektima omogućilo utvrđivanje naravi i opsega potrebnog rješenja te kako bi mogli odlučiti hoće li podnijeti zahtjev za sudjelovanje u postupku.

Javni naručitelj može odlučiti uspostaviti partnerstvo za inovacije s jednim partnerom ili s više partnera koji provode zasebne aktivnosti istraživanja i razvoja.

Ugovori se dodjeljuju isključivo na temelju najboljeg omjera cijene i kvalitete utvrđenog u članku 170. stavku 4.

7.3. U dokumentaciji o nabavi javni naručitelj navodi dogovore koji se primjenjuju na prava intelektualnog vlasništva.

U okviru partnerstva za inovacije javni naručitelj ne smije drugim partnerima otkriti predložena rješenja ili druge povjerljive informacije koje mu je priopćio jedan od partnera, bez njegove suglasnosti.

Javni naručitelj osigurava da struktura partnerstva, a posebno trajanje i vrijednost pojedinih faza, odražavaju razinu inovacija predloženog rješenja te tijek aktivnosti istraživanja i inovacija koje su potrebne za razvoj inovativnog rješenja koje još nije dostupno na tržištu. Procijenjena vrijednost radova, robe ili usluga ne smije biti nerazmjerna u odnosu na ulaganje potrebno za njihov razvoj.

8. Projektni natječaji

8.1. Projektni natječaji podliježu pravilima o oglašavanju iz točke 2. i mogu uključivati dodjelu nagrada.

Ako su projektni natječaji ograničeni na ograničeni broj natjecatelja, javni naručitelj utvrđuje jasne i nediskriminirajuće kriterije za odabir.

Broj natjecatelja pozvanih da sudjeluju mora biti dostatan kako bi se osiguralo istinsko tržišno natjecanje.

8.2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje imenuje ocjenjivački sud. On se sastoji isključivo od fizičkih osoba koje su neovisne o natjecateljima u natječaju. Ako se od natjecatelja u natječaju zahtijevaju posebne stručne kvalifikacije, najmanje trećina članova ocjenjivačkog suda mora imati iste ili jednakovrijedne kvalifikacije.

Ocjenjivački sud mišljenja donosi neovisno. Donosi ih na temelju projekata koje su mu anonimno dostavili natjecatelji i isključivo na temelju kriterija navedenih u obavijesti o natječaju.

8.3. Prijedlozi ocjenjivačkog suda, koji se temelje na vrijednosti svakog projekta, te rangiranje i napomene, bilježe se u izvješću koje potpisuju njegovi članovi.

Natjecatelji ostaju anonimni sve dok ocjenjivački sud ne donese svoje mišljenje.

Ocjenjivački sud može tražiti od natjecatelja da odgovore na pitanja zabilježena u izvještaju radi pojašnjenja projekta. Sastavlja se potpuni izvještaj o dijalogu koji je uslijedio.

8.4. Javni naručitelj donosi odluku o dodjeli koja sadržava ime i prezime odnosno naziv i adresu odabranog natjecatelja i razloge za odabir uz navođenje kriterija objavljenih u obavijesti o natječaju, posebno ako se tim odabirom odstupa od prijedloga navedenih u mišljenju ocjenjivačkog suda.

9. Dinamički sustav nabave

9.1. Dinamički sustav nabave može se podijeliti u kategorije radova, robe ili usluga koji su objektivno utvrđeni na temelju značajki nabave koju treba provesti u dotičnoj kategoriji. U tom slučaju, moraju se utvrditi kriteriji za odabir za svaku kategoriju.

9.2. Javni naručitelj u dokumentaciji o nabavi navodi narav i procijenjenu količinu predviđenih nabava te sve potrebne informacije koje se odnose na sustav nabave, korištenu elektroničku opremu i tehničke priključke i specifikacije.

9.3. Javni naručitelj omogućuje svakom gospodarskom subjektu, tijekom razdoblja valjanosti dinamičkog sustava nabave, da zatraži sudjelovanje u sustavu. On takve zahtjeve evaluira u roku od deset radnih dana od njihova primitka, ali može produljiti razdoblje evaluacije pod uvjetom da u međuvremenu nije objavljen ni jedan poziv na dostavu ponuda. ***Javni naručitelji u dokumentaciji o nabavi navode koliko namjeravaju produljiti to razdoblje.***

Javni naručitelj što je prije moguće obavješćuje natjecatelja o tome je li primljen u dinamički sustav nabave.

9.4. Javni naručitelj poziva sve primljene natjecatelje da dostave ponudu. Ako je dinamički sustav nabave podijeljen u kategorije radova, proizvoda ili usluga, javni naručitelj poziva sve sudionike kojima je odobren pristup kategoriji koja odgovara dotičnoj posebnoj nabavi da podnesu ponudu.

Javni naručitelji dodjeljuju ugovor ponuditelju koji je dostavio ekonomski najpovoljniju ponudu na temelju kriterija za dodjelu utvrđenih u obavijesti o nadmetanju. Navedeni kriteriji mogu se, ako je to primjereno, detaljnije odrediti u dokumentaciji o nabavi.

9.5. Javni naručitelj u obavijesti o nadmetanju navodi razdoblje valjanosti dinamičkog sustava nabave.

Javni naručitelj ne smije upotrebljavati takav sustav za sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja.

10. Natjecateljski dijalog

10.1. Javni naručitelj u obavijesti o nadmetanju ili u opisnoj dokumentaciji navodi svoje potrebe i zahtjeve, kriterije za dodjelu i okvirne rokove.

On dodjeljuje ugovor ponuditelju koji je ponudio najbolji omjer cijene i kvalitete.

10.2. Javni naručitelj započinje dijalog s natjecateljima koji zadovoljavaju kriterije za odabir kako bi prepoznao i utvrdio najpogodnija sredstva za zadovoljavanje svojih potreba. On tijekom tog dijaloga može s odabranim natjecateljima razgovarati o svim aspektima nabave, ali ne može izmijeniti svoje potrebe i zahtjeve i kriterije za dodjelu iz točke 10.1.

Tijekom dijaloga javni naručitelj mora jednako postupati prema svim ponuditeljima i ne smije otkrivati predložena rješenja ili druge povjerljive informacije koje mu je priopćio ponuditelj bez njegova pristanka da se odrekne svog prava na povjerljivost.

Natjecateljski dijalog može se odvijati u uzastopnim fazama kako bi se primjenom objavljenih kriterija za dodjelu smanjio broj rješenja o kojima treba raspravljati, ako je ta mogućnost predviđena u obavijesti o nadmetanju ili opisnoj dokumentaciji.

10.3. Javni naručitelj nastavlja dijalog sve dok ne utvrdi rješenje ili rješenja koja mogu zadovoljiti njegove potrebe.

Nakon što je obavijestio preostale ponuditelje da je dijalog završen, javni naručitelj traži od svakog od njih da dostave svoje konačne ponude na temelju jednog ili više rješenja predstavljenih i specificiranih tijekom dijaloga. Te ponude moraju sadržavati sve elemente koji su obvezni i nužni za provedbu projekta.

Na zahtjev javnog naručitelja te konačne ponude se mogu razjasniti, specificirati i optimizirati ako to ne uključuje bitne promjene ponude ili dokumentacije o nabavi.

Javni naručitelj može pregovarati s ponuditeljem koji je dostavio ponudu koja nudi najbolji omjer cijene i kvalitete da potvrdi obveze sadržane u ponudi pod uvjetom da to nema učinak izmjene bitnih aspekata ponude i da ne postoji opasnost od narušavanja tržišnog natjecanja ili diskriminacije.

10.4. Javni naručitelj može odrediti plaćanja koja treba izvršiti odabranim natjecateljima koji sudjeluju u dijalogu.

11. Uporaba pregovaračkog postupka bez prethodne objave obavijesti o nadmetanju

11.1. Ako javni naručitelj upotrebljava pregovarački postupak bez prethodne objave obavijesti o nadmetanju, on mora poštovati pravila o pregovorima utvrđena u članku 167. stavku 4. i u točki 6.5.

Javni naručitelj može primjenjivati pregovarački postupak bez prethodne objave obavijesti o nadmetanju, bez obzira na procijenjenu vrijednost ugovora, u sljedećim slučajevima:

(a) ako ni jedna ponuda ili ni jedna prikladna ponuda ili ni jedan zahtjev za sudjelovanje ili ni jedan prikladni zahtjev za sudjelovanje kako je predviđeno u točki 11.2. nisu dostavljeni kao odgovor na:

i. otvoreni postupak;

ii. ograničeni postupak;

iii. natjecateljski postupak uz pregovore za koji je objavljena obavijest o nadmetanju***;***

nakon okončanja tog postupka, pod uvjetom da izvorna dokumentacija o nabavi nije bitno izmijenjena;

(b) ako radove, robu ili usluge može osigurati samo jedan gospodarski subjekt pod uvjetima iz točke 11.3. i ako postoji bilo koji od sljedećih razloga:

i. cilj je nabave stvaranje ili stjecanje jedinstvenog umjetničkog djela ili umjetničke izvedbe;

ii. nadmetanja nema iz tehničkih razloga;

iii. mora se osigurati zaštita isključivih prava, uključujući prava intelektualnog vlasništva;

(c) u mjeri u kojoj je to nužno ako, iz razloga iznimne hitnosti izazvane nepredviđenim događajima, nije moguće poštovati rokove utvrđene u točkama 24., 26. i 42. i ako se opravdanje takve iznimne hitnosti ne može pripisati javnom naručitelju***;***

Nakon proglašenja krize iz članka 163. stavka 6. odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može se osloniti na takvo proglašenje krize samo ako konkretni postupak nabave opravdava situacija iznimne hitnosti nastala zbog krize;

(d) ako ugovor o uslugama slijedi nakon projektnog natječaja i treba se dodijeliti pobjedniku ili jednom od pobjednika; u potonjem slučaju svi se pobjednici pozivaju na sudjelovanje u pregovorima;

(e) za nove usluge ili radove koji se sastoje od ponavljanja sličnih usluga ili radova povjerenih gospodarskom subjektu kojem je isti javni naručitelj dodijelio izvorni ugovor, pod uvjetom da su te usluge ili radovi u skladu s izvornim projektom za koji je dodijeljen izvorni ugovor nakon objave obavijesti o nadmetanju, podložno uvjetima navedenima u točki 11.4.;

(f) za ugovore o nabavi robe:

i. u slučaju dodatnih isporuka koje su namijenjene kao djelomična zamjena robe ili instalacija ili kao proširenje postojeće robe ili instalacija, ako bi promjena dobavljača obvezala javnog naručitelja da nabavi robu koja ima drukčije tehničke značajke, što bi rezultiralo neusklađenošću ili nerazmjernim tehničkim poteškoćama u radu i održavanju; kada institucije Unije dodjeljuju ugovore za svoj račun, trajanje tih ugovora ne smije premašivati tri godine;

ii. ako se proizvodi proizvode isključivo u svrhe istraživanja, eksperimentiranja, proučavanja ili razvoja; međutim, takvi ugovori ne uključuju količinu proizvodnje za ostvarivanje tržišne isplativosti ili pokrića troškova istraživanja i razvoja;

iii. za robu koja kotira i koja se nabavlja na burzi robe;

iv. za kupnju robe po posebno povoljnim uvjetima od gospodarskog subjekta koji trajno likvidira poslovne aktivnosti ili od upravitelja u postupku u slučaju nesolventnosti, u slučaju nagodbe s vjerovnicima ili u sličnom postupku u skladu s nacionalnim pravom;

v. za kupnju lijekova za humanu uporabu ili medicinskih protumjera te proizvoda koji omogućuju iskorjenjivanje ili ograničavanje širenja određenih bolesti životinja, zoonoza i karantenskih štetnih organizama na bilju, ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta: riječ je o inovativnim proizvodima koji nisu lako dostupni na tržištu ili je potrebno donijeti lako dostupno rješenje.

(g) za ugovore u vezi s nekretninama, nakon ispitivanja lokalnog tržišta;

(h) za ugovore za bilo koju od sljedećih usluga:

i. pravno zastupanje od strane odvjetnika u smislu članka 1. Direktive Vijeća 77/249/EEZ[1] u arbitraži ili mirenju ili sudskom postupku;

ii. pravni savjet u pripremi postupaka iz podtočke i. ili ako postoji konkretna naznaka i velika vjerojatnost da će pitanje na koji se savjet odnosi postati predmet takvih postupaka, pod uvjetom da je savjet dao odvjetnik u smislu članka 1. Direktive 77/249/EEZ;

iii. usluge arbitraže i mirenja;

[1] Direktiva Vijeća 77/249/EEZ od 22. ožujka 1977. o olakšavanju učinkovitog ostvarivanja slobode pružanja odvjetničkih usluga (SL L 78, 26.3.1977., str. 17.).

(i) za ugovore koji su označeni kao tajni ili za ugovore čije izvršenje mora biti popraćeno posebnim mjerama osiguranja, u skladu s važećim administrativnim odredbama koje su na snazi ili kada je to potrebno zbog zaštite osnovnih interesa Unije, pod uvjetom da se dotični osnovni interesi ne mogu zajamčiti drugim mjerama; takve se mjere mogu sastojati od zahtjevâ za zaštitu povjerljive naravi informacija koje javni naručitelj stavlja na raspolaganje u postupku nabave;

(j) za zajmove, neovisno o tome jesu li u vezi s izdavanjem, prodajom, kupnjom ili prijenosom vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata u smislu Direktive 2014/65/EU;

(k) za kupnju javnih komunikacijskih mreža i elektroničkih komunikacijskih usluga u smislu Direktive (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća[2];

(l) za usluge koje pruža međunarodna organizacija iz članka 159. stavka 1 ili organizacija države članice, ako u skladu sa svojim statutom ili osnivačkim aktom ne može sudjelovati u natjecateljskim postupcima;

(m) ako je donesena odluka o otvaranju nove delegacije Unije u trećoj zemlji ili ponovnom otvaranju privremeno zatvorene delegacije, za sve ugovore koje dodjeljuju delegacije Unije ili koji se dodjeljuju isključivo u interesu tih delegacija Unije, tijekom prve godine od datuma takve odluke.

11.2. Ponuda se smatra neprikladnom ako se ne odnosi na predmet ugovora. Ponuda ili zahtjev za sudjelovanje smatraju se neprikladnima ako sudionik nema pristup nabavi iz članaka 179., 180. i 182., u situacijama je za isključenje iz članka 138. stavka 1. ili ne zadovoljava kriterije za odabir.

11.3. Iznimke utvrđene u točki 11.1. drugom podstavku podtočkama (b) ii. i (b) iii. primjenjuju se samo ako ne postoji prihvatljiva alternativa ili zamjena, a nepostojanje tržišnog natjecanja nije rezultat umjetnog sužavanja parametara pri utvrđivanju nabave.

[2] ***Direktiva (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija (SL L 321, 17.12.2018., str. 36.).***

11.4. U slučajevima iz točke 11.1. drugog podstavka podtočke (e) u osnovnom projektu navode se opseg mogućih novih usluga ili radova i uvjeti pod kojima se dodjeljuju. Čim se objavi nadmetanje za osnovni projekt, objavljuje se mogućnost uporabe pregovaračkog postupka te se ukupni procijenjeni iznos za naknadne usluge ili radove uzima u obzir pri primjeni pragova iz članka 178. stavka 1. ili iz članka 181. stavka 1. u području vanjskih djelovanja. Ako institucije Unije dodjeljuju ugovore za svoj račun, taj se postupak primjenjuje samo tijekom izvršenja izvornog ugovora, a najkasnije tijekom tri godine nakon njegova sklapanja.

12. Uporaba natjecateljskog postupka uz pregovore ili natjecateljskog dijaloga

12.1. Ako javni naručitelj upotrebljava natjecateljski postupak uz pregovore ili natjecateljski dijalog, primjenjuje pravila o pregovorima utvrđena u članku 167. stavku 4. i u točki 6.5. Javni naručitelj može primjenjivati te postupke bez obzira na procijenjenu vrijednost ugovora u sljedećim slučajevima:

(a) ako su kao odgovor na otvoreni ili ograničeni postupak dostavljene samo nepravilne ili neprihvatljive ponude kako je utvrđeno točkama 12.2. i 12.3. nakon dovršetka tog postupka pod uvjetom da izvorna dokumentacija o nabavi nije bitno izmijenjena;

(b) u odnosu na radove, robu ili usluge koji ispunjavaju jedan od sljedećih kriterija ili više njih:

i. ako se potrebe javnog naručitelja ne mogu zadovoljiti bez prilagodbe lako dostupnog rješenja;

ii. radovi, roba ili usluge uključuju projektiranje ili inovativna rješenja;

iii. ugovor se ne može dodijeliti bez prethodnih pregovora zbog posebnih okolnosti povezanih s naravi, složenošću ili pravnim i financijskim uvjetima ugovora ili rizicima povezanima s predmetom ugovora;

iv. javni naručitelj ne može s dostatnom preciznošću utvrditi tehničke specifikacije s obzirom na norme, kako je navedeno u točki 17.4.;

(c) na ugovore o koncesiji;

(d) na ugovore o uslugama iz Priloga XIV. Direktivi 2014/24/EU;

(e) na usluge istraživanja i razvoja, osim onih obuhvaćenih CPV oznakama od 73000000-2 do 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 i 73430000-5, kako je utvrđeno u Uredbi (EZ) br. 2195/2002 osim ako korist ima isključivo javni naručitelj za uporabu u obavljanju svojih poslova, ili je javni naručitelj u cijelosti platio pruženu uslugu;

(f) na ugovore o uslugama za stjecanje, razvoj, produkciju ili koprodukciju programskog materijala namijenjenog za audiovizualne ili medijske usluge kako je definirano u Direktivi 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća[3] ili za radijske medijske usluge, ili na ugovore o vremenu emitiranja ili pružanju programa.

12.2. Ponuda se smatra nepravilnom u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

(a) ako ne zadovoljava minimalne zahtjeve navedene u dokumentaciji o nabavi;

(b) ako ne ispunjava zahtjeve za podnošenje iz članka 171. stavka 3.;

(c) ako je ponuditelj odbijen na temelju članka 143. stavka 1. prvog podstavka točke (b) ili (c);

(d) ako je javni naručitelj naveo da je ponuda izuzetno niska.

12.3. Ponude se smatraju neprihvatljivima u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

(a) ako cijena ponude premašuje maksimalni proračun javnog naručitelja kako je određen i evidentiran prije pokretanja postupka nabave;

(b) ako ponuda ne ispunjava minimalne razine kakvoće za kriterije za dodjelu.

12.4. U slučajevima iz točke 12.1. podtočke (a), javni naručitelj ne mora objaviti obavijest o nadmetanju ako u natjecateljski postupak uz pregovore uključuje sve ponuditelje koji su zadovoljili kriterije za isključenje i za odabir, izuzev onih koji su dostavili ponudu koja je proglašena izuzetno niskom.

[3] Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.).

13. Postupak s pozivom na iskaz interesa

13.1. Za ugovore čija je vrijednost manja od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. ili iz članka 181. stavka 1. te ne dovodeći u pitanje točke 11. i 12., javni naručitelj može upotrijebiti poziv na iskaz interesa u sljedeće svrhe:

(a) za predodabir natjecatelja koji će biti pozvani da dostave ponude kao odgovor na buduće ograničene pozive na dostavu ponuda;

(b) za prikupljanje popisa prodavatelja koji će biti pozvani da dostave zahtjeve za sudjelovanje ili ponude.

13.2. Popis koji se sastavlja nakon poziva na iskaz interesa vrijedi najviše četiri godine od datuma objave obavijesti iz točke 3.1.

Popis iz prvog podstavka može uključivati potpopise.

Svaki zainteresirani gospodarski subjekt može izraziti interes u svakom trenutku tijekom razdoblja valjanosti popisa, izuzev tijekom posljednja tri mjeseca tog razdoblja.

13.3. Ako se treba dodijeliti ugovor, javni naručitelj poziva sve natjecatelje ili prodavatelje koji su navedeni na relevantnom popisu ili potpopisu da učine sljedeće:

(a) dostave ponudu u slučaju iz točke 13.1. podtočke (a);

(b) dostave, u slučaju iz točke 13.1. podtočke (b), jedno od sljedećeg:

i. ponude koje uključuju dokumente koji se odnose na kriterije za isključenje i za odabir;

ii. dokumente koji se odnose na kriterije za isključenje i za odabir i, kao drugi korak, ponude, za one koje ispunjavaju te kriterije.

14. Ugovori srednje, male i vrlo male vrijednosti

14.1. Ugovori srednje, male i vrlo male vrijednosti mogu se dodijeliti pregovaračkim postupkom u skladu s aranžmanima o pregovorima utvrđenima u članku 167. stavku 4. i u točki 6.5. Prvotnu ponudu dostavljaju samo natjecatelji koje je javni naručitelj pozvao istodobno u pisanom obliku.

14.2. Ugovor čija je vrijednost veća od 60 000 EUR, a manja od vrijednosti pragova iz članka ***178. stavka 1.***, smatra se ugovorom srednje vrijednosti. Za ugovore koje dodjeljuju delegacije Unije u trećim zemljama ili koji se dodjeljuju isključivo u interesu delegacija Unije u trećim zemljama, ugovor vrijednosti veće od 100 000 EUR i manje od 300 000 EUR smatra se ugovorom srednje vrijednosti. Na takve ugovore primjenjuju se točke 3.1., 6.1. i 6.4.

14.3. Ugovor čija vrijednost nije veća od 60 000 EUR , ili 100 000 EUR za ugovore koje dodjeljuju delegacije Unije u trećim zemljema ili koji se dodjeljuju isključivo u interesu delegacija Unije u trećim zemljama, ali je veća od praga utvrđenog u točki 14.4., smatra se ugovorom male vrijednosti. Na takve ugovore primjenjuju se točke 3.1., 6.2. i 6.4.

14.4. Ugovor čija vrijednost nije veća od 15 000 EUR smatra se ugovorom vrlo male vrijednosti. Na takve ugovore primjenjuje se točka 6.3. ***Za ugovore koje dodjeljuju delegacije Unije u trećim zemljama ili koji se dodjeljuju isključivo u interesu delegacija Unije u trećim zemljama, ugovor čija vrijednosti nije veća od 20 000 EUR smatra se ugovorom vrlo male vrijednosti.***

14.5. Plaćanja iznosa koji ne premašuju 1 000 EUR, ili 20 000 EUR za delegacije Unije u trećim zemljama, u pogledu stavki rashoda mogu se izvršavati jednostavno kao plaćanja po fakturama, bez prethodnog prihvaćanja ponude.

15. Prethodna provjera tržišta

15.1. U svrhe prethodne provjere tržišta, javni naručitelj može tražiti ili prihvatiti savjet neovisnih stručnjaka ili tijela ili gospodarskih subjekata. Taj se savjet može upotrijebiti za planiranje i provođenje postupka nabave, pod uvjetom da takav savjet nema učinak narušavanja tržišnog natjecanja i ne dovodi do kršenja načela nediskriminacije i transparentnosti.

15.2. Ako je gospodarski subjekt savjetovao javnog naručitelja ili je na drugi način sudjelovao u pripremi postupka nabave, javni naručitelj poduzima odgovarajuće mjere utvrđene u članku 143. kako bi osigurao da se sudjelovanjem tog gospodarskog subjekta u postupku dodjele ne naruši tržišno natjecanje.

16. Dokumentacija o nabavi

16.1. Dokumentacija o nabavi sadržava sljedeće:

(a) ako je to primjenjivo, obavijest o nadmetanju ili druge mjere oglašavanja kako je predviđeno u točkama od 2. do 5.;

(b) poziv na dostavu ponuda;

(c) natječajne specifikacije ili opisnu dokumentaciju u slučaju natjecateljskog dijaloga, uključujući tehničke specifikacije i relevantne kriterije;

(d) nacrt ugovora na temelju predloška ugovora.

Prvi podstavak podtočka (d) ne primjenjuje se u slučajevima kada se, zbog iznimnih i propisno opravdanih okolnosti, ne može upotrijebiti predložak ugovora.

16.2. U pozivu na dostavu ponuda:

(a) utvrđuju se pravila koja se primjenjuju na dostavu ponuda, uključujući posebno uvjete o čuvanju njihove povjerljivosti do otvaranja, krajnji rok za zaprimanje ponuda i adresu na koju moraju biti poslane ili dostavljene ili internetsku adresu u slučaju elektroničkog podnošenja;

(b) navodi se da dostavljanje ponude podrazumijeva prihvaćanje uvjeta navedenih u dokumentaciji o nabavi te da se takvim dostavljanjem obvezuje ugovaratelja kojem se ugovor dodjeljuje tijekom izvršenja ugovora;

(c) utvrđuje se razdoblje tijekom kojeg je ponuda valjana i ne smije se mijenjati ni u kojem pogledu;

(d) zabranjuje se bilo kakav kontakt između javnog naručitelja i ponuditelja tijekom postupka, osim u iznimnom slučaju, na temelju uvjeta utvrđenih u članku 172. te, ako postoji odredba o posjetu na licu mjesta, navode se načini za provođenje takvog posjeta;

(e) utvrđuje se sredstvo dokazivanja ispunjavanja roka za zaprimanje ponuda;

(f) navodi se da podnošenje ponude podrazumijeva prihvaćanje primanja obavijesti o ishodu postupka elektroničkim putem.

16.3. Natječajne specifikacije sadržavaju sljedeće:

(a) kriterije za isključenje i za odabir;

(b) kriterije za dodjelu i njihove relativne pondere, ili, ako ponderiranje nije moguće iz objektivnih razloga, njihovu važnost padajućim redoslijedom, što se ujedno primjenjuje na varijante ako su odobrene u obavijesti o nadmetanju;

(c) tehničke specifikacije iz točke 17.;

(d) ako su dopuštene varijante, minimalne zahtjeve koje moraju ispunjavati;

(e) informacije o tome primjenjuje li se Protokol br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske unije, priložen UEU-u i UFEU-u, ili, ako je to primjereno, Bečka konvencija o diplomatskim odnosima ili Bečka konvencija o konzularnim odnosima;

(f) zahtjev da ponuditelji navedu u kojoj zemlji imaju poslovni nastan i da, na zahtjev, dostave popratne dokaze koji su uobičajeno prihvatljivi prema pravu te zemlje;

(g) u slučaju dinamičkog sustava nabave ili elektroničkih kataloga, informacije o korištenoj elektroničkoj opremi i potrebnim tehničkim priključcima i specifikacijama;

(h) obvezu prijave javnom naručitelju svih stranih financijskih doprinosa primljenih u posljednje tri godine prije prijave ili, ako takvi doprinosi ne podliježu obvezi prijavljivanja u skladu s člankom 29. stavkom 1. Uredbe (EU) 2022/2560, izjavu u kojoj se navode svi primljeni strani financijski doprinosi i potvrđuje da takvi doprinosi ne podliježu obvezi prijavljivanja u skladu s relevantnim provedbenim aktima donesenima na temelju članka 47. stavka 1. te uredbe.

U pogledu točke (h), u skladu s člankom 4. stavkom 3. Uredbe (EU) 2022/2560 u takvoj se izjavi ne navode strani financijski doprinosi čiji je ukupan iznos po dotičnoj trećoj zemlji manji od iznosa de minimis potpore kako je utvrđen u članku 3. stavku 2. Uredbe Komisije (EU) 2023/2831[4] tijekom uzastopnog razdoblja od tri godine koje prethodi prijavi. Strani financijski doprinosi prijavljuju se, osim ako je drukčije predviđeno, u skladu s relevantnim provedbenim aktima donesenima na temelju članka 47. stavka 1. Uredbe (EU) 2022/2560.

16.4. U nacrtu ugovora:

(a) utvrđuje se ugovorna kazna koja se plaća za nepoštovanje njegovih odredaba;

(b) utvrđuju se pojedinosti koje moraju biti navedene na fakturama i u relevantnoj popratnoj dokumentaciji u skladu s člankom 111.;

(c) navodi se da se, kada institucije Unije dodjeljuju ugovore za svoj račun, na ugovor primjenjuje pravo Unije koje je, prema potrebi, nadopunjeno nacionalnim pravom ili, prema potrebi, za ugovore u vezi s nekretninama, isključivo nacionalno pravo;

(d) navodi se sud nadležan za rješavanje sporova;

(e) navodi se da ugovaratelj mora ispunjavati primjenjive obveze u području prava o zaštiti okoliša, socijalnog i radnog prava koje su utvrđene u pravu Unije, u nacionalnom pravu, u kolektivnim ugovorima ili u međunarodnim društvenim konvencijama i konvencijama o zaštiti okoliša navedenima u Prilogu X. Direktivi 2014/24/EU;

(f) navodi se hoće li biti potreban prijenos prava intelektualnog vlasništva;

(g) navodi se da je cijena navedena u ponudi konačna i da se ne može izmijeniti ili se utvrđuju uvjeti ili formule za izmjenu cijena za vrijeme trajanja ugovora.

---

[4] Uredba Komisije (EU) 2023/2831 od 13. prosinca 2023. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore (SL L, 2023/2831, 15.12.2023., *ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj*).

Za potrebe prvog podstavka podtočke (g), ako je u ugovoru utvrđena izmjena cijene, javni naručitelj osobito vodi računa o:

(a) predmetu nabave i gospodarskoj situaciji u kojoj se nabava odvija;

(b) vrsti ugovora i zadaćama i njegovom trajanju;

(c) financijskim interesima javnog naručitelja.

Od prvog podstavka podtočaka (c) i (d) ove točke može se odstupiti za ugovore sklopljene u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkom ***(l)***.

17. Tehničke specifikacije

17.1. Tehničkim specifikacijama omogućuje se jednak pristup gospodarskih subjekata postupcima nabave i one ne smiju imati učinak stvaranja neopravdanih prepreka otvaranju nabave tržišnom natjecanju.

Tehničke specifikacije uključuju značajke koje moraju imati radovi, roba ili usluge, uključujući minimalne zahtjeve, kako bi mogli ispuniti svrhu koju im je namijenio javni naručitelj.

17.2. Ako je to primjereno, značajke iz točke 17.1. mogu uključivati:

(a) razine kvalitete;

(b) okolišnu učinkovitost i klimatsku učinkovitost;

(c) razine i postupke ocjenjivanja sukladnosti;

(d) izvedbu ili uporabu isporuke;

(e) sigurnost ili dimenzije, uključujući, za nabavu robe, trgovački naziv i upute za korisnike i, za sve ugovore, terminologiju, simbole, ispitivanje i metode ispitivanja, pakiranje, oznake i označivanje, proizvodne postupke i metode;

(f) za ugovore o radovima, postupke koji se odnose na osiguravanje kvalitete i pravila koja se odnose na projektiranje i troškove, uvjete ispitivanja, pregleda i prihvaćanja za radove i metode ili tehnike gradnje i sve druge tehničke uvjete koje javni naručitelj može odrediti u skladu s općim ili posebnim propisima u pogledu gotovih radova i materijala ili dijelova koje oni uključuju.

17.3. Tehničke specifikacije sastavljaju se tako da za sve kupnje namijenjene uporabi fizičkih osoba sadržavaju kriterije pristupačnosti za osobe s invaliditetom ili dizajn za sve korisnike, osim u propisno opravdanim slučajevima.

Ako su pravnim aktima Unije doneseni obvezni zahtjevi za pristupačnost, tehničke se specifikacije, kad je riječ o kriterijima pristupačnosti za osobe s invaliditetom ili dizajnu za sve korisnike, definiraju upućivanjem na te zahtjeve. Konkretno, za proizvode i usluge iz članka 2. Direktive (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća[5], zahtjevi za pristupačnost utvrđeni u Prilogu I. toj Direktivi smatraju se obveznim zahtjevima za pristupačnost u smislu te Direktive.

Za sve proizvode ili usluge čije su značajke, elementi ili funkcije u skladu sa zahtjevima za pristupačnost iz Priloga I. Direktivi (EU) 2019/882 pretpostavlja se da za te značajke, elemente ili funkcije ispunjavaju relevantne obveze iz ove Uredbe u smislu pristupačnosti, osim ako je u ovoj Uredbi utvrđeno drukčije.

17.4. Tehničke specifikacije oblikuju se na jedan od sljedećih načina:

(a) redoslijedom prvenstva, upućivanjem na europske norme, europska tehnička odobrenja, zajedničke tehničke specifikacije, međunarodne norme, druge tehničke referentne sustave koje uspostavljaju europska normizacijska tijela ili, ako to nije moguće, njihove nacionalne ekvivalente; uz svako upućivanje navode se riječi „ili jednakovrijedan”;

(b) u smislu izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva, uključujući okolišne značajke, pod uvjetom da su ti parametri dostatno precizni kako bi ponuditelji mogli odrediti predmet ugovora i kako bi javni naručitelj mogao dodijeliti ugovor;

(c) kombinacijom metoda navedenih u podtočkama (a) i (b).

17.5. Ako javni naručitelj upotrebljava mogućnost upućivanja na specifikacije iz točke 17.4. podtočke (a), on ne smije odbiti ponudu uz obrazloženje da nije u skladu s tim specifikacijama ako ponuditelj bilo kojim prikladnim sredstvom dokaže da se predloženim rješenjem na istovjetan način zadovoljavaju zahtjevi utvrđeni u tehničkim specifikacijama.

[5] Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.).

17.6. Ako javni naručitelj upotrebljava mogućnost predviđenu u točki 17.4. podtočki (b) za izradu tehničke specifikacije u smislu izvedbenih ili funkcionalnih zahtjeva, on ne smije odbiti ponudu koja je u skladu s nacionalnom normom kojom se prenose europska norma, europsko tehničko odobrenje, zajednička tehnička specifikacija, međunarodna norma ili tehnički referentni sustavi koje je utvrdilo europsko normizacijsko tijelo, ako se te specifikacije odnose na izvedbene ili funkcionalne zahtjeve koje je on utvrdio.

Ponuditelj dokazuje bilo kojim prikladnim sredstvom da radovi, roba ili usluge koji su u skladu s normom udovoljavaju izvedbenim ili funkcionalnim zahtjevima koje je utvrdio javni naručitelj.

17.7. Ako javni naručitelj namjerava nabaviti radove, robu ili usluge s posebnim okolišnim, socijalnim ili drugim značajkama, on može zahtijevati određenu oznaku ili posebne zahtjeve iz oznake, pod uvjetom da su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

(a) zahtjevi povezani s oznakom odnose se samo na kriterije koji su povezani s predmetom ugovora i prikladni su za utvrđivanje značajki nabave;

(b) zahtjevi povezani s oznakom temelje se na objektivno provjerljivim i nediskriminirajućim kriterijima;

(c) oznake su utvrđene u otvorenom i transparentnom postupku u kojem mogu sudjelovati svi relevantni dionici;

(d) oznake su dostupne svim zainteresiranim stranama;

(e) zahtjeve povezane s oznakom određuje treća strana na koju gospodarski subjekt koji se prijavljuje za oznaku nema odlučujući utjecaj.

Javni naručitelj može zahtijevati da gospodarski subjekti dostave izvješće o ispitivanju ili potvrdu kao sredstvo dokazivanja sukladnosti s dokumentacijom o nabavi od tijela za ocjenjivanje sukladnosti akreditiranog u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća[6] ili jednakovrijednog tijela za ocjenjivanje sukladnosti.

[6] Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93 (SL L 218, 13.8.2008., str. 30.).

17.8. Javni naručitelj prihvaća druge prikladne načine za dokazivanje takvih zahtjeva osim onih iz točke 17.7., kao što je tehnička dokumentacija proizvođača, ako gospodarski subjekt nema pristup potvrdama ili izvješćima o testiranju ili nema mogućnost pribavljanja tih dokumenata ili dobivanja određene oznake unutar relevantnih rokova, iz razloga koji se ne mogu pripisati tom gospodarskom subjektu i pod uvjetom da dotični gospodarski subjekt dokaže da radovi, roba ili usluge koji se pružaju ispunjavaju zahtjeve za određenu oznaku ili posebne zahtjeve koje je naveo javni naručitelj.

17.9. Osim ako je to opravdano predmetom ugovora, tehničkim specifikacijama ne smije se upućivati na određenu marku ili izvor, ili određeni postupak koji je karakterističan za proizvode ili usluge koje pruža određeni gospodarski subjekt, ili na žigove, patente, tipove ili određeno podrijetlo ili proizvodnju ako bi to imalo učinak pogodovanja određenim proizvodima ili gospodarskim subjektima ili njihova isključenja.

Takvo upućivanje dopušteno je samo u iznimnim slučajevima ako nije moguć dostatno detaljan i razumljiv opis predmeta ugovora. Uz takvo upućivanje navode se riječi „ili jednakovrijedan”.

18. Kriteriji za isključenje i za odabir

18.1. Za potrebe članka 139. javni naručitelj prihvaća europsku jedinstvenu dokumentaciju o nabavi (ESPD) iz Direktive 2014/24/EU ili, ako to nije slučaj, potpisanu i datiranu izjavu.

Gospodarski subjekt može ponovno upotrijebiti ESPD, ili potpisanu i datiranu izjavu, koji je već bio upotrijebljen u prethodnom postupku ako potvrdi da su informacije sadržane u njemu i dalje točne.

Pretpostavljeni uspješni ponuditelj prije dodjele ugovora i u roku koji odredi javni naručitelj dostavlja dokaze da se ne nalazi ni u jednoj od situacija za isključenje iz članka 138. stavka 1. te time potvrđuje ESPD ili izjavu u sljedećim slučajevima:

(a) za ugovore koje dodjeljuju institucije Unije čija je vrijednost jednaka pragovima iz članka 178. stavka 1. ili veća od njih;

(b) odstupajući od točke (a) ovog podstavka, za ugovore u području vanjskih djelovanja čija je vrijednost jednaka pragovima iz točke 39.2. podtočke (a) ili veća od njih te ugovore koje dodjeljuju delegacije Unije u trećim zemljama ili koji se dodjeljuju u interesu delegacija Unije u trećim zemljama čija je vrijednost jednaka ili veća od 300 000 EUR.

Odstupajući od trećeg podstavka, u situaciji iznimne hitnosti nastaloj zbog krize javni naručitelj od pretpostavljenog uspješnog ponuditelja može zahtijevati da u razumnom roku nakon odluke o dodjeli ugovora, ali prije njegova potpisivanja, dostavi dokaze iz trećeg podstavka, pod uvjetima utvrđenima u članku 163. stavku 6.

18.2. Javni naručitelj u dokumentaciji o nabavi navodi kriterije za odabir, minimalne razine sposobnosti te dokaze potrebne za dokazivanje te sposobnosti. Svi se zahtjevi moraju odnositi na predmet ugovora te mu biti razmjerni.

Javni naručitelj navodi u dokumentaciji o nabavi kako skupine gospodarskih subjekata trebaju zadovoljiti kriterije za odabir uzimajući u obzir točku 18.6.

Ako je ugovor podijeljen na grupe, javni naručitelj može utvrditi minimalne razine sposobnosti za svaku grupu. Može odrediti dodatne minimalne razine sposobnosti ako je više grupa dodijeljeno istom ugovaratelju.

18.3. U odnosu na sposobnost za obavljanje profesionalne aktivnosti, javni naručitelj može zahtijevati da gospodarski subjekt ispunjava najmanje jedan od sljedećih uvjeta:

(a) upisan je u relevantni strukovni ili trgovački registar, osim ako je gospodarski subjekt međunarodna organizacija;

(b) za ugovore o uslugama, ima određeno odobrenje kojim se dokazuje da je ovlašten za izvršenje ugovora u zemlji poslovnog nastana ili je član posebne strukovne organizacije.

18.4. Kod primanja zahtjevâ za sudjelovanje ili ponuda, javni naručitelj prihvaća ESPD ili, ako to nije slučaj, izjavu u kojoj se navodi da natjecatelj ili ponuditelj zadovoljava kriterije za odabir. Ako je riječ o ugovorima vrlo male vrijednosti, može se odustati od zahtjeva za dostavljanje ESPD-a ili izjave.

Javni naručitelj može u bilo kojem trenutku tijekom postupka zatražiti od ponuditeljâ i natjecateljâ da dostave ažuriranu izjavu ili cijelu popratnu dokumentaciju ili njezin dio ako je to potrebno za pravilno provođenje postupka.

Javni naručitelj, kako je utvrđeno u natječajnim specifikacijama, zahtijeva od natjecateljâ ili ponuditeljâ da dostave ažuriranu popratnu dokumentaciju ili od pretpostavljenog uspješnog ponuditelja da dostavi ažuriranu popratnu dokumentaciju prije odluke o dodjeli, osim ako ju je već primio za potrebe drugog postupka i pod uvjetom da je dokumentacija još uvijek ažurna ili joj može besplatno pristupiti u nacionalnoj bazi podataka.

Odstupajući od trećeg podstavka ***ovog stavka***, u situaciji iznimne hitnosti nastaloj zbog krize javni naručitelj od pretpostavljenog uspješnog ponuditelja može zahtijevati da u razumnom roku nakon odluke o dodjeli ugovora, ali prije njegova potpisivanja, dostavi dokaze iz ***trećeg podstavka ovog stavka***, pod uvjetima utvrđenima u članku 163. stavku 6.

Javni naručitelj od gospodarskih subjekata i, ako je primjereno, subjekata na čiju se sposobnost gospodarski subjekt namjerava osloniti te od predviđenih podugovaratelja zahtijeva da potpišu izjavu kojom potvrđuju nepostojanje sukobljenih poslovnih interesa i, na njegov zahtjev, prema potrebi dostave relevantne informacije.

18.5. Javni naručitelj može, ovisno o svojoj procjeni rizika, odlučiti da neće zahtijevati dokaz pravne, regulatorne, financijske, ekonomske, tehničke i stručne sposobnosti gospodarskih subjekata u sljedećim slučajevima:

(a) u postupcima za ugovore koje institucije Unije dodjeljuju za svoj račun čija vrijednost ne premašuje pragove iz članka 178. stavka 1.;

(b) u postupcima za ugovore koji se dodjeljuju u području vanjskog djelovanja čija vrijednost ne premašuje pragove iz članka 181. stavka 1.;

(c) u postupcima za ugovore koji se dodjeljuju u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkama (b), (e), (f) i., (f) iv., (h) i ***(l)***.

Ako javni naručitelj odluči da neće zahtijevati dokaze pravne, regulatorne, financijske, ekonomske, tehničke i stručne sposobnosti gospodarskih subjekata, ne smije se plaćati nikakvo pretfinanciranje, osim u propisno opravdanim slučajevima.

18.6. Gospodarski subjekt može se, ako je to primjereno slučaju i za određeni ugovor, osloniti na sposobnosti drugih subjekata, bez obzira na pravni odnos koji ima s tim subjektima. U tom slučaju mora dokazati javnom naručitelju da će imati na raspolaganju resurse nužne za izvršenje ugovora dostavljanjem obveze tih subjekata u tu svrhu.

U vezi s tehničkim i stručnim kriterijima, gospodarski subjekt može se osloniti na sposobnosti drugih subjekata samo ako će potonji obavljati radove ili pružati usluge za koje se zahtijevaju te sposobnosti.

Ako se gospodarski subjekt oslanja na sposobnosti drugih subjekata u odnosu na kriterije koji se odnose na ekonomsku i financijsku sposobnost, javni naručitelj može zahtijevati da gospodarski subjekt i ti subjekti budu solidarno odgovorni za izvršenje ugovora.

Javni naručitelj može zatražiti informacije od ponuditelja o bilo kojem dijelu ugovora koji ponuditelj namjerava podugovarati i o identitetu podugovaratelja.

Za radove ili usluge koje se pružaju u objektu koji je pod izravnim nadzorom javnog naručitelja, javni naručitelj zahtijeva od ugovaratelja da navede imena i prezimena, kontaktne podatke i ovlaštene predstavnike svih podugovaratelja uključenih u izvršenje ugovora, uključujući sve promjene podugovaratelja.

18.7. Javni naručitelj provjerava ispunjavaju li subjekti na čiju se sposobnost gospodarski subjekt namjerava osloniti, neovisno o tome jesu li podugovaratelji ili nisu, relevantne kriterije za odabir.

Javni naručitelj zahtijeva da gospodarski subjekt zamijeni subjekt ili podugovaratelja koji ne zadovoljava relevantne kriterije za odabir.

18.8. U slučaju ugovora o radovima, ugovora o uslugama te poslova postavljanja ili instalacije u kontekstu ugovora o nabavi robe, javni naručitelj može zahtijevati da određene kritične zadaće obavlja izravno sam ponuditelj ili, ako ponudu dostavlja skupina gospodarskih subjekata, sudionik iz te skupine.

18.9. Javni naručitelj ne smije zahtijevati da skupina gospodarskih subjekata ima određeni pravni oblik kako bi mogla dostaviti ponudu ili zahtjev za sudjelovanje, ali od odabrane se skupine može zahtijevati da usvoji određeni pravni oblik nakon što joj je dodijeljen ugovor ako je takva promjena potrebna za ispravno izvršenje ugovora.

19. Ekonomska i financijska sposobnost

19.1. Kako bi se osiguralo da gospodarski subjekti posjeduju potrebnu ekonomsku i financijsku sposobnost za izvršenje ugovora, javni naručitelj može zahtijevati osobito sljedeće:

(a) da gospodarski subjekti imaju određeni minimalni godišnji promet, uključujući određeni minimalni promet u području obuhvaćenom ugovorom;

(b) da gospodarski subjekti dostave informacije o svojoj godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji iz kojih je razvidan omjer između imovine i obveza;

(c) da gospodarski subjekti dostave odgovarajuću razinu osiguranja od profesionalnih rizika.

Za potrebe prvog podstavka točke (a) minimalni godišnji promet ne smije prelaziti dvostruku vrijednost procijenjene godišnje vrijednosti ugovora, osim u propisno opravdanim slučajevima povezanima s naravi nabave, koje javni naručitelj objašnjava u dokumentaciji o nabavi.

Za potrebe prvog podstavka točke (b) javni naručitelj objašnjava metode i kriterije za takve omjere u dokumentaciji o nabavi.

19.2. U slučaju dinamičkih sustava nabave, najveći godišnji promet izračunava se na temelju očekivane maksimalne veličine ugovora koji se trebaju dodijeliti u okviru tog sustava.

19.3. Javni naručitelj utvrđuje u dokumentaciji o nabavi dokaze koje dostavlja gospodarski subjekt kako bi dokazao svoju ekonomsku i financijsku sposobnost. On osobito može zahtijevati jedan ili više sljedećih dokumenata:

(a) odgovarajuće izjave banaka ili, ako je to primjereno, dokaz o relevantnom osiguranju od profesionalnih rizika;

(b) financijske izvještaje ili izvatke iz njih za posljednje tri financijske godine za koje je zaključena računovodstvena dokumentacija ili za kraće razdoblje;

(c) izjavu o ukupnom prometu gospodarskog subjekta i, ako je to primjereno, o prometu u području obuhvaćenom ugovorom za najviše posljednje tri financijske godine za koje su dostupni podaci.

Ako, iz bilo kojeg valjanog razloga, gospodarski subjekt nije u mogućnosti predočiti potvrde koje traži javni naručitelj, on može svoju ekonomsku i financijsku sposobnost dokazati bilo kojim drugim dokumentom koji javni naručitelj smatra prikladnim.

20. Tehnička i stručna sposobnost

20.1. Javni naručitelj provjerava ispunjavaju li natjecatelji ili ponuditelji minimalne kriterije za odabir koji se odnose na tehničku i stručnu sposobnost u skladu s točkama od 20.2. do 20.5. Javni naručitelj procjenjuje i postoje li sukobljeni poslovni interesi iz točke 20.6. na temelju izjave o sukobljenim poslovnim interesima i, ako je relevantno, na temelju svojeg zahtjeva za dostavu dodatnih informacija u skladu s točkom 18.4.

20.2. Javni naručitelj utvrđuje u dokumentaciji o nabavi dokaze koje gospodarski subjekt treba dostaviti kako bi dokazao svoju tehničku i stručnu sposobnost. On osobito može zatražiti jedan ili više sljedećih dokumenata:

(a) za radove, robu koja zahtijeva poslove postavljanja ili instalacije, ili usluge, informacije o obrazovnim i stručnim kvalifikacijama, vještinama, iskustvu i stručnosti osoba odgovornih za izvršenje;

(b) popis na kojem je navedeno sljedeće:

i. glavne pružene usluge i isporučena roba u protekle tri godine, s iznosima, datumima i klijentima, javnim ili privatnim, popraćeno, na zahtjev, izjavama klijenata;

ii. radovi izvršeni u posljednjih pet godina, popraćeno potvrdama o zadovoljavajućem izvršenju za najvažnije radove;

(c) izjavu o tehničkoj opremi, alatima ili postrojenjima koji su na raspolaganju gospodarskom subjektu za izvršenje ugovora o uslugama ili radovima;

(d) opis tehničkih mogućnosti i sredstava dostupnih gospodarskom subjektu za osiguranje kvalitete te opis dostupnih mogućnosti za analizu i istraživanje;

(e) upućivanje na tehničare ili tehnička tijela koja su na raspolaganju gospodarskom subjektu, bez obzira pripadaju li mu izravno ili ne, osobito na tijela odgovorna za kontrolu kvalitete;

(f) u pogledu nabave robe: uzorke, opise ili vjerodostojne fotografije ili certifikate, koje su izdale službene institucije ili agencije za kontrolu kvalitete priznate nadležnosti, kojima se potvrđuje sukladnost robe jasno opisana upućivanjem na tehničke specifikacije ili standarde;

(g) za radove ili usluge, izjavu o prosječnom godišnjem broju zaposlenih i broju rukovodećeg osoblja gospodarskog subjekta za posljednje tri godine;

(h) naznaku o sustavima za upravljanje i praćenje lanca opskrbe i sustavima za praćenje koje će gospodarski subjekt moći primjenjivati pri izvršenju ugovora;

(i) podatke o mjerama upravljanja okolišem koje će gospodarski subjekt moći primjenjivati pri izvršenju ugovora.

Za potrebe prvog podstavka podtočke (b) i., ako je to potrebno radi osiguravanja odgovarajuće razine tržišnog natjecanja, javni naručitelj može navesti da će se uzeti u obzir dokazi o relevantnoj robi ili uslugama koje su isporučene prije više od tri godine.

Za potrebe prvog podstavka podtočke (b) ii., prema potrebi, radi osiguranja odgovarajuće razine tržišnog natjecanja, javni naručitelj može navesti da će se uzeti u obzir dokazi o relevantnim radovima koji su isporučeni ili izvršeni prije više od pet godina.

20.3. Ako su roba ili usluge složeni ili, iznimno, potrebni u posebnu svrhu, dokazi o tehničkoj i stručnoj sposobnosti mogu se osigurati putem provjere koju obavlja javni naručitelj, ili u njegovo ime nadležno službeno tijelo zemlje u kojoj gospodarski subjekt ima poslovni nastan, podložno suglasnosti tog tijela. Takve se provjere odnose na tehničku sposobnost i proizvodnu sposobnost dobavljača i, prema potrebi, na mogućnosti za analizu i istraživanje i mjere kontrole kvalitete.

20.4. Ako javni naručitelj zahtijeva dostavljanje potvrda neovisnih tijela kojima se potvrđuje sukladnost gospodarskog subjekta s određenim normama osiguravanja kvalitete, uključujući pristupačnost za osobe s invaliditetom, on upućuje na sustave osiguravanja kvalitete koji se temelje na relevantnoj seriji europskih normi koje su potvrdila akreditirana tijela. Javni naručitelj ujedno prihvaća druge dokaze o jednakovrijednim mjerama osiguravanja kvalitete od gospodarskog subjekta koji je dokazao da nema pristup takvim potvrdama ili nema mogućnost pribavljanja takvih potvrda u relevantnim rokovima, zbog razloga koji se ne mogu pripisati tom gospodarskom subjektu i pod uvjetom da gospodarski subjekt dokaže da su predložene mjere za osiguravanje kvalitete u skladu sa zahtijevanim normama osiguravanja kvalitete.

20.5. Ako javni naručitelj zahtijeva dostavljanje potvrda koje su sastavila nezavisna tijela kojima se potvrđuje da gospodarski subjekt zadovoljava određene sustave upravljanja okolišem ili norme, on upućuje na sustav upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Europske unije ili na druge sustave upravljanja okolišem priznate u skladu s člankom 45. Uredbe (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća[7] ili druge norme upravljanja okolišem koje se temelje na relevantnim europskim ili međunarodnim normama akreditiranih tijela. Ako je dokazano da gospodarski subjekt nema pristup takvim potvrdama ili nema mogućnost pribavljanja tih dokumenata u relevantnom roku iz razloga koji se ne mogu pripisati tom gospodarskom subjektu, javni naručitelj prihvaća i druge dokaze o mjerama upravljanja okolišem, pod uvjetom da gospodarski subjekt dokaže da su te mjere jednakovrijedne onima koje su propisane u skladu s primjenjivim sustavom upravljanja okolišem ili normom.

[7] Uredba (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Zajednice (EMAS) te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 761/2001 i odluka Komisije 2001/681/EZ i 2006/193/EZ (SL L 342, 22.12.2009., str. 1.).

20.6. Javni naručitelj može zaključiti da gospodarski subjekt ne posjeduje potrebnu stručnu sposobnost za izvršenje ugovora u skladu s odgovarajućim standardom kvalitete ako utvrdi da je gospodarski subjekt ima sukobljene poslovne interese koji mogu negativno utjecati na njegovo izvršenje obveza.

21. Kriteriji za dodjelu

21.1. Kriteriji kvalitete mogu uključivati elemente kao što su tehnička vrijednost, estetske i funkcionalne značajke, pristupačnost, dizajn za sve korisnike, društvene, okolišne i inovativne značajke, postupci proizvodnje, nabave i trgovanja i svi drugi posebni postupci u bilo kojoj fazi životnog vijeka radova, robe ili usluga; organizacija, kvalifikacije i iskustvo osoblja određenog za izvršenje ugovora, ako kvaliteta angažiranog osoblja može značajno utjecati na razinu uspješnosti izvršenja ugovora; usluge nakon prodaje, tehnička pomoć, uvjeti isporuke kao što su datum isporuke, postupak isporuke te rok isporuke ili dovršenja.

21.2. Javni naručitelj navodi u dokumentaciji o nabavi relativni ponder koji dodjeljuje svakom odabranom kriteriju za utvrđivanje ekonomski najpovoljnije ponude, osim ako primjenjuje metodu najniže cijene. Ti se ponderi mogu izraziti kao raspon s odgovarajućom maksimalnom razlikom.

Relativni ponder koji je dodijeljen kriteriju cijene ili troška u odnosu na druge kriterije ne smije dovesti do neutralizacije kriterija cijene ili troška.

Ako ponderiranje nije moguće iz objektivnih razloga, javni naručitelj navodi kriterije razvrstane prema silaznom redoslijedu važnosti.

21.3. Javni naručitelj može utvrditi minimalne razine kvalitete. Ponude ispod te razine kvalitete odbijaju se.

21.4. Trošak životnog vijeka obuhvaća, djelomično ili u potpunosti, sljedeće troškove, u mjeri u kojoj je to relevantno, tijekom životnog vijeka radova, robe ili usluga:

(a) troškovi koje snosi javni naručitelj ili drugi korisnici, kao što su:

i. troškovi nabave;

ii. troškovi uporabe, kao što su troškovi potrošnje energije i drugih resursa;

iii. troškovi održavanja;

iv. troškovi kraja vijeka trajanja, kao što su troškovi prikupljanja i recikliranja;

(b) troškovi koji se pripisuju okolišnim čimbenicima povezanima s radovima, robom ili uslugama tijekom njihova životnog vijeka, pod uvjetom da se može utvrditi i provjeriti njihova novčana vrijednost.

21.5. Ako javni naručitelj procjenjuje troškove primjenom pristupa troškova životnog vijeka, u dokumentaciji o nabavi navode se podaci koje trebaju dostaviti ponuditelji i metoda koja će se upotrebljavati za utvrđivanje troškova životnog vijeka na temelju tih podataka.

Metoda koja se upotrebljava za procjenu troškova koji se pripisuju okolišnim čimbenicima ispunjava sljedeće uvjete:

(a) temelji se na kriterijima koji se mogu objektivno provjeriti i koji nisu diskriminirajući;

(b) dostupna je svim zainteresiranim stranama;

(c) gospodarski subjekti mogu dostaviti potrebne podatke uz razumne napore.

Ako je to primjenjivo, javni naručitelj upotrebljava obvezne zajedničke metode za izračun troškova životnog vijeka predviđene u zakonodavnim aktima Unije navedenima u Prilogu XIII. Direktivi 2014/24/EU.

22. Uporaba elektroničkih dražbi

22.1. Javni naručitelj može upotrebljavati elektroničke dražbe u kojima se navode nove niže cijene ili nove vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda.

Javni naručitelj strukturira elektroničku dražbu kao ponavljajući elektronički postupak koji se odvija nakon prvotne potpune evaluacije ponuda i koji omogućuje njihovo rangiranje primjenom automatskih metoda evaluacije.

22.2. U otvorenim, ograničenim ili natjecateljskim postupcima uz pregovore, javni naručitelj može odlučiti da dodjeli ugovora o javnoj nabavi prethodi elektronička dražba ako se točno može odrediti dokumentacija o nabavi.

Elektronička dražba može se provesti pri ponovnom otvaranju nadmetanja između stranaka okvirnog ugovora iz točke 1.3. drugog podstavka podtočke (b) i pri otvaranju nadmetanja za ugovore koji se dodjeljuju u okviru dinamičkog sustava nabave iz točke 9.

Elektronička dražba temelji se na jednoj od metoda dodjele iz članka 170. stavka 4.

22.3. Javni naručitelj koji odluči održati elektroničku dražbu navodi tu činjenicu u obavijesti o nadmetanju.

Dokumentacija o nabavi uključuje sljedeće pojedinosti:

(a) vrijednosti obilježja koja će biti predmet elektroničke dražbe, ako su ta obilježja mjerljiva i ako ih se može izraziti brojkama ili postocima;

(b) sva ograničenja vrijednosti koja mogu biti dostavljena, koja proizlaze iz specifikacija koje se odnose na predmet ugovora;

(c) informacije koje će se staviti na raspolaganje ponuditeljima tijekom elektroničke dražbe i, ako je to primjereno, kada će im informacije biti stavljene na raspolaganje;

(d) relevantne informacije o postupku elektroničke dražbe uključujući informaciju o tome sastoji li se od različitih faza i kako će biti zaključen, kako je navedeno u točki 22.7.;

(e) uvjete pod kojima će ponuditelji moći dostavljati ponude i, posebno, minimalne razlike koje će se, ako je to primjereno, tražiti pri podnošenju ponude;

(f) relevantne informacije koje se odnose na korištenu elektroničku opremu te tehničke priključke i specifikacije.

22.4. Svi ponuditelji koji su dostavili prihvatljive ponude pozivaju se istodobno elektroničkim putem na sudjelovanje u elektroničkoj dražbi upotrebljavajući poveznice u skladu s uputama. U pozivu se navode datum i vrijeme početka elektroničke dražbe.

Elektronička dražba može se odvijati u više uzastopnih faza. Elektronička dražba smije početi najranije dva radna dana nakon dana slanja pozivâ.

22.5. Uz poziv se prilaže rezultat potpune evaluacije relevantne ponude.

U pozivu se navodi i matematička formula koja se koristi u postupku elektroničke dražbe kako bi se odredile automatske promjene u rangiranju na temelju dostavljenih novih cijena i/ili novih vrijednosti. Ta formula uključuje ponderiranje svih kriterija određenih za utvrđivanje ekonomski najpovoljnije ponude, kako je navedeno u dokumentaciji o nabavi. Međutim, u tu se svrhu svi rasponi unaprijed umanjuju na određenu vrijednost.

Ako su dopuštene varijante, za svaku se varijantu određuje zasebna formula.

22.6. Tijekom svake faze elektroničke dražbe javni naručitelj svim ponuditeljima trenutačno šalje barem dovoljno informacija kako bi im omogućio da u bilo kojem trenutku utvrde svoj relativni položaj. On ujedno može, ako je to prethodno navedeno, dostaviti druge informacije koje se odnose na druge dostavljene cijene ili vrijednosti i objaviti broj ponuditelja u svakoj pojedinoj fazi dražbe. Međutim, ni u kojoj fazi elektroničke dražbe ne smije otkriti identitet ponuditelja.

22.7. Javni naručitelji zaključuju elektroničku dražbu na jedan ili više sljedećih načina:

(a) na prethodno određeni datum i u prethodno određeno vrijeme;

(b) kada više ne dobivaju nove cijene ili nove vrijednosti koje ispunjavaju uvjete u pogledu minimalnih razlika, pod uvjetom da je prethodno navedeno vrijeme koje može proteći između posljednje dostavljene ponude i zaključivanja elektroničke dražbe;

(c) kada je ostvaren prethodno određeni broj faza dražbe.

22.8. Nakon zaključivanja elektroničke dražbe, javni naručitelj dodjeljuje ugovor na temelju rezultata elektroničke dražbe.

23. Izuzetno niske ponude

23.1. Ako se, u odnosu na neki ugovor, čini da su predložena cijena ili troškovi iz ponude izuzetno niski, javni naručitelj pisanim putem traži podatke o sastavnim elementima cijene ili troškova koje smatra relevantnima i ponuditelju daje priliku da iznese svoja opažanja.

Javni naručitelj može osobito uzeti u obzir opažanja koje se odnose na:

(a) ekonomiku proizvodnog postupka, pružanja usluga ili načina gradnje;

(b) izabrana tehnička rješenja ili iznimno povoljne uvjete dostupne ponuditelju;

(c) izvornost ponude;

(d) usklađenost ponuditelja s primjenjivim obvezama u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava;

(e) usklađenost podugovaratelja s primjenjivim obvezama u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava;

(f) mogućnost da ponuditelj dobije državnu potporu u skladu s primjenjivim pravilima.

23.2. Javni naručitelj smije odbiti ponudu samo ako dostavljenim dokazima nije primjereno obrazložena predložena niska cijena ili troškovi.

Javni naručitelj odbija ponudu ako je utvrdio da je ponuda izuzetno niska jer nije u skladu s primjenjivim obvezama u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava.

23.3. Ako javni naručitelj utvrdi da je ponuda izuzetno niska jer je ponuditelj dobio državnu potporu, on može odbiti ponudu na toj osnovi samo ako ponuditelj nije u mogućnosti dokazati, u dostatnom roku koji je odredio javni naručitelj, da je dotična potpora spojiva s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. UFEU-a.

24. Rokovi za zaprimanje ponuda i zahtjevâ za sudjelovanje

24.1. Rokovi moraju biti dulji od minimalnih rokova iz ove točke ako se ponuda može sastaviti tek nakon posjeta lokaciji ili nakon uvida na licu mjesta u dokumente koji potkrepljuju dokumentaciju o nabavi.

Rokovi se produljuju za pet dana u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

(a) ako javni naručitelj ne omogućuje besplatan izravan pristup dokumentaciji o nabavi elektroničkim putem;

(b) ako je obavijest o nadmetanju objavljena u skladu s točkom 4.2. podtočkom (b).

24.2. U otvorenim postupcima rok za zaprimanje ponuda ne smije biti kraći od 37 dana od sljedećeg dana od dana slanja obavijesti o nadmetanju.

24.3. U ograničenim postupcima, u natjecateljskom dijalogu, u pregovaračkim postupcima uz pregovore, u dinamičkim sustavima nabave i partnerstvima za inovacije rok za zaprimanje zahtjevâ za sudjelovanje ne smije biti kraći od 32 dana od sljedećeg dana od dana slanja obavijesti o nadmetanju. U dinamičkom sustavu nabave, nakon slanja poziva na dostavu ponuda za prvu posebnu nabavu u okviru dinamičkog sustava nabave ne primjenjuju se dodatni rokovi za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje.

24.4. U ograničenim postupcima i u natjecateljskim postupcima uz pregovore rok za zaprimanje ponuda ne smije biti kraći od 30 dana od sljedećeg dana od dana slanja poziva na dostavu ponuda.

24.5. U dinamičkom sustavu nabave rok za zaprimanje ponuda ne smije biti kraći od 10 dana od sljedećeg dana od dana slanja poziva na dostavu ponuda.

24.6. U postupcima nakon poziva na iskaz interesa iz točke 13.1. rok je:

(a) najmanje 10 dana od sljedećeg dana od dana slanja poziva na dostavu ponuda za zaprimanje ponuda u slučaju postupka iz točke 13.1. podtočke (a) i točke 13.3. podtočke (b) i.;

(b) najmanje 10 dana za zaprimanje zahtjevâ za sudjelovanje i najmanje 10 dana za zaprimanje ponuda u slučaju postupka od dva koraka iz točke 13.3. podtočke (b)ii.

24.7. Javni naručitelj može skratiti rokove za zaprimanje ponuda za pet dana u slučaju otvorenih ili ograničenih postupaka ako prihvati podnošenje ponuda elektroničkim putem.

25. Pristup dokumentaciji o nabavi i rok za dostavljanje dodatnih informacija

25.1. Javni naručitelj besplatno nudi izravan pristup dokumentaciji o nabavi elektroničkim putem od datuma objave obavijesti o nadmetanju ili, za postupke bez obavijesti o nadmetanju ili iz točke 13., od datuma slanja poziva na dostavu ponuda.

U opravdanim slučajevima, javni naručitelj može dostaviti dokumentaciju o nabavi drugim sredstvima koja je naveo ako izravan pristup elektroničkim sredstvima nije moguć iz tehničkih razloga ili ako dokumentacija o nabavi sadržava povjerljive informacije. U takvim slučajevima primjenjuje se točka 24.1. drugi podstavak, osim u hitnim slučajevima predviđenima u točki 26.1.

Javni naručitelj može gospodarskim subjektima nametnuti zahtjeve s ciljem zaštite povjerljive naravi informacija sadržanih u dokumentaciji o nabavi. On objavljuje te zahtjeve te način pristupa dotičnoj dokumentaciji o nabavi.

25.2. Javni naručitelj što je prije moguće dostavlja dodatne informacije u vezi s dokumentacijom o nabavi svim zainteresiranim gospodarskim subjektima istodobno i u pisanom obliku.

Javni naručitelj nije dužan odgovoriti na zahtjeve za dodatne informacije koji su podneseni manje od šest radnih dana prije roka za zaprimanje ponuda.

25.3. Javni naručitelj produljuje rok za zaprimanje ponuda u sljedećim slučajevima:

(a) ako nije dostavio dodatne informacije najkasnije šest dana prije roka za zaprimanje ponuda iako ih je gospodarski subjekt pravodobno zatražio;

(b) ako uvede znatne izmjene u dokumentaciji o nabavi.

26. Rokovi u hitnim slučajevima

26.1. Ako je iz opravdanih hitnih razloga nemoguće ispuniti minimalne rokove utvrđene u točkama 24.2. i 24.3. za otvoreni ili ograničeni postupak, javni naručitelj može odrediti sljedeće:

(a) rok za zaprimanje zahtjevâ za sudjelovanje ili ponuda u otvorenim postupcima koji ne smije biti kraći od 15 dana od datuma kada je poslana obavijest o nadmetanju;

(b) rok za zaprimanje ponuda za ograničene postupke koji ne smije biti kraći od 10 dana od dana slanja poziva na dostavu ponuda.

26.2. U hitnim slučajevima rok utvrđen u točki 25.2. drugom podstavku i u točki 25.3. podtočki (a) iznosi četiri dana.

27. Elektronički katalozi

27.1. Ako se zahtijeva uporaba elektroničkih sredstava komunikacije, javni naručitelj može zahtijevati dostavljanje ponuda u obliku elektroničkog kataloga ili uključivanje elektroničkog kataloga.

27.2. Ako se prihvaća ili zahtijeva dostava ponuda u obliku elektroničkih kataloga, javni naručitelj mora učiniti sljedeće:

(a) navesti to u obavijesti o nadmetanju;

(b) navesti u dokumentaciji o nabavi sve potrebne informacije o formatu, elektroničkoj opremi koja se upotrebljava te tehničkim priključcima i specifikacijama za katalog.

27.3. Ako je sklopljen višestruki okvirni ugovor nakon podnošenja ponuda u obliku elektroničkih kataloga, javni naručitelj može odrediti da se ponovno otvaranje nadmetanja za posebne ugovore odvija na temelju ažuriranih kataloga primjenom jedne od sljedećih metoda:

(a) javni naručitelj poziva ugovaratelje da ponovno dostave svoje elektroničke kataloge prilagođene zahtjevima dotičnog posebnog ugovora;

(b) javni naručitelj obavješćuje ugovaratelje da planira iz prethodno dostavljenih elektroničkih kataloga prikupiti informacije potrebne za ponude prilagođene zahtjevima dotičnog posebnog ugovora, pod uvjetom da je primjena te metode najavljena u dokumentaciji o nabavi za okvirni ugovor.

27.4. Ako se upotrebljava metoda iz točke 27.3. podtočke (b), javni naručitelj obavješćuje ugovaratelje o datumu i vremenu kada planira prikupiti informacije za ponude prilagođene zahtjevima dotičnog posebnog ugovora i omogućuje ugovarateljima da odbiju takvo prikupljanje informacija.

Javni naručitelj mora omogućiti odgovarajuće razdoblje između obavijesti i stvarnog prikupljanja informacija.

Prije dodjele posebnog ugovora, javni naručitelj prikupljene informacije predstavlja dotičnom ugovaratelju kako bi mu dao priliku da ospori ili potvrdi da tako sastavljena ponuda ne sadržava bitne pogreške.

27.5. Javni naručitelji pri dodijeli ugovora u okviru dinamičkog sustava nabave mogu zahtijevati da se ponude dostave u obliku elektroničkog kataloga.

Javni naručitelji pri dodjeli ugovora u okviru dinamičkog sustava nabave mogu obavijestiti natjecatelje da iz već dostavljenih elektroničkih kataloga namjeravaju prikupiti informacije potrebne za ponude prilagođene zahtjevima dotičnog ugovora.

28. Otvaranje ponuda i zahtjevâ za sudjelovanje

28.1. U otvorenim postupcima ovlašteni predstavnici ponuditelja mogu prisustvovati otvaranju ponuda, fizički ili, ako je to predviđeno u dokumentaciji o nabavi, na daljinu putem videokonferencije.

28.2. Ako je vrijednost ugovora jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1., odgovorni dužnosnik za ovjeravanje imenuje povjerenstvo za otvaranje ponuda. Dužnosnik za ovjeravanje može odustati od te obveze na temelju analize rizika pri ponovnom otvaranju nadmetanja unutar okvirnog ugovora, za određene postupke nabave u okviru dinamičkog sustava nabave i u slučajevima iz točke 11.1. drugog podstavka, osim podtočaka (d) i (g) tog podstavka.

Povjerenstvo za otvaranje ponuda mora biti sastavljeno od najmanje dvije osobe koje predstavljaju najmanje dva organizacijska subjekta dotične institucije Unije, koji nisu međusobno hijerarhijski povezani. S ciljem izbjegavanja sukoba interesa, te osobe podliježu obvezama utvrđenima u članku 61.

Ako u predstavništvima i lokalnim jedinicama iz članka 153. ili odvojenim jedinicama u državama članicama nema zasebnih subjekata, ne primjenjuje se zahtjev u vezi s organizacijskim subjektima koji nisu međusobno hijerarhijski povezani.

28.3. Za postupak nabave pokrenut na međuinstitucijskoj osnovi, povjerenstvo za otvaranje ponuda imenuje odgovornog dužnosnika za ovjeravanje iz institucije Unije zadužene za postupak nabave.

28.4. Javni naručitelj provjerava i osigurava cjelovitost izvorne ponude, uključujući financijsku ponudu i dokaz o datumu i vremenu primitka kako je utvrđeno u članku 152. stavcima 3. i 5. primjenom bilo koje odgovarajuće metode.

28.5. U otvorenim postupcima, kada se ugovor dodjeljuje na temelju metode najniže cijene ili najnižeg troška u skladu s člankom 170. stavkom 4., cijene iz ponuda koje ispunjavaju uvjete čitaju se naglas.

28.6. Zapisnik o otvaranju primljenih ponuda potpisuje osoba ili osobe zadužene za otvaranje ili članovi povjerenstva za otvaranje ponuda. U njemu se navode ponude koje su u skladu s člankom 152. i one koje to nisu te se navode razlozi zbog kojih su ponude odbijene, kako je utvrđeno u članku 171. stavku 4. Taj zapisnik može biti potpisan u elektroničkom sustavu koji omogućuje dostatnu identifikaciju potpisnika.

29. Evaluacija ponuda i zahtjevâ za sudjelovanje

29.1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može odlučiti da odbor za evaluaciju treba evaluirati i rangirati ponude samo na temelju kriterija za dodjelu te da se kriteriji za isključenje i za odabir evaluiraju na drugi odgovarajući način kojim se jamči nepostojanje sukoba interesa.

29.2. Za postupak nabave pokrenut na međuinstitucijskoj osnovi, odbor za evaluaciju imenuje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje iz institucije Unije zadužene za postupak nabave. Sastav odbora za evaluaciju odražava, koliko je to moguće, međuinstitucijske značajke postupka nabave.

29.3. Prihvatljivima se smatraju zahtjevi za sudjelovanje i ponude koji su prikladni u skladu s točkom 11.2., a nisu nepravilni u skladu s točkom 12.2. ni neprihvatljivi u skladu s točkom 12.3.

30. Rezultati evaluacije i odluka o dodjeli ugovora

30.1. Ishod evaluacije je izvješće o evaluaciji koje sadržava prijedlog za dodjelu ugovora. Izvješće o evaluaciji sadržava datum i potpis osobe ili osoba koje su izvršile evaluaciju ili članova odbora za evaluaciju. To izvješće može biti potpisano u elektroničkom sustavu koji omogućuje dostatnu identifikaciju potpisnika.

Ako odbor za evaluaciju nije bio odgovoran za provjeru ponuda na temelju kriterija za isključenje i za odabir, izvješće o evaluaciji potpisuju i osobe koje je za to ovlastio odgovorni dužnosnik za ovjeravanje.

30.2. Izvješće o evaluaciji sadržava sljedeće:

(a) naziv i adresu javnog naručitelja (u slučaju međuinstitucijske ili zajedničke nabave – samo adresu glavnog javnog naručitelja) te predmet i vrijednost ugovora ili predmet i najveću vrijednost okvirnog ugovora;

(b) imena i prezimena odnosno nazive odbijenih natjecatelja ili ponuditelja i razloge njihova odbijanja upućivanjem na pristup nabavi, situaciju iz članka 143. stavka 1. ili kriterije za odabir;

(c) upućivanje na odbijene ponude i razloge za njihovo odbijanje upućivanjem na bilo što od sljedećeg:

i. neusklađenost s minimalnim zahtjevima kako je utvrđeno u članku 171. stavku 1. točki (a);

ii. neispunjavanje minimalnih razina kvalitete utvrđenih u točki 21.3.;

iii. ponude za koje je utvrđeno da su izuzetno niske kako je navedeno u točki 23.;

(d) imena i prezimena odnosno nazive natjecatelja ili ponuditelja i razloge njihova odabira;

(e) imena i prezimena odnosno nazive ponuditelja koji će biti rangirani prema dobivenim bodovima i njihovo obrazloženje;

(f) imena i prezimena odnosno nazive predloženih natjecatelja ili uspješnog ponuditelja i razloge za njihov odabir;

(g) ako je poznato, udio ugovora ili okvirnog ugovora koji predloženi ugovaratelj namjerava dati u podugovor trećim stranama.

30.3. Javni naručitelj donosi svoju odluku o dodjeli u kojoj se navodi bilo što od sljedećeg:

(a) odobrenje izvješća o evaluaciji koje sadržava sve informacije navedene u točki 30.2. nadopunjeno sljedećim:

i. imenom i prezimenom odnosno nazivom uspješnog ponuditelja i razlozima za taj odabir na temelju prethodno objavljenih kriterija za odabir i za dodjelu, uključujući, ako je to primjereno, razloge zašto nije prihvatio preporuke iz izvješća o evaluaciji;

ii. u slučaju pregovaračkog postupka bez prethodne objave, natjecateljskog postupka uz pregovore ili natjecateljskog dijaloga, okolnostima iz točaka 11., 12. i 40. kojima se opravdava njihova uporaba;

(b) ako je to primjereno, razlozi zbog kojih je javni naručitelj odlučio da neće dodijeliti ugovor.

30.4. Dužnosnik za ovjeravanje može spojiti sadržaj izvješća o evaluaciji i odluku o dodjeli ugovora u jedinstveni dokument i potpisati ga u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

(a) za postupke ispod vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1. ako je zaprimljena samo jedna ponuda;

(b) pri ponovnom otvaranju nadmetanja unutar okvirnog ugovora ako nije imenovan odbor za evaluaciju;

(c) u slučajevima iz točke 11.1. drugog podstavka podtočaka (c), (e), (f) i., (f) iii., (h) i (m) , ako nije imenovan odbor za evaluaciju.

30.5. Za postupak nabave pokrenut na međuinstitucijskoj osnovi, odluku iz točke 30.3. donosi javni naručitelj odgovoran za postupak nabave.

31. Obavijesti za natjecatelje i ponuditelje

31.1. Javni naručitelj elektroničkim putem obavješćuje sve natjecatelje ili ponuditelje, istodobno i zasebno, o donesenim odlukama o ishodu postupka što je prije moguće nakon svake od sljedećih faza:

(a) faze otvaranja za slučajeve iz članka 171. stavka 3.;

(b) kad je donesena odluka na temelju kriterija za isključenje i za odabir u postupcima nabave organiziranima u dvije zasebne faze;

(c) odluke o dodjeli ugovora.

U svakom slučaju, javni naručitelj navodi razloge zašto zahtjev za sudjelovanje ili ponuda nisu prihvaćeni te koji su dostupni pravni lijekovi.

Pri obavješćivanju uspješnog ponuditelja, javni naručitelj navodi da ta odluka ne predstavlja obvezu s njegove strane.

U slučajevima iz prvog podstavka podtočke (a) obavješćuje se samo ponuditelj na kojeg se odluka izravno odnosi. U slučajevima iz prvog podstavka podtočke (b) obavijesti o odluci donesenoj na temelju kriterija za isključenje i za odabir u dinamičkom sustavu nabave šalju se pojedinačno dotičnim natjecateljima.

31.2. Javni naručitelj priopćuje informacije iz članka 173. stavka 3. što je moguće prije, a u svakom slučaju u roku od 15 dana od primitka zahtjeva u pisanom obliku. Javni naručitelj ugovore za svoj račun dodjeljuje uporabom elektroničkih sredstava. Ponuditelj može poslati zahtjev i elektroničkim putem.

31.3. Kada javni naručitelj komunicira elektroničkim putem, smatra se da su natjecatelji ili ponuditelji primili informacije ako javni naručitelj može dokazati da ih je poslao na elektroničku adresu navedenu u ponudi ili zahtjevu za sudjelovanje.

U tom slučaju, smatra se da je natjecatelj ili ponuditelj primio informacije na dan kada ih je javni naručitelj poslao.

POGLAVLJE 2.

Odredbe koje se primjenjuju na ugovore koje institucije Unije dodjeljuju za svoj račun

32. Središnje tijelo za nabavu

32.1. Središnje tijelo za nabavu može djelovati kao jedno od sljedećeg:

(a) kao subjekt u veleprodaji kupnjom, skladištenjem i preprodajom robe i usluga drugim javnim naručiteljima;

(b) kao posrednik dodjelom okvirnih ugovora ili operativnih dinamičkih sustava nabave koje mogu upotrebljavati drugi javni naručitelji kako je najavljeno u prvotnom pozivu.

32.2. Središnje tijelo za nabavu provodi sve postupke nabave s pomoću elektroničkih sredstava komunikacije.

33. Grupe

33.1. Kada je to primjereno, tehnički izvedivo i troškovno učinkovito, ugovori se dodjeljuju u obliku zasebnih grupa unutar istog postupka.

33.2. Ako je predmet ugovora podijeljen u više grupa od kojih je svaka predmet zasebnog ugovora, za opću evaluaciju na temelju primjenjivog praga uzima se u obzir ukupna vrijednost svih grupa.

Ako je ukupna vrijednost svih grupa jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1., na svaku grupu primjenjuju se članak 166. stavak 1. te članci 167. i 168.

33.3. Ako se ugovor dodjeljuje u obliku zasebnih grupa, ponude se evaluiraju zasebno za svaku grupu. Ako se istom ponuditelju dodijeli više grupa, može se potpisati jedan ugovor za sve grupe.

34. Nabava iz više izvora

34.1. Postupci nabave iz više izvora mogu se upotrebljavati samo ako je potrebno izbjeći preveliko oslanjanje na jednog dobavljača kritične robe, radova ili i usluga ili ako je potrebno da istovjetne ili gotovo istovjetne usluge, robu ili radove usporedno pružaju različiti ugovaratelji.

34.2 Pri nabavi iz više izvora ugovori se dodjeljuju u okviru istog postupka. Za opću evaluaciju na temelju primjenjivog praga u obzir se uzima ukupna vrijednost svih predviđenih ugovora s identičnim ili gotovo identičnim predmetom.

Ako je ukupna vrijednost svih ugovora koji se dodjeljuju jednaka ili veća od vrijednosti pragova iz članka 178. stavka 1., na svaki ugovor primjenjuju se članak 166. stavak 1.te članci 167. i 168.

34.3 Javni naručitelj u dokumentaciji o nabavi navodi maksimalni broj ugovora koji se dodjeljuju. Ugovori u postupku nabave iz više izvora dodjeljuju se redoslijedom rangiranja iz točke 30.2. podtočke (e) i potpisuju se tim redoslijedom, osim u propisno opravdanim slučajevima.

35. Aranžmani za procjenu vrijednosti ugovora

35.1. Javni naručitelj procjenjuje vrijednost ugovora radi utvrđivanja primjenjivih mjera objave iz članka 166. stavaka 1. i 2. i odabira postupka nabave, na temelju ukupnog iznosa za plaćanje, uključujući sve oblike opcija i sve obnove.

Ta se procjena provodi najkasnije u trenutku kada javni naručitelj pokrene postupak nabave.

35.2. Za okvirne ugovore i dinamičke sustave nabave vrijednost koja se uzima u obzir najviša je vrijednost svih ugovora predviđenih tijekom ukupnog trajanja okvirnog ugovora ili dinamičkog sustava nabave.

Za partnerstva za inovacije, vrijednost koja se uzima u obzir jest najviša procijenjena vrijednost istraživačkih i razvojnih aktivnosti koje se trebaju odvijati u svim fazama predviđenog partnerstva, kao i radova, robe ili usluga koje se trebaju nabaviti na kraju predviđenih partnerstva.

Ako javni naručitelj predviđa isplate natjecateljima ili ponuditeljima, uzima ih u obzir pri izračunu procijenjene vrijednosti ugovora.

35.3. Za ugovore o uslugama, u obzir se uzima sljedeće:

(a) u slučaju usluga osiguranja, plativa premija i drugi oblici naknade;

(b) u slučaju bankovnih ili financijskih usluga, pristojbe, provizije, kamate i drugi oblici naknada;

(c) u slučaju projektnih natječaja, pristojbe, provizije i drugi oblici naknade.

35.4. U slučaju ugovora o uslugama u kojima se ne navodi ukupna cijena ili u slučaju ugovora o nabavi robe na temelju leasinga, najma, zakupa ili najma s pravom kupnje proizvoda, izračun procijenjene vrijednosti ugovora temelji se na sljedećem:

(a) u slučaju ugovorâ na određeno vrijeme:

i. ako je njihovo trajanje 48 mjeseci ili manje u slučaju usluga ili 12 mjeseci ili manje u slučaju nabave robe, na ukupnoj vrijednosti ugovora za vrijeme njihova trajanja;

ii. ako njihovo trajanje iznosi više od 12 mjeseci u slučaju nabave robe, na ukupnoj vrijednosti uključujući procijenjenu preostalu vrijednost;

(b) u slučaju ugovorâ koji nemaju određeno trajanje ili, u slučaju usluga, za razdoblje koje premašuje 48 mjeseci, na mjesečnoj vrijednosti pomnoženoj s 48.

35.5. U slučaju ugovora o uslugama ili nabavi robe koji se redovno dodjeljuju ili se obnavljaju unutar određenog razdoblja, izračun procijenjene vrijednosti ugovora temelji se na bilo čemu od sljedećega:

(a) ukupnoj stvarnoj vrijednosti uzastopnih ugovora iste vrste dodijeljenih tijekom prethodnih 12 mjeseci ili prethodne financijske godine, koja je prilagođena, ako je moguće, kako bi se uzele u obzir promjene u količini ili vrijednosti koje bi nastale tijekom 12 mjeseci nakon prvotnog ugovora;

(b) ukupnoj procijenjenoj vrijednosti uzastopnih ugovora iste vrste koji se dodjeljuju tijekom financijske godine.

35.6. U slučaju ugovora o radovima, uzima se u obzir ne samo vrijednost radova, nego i procijenjena ukupna vrijednost robe i usluga potrebnih za izvršenje radova koje je javni naručitelj stavio na raspolaganje ugovaratelju.

35.7. U slučaju ugovora o koncesiji, vrijednost je procijenjeni ukupan promet koncesionara nastao za vrijeme trajanja ugovora.

Vrijednost se izračunava primjenom objektivne metode navedene u dokumentaciji o nabavi, uzimajući u obzir posebno sljedeće:

(a) prihode od plaćanja naknada i novčanih kazni koje plaćaju korisnici radova ili usluga, osim onih koje su naplaćene u ime javnog naručitelja;

(b) vrijednost bespovratnih sredstava ili druge financijske pogodnosti trećih strana za obavljanje koncesije;

(c) prihodi od prodaje imovine koja je dio koncesije;

(d) vrijednost sve robe i usluga koje je javni naručitelj stavio na raspolaganje koncesionaru pod uvjetom da su potrebne za izvođenje radova ili usluga;

(e) isplate natjecateljima ili ponuditeljima.

36. Rok mirovanja prije potpisivanja ugovora

36.1. Rok mirovanja počinje teći od bilo kojeg od sljedećih datuma:

(a) dan nakon istovremenog slanja obavijesti uspješnim i neuspješnim ponuditeljima elektroničkim putem;

(b) ako su ugovor ili okvirni ugovor dodijeljeni na temelju točke 11.1. drugog podstavka podtočke (b), dan nakon što je obavijest o dodjeli ugovora iz točke 2.4. objavljena u *Službenom listu Europske unije*.

Prema potrebi, javni naručitelj može suspendirati potpisivanje ugovora radi dodatnog ispitivanja ako je to opravdano na temelju zahtjevâ ili primjedbi neuspješnih ili oštećenih natjecatelja ili ponuditelja ili na temelju drugih relevantnih informacija zaprimljenih tijekom razdoblja iz članka 178. stavka 3. U slučaju suspenzije svi natjecatelje ili ponuditelje obavješćuju se unutar tri radna dana od odluke o suspenziji.

Ako ugovor ili okvirni ugovor nije moguće potpisati s predviđenim uspješnim ponuditeljem, javni naručitelj može ga dodijeliti sljedećem najboljem ponuditelju.

36.2. Rok iz točke ***36.1.*** ne primjenjuje se u sljedećim slučajevima:

(a) u svakom postupku u kojem je dostavljena samo jedna ponuda;

(b) na posebne ugovore koji se temelje na okvirnom ugovoru;

(c) u slučaju dinamičkih sustava nabave;

(d) u slučaju pregovaračkog postupka bez prethodne objave iz točke 11., osim za ugovore koji se dodjeljuju u skladu s točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkom (b).

POGLAVLJE 3.

Nabava u području vanjskih djelovanja

37. Posebne odredbe u vezi s pragovima i načinom dodjele ugovora u području vanjskih djelovanja

Točka 2. uz iznimku točke 2.5., točke 3., 4. i 6., točka 12.1. podtočke (a) i od (c) do (f), točka 12.4., točka 13.3., točke 14. i 15., točke od 17.4. do 17.8., točke 20.4. i 23.3., točka 24., točke 25.2. i 25.3., točke 26., 28. i 29. uz iznimku točke 29.3. ne primjenjuju se na ugovore o javnoj nabavi koje su sklopili javni naručitelji iz članka 181. stavka 2. ili koji su sklopljeni u njihovo ime. Točke 32., 33. i 35. ne primjenjuju se na nabavu u području vanjskih djelovanja. Točka 36. primjenjuje se na nabavu u području vanjskih djelovanja. Za potrebe točke 36.1. drugog podstavka, trajanje roka mirovanja istovjetno je onome utvrđenome u članku 181. stavku 1.

O provedbi odredaba o nabavi u skladu s ovim poglavljem odlučuje Komisija, među ostalim o odgovarajućim kontrolama koje treba primijeniti odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ako Komisija nije javni naručitelj.

38. Oglašavanje

38.1. Ako je to primjenjivo, prethodna obavijest za pozive na podnošenje ponuda na temelju ograničenog postupka ili otvorenog postupka iz točke 39.1. podtočke (a) odnosno (b) šalje se Uredu za publikacije elektroničkim putem što je moguće prije.

38.2. Obavijest o dodjeli šalje se kada se potpiše ugovor osim, ako je to još potrebno, kada je ugovor proglašen tajnim ili kada izvršenje ugovora uključuje posebne sigurnosne mjere ili kada to nalaže zaštita ključnih interesa Unije ili zemlje korisnice te kad se objava obavijesti o dodjeli ugovora ne smatra prikladnom.

39. Pragovi i postupci

39.1. Postupci nabave u području vanjskih djelovanja jesu sljedeći:

(a) ograničeni postupak u skladu s člankom 167. stavkom 1. točkom (b);

(b) otvoreni postupak u skladu s člankom 167. stavkom 1. točkom (a);

(c) lokalni otvoreni postupak;

(d) pojednostavnjeni postupak.

39.2. S obzirom na pragove upotrebljavaju se sljedeći postupci nabave:

(a) otvoreni ili ograničeni postupak može se upotrebljavati za:

i. ugovore o uslugama i nabavi robe i ugovore o koncesijama za usluge čija je vrijednost najmanje 300 000 EUR;

ii. ugovore o radovima i ugovore o koncesijama za radove čija je vrijednost najmanje 5 000 000 EUR;

(b) lokalni otvoreni postupak može se upotrebljavati:

i. za ugovore o nabavi robe čija je vrijednost najmanje 100 000 EUR te manja od 300 000 EUR;

ii. za ugovore o radovima i ugovore o koncesijama za radove čija je vrijednost najmanje 300 000 EUR te manja od 5 000 000 EUR;

(c) pojednostavnjeni postupak može se upotrebljavati:

i. za ugovore o uslugama, ugovore o koncesijama za usluge, ugovore o radovima i ugovore o koncesijama za radove čija je vrijednost manja od 300 000 EUR;

ii. za ugovore o nabavi robe čija je vrijednost manja od 100 000 EUR;

(d) ugovori čija je vrijednost 20 000 EUR ili manje mogu se dodijeliti na temelju samo jedne ponude;

(e) plaćanja iznosa od 2 500 EUR ili manje za stavke rashoda mogu se izvršavati jednostavno plaćanjem po fakturama, bez prethodnog prihvaćanja ponude.

39.3. U ograničenom postupku iz točke ***39.1.*** podtočke (a) u obavijesti o nadmetanju navodi se broj natjecatelja koji će biti pozvani da dostave ponude. Za ugovore o uslugama pozivaju se najmanje četiri natjecatelja. Broj natjecatelja kojima je dopušteno da dostave ponude mora biti dovoljan da se osigura istinsko tržišno natjecanje.

Ako je broj natjecatelja koji ispunjavaju kriterije za odabir ili minimalne stupnjeve sposobnosti niži od najmanjeg broja, javni naručitelj može pozvati da dostave svoje ponude samo one natjecatelje koji ispunjavaju uvjete za dostavu ponude.

39.4. U skladu s lokalnim otvorenim postupkom iz točke 39.1. podtočke (c) obavijest o nadmetanju objavljuje se barem u službenom listu države primateljice ili u bilo kojoj drugoj jednakovrijednoj publikaciji za lokalne pozive na dostavu ponuda.

39.5. Na temelju pojednostavnjenog postupka iz točke 39.1. podtočke (d) javni naručitelj sastavlja popis od najmanje tri ponuditelja po svojem izboru, bez objave obavijesti.

Ponuditelji za pojednostavnjeni postupak mogu se odabrati s popisa dobavljača iz točke 13.1. podtočke (b) koji se oglašava putem poziva na iskaz interesa.

Ako, nakon savjetovanja s ponuditeljima, javni naručitelj primi samo jednu ponudu koja je administrativno i tehnički valjana, ugovor se može dodijeliti pod uvjetom da su ispunjeni kriteriji za dodjelu.

39.6. Za pravne usluge koje nisu obuhvaćene točkom 11.1. drugim podstavkom podtočkom (h) javni naručitelji mogu upotrijebiti pojednostavnjeni postupak, neovisno o procijenjenoj vrijednosti ugovora.

40. Uporaba pregovaračkog postupka za ugovore o nabavi usluga, robe i radovima

40.1. Javni naručitelji mogu upotrebljavati pregovarački postupak s jednom ponudom u sljedećim slučajevima:

(a) ako su usluge povjerene tijelima javnog sektora ili neprofitnim institucijama ili udruženjima, a odnose se na aktivnosti institucionalne naravi ili su namijenjene pružanju pomoći ljudima u području socijalne skrbi;

(b) ako je postupak javnog nadmetanja bio neuspješan, odnosno ako nije zaprimljena kvalitativno i/ili financijski primjerena ponuda, u kojem slučaju, nakon što se poništi postupak javnog nadmetanja, javni naručitelj može pregovarati s jednim ili više ponuditelja po vlastitom odabiru koji su sudjelovali u pozivu na dostavu ponuda, pod uvjetom da dokumentacija o nabavi nije bitno izmijenjena;

(c) ako se nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora mora sklopiti novi ugovor.

40.2. Za potrebe točke 11.1. drugog podstavka podtočke (c) smatra se da operacije izvršene u krizi zadovoljavaju test iznimne hitnosti. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja, ako je to primjereno zajedno s drugim dotičnim dužnosnicima za ovjeravanje na osnovi delegiranja, utvrđuje da postoji situacija iznimne hitnosti i redovito preispituje svoju odluku u odnosu na načelo dobrog financijskog upravljanja.

40.3. Aktivnosti institucionalne naravi iz točke 40.1. podtočke (a) uključuju usluge koje su izravno povezane sa statutarna misijom tijela javnog sektora.

41. Natječajne specifikacije

Odstupajući od točke 16.3., za sve postupke koji uključuju zahtjev za sudjelovanje, natječajne specifikacije mogu se podijeliti u skladu s dvije faze postupka i prva faza može sadržavati samo informacije iz točke 16.3. podtočaka (a) i (f).

42. Rokovi za provedbu postupaka

42.1. Za ugovore o uslugama najkraće vrijeme između sljedećeg dana od dana slanja poziva na dostavu ponuda i krajnjeg roka za zaprimanje ponuda iznosi 50 dana. Međutim, u hitnim slučajevima mogu se odobriti drugi rokovi.

42.2. Ponuditelji mogu postaviti pitanja u pisanom obliku prije zaključnog datuma za primitak ponuda. Javni naručitelj odgovara na pitanja prije zaključnog datuma za zaprimanje ponuda.

42.3. U ograničenim postupcima rok za zaprimanje zahtjevâ za sudjelovanje iznosi najmanje 30 dana od dana nakon datuma objavljivanja obavijesti o nadmetanju. Razdoblje između dana nakon datuma slanja poziva i krajnjeg roka za zaprimanje ponuda ne smije biti kraće od 50 dana. Međutim, u nekim iznimnim slučajevima mogu se odobriti drugi rokovi.

42.4. U otvorenim postupcima rokovi za zaprimanje ponuda, koji se računaju od dana nakon datuma objave obavijesti o nadmetanju, iznose najmanje:

(a) 90 dana za ugovore o radovima;

(b) 60 dana za ugovore o nabavi robe.

Međutim, u nekim iznimnim slučajevima mogu se odobriti drugi rokovi.

42.5. U lokalnom otvorenom postupku rokovi za zaprimanje ponuda koji teku od datuma objave obavijesti o nadmetanju iznose najmanje:

(a) 60 dana za ugovore o radovima;

(b) 30 dana za ugovore o nabavi robe.

Međutim, u nekim iznimnim slučajevima mogu se odobriti drugi rokovi.

42.6. Za pojednostavnjene postupke iz točke 39.1. podtočke (d) natjecateljima se za dostavu ponuda odobrava rok od najmanje 30 dana od datuma slanja poziva na dostavu ponuda.

PRILOG II.

Korelacijska tablica

Uredba (EU, Euratom) 2018/1046	**Ova Uredba**
Članak 1.	Članak 1.
Članak 2.	Članak 2.
Članak 3.	Članak 3.
Članak 4.	Članak 4.
Članak 5.	Članak 5.
Članak 6.	Članak 6. stavak 1.
Članak 7.	Članak 7.
Članak 8.	Članak 8.
Članak 9.	Članak 9.
Članak 10.	Članak 10.
Članak 10. stavak 3.	Članak 10. stavak 4.
Članak 10. stavak 4.	Članak 10. stavak 5.
Članak 10. stavak 5.	Članak 10. stavak 6.
Članak 11.	Članak 11.
Članak 12.	Članak 12.
Članak 13.	Članak 13.
Članak 14.	Članak 14.
Članak 15.	Članak 15.
Članak 15. stavak 2. točka (a)	-
Članak 15. stavak 2. točka (b)	-
Članak 16.	Članak 16.
Članak 17.	Članak 17.
Članak 18.	Članak 18.
Članak 19.	Članak 19.
Članak 20.	Članak 20.
Članak 21.	Članak 21.
Članak 21. stavak 2. točka (a) podtočka i.	-
Članak 21. stavak 2. točka (a) podtočka ii.	-
Članak 22.	Članak 22.
Članak 23.	Članak 23.
Članak 24.	Članak 24.
Članak 25.	Članak 25.
Članak 26.	Članak 26.
Članak 27.	Članak 27.
Članak 28.	Članak 28.
Članak 29.	Članak 29.
Članak 30.	Članak 30.
Članak 31.	Članak 31.
Članak 32.	Članak 32.
Članak 33.	Članak 33.
Članak 34.	Članak 34.

Članak 35.	Članak 35.
Članak 36.	Članak 36.
Članak 36. stavak 3. točka (c)	-
Članak 36. stavak 3. točka (d)	Članak 36. stavak 3. točka (c)
Članak 36. stavak 3. točka (e)	Članak 36. stavak 3. točka (d)
Članak 36. stavak 3. točka (f)	Članak 36. stavak 3. točka (e)
Članak 36. stavak 3. točka (g)	Članak 36. stavak 3. točka (f)
Članak 37.	Članak 37.
Članak 38.	Članak 38.
Članak 38. stavak 6.	Članak 38. stavak 7.
Članak 39.	Članak 39.
Članak 40.	Članak 40.
Članak 41.	Članak 41.
Članak 41. stavak 5. točka (g)	Članak 217. stavak 2.
Članak 41. stavak 5. točka (i)	Članak 217. stavak 2.
Članak 41. stavak 5. točka (j)	Članak 256.
Članak 41. stavak 8.	-
Članak 41. stavak 9.	Članak 41. stavak 8.
Članak 41. stavak 10.	Članak 41. stavak 9.
Članak 41. stavak 11.	Članak 41. stavak 10.
Članak 42.	Članak 42.
Članak 43.	Članak 43.
Članak 44.	Članak 44.
Članak 45.	Članak 45.
Članak 46.	Članak 46.
Članak 47.	Članak 47.
Članak 48.	Članak 48.
Članak 48. stavak 2.	Članak 48. stavak 3.
Članak 49.	Članak 49.
Članak 50.	Članak 50.
Članak 51.	Članak 51.
Članak 52.	Članak 52.
Članak 53.	Članak 53.
Članak 54.	Članak 54.
Članak 55.	Članak 55.
Članak 56.	Članak 56.
Članak 57.	Članak 57.
Članak 58.	Članak 58.
Članak 59.	Članak 59.
Članak 60.	Članak 60.
Članak 61.	Članak 61.
Članak 62.	Članak 62.
Članak 63.	Članak 63.
Članak 64.	Članak 64.
Članak 65.	Članak 65.
Članak 66.	Članak 66.
Članak 67.	Članak 67.

Članak 68.	Članak 68.
Članak 69.	Članak 69.
Članak 70.	Članak 70.
Članak 71.	Članak 71.
Članak 72.	Članak 72.
Članak 73.	Članak 73.
Članak 74.	Članak 74.
Članak 75.	Članak 75.
Članak 76.	Članak 76.
Članak 77.	Članak 77.
Članak 78.	Članak 78.
Članak 79.	Članak 79.
Članak 80.	Članak 80.
Članak 81.	Članak 81.
Članak 82.	Članak 82.
Članak 83.	Članak 83.
Članak 84.	Članak 84.
Članak 85.	Članak 85.
Članak 86.	Članak 86.
Članak 87.	Članak 87.
Članak 88.	Članak 88.
Članak 88. stavak 1.	Članak 88. stavak 2.
Članak 88. stavak 2.	-
Članak 89.	Članak 89.
Članak 89. stavak 2.	-
Članak 89. stavak 3.	-
Članak 89. stavak 5.	Članak 89. stavak 3.
Članak 89. stavak 6.	Članak 89. stavak 4.
Članak 90.	Članak 90.
Članak 91.	Članak 91.
Članak 92.	Članak 92.
Članak 93.	Članak 93.
Članak 94.	Članak 94.
Članak 95.	Članak 95.
Članak 96.	Članak 96.
Članak 97.	Članak 97.
Članak 98.	Članak 98.
Članak 99.	Članak 99.
Članak 100.	Članak 100.
Članak 101.	Članak 101.
Članak 102.	Članak 102.
Članak 103.	Članak 103.
Članak 104.	Članak 104.
Članak 105.	Članak 105.
Članak 106.	Članak 106.
Članak 107.	Članak 107.
Članak 108.	Članak 108.

Članak 109.	Članak 109.
Članak 110.	Članak 110.
Članak 111.	Članak 111.
Članak 112.	Članak 112.
Članak 113.	Članak 113.
Članak 114.	Članak 114.
Članak 115.	Članak 115.
Članak 116.	Članak 116.
Članak 117.	Članak 117.
Članak 118.	Članak 118.
Članak 119.	Članak 119.
Članak 120.	Članak 120.
Članak 121.	Članak 121.
Članak 122.	Članak 122.
Članak 123.	Članak 123.
Članak 124.	Članak 124.
Članak 125.	Članak 125.
Članak 126.	Članak 126.
Članak 127.	Članak 127.
Članak 128.	Članak 128.
Članak 129.	Članak 129.
Članak 130.	Članak 131.
Članak 131.	Članak 132.
Članak 132.	Članak 133.
Članak 133.	Članak 134.
Članak 134.	Članak 135.
Članak 135.	Članak 137.
Članak 135. stavak 3.	Članak 137. stavak 4.
Članak 135. stavak 4.	Članak 137. stavak 5.
Članak 136.	Članak 138.
Članak 136. stavak 2.	Članak 138. stavak 3.
Članak 136. stavak 3.	Članak 138. stavak 4.
Članak 136. stavak 4.	Članak 138. stavak 5.
Članak 136. stavak 5.	Članak 138. stavak 7.
Članak 136. stavak 6.	Članak 138. stavak 9.
Članak 136. stavak 7.	Članak 138. stavak 10.
Članak 136. stavak 8.	Članak 138. stavak 11.
Članak 136. stavak 9.	Članak 138. stavak 12.
Članak 137.	Članak 139.
Članak 138.	Članak 140.
Članak 139.	Članak 141.
Članak 140.	Članak 142.
Članak 141.	Članak 143.
Članak 142.	Članak 144.
Članak 143.	Članak 145.
Članak 143. stavak 2. točka (b)	Članak 145. stavak 2. točka (c)
Članak 143. stavak 2. točka (c)	Članak 145. stavak 2. točka (d)

Članak 144.	Članak 147.
Članak 145.	Članak 148.
Članak 146.	Članak 149.
Članak 147.	Članak 150.
Članak 148.	Članak 151.
Članak 148. stavak 3.	Članak 151. stavak 4.
Članak 149.	Članak 152.
Članak 149. stavak 7.	Članak 152. stavak 8.
Članak 150.	Članak 153.
Članak 151.	Članak 154.
Članak 152.	Članak 155.
Članak 153.	Članak 156.
Članak 154.	Članak 157.
Članak 154. stavak 6.	Članak 157. stavak 7.
Članak 154. stavak 7.	Članak 157. stavak 8.
Članak 155.	Članak 158.
Članak 155. stavak 5.	Članak 157. stavak 6.
Članak 155. stavak 6.	Članak 158. stavak 7.
Članak 155. stavak 7.	Članak 158. stavak 8.
Članak 155. stavak 8.	Članak 158. stavak 9.
Članak 156.	Članak 159.
Članak 157.	Članak 160.
Članak 158.	Članak 161.
Članak 159.	Članak 162.
Članak 160.	Članak 163.
Članak 161.	Članak 164.
Članak 162.	Članak 165.
Članak 163.	Članak 166.
Članak 164.	Članak 167.
Članak 165.	Članak 168.
Članak 166.	Članak 169.
Članak 167.	Članak 170.
Članak 168.	Članak 171.
Članak 169.	Članak 172.
Članak 170.	Članak 173.
Članak 171.	Članak 174.
Članak 172.	Članak 175.
Članak 173.	Članak 176.
Članak 174.	Članak 177.
Članak 175.	Članak 178.
Članak 176.	Članak 179.
Članak 177.	Članak 180.
Članak 178.	Članak 181.
Članak 179.	Članak 182.
Članak 180.	Članak 183.
Članak 181.	Članak 184.
Članak 182.	Članak 185.

Članak 183.	Članak 186.
Članak 183. stavak 5.	-
Članak 184.	Članak 187.
Članak 185.	Članak 188.
Članak 186.	Članak 189.
Članak 187.	Članak 190.
Članak 188.	Članak 191.
Članak 189.	Članak 192.
Članak 190.	Članak 193.
Članak 191.	Članak 194.
Članak 192.	Članak 195.
Članak 193.	Članak 196.
Članak 194.	Članak 197.
Članak 195.	Članak 198.
Članak 196.	Članak 199.
Članak 197.	Članak 200.
Članak 198.	Članak 201.
Članak 199.	Članak 202.
Članak 200.	Članak 203.
Članak 201.	Članak 204.
Članak 202.	Članak 205.
Članak 203.	Članak 206.
Članak 204.	Članak 207.
Članak 205.	Članak 208.
Članak 206.	Članak 209.
Članak 207.	Članak 210.
Članak 208.	Članak 211.
Članak 208. stavak 3.	Članak 211. stavak 4.
Članak 208. stavak 4.	Članak 211. stavak 5.
Članak 208. stavak 5.	Članak 211. stavak 6.
Članak 209.	Članak 212.
Članak 210.	Članak 213.
Članak 211.	Članak 214.
Članak 212.	Članak 215.
Članak 213.	Članak 216.
Članak 214.	Članak 217.
Članak 215.	Članak 218.
Članak 215. stavak 2.	-
Članak 215. stavak 3.	Članak 218. stavak 2.
Članak 215. stavak 4.	Članak 218. stavak 3.
Članak 215. stavak 5.	Članak 218. stavak 4.
Članak 215. stavak 6.	Članak 218. stavak 5.
Članak 215. stavak 7.	Članak 218. stavak 6.
Članak 216.	Članak 219.
Članak 217.	Članak 220.
Članak 218.	Članak 221.
Članak 219.	Članak 222.

Članak 220.	Članak 223.
Članak 220. stavak 2.	-
Članak 220. stavak 3.	Članak 223. stavak 2.
Članak 220. stavak 4.	Članak 223. stavak 3.
Članak 220. stavak 5.	Članak 223. stavak 4.
Članak 220. stavak 6.	Članak 223. stavak 5.
Članak 220. stavak 7.	-
Članak 220.a	Članak 224.
Članak 221.	Članak 225.
Članak 222.	Članak 226.
Članak 223.	Članak 227.
Članak 224.	Članak 228.
Članak 225.	Članak 229.
Članak 226.	Članak 230.
Članak 227.	Članak 231.
Članak 228.	Članak 232.
Članak 229.	Članak 233.
Članak 230.	Članak 234.
Članak 231.	Članak 235.
Članak 231. stavak 3.	-
Članak 232.	Članak 236.
Članak 233.	Članak 237.
Članak 234.	Članak 238.
Članak 235.	Članak 239.
Članak 236.	Članak 241.
Članak 237.	Članak 242.
Članak 237. stavak 2.	-
Članak 237. stavak 3.	Članak 237. stavak 2.
Članak 237. stavak 4.	Članak 237. stavak 3.
Članak 237. stavak 5.	Članak 237. stavak 7.
Članak 238.	Članak 243.
Članak 239.	Članak 245.
Članak 240.	Članak 246.
Članak 241.	Članak 247.
Članak 242.	Članak 248.
Članak 243.	Članak 249.
Članak 244.	Članak 250.
Članak 245.	Članak 251.
Članak 246.	Članak 252.
Članak 247.	Članak 253.
Članak 248.	Članak 254.
Članak 249.	Članak 255.
Članak 250.	Članak 256.
Članak 251.	Članak 257.
Članak 252.	Članak 258.
Članak 253.	Članak 259.
Članak 254.	Članak 260.

Članak 255.	Članak 261.
Članak 256.	Članak 262.
Članak 257.	Članak 263.
Članak 258.	Članak 264.
Članak 259.	Članak 265.
Članak 260.	Članak 266.
Članak 261.	Članak 267.
Članak 262.	Članak 268.
Članak 263.	Članak 269.
Članak 264.	Članak 270.
Članak 265.	Članak 271.
Članak 266.	Članak 272.
Članak 267.	Članak 273.
Članak 268.	Članak 274.
Članak 269.	Članak 275.
Članak 270.	-
Članak 271.	-
Članak 272.	-
Članak 273.	-
Članak 274.	-
Članak 275.	-
Članak 276.	-
Članak 277.	-
Članak 278.	-
Članak 279. stavak 1.	Članak 277. stavak 3.
Članak 279. stavak 2.	-
Članak 279. stavak 3.	Članak 277. stavak 4.
Članak 279. stavak 4.	-
Članak 280.	Članak 278.
Članak 281. stavak 1.	Članak 279. prvi stavak
Članak 281. stavak 2.	-
Članak 281. stavak 3.	Članak 279. drugi stavak
Članak 282. stavak 1.	Članak 280. prvi stavak
Članak 282. stavak 2.	Članak 280. drugi stavak
Članak 282. stavak 3.	-

Zajednička izjava o proračunskom tretmanu kamata ili drugih naknada koje se plaćaju za ukinute ili smanjene novčane kazne, druge kazne ili sankcije povodom donošenja Uredbe 2024/...[+]

„Europski parlament i Vijeće složili su se da će se sve kamate ili druge naknade koje se plaćaju za ukinute ili smanjene novčane kazne, druge kazne ili sankcije knjižiti kao negativni prihodi tijekom trajanja aktualnog višegodišnjeg okvira. Riječ je o iznimci od zabrane negativnih prihoda, koja se primjenjuje samo u tom specifičnom i nepredvidivom slučaju.

Ne dovodeći u pitanje svoje ovlasti i uzimajući u obzir prethodna iskustva i očekivani razvoj događaja u budućnosti, Europski parlament, Vijeće i Komisija suglasni su, u skladu s primjenom proračunskih načela Financijske uredbe, razmotriti dugoročno održivo rješenje u pogledu financiranja takvih kamata ili drugih naknada koje će se primjenjivati nakon 2027., među ostalim u pogledu kamatne stope na iznos novčanih kazni ili drugih sankcija, koja se u takvim slučajevima isplaćuje kao odgovarajuća naknada štete poduzećima primateljima.”

Zajednička izjava Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije o jedinstvenom alatu za rudarenje podataka i utvrđivanje razine rizika iz članka 36. Financijske uredbe povodom donošenja Uredbe 2024/...[+]

„Europski parlament, Vijeće i Komisija („tri institucije”) prepoznaju važnost jačanja zaštite financijskih interesa Unije kako je potvrđeno u Međuinstitucijskom sporazumu od 16. prosinca 2020. i utvrđeno u članku 325. UFEU-a.

Tri institucije suglasne su da dotični alat treba dodatno razviti u skladu s pravilima o informatičkoj sigurnosti i zaštiti podataka. Kako bi se smanjilo administrativno opterećenje i izbjegli nerazmjerni troškovi povezani s troškovima IT-a za države članice i druge korisnike, u obzir će se uzeti odobreni sustavi koji se primjenjuju u državama članicama.

Tri institucije obvezuju se surađivati na daljnjem razvoju alata. Komisija potvrđuje da će nastaviti razvijati taj alat uz savjetovanje sa svojim korisnicima i pružati potporu državama članicama u vezi sa svim tehničkim pitanjima. Države članice surađivat će s Komisijom kako bi se omogućile sinergije potrebne za interoperabilnost s relevantnim informatičkim sustavima i bazama podataka.

[+] SL : unijeti broj akta u COD 2022/0162.

Nakon ocjene Komisije kojom se na temelju kriterija iz članka 36. stavka 6. Financijske uredbe utvrđuje spremnost alata, tri institucije, ne dovodeći u pitanje svoje nadležnosti, obvezuju se ispitati i ponovno raspraviti obveznu upotrebu alata tijekom višegodišnjeg financijskog okvira u razdoblju nakon 2027.”

Jednostrana izjava Komisije o opozivima povodom donošenja Uredbe 2024/...[+]

„U okviru pripreme za višegodišnji financijski okvir za razdoblje nakon 2027. Komisija će razmotriti pitanje proširenja mogućnosti za ponovno stavljanje na raspolaganje odobrenih sredstava koja odgovaraju opozivima. Time se ne dovodi u pitanje budući prijedlog Komisije o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje nakon 2027. ni pravo Komisije na zakonodavnu inicijativu, kako je utvrđeno u Ugovorima.”

Jednostrana izjava Komisije o sustavu ranog otkrivanja i isključenja povodom donošenja Uredbe 2024/...[+]

„Europska komisija potvrđuje važnost smanjenja administrativnog opterećenja tijela država članica u okviru ciljanog proširenja sustava ranog otkrivanja i isključenja (EDES) na podijeljeno upravljanje i izravno upravljanje s državama članicama.

Komisija se obvezuje izraditi sveobuhvatne smjernice i državama članicama pružiti osposobljavanja o provedbi sustava EDES-a i korištenju njegovom bazom podataka.

Komisija će nastaviti poboljšavati bazu podataka EDES-a, primjerice uvođenjem mogućnosti pretraživanja više subjekata i poboljšanjem izgleda baze podataka.

Komisija će nastojati osigurati interoperabilnost informacijske tehnologije između EDES-a i relevantnih nacionalnih sustava kako bi se racionalizirao postupak i omogućile brže provjere situacija za isključenje relevantnih osoba ili subjekata.

Komisija potvrđuje da nijedan zahtjev za dodatne informacije za potrebe EDES-a neće prelaziti ono što je strogo nužno i razmjerno te da će se s njim postupati u skladu s primjenjivim pravilima o zaštiti podataka. Treba naglasiti da u mišljenju Europskog nadzornika za zaštitu podataka o prijedlogu Komisije za preinaku Financijske uredbe nije izražena zabrinutost u pogledu EDES-a.

[+] SL : unijeti broj akta u COD 2022/0162.

Komisija se obvezala olakšati neometani prelazak na primjenu EDES-a u potpunoj suradnji s državama članicama.”